

Republika e Kosovës
Republika Kosova - Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government

MINISTRIA E ZHVILLIMIT RAJONAL
MINISTARSTVO ZA REGIONALNI RAZVOJ
MINISTRY OF REGIONAL DEVELOPMENT

PASQYRIMI I RESURSEVE NATYRORE SIPAS RAJONEVE ZHVILLIMORE - FAUNA

Prishtinë, 2025

Republika e Kosovës

Republika Kosova-Republic of Kosovo

Qeveria - Vlada - Government

MINISTRIA E ZHVILLIMIT RAJONAL
MINISTARSTVO ZA REGIONALNI RAZVOJ
MINISTRY OF REGIONAL DEVELOPMENT

PASQYRIMI I RESURSEVE NATYRORE SIPAS RAJONEVE ZHVILLIMORE- FAUNA

Prishtinë, 2025

Ky dokument është produkt i Ministrisë së Zhvillimit Rajonal dhe i njeiti duhet të shërbejë për nevojat e këtij institucioni, ministrive të linjës dhe akterëve tjerë relevant, lidhur me hartimin dhe zhvillimin e programeve me ndikim në zhvillim socio-ekonomik rajonal.

Dokumenti u hartua nga:

Shyhrete Kastrati, Drejtore e Departamentit për Performancë dhe Analiza Rajonale

Qefsera Bajrami, Udhëheqëse e Divizionit për Analiza Socio-Ekonomike Rajonale

Blinda Bytyçi, Zyrtare për Zhvillim Rajonal të Balancuar

Konsultuar dhe mbështetur nga:

Besim Kamberaj, Sekretar i Përgjithshëm në Ministrinë e Zhvillimit Rajonal

Kontribut profesional i veçantë:

Prof. Dr. Halil Ibrahim, Universiteti I Prishtinës – Hasan Prishtina, Fakulteti i Shkencave Matematike - Natyrore

Lekturoi, **MA. Liridona Zhubi**

Falënderojmë Ministrinë e Mjedisit, Planifikimit Hapësinor dhe Infrastrukturës, Agjencinë për Mbrojtjen e Mjedisit të Kosovës, Institutin për Mbrojtjen e Natyrës që kontribuan në realizimin e këtij dokumenti.

Përmbajtja:

Hyrje	5
Përkuftizime:	5
Lista e shkurtesave:	6
Resurset natyrore	7
Roli i resurseve natyrore-Fauna.....	8
Shtatë (7) Rajonet Zhvillimore	10
1. Rajoni Zhvillimor Qendër.....	11
2. Rajoni Zhvillimor Veri.....	74
3. Rajoni Zhvillimor Perëndim	110
4. Rajoni Zhvillimor Jug	190
5. Rajoni Zhvillimor Juglindje	248
6. Rajoni Zhvillimor Lindje	303
7. Rajoni Zhvillimor Jugperëndim.....	331
Referencat	382

Hyrje:

Me qëllim të përmbushjes së aktiviteteve drejt zbatimit të Ligjit 08/L-190, Ministria e Zhvillimit Rajonal mban përgjegjësi për zhvillimin e politikave dhe programeve për zhvillim rajonal dhe të bashkëpunimit ndër rajonal për të reduktuar pabarazitë rajonale.

Synimi i MZHR-së është që përmes hartimit të strategjive, implementimit të programeve, përgatitjes së analizave dhe hartimit të dokumenteve të ndryshme, të kontribuojë në vazhdimësi në zhvillimin socio-ekonomik rajonal të balancuar, me qëllim të ndikimit në zvogëlimin e pabarazive rajonale në të gjitha komunat e Republikës së Kosovës. MZHR operon me politikat e implementimit të programeve të saj në shtatë (7) rajone zhvillimore me (38) komuna përbërëse. Bazuar në Strategjinë për Zhvillim Rajonal 2020 – 2030, Objektivi Strategjik: 3 Shfrytëzimi i resurseve natyrore, kulturore dhe humane në shërbim të zhvillimit të qëndrueshëm rajonal, Objektivi specifik 3.1 Resurse natyrore, ekonomike, kulturore dhe humane të qëndrueshme dhe të promovuara, Departamenti për Performancë dhe Analiza Rajonale (DPAR), ka përgatitur dokumentin: “Pasqyrimi i Resurseve Natyrore-Fauna sipas Rajoneve Zhvillimore”. Ministria e Zhvillimit Rajonal MZHR/DPAR përmes hartimit të këtij dokumenti, synon të paraqesë një pasqyrë të resurseve natyrore për shtatë (7) rajonet zhvillimore të Republikës së Kosovës, duke u bazuar në Ligjin Nr. 08/L-190 për Zhvillim Rajonal të Balancuar ku numri i rajoneve zhvillimore është në përputhje me numrin e shtatë (7) rajoneve statistikore sipas klasifikimit NUTS-3.

Qëllimi i dokumentit: është të ndihmojë hartuesit e politikave në zhvillimin e tyre kundrejt vetëdijësimit, mbrojtjes së resurseve ekzistuese natyrore dhe shfrytëzimit të tyre për fusha tjera, si: zhvillimi ekonomik/turizmi dhe ndikimi drejt një zhvillimi socio-ekonomik rajonal të balancuar.

Metodologjia: në hartimin e këtij dokumenti janë përdorur burimet e të dhënave sekondare bazuar në gjetjet nga publikimet, raportet e ndryshme nga Ministria e Mjedisit Planifikimit Hapësinor dhe Infrastrukturës/ Institutit të Kosovës për Mbrojtjen e Natyrës.

Kosova ende nuk ka ndonjë inventar të plotë të biodiversitetit andaj edhe të dhënat e pasqyruara në këtë dokument nuk përbëjnë tërësinë e kësaj kategorie. Të dhënat nga fauna të pasqyruara në shtatë (7) rajone zhvillimore janë vetëm të dhënat e identifikuara sipas komunës/rajonit të bazuara në dokumentet zyrtare “Libri i Kuq i Faunës” së Republikës së Kosovës, i vitit 2018 nga MMPHI, si dhe të dhënat nga prof. Halil Ibrahim Profesor në Universitetin e Prishtinës, Fakulteti i Shkencave Matematike-Natyrore, Departamenti i Biologjisë.

Dokumenti është konsultuar nga strukturat e brendshme të MZHR-së, MMPHI-së/ IKMN-së dhe Qendrat për Zhvillim Rajonal.

Përkufizime:

Rajon zhvillimor - nënkupton territorin funksional që përfshin dy apo më shumë njësi të vetëqeverisjes lokale, në përputhje me kriteret e NUTS-3, për zbatimin e politikave të zhvillimit rajonal të balancuar, i cili dallohet nga një tërësi karakteristikash gjeografike, socio-ekonomike, kulturore dhe mjedisore. Rajoni zhvillimor përfshin zhvillimin socio-ekonomik rajonal të balancuar, në pajtim me Kushtetutën dhe legjislacionin përkatës dhe në asnjë rrethanë nuk nënkupton organizim administrativ apo territorial.

Zhvillimi rajonal i balancuar- nënkupton procesin e uljes së dallimeve në aspekt të zhvillimit socio-ekonomik si dhe përafrimi i nivelit të zhvillimit ekonomik, social, kulturor e mjedisor, ndërmjet rajoneve të ndryshme zhvillimore përmes shfrytëzimit të potencialeve të tyre sa i përket resurseve financiare, natyrore dhe kapitalit njerëzor.

Pabarazi rajonale - nënkupton gjendjen kur evidentohen dallime substanciale në mes të rajoneve zhvillimore sipas indikatorëve socio-ekonomik.

Politikat e zhvillimit rajonal të balancuar - nënkuptojnë kornizën e dokumenteve strategjike dhe planifikuese të zhvillimit rajonal të balancuar me qëllim të intervenimeve në fusha të caktuara të cilat do të zbatohen për arritjen e synimit të zhvillimit rajonal të balancuar. Varësisht nga ndryshimet dhe avancimi i dokumenteve strategjike, objektivat e zhvillimit rajonal të balancuar, do t'i referohen dhe adaptohen ndryshimeve të fundit.

Lista e shkurtesave:

MZHR - Ministria e Zhvillimit Rajonal;

MMPHI – Ministria e Mjedisit, Planifikimit Hapësinor dhe Infrastrukturës;

AMMK – Agjencia për Mbrojtjen e Mjedisit të Kosovës;

IKMN – Instituti i Kosovës për Mbrojtjen e Natyrës;

FShMN – Fakulteti i Shkencave Matematiko-Natyrore;

UP – Universiteti i Prishtinës;

QZHR- Qendrat për Zhvillim Rajonal;

SZHR – Strategjia për Zhvillim Rajonal ;

RZHQ- Rajoni Zhvillimor Qendër;

RZHV - Rajoni Zhvillimor Veri;

RZHP - Rajoni Zhvillimor Perëndim;

RZHJ - Rajoni Zhvillimor Jug;

RZHJL - Rajoni Zhvillimor Juglindje;

RZHL - Rajoni Zhvillimor Lindje;

RZHJP - Rajoni Zhvillimor Jugperëndim;

DPAR - Departamenti për Performancë dhe Analiza Rajonale;

NUTS - nënkupton “Nomenklaturën e Njësive Territoriale Statistikore” të përcaktuar nga Agjencia Statistikore Evropiane si një sistem hierarkik i ndarjes së territorit ekonomik të Bashkimit Evropian për qëllimet e mbledhjes, zhvillimit dhe harmonizimit të rajoneve evropiane statistikore dhe analizës socio-ekonomike të rajoneve. **NUTS-3** nënkupton rajonet e vogla për qëllime specifike njëqind e pesëdhjetë mijë (150.000) deri në tetëqind mijë (800.000) banorë.

Resurset natyrore

Resurset natyrore përfaqësojnë bazën materiale të zhvillimit socio-ekonomik dhe janë ndër faktorët kyç që ndikojnë në mirëqenien e popullatës dhe qëndrueshmërinë mjedisore. Ato përfshijnë elemente dhe materiale që gjenden në natyrë dhe që mund të shfrytëzohen nga njeriu për nevoja të ndryshme jetësore, ekonomike dhe teknologjike. Këto resurse përfshijnë ujin, tokën pjellore, ajrin, biodiversitetin, pyjet, mineralet, dhe burimet e energjisë.

Në aspektin funksional dhe ekologjik, resurset natyrore klasifikohen në dy kategori kryesore:

Resurset e rinovueshme janë burime që mund të ripërtërihen natyrshëm në një periudhë të arsyeshme kohore, për aq kohë sa ritmi i shfrytëzimit nuk tejkalon kapacitetin e tyre të rikuperimit. Këtu përfshihen uji i ëmbël, biomasa, energjia diellore, era, flora dhe fauna. Menaxhimi i kujdesshëm i këtyre burimeve është thelbësor për ruajtjen e ekosistemeve dhe për garantimin e sigurisë mjedisore në afat të gjatë.

Resurset jo-rinovueshme janë burime natyrore me rezerva të kufizuara, që nuk mund të ripërtëriten brenda një periudhe të shkurtër kohore, siç janë mineralet, nafta, gazi natyror dhe qymyri. Shfrytëzimi intensiv i këtyre burimeve ka pasojë të dukshme në mjedis, duke përfshirë ndotjen, degradimin e tokës dhe humbjen e biodiversitetit.

Në kontekstin e zhvillimit të qëndrueshëm, ruajtja dhe menaxhimi i përgjegjshëm i resurseve natyrore janë parakushte për balancimin e nevojave ekonomike me mbrojtjen e ekosistemeve.

Fauna si pjesë përbërëse e biodiversitetit, është elemente thelbësore për funksionimin e qëndrueshëm të natyrës, duke kontribuar në stabilitetin klimatik, prodhimin e ushqimit, dhe mbështetjen e cikleve natyrore të jetës. Degradimi i habitateve natyrore, ndotja, dhe shfrytëzimi i pakontrolluar i resurseve janë ndër faktorët kryesorë që kërcënojnë integritetin e ekosistemeve dhe zvogëlojnë kapacitetin e natyrës për të përmbushur funksionet e saj jetike. Prandaj, mbrojtja e biodiversitetit dhe promovimi i përdorimit të qëndrueshëm të resurseve duhet të jenë të integruara në politikat zhvillimore, në veçanti në nivel rajonal, për të siguruar një të ardhme të qëndrueshme dhe rezistente ndaj ndryshimeve klimatike.

Roli i resurseve natyrore – Fauna

Resurset natyrore përbëjnë një komponent thelbësor në avancimin e zhvillimit të qëndrueshëm ekonomik, duke ndikuar drejtpërdrejtë në sektorë si bujqësia, energjia, industria, shëndetësia dhe turizmi. Përveç potencialit të tyre ekonomik, këto resurse luajnë një rol të rëndësishëm në ruajtjen e biodiversitetit dhe funksionimin e ekosistemeve natyrore. Përdorimi pa kriter i resurseve natyrore rrezikon shkatërrimin e habitateve, humbjen e specieve dhe degradimin e mjedisit. Prandaj, është e domosdoshme që të gjitha palët e përfshira, përfshirë investitorët, komunitetet lokale, organizatat mjedisore dhe autoritetet qeveritare, të veprojnë në përputhje me parimet e menaxhimit të qëndrueshëm, për të garantuar që këto resurse të mbeten të disponueshme edhe për gjeneratat e ardhshme.

Lista e aseteve të resurseve natyrore (faunës) është pasqyruar me:

- emërtimi i resursit ;
- të dhënat e përgjithshme;
- përhapjen e përgjithshme;
- llojin e habitatit;
- përhapja në Kosovë (komuna) shpërndarjen në secilin rajon zhvillimor;
- trendi i popullatës dhe
- lloji- kategoria e kërcënueshmërisë në Kosovë sipas IUCN.

Dokumenti paraqet një pasqyrim të detajuar të resurseve natyrore me fokus të veçantë në faunë, të ndarë sipas shtatë rajoneve zhvillimore të Kosovës, duke ofruar të dhëna kyçe për secilin resurs. Këto të dhëna përfshijnë familjen apo llojin e resursit, përhapjen e përgjithshme, shpërndarjen në secilin rajon dhe tendencat e popullatës së specieve, të cilat së bashku ofrojnë një pasqyrë të qartë për analiza strategjike dhe ndërhyrje të bazuara në evidence. Në librin e Kuq të Faunës janë përfshirë gjithsej të 306 lloje, të cilat u takojnë këtyre grupeve të shtazëve: Gastropoda, Bivalvia, Oligochaeta, Hirudinea, Arachnida (Araneae, Mesostigmata), Malacostraca, Diplopoda, Insecta (Ephemeroptera, Plecoptera, Odonata, Coleoptera, Mecoptera, Diptera, Trichoptera, Lepidoptera), Cyclostomata, Actinopterygii, Amphibia, Reptilia, Aves dhe Mammalia¹

Ky dokument ofron një bazë të vlefshme për identifikimin e potencialeve natyrore në nivel komunal dhe rajonal, duke u shërbyer si referencë investitorëve, institucioneve publike dhe grupeve të interesit në planifikimin e zhvillimit të qëndrueshëm.

Edhe pse hulumtimet faunistike në Kosovë janë të pakta dhe të fragmentuara, megjithatë janë zbuluar shumë lloje të rralla të cilat arealin e tyre të përhapjes e kanë vetëm në Kosovë. Në të shumtën e rasteve këtu bëjnë pjesë lloje të cilat jo vetëm që janë të pranishme vetëm në Kosovë por edhe brenda vendit kanë një përhapje shumë të

¹ Libri i Kuq i Faunës së Republikës së Kosovës

ngushtë, nganjëherë në një lokalitet të vetëm. Në këtë grup bëjnë pjesë kryesisht lloje të insekteve, merimangave, molusqeve, ushujzave dhe skrajave të cilat për shkak të mënyrës së tyre të jetesës janë të kufizuara në zona të ngushta të shpellave, pyjeve apo rrjedhave lumore. Disa nga këto lloje të rralla janë zbuluar gjatë shekullit të kaluar, kurse një numër i konsiderueshëm i tyre janë gjetur dhe përshkruar viteve të fundit. Ky numër i kafshëve të rralla të cilat janë endemike të Kosovës është shumë më i madh dhe nevojiten hulumtime më të detajuara dhe intensive për t'i zbuluar dhe përshkruar ato.

Në kuadër të llojeve të faunës të përfshira në këtë dokument si pasuri e veçantë janë llojet endemike të faunës të përhapura ekskluzivisht vetëm në Kosovë. Gjithsej në raport janë përfshirë 7 lloje endemike të insekteve, 6 lloje endemike të gastropodave, 3 lloje endemike të diplopodave, 1 lloj endemik i malacostraca, 1 lloj endemik oligochaeta, 1 lloj endemik clitellata, dhe 1 lloj ndemik arachndia.

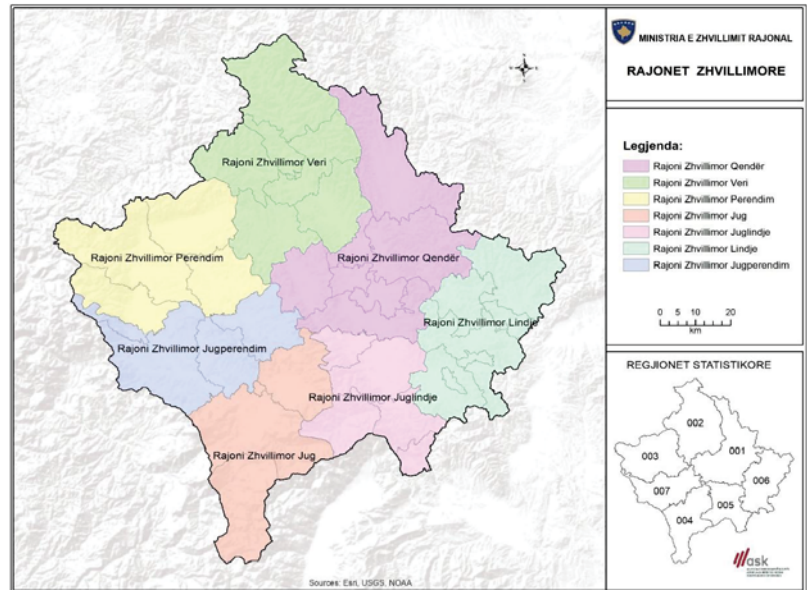
Përveç kësaj, viteve të fundit nga Kosova janë zbuluar edhe lloje të tjera endemike, kryesisht të insekteve, si *Potamophylax kosovaensis*, *Rhyacophila siparantum*, *Potamophylax humoinsapiens*, *Tinodes lumbardhi* etj. Së fundi është zbuluar edhe një lloj endemik i merimangave, përkatësisht lloji *Eratigena mirusha*. Për këto lloje të zbuluara pas publikimit të Librit të Kuq të Faunës akoma nuk janë bërë analiza të detajuara të përhapjes së tërësishme të tyre, prandaj ato do të përfshihen në listën e resurseve natyrore të faunës në një dokument të radhës pas mbledhjes së detajuar të të dhënave rreth përhapjes së tyre.

Shtatë (7) Rajonet Zhvillimore

Rajonet zhvillimore sipas fushëveprimtarisë

së Ministrisë së Zhvillimit Rajonal:

- 1) Rajoni Zhvillimor Qendër
- 2) Rajoni Zhvillimor Veri
- 3) Rajoni Zhvillimor Perëndim
- 4) Rajoni Zhvillimor Jug
- 5) Rajoni Zhvillimor Juglindje
- 6) Rajoni Zhvillimor Lindje
- 7) Rajoni Zhvillimor Juperëndim

01- Rajoni Zhvillimor Qendër

Rajoni Qendër ka një potencial të madh për zhvillimin e resurseve natyrore. Përbëhet nga shtatë (7) komuna: **Prishtinë, Podujevë, Graçanicë, Obiliq, Fushë Kosovë, Glogoc, Lipjan**. Paraqet një habitat me biodiversitet të larmishëm të faunës, ku janë identifikuar disa grupe të ndryshme taksonomike, që dëshmojnë për një ekosistem relativisht të ruajtur dhe funksional, siç pasqyrohet në grafikun e mëposhtëm. Si lloj endemik në këtë rajon përmendet insekti: *Drusus dardanicus*/Flutura dardane. Në formë grafike dhe tabelare paraqitet lista e aseteve të resurseve natyrore të këtij rajoni.

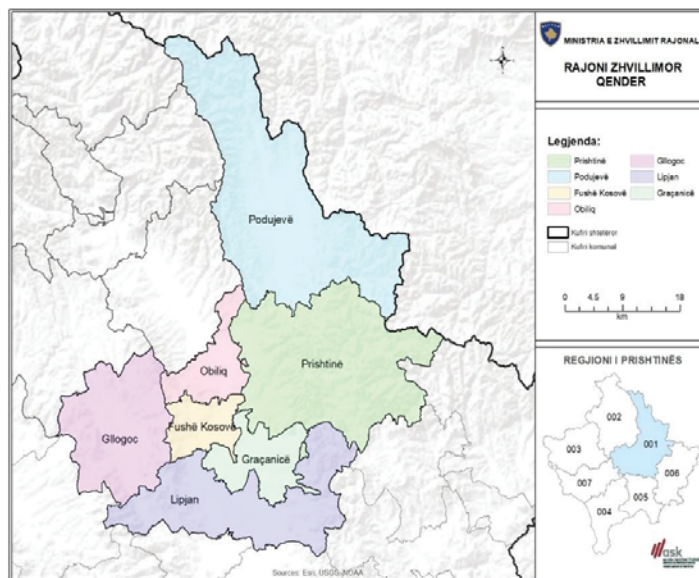

Figura 1. Ardea cinerea

Figura 2. Hyla arborea

Figura 3. Numri i llojeve(specie) në kuadër të grupeve të ndryshme të sipas rajoneve zhvillimore, Rajoni Zhvillimor Qendër

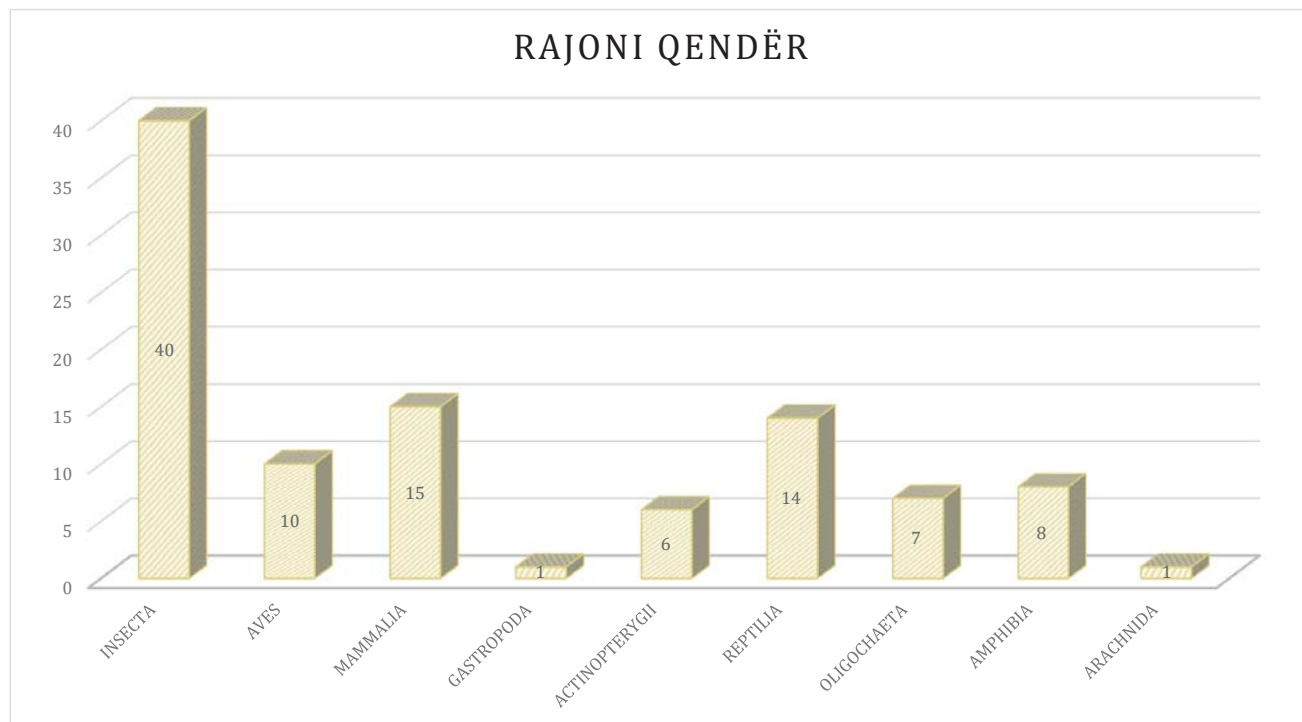

Tabela 1. Lista e asetëve të resurseve natyrore (Fauna) - Rajoni Zhvillimor Qendër

PASQYRIMI I RESURSEVE NATYRORE SIPAS (7) RAJONEVE ZHVILLIMORE								
Resurset Natyrore (Fauna)								
RAJONI ZHVILLIMOR – QENDËR								
Nr.	Emërtimi i insekteve	Të dhënat e përgjithshme	Përhapja e përgjithshme	Lloji i habitatit	Përhapja në Kosovë	Komuna	Trendi i popullatës	Lloji
1	<i>Adicella altandroconia</i> <i>Trichoptera:</i> <i>Leptoceridae</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 5.5 deri në 7.5 mm. Në fazën larvare jeton në ujë përgjatë një viti. Faza adulte paraqitet në periudhën maj - gusht. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë në afërsi të brigjeve të përroskës apo lumit, ku ka jetuar si larvë. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për mënyrën e të ushqyerit dhe jetesës së fazës larvare të këtij lloji (Graf et al. 2008; Kumanski 1988).	Bullgari, Greqi, Kosovë, Rumani, Turqi.	Vende ujore (kontinentale); Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat]). Gjendet kryesisht në përroska të vogla. Substrat i parapëlqyer i larvave të këtij lloji janë: makrofitet, myshqet, pjesët e gjalla të bimëve tokësore, si dhe degët e gjeteth e rëna të drunjve. Ky lloj haset kryesisht në lartësi të vogla mbidetare, më së shumti deri në 600 m (Graf et al. 2008).	Përroskë në afërsi të Liqenit të Badovcit.	Graçanicë.	I panjohur. Në Kosovë është konstatuar në vetëm 1 lokalitet me numër të vogël të individëve.	Skajshmërisht i rrezikuar, CR.
2	<i>Drusus dardanicus</i> <i>Trichoptera:</i> <i>Limnephilidae</i> <i>Flutura dardane</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 7 deri në 9 mm. Në fazën larvare jeton në ujë përgjatë një viti. Faza larvare është treguese e ujërave të pastra. Faza adulte paraqitet në periudhën maj - gusht. Si adult jeton për disa	Kosovë.	Vende ujore (kontinentale); Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat]; Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza. Gjendet kryesisht në zonat burimore	Përroskë në fshatin Bollosicë.	Podujevë.	Në rënie. Në Kosovë është konstatuar në vetëm 1 lokalitet, me numër të vogël të individëve.	Skajshmërisht i rrezikuar, CR.

		ditë deri në disa javë në afërsi të brigjeve të përroskës apo lumit, ku ka jetuar si larvë. Njohuritë për mënyrën e të ushqyerit, por edhe jetesës së fazës larvare akoma janë të mangëta, ashtu siç janë edhe njohuritë për fazën adulte. Ky lloj bënë pjesë në nën familjen Drusinae, e cila karakterizohet me potencial të lartë të endemizmit në Ballkan, me një numër të madh të llojeve të reja të përshkruara viteve të fundit nga Bosnjë-Hercegovina, Kosova, Mali i Zi, Maqedonia, Serbia dhe Shqipëria (Ibrahimi et al. 2015).		dhe në rrjedhat e epërme të përroskave malore. Substrati i parapëlqyer i larvave të këtij lloji përbëhet nga zhavorri i madhësive të ndryshme, gurët e madhësive të ndryshme, si dhe mjediset e pasura me material bimor. Mund të haset prej 1300 deri në mbi 1700 m lartësi mbidetare.				
3	<i>Synagapetus moselyi</i> Trichoptera: Glossosomatidae	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 5 deri në 6 mm. Në fazën larvare jeton në ujë përgjatë një viti. Faza larvare është treguese e ujërave mesatarisht të pastra. Faza larvare për nga aspekti i të ushqyerit bënë pjesë në grupin e gërresve dhe mbledhësve/kolektorë ve. Faza adulte paraqitet kryesisht gjatë qershorit. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë në afërsi të brigjeve të përroskës apo lumit, ku ka jetuar si larvë (Graf et al. 2008; Kumanski 1985).	Austri, Bullgari, Çeki, Gjermani, Hungari, Kosovë, Rumani, Sllovaki.	Vende ujore (kontinentale); Lumenj, përrenj, përroska, të përherëshme [përfshirë ujëvarat]; Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza .Gjendet kryesisht në zona të caktuara të rrjedhave të epërme dhe zonave burimore të përroskave malore. Substrati i parapëlqyer i larvave të këtij lloji përbëhet nga zhavorri dhe gurët e madhësive të ndryshme. Mund të gjendet deri në 1000 m lartësi mbidetare (Graf et	Përroskë në rrethinën e Lipjanit.	Lipjan.	I panjohur. Ky lloj deri më tani është gjetur në vetëm 1 lokalitet në Kosovë me vetëm 1 individ.	Skajshmërisht i rrezikuar, CR.

				al. 2008; Kumanski 1985).				
4	<i>Metreletus balcanicus</i> Ephemeroptera : Ameletidae	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 9 deri në 13 mm. Periudha e thatësisë mbijetohet në formë të vezës. Ky lloj e ka një gjeneratë në vit. Periudha e fluturimit është gjatë majit dhe qershorit (Bauernfeind & Soldan 2012.	Bosnjë-Hercegovinë, Belgjikë, Bullgari, Francë, Kosovë, Kroaci, Maqedoni, Luksemburg, Poloni, Sllovaki.	Vende ujore (kontinentale); Lumenj, përrenj, përroska, të përherëshme [përfshirë ujëvarat]); - Lumenj stinorë/të pandërprerë/të parregullt, përrenj, përroska; Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Ky lloj parapëlqen kryesisht përroskat e përkohshme, në ultësira me apo pa vegjetacion makrofitesh.	Përroskë në Keqekollë.	Prishtinë.	I panjohur.	I rrezikuar, EN.
5	<i>Tinodes jansensi</i> Trichoptera: Psychomyiidae	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 4.5 deri në 5 mm. Në fazën larvare jeton në ujë përgjatë një viti. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për vlerat indikatore të fazës larvare dhe mënyrën e jetesës së saj. Faza adulte paraqitet në periudhën qershor – nëntor. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë, në afërsi të brigjeve të përroskës apo lumit ku kanë jetuar si larva (Graf <i>et al.</i> 2008; Kumanski 1985).	Lloj endemik i Ballkanit. Është hasur në numër të kufizuar lokalitetesh në Bullgari, Greqi, Kosovë dhe Shqipëri.	Vende ujore (kontinentale) ; Lumenj, përrenj, përroska, të përherëshme [përfshirë ujëvarat]; Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Gjetet kryesisht në zona të caktuara të rrjedhave të epërme të përroskave malore. Substrati i parapëlqyer i larvave të këtij lloji përbëhet nga zhavorri i trashë, gurët e madhësive të ndryshme, shtrati guror i lumit, si dhe mjediset e pasura me material bimor, si degë e gjethe të rëna.	Përroskë në Blinajë.	Lipjan.	Në rënie Në Kosovë është konstatuar në vetëm 1 lokalitet me numër të vogël të individëve.	I cenuar, VU.

6	<i>Nymphalis antiopa</i> Lepidoptera: Nymphalidae	Ky lloj e ka gjerësinë e krahëve prej 57 deri në 101 mm. E ka një gjeneratë në vit. Lista e kërcënimeve: 5 Përdorimi i burimeve biologjike (5.1 Gjuetia dhe mbledhja Insecta: Lepidoptera: Nymphalidae Flutura Njollablu e Zezë (Zimbajtësja) Statusi i kërcënueshmërisë në Evropë (sipas IUCN) Shqetësim më i vogël, LC. Statusi i kërcënueshmërisë në Kosovë (sipas kritereve të IUCN-së) I cenuar, VU. A2ac; B2ab(iii,iv) 2017 Ferdije Zhushi Etemi Adultët fluturojnë prej qershorit deri në korrik. Është lloj arboreal, që hibernon në stadin e adultit në muajin mars të vitit të ardhshëm. Larvat ushqehen me bimët që u takojnë gjinive: Salix, Populus, Betula etj.	Evropë, Azi, Amerikë jugore.	6 Zona shkëmbore [p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore]; 14 Artificiale/tokësor e (14.5 Zona urbane). Është lloj që haset në lartësi të ndryshme mbidetare. Në rrethinën e Podujevës është vërejtur edhe në toka të kultivuara.	Dy lokalitete në Podujevë	Podujevë.	Në rënie. Disa nga nën popullatat e këtij lloji të vëzhguara viteve të fundit kanë qëndrueshmëri të konsiderueshme, por në shumë raste është vërejtur rënie e tyre.	I cenuar, VU.
7	<i>Thecla betulae</i> Lepidoptera: Lycaenidae	Ky lloj e ka gjerësinë e krahëve prej 25 deri në 40 mm. E ka një gjeneratë në vit, kurse adultët hasen në periudhën korrik – shtator. Llojet ushqyese të larvave u takojnë gjinive Prunus dhe Betula.	Evropë, nëpërmjet Azisë deri në Kore.	1 Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare). Ky lloj është i shpeshtë në pyje gje therënëse. Në Kosovë është konstatuar në pyje të hapura me Prunus spinosa.	Reçicë.	Podujevë.	I panjohur. Ky lloj është konstatuar me nënpopullata të cilat kanë numër të vogël të individëve dhe në mënyrë të lokalizuar.	I cenuar, VU.

8	<i>Baetis buceratus</i> <i>Ephemeroptera:</i> <i>Baetidae</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 7.5 – 11 mm. Nganjëherë larvat dominojnë në kushtet ß-mezosap robe të ndotjes organike. Ky lloj i ka dy gjenerata në vit. Periudha e fluturimit është gjatë pranverës, verës dhe vjeshtës (Bauernfeind & Soldan 2012).	Evropë, Azi. I përhapur gjerësisht në Palearktikon perëndimor.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat]). Larvat gjenden kryesisht në lumenj të mëdhenj fushorë. Preferojnë shpejtësi mesatare deri të lartë të rrjedhjes së ujit dhe substrat guror, por shpesh gjenden midis vegjetacionit ujor.	Përroskë në Makovc, Përroskë në Mramor.	Prishtinë.	I panjohur.	Gati i kërcënuar, NT.
9	<i>Baetis melanonyx</i> <i>Ephemeroptera:</i> <i>Baetidae</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 7.9 – 11.5 mm. Është lloj univoltin veror, edhe pse në lokalitete të lartësive më të ulëta mbidetare është raportuar edhe si lloj me dy gjenerata në vit. Periudha e fluturimit është nga maji deri në pjesën e parë të korrikut, por në lartësi më të mëdha mbidetare periudha e fluturimit realizohet më vonë, në gusht apo edhe në tetor (Bauernfeind & Soldan 2012).	Pjesa më e madhe e Evropës, Turqi, Izrael.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Larvat gjenden në lumenj dhe përroska të lartësive të ndryshme mbidetare prej 300- 1900 metra. Larvat parapëlqejnë kryesisht pjesët e rrjedhave të epërme dhe të mesme.	Përroskë në Keqekollë.	Prishtinë.	I panjohur.	Gati i kërcënuar, NT.

10	<i>Ecdyonurus vitoshensis</i> Ephemeroptera: Heptageniidae	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 11-13 mm. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për aspektet biologjike dhe ekologjike të llojit. Periudha e fluturimit është prej majit deri në gusht (Bauernfeind & Soldan 2012).	Bullgari, Greqi, Kosovë, Kroaci, Rumani, Serbi.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Larvat gjenden kryesisht në zonat burimore dhe në rrjedhat e epërme të përroskave të ndryshme me substrat guror. Mund të gjendet në lartësi të ndryshme mbidetare, prej 400 deri në 1200 m.	Përroskë në Keçekollë.	Prishtinë.	I panjohur. Në të gjitha lokalitetet ku është gjetur në Kosovë ky lloj karakterizohet me numër të vogël të individëve.	Gati i kërcënuar, NT.
11	<i>Ephemera parnassiana</i> Ephemeroptera: Ephemeridae	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 14 – 22 mm. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për aspektet biologjike dhe ekologjike të këtij lloji. Periudha e fluturimit është gjatë pranverës (Bauernfeind & Soldan 2012).	Lloj endemik i Ballkanit. Deri më tani është gjetur vetëm në Kosovë dhe Greqi	Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për habitatin e parapëlqyer të këtij lloji.	Përroska të ndryshme në Komunën e Prishtinës, Përroska të ndryshme në Komunën e Vitisë, Istog, Ferizaj.	Prishtinë	I qëndrueshëm.	Gati i kërcënuar, NT.
12	<i>Cordulegaster bidentata</i> Odonata: Cordulegastridae	Gjatësia e trupit të këtij lloji është 69 deri 78 mm. Zhvillimi i larvës zgjat prej 3 deri 5 vjet, por mund të zgjasë edhe më shumë në qoftë se kushtet klimatike shkaktojnë ngrirjen e ujit. Adultët fluturojnë nga maji deri në gusht.	Evropë	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Larvat e këtij lloji jetojnë kryesisht në burime të përroska malore. Në Kosovë, ky lloj është hasur në	Lumi i Prishtinës në Makovc Degë e lumit Llap në Marincë.	Prishtinë, Podujevë.	I panjohur. Nënpopullatat e këtij lloji janë të vogla.	Gati i kërcënuar, NT.

				lumenj dhe përroska të hapura, si dhe në përroska me substrat guror dhe me rrjedhje të shpejtë.				
13	<i>Cordulegaster heros</i> <i>Odonata:</i> <i>Cordulegastridae</i>	Është lloji më i madh i gjinisë <i>Cordulegaster</i> Selys, 1843 i dallueshëm edhe për shkak të unazave të verdha në trup, i cili, është i zi. Në Ballkan, ky lloj e zëvendëson llojin <i>C. boltoni</i> (Donovan, 1807). Madhësia e trupit të mashkullit është 84 mm kurse e femrës 88-96 mm.	Lloj endemik i Evropës qendrore dhe juglindore nga Austria dhe Sllovakia deri në pjesën më të madhe të Ballkanit	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Larvat e këtij lloji jetojnë në përroska të hijezuara në pyje dhe kodrina, me substrat shkëmbor dhe ranor.	Lumi i Prishtinës në Makovc, Lumi Llap në Brecë.	Prishtinë, Podujevë.	I panjohur.	Gati i kërcënuar, NT.
14	<i>Onychogomphus forcipatus</i> <i>Odonata:</i> <i>Gomphidae</i>	Kompletimi i ciklit prej vezës deri në adult zgjat 3 -5 vjet. Adultët paraqiten prej qershorit deri në shtator, por në disa raste është vërejtur se mund të shfaqen edhe qysh në prill.	Evropë, Afrikë, Azi.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Larvat e këtij lloji jetojnë kryesisht në ujëra të pastra dhe me rrjedhje relativisht të shpejtë, me substrat guror. Në raste të rralla mund të gjenden edhe në lumenj të mëdhenj.	Dy lokalitete në Blinajë.	Lipjan.	I panjohur.	Gati i kërcënuar, NT.
15	<i>Agapetus delicatulus</i> <i>Trichoptera:</i> <i>Glossosomatidae</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 4.5 deri në 6 mm. Në fazën larvore jeton në ujë përgjatë një viti. Faza larvore shërben si treguese e ujërave të pastra. Faza larvore për nga aspekti	Austri, Belgjikë, Britani e Madhe, Çeki, Francë, Gjermani, Greqi, Hungari, Kosovë, Itali, Luksemburg, Poloni, Portugali,	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe	Përroskë në rrethinën e Prishtinës.	Prishtinë.	I qëndrueshëm. Në të gjitha lokalitetet ky lloj karakterizohet me numër të vogël të individëve, por aktualisht	Gati i kërcënuar, NT.

		i të ushqyerit bën pjesë në grupin e gërryesve dhe mbledhësve/kolektorë ve. Faza adulte paraqitet në periudhën qershor - korrik. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë në afërsi të brigjeve të përroskës apo lumit (Graf et al. 2008; Kumanski 1985).	Ru mani, Sllovaki, Slloveni, Spanjë, Shqipëri, Turqi	oaza). Gjendet kryesisht në pjesë të caktuara të rrjedhave të epërme dhe zonave burimore të përroskave malore. Substrati i parapëlqyer i larvave të këtij lloji përbëhet nga: zhavorri i trashë, gurët e madhësive të ndryshme dhe shtrati guror i lumit.			trendi i nënpopullatave është stabil.	
16	<i>Chaetopteryx bosniaca</i> <i>Trichoptera:</i> <i>Limnephilidae</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 9 deri në 13 mm. Në fazën larvore jeton në ujë përgjatë një viti. Faza larvore është treguese e ujërave të pastra. Faza adulte paraqitet në periudhën e vjeshtës dhe dimrit. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë në afërsi të brigjeve të përroskës apo lumit. Femrat kanë aftësi të vogël luturimi dhe të shumtën e kohës më tepër ecin se sa që luturojnë (Graf et al. 2008; Kumanski 1988)	Lloj endemik i Ballkanit: Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Greqi, Kosovë, Kroaci, Mali i Zi, Poloni, Serbi, Shqipëri.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Gjendet kryesisht në zonat burimore dhe në rrjedhat e epërme të përroskave e lumenjve malorë. Substrati i parapëlqyer i larvave të këtij lloji përbëhet nga: zhavorri i madhësive të ndryshme, gurët e madhësive të ndryshme, si dhe mjediset e pasura me material bimor. Ky lloj mund të gjendet në lartësi të ndryshme mbidetare, prej 400 deri në mbi 1500 m.	Lumi Llap në Murgull, Përroskë në Blinajë.	Prishtinë, Lipjan.	I qëndrueshëm.	Gati i kërcënuar, NT.

17	<i>Philopotamus Trichoptera: Philopotamidae</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 8 deri në 10.5 mm. Krahët i ka me nuanca të ndryshme të ngjyrës së kaftë. Në fazën larvore jeton në ujë përgjatë një viti. Faza larvore është treguese e ujërave mesatarisht të pastra. Faza adulte paraqitet në periudhën mars - tetor. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë në afërsi të brigjeve të përroskës apo lumit (Graf et al. 2008; Kumanski 1985). Bashkë me llojin <i>Philopotamus montanus</i> (Donovan, 1813), janë dy llojet e vetme të kësaj gjinie që jetojnë në Kosovë. Në disa lokalitete mund edhe të gjenden të dy llojet së bashku, por për dallim nga <i>P. montanus</i> , ky është më pak i përhapur.	Andorrë, Austri, Belgjikë, Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Çeki, Francë, Gjermani, Greqi, Hungari, Itali, Korsikë Kosovë, Kretë, Kroaci, Lihtenshtajn, Luksemburg, Maqedoni, Poloni, Portugali, Rumani, Sardenjë, Sllovaki, Slloveni, Spanjë, Serbi, Shqipëri, Turqi, Zvicër.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Gjendet kryesisht në zona të caktuara të rrjedhave të epërme dhe zonave burimore të përroskave malore. Substrati i parapëlqyer i larvave të këtij lloji përbëhet nga: zhavorri i madhësive të ndryshme, gurët e madhësive të ndryshme, si dhe mjediset e pasura me material bimor si degë e gjethe të rëna	Përroskë në rrethinën e Prishtinës.	Prishtinë.	I qëndrueshëm.	Gati i kërcënuar, NT.
18	<i>Rhyacophila armeniaca Trichoptera: Rhyacophilidae</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 15 deri në 17.5 mm. Ngjyra e krahëve është kafe e çelët. Në fazën larvore jeton në ujë përgjatë një viti. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme rreth mënyrës së të ushqyerit të larvave. Faza larvore është treguese e ujërave të pastra. Faza adulte paraqitet prej majit deri në gusht. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë në afërsi të brigjeve të përroskës apo lumit ku ka jetuar	Bullgari, Greqi, Kosovë, Maqedoni, Mali i Zi, Rumani, Serbi, Shqipëri	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Gjendet kryesisht në zonat burimore dhe në rrjedhat e epërme të përroskave malore. Substrati i parapëlqyer i larvave të këtij lloji përbëhet nga: zhavorri i trashë, gurët e madhësive	Përroskë në rrethinën e Prishtinës.	Prishtinë.	I qëndrueshëm. Në të gjitha lokalitetet ku është gjetur ky lloj në Kosovë karakterizohet me numër të vogël të individëve, por në suaza të qëndrueshme. Në lumin e Kaçandollit është mbledhur disa herë gjatë viteve të fundit, por me numër shumë të vogël të individëve. Në Bjeshkët e	Gati i kërcënuar, NT.

		si larvë (Graf et al. 2008; Kumanski 1985).		të ndryshme, shtrati guror i lumit etj. Mund të haset në lartësi të ndryshme mbidetare, prej 700 deri në mbi 2000 m, edhe pse më tepër parapëlqen lartësitë e mëdha mbidetare (Graf et al. 2008; Kumanski 1985).			Nemuna dhe në Bjeshkët e Sharrit nënpopullatat janë paksa më të mëdha sesa në Kaçandoll.	
19	<i>Rhyacophila fischeri</i> <i>Trichoptera:</i> <i>Rhyacophilidae</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 11 deri në 12 mm. Ngjyra e krahëve është kafe e çelët me nuanca kah e mbyllta. Në fazën larvare jeton në ujë përgjatë një viti. Faza larvare është indikatore e ujërave të pastra. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme rreth mënyrës së të ushqyerit të larvave. Faza adulte paraqitet prej prillit deri në shtator. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë në afërsi të brigjeve të përroskës apo lumit (Kumanski 1985).	Bullgari, Greqi, Kosovë, Mali i Zi, Rumani, Serbi, Shqipëri.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Gjendet kryesisht në zonat burimore dhe në rrjedhat e epërme të përroskave të vogla. Substrati i parapëlqyer i larvave të këtij lloji përbëhet nga: zhavorri i trashë, gurët e madhësive të ndryshme, shtrati guror i lumit etj. Ky lloj mund të haset në lartësi të ndryshme mbidetare, nga 300 deri në zonat subalpine.	Prishtinë, Llap.	Prishtinë, Podujevë.	I qëndrueshëm.	Gati i kërcënuar, NT.

20	<i>Rhyacophila laevis</i> Trichoptera: Rhyacophilidae	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 7 deri në 7.5 mm. Në fazën larvare jeton në ujë përgjatë një viti. Faza larvare është treguese e ujërave të pastra dhe ushqehet kryesisht duke e copëzuar ushqimin me prejardhje bimore. Faza adulte paraqitet gjatë pranverës, kryesisht në qershor. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë në afërsi të brigjeve të përroskës apo lumit (Graf et al. 2008; Kumanski 1985).	Austri, Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Francë, Gjermani, Greqi, Hungari, Itali, Kosovë, Kroaci, Mali i Zi, Poloni, Rumani, Sllovaki, Slloveni, Zvicër, Serbi, Spanjë.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Gjendet kryesisht në zonat burimore dhe në rrjedhat e epërme të përroskave të vogla. Substrati i parapëlqyer i larvave të këtij lloji përbëhet nga zhavorri i trashë, gurët e madhësive të ndryshme, shtrati guror i lumit etj. Mund të haset në lartësi të ndryshme mbidetare, nga 700 deri në mbi 2000 m, megjithëse preferon vendet më të larta.	Përroskë në rrethinën e Prishtinës, Përroskë në Marec.	Prishtinë.	I qëndrueshëm. Në të gjitha lokalitetet ku është gjetur në Kosovë ky lloj karakterizohet me numër të vogël të individëve. Në lokalitetet e gjetura në rrethinën e Prishtinës është konstatuar rënie e lehtë e nënpopullatës për shkak të ndikimeve antropogjene.	Gati i kërcënuar, NT.
21	<i>Wormaldia subnigra</i> Trichoptera: Philopotamidae	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 5.5 deri në 6.5 mm. Në fazën larvare jeton në ujë përgjatë një viti. Faza larvare është treguese e ujërave mesatarisht të pastra. Faza larvare në aspektin e të ushqyerit bën pjesë në grupin e filtruesve. Faza adulte paraqitet në periudhën qershor - korrik. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë në afërsi të brigjeve të përroskës apo lumit (Graf et al.	Austri, Belgjikë, Bosnjë-Hercegovinë, Britani e Madhe, Bullgari, Danimarkë, Estoni, Finlandë, Francë, Gjermani, Greqi, Irlandë, Itali, Kosovë, Kretë, Kroaci, Letoni, Lituani, Luksemburg, Norvegji, Slloveni, Çeki, Poloni, Rumani, Rusi, Spanjë, Suedi, Holandë,	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Gjendet kryesisht në zona të caktuara të përroskave malore. Substrati i parapëlqyer i larvave të këtij lloji përbëhet nga zhavorri i madhësive të ndryshme, si dhe	Përroskë në rrethinën e Prishtinës.	Prishtinë.	I qëndrueshëm.	Gati i kërcënuar, NT.

		2008; Kumanski 1985).	Serbi, Shqipëri, Turqi, Zvicër.	gurët e madhësive të ndryshme. Mund të haset në lartësi të ndryshme mbidetare deri në 1000 m.				
22	<i>Hipparchia volgensis</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Nymphalidae</i>	Gjatësia e krahëve të mashkullit nga baza deri në majë është 27-28 mm. Ky lloj e ka një gjeneratë në vit. Adultët fluturojnë prej qershorit deri në gusht. Është lloj arboreal	Ballkan, Rusi jugore.	Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare); 3. Shkurre; 4. Kullosa; 6 Zona shkëmbore [p.sh., shkëmbinjtë kontinentalë, maja malore]. Haset në vende të thata, të ngrohta me shkurre, në vende me gurë dhe/ose shkëmbore, ose pranë pyjeve gjetherënëse dhe halore, si dhe në shpatet shkëmbore me diell.	Gërmia.	Prishtinë.	I panjohur. Nënpopullatat e këtij lloji janë të izoluara dhe të fragmentuara.	Gati i kërcënuar, NT.
23	<i>Plebejus pylaon</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Lycaenidae</i>	Ky lloj e ka gjerësinë e krahëve prej 28 deri në 34 mm. E ka një gjeneratë në vit. Ngjyra e krahëve të përparmë të meshkujve në anën e epërme është vjollce në të kaltër. Bimë ushqyese të larvave të këtij lloji janë ato të gjinisë Astragalus. Larvat janë mirmekofile. Adultët paraqiten në periudhën maj – korrik.	Nga Spanja, përgjatë Evropës jugore, Hungari, Ballkan, Rusi dhe Lindje e Afërt deri në Iran	Kullosa; 6 Zona shkëmbore [p.sh., shkëmbinjtë kontinentalë, maja malore]. Ky lloj paraqitet shpesh në livadhe të pasura me lule, në kodrina shkëmbore dhe në skaje të pyjeve. Gjithashtu, mund të gjendet në stepa dhe zona ranore të thata, rrallëherë në vende të hapura brenda pyjeve.	Gërmi.	Prishtinë.	I qëndrueshëm. Ky lloj është konstatuar me nënpopullata kryesisht stabile në lokalitetet e hulumtuara, por me numër të vogël të individëve.	Gati i kërcënuar, NT.
24	<i>Pseudophilotes bavius</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Lycaenidae</i>	Ky lloj e ka gjerësinë e krahëve prej 24 deri në 30 mm. I ka dy gjenerata në vit, kurse adultët hasen në periudhën prill – maj dhe pastaj sërish qershor - korrik. Llojet ushqyese të larvave i takojnë gjinisë Salvia.	Greqi, Kosovë, Maqedoni, Rumani, Serbi. Gjendet gjithashtu në Krime, Turqi, Kaukaz dhe Afrikë veriperëndimore.	Zona shkëmbore [p.sh., shkëmbinjtë kontinentalë, maja malore]. Në Kosovë është konstatuar në shpate shkëmbore dhe në toka gëlqerore.	Gërmi.	Prishtinë.	I qëndrueshëm. Ky lloj është konstatuar me nënpopullata që kanë numër të vogël të individëve, por stabile.	Gati i kërcënuar, NT.

		Larvat janë mirmekofile.						
25	<i>Zerynthia cerisy</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Papilionidae</i>	Ky lloj e ka gjerësinë e krahëve prej 52 deri në 62 mm. Adultët paraqiten gjatë prillit dhe majit, por në lartësi të mëdha mbidetare edhe në qershor e korrik. Bimë ushqyese të këtij lloji janë bimët e gjinisë Aristolochia.	Evropë juglindore, Turqi.	Shkurre; 4. Kullosa; 16 Vegetacion i introduktuar. Haset kryesisht në habitate gjysmë të hapura	Reçicë.	Podujevë.	I qëndrueshëm. Ky lloj është konstatuar me nënpopullata që kanë numër të vogël të individëve, por të qëndrueshme.	Gati i kërcënuar, NT.
26	<i>Baetis alpinus</i> <i>Ephemeroptera:</i> <i>Baetidae</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 7.5 – 11.5 mm. Larvat janë stenoterme të ftohta. Numri i gjeneratave për vit varet shumë nga temperatura e ujit dhe lartësia mbidetare (Bauernfeind & Soldan 2012).	Pjesa më e madhe e Evropës, Turqi, Izrael, Liban.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.5 Liqene të përhershme të ujërave të ëmbla, 5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Larvat gjenden kryesisht në zonat burimore dhe në rrjedhat e epërme të lumenjve dhe përroskave malore. Larvat kryesisht parapëlqejnë shpejtësi të madhe ose të paktën mesatare të rrjedhjes së ujit. Shpeshherë mund të gjenden edhe në liqene malore apo në përroska glaciale. Substrati i parapëlqyer është ai guror.	Prishtinë, Përroskë në Blinajë.	Prishtinë, Lipjan.	I qëndrueshëm. Në të gjitha lokalitetet ku është gjetur në Kosovë, ky lloj karakterizohet me nënpopullata stabile.	Shqetësim më i vogël, LC.
27	<i>Habroleptoides confusa</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 8 – 12 mm.	Pjesa më e madhe e Evropës,	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj,	Përroska të ndryshme në	Prishtinë.	I qëndrueshëm. Në të gjitha	Shqetësim më i vogël, LC.

	<i>Ephemeroptera:</i> <i>Leptophlebiidae</i>	Periudha e luturimit është nga marsi deri në korrik edhe pse në disa raste mund të fillojë edhe më herët, për shembull në shkurt apo të zgjatet më vonë përgjatë verës (Bauernfeind & Soldan 2012).	Azerbajxhan, Turqi.	përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Larvat gjenden kryesisht në zonat burimore deri në rrjedhat e mesme të lumenjve dhe përroskave në lartësi të ndryshme mbidetare prej 200 deri në 1400 m. Larvat parapëlqejnë substratin me zhavorr ku jetojnë midis kokërrzave të rërës.	komunën e Prishtinës.		lokalitetet ku është gjetur në Kosovë, ky lloj karakterizohet me nënpopullata stabile.	
28	<i>Calopteryx splendens</i> <i>Odonata:</i> <i>Calopterygidae</i> <i>Bukuroshja vezulluese</i>	Ky është një lloj i madh i pilivesave me madhësi trupore deri në 48 mm. Stadi larvor zgjat dy vjet zakonisht. Larvat mund të tolerojnë nivel të konsiderueshëm të ndotjes së ujit. Dimrin e kalojnë thellë në substratin e ujit. Periudha e luturimit të adultëve është prej prillit deri në tetor (Zhushi Etemi 2005).	Evropë, Azi.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Jeton në një numër të ndryshëm të habitateve dhe në veçanti në lumenj dhe përroska të hapura	Liçeni i Badovcit, Ligatina e Hencit, Lumi Llap në Zhiti, Lumi Drenica në Grabovc,	Graçanicë, Fushë Kosovë, Podujevë.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.
29	<i>Lucanus cervus</i> <i>Coleoptera:</i> <i>Lucanidae</i> <i>Kaçadreni</i>	Është një lloj me madhësi shumë të madhe, që mund të jetë prej 25 deri në 75 mm. Ky lloj karakterizohet me një dimorfizëm të shquar seksual. Meshkujt kanë mandibula më të gjata dhe janë më të mëdhenj se femrat. Edhe pse mandibulat e meshkujve duken të	I përhapur në Evropë	Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare). Gjendet në pyje gjethegjera me dominim ose prani të llojeve të ndryshme të lisit.	Gërmi.	Prishtinë.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.

		frikshme, ato, megjithatë, janë shumë të dobëta për të qenë të dëmshme. Mandibulat përdoren zakonisht në beteja midis meshkujve gjatë garës për kopulim me femrat. Është një lloj i obligueshëm saproksilik, larvat e të cilit zhvillohen në drunjt që kalben të llojeve të ndryshme gjethegjera, dhe veçanërisht të lisit – Quercus. Larvat kalojnë nëpër disa faza dhe iu nevojiten prej 4 deri në 6 vjet për t'u zhvilluar deri në fazën e pupës. Të rriturit, për shkak të modifikimit të mandibulave të tyre, ushqehen duke e lëpirë lëngun që del nga pjesët e lënuara të drunjve të gjallë, para se gjithash të lisit.						
30	<i>Protaetia (Potosia) fieberi</i> <i>Coleoptera:</i> <i>Scarabaeidae</i>	Është një lloj saproksilik me madhësi mesatare (20-23 mm). Larvat zhvillohen në të çarat e trungjeve dhe cungjeve, që janë duke u kalbur. Të rriturit shihen në grupe gjatë motit të ngrohtë e me diell, më së shumti përreth kurorës gjetshore të lisit.	E përhapur kryesisht në Evropën jugore dhe lindore, kurse lokalist në atë qendrore.	Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare). Gjenden në pyje termofile gjetherënëse të dominuara nga gjinia Quercus.	Gërmi.	Prishtinë.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.
31	<i>Habrophlebia eldae</i> <i>Ephemeroptera:</i> <i>Leptophlebiidae</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 5.5 deri 8 mm. Aspektet biologjike dhe ekologjike të këtij lloji akoma nuk janë të njohura mirë. Periudha e lu turimit është nga	Bullgari, Greqi, Francë, Itali, Kosovë, Spanjë.	5. Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe	Përroskë në Blinajë.	Lipjan.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.

		maji deri në korrik. Ky lloj e ka një gjeneratë në vit dhe gjatë dimrit i nënshtrohet diapauzës në formë larve (Bauernfeind & Soldan 2012)		oaza). Larvat parapëlqejnë lumenj dhe përroska me substrat me gurë, zhavorr dhe rërë. Ky lloj mund të gjendet në lartësi të ndryshme mbidetare, prej 20 deri në 1200 m				
32	<i>Coenagrion ornatum</i> Odonata: <i>Coenagrionidae</i>	Ky lloj ka madhësi tipike të trupit prej 30-31 mm. Periudha e luturimit është prej majit deri në gusht	Ky lloj është i përhapur nga Europa perëndimore, veriperëndimore dhe qendrore, deri në Evropën lindore dhe juglindore, si dhe deri në Azinë e vogël dhe vendet e Kaukazit	5. Vende ujore (konti- nentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Ky lloj është i lidhur me burime të vog- la, shpeshherë të diellëzuara mirë, pastaj përroska me fund me baltë dhe materie organike, si dhe me vegjetacion të dendur higrofil barishtor.	Përroskë në afërsi të Liqenit të Badovcit.	Graçanicë.	I panjohur. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për popullatat e këtij lloji. Është gjetur me vetëm tre individë në një lokalitet të vetëm (Zhushi Etemi 2005).	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.
33	<i>Erythromma viridulum</i> Odonata: <i>Coenagrionidae</i>	Ky është një lloj i madh i pilivesave me madhësi trupore deri në 29 mm. Stadi larvor zgjat një vit. Periudha e fluturimit të adultëve është prej majit deri në shtator.	Evropë, Azi, Afrikë.	5. Vende ujore (kontinen- tale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.4. Kënetë, moçale, moçalishte, 5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza); 15 Artificiale - ujore (15.9 Kanale dhe drenazha, kanale, gropë). Jeton në një numër të konsiderueshëm të habitateve, si	Lumi Sitnica në Vragoli.	Fushe Kosovë.	I panjohur. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për pop- ullatat e këtij lloji. Është gjetur me numër të vogël individësh (Zhushi Etemi 2005).	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.

				këneta, moçale, kanale apo lumenj me substrat të mjaftueshëm balte.				
34	<i>Orthetrum brunneum</i> <i>Odonata:</i> <i>Libellulidae</i>	Madhësia e adultëve mbërrin deri në 45 mm dhe paraqiten nga qershori deri në gusht. Larvat e këtij lloji janë predatore. Përmbushja e ciklit jetësor zgjat dy deri në tre vjet.	Evropë, Azi, Afrikë Veriore.	5. Vende ujore (kontinen- tale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska të përhershme [përfshirë ujëvarat]); 15 Artificiale - ujore (15.9 Kanale dhe drenazha, kanale, gropa). Ky lloj parapëlqen përrenj të vegjël dhe kanale me ujë të ngrohtë dhe të shpejtë.	Ligatina e Hencit.	Fushë Kosovë.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.
35	<i>Pyrhosoma nymphula</i> <i>Odonata:</i> <i>Coenagrionidae</i>	Ky është një lloj i madh i pilivesave me madhësi trupore deri në 36 mm. Stadi larvor zgjat dy vjet. Periudha e fluturimit të adultëve është prej prillit deri në shtator dhe zakonisht është ndër llojet e para të pilivesave që paraqitet herët në pranverë.	Evropë, Azi, Afrikë.	5. Vende ujore (kontinen- tale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.4 Këneta, moçale, moçalishte). Jeton në moçale dhe këneta të vogla dhe në disa raste edhe në lumenj me rrjedh- je të ngadaltë. Zakonisht, nuk gjenden në ujëra me rrjedhje të shpejtë	Lumi Sitnica në Vragoli.	Fushe Kosovë.	I panjohur. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për popullatat e këtij lloji. Është gjetur me numër të vogël të individëve (Zhushi Etemi 2005).	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.
36	<i>Somatochlora meridionalis</i> <i>Odonata:</i> <i>Corduliidae</i>	Gjatësia e trupit të këtij lloji është 50 deri 55 cm. Adultët paraqiten nga qershori deri në gusht.	Evropë, Turqi.	5. Vende ujore (konti- nentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Larvat e	Blinajë.	Lipjan.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.

				këtij lloji jetojnë kryesisht në përroska të hijezuara mirë, edhe pse në disa ekosisteme ujore të lartësive më të mëdha mbidetare jeton edhe në zona të hapura me diell.				
37	<i>Isorhipis melasoides</i> <i>Coleoptera:</i> <i>Eucnemidae</i>	Është lloj saproksilik me madhësi mesatare të trupit (6.5-11 mm). Larvat ushqehen në pjesët e forta të drunjve në vendet e dëmtuara të trungjeve të drunjve të gjallë apo të atyre që sapo janë rrëzuar, të shumtën në ah, shkozë, bli e më pak në lis. Kulmi i aktivitetit të fazës së rritur është në periudhën qershor – korrik, kur mund të shihet në degë ose shkurre në afërsi të drunjve amvisë.	Austri, Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Çeki, Francë, Gjermani, Hungari, Itali, Kosovë, Kroaci, Poloni, Rumani, Serbi, Sllovaki, Suedi, Turqi.	1. Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare). Gjetet në lloje të ndryshme të pyjeve gjetherënëse.	Gërmi.	Prishtinë.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.
38	<i>Triplax scutellaris</i> <i>Coleoptera:</i> <i>Erotylidae</i>	Është një lloj me madhësi të vogël (4.5-5.5 mm). Gjetet në trupin e kërpudhave parazite, të cilat rriten në drunj të vjetër të ahut, panjës dhe thuprës.	Palearktik.	1. Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare). Haset në pyje të ndryshme gjetherënëse të llojeve gjethegjera.	Gërmi.	Prishtinë.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.
39	<i>Melitaea aurelia</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Nymphalidae</i>	Gjatësia e krahëve të meshkujve nga baza deri në maje është 14 deri në 16 mm. Pjesa e sipërme e krahëve të përparmë është ngjyrë kafe e errët, me nuanca të zeza dhe të bardha. Ky lloj e ka një gjeneratë në vit. Adultët paraqiten në periudhën qershor-korrik. Bimë ushqyese e larvave të këtij lloji	Evropë qendrore dhe lindore, Turqi, Transkaukaz, Urale jugore, Kazakistan verior, Siberi perëndimore deri në Tian Shan.	3. Shkurre; 4. Kullosa. Në Kosovë haset shpesh në lëndina të hapura dhe të pasura me lule.	Gërmi.	Prishtinë.	I panjohur. Është hasur në nënpopullata me kampionë individualë.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.

		është <i>Plantago lanceolata</i> .						
40	<i>Neptis sappho</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Nymphalidae</i>	Ky lloj e ka gjerësinë e krahëve prej 44 deri në 48 mm. Ky lloj ka midis 2 dhe 4 gjenerata për vit. Zhvillimi ndodh shumë shpejt gjatë verës. Të rriturit paraqiten në periudhën prill – shtator.	Evropë lindore: nga Italia verilindore dhe jugu i Austrisë në lindje deri në Rumani dhe lokalisht në jug të Ballkanit dhe veri të Greqisë.	1 Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare). Në Kosovë është hasur shpesh në zona me pyje gjetherënëse, sidomos kur janë në afërsi të ekosistemeve të ujërave të ëmbla.	Malet e Drenicës.	Drenas.	I qëndrueshëm. Është hasur në nënpopullata të vogla, por relativisht të qëndrueshme.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.
Nr.	Emërtimi i resursit natyror/AVES	Të dhënat e përgjithshme	Përhapja e përgjithshme	Lloji i habitatit	Përhapja në Kosovë	Komuna	Trendi i popullatës	Lloji
1	<i>Ardea cinerea</i> <i>Pelecaniformes:</i> <i>Ardeidae</i> <i>Çapka e përhimë</i>	Madhësia e këtij lloji është 90–98 cm, pesha 1020–2073 g, kurse hapja e krahëve është 175–195 cm. Shumica e popullatave në Palearktikut janë tërësisht shtegtare, kurse disa popullata jugore synojnë të jenë sedentare. Ushqehen me peshq, ngjalla, shpendë të vegjël, brejtës të vegjël etj. (BirdLife International 2016d).	Në pjesën më të madhe të Palearktikut dhe më pak në Afrikë, Indi dhe Sri-Lankë.	Vende ujore (kontinentale); Lumenj, përrenj, përroska, të përherëshme (përfshirë ujëvarat); Moçale, kënetë, moçalishte; Liqene të përherëshme të ujërave të ëmbla (mbi 8ha); Liqene sezonale/të përkohshme të ujërave të ëmbla (mbi 8ha); Moçale/ basene të përherëshme të ujërave të ëmbla (nën 8ha); Moçale/basene të përkohshme/sezonale të ujërave të ëmbla (nën 8ha); Artificiale/ujore; Pellgjet (nën 8ha); Pellgjet e akuakulturës; Tokat e ujitura	Henc, Vasilevë, Badovc.	Fushë Kosovë, Lipjan, Graçanicë, Drenas.	I panjohur.	Skajshmërisht i rrezikuar, CR.

				(përfshirë kanalet e ujitjes); Kanalet dhe kanalet e drenazhimit, kanalet). Ky lloj mund të haset prej nivelit të detit deri në mbi 1000 m. Zakonisht folezon në koloni (BirdLife International 2016d)				
2	<i>Aythya ferina</i> <i>Anseriformes:</i> <i>Anatidae</i> <i>Kryekuqe e mjeme</i>	Madhësia e këtij lloji është 42–49 cm, mashkulli peshon 585–1240 g, femra 467–1090 g, kurse hapja e krahëve është 72–82 cm. Ushqehet me pjesë të rrënjëve, fara, rizome, por gjithashtu edhe me organizma ujorë, përfshirë insekte, kërmij, ujëtokësorë dhe peshq të vegjël (BirdLife International 2017).	Folezon në perëndim të Evropës, në lindje nëpërmjet Azisë qendrore, (në gjerësitë 40–60° veri) drejt Siberisë jugqendrore dhe Kinës veriore drejt 120° Lindje. Dimëron në jug deri në veri dhe lindje të Afrikës, Indi dhe Azi jugore dhe lindore.	Vende ujore (kontinentale); Moçale, kënetë, moçalishte; Liqene të përhershme të ujërave të ëmbla (mbi 8ha)); Artificiale - ujore; Gërmime (të hapura). Ky lloj parapëlqen kënetë, moçale, liqene dhe lumenj me rrjedhje të ngadaltë me veg- jetacion të bollshëm, eutrofike dhe neutrale, me zona të ujit të hapura dhe bimësi të bollshme emergjente. Lloji gjithashtu folezon në liqene të ujërave të njelmëta dhe ndonjëherë edhe në gjiret bregdetare të mbrojtura. Vendet e folezimit okupohen nga fillimi i marsit (në jug) deri në fillim të majit (në Siberi), kurse folezimi ndodh gjatë periudhës prill-maj. Gjatë	Henc, Obiliq, Graçanicë.	Fushë Kosovë, Obiliq, Graçanicë.	I panjohur.	I rrezikuar, EN.

				dimrit, lloji frekuenton habitate të ngjashme me ato ku folezon, duke përfshirë liqene të mëdha, lumenj të ngadalshëm, rezervuarë, ujëra të njelmët, kënetat dhe gropat të zhytura zhavori (BirdLife International 2017).				
3	<i>Aythya nyroca</i> <i>Anseriformes:</i> <i>Anatidae</i> <i>Kryekuqe e vogël</i>	Madhësia e këtij lloji është 38–42 cm, mashkulli peshon 470–730 g, femra 464–727 g; kurse hapja e krahëve është 63–67 cm. Është kryesisht lloj shtegtar. Është gjithçkangrënës dhe ushqehet me material me origjinë bimorë dhe shtazorë (BirdLife International 2017a).	Popullatat e fragmentuara folezojnë nga Europa qendrore dhe jugore dhe Afrika veriore në lindje drejt Mongolisë perëndimore, popullatat të izoluara nga Algjeria lindore drejt Pakistanit verilindor dhe Kinës. Përhapa gjatë dimërimit përputhet me përhapjen e folezimit dhe zgjerohet në Sahel, Lindje të Afërt dhe Azi juglindore.	Vende ujore (kontinentale); Liqene të përhershme të ujërave të ëmbla (mbi 8ha); Kënetat/Basene të përhershme të ujërave të ëmbla (nën 8ha); Artificiale - ujore; Zonat e deponimit të ujit (mbi 8ha); Basene të akuakulturës). Ky lloj tregon parapëlqim të fortë për ujëra të ëmbla të ndenjura dhe rrallëherë gjendet në përrenj apo lumenj të rrjedhshëm. Folezon në basene dhe kënetat eutrofike të cekëta, me vegjetacion të dendur submergjent, notues, emergjent dhe bregor (p.sh., kallamishte). Jashtë kohës së shumimit kërkesat për habitat janë të	Henc, Obiliq.	Fushë Kosovë, Obiliq.	I panjohur.	I rrezikuar, EN.

				ngjashme me ato të folezimit, edhe pse mund të frekuentojnë në këtë kohë edhe liqenet e mëdha, lagunat e hapura, kënetat bregdetare me kallamishte dhe gjiret e cekëta, pastaj ngushticat dhe estuaret (BirdLife International 2017a).				
4	<i>Botaurus stellaris</i> <i>Pelecaniformes:</i> <i>Ardeidae</i> <i>Gakthi</i>	Madhësia e këtij lloji është 64–80 cm, mashkulli peshon 750–2060 g, femra 650–1150 g, kurse hapja e krahëve 125–135 cm. Në vendet me dimra të butë është lloj sedentar, kurse në vende të tjera është shtegtar. Sa i përket të ushqyerit, ai është i ndryshëm në stinë të ndryshme, por i preferon peshqit, ujëtokësorët, insektet, merimangat etj. (BirdLife International 2016c).	Folezon prej Suedisë, Anglisë dhe Spanjës përgjatë Evropës, Afrikës veriore, Lindjes së Afërt dhe Azisë qendrore, në lindje të Lindjes së largët të Rusisë, verilindjes së Kinës dhe Japonisë; dimëron në Evropën qendrore dhe jugore, Pellgun e Mesdheut, në lindje drejt jugut dhe juglindjes së Azisë dhe Afrikës nënsahariane.	Vende ujore (kontinentale); Moçale, kënetat, moçalishte; Artificiale/tokësor e; Toka të punueshme). Kanë kërkesa të kufizuara gjatë kohës së folezimit: kryesisht parapëlqejnë moçal- pak të shqetësuar, vende përreth liqeneve dhe lumenjve, me pjesë kallamishtesh përreth (BirdLife International 2016c).	Henc	Fushë Kosovë.	I panjohur.	I rrezikuar, EN.

5	<i>Himantopus himantopus</i> <i>Charadriiformes:</i> <i>Recurvirostridae</i> <i>Kalorësi</i>	Madhësia e këtij lloji është 35–40 cm, pesha 166–205 g (mesatarja e të gjitha racave), ose 112–223 g (nominal). Popullatat veriore janë shtegtare, ndërsa në zonat me klimë më të butë janë sedentare ose lokalisht shtegtare. Ushqehen me peshq, insekte ujore, molusqe, merimanga dhe nganjëherë edhe me fara bimësh (BirdLife International 2016c).	Francë dhe jug i Iberisë drejt Afrikës nën-sahariane dhe Madagaskarit, dhe në lindje drejt Azisë qendrore dhe Kinës veriqendrore, Nënkontinenti Indian (përfshirë Sri- Lankën), Indokinën dhe Tajvanin; dimëron në jug të Afrikës, Lindje të Mesme dhe jug dhe juglindje të Azisë drejt Borneos dhe Filipineve.	Vende ujore (kontinentale); Liqene të përhershme të ujërave të ëmbla (mbi 8ha); Liqene sezonale/ të përkohshme të ujërave të ëmbla (mbi 8ha); Moçale/basene të përhershme të ujërave të ëmbla (nën 8ha); Moçale/ basene të përkohshme/sezonal të ujërave të ëmbla (nën 8ha); Artificiale/ujore; Toka bujqësore të përmbytura sezonale).	Henc, Obiliq, Nosalje.	Fushë Kosovë, Obiliq.	I panjohur.	I rrezikuar, EN.
6	<i>Vanellus vanellus</i> <i>Charadriiformes:</i> <i>Charadriidae</i> <i>Gicvilja</i>	Madhësia e këtij lloji është 28–31 cm, pesha 128–330 g, kurse hapja e krahëve 82– 87 cm. Shumica e popullatave të këtij lloji janë shtegtare. Ushqehen me insekte të rendeve të ndryshme, si Ephemeroptera, Odonata, Lepidoptera etj. (BirdLife International 2017c).	Evropë, Turqi dhe veriperëndim i Iranit nëpërmjet Ruisë perëndimore dhe Kazakistanit drejt jugut dhe lindjes së Siberisë, Mongolisë dhe veriut të Kinës. Dimëron prej Evropës perëndimore, ishujve të Atlantikut lindor dhe Afrikës veriore nëpërmjet pjesës mesdhetare të Lindjes së Mesme dhe Iranit, përgjatë Indisë veriore drejt Kinës juglindore, Koresë dhe Japonisë jugore.	Kulloso ; Kulloso të klimës mesatare); Artificiale/Tokësore (Toka të punueshme; Livadhe).	Henc,	Fushë Kosovë.	I panjohur.	I rrezikuar, EN.

7	<i>Alcedo atthis</i> <i>Coraciiformes:</i> <i>Alcedinidae</i> <i>Bilbili i ujit</i>	Madhësia e këtij lloji është 16–18 cm, mashkulli peshon 23–35 g, kurse femra 30–35 g. Në pjesën më të madhe të rangut të tij të përhapjes, është bilbili i ujit i vetëmi vogël. Popullatat jugore janë sedentare, kurse të tjerat shqetësojnë. Ushqehen me peshq, insekte të ujit, flutura, ujëtokësorë, gaforre dhe izopode (BirdLife International 2016i).	Afrikë veriperëndimore dhe Spanjë jugore dhe lindore deri në Bullgari në lindje, Afganistan dhe Indi veriperëndimore, pastaj në veri deri në qendër të Siberisë dhe Kinës veriperëndimore; dimëron në jug të Egjiptit, Sudan verilindor, Oman dhe Pakistan.	Vendet ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme (përfshirë ujëvarat), 5.4 Këneta, moçale, moçalishte, 5.5 Liqene të përhershme të ujërave të ëmbla (mbi 8ha); 15. Artificiale/ujore (15.2. Pellgjet (nën 8ha), 15.5 Gërmimet (e hapura), 15.9 Kanalet dhe kanalet e kullimit). Ky lloj parapëlqen ujërat e ndenjura ose me rrjedhje të ngadaltë me shumë peshq të vegjël në to, si dhe me kallame apo shkurre në brigje. Përrenjtë, lumenjtë e vegjël dhe kanalet janë më të parapëlqyera, por gjithashtu edhe liqenet dhe pellgjet. Brigjet e përshtatshme janë të nevojshme për folezim gjatë periudhës së folezimit (BirdLife International 2016i).	Badovc, Obiliq, Fushë Kosovë.	Graçanicë, Obiliq, Fushë Kosovë.	I panjohur.	I cenuar, VU.
8	<i>Acrocephalus palustris</i> <i>Passeriformes:</i> <i>Acrocephalidae</i> <i>Bilbilthi i verdhemë</i>	Madhësia e këtij lloji është 13 cm, kurse pesha 10–13 g (mesatarja 11·9 g). Ky është një lloj shtegtar dhe ushqehet kryesisht me insekte, arahnidë, kërmij dhe fruta	Angli jugore (lokalist), Skandinavi jugore, Francë veriore dhe lindore dhe Itali veriore në lindje drejt Kazakistanit veriperëndimor,	Vende ujore (kontinentale) (5.4. Moçale, kënetat, moçalishte). Ky lloj parapëlqen bimësinë e grumbulluar, të dendur e të lartë, veçanërisht të	Henc.	Fushë Kosovë.	I panjohur.	Gati i kërcënuar, NT.

		(BirdLife International 2016m).	në jug deri në Ballkanin verior, Turqinë lindore dhe Iranin veriperëndimor; dimëron në Afrikën juglindore.	gjinive Urtica dhe Filipendula apo Rubus fruticosus, shpesh në afërsi të shkurreve apo pemëve të ulëta. Gjithashtu, mund të gjendet në fusha misri dhe toka të tjera bujqësore, përreth të cilave ekziston shirit shkurresh. Lloji mund të gjendet edhe në djerrina dhe vende me bar të lartë e shkurre të ulëta, pastaj në vegjetacion të gjatë barishtor përgjatë kanaleve, në bimësi të moçaleve në skajet e kënetave, në tokë të thatë e madje edhe në kopshte (BirdLife International 2016m).				
9	Anas crecca Anseriformes: Anatidae Rosa kërre	Madhësia e këtij lloji është 34–38 cm, mashkulli peshon 250–450 g, femra 200–400 g, kurse hapja e krahëve 58–64 cm. Në pjesën veriore të përhapjes është lloj shtegtar, kurse në vendet me klimë me satare është më tepër lloj sedentar. Gjatë folezimit ushqehet kryesisht me ushqim me prejardhje shtazore, kurse gjatë dimrit me fara të bimëve ujore (BirdLife International 2016a).	Folezon në pjesën më të madhe të Palearktikut verior dhe qendror; dimëron në Eurazinë qendrore dhe jugore dhe Afrikë	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat]), 5.5 Liqene të përhershme të ujërave të ëmbla (mbi 8ha), 5.7 Moçale/basene të përhershme të ujërave të ëmbla (nën 8ha), 5.8 Moçale/basene të përkohshme/sezonal të ujërave të ëmbla (nën 8ha)). Ky lloj parapëlqen ujërat e cekët të	Henc, Obiliq.	Fushë Kosovë, Obiliq.	I panjohur.	Gati i kërcënuar, NT.

				përhershme në sezonin e folezimit, sidomos ato në afërsi të pyjeve me mbulesë barishtore mjaft të dendur, në dispozicion të afërt për folezim. Liqenet dhe kënetat e vogla të ujërave të ëmbla me bimësi të bollshme emergjente parapëlqehen më shumë se trupat e vegjël ujorë, që formojnë pjesë të ligatinave më të mëdha. Habitatet e tjera të përshtatshme përfshijnë pellgje të vogla, pishina dhe rrjedha të ngadalta. Jashtë sezonit të folezimit ky lloj frekuenton habitate të ngjashme. Gjatë dimrit parapëlqen kënetat me fund me baltë (BirdLife International 2016a).				
10	<i>Panurus biarmicus</i> <i>Passeriformes:</i> <i>Acrocephalidae</i> <i>Tristili me mustaqe</i>	Madhësia e këtij lloji është 14·5–17 cm, kurse pesha 11–20·8 g. Popullatat në Evropë janë kryesisht sedentare, por, gjatë dimrit nganjëherë me lëvizje. Ushqehen kryesisht me parruazorë dhe me perime gjatë dimrit (BirdLife International 2016l).	Lokalisht nga Britania e Madhe, Franca dhe Spanja jugore dhe lindore në lindje deri në Norvegjinë jugore, Danimarkë, Suedi jugore, Finlandë jugore, Rusi jugperëndimore, Ballkan, Turqi	5. Vende ujore (koni- nentale) (5.1. Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme (përfshirë ujëvarat), 5.4. Moçale, kënetat, moçalishte (mbi 8ha)). Ky lloj gjendet në zona me Phragmites dhe shoqërohet me vegjetacion drunor në dhe, përreth	Henc.	Fushë Kosovë.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.

			perëndimore dhe jugore dhe mbase Azerbejxhan.	ujërave të ëmbla dhe të njelmëta, ose menjëherë ngjitur me kënetat dhe moçale. Folezon në kallame, shqira apo vegjetacion tjetër të kënetave.				
Nr.	Emërtimi resursit natyror/OLIG OCHAETA	Të dhënat e përgjithshme	Përhapja e përgjithshme	Lloji i habitatit	Përhapja në Kosovë	Komuna	Trendi i popullatës	Lloji
1	<i>Eophila kosowensis</i> <i>Opisthophora: Lumbricidae</i>	Ky lloj është endemik i Ballkanit, i përshkruar nga Kosova (Karaman 1968). Të trupit e ka cilindrik, me madhësi prej 110 – 250 mm dhe me numër të segmenteve prej 225-358. Jeton thellë në dhe, kurse në sipërfaqe mund të gjendet në biotope të ndryshme (Milutinović et al. 2015). Kampionët e parë janë gjetur në Prishtinë në numër të madh, në thellësi prej 1.5 m, gjatë gropës për rregullimin e gypave të ujit. Sipas përhapjes së përgjithshme të llojit, mund të konstatojmë se zonat kodrinore-malore kanë rëndësi shumë të madhe për këtë lloj.	Greqi, Kosovë, Mali i Zi, Serbi.	Pyje; Pyje të klimës mesatare;Kulloja; Kulloja të klimës mesatare; Artificiale/tokësor e; Kulloja; Zona urbane. Habitato të përshtatshme për këtë lloj janë pyjet e ahut, livadhet, kullosat, si dhe mjediset antropogjene (Stojanović et al. 2018).	Prishtinë.	Prishtinë.	I panjohur.	I rrezikuar, EN.
2	<i>Allolobophora chlorotica</i> <i>Opisthophora: Lumbricidae</i>	Ky është një lloj endogjen, që ushqehet në dhe, ndërsa bënë gropime horizontale deri në 20 cm nën sipërfaqe. Është skrrajë me madhësi mesatare, që të të rriturit shkon deri në 50 mm. Të rriturit	Evropë, Azi, në veri të ultësirave të Himalajeve, Afrikë veriore dhe në pjesët veriore dhe qendrore të Gadishullit Arabik (Mršić	Pyje (Pyje të klimës mesatare); 4. Kulloja (4.4.Kulloja të klimës mesatare); 14. Artificiale/tokësor e (14.1 Toka të punueshme, 14.2 Kulloja). Ky lloj	Gërmi.	Prishtinë.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.

		kanë një unazë të verdhemët afër kokës, që është unike në atë se i ka tri palë disqe në formë ventuzash në segmentet alternuese në pjesën e poshtme të klitelumit (Mršić 1991). Var. kosovensis është përshkruar nga Šapkarev (1975), bazuar në vetëm një ekzemplar nga Klokoti në afërsi të lumit Morava, në livadhe. Ky varietet dallon nga forma tipike kryesisht nga tubercula pubertatis dhe madhësia e trupit (106 mm, 2.5 mm diametër). Sipas Mršić (1991), klitelumi është pozicionuar në segmentet 1/3 29 deri 37 dhe tuberkula pubertatis në segmentet 31, 32, 33 dhe 35 (disqe të vogla në formë ventuzash).	1991; Rota 2013).	haset në livadhe të luginave, biotope antropogjene, toka pyjore, toka të kultivuara, livadhe etj. (Šapkarev, 1980).				
3	<i>Aporrectodea caliginosa</i> <i>Opisthophora</i>: <i>Lumbricidae</i>	Fundi i përparmë i trupit është me ngjyrë me tri hije të dallueshme. Është lloj endogjen dhe të shumtën gjendet në toka të punueshme dhe kullosa me përbërje të ulët të materieve organike, por edhe në dheun e pyjeve. Madhësia tipike e adultit është rreth 6 cm, kur është në qetësi.	Ky lloj është autokton në Palearktik, por si lloj i sjellur gjendet në tërë botën (Csuzdi & Zicsi 2003).	Pyje (1.4 Pyje të klimës mesatare); 4 Kullosa (4.4 Kullosa të klimës mesatare); 5 Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat]); 14 Artificiale/tokësor e (14.1 Toka të punueshme, 14.4 Kopshte rurale, 14.5 Zona urbane). Jeton në koridore të përkohshme horizontale, në pjesën e epërme të	Gërmi.	Prishtinë.	I panjohur.	Shqetësim më i vogël, LC.

				dheut. Është gjetur në dhe të lagësht në livadhe dhe brigje lumenjsh, kurse rrallëherë gjendet në shtresën e gjetheve në tokë.				
4	<i>Allolobophora leoni</i> <i>Opisthophora:</i> <i>Lumbricidae</i>	Ky është një lloj me përhapje transegejke. Trupi përbëhet nga 149 deri 180 segmente, kurse gjatësia nga 88 deri në 149 mm. Prostomiumi është proepilob. Apertura mashkullore me një atrium të vogël gjëndëror gjendet në segmentin e 15-të. Klitelumi shtrihet nga segmenti i 26-të deri te ai i 34-të; turberkulat janë në segmentet 30 – 32, me dy palë të xhungave në formë pllakash (Csuzdi & Zicsi 2003; Mršić 1991).	Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Hungari, Itali, Kosovë, Kroaci, Maqedoni, Moldavi, Rumani, Sllovaki (Rota 2013).	1. Pyje (1.4 Pyje të klimës mesatare); 4. Kullosa; 14 Artificiale/tokësore (14.1 Toka punuese, 14.5 Zona urbane). Gjendet në pyje të ahut dhe të lisit, si dhe në livadhe të lagështa (Stojanović et al. 2018).	Prishtinë.	Prishtinë.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.
5	<i>Aporrectodea georgii</i> <i>Opisthophora:</i> <i>Lumbricidae</i>	Është lloj atlanto-mesdhetar, endogjen, që gjendet në shtresën minerale të dheut, i banon pyjet e ahut dhe lisit, livadhet e ultësirave në dhera të lagështa dhe brigjet e lumenjve (Csuzdi & Zicsi 2003). Trupi ka ngjyrë të zbehtë, të papigmentuar, me gjatësi 38 deri në 80 mm, diametri 2 – 4 mm dhe përbëhet nga 98 deri 150 segmente. Klitelumi shtrihet prej segmentit të 28-të dhe 29-të deri në atë të 35-të, ½ e atij të 36-të, kurse dy palë turberkula në formë ventuzash janë të	Evropë (përveç Evropës veriore), Siri, Palestinë.	1 Pyje (1.4 Pyje të klimës mesatare); 4 Kullosa (4.4 Kullosa të klimës mesatare); 5 Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat]); 14 Artificiale/tokësore (14.1 Toka të punueshme, 14.2 Kullosa, 14.4 Kopshte Rurale, 14.5 Zona urbane); 7. Shpella dhe habitate nëntokësore (joujore). Ky lloj haset në kullosa, shpella,	Prishtinë.	Prishtinë.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.

		pranishme në segmentet 31 dhe 33 (Mršić 1991).		pyje ahu dhe lisi, dhera të kultivuara dhe livadhe (Šapkarëv 1980; Stojanović et al. 2018).				
6	<i>Aporrectodea jassyensis</i> <i>Opisthophora: Lumbricidae</i>	Ky është një lloj transegeik. Është skrrajë endogjene, që jeton dhe ushqehet në shtresën minerale të dheut. Trupi është i zbehtë pa pigmentim, 60 – 100 mm i gjatë, 2 – 4 mm në diametër, i përbërë nga 100 – 140 segmente. Koka është epilobe. Klitelumi është në formë të shalës dhe shtrihet në segmentet: 28, 29-35. Tuberkula pubertatis është në formë të një shiriti në segmentet 31, 32 – 34 dhe 35. Pori mashkullor gjendet në segmentin e 15-të me një papillë të madhe gjëndërore, që i mbulon pjesërisht edhe segmentet fqinje (Mršić 1991).	Transegeik (nga Zvicra drejt Evropës juglindore dhe Lindjes së Mesme) (Rota 2013).	1 Pyje (1.4 Pyje të klimës mesatare); 4 Kullosa (4.4 Kullosa të klimës mesatare); 5 Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat]); 14 Artificiale/tokësore.	Prishtinë.	Prishtinë.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.
7	<i>Proctodrilus tuberculatus</i> <i>Opisthophora: Lumbricidae</i>	Është lloj i Evropës qendrore. I takon grupit endogjen, që jeton dhe ushqehet në shtresën minerale të dheut. Parapëlqen dhera të lagështa, por toleranca e këtij lloji ndaj thatësisë është më e madhe sesa te lloji <i>P. antipai</i> . Gjatësia e trupit është 45 deri 60 mm, me diametër 1-2.5 mm dhe 89 – 130 segmente me ngjyrë të zbehtë pa pigmentim. Klitelumi shtrihet përgjatë segmenteve 25 (26) - 33. Dy palë	Evropë.	4 Kullosa (4.4 Kullosa të klimës mesatare); 14 Artificiale/tokësore (14.1 Toka të punueshme). Ky lloj haset në kullosa dhe toka të kultivuara.	Prishtinë.	Prishtinë.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.

		të tuberkulave në formë ventuze janë ndërsegmentale, në segmentet 30/31 dhe 31/32. Poret mashkullore janë në segmentin e 15-të dhe i mbulojnë edhe segmentet fqinje (Mršić 1991).						
Nr.	Emërtimi i resursit natyror/ACTIN OPTERYGII	Të dhënat e përgjithshme	Përhapja e përgjithshme	Lloji i habitatit	Përhapja në Kosovë	Komuna	Trendi i popullatës	Lloji
1	<i>Cyprinus carpio</i> <i>Cypriniformes:</i> <i>Cyprinidae</i> <i>Krapi</i>	Ky lloj jeton deri në 50 vjet. Maturimin seksual e arrin pas moshës 3-5 vjeçare dhe shumohet kryesisht nga muaji maj e deri në qershor, atëherë kur temperatura e ujit arrin deri në 18 °C. Ushqehet me larva të makroinvertebrorëve dhe me bimësi (Vuković and Ivanović 1971). Është aktiv në muzg dhe në agim. Është shumë tolerant në uljen e sasisë së oksigjenit të tretur në ujë (Simonović 2001).	Evropë dhe më gjerë.	Lloji i habitatit: 5 Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.4 Këneta, moçale, moçalishte, 5.5 Liqene të përhershme të ujërave të ëmbla). Ky lloj është karakteristik për ujërat e qeta dhe për liqene. Adultët i banojnë ujërat e ngrohta e të thella me rrjedhje të ngadalshme, si p.sh., rrjedhat e poshtme të lumenjve, si dhe liqenet e pasura me vegjetacion.	Lumi Drenica, Lumi Llap.	Drenas, Podujevë.	I panjohur. Është mjaft abundant, por për shkak të hibridizimit me lloje të futura artificialisht, po bëhet gjithnjë e më vështirë të litet për popullata native të këtij lloji.	I cenuar, VU.
2	<i>Carassius carassius</i> <i>Cypriniformes:</i> <i>Cyprinidae</i> <i>Karashi i bronzë</i>	Ky lloj karakterizohet me format adulte që mund të mbijetojë në temperatura të larta dhe në përqendrimet shumë të ulëta të oksigjenit gjatë verës, kurse në stinën e dimrit i gjejmë në mbulesën e akullit. Mund të jetojnë deri	Evropë.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.4 Këneta, moçale, moçalishte 5.5 Liqene të përhershme të	Liqeni i Badovcit.	Graçanicë.	Në rënie. Popullatat e këtij lloji janë të fragmentuara dhe me tendencë zvogëlimi.	Gati i kërcënuar, NT.

		në 10 vjet dhe të mbërrijnë gjatësi deri në 64 cm. Ata zhyten në baltë në sezonin e thatë ose gjatë dimrit. Gjithashtu, mund të tolerojnë sasi të konsiderueshme të ndotësve organikë në ujë. Zakonisht nuk janë të rëndomtë për ujërat ku ka lloje të shumta të peshqve (Kottelat and Freyhof 2006).		ujërave të ëmbla). Ky lloj është karakteristik për pellgje të cekëta, liqene të pasura me bimësi dhe lumenj të ngadalhtë në lëvizje.				
3	<i>Rhodeus amarus</i> <i>Cypriniformes:</i> <i>Cyprinidae</i> <i>Idhtaku</i>	Ky lloj, shumimin e fillon menjëherë pas vitit të parë të jetës. Madhësia e individëve të rritur mund të mbërrijë deri në 30-35 cm. Ky lloj jeton deri në 5 vjet, por shumica e individëve nuk e mbijetojnë vitin e riprodhimit të parë të tyre, kështu që madhësia e popullatave ndryshon dukshëm përgjatë viteve (Freyhof and Kottelat 2008). Shumohet gjatë muajve prill dhe gusht. Ushqehet kryesisht me bimë, por në masë më të vogël edhe me krimba, gaforre dhe larva insektesh. Është karakteristik për vendosjen e vezëve të tij në kavitetin e guacave Unio.	Evropë dhe më gjerë.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.4 Këneta, moçale, moçalishte, 5.5 Liqene të përhershme të ujërave të ëmbla). Kryesisht haset në ato mjedise ku rrjedhja e ujit është e ngadalshme, por edhe në ujëra të ndenjura, shpesh herë me fund të pasur me baltë. Haset shpesh në mjedise të pasura me vegjetacion.	Lumi Drenica në Çikatovë, Lumi Drenica në Grabovc.	Drenas, Fushë Kosovë.	I panjohur. Të dhënat për përhapjen e tij dhe trendet e popullatës janë akoma të pamjaftueshme, por është vërejtur se popullata e tij ka luhate të madhe, pasi që shumica e individëve nuk e mbijetojnë vitin e parë të shumimit.	Gati i kërcënuar, NT.
4	<i>Barbus balcanicus</i> <i>Cypriniformes:</i> <i>Cyprinidae</i>	Ky lloj nga ana morfologjike shumë vështirë dallohet nga llojet e tjera të mustakut. Ushqehet kryesisht me makrozoobentos, por edhe me alga.	Ballkan dhe disa vende Evropiane.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.4 Këneta, moçale,	Tri lokalitete në Lumin Drenica.	Drenas.	I qëndrueshëm. Aty ku ndodhet popullatat janë mjaft abundante.	Shqetësim më i vogël, LC.

		Shumohet nga muaji maj deri në korrik. Ky lloj e arrin madhësinë deri në 17.5 cm (Kottelat and Freyhof 2007).		moçalishte, 5.5 Liqene të përhershme të ujërave të ëmbla). Ky lloj jeton në ujëra rrjedhëse me shpejtësi mesatare ose të shpejtë dhe me substrat ranor. Haset në lumenj të vegjël, por edhe në përroska malore.				
5	<i>Scardinius erythrophthalmus</i> <i>Cypriniformes:</i> <i>Cyprinidae</i> <i>Lloska pendëkuqe</i>	Ky lloj ushqehet kryesisht me plankton, insekte që fluturojnë dhe me bimësi. Vezët i lëshon kryesisht në ato vende ku ka bimësi, si për shembull, rrënjë të drunjve etj. Ka aftësi të madhe të adaptimit në ndryshimin e kushteve jetësore. Mund të arrijë gjatësinë deri në 61.7 cm dhe të jetojë deri në 19 vjet (Freyhof and Kottelat 2008).	Eurazi.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.4 Këneta, moçale, moçalishte, 5.5 Liqene të përhershme të ujërave të ëmbla). Ky lloj mund të haset në ujëra të ëmbla bentopelagjike dhe me migrim potamodrom. Paraqitet zakonisht në ujëra të qeta ose me rrjedhje të ngadalshme dhe në ujëra të pasura me vegjetacion bimor.	Liqeni i Badovcit, Liqeni i Batllavës, Lumi Llap, Lumi Drenica.	Prishtinë, Podujevë, Drenas.	I qëndrueshëm. Nënpopullatat e këtij lloji në lokalitetet e vrojtuar në Kosovë janë të fragmentura por të qëndrueshme.	Shqetësim më i vogël, LC.
6	<i>Leucaspis delineatus</i> <i>Cypriniformes:</i> <i>Cyprinidae</i> <i>Gjuca</i>	Ky lloj ka trup të zgjatur dhe pak të shtypur dorzoventralisht. Buzët i ka karakteristike sepse janë mjaft të fryra. Ka ngjyrë të argjendtë të trupit dhe rritet deri në 12 cm. Ushqehet me material me origjinë bimor, por edhe me larva të insekteve dhe gaforrëza. Është	Evropë.	5. Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.4 Këneta, moçale, moçalishte, 5.5 Liqene të përhershme të ujërave të ëmbla). Gjendet kryesisht në rrjedhat e	Lumi Drenica në Drenas, Lumi Drenica në Çikatovë, Lumi Drenica në Grabovc, Lumi Drenica në Vragoli, Liqeni i	Drenas, Fushë Kosovë, Prishtinë, Podujevë, Obiliq.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.

		relativisht tolerant ndaj ndryshimeve të temperaturës dhe mungesës së oksigjenit. Shumohet gjatë muajve qershor dhe korrik. Jeton deri në 2 vjet (Kottelat and Freyhof 2007).		poshtme të lumenjve dhe në ujërat liqenore aty ku ka mjaft vegjetacion bimor. Është i shpeshtë në kënetë, liqene të pjerrëta dhe trupa të vogla ujore, që nuk janë të lidhura me lumenj.	Badovcit, Liqeni i Batllavës, Lumi Llap në Murgull, Lumi Llap në Bajqinë, Lumi Llap në Lupq, Lumi Llap në Barilevë, Lumi Llap në Milloshevë.			
Nr.	Emërtimi i resursit natyror/AMPH IBIA	Të dhënat e përgjithshme	Përhapja e përgjithshme	Lloji i habitatit	Përhapja në Kosovë	Komuna	Trendi i popullatës	Lloji
1	<i>Triturus cristatus</i> <i>Salamandridae</i> <i>Tritoni me kreshta</i>	Është lloj me një përhapje të gjerë në mbarë Evropën, ndërsa në Kosovë është i lokalizuar kryesisht në ultësira dhe vende me ujëra të qeta. Madhësia mesatare e trupit është deri në 16 cm. Trupi është i hollë, ndërsa koka mjaft e gjerë. Tek meshkujt, në anën ventrale të trupit ndodhet një hulli me ngjyrë të verdhë, e cila mungon tek femrat. Në pjesët anësore të trupit ka pika me ngjyrë të bardhë. Në periudhën e shumimit seksual te meshkujt paraqitet një e ngritur lëkurore, që shtrihet përgjatë tërë gjatësisë së trupit. Riprodhimi bëhet në ujërat e përthershme dhe në ujërat gjysmë të rrjedhshme si pellgje, rrallë liqene, gurore të përmbytura, kanale vaditëse dhe kanale. Përdorimi i pellgjeve	Austri, Bjellorusi, Belgjikë, Çeki, Danimarkë, Estoni, Francë, Gjermani, Hungari, Kosovë, Letoni, Lihtenshtajn, Lituani, Luksemburg, Mbretëri e Bashkuar, Moldavi, Holandë, Norvegji, Poloni, Rumani, Rusi, Serbi, Sllovaki, Suedi, Zvicër, Ukrainë.	1 Pyje (1.1 Pyje boreale, 1.4 Pyje të klimës mesatare); 3. Shkurre (3.3 Shkurre boreale, 3.4. Shkurre të klimës mesatare). Ky lloj mund të gjendet në habitate të modifikuara, edhe pse nuk konsiderohet të jetë shumë i adaptueshëm dhe të mbuluara me bar, livadhe, kullosa dhe shkurre.	Drenas.	Drenas.	Në rënie. Në disa vende evropiane, popullatat e këtij lloji janë në rënie. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për gjendjen e nënpopullatave të këtij lloji në Kosovë, por është vëzhguar tendencë e rënies së nënpopullatave në disa nga lokalitetet e vrojtuar.	I cenuar, VU.

		të vogla është tipik në të gjithë vargun e përhapjes.						
2	<i>Bombina variegata</i> <i>Anura: Bombinatoridae</i> <i>Barkverdha</i>	Madhësia trupore është 28-56 mm, kurse peshon ndërmjet 2.3 dhe 12 g. Nëbazë të kësaj karakteristike, këto bretko sa janë vendosur në mesin e anëtarëve më të vegjël të familjes Bombinatoridae. Në anën shpinore të trupit lëkura ka ngjyrë të murrme në bojëkafë, shpesh me pika të ndritshme. Femrat prodhojnë deri në 300 vezë në një vit. Pasi që ky lloj i bretkosës nuk ka fshikëza vokale, atëherë gjatë periudhës së shumimit meshkujt lëshojnë një zë të qetë, në mënyrë që t'i joshin femrat për çiftëzim. Për shkak të lëvizjes së shpejtë të formave juvenile, shpesh zgjerohen në hapësira të mëdha.	Austri, Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Çeki, Francë, Gjermani, Greqi, Hungari, Holandë, Itali, Kosovë, Kroaci, Lihtenshtajn, Luksemburg, Maqedoni, Mali i Zi, Poloni, Rumani, Serbi, Sllovaki, Slloveni, Shqipëri, Zvicër, Ukrainë.	1 Pyje (1.1 Pyje boreale, 1.4 Pyje të klimës mesatare); 3. Shkurre (3.3 Shkurre boreale, 3.4. Shkurre të klimës mesatare); 4 Kullosa (4.4 Kullosa të klimës mesatare); 5 Vende ujore (kontinentale) (5.2 Lumenj, përrenj, përroska periodike/të përkohshme/të parregullta, 5.3. Ligatina të dominuara nga shkurret); 15 Artificiale – ujore (15.3. Basene të akuakulturës, 15.7. Toka të ujitura [përfshirë kanalet ujitëse]). Zakonisht jetojnë përgjatë lumenjve dhe përroskave ujore, por i gjejmë dhe në gropa argjile dhe zhavorresh. Mund të hasen në mjedise të ndryshme të lartësive mbidetare, prej 100 deri në 2100 m.	Drenas, Prishtinë, Podujevë.	Drenas, Prishtinë, Podujevë.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.
3	<i>Pelophylax ridibundus</i> <i>Anura: Ranidae</i>	Ky lloj mund të arrijë një gjatësi maksimale të trupit prej 17 centimetra, por meshkujt mbeten gjithnjë me trup më të vogël (rreth 12 cm).	Afganistan, Arabi Saudite, Armeni, Austri, Azerbajxhan, Bahrein, Bjellorusi, Bosnjë-	Shkurre (3.3 Shkurre boreale, 3.4. Shkurre të klimës mesatare); 5 Vende ujore (kontinentale) (5.3. Ligatina të	Podujevë, Drenas.	Podujevë, Drenas.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.

		Koka është proporcionale e madhe dhe këmbët e prapme janë të gjata, e kjo u jep atyre aftësi të shkëlqyera të hedhjes. Ekziston një ndryshim i madh në ngjyrën e trupit, duke filluar nga jeshile e errët deri në bojëkafë ose gri, ndonjëherë me disa vija të lehta të gjelbra. Ushqimi i tyre përbëhet nga pilivesat dhe insekte të tjera, merimangat dhe krimbat e tokës. Bretkosat e rritura ushqehen edhe me brejtës të vegjël dhe nganjëherë me amfibë dhe peshq të vegjël (Pasuljević 1968).	Hercegovinë, Bullgari, Çeki, Danimarkë, Francë, Gjeorgji, Gjermani, Greqi, Holandë, Hungari, Iran, Irak, Kazakistan, Kosovë, Kinë, Kroaci, Kirgizistan, Letoni, Lituan, Maqedoni, Moldavi, Mali i Zi, Poloni, Ruman, Rusi, Serbi, Sllovaki, Slloveni, Taxhikistan, Turqi, Turkmenistan, Ukrainë, Uzbekistan.	dominuara nga shkurret); 7. Shpella dhe habitate nëntokësore (joujore); 14. Artificiale/tokësor e (14.4. Kopshte rurale). Ky lloj kryesisht haset në ujëra të ndenjura.				
4	<i>Bufo bufo</i> <i>Anura:</i> <i>Bufonidae</i> <i>Thithëlopa</i>	Është lloj që përshtatet lehtë në mjedise të ndryshme. Madhësia e trupit është deri në 15 cm. Zakonisht e gjejmë në zonat e lagështa me bimësi të dendur, kurse në përgjithësi u shmangen hapësirave të mëdha dhe zonave të hapura. Zakonisht, qëndrojnë të fshehura gjatë ditës dhe bëhen aktive në muzg dhe gjatë natës, kur edhe fillojnë të gjuajnë invertebrorë të ndryshëm me të cilët ushqehen. Ky lloj bën jetë vetmitare, kurse në sezonin e shumimit një numër i madh i individëve kalojnë në pellgje të caktuara ujore, ku meshkujt i joshin femrat për fekundim. Zhvillimi	Algjeri, Andorrë, Austri, Bjellorusi, Belgjikë, Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Çeki, Danimarkë, Estoni, Finlandë, Francë, Gjermani, Gibraltari, Greqi, Hungari, Itali, Kazakistan, Kosovë, Kroaci, Letoni, Liban, Lihtenshtajn, Lituan, Luksemburg, Maqedoni, Mbretëri e Bashkuar, Moldavi, Monako, Mali i Zi, Marok, Holandë, Norvegji, Poloni, Portugali,	1 Pyje (1.4 Pyje të klimës mesatare); 3. Shkurre (3.3 Shkurre boreale, 3.4. Shkurre të klimës mesatare); 4 Kullosa (4.4 Kullosa të klimës mesa- tare); 5 Vende ujore (kontinentale) (5.2 Lumenj, përrenj, përroska periodike / të përkohshme / të parregullta, 5.3. Ligatina të dominuara nga shkurret); 14 Artificiale/ tokësore (14.4 Kopshte rurale, 14.5 Zona urbane).	Liçeni i Badovcit, Liçeni i Batllavës, Krojmir, Komoran.	Prishtinë Podujevë Lipjan, Drenas.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.

		është kryesisht me metamorfozë. Pas disa muajve të rritjes dhe zhvillimit, të miturit dalin nga uji dhe mbeten kryesisht organizma tokësorë për pjesën tjetër të jetës së tyre.	Rumani, Rusi, San Marino, Serbi, Sllovaki, Slloveni, Spanjë, Suedi, Zvicër, Siri, Tunizi, Turqi, Ukrainë.					
5	<i>Bufotes viridis</i> <i>Anura:</i> <i>Bufonidae</i> <i>Bretkosa e gjelbër</i>	Ka madhësi të trupit nga 4.5 deri në 12 cm. Karakteristikë e veçantë e këtij lloji është se i ka gjëndrat parotidepasveshore shumë të theksuara, të vendosura menjëherë pas syve. Lëkura e trupit nga ana dorzale është e pajisur me gungëza gjëndrore ngjyrë të gjelbër ulliri, si dhe disa pika të kuqërremta në pjesët anësore të ekstremiteteve. Ana ventrale e trupit ka ngjyrë të hirit të ndritshme. Gjatë periudhës së shumimit, femrat marrin ngjyrë të gjelbër më të theksuar. Sa i përket përhapjes, konsiderohet si lloj me përhapje shumë të gjerë që nga lartësitë e mëdha mbidetare e deri të pjesët me të ulëta.	Austri, Bjellorusi, Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Çeki, Estonia, Francë, Gjermani, Greqi, Hungari, Itali, Kazakistan, Kosovë, Kroaci, Letoni, Lituani, Moldavi, Mali i Zi, Poloni, Rumani, Rusi, Serbi, Sllovaki, Slloveni, Spanjë, Shqipëri, Zvicër, Ukrainë.	1 Pyje (1.4 Pyje të klimës mesatare); 3. Shkurre (3.3 Shkurre boreale, 3.4. Shkurre të klimës mesatare); 4 Kullosa (4.4 Kullosa të klimës mesatare); 5 Vende ujore (kontinentale) (5.3. Ligatina të dominuara nga shkurret); 14 Artificiale/ tokësore (14.4 Kopshte rurale, 14.5 Zona urbane); 15 Artificiale Ujore (15.3. Basene të akuakulturës). Ky lloj mund të jetojë në pyje, stepa pyjore, stepa, gjysmëshkretëtira dhe shkretëtira. Mund të gjendet edhe në vende të lagështa, por edhe në vende të thata.	Podujevë.	Podujevë.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.
6	<i>Hyla arborea</i> <i>Anura: Hylidae</i> <i>Bretkosa e pemëve</i>	Është lloj me madhësi relativisht të vogël trupore. Te meshkujt madhësia trupore sillet midis 3 dhe 4 cm, ndërsa te femrat, 4 deri në 5 cm. Kanë trup të hollë dhe këmbë të gjata. Në anën shpinore të trupit kanë lëkurë të butë, ndërsa	Armeni, Austri, Azerbajxhan, Bjellorusi, Belgjikë, Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Çeki, Danimarkë, Francë, Gjeorgji, Gjermani, Greqi, Holandë, Hungari, Itali,	1 Pyje (1.4 Pyje të klimës mesatare); 3. Shkurre (3.3 Shkurre boreale, 3.4. Shkurre të klimës mesatare); 4 Kullosa (4.4 Kullosa të klimës mesatare); 5 Vende ujore (kontinentale) (5.3.	Gërmi.	Prishtinë.	I panjohur. Në shumë vende evropiane popullatat e këtij lloji janë të fragmentuara dhe në rënie. Nga Kosova nuk ka të dhëna të	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.

		në anën barkore ajo është më e vrazhdë. Ngjyra e lëkurës nga ana shpinore mund të jetë e gjelbër ose hirtë, varësisht nga temperatura e mjedisit dhe sasia e lagështisë, ndërsa nga ana barkore lëkura ka ngjyrë të bardhë. Në maje të gishtave kane disqe të veçanta me ane të të cilave ngjiten në pemë dhe drunj të ndryshëm (Pasuljević 1968).	Kosovë, Kroaci, Lihtenshtajn, Lituani, Luksemburg, Maqedoni, Mali i Zi, Moldavi, Poloni, Portugali, Rumani, Rusi, Serbi, Sllovaki, Slloveni, Spanjë, Suedi, Shqipëri, Zvicër, Turqi, Ukrainë.	Ligatina të dominuara nga shkurret); 14 Artificiale/ tokësore (14.4 Kopshte rurale, 14.5 Zona urbane); 15 Artificiale ujore (15.3. Basene të akuakulturës). Është lloj kryesisht i lartësive të vogla mbidetare, edhe pse është hasur edhe deri në 2300 m. Ky lloj shoqërohet përgjithësisht me pyje, shkurre, livadhe, kopshte, vreshta, pemishte, parqe, liqene dhe vegjetacion të ulët bregor të hapur, të ndriçuar mirë. Pyjet e errëta dhe të dendura shmangen. Mund të tolerojnë periudhat e thatësisë dhe mund të hasen edhe në habitate të thata.			mjaftueshme për trendin e popullatave të këtij lloji.	
7	<i>Rana dalmatina</i> <i>Anura: Ranidae</i> <i>Bretkosa e shkathë</i>	Ky lloj karakterizohet me trup të hollë dhe me ekstremitete të gjata. Në kokë ka një lloj feçke të butë. Meshkujt arrijnë madhësi të trupit deri në 6.5 cm, ndërsa femrat deri në 8 cm. Ngjyra e trupit është kryesisht kafe ose kafe në të kuqërremtë në anën shpinore, kurse në anën barkore më e ndritshme dhe pa njolla të dukshme. Këmbët e pasme janë	Austri, Belgjikë, Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Çeki, Danimarkë, Francë, Gjermani, Greqi, Hungari, Itali, Kroaci, Kosovë, Luksemburg, Maqedoni, Mali i Zi, Mbretëria e Bashkuar, Rumani, Serbi, Sllovaki, Slloveni, Spanjë, Suedi, Shqipëri,	1 Pyje (1.4 Pyje të klimës mesatare); 4 Kullosa (4.4 Kullosa të klimës mesatare); 5 Vende ujore (kontinentale) (5.3. Ligatina të dominuara nga shkurret, 5.11. Vende ujore alpine [përfshirë ujërat e përkohshme nga shkrrirja e borës); 15 Artificiale Ujore (15.3. Basene të	Badovc.	Gračanicë.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.

		jashtëzakonisht të gjata, të cilat i mundësojnë që të kërcejë më shumë se bretkosa të tjera të ngjashme – është e njohur se ato mund të hidhen në largësi deri në dy metra. Periudha e shumimit është në 20 ditët e muajit mars por ajo mund të vonohet varësisht nga kushtet klimatike (Kaya et al. 2009).	Zvicër, Turqi, Ukrainë.	akuakulturës). Mund të haset deri në 1700 m lartësi mbidetare. Ky lloj haset në pyje me gjethe, kryesisht prej lisi dhe / ose ahu, shkoze, etj. Këto pyje shpesh përmbajnë një shtresë të trashë të mbeturinave të gjetheve.				
8	<i>Rana temporaria</i> <i>Anura: Ranidae</i> <i>Bretkosa e zakonshme</i>	Është lloj me madhësi mesatare të trupit prej 6 deri në 9 cm. Regjioni shpinor dhe ai i ekstremiteteve ka ngjyrë të gjelbër ulla, mirëpo tonet e ngjyrës mund të ndryshojnë, varësisht nga mjedisi se ku ndodhen. Nga përfaqësuesit e këtij lloji ka edhe forma albino. Gjatë periudhës së shumimit, bretkosa e gjinisë mashkullore ka tendencë të kthejë ngjyrën e trupit në të errët-blu. Kanë këmbë të pasme të gjata që iu mundësojnë mënyrën e lëvizjes me kërcim. Këto shtazë janë aktive gjatë gjithë vitit. Shumohen kryesisht në ujëra të cekëta dhe të pastra, ku periudhën e shumimit e kanë që nga muaji mars e deri në fund të qershorit.	Austri, Bjellorusi, Belgjikë, Bullgari, Çeki, Danimarkë, Estoni, Finlandë, France, Gjermani, Hungari, Irlandë, Itali, Kosovë, Letoni, Lihtenshtajn, Lituani, Luksemburg, Maqedoni, Mbretëri e Bashkuar, Mali i Zi, Holandë, Norvegji, Poloni, Rumani, Rusi, Serbi, Sllovaki, Slloveni, Spanjë, Suedi, Zvicër, Ukrainë.	1 Pyje (1.4 Pyje të klimës mesatare); 3. Shkurre (3.3 Shkurre boreale, 3.4. Shkurre të klimës mesatare); 4 Kullosa (4.4 Kullosa të klimës mesatare); 5 Vende ujore (kontinentale) (5.3. Ligatina të dominuara nga shkurret, 5.11. Vende ujore alpine [përfshirë ujërat e përkohshme nga shkrrirja e borës); 14 Artificiale/tokësor e (14.4 Kopshte Rurale, 14.5 Zona urbane); 15 Artificiale Ujore (15.3. Basene të akuakulturës). Mund të haset në lartësi të ndryshme mbidetare, deri në 2700 m. Ky lloj haset në habitate të ndryshme, si pyje gjetherënëse, halore dhe të përziera, ku mund të jetojë në zona të	Liqeni i Badovcit.	Gračanicë.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.

				thata por edhe të lagështa.				
Nr.	Emërtimi i resursit natyror/GASTROPODA	Të dhënat e përgjithshme	Përhapja e përgjithshme	Lloji i habitatit	Përhapja në Kosovë	Komuna	Trendi i popullatës	Lloji
1	<i>Orcula wagneri</i> <i>Gastropoda:</i> <i>Stylommatophora:</i> <i>Orculidae</i>	Guaska pupiforme me maje të gjerë konike rrethore, me ngjyrë të verdhë ose në të kuqe, me brirëza periostakalë, që prodhojnë shkëlqim të mëndafshhtë, i ka 7-8 përdredhje të lehta konvekse, e fundit e të cilave lehtas në rënie, apertura me kallus të fortë palatal, umbilikusi shumë i ngushtë. Gjatësia e guaskës është 5.3 – 6.5 mm, kurse gjerësia 2.9 – 3.3 mm (Harl et al. 2011; Sturany and Wagner 1915). Ky lloj, zakonisht, gjendet nën gurë apo midis tu fave të barit. Sipas Fauna Europaea, ekzis tojnë dy nënloje të këtij lloji, <i>O. w.wagneri</i> Sturany, 1914 dhe <i>O.w. ljubetensis</i> Sturany, 1914. Lidhja midis tyre, sikundër edhe me <i>O. schmidtii</i> (Küster, 1843) duhet të qartësohet (Harl et al. 2014).	Greqi, Kosovë, Maqedoni, Mali i Zi, Serbi, Shqipëri.	Kullosa (4.4. Kullosa të klimës mesatare); 6. Zona shkëmbore (p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore). Ky lloj mund të gjendet në livadhe alpine dhe subalpine (mbi 1800-2000 m) në substrate gëlqerore dhe haset zakonisht nën gurë dhe midis tufave të barit, e nganjëherë në afërsi të bazës së shkëmbinjve të mëdhenj.	Radevë.	Graçanicë.	I panjohur. Megjithatë pak dihet rreth trendit të tanishëm të popullatës, nuk ka arsye të supozojmë ndonjë luhatje ekstreme ose rënie të numrit të individëve adultë, sepse habitatit gëlqeror, ku ndodhen këto kafshë, nuk është i kërcënuar nga aktiviteti njerëzor.	Gati i kërcënuar, NT.
Nr	Emërtimi i resursit natyror/REPTILIA	Të dhënat e përgjithshme	Përhapja e përgjithshme	Lloji i habitatit	Përhapja në Kosovë	Komuna	Trendi i popullatës	Lloji
1	<i>Ablepharus kitaibelii</i> <i>Squamata:</i> <i>Scincidae</i>	Ky lloj ka gjatësi trupore prej 10 deri në 11 cm. Koka e vogël kalon në qafë pa ndonjë kufi të qartë.	Bullgari, Greqi, Hungari, Kosovë, Kroaci, Maqedoni, Rumani, Serbi,	Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 14. Artificiale/tokësor e. Ky lloj zakonisht haset në	Gazimestan.	Prishtinë.	Në rënie. Trendi i popullatave në nivel global është I	Gati i kërcënuar, NT.

	<i>Hardhuca këmbëshkurtër</i>	Trupi përfundon me bisht të hollë e të gjatë. Ngjyra e trupit është mjaft variabile dhe mund të jetë e përhimët, ngjyrë ulliri, ngjyrë kafe ose e bronzte, kurse nga ana barkore është më e ndritshme. Ushqehet me lloje të ndryshme të merimangave, dipterëve, krahfortëve, luturave dhe me lloje të tjera të pakurrizorëve. Është lloj ovipar. Femra, e cila piqet seksualisht në moshën dyvjeçare, prodhon 2 deri në 5 vezë në fund të majit ose në fillim të qershorit, ndërsa prej tyre dalin të vegjlit me madhësi deri në 4 mm në fund të korrikut ose në fillim të gushtit (Bohme et al. 2009).	Sllovaki, Shqipëri, Turqi	vende të thata me gjethe e bimësi të vogël.			qëndrueshëm. Në Kosovë, në bazë të të dhënave të deritanishme, nënpopullatat janë të fragmentuara dhe jostabile.	
2	<i>Coronella austriaca</i> <i>Squamata:</i> <i>Colubridae</i> <i>Gjarpri i butë</i>	Është gjarpër johelmuës dhe shumë i ngathët. Gjatësia e trupit është 80 – 90 cm. Trupi është i mbuluar me lëvore të lëmuara me shkëlqim. Mashkulli, në anën shpinore karakterizohet me ngjyrë hiri të errët ose të verdhë në të kuqërreme, kurse te femra dominon ngjyra e hirit. Ky lloj ushqehet me reptile të tjera dhe gjitarë të imtë. Është ovovivipar. Në muajin shtator zakonisht femrat i linden 5 – 8 të vegjël, e rrallë	Armeni, Austri, Azerbajxhan, Bjellorusi, Belgjikë, Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Çeki, Estoni, Finlandë, Francë, Gjeorgji, Gjermani, Greqi, Iran, Itali, Kazakistan, Kosovë, Kroaci, Letoni, Lituani, Luksemburg, Maqedoni, Mbretëri e Bashkuar, Moldavi, Mali i Zi, Holandë, Norvegji, Poloni, Portugali, Ruman, Rusi, Serbi, Sllovaki,	Mund të haset kryesisht në viset kodrinore shkëmbore të thata, afër pyjeve, por edhe në vise të larta malore deri në 2000 m lartësi mbidetare.	Matiqan, Gërmi.	Prishtinë.	Në rënie. Trendi i popullatave në nivel global është në rënie e sipër. Në Kosovë, gjithashtu, nënpopullatat e këtij lloji kanë trend negativ.	Gati i kërcënuar, NT.

		ndonjëherë edhe deri në 15.	Slloveni, Spanjë, Suedi, Shqipëri, Zvicër, Turqi, Ukrainë.					
3	<i>Darevskia praticola Lacertidae Hardhuca e pyllit</i>	Te ky lloj kemi një heterogjenitet të madh të lëvoreve sa i përket numrit dhe madhësisë së tyre. Gjatësia trupore arrin midis 12 dhe 15 cm. Ana shpinore e trupit ka ngjyrë hiri, kafë apo ulliri. Ana barkore e trupit të meshkujt ka ngjyrë të gjelbër, kurse te femrat të verdhë. Është lloj ovipar. Femra prodhon 4 – 6 vezë në maj ose prill, prej të cilave dalin format e reja në korrik ose gusht. Jetëgjatësia e këtij lloji është deri në 6 vjet.	Armeni, Azerbejdhan; Bullgari, Greqi, Gjeorgji, Iran, Kosovë, Ruman, Rusi, Serbi, Turqi.	Pyje; 4. Kullosa; 14. Artificiale/tokësor e. Ky lloj haset në zona kodrinore-malore të pasura me kullosa, shkurre, si dhe në trungjet e drunjve të vjetër. Përveç zonave të ulëta, mund të haset edhe në lartësi mbidetare deri në mbi 1700 m.	Gërmi, Breznice.	Prishtinë, Obiliq.	I panjohur. Trendi i popullatave në nivel global është në rënie e sipër. Në Kosovë nuk ka të dhëna të mjaftueshme për trendin e popullatave të këtij lloji, por viteve të fundit është vërejtur me numër të vogël të individëve në disa lokalitete.	Gati i kërcënuar, NT.
4	<i>Emys orbicularis Testudines: Emydidae Breshkujca</i>	Gjatësia trupore e këtij lloji mund të jetë prej 20 deri në 30 cm (Arnold & Ovenden 2002). Karapaksi ka ngjyrë të mbylltë me njolla të verdha në formë të një mozaiku. Gjatë ditës qëndron në ujë dhe pranë ujit, kurse natën largohet në një distancë të caktuar nga uji. Ushqehet me peshq, bretkosa dhe larva të tyre, pakurizorë e në disa raste edhe me bimë (Ficetola & De Bernardi 2006). Fekondimi kryhet në ujë gjatë muajit maj dhe pas një muaji femra prodhon	Evropë jugore, Evropë e mesme, nga lindja deri në detin Kaspik dhe Aral, Afrikë veriperëndimore.	Vende ujore (kontinentale); 15. Artificiale/ujore dhe detare. Ky lloj mund të gjendet kryesisht në ujëra të ndenjura ose në ujëra me rrjedhje të ngadalshme ku ka edhe vegjetacion ujor.	Komoran.	Drenas.	Në rënie. Trendi i popullatave në nivel global është në rënie. Në Kosovë, gjithashtu, gjendja e nënpopullatave të këtij lloji është në rënie.	Gati i kërcënuar, NT.

		zakonisht 6 deri në 10 vezë e rrallë deri në 20, të cilat i vendos në një gropë afër ujit, të cilën e ka përgatitur më parë. Vezët dimërojnë në gropëz dhe pastaj në pranverë pas disa muajsh, nga to dalin format e reja.						
5	<i>Natrix natrix</i> <i>Squamata:</i> <i>Colubridae</i> <i>Gjarpri i barit</i>	Është gjarpër johelmues dhe i padëmshëm. Është shumë lehtë i identifikueshëm nga gjarpërinjtë e tjerë, për shkak të prezencës së dy njollave në formë gjysmëhëne me ngjyrë të bardhë ose të verdhë, të cilat janë të lokalizuara në të dy anët e pasme të kokës. Ngjyra e trupit është e ndryshme. Nga ana shpinore zakonisht mund të jetë e hirtë, e gjelbër, ngjyrë ulliri ose e spërkatur me njolla të zeza ose bojëkafe, kurse nga ana barkore është tërësisht e ndritshme dhe vetëm kah bishti me njolla të zeza. Ushqehet kryesisht me bretkosa, peshq dhe larva të tyre, si dhe me shtazë të tjera të imta. Është ovipar. Femra prodhon 15 – 20 vezë, e ato të moshuarat edhe deri në 35. Për një muaj e gjysmë ose dy dalin format e reja, të cilat ushqehen me larva të peshqve dhe ujëtokësorëve.	Evropë, Afrikë veriore, Azi perëndimore.	Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa 5. Vende ujore (kontinentale); 14. Artificiale/tokësor e; 15. Artificiale/ujore dhe detare Mund të haset zakonisht në ujë ose pranë ujërave të qeta dhe të rrjedhshme, pastaj në kanale, pellgje të lumenjve, por edhe në vende të larta deri në 2000 m.	Mramor.	Prishtinë.	Në rënie. Në nivel global trendi i popullatave është në rënie. Në Kosovë, gjithashtu, është vërejtur rënie e popullatave të këtij lloji	Gati i kërcënuar, NT.

6	<i>Podarcis tauricus</i> <i>Squamata:</i> <i>Lacertidae</i> <i>Hardhuca e barit</i>	Ky lloj karakterizohet me trup të hollë dhe ngjyra të bukura, që e bën ndër hardhucat më tërheqëse. Koka e vogël kalon në trup pa ndonjë kufi të qartë. Gjatësia totale e trupit është 16 – 18 cm. Ana shpinore e trupit ka ngjyrë të gjelbër të spërkatur me njolla të zeza, të radhitura në tri vija në të dy anët e trupit dhe në mes tyre me dy vija të bardha. Te mashkulli, ana barkore e trupit ka ngjyrë të portokalltë ose kuqërremtë, kurse te femra të bardhë ose të gjelbër. Pjekurinë seksuale e arrijnë në moshën dyvjeçare (Chondropoulos & Lykakis 1983). Femra prodhon 2 – 10 vezë dy herë brenda një viti, prej gjysmës së majit e deri në qershor dhe prej gjysmës së qershorit e deri në gjysmën e korrikut. Ushqehen me pakurrizorë të ndryshëm.	Evropë juglindore nga Danubi e deri në Krime dhe në jug deri në detin Mesdhe.	Shkurre; 4. Kullosa; 14. Artificiale/tokësor e. Këtë lloj e hasim kryesisht në zona të hapura, livadhe, fusha dhe ara të punuara, si dhe në toka ranore. Po ashtu, shpesh mund të vrojtohen në vende të thata e të diellosura mirë, pastaj në vise kodrinore të ulëta dhe me vegjetacion të varfër. Mund të haset në lartësi mbidetare deri mbi 2000 m.	Gërmi, Potok.	Prishtinë, Podujevë.	Në rënie. Trendi i popullatave në nivel global është I qëndrueshëm. Në Kosovë në bazë të të dhënave të deritanishme nënpopullatat janë të fragmentuara dhe jostabile.	Gati i kërcënuar, NT.
7	<i>Testudo hermanni</i> <i>Testudines:</i> <i>Testudinidae</i> <i>Breshka e zakonshme</i>	Është lloj bimëngrënës, por nganjëherë ushqehet edhe me insekte. Gjatësia e trupit është midis 20 dhe 25 cm. Ngjyra e trupit nga ana shpinore është e verdhë me njolla të zeza. Femrat janë më të mëdha se meshkujt. Ato prodhojnë 6 – 8 vezë prej majit e deri në korrik, kurse koha e	Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Francë, Greqi, Itali, Kosovë, Kroaci, Mali i Zi, Rumani, Serbi, Spanjë, Shqipëri, Turqi	Pyje; 3. Shkurre; 14. Artificiale/tokësor e. Ky lloj mund të gjendet kryesisht në habitate të thata dhe shkëmbore, të mbuluara me bar dhe me shkurre, pastaj pranë rrugëve, arave dhe pemishteve në lartësi deri në 500 m. Në Ballkan, ky lloj, megjithatë	Potok, Mramor, Marecë, Baks.	Podujevë Prishtin Skenderaj.	Në rënie. Trendi i popullatave në nivel global është në rënie. Në Kosovë, gjithashtu, gjendja e nënpopullatave të këtij lloji është në rënie.	Gati i kërcënuar, NT.

		inkubi mit është prej 60 deri në 90 ditë.		mund të gjendet edhe në mbi 1300 m (Bertolero et al. 2011).				
8	<i>Anguis fragilis</i> <i>Squamata:</i> <i>Anguidae</i> <i>Kagezogëza</i>	Ky lloj, nga pamja e jashtme, duket si gjarpër, me trupin cilindrik dhe të zgjatur, të cilit i mungojnë plotësisht gjymtyrët. Gjatë jetës ngjyra e këtij lloji ndryshon, por ajo që dominon është metalike e hirtë ose e argjendtë, me nuanca të shkëlqyeshme, ku anash trupit ka nga një vijë të zezë. Ana barkore e trupit është njëngjyrëshe e ndritshme, e spërkatur me pika të kaltra në të zezë. Në mungesë të gjymtyrëve, lëvizë duke rrëshqitur. Ushqehet me shtazë pasive, si krimbat e shiut, kërmijtë etj. Akvitozohet vonë në pranverë. Është lloj ovovivipar. Femra pas tre muaj fekondimi lind 5 – 26 të vegjël, të cilët kanë ngjyrë ari ose të kuqërremtë dhe një vijë të zezë përgjatë shpinës dhe anash trupit. Jetëgjatësia e këtij lloji është deri 30 vjet.	Pjesa më e madhe e Evropës, Azia e Vogël, Afrikë: Algjeri, Tunizi.	Haset kryesisht në vende të pasura me vegjetacion bimor si livadhe, fusha me shkurre, në ultësira dhe në vise kodrinore-malore, deri në 2400 m lartësi mbidetare.	Gërmi.	Prishtinë.	I qëndrueshëm. Trendi i popullatave në nivel global është I qëndrueshëm. Në Kosovë, në bazë të të dhënave të deritanishme, trendi i nënpopullatave është I qëndrueshëm., gjithashtu.	Shqetësim më i vogël, LC.
9	<i>Lacerta viridis</i> <i>Squamata:</i> <i>Lacertidae</i> <i>Hardhuca e gjelbër</i>	Është një lloj shumë aktiv, me trup të hollë cilindrik, të gjatë deri në 30 – 40 cm. Ngjyra e trupit zakonisht është e gjelbër, prej nga e ka marrë edhe emrin. Koka ka ngjyrë ulliri të gjelbër të mbyllët, të	Evropë jugore, Evropë qendrore, nga perëndimi e përfshinë Azinë deri në Persi, nga jugu Gadishullin Ballkanik, Gadishullin	Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 14. Artificiale/tokësor e. Ky lloj zakonisht haset në vende të thata dhe të diellosura e të pasura me vegjetacion të ulët	Gërmi, Badovc.	Prishtinë, Graçanicë.	I qëndrueshëm. Trendi i popullatave në nivel global është në rënie e sipër. Në Kosovë, në bazë të të dhënave të	Shqetësim më i vogël, LC.

		spërkatur me njolla të verdha. Te femra, ana shpinore e trupit është e pajisur me njolla me pika të errëta ose të zeza dhe me vija gjatësore të verdha e të ndritshme. Ushqehen me insekte, por edhe me të vegjlit e hardhucave të tjera apo gjarpinjve. Është lloj ovipar. Femra në muajin qershor prodhon 13 vezë e rrallëherë deri në 25, të cilat i vendos në një gropë dhe pastaj i mbulon me dhe e gjethe, prej të cilave në muajin gusht dalin format e reja. Pjekuria seksuale arrihet në moshën 2 vjeçare. Jetëgjatësia e këtij lloji mund të arrijë deri në 15 vjet (Arnold et al. 2002).	Pirinej dhe Apenin.	bimor, si: fusha dhe shkurre, pyje të hapura, trungje drunjesh, përkaj rrugëve, si dhe në zona me kultura bujqësore.			deritanishme ky lloj ka nënpopullata stabile.	
10	<i>Natrix tessellata</i> <i>Squamata:</i> <i>Colubridae</i> <i>Gjarpri i ujit</i>	Ky është një lloj helmues. Te ky lloj mungojnë njollat e verdha ose të bardha në të dy anët, në pjesën e pasme të kokës. Trupi është i mbuluar me lëvore, të cilat në anën shpinore janë të pajisura me nga një të ngritur në formë kreshte, të cilat në regjionin e bishtit janë mjaft të theksuara. Gjatësia e trupit është mesatarisht 1 deri në 1.20 cm, ku bishtit i takon një e pes- ta e gjatësisë trupore. Femra është më e madhe se mashkulli. Ngjyra e trupit është konstante. Ana	Evropë e mesme, Evropë jugore, Egjipt, Azi perëndimore.	Kulloza; 5. Vende ujore (kontinentale)); 14. Artificiale/tokësor e; 15. Artificiale/ujore dhe detare. Ky lloj jeton pranë ujërave me rrjedhje të shpejtë. Në disa raste haset edhe pranë liqeneve, pellgjet e të cilave janë të pasura me peshq.	Dumnicë e Poshtme, Lumi Drenica në Drenas.	Podujevë, Drenas.	I qëndrueshëm. Në nivel global trendi i popullatave është në rënie. Në Kosovë, gjithashtu, është vërejtur rënie e lehtë e disa nënpopullatave të këtij lloji, por akoma ato janë të qëndrueshme.	Shqetësim më i vogël, LC.

		shpinore ngjyrë ulliri në të gjelbër ose e murrme e çelët, kurse anash me disa njolla të verdha të spërkatura me pika të mbyllta. Ushqehet kryesisht me peshq, bretkosa, larva insektesh dhe shtazë të tjera të imta të ujit. Femrat kah fundi i qershorit dhe fillimi i korrikut i prodhojnë 5 – 25 vezë në një gropë të cekët ku pas dhjetë javësh dalin format e reja.						
11	<i>Podarcis muralis</i> <i>Squamata:</i> <i>Lacertidae</i> <i>Hardhuca e mureve</i>	Gjatësia e trupit të këtij lloji mund të jetë rreth 16 – 18 cm. Bishti është më i gjatëse trupi. Ky lloj aktivizohet herët në pranverë dhe vazhdon aktivitetin deri vonë në vjeshtë, kur pastaj fillon gjumin dimëror. Është lloj insektngrënës. Femra prodhon 5 deri 8 vezë në qershor ose korrik, prej të cilave në muajin gusht dalin format e reja. Jetëgjatësia maksimale e regjistruar është deri në 10 vjet.	Austri, Belgjikë, Bosnjë-Hercegovinë, Bull- gari, Kroaci, Çeki, Francë, Gjermani, Greqi, Hungari, Itali, Kosovë, Lihtenshtajn, Luk- semburg, Maqedoni, Mali i Zi, Mbretëri e Bashkuar, Rumani, Serbi, Sllovaki, Slloveni, Spanjë, Shqipëri, Zvicër, Turqi.	Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 6. Zona shkëmbore (p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore); 14. Artificiale - tokësore. Ky lloj zakonisht mund të haset në terrene të thata shkëmbore kodrinore-malore, pranë rrugëve dhe vendeve të banuara, si dhe shtëpive të braktisura. Përveç ultësirave, mund të haset edhe në lartësi të mëdha mbidetare deri mbi 1500 m.	Badovc, Gërmi.	Graçanicë, Prishtinë.	I qëndrueshëm. Trendi i popullatave në nivel global është I qëndrueshëm. Në Kosovë, gjithashtu, është vërejtur që ky lloj ka nënpopullata stabile.	Shqetësim më i vogël, LC.
12	<i>Vipera ammodytes</i> <i>Squamata:</i> <i>Viperidae</i> <i>Nepërka ose hundaku</i>	Ky lloj dallohet lehtë prej llojeve të tjera të përfaqëta, për shkak të prezencës së brithit që e ka në buzën e sipërme. Ky brith është i ndërtuar prej lëvoreve të imta. Zakonisht e arrin gjatësinë trupore prej 60 deri në 80cm e ndonjëherë edhe deri	Austri, Bosnjë-Hercegovinë, Greqi, Itali, Kaukaz, Kosovë, Kroaci, Maqedoni, Serbi, Siri, Slloveni, Shqipëri, Turqi.	Pyje (1.4 Pyje të klimës mesatare); 3. Shkurre (3.4 Shkurre të klimës mesatare, 3.8 Vegjetacion shkurror i tipit mesdhetar); 6. Zona shkëmbore (p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore); 14.	Bollosicë, Drenas.	Podujevë, Drenas.	I qëndrueshëm. Në nivel global trendi i popullatave është në rënie (Agasyan et al. 2009) kurse në Kosovë në të gjitha lokalitetet ku është vëzhguar ka	Shqetësim më i vogël, LC.

		në 90 cm (Ar-nold & Ovenden 2002). Te ky lloj ekziston dimorfizmi seksual. Ngjyra e trupit mund të jetë e ndryshme, si psh., e përhimët apo e murrme në të gjelbër, kurse në anën shpinore e posedojnë një larë zigzage me ngjyrë të mbyllët ose tërësisht të zezë te mashkulli. Ushqehet kryesisht me gjitarë të imët, pastaj hardhuca, shpezë etj. Është lloj ovovivipar. Femra lind kryesisht 4 deri në 20 të vegjël. Mund të jeton deri në 22 vjet.		Artificiale/tokësor e (14.1 Toka të punueshme, 14.2 Kullosa, 14.3 Plantacione, 14.4 Kopshte rurale). Haset kryesisht në vende të thata shkëmbore dhe të diellosura, skaj rrugëve, mureve dhe në kodra malore. Haset në lartësi të ndryshme mbidetare, që nga niveli i detit deri në 2500 m.			nënpopullata të qëndrueshme.	
13	Zamenis longissimus Squamata: Colubridae Bolla e shtëpisë	Është gjarpër johelmues, me muskulaturë shumë të fuqishme. Gjatësia e trupit arrin deri në 2 metra. Lëvoret kanë shkëlqim metalik. Ngjyra e trupit është e ndryshme, por zakonisht ngjyrë kafë e mbyllët, kurse ana barkore e bardhë në të verdhë, me njolla të errëta. Te ky lloj haset edhe dukuria e albinizmit. Ushqehen me brejtës të imët, hardhuca, shpezë dhe me vezët e tyre, si dhe me artropode të ndryshme. Zakonisht, femra prodhon 5 deri në 10 vezë me formë cilindrike ose të zgjatur, të cilat i vendos në vende ku ndodhë dekompozimi organik. Afërsisht pas 8 javësh, nga vezët dalin format e reja. Ky	Austri, Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Kroaci, Çeki, Francë, Gjeorgji, Gjermani, Greqi, Hungari, Itali, Kosovë, Mali i Zi, Maqedoni, Moldavi, Rumani, Serbi, Sllovaki, Slloveni, Spanjë, Shqipëri, Zvicër, Turqi, Ukrainë.	Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 6. Zona shkëmbore (p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore); 14. Artificiale/tokësor e. Ky lloj mund të haset në pyje gjetherënëse, zona të pasura me livadhe e kullosa të rrethuara me shkurre, pastaj rreth mureve të shtëpive dhe kasolleve të braktitura, pranë ekonomive bujqësore, por edhe në vise të larta deri në 2000 m.	Zllatar, Gërmi.	Prishtinë.	I qëndrueshëm. Trendi i popullatave në nivel global nuk është mirë i njohur, edhe pse në shumë shtete popullatat e këtij lloji janë të fragmentuara. Në Kosovë gjendja e nënpopullatave është e qëndrueshme.	Shqetësim më i vogël, LC.

		Iloj jeton 25 deri në 30 vjet (Pasuljević 1968).						
14	<i>Podarcis erhardii</i> <i>Squamata:</i> <i>Lacertidae</i> <i>Hardhuca e gurëve</i>	Gjatësia totale e trupit të këtij lloji arrin deri në 20 cm. Ngjyra e trupit nga ana shpinore është e përhimë në të gjelbër dhe e përshkuar nga dy shirita me njolla të zeza, ku përgjatë vijës mediale shtrihet një zonë e ndritshme dhe në të dy anët e trupit nën këtë shirit të zi po ashtu shtrihet zona e ndritshme. Ana barkore e trupit është njëngjyrëshe dhe mund të jetë e bardhë, e verdhë ose portokalli. Është lloj ovipar. Femra prodhon 1 -5 vezë, prej të cilave nga mesi i korrikut dhe i shtatorit dalin format e reja. Pjekurinë seksuale e arrijnë në moshën 1.5 deri 2 vjeçare. Ushqehen kryesisht me insekte. Jetëgjatësia e tyre arrin deri në 5 vjet (Arnold & Oveden 2002; Valakos 1990).	Bullgari, Greqi, Maqedoni, Kosovë, Serbi.	3. Shkurre; 6. Zona shkëmbore (p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore); 14. Artificiale/tokësor e. Ky lloj haset kryesisht në vende të thata gurore dhe ranore të pasura me vegjetacion të ulët bimor, përkaj rrugëve dhe mureve të vendbanimeve.	Gërmi, Blinaj.	Prushtinë, Lipjan.	I panjohur. Trendi i popullatave në nivel global është stabil. Në Kosovë nuk ka të dhëna të mjaftueshme për nënpopullatat e këtij lloji.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.
Nr	Emërtimi i resursit natyror/MAM MALIA	Të dhënat e përgjithshme	Përhapja e përgjithshme	Lloji i habitatit	Përhapja në Kosovë	Komuna	Trendi i popullatës	Lloji
1	<i>Miniopterus Chiroptera:</i> <i>Vespertilionidae</i>	Ky lloj e kërkon ushqimin në një shumëllojshmëri të habitateve natyrore dhe artificiale, të hapura dhe gjysmë të hapura, duke përfshirë zonat periferike. Ushqehet kryesisht me lutura nate dhe herë pas here me miza. Ky	Evropë, Afrikë, Azi.	Pyje, 3. Shkurre, 4. Kullosa 7. Shpella dhe habitate nëntokësore (joujore), 14. Artificiale/tokësore.	Shpella e Kishnarekës.	Drenas.	I panjohur. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për gjendjen e popullatave të këtij lloji në Kosovë. Trendi i popullatave në nivel	Gati i kërcënuar, NT.

		është një lloj kolonial, që strofullon kryesisht në shpella dhe miniera (megjithëse, mund të gjendet edhe në tunele, gërmadha dhe ndërtesa të tjera), shpesh në koloni të mëdha të përziera me specie të tjera të lakuriqëve që banojnë në shpellë. Gjatë dimrit, hibernon në vende nëntokësore (zakonisht shpella të mëdha me një mikroklimë të vazhdueshme). Është lloj migrant, i cili i ndërton strofujt disa herë gjatë vitit. Lëvizjet në distanca të gjata ndodhin herë pas here (Hutterer et al. 2005; Hutson et al. 2007h).					evropian është në rënie.	
2	<i>Myotis blythii</i> Chiroptera: <i>Vespertilionidae</i> <i>Lakuriq nate</i> <i>veshmiu i vogël</i>	Është një lloj relativisht i madh, 62-70 mm i gjatë dhe me peshë 16-26 gramë. Gjendet kryesisht në shpella, ndërtesa të vjetra por edhe në miniera. Është një lloj që hibernon gjatë dimrit dhe një migrant i herëpashershëm. E kërkon ushqimin në mjedise si zonat me vegetacion të pakët, livadhet, duke përfshirë tokat bujqësore dhe kopshtet. Ndotja, ndryshimi i menaxhimit të tokës dhe veçanërisht ndotja e zhurmës ka reduktuar ndjeshëm popullatat e këtij lloji në disa zona në Evropë, gjatë viteve të	Evropë, Azi.	Kulloza; 3. Shkurre, 7. Shpella dhe habitate nëntokësore (joujore), 14. Artificiale/tokësore.	Shpella e Kishnarekës.	Drenas.	I panjohur. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për gjendjen e popullatave të këtij lloji në Kosovë. Janë vëzhguar vetëm disa individë. Trendi i popullatave në nivel evropian është në rënie	Gati i kërcënuar, NT.

		fundit (Hutson et al. 2007e)						
3	<i>Myotis myotis</i> <i>Chiroptera:</i> <i>Vespertilionidae</i> <i>Lakuriq nate,</i> <i>veshmiu i madh</i>	Ky lloj peshon deri në 45 g. Kërkon ushqim përgjatë skajeve të pyjeve gjethegjërë, tokave të hapura brenda pyjeve gjethegjërë dhe kullosave. Ushqehet me artropodë të mëdhenj të tokës si brumbuj, pastaj lloje të ndryshme të Ortopterave dhe merimangave, duke i mbledhur ato nga toka dhe jo duke i kapur përmes ekolokacionit. Në pjesën më të madhe të zonës së tij të distribuimit, strofullon në vende nëntokësore gjatë gjithë vitit, ndërsa në pjesët veriore të gamës së distribuimit përdor edhe ndërtesa (hapësira nënkulmesh) gjatë verës. Herë pas here formon koloni të vogla në pemë. Është një migrant i rastit; lëvizja më e gjatë e regjistruar është 436 km (Hutson et al. 2007d; Simon et al. 2004).	Evropë, Azi.	Pyje, 3. Shkurre, 7. Shpella dhe habitate nëntokësore (joujore), 14. Artificiale tokësore.	Shpella e Peshterit, Shpella e Kishnarekës.	Drenas.	I panjohur. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për gjendjen e nënpopullatave të këtij lloji në Kosovë. Trendet e popullatave në nivel evropian janë të qëndrueshme.	Gati i kërcënuar, NT.
4	<i>Rhinolophus euryale</i> <i>Chiroptera:</i> <i>Rhinolophidae</i> <i>Lakuriq nate,</i> <i>hundëpatkua i Mesdheut</i>	Koka dhe trupi i këtij lloji zakonisht janë midis 43 dhe 58 mm, bishti ndërmjet 22- 30 mm dhe shtrirja e krahëve midis 300 dhe 320 mm. Ushqehet me lutura nate dhe insekte	Evropë, Afrikë, Azi	Pyje, 3. Shkurre, 4. Kullosa, 7. Shpella dhe habitate nëntokësore (joujore), 14. Artificiale/tokësore.	Shpella e Peshterit.	Drenas.	I panjohur. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për trendin e nënpopullatave në Kosovë. Trendi i	Gati i kërcënuar, NT.

		të tjera. Nuk ka informacion të mjaftueshëm për ciklin riprodhues të këtij lloji. Është i njohur më shumë si lloj sedentar me distancën më të gjatë të njohur të udhëtimit prej rreth 130 km (Heymer 1964 në Hutterer et al. 2005). Në dimër hibernon në vende nëntokësore të tilla si shpella (Hutson et al. 2007a).					popullatave në nivel evropian është në rënie.	
5	<i>Rhinolophus ferrumequinum</i> <i>Chiroptera:</i> <i>Rhinolophidae</i> <i>Lakuriq nate</i> <i>hundëpatkua i madh</i>	Ky është lloji më i madh nga lakuriqët hundëpatkua në Evropë. Është midis 57-71 mm i gjatë, me një bisht prej 35-43 mm dhe shtrirje krahësh prej 350-400 mm. Ushqehet me flutura nate dhe brumbuj, por edhe me insekte të tjera. Kolonitë mbarështuese verore janë të vendosura në vende të ngrohta natyrore dhe artificiale nëntokësore, kurse në disa vende në nënkulme. Mund të përdorin shpella gjatë gjithë vitit, por në disa zona përdorin ndërtesa për kolonitë verore. Në dimër hibernon në vende të ftohta nëntokësore, kryesisht në shpella (Hutson et al. 2007). Femrat e këtij lloji piqen seksualisht në moshën trevjeçare dhe meshkujt në moshën dyvjeçare. Të rinjtë lindin gjatë periudhës	Evropë, Afrikë, Azi	Pyje, 3. Shkurre, 4. Kullosa, 7. Shpella dhe habitate nëntokësore (joujore), 14. Artificiale/tokësore.	Shpella e Peshterit.	Drenas.	I panjohur. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për trendin e nënpopullatave në Kosovë. Trendi i popullatave në nivel evropian është në rënie.	Gati i kërcënuar, NT.

		qershor-korrik (Hutson et al. 2007).						
6	<i>Rhinolophus hipposideros</i> <i>Chiroptera:</i> <i>Rhinolophidae</i> <i>Lakuriq nate hundpatkua i vogël</i>	Ky lloj është një nga llojet më të vogla të lakuriqëve, peshon 5 deri në 9 g, me një gjerësi krahësh prej 192-254 mm dhe një gjatësi trupi prej 35-45 mm. Lloji i preferuar i presë janë grupe të ndryshme të insekteve, si fluturat e natës dhe Diptera të familjes Tipulidae. (Lino et al. 2014; Zahn et al. 2008). Çiftëzimi ndodh në vjeshtë, kurse femrat linden gjatë periudhës qershor-korrik. Kolonitë mbarështuese gjenden në vende nëntokësore natyrore dhe artificiale, si dhe në nënkulme dhe ndërtesa. Hibernojnë gjatë dimrit në vende nëntokësore (Taylor 2016)	Evropë, Afrikë, Azi	Pyje, 3. Shkurre, 4. Kullosa 7. Shpella dhe habitate nëntokësore (joujore), 14. Artificiale/tokësore.	Drenas Lipjan.	Drenas Lipjan.	I panjohur. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për trendet e nënpopullatave të këtij lloji në Kosovë. Trendi i popullatave në Evropë është në rënie.	Gati i kërcënuar, NT.
7	<i>Apodemus flavicollis</i> <i>Rodentia:</i> <i>Muridae</i> <i>Miu</i> <i>gushëverdhë</i>	Gjatësia e trupit sillet prej 8.8 – 13 cm dhe ajo e bishtit 9.2 – 13.4 cm, kurse pesha e trupit e meshkujve deri në 50 gr dhe e femrave deri në 44 gr. Ushqehet kryesisht me fara dhe fruta, bimë të gjelbra dhe insekte. Është pre e disa shpendëve grabitqarë, dhelprave, nuselalave dhe karnivorëve të tjerë si dhe reptilëve. Është aktiv kryesisht natën, por mund ta hasim edhe në muzg dhe herët në mëngjes. Është mjaft i shkathët,	Evropë, Azi.	Pyje. Ky lloj i parapëlqen pyjet dhe parqet. Kryesisht mund të haset në pyje gjetherënëse dhe në ato të përziera ku përbërja fitocenologjike siguron një prodhim të lartë të farave dhe frutave për ushqim.	Lipjan.	Lipjan.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.

		me lehtësi kërcen dhe ngjitet nëpër drunj ku mund ta hasim deri në 23 m lartësi me ç’rast shfrytëzon foletë e shpendëve dhe zgavrat e drurëve. Gjatë dimrit strehohet edhe në hapësira të mbyllura, stalla, kanale nëntokësore dhe në mure. Jetëgjatësia e këtij lloji është 2 – 4 vjet (Wilson & Reeder 2005).						
8	<i>Canis lupus</i> <i>Carnivora:</i> <i>Canidae</i> <i>Ujk</i>	Ka një gjatësi trupore prej 105 – 160 cm, lartësi prej 80 – 85 cm, bishtin prej 29 – 50 cm dhe peshën trupore prej 12 – 80 kg (Foresman 2012). Te femrat, këto përmasa janë më të vogla. Është kafshë sociale dhe rrallë mund të haset e vetmuar, madje kryesisht gjatë verës. Anëtarët e shoqërisë zakonisht sillen prej 5 deri në 40. Jetojnë në grupe sociale, të udhëhequra nga mashkulli alfa me femrën. Është kafshë e shpejtë dhe mjaft e fuqishme. Zhvillon luftë të ashpër për territor, saqë vdekshmëria e tyre nëpër beteja sillet prej 14 – 65 %. Ushqim kryesor i kanë ungulatet me peshë 20 – 100 kg. Jetëgjatësia arrin deri në 16 vjet	Lloji më i përhapur në botë i gjitarëve. Haset përgjatë hemisferës veriore në veri të gjatësisë 15° në Amerikën Veriore dhe 12° N në Indi.	1. Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 5. Vende ujore (kontinentale); 6. Zona shkëmbore (p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore); 14. Artificiale/tokësor e. Ky lloj mund të haset në habitate të ndryshme. Gjatë dimrit kryesisht haset në vise të ulëta, por mund të haset edhe në vise të larta malore, fusha të hapura, kullosa etj.	Potok.	Podujevë.	I qëndrueshëm. Nënpopullatat e këtij lloji janë stabile në Kosovë, por edhe në vendet fqinje.	Shqetësim më i vogël, LC.

9	<i>Erinaceus roumanicus</i> <i>Eulipotyphla:</i> <i>Erinaceinae</i> <i>Iriqi</i>	Trupin e kanë shpatuk, të mbuluar me gjemba, pjesa bazale e të cilëve është me ngjyrë të bardhë, pjesa e mesme ngjyrë kafe e errët, kurse maja e çelët. Dallohet nga iriqi evropian për nga ngjyra më e çelët dhe gjoksi me ngjyrë të bardhë qumështi. Është lloj omnivor, i parapëlqen insektet, por ushqehet edhe me kërmij, gjarpërinj, hardhuca, bretkosa, zogj e vezë të shpendëve, brejtës të imët, fruta e fara. Është lloj vetmitar, kurse shoqërohet vetëm gjatë kohës së çiftëzimit. Koha e letargjisë fillon në tetor dhe zgjat deri në prill. Nuk migron dhe shumohet një apo dy herë në vit. Jetojnë deri në 10 vite (Jones et al. 2005).	Evropë juglindore, Azi.	Është lloj i përhapur në habitate të ndryshme, si: pyje të hapura, fusha, shkurre, zona të kultivuara, mjedise periferike të banuara, kopshte, parqe e rrallë herë në zona të lagështa dhe zona të larta të pyjeve halorë	Gllamnik, Potok.	Podujevë.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.
10	<i>Lepus europaeus</i> <i>Lagomorpha:</i> <i>Leporidae</i> <i>Lepuri</i>	Trupin e kanë të mbuluar me gëzof ngjyrë kafe ose të kuqërremtë nga ana shpinore, kurse nga ana barkore kanë ngjyrë të bardhë. Ngjyrat trupore gjatë stinës së dimrit në përgjithësi janë më të errëta. Kanë gjatësi trupore prej 52 – 68 cm, bisht prej 8 – 12 cm dhe peshë trupore prej 2.5 – 7 kg. Ushqehen me një numër të madh të llojeve barishtore dhe kulturave bujqësore. Kryesisht lëvizin	Palearktik.	Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 14. Artificiale/tokësor e. E hasim në një gamë të gjerë habitatesh, duke filluar nga tokat bujqësore, kullosat, zonat malore me vegjetacion të ulët dhe të lartë dhe atë kryesisht në zona të hapura. Mund të takohet edhe në zonat e larta malore deri në 1500 m.	Majac, Mramor, Prishtinë, Krojmir.	Podujevë, Prishtinë, Lipjan.	I qëndrueshëm. Trendi i popullatave në nivel global është në rënie e sipër. Edhe në Evropë, në dhjetëvjetëshin e fundit, është vërejtur një rënie. Në Kosovë nënpopullatat e këtij lloji janë të qëndrueshme.	Shqetësim më i vogël, LC.

		natën, por edhe ditën, mirëpo shkalla e lëvizjes në zona të caktuara është shumë e kufizuar. Nuk migrojnë dhe nuk bien në letargji. Është lloj vetmitar, por mund të grumbullohen në kohë të aktivitetit seksual rreth një partneri ose rreth ushqimit. Është pre e dhelprave, ujkut, çakallit, shpendëve grabitqarë, maces së egër dhe po ashtu i përndjekur nga njeriu.						
11	<i>Mustela erminea</i> <i>Carnivora:</i> <i>Mustelidae</i> <i>Nuselala e borës</i>	Ky lloj ka trup të zgjatur dhe këmbë të shkurtra. Kokën e ka në formë trekëndëshi, qafën e gjatë, sytë të ndritshëm dhe mustaqet e gjata. Nga ana shpinore gëzofi është me ngjyrë të kuqërreme, kurse ana barkore është tërësisht me ngjyrë të bardhë. Bishti i gjatë 4.5 – 10 cm, në majë përfundon me ngjyrë të zezë. Gjatësia trupore sillet prej 17 – 30 cm dhe pesha trupore prej 340 – 400 gr. Meshkujt janë rëndom më të mëdhenj se femrat. Ushqehen me minj, lepuj, pastaj vezë të shpendëve, pakurizorë, ujëtokësorë, gjarpërinj dhe hardhuca. Janë në gjendje ta mbysin viktimën edhe disa herë më të madhe se vetë dhe ushqimin pastaj e deponojnë në strofull. Janë pre e dhelprave, maceve,	Evropë, Azi, Amerikë veriore.	1. Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 5. Vende ujore (kontinentale); 14. Artificiale/tokësor e. Mund të haset në një gamë të gjerë habitatesh, si: pyje halore dhe të përziara, shkurre, kullosa, buzë rrugëve, brigjeve të lumenjve, pastaj kopshte si dhe në zona të populluara. E hasim në ultësira, por edhe në lartësi deri në mbi 4000.	Shushicë.	Graçanicë.	I qëndrueshëm. Trendi i popullatave është I qëndrueshëm. në nivel evropian dhe në Kosovë.	Shqetësim më i vogël, LC.

		shpendëve grabitqarë etj. Nuk bien në letargji dhe nuk migrojnë. Jetëgjatësia e këtij lloji është deri në 7 vjet.						
12	<i>Mustela nivalis</i> <i>Carnivora:</i> <i>Mustelidae</i> <i>Nuselala</i>	Trupin e kanë të gjatë dhe të hollë e të mbuluar me gëzof ngjyrë kafe të çeltë nga ana shpinore, kurse nga ana barkore është tërësisht i bardhë. Gjatësia trupore e meshkujve sillet prej 13 – 26 cm, kurse e femrave prej 11 – 20 cm. Pesa trupore e meshkujve është prej 26 – 250 gr, kurse e femrave prej 29 - 117 gr. Është lloj i specializuar në gjuajtjen e brejtësve të vegjël, por, në mungesë të tyre ushqehet me vezë të shpendëve, insekte, hardhuca, gjarpërinj, lepuj të vegjël etj. (King & Powell 2007). Është pre e dhelprave, shpendëve grabitqarë etj. Folenë e ndërtojnë nën tokë, të cilën e shfrytëzojnë për pushim, rritjen e të vegjëlve dhe deponim të ushqimit. Nuk bien në letargji dhe nuk migrojnë. Aktiviteti i tyre është natën dhe ditën. Jetëgjatësia e tyre është 7 – 8 vjet.	Evropë, Azi, Amerikë veriore, Afrikë veriore, Zelandë e Re, Azor, Kretë, Maltë.	Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 14. Artificiale/tokësor e. Mund të haset në habitate të ndryshme si: fusha, pyje të hapura, shkurre, parqe dhe zona të banuara.	Bellopojë, Prapashticë.	Podujevë, Prishtinë.	I panjohur. Trendi i popullatave në nivel evropian nuk është i njohur mirë, por edhe në Kosovë nuk ka të dhëna të mjaftueshme për trendin e popullatës.	Shqetësim më i vogël, LC.

13	<i>Mustela putorius Carnivora: Mustelidae Qelbësi</i>	Ka trup të hollë dhe të zgjatur, kokë të gjerë dhe gjymtyrë të shkurtra. Meshkujt janë më të mëdhenj se femrat. Gjatësia trupore e meshkujve sillet prej 35 – 46 dhe e bishtit prej 11.5 – 17 cm, kurse e femrave 29 – 40 dhe e bishtit prej 8.4 – 15 cm. Pesha trupore është midis 1 – 2.5 kg. Gjah i parapëlqyer i këtij lloji janë: brejtësit, shpendët, vezët dhe zogjitë e tyre, lepujt, amfibet, insektet, skrrajat e shiut etj. Qelbësi është pre e dhelprave, qenit, maceve të egra dhe atyre shtëpiake. Janë kafshë të vetmuara dhe janë aktive natën ose herët në agim. Territorin e mbrojnë edhe nga individët e të njëjtës gjini duke e markuar me një aromë shumë të rëndë të sekretuar nga gjëndrat anale. Nuk migron dhe nuk bie në letargji. Jeton deri në 6 vjet.	Evropë, Azi perëndimore.	1. Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 5. Vende ujore (kontinentale); 14. Artificiale/tokësor e. Mund të haset kryesisht në zona të ulëta pyjore, kullosa, sipërfaqe me kultura bujqësore, zona të banuara dhe përreth tyre, por edhe pranë brigjeve të lumenjve dhe kënetave.	Potok, Krojmir, Tërstenik.	Podujevë, Lipjan.	I qëndrueshëm. Trendi global i popullatave është në rënie. Në bazë të vrojtimeve në Kosovë, vlerësohet se nënpopullatat e këtij lloji janë të qëndrueshme.	Shqetësim më i vogël, LC.
14	<i>Talpa caeca Eulipotyphla: Talpidae Urithi i verbër</i>	Trupin e kanë të mbuluar me qime të buta, të dendura dhe me shkëlqim. Trupi i tyre ka ngjyrë gri të errët në të zezë, kurse shputat e kuqërreme. Është i ngjashëm me urithët e tjerë, vetëm se te ky lloj sytë janë të mbuluar me një membranë të përhershme, që bën që kafsha të jetë plotësisht e verbër.	Lloj endemik i Evropës, por është hasur edhe në Turqi.	1. Pyje; 4. Kullosa; 14. Artificiale - tokësore. Ky lloj mund të haset në livadhe, kullosa, kopshte, pastaj në zona kodrinore-malore e më rrallë në zona subalpine dhe alpine deri në 2000 m.	Plemetin, Llapushnik, Gllamnik, Bellopojë, Mramor.	Obiliq, Drenas, Podujevë, Prishtinë.	I qëndrueshëm. Trendi i nënpopullatave të këtij lloji është I qëndrueshëm., edhe pse në disa lokalitete pamjaftueshëm i njohur.	Shqetësim më i vogël, LC.

		Gjymtyrët i ka të fuqishme, të cilat përfundojnë me kthetra të përshtatshme për rrëmihje. Ushqehet kryesisht me pakurrizorë, si: krimba të tokës të cilët e përbëjnë rreth 90 % të menysë, pastaj me larva të insekteve, kërmij etj. Jetëgjatësia është rreth 5 vjet.						
15	<i>Vulpes vulpes</i> <i>Carnivora:</i> <i>Canidae</i> <i>Dhelpira</i>	Ky lloj karakterizohet me trup të zgjatur, bisht të gjatë dhe gjymtyrë të shkurtra. Trupi është i mbuluar me gëzof prej qimeve të buta dhe të dendura. Ngjyra e trupit është e kuqërreme, kafe ose në të verdhë, ndërsa maja e bishtit dhe pjesa ventrale e kokës dhe qafës janë me ngjyrë të bardhë, kurse gjymtyrët, putrat dhe pjesët e jashtme të veshëve kanë ngjyrë të zezë. Gjatësia tru- pore është prej 50 – 90 cm, bishti prej 30 – 60 cm dhe pesha trupore prej 3 – 14 kg. Zakonisht, meshkujt janë më të mëdhenj se femrat. Janë omnivorë dhe ushqehen me brejtës, lepuj, insekte dhe fruta. Është lloj i specializuar në gjuajtjen e minjve. Jetëgjatësia e këtij lloji është deri në 10 vjet (Jones & Theberge 1982; Mc Donald 2001; Mc Donald & Reynolds 2005).	Është i përfaqësuar me një numër të madh të nënlojeve dhe haset në Evropë, Afrikë veriore, Azi, Amerikë veriore, Australi, Kanada, Meksikë etj.	1. Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 5. Vende ujore (kontinentale); 14. Artificiale/tokësor e. Haset në mjedise të ndryshme si pyje, shkurre, zona bujqësore, afër vendeve të banuara etj.	Shushicë Nishecë.	Gračanicë, Prishtinë.	I qëndrueshëm. Nënpopullatat e këtij lloji janë stabile në Kosovë, por edhe në vendet fqinje.	Shqetësim më i vogël, LC.
Nr.	Emërtimi i resursit	Të dhënat e përgjithshme	Përhapja e përgjithshme	Lloji i habitatit	Përhapja në Kosovë	Komuna	Trendi i popullatës	Lloji

	natyror/ARAC HNIDA							
1	<i>Callilepis cretica</i> <i>Araneae:</i> <i>Gnaphosidae</i>	Mashkulli ka prozomë me ngjyrë gështenje me qime të bardha. Prozoma ka madhësi 1.4 mm. Sternumi është ngjyrë kafe. Këmbët janë me ngjyrë të zezë si kafe, përveç tarzunit, i cili ka ngjyrë të verdhë në të kuqe. Opistozoma e zezë. Femra është e ngjashme me mashkullin (Nentwig et al. 2018).	Algjeri, Bullgari, Greqi, Kosovë, Maqedoni, Turqi.	1. Pyje (1.4 Pyje të klimës mesatare). Habitat i parapëlqyer i këtij lloji janë pyjet e bungut edhe të pishës.	Gërmi.	Prishtinë.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.

02- Rajoni Zhvillimor Veri

Përbëhet nga shtatë (7) komuna: **Mitrovicë, Mitrovicë Veriore, Zveçan, Zubin Potok, Skënderaj, Vushtrri dhe Leposaviq.** Ky rajon ka potencial të madh të zhvillimit me resurse natyrore. Në këtë rajon janë identifikuar 20 specie insektesh, 19 gjitarësh, 10 zvarranikë, si dhe lloje të tjera të ndryshme nga grupet amfibëve, peshqve dhe shpendëve. Llojet endemike të identifikuar në këtë rajon janë Gastropoda: *Terranigra kosovica*/ Littorinimorpha: *Hydrobiidae* dhe *Saxurinator schlickum*/ Littorinimorpha: *Hydrobiidae*. Në formë grafike dhe tabelare është pasqyruar lista e aseteve të resurseve natyrore.

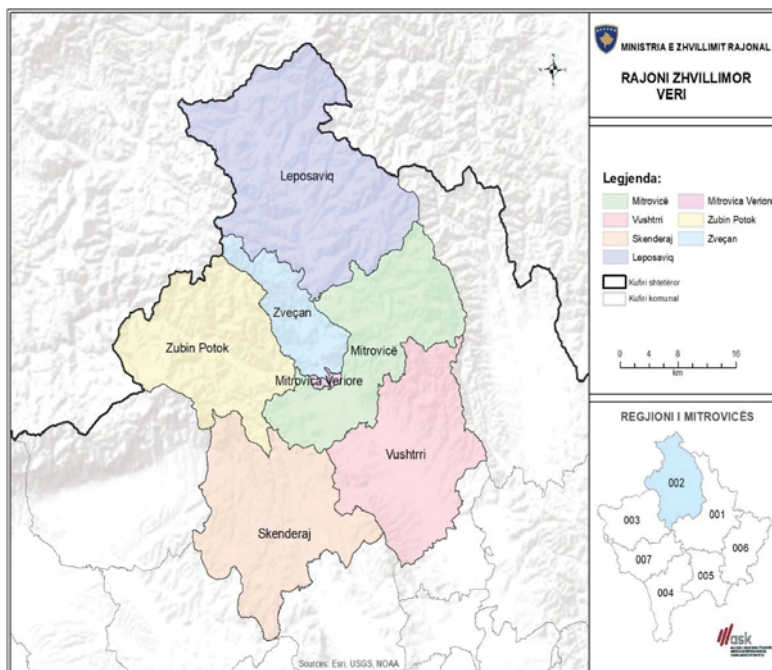

Figura 4. Terranigra kosovica

Figura 5. Aquila chrysaetos

Figura 6. Numri i llojeve(specie) në kuadër të grupeve të ndryshme të sipas rajoneve zhvillimore, Rajoni Zhvillimor Veri

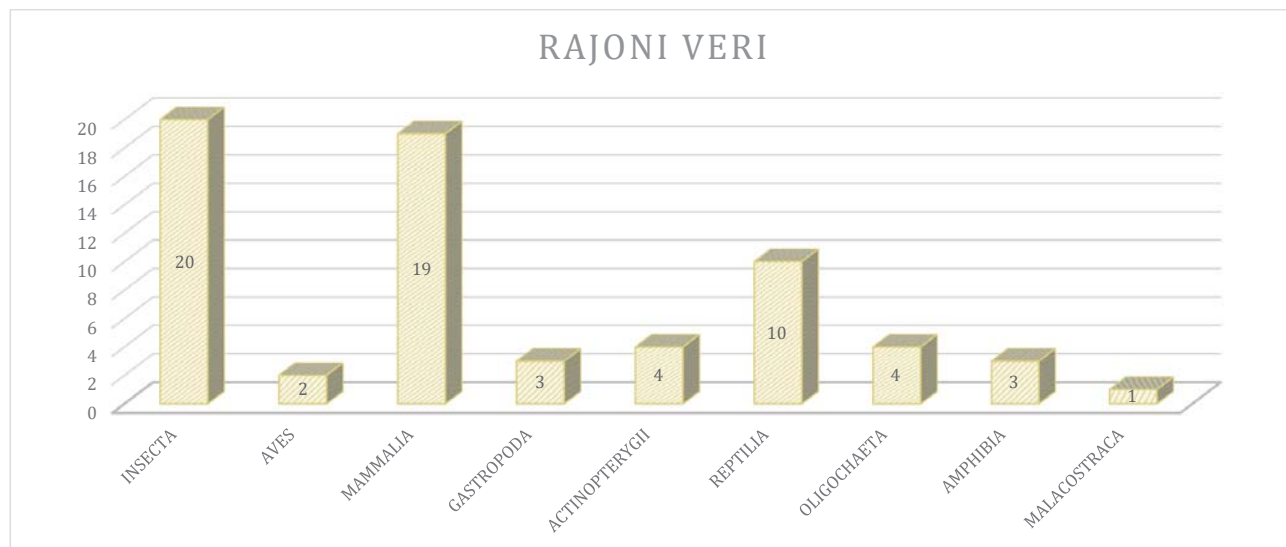

Tabela 2. Lista e asetëve të resurseve natyrore (Fauna) - Rajoni Zhvillimor Veri

PASQYRIMI I RESURSEVE NATYRORE SIPAS (7) RAJONEVE ZHVILLIMORE								
Resurset Natyrore (Fauna)								
RAJONI ZHVILLIMOR – VERI								
Nr.	Emërtimi i insektit	Të dhënat e përgjithshme	Përhapja e përgjithshme	Lloji i habitatit	Përhapja në Kosovë	Komuna	Trendi i popullatës	Lloji
1	<i>Chaetopteroides kosovarorum</i> <i>Trichoptera:</i> <i>Limnephilidae</i> <i>Flutura kosovare</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 12 deri në 16 mm. Në fazën larvare jeton në ujë përgjatë një viti. Faza larvare është indikator e ujërave të pastra. Faza adulte paraqitet në periudhën gusht – nëntor. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë në afërsi të brigjeve të përroskës apo lumit, ku ka jetuar si larvë. Ky lloj i takon gjinisë <i>Chaetopteroides</i> Kumanski, 1968, që është gjini endemike e Ballkanit dhe deri më tani është konstatuar vetëm në një numër të kufizuar të lokaliteteve në Bullgari, Kosovë, Serbi dhe Maqedoni (Oláh et al. 2013). Njohuritë për mënyrën e të ushqyerit, por edhe jetesës së fazës larvare akoma janë të mangëta, ashtu siç janë edhe njohuritë për fazën adulte.	Kosovë, Maqedoni, Serbi.	Vende ujore (kontinentale); Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat]; Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza. Gjendet kryesisht në zonat burimore dhe në rrjedhat e epërme të përroskave e lumenjve malorë, por mund të haset edhe në zonat më poshtë se këto. Substrati i parapëlqyer i larvave të këtij lloji përbëhet nga: zhavorri i madhësive të ndryshme, gurët e madhësive të ndryshme, si dhe mjediset e pasura me material bimor. Ky lloj mund të gjendet në lartësi mbidetare mbi 1000 m.	Përroskë në Bajgorë.	Mitrovicë.	Në rënie. Në Kosovë është konstatuar në vetëm 1 lokalitet, me një numër të vogël të individëve.	Skajshmërisht i rrezikuar, CR.
2	<i>Odontocerum hellenicum</i> <i>Trichoptera:</i> <i>Odontoceridae</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 16 deri në 18 mm. Në fazën larvare jeton në ujë përgjatë një viti. Faza adulte paraqitet në periudhën maj - gusht. Si adult jeton për disa	Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Greqi, Kosovë, Kroaci, Maqedoni,	Vende ujore (kontinentale); Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat; Burime të ujërave	Përroskë në Bajgorë.	Mitrovicë.	Në rënie. Në Kosovë është konstatuar në vetëm 1 lokalitet, me numër të	Skajshmërisht i rrezikuar, CR.

		ditë deri në disa javë në afërsi të brigjeve të përroskës apo lumit, ku ka jetuar si larvë (Graf et al. 2008; Kumanski 1988). Shpeshherë haset në simpatri me llojin tjetër të gjinisë së njëjtë, <i>Odontocerum albicorne</i> (Scopoli, 1763), nga i cili është më i rrallë. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për mënyrën e jetesës së fazës larvore.	Rumani, Serbi, Shqipëri.	të ëmbla dhe oaza. Gjendet kryesisht në përroska të vogla malore me rrjedhje të shpejtë. Ky lloj parapëlqen lartësitë mbidetare prej 600 deri në mbi 2000 metra.			vogël të individëve.	
3	<i>Euphydryas aurinia</i> <i>Lepidoptera: Nymphalidae</i>	Ky lloj e ka gjerësinë e krahëve prej 30 deri në 42 mm. Është lloj arbooreal tek cili ekziston vetëm një gjeneratë në vit. Adultët paraqiten prej prillit deri në korrik. Bimë ushqyese të larvave të këtij lloji janë ato të gjinive: <i>Succisa</i> , <i>Scabiosa</i> , <i>Lonicera</i> , <i>Gentiana</i> , <i>Digitalis</i> etj.	Evropë, Afrikë, Azi.	Ky lloj paraqitet në habitate të ndryshme, si: livadhe të hijezuara e të lagështa, përgjatë skajeve të moçaleve, në livadhet gëlqerore etj.	Koshtovë .	Mitrovicë.	I panjohur. Nuk ka të dhëna për popullatat e këtij lloji. Të dhënat e fundit për këtë lloj datojnë nga viti 1987.	I rrezikuar, EN.
4	<i>Psychomyia klapaleki</i> <i>Trichoptera: Psychomyiidae</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 3.5 deri në 4.5 mm. Në fazën larvore jeton në ujë përgjatë një viti. Faza adulte paraqitet në periudhën e pranverës. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë, në afërsi të brigjeve të përroskës apo lumit. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për vlerat indikative të tolerancës së këtij lloji, mirëpo gjetja e tij në rrjedha të mesme të lumenjve sugjeron se e toleron relativisht mirë ndotjen e ujërave (Graf et al. 2008; Kumanski 1985).	Bosnjë-Hercegovinë, Itali, Kosovë, Kroaci, Serbi, Slloveni, Shqipëri.	Vende ujore (kontinentale); Lumenj, përenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat]). Gjendet kryesisht në zona të caktuara të rrjedhave të mesme dhe të poshtme të lumenjve të mëdhenj dhe më rrallë në segmente të përroskave malore.	Lumi Ibër në Koshtovë.	Mitrovicë.	Në rënie. Në Kosovë deri më tani është konstatuar në vetëm 1 lokalitet me numër të kufizuar të individëve.	I cenuar, VU.
5	<i>Lycaena dispar</i> <i>Lepidoptera: Lycaenidae</i>	Ky lloj i ka krahët ngjyrë bakri-portokalli të ndritshme dhe të mbuluar me të zezë. I ka dy gjenerata në vit. Adultët shfaqen nga maji në qershor. Bimë ushqyese e larvave të këtij lloji është <i>Rumex hydrolapathum</i> . Është lloj relativisht i ndjeshëm në	Evropë, Turqi	1 Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare); 4. Kullosa. Habitata të parapëlqyera të këtij lloji janë: livadhet e lagështa dhe bashkësitë e larta bimore,	Vushtri.	Vushtri.	Në rënie. Ky lloj është konstatuar me nënpopullata të cilat kanë numër të vogël të individëve. Edhe në	I cenuar, VU.

		veprime antropogjene të degradimit të habitatit.		fierajat, livadhet mezofile, pyjet gjetherënëse gjethegjera, livadhet dhe stepet e thata gëlqerore etj. Në Kosovë mund të haset kryesisht në brigje lumenjsh ose në toka të lagështa.			Evropë është vërejtur viteve të fundit trendi i rënies së popullatave të këtij lloji, edhe pse më tepër në Evropën veriore.	
6	<i>Thecla betulae</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Lycaenidae</i>	Ky lloj e ka gjerësinë e krahëve prej 25 deri në 40 mm. E ka një gjeneratë në vit, kurse adultët hasen në periudhën korrik – shtator. Llojet ushqyese të larvave u takojnë gjinive Prunus dhe Betula.	Evropë, nëpërmjet Azisë deri në Kore.	1 Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare). Ky lloj është i shpeshtë në pyje gjetherënëse. Në Kosovë është konstatuar në pyje të hapura me Prunus spinosa.	Malet e Shalës.	Mitrovicë.	I panjohur. Ky lloj është konstatuar me nënpopullata të cilat kanë numër të vogël të individëve dhe në mënyrë të lokalizuar.	I cenuar, VU.
7	<i>Eophila kosowensis</i> <i>Opisthophora:</i> <i>Lumbricidae</i>	Ky lloj është endemik i Ballkanit, i përshkruar nga Kosova (Karaman 1968). Trupin e ka cilindrik, me madhësi prej 110 – 250 mm dhe me numër të segmenteve prej 225-358. Jeton thellë në dhe, kurse në sipërfaqe mund të gjendet në biotope të ndryshme (Milutinović et al. 2015). Kampionët e parë janë gjetur në Prishtinë në numër të madh, në thellësi prej 1.5 m, gjatë groposjes për rregullimin e gypave të ujit. Sipas përhapjes së përgjithshme të llojit, mund të konstatojmë se zonat kodrinore-malore kanë rëndësi shumë të madhe për këtë lloj.	Greqi, Kosovë, Mali i Zi, Serbi.	Pyje; Pyje të klimës mesatare; Kullosa; Kullosa të klimës mesatare; Artificiale/tokësore ; Kullosa; Zona urbane. Habitate të përshtatshme për këtë lloj janë pyjet e ahut, livadhet, kullosat, si dhe mjediset antropogjene (Stojanović et al. 2018).	Mitrovicë.	Mitrovicë.	I panjohur.	I rrezikuar, EN.
8	<i>Gomphus vulgatissimus</i> <i>Odonata:</i> <i>Gomphidae</i>	Periudha e fluturimit të adultëve është prej prillit deri në gusht. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për biologjinë dhe ekologjinë e këtij lloji.	Evropë.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.9 Burime të ujërave	Lumi Sitnica në Lumadh.	Vushtri.	I panjohur.	Gati i kërcënuar, NT.

				të ëmbla dhe oaza). Larvat e këtij lloji jetojnë në lumenj dhe përroska me rrjedhje të ngadalshme të ujit me substrat ranor. Po ashtu, haset shpesh në rrjedhat e mesme dhe të poshtme të lu menjve, por edhe në liqene.				
9	<i>Agapetus ochripes</i> <i>Trichoptera:</i> <i>Glossosomatidae</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 4 deri në 5 mm. Në fazën larvare jeton në ujë përgjatë një viti. Faza larvare është treguese e ujërave të pastra. Faza larvare për nga aspekti i të ushqyerit bën pjesë në grupin e gërryesve dhe mbledhësve/kolektorëve. Faza adulte paraqitet në periudhë n qershor - gusht. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë në afërsi të brigjeve të përroskës apo lumit (Graf et al. 2008; Kumanski 1985).	Andorrë, Austri, Belgjikë, Bosnjë- Hercegovinë, Britani e Madhe, Bullgari, Çeki, Danimarkë, Estoni, Finlandë, Francë, Gjermani, Greqi, Holandë, Hungari, Irlandë, Kosovë, Kroaci, Letoni, Lihtenshajn, Lituan, i, Luksemburg, Mali i Zi, Norvegji, Poloni, Rumani, Rusi, Sllovaki, Serbi., Slloveni, Spanjë, Suedi, Zvicër.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrnj, përroska, të përrshme [përrshirë ujëvarat], 5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Gjendet kryesisht në zona të caktuara të rrjedhave të epërme dhe zonave burimore të përroskave malore. Substrati i parapëlqyer i larvave të këtij lloji përbëhet nga: zhavorri i madhësive të ndryshme, gurët e madhësive të ndryshme, etj. Kryesisht jeton në lartësi mbidetare mbi 500 metra.	Lumi Kaçandoll në Kaçandoll.	Mitrovicë.	I qëndrueshëm.	Gati i kërcënuar, NT.

10	<i>Rhyacophila armeniaca</i> Trichoptera: <i>Rhyacophilidae</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 15 deri në 17.5 mm. Ngjyra e krahëve është kafe e çelët. Në fazën larvare jeton në ujë përgjatë një viti. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme rreth mënyrës së të ushqyerit të larvave. Faza larvare është treguese e ujërave të pastra. Faza adulte paraqitet prej majit deri në gusht. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë në afërsi të brigjeve të përroskës apo lumit ku ka jetuar si larvë (Graf et al. 2008; Kumanski 1985).	Bullgari, Greqi, Kosovë, Maqedoni, Mali i Zi, Ruman, Serbi, Shqipëri.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përherëshme [përfshirë ujëvarat], 5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Gjendet kryesisht në zonat burimore dhe në rrjedhat e epërme të përroskave malore. Substrati i parapëlqyer i larvave të këtij lloji përbëhet nga: zhavorri i trashë, gurët e madhësive të ndryshme, shtrati guror i lumit etj. Mund të haset në lartësi të ndryshme mbidetare, prej 700 deri në mbi 2000 m, edhe pse më tepër parapëlqen lartësitë e mëdha mbidetare (Graf et al. 2008; Kumanski 1985).	Lumi i Kaçandollit në Kaçandoll.	Mitrovicë.	I qëndrueshëm. Në të gjitha lokalitetet ku është gjetur ky lloj në Kosovë karakterizohet me numër të vogël të individëve, por në suaza të qëndrueshme. Në lumin e Kaçandollit është mbledhur disa herë gjatë viteve të fundit, por me numër shumë të vogël të individëve. Në Bjeshkët e Nemuna dhe në Bjeshkët e Sharrit nënpopullatat janë paksa më të mëdha sesa në Kaçandoll.	Gati i kërcënuar, NT.
11	<i>Rhyacophila fischeri</i> Trichoptera: <i>Rhyacophilidae</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 11 deri në 12 mm. Ngjyra e krahëve është kafe e çelët me nuanca kah e mbyllta. Në fazën larvare jeton në ujë përgjatë një viti. Faza larvare është indikatore e ujërave të pastra. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme rreth mënyrës së të ushqyerit të larvave. Faza adulte paraqitet prej prillit deri në shtator. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë në afërsi të brigjeve të përroskës apo lumit (Kumanski 1985).	Bullgari, Greqi, Kosovë, Mali i Zi, Ruman, Serbi, Shqipëri.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përherëshme [përfshirë ujëvarat], 5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Gjendet kryesisht në zonat burimore dhe në rrjedhat e epërme të përroskave të vogla. Substrati i parapëlqyer i larvave të këtij lloji përbëhet nga:	Bajgorë.	Mitrovicë.	I qëndrueshëm.	Gati i kërcënuar, NT.

				zhavorri i trashë, gurët e madhësive të ndryshme, shtrati guror i lumit etj. Ky lloj mund të haset në lartësi të ndryshme mbidetare, nga 300 deri në zonat subalpine.				
12	<i>Wormaldia pulla</i> <i>Trichoptera:</i> <i>Philopotamidae</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 5 deri në 6 mm. Në fazën larvare jeton në ujë përgjatë një viti. Faza larvare është treguese e ujërave mesa tarishtë të pastra deri në të pastra. Faza larvare në aspektin e të ushqyerit bën pjesë në grupin e filtruesve. Faza adulte paraqitet në periudhën qershor - gusht. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë në afërsi të brigjeve të përroskës apo lumit (Graf et al. 2008; Kumanski 1985).	Austri, Bullgari, Bosnjë-Hercegovinë, Çeki, Francë, Gjermani, Greqi, Itali, Kosovë, Maqedoni, Poloni, Rumani, Serbi, Sllovaki, Slloveni, Spanjë, Zvicër.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përherëshme [përfshirë ujëvarat], 5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Gjendet kryesisht në zona të caktuara të rrjedhave të epërme dhe zonave burimore të përroskave dhe lumenjve malorë. Substrati i parapëlqyer i larvave të këtij lloji përbëhet nga zhavorri i madhësive të ndryshme, si dhe gurët e madhësive të ndryshme. Jeton në lartësi të ndryshme mbidetare prej 100 deri në 1500 m.	Lumi i Kaçandollit në Kaçandoll.	Mitrovicë.	I panjohur.	Gati i kërcënuar, NT.
13	<i>Chazara briseis</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Nymphalidae</i>	Adultët e këtij lloji paraqiten nga korriku deri në tetor. Larvat ushqehen me bimët e gjinive Sesleria, Festuca, Stipa, Poa, Brachypodium dhe Lolium.	Afrikë veriore, Spanjë, Francë jugore, disa pjesë të Italisë dhe Zvicrës, Evropë juglindore, Kinë.	Shkurre; 4. Kullosa. Ky lloj në Kosovë paraqitet në livadhe të thata dhe habitate me shkurre e gurë.	Rrëzë Kopaonikut	Leposaviq.	I qëndrueshëm. Nënpopullatat e këtij lloji janë në numër të kënaqshëm, por të vogla dhe fragmentuar.	Gati i kërcënuar, NT.
14	<i>Hipparchia volgensis</i>	Gjatësia e krahëve të mashkullit nga baza deri në majë është 27-28 mm. Ky lloj	Ballkan, Rusi jugore.	Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare); 3. Shkurre; 4.	Mitrovicë., Rrëzë Kopaonik.	Mitrovicë, Leposaviq.	I panjohur. Nënpopullatat e këtij lloji	Gati i kërcënuar, NT.

	<i>Lepidoptera: Nymphalidae</i>	e ka një gjeneratë në vit. Adultët fluturojnë prej qershorit deri në gusht. Është lloj arboreal		Kullosa; 6 Zona shkëmbore [p.sh., shkëmbinjtë kontinentalë, maja malore]. Haset në vende të thata, të ngrohta me shkurre, në vende me gurë dhe/ose shkëmbore, ose pranë pyjeve gjetherënëse dhe halore, si dhe në shpatet shkëmbore me diell.			janë të izoluar dhe të fragmentuara	
15	<i>Plebejus pylaon</i> <i>Lepidoptera: Lycaenidae</i>	Ky lloj e ka gjerësinë e krahëve prej 28 deri në 34 mm. E ka një gjeneratë në vit. Ngjyra e krahëve të përparmë të meshkujve në anën e epërme është vjollce në të kaltër. Bimë ushqyese të larvave të këtij lloji janë ato të gjinisë <i>Astragalus</i> . Larvat janë mirmekofile. Adultët paraqiten në periudhën maj – korrik.	Nga Spanja, përgjatë Evropës jugore, Hungari, Ballkan, Rusi dhe Lindje e Afërt deri në Iran.	Kullosa; 6 Zona shkëmbore [p.sh., shkëmbinjtë kontinentalë, maja malore]. Ky lloj paraqitet shpesh në livadhe të pasura me lule, në kodrina shkëmbore dhe në skaje të pyjeve. Gjithashtu, mund të gjendet në stepa dhe zona ranore të thata, rrallëherë në vende të hapura brenda pyjeve.	Koshtovë.	Mitrovicë.	I qëndrueshëm. Ky lloj është konstatuar me nënpopullata kryesisht stabile në lokalitetet e hulumtuara, por me numër të vogël të individëve.	Gati i kërcënuar, NT.
16	<i>Morimus funereus</i> <i>Coleoptera: Cerambycidae</i>	Ky lloj ka madhësi të ndryshme trupore prej 15 deri 40 mm. Adultët nuk fluturojnë dhe, krahasuar me lloje të tjera, ka aftësi shumë të vogël përhapjeje. Është lloj i obligueshëm saproksilik. Adultët paraqiten nga mesi i majit deri në gusht. Ky lloj bën një jetë sekrete dhe është aktiv kryesisht gjatë muzgut dhe natës. Zhvillim i larvës ndodh në rrënjë, qafë rrënjësh dhe në pjesët e poshtme të trungjeve të vjetra të drunjve ose atyre që janë dobësuar ose duke vdekur. Larvat janë polifage. Zhvillimi i larvës ndodh në lloje të ndryshme gjethgjera dhe halore. Ky	Kryesisht në Evropën juglindore, në veri deri në disa pjesë të Evropës perëndimore, të mesme dhe lindore, deri në Ukrainën jugperëndimore.	Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare). Gjendet në pyje gjetherënëse dhe të përziera deri në 1200 m.	Runik.	Skënderaj.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.

		zhvillim në kushte natyrore zgjat tri deri në katër vjet.						
17	<i>Hesperia comma</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Hesperiidae</i>	Ky lloj e ka gjerësinë e krahëve prej 29 deri në 37 mm. Zakonisht femrat janë më të mëdha se meshkujt. Ky lloj karakterizohet me njolla të dallueshme të bardha në anën e poshtme të krahëve të pasmë, prej nga e ka marrë edhe emrin. Ky lloj e ka një gjeneratë në vit dhe adultët luturojnë prej qershorit deri në shtator.	Holarktik.	1 Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare); 14 Artificiale/tokësore (14.2. Kullosa). Ky lloj jeton kryesisht në zona të hapura të diellzuara, përfshirë zonat e hapura brenda pyjeve, skajet e pyjeve, kullosat etj.	Vushtri.	Vushtri.	I qëndrueshëm. Ky lloj ka nënpopullata të vogla por stabile në Kosovë.	Shqetësim më i vogël, LC.
18	<i>Ampedus (Ampedus) sanguinolentus</i> <i>Coleoptera:</i> <i>Elateridae</i>	Është një lloj saproksilik me madhësi me- satare (9-11.5 mm), me elitra me ngjyrë të kuqe të çelët, me dekorime karakteristike longitudinale të zeza në mes. Larvat jetojnë në pjesë të buta të drurit, në trungje të drunjve në kalbje e sipër, trupa të rënë dhe rrënjë të vdekura të drunjve gjetherënëse. Kohëzgjatja e gjeneratës ndryshon dhe zgjat afërsisht deri në 4 vjet.	Evropë, Azi.	1. Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare). Gjendet në lloje të ndryshme gjethegjera të pyjeve gjetherënëse.	Runik.	Skënderaj.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.
19	<i>Molorchus (Molorchus) kiesewetteri</i> <i>Coleoptera:</i> <i>Cerambycidae</i>	Është lloj me madhësi të vogël (5-7 mm). Është lloj saproksilik, larvat e të cilit zhvil- lohen në degë të holla. Adultët janë aktivë nga maji deri në korrik në degë të pyjeve gjetherënëse dhe halore por gjithashtu edhe në lulet e Umbelliferaeve.	Europa qendrore, Europa juglindore, në lindje deri në Uralet jugore dhe Azia qendrore.	1. Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare). Gjendet brenda pyjeve gjetherënëse dhe halore prej ultësirave deri në 1800 m.	Mitrovicë.	Mitrovicë.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.
20	<i>Agrypnia varia</i> <i>Trichoptera:</i> <i>Phrygaenidae</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 12 deri në 19 mm. Është ndër llojet me madhësinë më të madhe nga llojet e Trichopterave në Ballkan. Në fazën larvare jeton në ujë përgjatë një viti. Ka valencë të gjerë ekologjike. Ushqehet si gërres, copëtues dhe predator. Faza adulte paraqitet në periudhën pranverore. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë, në afërsi të brigjeve të	Austri, Belgjikë, Bullgari, Bosnjë-Hercegovinë, Britani e Madhe, Rusi, Çeki, Dani-markë, Estoni, Francë, Gjermani, Greqi, Hungari, Irlandë, Itali, Iran, Kosovë, Kroaci, Letoni,	5. Vende ujore (konti- nentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Është limnobiонт dhe haset në ujëra të rrjedhshme dhe të ndenjura. Substrat i preferuar i larvave të këtij	Lumi Ibër në Koshtovë.	Mitrovicë.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.

		ujit (Graf et al. 2008; Kumanski 1985). Është lloji i vetëm i familjes Phrygaenidae, që gjendet në Kosovë.	Lihtenshtajn, Lituani, Luksemburg, Maqedoni, Moldavi, Norvegji, Poloni, Portugali, Rumani, Sllovaki, Slloveni, Spanjë, Suedi, Holandë, Serbi, Turqi, Zvicër.	lloji është zhavorri i madhësive të ndryshme, balta, grimcat e materieve organike etj.				
Nr.	Emërtimi i resursit natyror/AVES	Të dhënat e përgjithshme	Përhapja e përgjithshme	Lloji i habitatit	Përhapja në Kosovë	Komuna	Trendi i popullatës	Lloji
1	<i>Aquila chrysaetos</i> <i>Accipitriformes</i> : <i>Accipitridae</i> <i>Shqiponja e maleve</i>	Madhësia e këtij lloji është 66–90 cm, mashkulli peshon 2840–4550 g, femra 3630–6665 g (rrallë deri në 7200 g), kurse hapja e krahëve është 180–234 cm. Femra peshon rreth 50% më shumë se mashkulli dhe është rreth 10% më e madhe se mashkulli. Si të rritur janë kryesisht sedentarë, kurse gjatë disa viteve të para të jetës së tyre shtegtojnë. Gjuajnë pre të llojeve të ndryshme si: gjitarë, reptile, shpendë, ujëtokësorë, peshq etj. (BirdLife Internaional 2016f).	Lloji është i pranishëm përgjatë hemisferës veriore.	Pyje; Pyje të klimës mesatare; Shkurre; Shkurre të tipit mesdhetar; Kullosa; Kullosa të klimës mesatare; Zona shkëmbore [p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore]. Ky lloj mund të gjendet në një gamë të gjerë të habitateve të rrafshëta ose malore, kryesisht të hapura dhe shpesh edhe mbi nivelin e drunjve, nga niveli i detit deri në 4000 m (BirdLife International 2016f).	Bajgorë.	Mitrovicë.	I panjohur.	Skajshmërisht i rrezikuar, CR.

2	Monticola saxatilis Passeriformes: Muscicapidae Tusha bishkuqe	Madhësia e këtij lloji është 16–19 cm, kurse pesha 40–65 g. Ky lloj ushqehet kryesisht me insekte dhe fruta. Është lloj shtegtar (BirdLife International 2017g).	Malet prej Evropës jugore dhe qendrore dhe Afrikës veriperëndimor e dhe Lindore deri në Azinë jugperëndimor e dhe qendrore (në Lindje deri në Liqenin Baikall, Mongolinë e brendshme dhe Kinën qendrore); dimëron në Afrikën nënsahariane.	6. Zonat shkëmbore (p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore) Ky lloj folezon në zonat malore shkëmbore dhe kodra të larta me shkurre të shpërndara dhe mbulesë sporadike të barit, skajet e gjera gëlqerore, rrjedhat e lavës, kanjonet e eroduara, shtigjet e lumenjve të hapur, grykat e shkurtra të lumenjve, livadhet alpine shkëmbore etj. (BirdLife International 2017g).	Bajgorë.	Mitrovicë.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.
Nr.	Emërtimi i resursit natyror/OLIG OCHAETA	Të dhënat e përgjithshme	Përhapja e përgjithshme	Lloji i habitatit	Përhapja në Kosovë	Komuna	Trendi i popullatës	Lloji
1	Eophila kosowensis Opisthophora: Lumbricidae	Ky lloj është endemik i Ballkanit, i përsh- kruar nga Kosova (Karaman 1968). Trupin e ka cilindrik, me madhësi prej 110 – 250 mm dhe me numër të segmenteve prej 225-358. Jeton thellë në dhe, kurse në sipërfaqe mund të gjendet në biotope të ndryshme (Milutinović et al. 2015). Kampionët e parë janë gjetur në Prishtinë në numër të madh, në thellësi prej 1.5 m, gjatë groposjes për rregullimin e gypave të ujit. Sipas përhapjes së përgjithshme të llojit, mund të konstatojmë se zonat kodrinore-malore kanë rëndësi shumë të madhe për këtë lloj.	Greqi, Kosovë, Mali i Zi, Serbi.	Pyje; Pyje të klimës mesatare;Kulloja; Kulloja të klimës mesatare; Artificiale/tokësore ; Kulloja; Zona urbane. Habitatet të përshtatshme për këtë lloj janë pyjet e ahut, livadhet, kullosat, si dhe mjediset antropogjene (Stojanović et al. 2018).	Mitrovicë.	Mitrovicë.	I panjohur.	I rrezikuar, EN.

2	<i>Allolobophora chlorotica</i> <i>Opistophora: Lumbricidae</i>	Ky është një lloj endogjen, që ushqehet në dhe, ndërsa bën gropime horizontale deri në 20 cm nën sipërfaqe. Është skrrajë me madhësi mesatare, që te të rriturit shkon deri në 50 mm. Të rriturit kanë një unazë të verdhemët afër kokës, që është unike në atë se i ka tri palë disqe në formë ventuzash në segmentet alternuese në pjesën e poshtme të klitelumit (Mršić 1991). Var.kosovenssis është përshkruar nga Šapkarev (1975), bazuar në vetëm një ekzemplar nga Klokoti në afërsi të lumit Morava, në livadhe. Ky varietet dallon nga forma tipike kryesisht nga tubercula pubertatis dhe madhësia e trupit (106 mm, 2.5 mm diametër). Sipas Mršić (1991), klitelumi është pozicionuar në segmentet 1/3 29 deri 37 dhe tuberkula pubertatis në segmentet 31, 32, 33 dhe 35 (disqe të vogla në formë ventuzash).	Evropë, Azi, në veri të ultësirave të Himalajeve, Afrikë veriore dhe në pjesët veriore dhe qendrore të Gadishullit Arabik (Mršić 1991; Rota 2013).	Pyje (Pyje të klimës mesatare); 4. Kullosa (4.4.Kullosa të klimës mesatare); 14. Artificiale/tokësore (14.1 Toka të punueshme, 14.2 Kullosa). Ky lloj haset në livadhe të luginave, biotope antropogjene, toka pyjore, toka të kultivuara, livadhe etj. (Šapkarev, 1980	Mitrovicë.	Mitrovicë.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.
3	<i>Aporrectodea caliginosa</i> <i>Opistophora: Lumbricidae</i>	Fundi i përpamë i trupit është me ngjyrë me tri hije të dallueshme. Është lloj endogjen dhe të shumtën gjendet në toka të punueshme dhe kullosa me përbërje të ulët të materieve organike, por edhe në dheun e pyjeve. Madhësia tipike e adultit është rreth 6 cm, kur është në qetësi.	Ky lloj është autokton në Palearktik, por si lloj i sjellur gjendet në tërë botën (Csuzdi & Zicsi 2003).	Pyje (1.4 Pyje të klimës mesatare); 4 Kullosa (4.4 Kullosa të klimës mesatare); 5 Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrrenj, përroska, të përrhershme [përfshirë ujëvarat]); 14 Artificiale/tokësore (14.1 Toka të punueshme, 14.4 Kopshte rurale, 14.5 Zona urbane). Jeton në korridore të përkohshme horizontale, në pjesën e epërme të dheut. Është gjetur	Mitrovicë.	Mitrovicë.	I panjohur.	Shqetësim më i vogël, LC.

				në dhe të lagësht në livadhe dhe brigje lumenjsh, kurse rrallëherë gjendet në shtresën e gjetheve në tokë.				
4	<i>Proctodrilus tuberculatus</i> <i>Opisthophora: Lumbricidae</i>	Është lloj i Evropës qendrore. I takon grupit endogjen, që jeton dhe ushqehet në shtresën minerale të dheut. Parapëlqen dhera të lagështa, por toleranca e këtij lloji ndaj thatësisë është më e madhe sesa te lloji <i>P. antipai</i> . Gjatësia e trupit është 45 deri 60 mm, me diametër 1-2.5 mm dhe 89 – 130 segmente me ngjyrë të zbehtë pa pigmentim. Klitelumi shtrihet përgjatë segmenteve 25 (26) - 33. Dy palë të tuberkulave në formë ventuze janë ndërsegmentale, në segmentet 30/31 dhe 31/32. Poret mashkullore janë në segmentin e 15-të dhe i mbulojnë edhe segmentet fqinje (Mršić 1991).	Evropë	4 Kullosa (4.4 Kullosa të klimës mesatare); 14 Artificiale/tokësore (14.1 Toka të punueshme). Ky lloj haset në kullosa dhe toka të kultivuara.	Mitrovicë.	Mitrovicë.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.
Nr.	Emërtimi i resursit natyror/MAMMALIA	Të dhënat e përgjithshme	Përhapja e përgjithshme	Lloji i habitatit	Përhapja në Kosovë	Komuna	Trendi i popullatës	Lloji
1	<i>Capreolus capreolus</i> <i>Mammalia: Artiodactyla: Cervidae</i> <i>Kaprolli</i>	Gjatë stinës së verës ngjyra e trupit është e kuqërreme, kurse gjatë dimrit kafe e mbyllët apo e përhimë. Gjatësia trupore sillet prej 0.9 – 1.3 m, lartësia trupore midis 66 – 88 cm dhe pesha trupore prej 15 – 35 kg. Mashkulli ka brirë me gjatësi prej 20 – 25 cm, të mbështjellë me një shtresë lëkurore, të cilët ndërrohen periodikisht. Është shtazë më shumë aktive natën se sa ditën. Nuk migron e as bie në letargji. Ushqehet me një numër të madh të llojeve bimore, gjethe, fara, fruta, bulëza, barishte etj. Është pre	Evropë, Azi.	Pyje; Shkurre; Kullosa; Artificiale/tokësore . Mund të haset zakonisht në zonat pyjore të hapura gjetherënëse ose gjethemba- jtëse dhe me një vegjetacion të dendur bimor. Parapëlqen vende të pasura me kullosa, shkurre dhe sipërfaqe me kultura bujqësore.	Kaçandoll.	Mitrovicë.	Në rënie. Trendi i nënpopullatave është I qëndrueshëm. në nivel global, por në Kosovë është lloj në rënie dhe i kërcënuar për zhdukje.	I rrezikuar, EN.

		e ujkut, rrëqebullit, dhelprës, etj. Kaprolli jeton i vetmuar, por femra me pasardhësit jetojnë në grupe më të mëdha familjare ose më të vogla, në varshmëri edhe nga biotopi dhe dendësia e popullatës. Jetëgjatësia e këtij lloji është deri në 15 vjet (Danilkin 1996).						
2	<i>Felis silvestris</i> <i>Carnivora:</i> <i>Felidae</i> <i>Macja e egër</i>	Trupi është i mbuluar me qime të dendura dhe të shkurtra me ngjyrë të ngjashme me atë të habitatit, e kjo e bën të vështirë dallimin. Ngjyra e trupit mund të jetë hiri ose kafë me njolla dhe lara ngjyrë të zezë, të cilat konvergjojnë në mes veti. Gjatësia e trupit është prej 51 – 71 cm, e bishtit prej 21 – 35 cm, kurse pesha trupore prej 2.7 – 7 kg. Është lloj karnivor dhe ushqehet me gjitarë të imët, shpendë dhe vezë të tyre, reptilë, amfibë dhe insekte. Është lloj mjaft i shkathët dhe me sukses ia arrin të mbrohet nga grabitqarët, të cilët janë edhe disa herë më të mëdhenj. Zakonisht e ha sim natën në kërkim të ushqimit. Në eko sistem kanë pak ose aspak ndikim negativ për njeriun. Nuk migrojnë e as hibernojnë. Jetojnë 13 – 15 vjet (Weigle 2005).	Evropë, Azi, Afrikë.	Pyje; 3. Shkurre. Ky lloj mund të haset në një gamë të gjerë habitatesh, duke filluar nga zonat pyjore, shkurret e pasura me vegjetacion dhe zonat e hapura shkëmbore, por duke i shmangur zonat në të cilat janë të koncentruar njerëzit.	Rahovë, Kaçandolli.	Mitrovicë.	Në rënie. Trendi i popullatave është në rënie e sipër në nivel global. Gjithashtu, në Kosovë popullatat e këtij lloji janë të rrezikuara.	Gati i kërcënuar, NT.
3	<i>Ursus arctos</i> <i>Carnivora:</i> <i>Ursidae</i> <i>Ariu i murrmë</i>	Trupin e kanë të mbuluar me gëzof ngjyrë kafë apo të kuqërremtë në të verdhë. Gjatësia dhe dendësia e qimeve ndryshonë stinë të ndryshme dhe në varshmëri nga pozita gjeografike ku jetojnë. Gjatësia trupore sillet prej 1.4 deri në 2.8 m, lartësia trupore rreth 1.5 m, bishti është rela tivisht i shkurtër 10 – 22 cm, kurse pesha trupore prej 150 – 250	Evropë, Azi, Amerikë, Afrikë.	Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 5. Vende ujore (kontinentale); 6. Zona shkëmbore (p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore); 14. Artificiale/tokësore. Haset në zonat malore të pasura me pyje dhe shkurre, në vende	Radishevë.	Skenderaj.	Në rënie. Nënpopullatat e këtij lloji në Kosovë tregojnë rënie të konsiderueshme.	Gati i kërcënuar, NT.

		kg, por mund të jetë edhe më e madhe (Jakubiec 1999). Është kafshë aktive edhe ditën edhe natën. Ariu i murrme në përgjithësi është kafshë josociale, por ndonjëherë edhe mund të hasen në grupe, sidomos kur hasin në burime të mëdha të ushqimit. Jetëgjatësia e këtij lloji është deri në 25 vjet.		gjysmë të hapura dhe të mbyllura ku vegjetacioni bimor ju mundëson mbrojtje dhe ju siguron ushqim.				
4	<i>Apodemus flavicollis</i> <i>Rodentia:</i> <i>Muridae</i> <i>Miu</i> <i>gushëverdhë</i>	Gjatësia e trupit sillet prej 8.8 – 13 cm dhe ajo e bishtit 9.2 – 13.4 cm, kurse pesha e trupit e meshkujve deri në 50 gr dhe e femrave deri në 44 gr. Ushqehet kryesisht me fara dhe fruta, bimë të gjelbra dhe insekte. Është pre e disa shpendëve grabitqarë, dhelprave, nuselalave dhe karnivorëve të tjerë si dhe reptilëve. Është aktiv kryesisht natën, por mund ta hasim edhe në muzg dhe herët në mëngjes. Është mjaft i shkathët, me lehtësi kërcen dhe ngjitet nëpër drunj ku mund ta hasim deri në 23 m lartësi me ç'rast shfrytëzon foletë e shpendëve dhe zgavrat e drurëve. Gjatë dimrit strehohet edhe në hapësira të mbyllura, stalla, kanale nëntokësore dhe në mure. Jetëgjatësia e këtij lloji është 2 – 4 vjet (Wilson & Reeder 2005).	Evropë, Azi.	Pyje. Ky lloj i parapëlqen pyjet dhe parqet. Kryesisht mund të haset në pyje gjetherënëse dhe në ato të përziera ku përbërja fitocenologjike siguron një prodhim të lartë të farave dhe frutave për ushqim.	Rekë.	Mitrovicë.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.
5	<i>Apodemus sylvaticus</i> <i>Rodentia:</i> <i>Muridae</i> <i>Miu bishtgjatë i pyllit</i>	Është një mi i vogël, me vesh e sy të mëdhenj dhe me bisht të gjatë e të hollë. Shqisat e të parit, dëgjuarit dhe nuhatjes, i kanë mjaft mirë të zhvilluara. Trupi është i mbuluar me qime të buta të cilat nga ana shpinore kanë ngjyrë kafë në të verdhë ose të kuqërreme, kurse nga ana barkore kanë ngjyrë të bardhë ose të lehtë hiri. Ushqehet kryesisht me	Evropë, Afrikë veriore.	Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 14. Artificiale/tokësore . Ky lloj haset në habitate të ndryshme, si: pyje, shkurre, kullosa, zona bujqësore të kultivuara apo edhe djerrina dhe zona të banuara.	Radishevë.	Skenderaj.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.

		fara, fruta, lëvore druri, bimë dhe insekte. Është aktiv natën e rrallëherë ditën. Është pre e dhelprave, shpendëve, maceve, nuselalave etj. Folenë e përgatit në zgavrat e trungjeve ose në tokë, por i shfrytëzon edhe ato të shpendëve të tjerë. Hap tunele nëntokësore prej 3 cm dhe me thellësi prej afërsisht 20 cm. Nuk migron e as bie në letargji. Jetëgjatësia e këtij lloji është 1 – 2 vjet.						
6	<i>Canis aureus</i> <i>Carnivora:</i> <i>Canidae</i> <i>Çakalli</i>	Është i ngjashëm me ujkun dhe dhelprën. Trupin e ka të mbuluar me qime jo të gjata dhe të trasha ngjyrë hiri, të verdhë të kuqërreme ose gështenje, me njolla të errëta. Ana barkore e trupit ka ngjyrë më të ndritshme. Gjatësia trupore e meshkujve sillet prej 71 – 85 cm dhe e femrave prej 69 – 73 cm, lartësia trupore prej 45 – 50 cm, kurse pesha e trupit prej 6 – 14 kg. Është lloj omnivor dhe ushqehet me kërmë, shpendë dhe vezë të tyre, brejtës, reptilë, amfibë, peshq, insekte dhe fruta. Ushqimin e tepërt e deponojnë në gropa, të cilat i mbulojnë me dhe. Lëviz zakonisht natën larg syve të njeriut, por mund ta hasim edhe ditën. Nuk bie në letargji dhe nuk migron. Kryesisht janë kafshë monogame. Maturimi ndodh pas vitit të parë. Jetëgjatësia është rreth 13 vjet, por në disa raste edhe deri në 18 (Jhala & Moelan).	Evropë, Azi, Afrikë	Vende ujore (kontinentale); 14. Artificiale/tokësore . Ky lloj kryesisht haset përreth fshatrave dhe zonave të banuara, në zonat kodrinore-malore të pasura me kullosa etj.	Kotorr, Maxherrë.	Skenderaj, Mitrovicë.	I qëndrueshëm. Trendi i popullatave është në rritje në nivel global. Në Evropë dhe në Kosovë popullatat janë të qëndrueshme.	Shqetësim më i vogël, LC.
7	<i>Canis lupus</i> <i>Carnivora:</i> <i>Canidae</i> <i>Ujk</i>	Ka një gjatësi trupore prej 105 – 160 cm, lartësi prej 80 – 85 cm, bishtin prej 29 – 50 cm dhe peshën trupore prej 12 – 80 kg (Foresman 2012). Te femrat, këto përmasa janë më të vogla. Është kafshë sociale dhe rrallë mund të haset e	Lloji më i përhapur në botë i gjitarëve. Haset përgjatë hemisferës veriore në veri të gjatësisë 15° në Amerikën	1. Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 5. Vende ujore (kontinentale); 6. Zona shkëmbore (p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore); 14.	Zijaq.	Mitrovicë.	I qëndrueshëm. Nënpopullatat e këtij lloji janë stabile në Kosovë, por edhe në vendet fqinje.	Shqetësim më i vogël, LC.

		vetmuar, madje kryesisht gjatë verës. Anëtarët e shoqërisë zakonisht sillen prej 5 deri në 40. Jetojnë në grupe sociale, të udhëhequra nga mashkulli alfa me femrën. Është kafshë e shpejtë dhe mjaft e fuqishme. Zhvillon luftë të ashpër për territor, saqë vdekshmëria e tyre nëpër beteja sillet prej 14 – 65 %. Ushqim kryesor i kanë ungulatet me peshë 20 – 100 kg. Jetëgjatësia arrin deri në 16 vjet.	Veriore dhe 12° në Indi.	Artificiale/tokësore . Ky lloj mund të haset në habitate të ndryshme. Gjatë dimrit kryesisht haset në vise të ulëta, por mund të haset edhe në vise të larta malore, fusha të hapura, kullosa etj.				
8	<i>Erinaceus roumanicus</i> <i>Eulipotyphla:</i> <i>Erinaceinae</i> <i>Iriqi</i>	Trupin e kanë shpatuk, të mbuluar me gjemba, pjesa bazale e të cilëve është me ngjyrë të bardhë, pjesa e mesme ngjyrë kafë e errët, kurse maja e çelët. Dallohet nga iriqi evropian për nga ngjyra më e çelët dhe gjoksi me ngjyrë të bardhë qumështi. Është lloj omnivor, i parapëlqen insektet, por ushqehet edhe me kërmij, gjarpërinj, hardhuca, bretkosa, zogj e vezë të shpendëve, brejtës të imët, fruta e fara. Është lloj vetmitar, kurse shoqërohet vetëm gjatë kohës së çiftëzimit. Koha e letargjisë fillon në tetor dhe zgjat deri në prill. Nuk migron dhe shumohet një apo dy herë në vit. Jetojnë deri në 10 vite (Jones et al. 2005).	Evropë juglindore, Azi.	Është lloj i përhapur në habitate të ndryshme, si: pyje të hapura, fusha, shkurre, zona të kultivuara, mjedise periferike të banuara, kopshte, parqe e rrallë herë në zona të lagështa dhe zona të larta të pyjeve halorë.	Qabër, Runikë.	Zubin Potok, Skenderaj.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.
9	<i>Lepus europaeus</i> <i>Lagomorpha:</i> <i>Leporidae</i> <i>Lepuri</i>	Trupin e kanë të mbuluar me gëzof ngjyrë kafë ose të kuqërremtë nga ana shpinore, kurse nga ana barkore kanë ngjyrë të bardhë. Ngjyrat trupore gjatë stinës së dimrit në përgjithësi janë më të errëta. Kanë gjatësi trupore prej 52 – 68 cm, bisht prej 8 – 12 cm dhe peshë trupore prej 2.5 – 7 kg. Ushqehen me një numër të madh të llojeve barishtore dhe kulturave	Palearktik.	Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 14. Artificiale/tokësore . E hasim në një gamë të gjerë habitatesh, duke filluar nga tokat bujqësore, kullosat, zonat malore me vegjetacion të ulët dhe të lartë dhe atë kryesisht në zona të hapura. Mund të	Kuçicë, Koshtovë, Zhazhë.	Skenderaj. Mitrovicë, Zveçan.	I qëndrueshëm. Trendi i popullatave në nivel global është në rënie e sipër. Edhe në Evropë, në dhjetëvjetëshi n e fundit, është vërejtur një rënie. Në	Shqetësim më i vogël, LC.

		bujqësore. Kryesisht lëvizin natën, por edhe ditën, mirëpo shkalla e lëvizjes në zona të caktuara është shumë e kufizuar. Nuk migrojnë dhe nuk bien në letargji. Është lloj vetmitar, por mund të grumbullohen në kohë të aktivitetit seksual rreth një partneri ose rreth ushqimit. Është pre e dhelprave, ujkut, çakallit, shpendëve grabitqarë, maces së egër dhe po ashtu i përndjekur nga njeriu.		takohet edhe në zonat e larta malore deri në 1500 m.			Kosovë nënpopullatat e këtij lloji janë të qëndrueshme.	
10	<i>Martes foina</i> <i>Carnivora:</i> <i>Mustelidae</i> <i>Shqarshi ose</i> <i>Kunadhja</i> <i>gushëbardhë</i>	Trupin e ka të mbuluar me qime ngjyrë kafe të errët, kurse te format e reja ngjyrë të çelët të përhimë. Gusha ka ngjyrë të bardhë. Gjatësia e trupit sillet prej 4- -55 cm dhe pesha trupore prej 1 – 2.3 kg. Kanë gjymtyrë dhe bisht të gjatë. Është lloj omnivor dhe ushqehet me pakurizorë dhe kurizorë të imët dhe të shumëllojshëm, kurse gjatë verës dhe vjeshtës edhe me produkte bimore. Është pre e dhelprës dhe e shpendëve grabitqarë. Kryesisht janë kafshë të vetmuara. Gjatë kohës së çiftëzimit i hasim nëpër drunj e rrallë në tokë. Nuk bie në letargji dhe nuk migron. Jetëgjatësia sillet prej 3 – 8 vjet (Grizimek 1990).	Evropë, Azi.	1. Pyje; 3. Shkurre; 6. Zona shkëmbore (p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore); 14. Artificiale/tokësore . Haset kryesisht në pyje gjithëherëse, por edhe në zona kodrinore shkëmbore të hapura dhe në periferi të zonave të banuara.	Vllahi.	Mitrovicë.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.
11	<i>Martes martes</i> <i>Carnivora:</i> <i>Mustelidae</i> <i>Zardafi ose</i> <i>Kunadhja</i> <i>gushëverdhë</i>	Trupin e kanë të mbuluar me qime ngjyrë kafe të çelët gjatë verës, kurse në dimër me qime të gjata ngjyrë kafe të mbyllët. Gusha ka ngjyrë të verdhë portokalli. Gjatësia trupore sillet prej 45 – 58 cm, ajo e bishtit 16 – 28 cm, kurse pesha e trupit prej 0.8 – 2.4 kg. Zakonisht meshkujt janë më të mëdhenj se femrat. Ushqehen me brejtës të imët, shpendë dhe vezë të tyre, insekte, kërmij, reptile, si dhe me fara dhe frute gjatë stinës	Evropë, Azi.	Pyje; 3. Shkurre. Mund të haset kryesisht në pyjet halore ose në ato të përziera, të pasura me drunj të vjetër, si dhe në zona shkëmbore të hapura edhe jashtë pyjeve me vegetacion të dendur (Overskaug et al. 1994).	Rahovë.	Mitrovicë.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.

		së verës. Është pre e dhelprës dhe shpendëve grabitqarë. Nuk bie në letargji dhe nuk migron. Çojnë jetë vetmitare, kurse foletë i ndërtojnë, por edhe mund t'i shfrytëzojnë ato të kafshëve të tjera nëpër drunj. Janë aktive në agim dhe muzg.						
12	<i>Meles meles</i> <i>Carnivora:</i> <i>Mustelidae</i> <i>Vjedulla ose Baldosa</i>	Trupi i këtij lloji është i mbuluar me qime të gjata me ngjyrë gri ose të argjendtë nga ana shpinore, kurse nga ana barkore qimet janë të shkurtra, të buta dhe të dendura me ngjyrë të bardhë. Gjatësia trupore është prej 56 – 90 cm, bishti prej 12 – 24 cm dhe pesha trupore prej 8 – 17 kg. Ushqim i parapëlqyer i këtij lloji janë: krimbat e tokës, pastaj farat, frutat, zhardhokët, drithërat, arrat, kërpudhat, vezët e shpendëve, iriqët, ketrat, lepujt etj. (Delahay et al. 2008). Nuk kanë grabitqa- rë të vërtetë natyrorë, përveç njeriut, por, megjithatë, rrëqebulli, ujku, qeni dhe ariu paraqesin rrezik për të. Lëviz zakonisht në muzg, natën, por, edhe ditën. Vjedullat janë mjaft miqësore, duke jetuar në grupe prej 2 – 23 individësh, por, në mungesë të ushqimit, bëjnë jetë vetmitare. Jetëgjatësia e këtij lloji është deri në 18 vjet.	Evropë, Azi.	Pyje; 3. Shkurre; 14. Artificiale/tokësore . Haset në zona malore gjetherënëse ose gjethembajtëse, me vegjetacion të dendur, por edhe në zona të hapura, kullosa dhe në zona të mbjella me kultura bujqësore, si: drithëra, perime dhe pemishte.	Bistrica e Shalës.	Leposaviq.	I qëndrueshëm. Trendi i nënpopullatave është I qëndrueshëm. në nivel evropian dhe në Kosovë.	Shqetësim më i vogël, LC.
13	<i>Mustela erminea</i> <i>Carnivora:</i> <i>Mustelidae</i> <i>Nuselala e borës</i>	Ky lloj ka trup të zgjatur dhe këmbë të shkurtra. Kokën e ka në formë trekëndëshi, qafën e gjatë, sytë të ndritshëm dhe mustaqet e gjata. Nga ana shpinore gëzofi është me ngjyrë të kuqërreme, kurse ana barkore është tërësisht me ngjyrë të bardhë. Bishti i gjatë 4.5 – 10 cm, në majë përfundon me ngjyrë të zezë. Gjatësia trupore sillet prej 17 – 30 cm dhe pesha	Evropë, Azi, Amerikë veriore.	1. Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 5. Vende ujore (kontinentale); 14. Artificiale/tokësore . Mund të haset në një gamë të gjerë habitatesh, si: pyje halore dhe të përziera, shkurre, kullosa, buzë rrugëve, brigjeve të lumenjve, pastaj	Koshtovë, Vllahi, Klinë e Epërme, Turiqevcë, Maxhunaj, Zabërgjë.	Mitrovicë. Skenderaj, Vushtri.	I qëndrueshëm. Trendi i popullatave është i qëndrueshëm. në nivel evropian dhe në Kosovë.	Shqetësim më i vogël, LC.

		trupore prej 340 – 400 gr. Meshkujt janë rëndom më të mëdhenj se femrat. Ushqehen me minj, lepuj, pastaj vezë të shpendëve, pakurizorë, ujëtokësorë, gjarpërinj dhe hardhuca. Janë në gjendje ta mbysin viktimën edhe disa herë më të madhe se vetë dhe ushqimin pastaj e deponojnë në strofull. Janë pre e dhelprave, maceve, shpendëve grabitqarë etj. Nuk bien në letargji dhe nuk migrojnë. Jetëgjatësia e këtij lloji është deri në 7 vjet.		kopshte si dhe në zona të populluara. E hasim në ultësira, por edhe në lartësi deri në mbi 4000.				
14	<i>Mustela nivalis</i> <i>Carnivora:</i> <i>Mustelidae</i> <i>Nuselala</i>	Trupin e kanë të gjatë dhe të hollë e të mbuluar me gëzof ngjyrë kafë të çeltë nga ana shpinore, kurse nga ana barkore është tërësisht i bardhë. Gjatësia trupore e meshkujve sillet prej 13 – 26 cm, kurse e femrave prej 11 – 20 cm. Peshat trupore e meshkujve është prej 26 – 250 gr, kurse e femrave prej 29 - 117 gr. Është lloj i specializuar në gjuajtjen e brejtësve të vegjël, por, në mungesë të tyre ushqehet me vezë të shpendëve, insekte, hardhuca, gjarpërinj, lepuj të vegjël etj. (King & Powell 2007). Është pre e dhelprave, shpendëve grabitqarë etj. Folenë e ndërtojnë nën tokë, të cilën e shfrytëzojnë për pushim, rritjen e të vegjëlvë dhe deponim të ushqimit. Nuk bien në letargji dhe nuk migrojnë. Aktiviteti i tyre është natën dhe ditën. Jetëgjatësia e tyre është 7 – 8 vjet.	Evropë, Azi, Amerikë veriore, Afrikë veriore, Zelandë e Re, Azor, Kretë, Maltë.	Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 14. Artificiale/tokësore . Mund të haset në habitate të ndryshme si: fusha, pyje të hapura, shkurre, parqe dhe zona të banuara.	Llaushë, Maxhunaj.	Skenderaj, Vushtri.	I panjohur. Trendi i popullatave në nivel evropian nuk është i njohur mirë, por edhe në Kosovë nuk ka të dhëna të mjaftueshme për trendin e popullatës.	Shqetësim më i vogël, LC.

15	<i>Mustela putorius</i> <i>Carnivora:</i> <i>Mustelidae</i> <i>Qelbësi</i>	Ka trup të hollë dhe të zgjatur, kokë të gjerë dhe gjymtyrë të shkurtra. Meshkujt janë më të mëdhenj se femrat. Gjatësia trupore e meshkujve sillet prej 35 – 46 dhe e bishtit prej 11.5 – 17 cm, kurse e femrave 29 – 40 dhe e bishtit prej 8.4 – 15 cm. Pësia trupore është midis 1 – 2.5 kg. Gjaj i parapëlqyer i këtij lloji janë: brejtësit, shpendët, vezët dhe zogjtë e tyre, lepui, amfibet, insektet, skrrajat e shiut etj. Qelbësi është pre e dhelprave, qenit, maceve të egra dhe atyre shtëpiake. Janë kafshë të vetmuara dhe janë aktive natën ose herët në agim. Territorin e mbrojnë edhe nga individët e së njëjtës gjini duke e markuar me një aromë shumë të rëndë të sekretuar nga gjëndrat anale. Nuk migron dhe nuk bie në letargji. Jeton deri në 6 vjet.	Evropë, Azi perëndimore.	1. Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 5. Vende ujore (kontinentale); 14. Artificiale/tokësore . Mund të haset kryesisht në zona të ulëta pyjore, kullosa, sipërfaqe me kultura bujqësore, zona të banuara dhe përreth tyre, por edhe pranë brigjeve të lumenjve dhe kënetave.	Kqiq i Madh, Çabër, Rahovë.	Mitrovicë.	I qëndrueshëm. Trendi global i popullatave është në rënie. Në bazë të vërtetimeve në Kosovë, vlerësohet se nënpopullatat e këtij lloji janë të qëndrueshme.	Shqetësim më i vogël, LC.
16	<i>Sciurus vulgaris</i> <i>Carnivora:</i> <i>Mustelidae</i> <i>Ketri</i>	Janë kafshë të shkathëta dhe vigjilente. Ngjyra e trupit varion në stinë të ndryshme, gjatë verës gëzofi është i kuqërremtë, gri ose kafë, kurse gjatë dimrit dominojnë ngjyrat e errëta. Ana barkore ka ngjyrë të bardhë. Gjatësia e trupit është prej 18 – 24 cm, bishti prej 14 – 20 cm, kurse pësia trupore prej 220 – 435 gr. Ushqehen kryesisht me fara dhe fruta drunjsh, si dhe me kërpudha, por ndonjëherë edhe me vezë shpendësh. Janë aktivë gjatë ditës, herët në agim dhe në muzg. Kohën më të madhe qëndrojnë në drunj. Jetojnë mesatarisht prej 2 – 7 vjet (Gumell & Wanters 1999).	Palearktik.	1. Pyje; 14. Artificiale/ tokësore. Haset në zonat malore të përziera dhe halore por edhe në zonat periferike të kopshteve dhe parqeve.	Zhazhe.	Zveçan.	I qëndrueshëm. Trendi i popullatave në nivel global është në rritje. Edhe në Kosovë trendi i nënpopullatave të këtij lloji është stabil.	Shqetësim më i vogël, LC.

17	<i>Sus scrofa</i> <i>Artiodactyla:</i> <i>Suidae</i> <i>Derri i egër</i>	Trupin e kanë të mbuluar me qime të trasha me ngjyrë të zezë, kuqërreme ose të hirtë në të bardhë, me një kreshtë përgjatë shpinës. Gjatësia trupore është prej 153 – 240 cm, lartësia deri në 0.9 m, kurse pesha trupore prej 66 – 350 kg. Meshkujt janë zakonisht më të mëdhenj se femrat. Ushqehen me fara, fruta, zhardhokë bimësh, insekte dhe kurrizorë të imët, si: reptilë, shpendë dhe gjitarë. Është pre e ujqve dhe rrëqebullit në vendin tonë, kurse në vende të tjera edhe e luanit, leopardit, krokodilit, pitonit etj. Lëviz kryesisht natën dhe herët në agim, por edhe gjatë ditës. Jetojnë në grupe prej 6 – 20 individësh ose edhe më shumë. Për të vegjlit përkujdesen vetëm femrat. Jetojnë deri në 20 vjet (Graves 1984).	Në të gjitha kontinentet, me përjashtim të Antarktikut.	1. Pyje; 3. Shkurre; 14. Ar-tificiale / tokësore. Gjendet në një gamë të gjerë habitatesh, si zona pyjore të ulëta dhe të larta të cilat nuk përballen me temperatura ekstreme dhe të cilat janë të pasura me vegjetacion të dendur dhe shkurre. Gjithashtu, haset në toka bujqësore të mbjella me drithëra.	Radishevë.	Skenderaj.	Në rritje. Trendi i popullatave është I qëndrueshëm. dhe në rritje, në nivel evropian dhe në Kosovë.	Shqetësim më i vogël, LC.
18	<i>Talpa caeca</i> <i>Eulipotyphla:</i> <i>Talpidae</i> <i>Urithi i verbër</i>	Trupin e kanë të mbuluar me qime të buta, të dendura dhe me shkëlqim. Trupi i tyre ka ngjyrë gri të errët në të zezë, kurse shputat e kuqërreme. Është i ngjashëm me urithët e tjerë, vetëm se te ky lloj sytë janë të mbuluar me një membranë të përhershme, që bën që kafsha të jetë plotësisht e verbër. Gjymtyrët i ka të fuqishme, të cilat përfundojnë me kthetra të përshtatshme për rrëmihje. Ushqehet kryesisht me pakurrizorë, si: krimba të tokës të cilët e përbëjnë rreth 90 % të menysë, pastaj me larva të insekteve, kërmij etj. Jetëgjatësia është rreth 5 vjet.	Lloj endemik i Evropës, por është hasur edhe në Turqi.	1. Pyje; 4. Kullosa; 14. Arti-ficiale/tokësore. Ky lloj mund të haset në livadhe, kullosa, kopshte, pastaj në zona kodrinore-malore e më rrallë në zona subalpine dhe alpine deri në 2000 m.	Kllodernicë	Skenderaj.	I qëndrueshëm. Trendi i nënpopullatave të këtij lloji është I qëndrueshëm. , edhe pse në disa lokalitete pamjaftueshëm i njohur.	Shqetësim më i vogël, LC.

19	<i>Vulpes vulpes</i> <i>Carnivora:</i> <i>Canidae</i> <i>Dhелpra</i>	Ky lloj karakterizohet me trup të zgjatur, bisht të gjatë dhe gjymtyrë të shkurtra. Trupi është i mbuluar me gëzof prej qimeve të buta dhe të dendura. Ngjyra e trupit është e kuqërreme, kafë ose në të verdhë, ndërsa maja e bishtit dhe pjesa ventrale e kokës dhe qafës janë me ngjyrë të bardhë, kurse gjymtyrët, putrat dhe pjesët e jashtme të veshëve kanë ngjyrë të zezë. Gjatësia trupore është prej 50 – 90 cm, bishti prej 30 – 60 cm dhe pesha trupore prej 3 – 14 kg. Zakonisht, meshkujt janë më të mëdhenj se femrat. Janë omnivorë dhe ushqehen me brejtës, lepuj, insekte dhe fruta. Është lloj i specializuar në gjuajtjen e minjve. Jetëgjatësia e këtij lloji është deri në 10 vjet (Jones & Theberge 1982; Mc Donald 2001; Mc Donald & Reynolds 2005).	Është i përfaqësuar me një numër të madh të nënlojeve dhe haset në Evropë, Afrikë veriore, Azi, Amerikë veriore, Australi, Kanada, Meksikë etj.	1. Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 5. Vende ujore (kontinentale); 14. Artificiale/tokësore . Haset në mjedise të ndryshme si pyje, shkurre, zona bujqësore, afër vendeve të banuara etj.	Vllahi, Rahovë.	Mitrovicë.	I qëndrueshëm. Nënpopullatat e këtij lloji janë stabile në Kosovë, por edhe në vendet fqinje.	Shqetësim më i vogël, LC.
Nr.	Emërtimi i resursit natyror/GAST ROPODA	Të dhënat e përgjithshme	Përhapja e përgjithshme	Lloji i habitatit	Përhapja në Kosovë	Komuna	Trendi i popullatës	Lloji
1	<i>Iglica illyrica</i> <i>Littorinimorpha:</i> <i>Moitessieriidae</i>	Guaska është shumë e vogël (gjatësia 1.5-1.7 mm, pesha 0.5-0.6 mm), forma turriforme, me mure të holla, me ngjyrë të bardhë transparente dhe me aperturë relativisht të vogël ovoide (Grego et al. 2017; Schütt 1975).	Kosovë, Mali i Zi.	Vende ujore (kontinentale); Sisteme ujore karstike dhe të tjera nëntokësore). I banon akuiferët karstikë dhe ujërat intersticiale të shtresës nëntokësore të rërës në burimet karstike.	Mitrovicë.	Mitrovicë.	I panjohur.	I cenuar, VU.
2	<i>Terranigra kosovica</i> <i>Littorinimorpha:</i> <i>Hydrobiidae</i>	Guaska është e vogël (gjatësia 1.6-2.2 mm, gjerësia 0.8-1.1 mm), e pangjyrë, forma ovoide-cilindrike me maje të shtypur dhe dredha lehtas të fryra. Apertura është ovoide, rrethore në maje, peristoma e hollë, dhe umbilikusi në	Kosovë.	Vende ujore (kontinentale); Sisteme ujore karstike dhe të tjera nëntokësore). Është lloj nëntokësor (Radoman 1983). I	Pridvoricë.	Mitrovicë.	Në rënie Ky lloj nuk është gjetur gjatë hulumtimit të vitit 2018 në të paktën 2 nga 4	I cenuar, VU.

		formë të prerë apo i mbyllur (Radoman 1978).		banon akuiferët karstikë dhe ujërat intersticialë të shtresës nëntokësore të rërës në burimet karstike.			lokalitetet e njohura nga literatura. Kjo, nuk do të thotë patjetër se këto nënpopullata janë zhdukur, por është një indikator për rënie të nënpopullatave të këtij lloji.	
3	<i>Saxurinator schlickumi</i> <i>Littorinimorpha: Hydrobiidae</i>	Guaska është e ngushtë konike (gjatësia 1.8-2.0 mm, gjerësia 0.9-1.0 mm), me ngjyrë kah e bardha e tejdukshme, me mure të holla dhe aperturë trekëndëshe-ovoide të zgjeruar fuqishëm (Grego et al. 2017; Schütt 1960). Përcaktimi sistematik i këtij lloji aktualisht është i bazuar në morfologjinë e guaskës dhe prandaj është shumë i dyshimtë. Nuk mund të përjashtohet mundësia që ky lloj t'i takojë familjes Moitessieriidae. Në të ardhmen kjo do të zgjidhet me anë të analizave të ADN-së.	Kosovë.	Vende ujore (kontinentale) (5.18 Sisteme ujore karstike dhe të tjera nëntokësore). Është lloj nëntokësor. I banon akuiferët karstikë dhe ujërat intersticialë të shtresës nëntokësore të rërës në burimet karstike.	Mitrovicë.	Mitrovicë.	I panjohur. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme rreth trendit të popullatës së këtij lloji.	Gati i kërcënuar, NT.
Nr.	Emërtimi i resursit natyror/ACTI NOPTERYGI I	Të dhënat e përgjithshme	Përhapja e përgjithshme	Lloji i habitatit	Përhapja në Kosovë	Komuna	Trendi i popullatës	Lloji
1	<i>Cyprinus carpio</i> <i>Cypriniformes: Cyprinidae</i> <i>Krapi</i>	Ky lloj jeton deri në 50 vjet. Maturimin seksual e arrin pas moshës 3-5 vjeçare dhe shumohet kryesisht nga muaji maj e deri në qershor, atëherë kur temperatura e ujit arrin deri në 18 °C. Ushqehet me larva të makroinvertebrorëve dhe me bimësi (Vuković and Ivanović 1971). Është aktiv në muzg dhe në agim. Është shumë tolerant në uljen e sasisë së oksigjenit të tretur në ujë (Simonović 2001).	Evropë dhe më gjerë.	Lloji i habitatit: 5 Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përherëshme [përfshirë ujëvarat], 5.4 Kënetat, moçale, moçalishte, 5.5 Liqene të përherëshme të ujërave të ëmbla). Ky lloj është	Lumi Ibër.	Mitrovicë.	: I panjohur. Është mjaft abundant, por për shkak të hibridizimit me lloje të futura artificialisht, po bëhet gjithnjë e më vështirë të llet për popullata	I cenuar, VU.

				karakteristik për ujërat e qeta dhe për liqene. Adultët i banojnë ujërat e ngrohta e të thella me rrjedhje të ngadalshme, si p.sh., rrjedhat e poshtme të lumenjve, si dhe liqenet e pasura me vegjetacion.			native të këtij lloji.	
2	<i>Barbus balcanicus</i> <i>Cypriniformes:</i> <i>Cyprinidae</i>	Ky lloj nga ana morfologjike shumë vështirë dallohet nga llojet e tjera të mustakut. Ushqehet kryesisht me makrozoobentos, por edhe me alga. Shumohet nga muaji maj deri në korrik. Ky lloj e arrin madhësinë deri në 17.5 cm (Kottelat and Freyhof 2007).	Ballkan dhe disa vende Evropiane.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.4 Këneta, moçale, moçalishte, 5.5 Liqene të përhershme të ujërave të ëmbla). Ky lloj jeton në ujëra rrjedhëse me shpejtësi mesatare ose të shpejtë dhe me substrat ranor. Haset në lumenj të vegjël, por edhe në përroska malore.	Lumi Ibër.	Mitrovicë.	I qëndrueshëm. Aty ku ndodhet popullatat janë mjaft abundante.	Shqetësim më i vogël, LC.
3	<i>Scardinius erythrophthalmus</i> <i>Cypriniformes:</i> <i>Cyprinidae</i> <i>Lloska pendëkuqe</i>	Ky lloj ushqehet kryesisht me plankton, insekte që luturojnë dhe me bimësi. Vezët i lëshon kryesisht në ato vende ku ka bimësi, si për shembull, rrënjë të drunjve etj. Ka aftësi të madhe të adaptimit në ndryshimin e kushteve jetësore. Mund të arrijë gjatësinë deri në 61.7 cm dhe të jetojë deri në 19 vjet (Freyhof and Kottelat 2008).	Eurazi.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.4 Këneta, moçale, moçalishte, 5.5 Liqene të përhershme të ujërave të ëmbla). Ky lloj mund të haset në ujëra të ëmbla bentopelagjike dhe me migrim potamodrom. Paraqitet zakonisht	Lumi Ibër.	Mitrovicë.	I qëndrueshëm. Nënpopullatat e këtij lloji në lokalitetet e vrojtuar në Kosovë janë të fragmentura por të qëndrueshme	Shqetësim më i vogël, LC.

				në ujëra të qeta ose me rrjedhje të ngadalshme dhe në ujëra të pasura me vegjetacion bimor.				
4	<i>Leucaspius delineatus</i> <i>Cypriniformes:</i> <i>Cyprinidae</i> <i>Gjuca</i>	Ky lloj ka trup të zgjatur dhe pak të shtypur dorzoventralisht. Buzët i ka karakteristike sepse janë mjaft të fryra. Ka ngjyrë të argjendtë të trupit dhe rritet deri në 12 cm. Ushqehet me material me origjinë bimor, por edhe me larva të insekteve dhe gaforrëza. Është relativisht tolerant ndaj ndryshimeve të temperaturës dhe mungesës së oksigjenit. Shumohet gjatë muajve qershor dhe korrik. Jeton deri në 2 vjet (Kottelat and Freyhof 2007).	Evropë.	5. Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.4 Këneta, moçale, moçalishte, 5.5 Liqene të përhershme të ujërave të ëmbla). Gjendet kryesisht në rrjedhat e poshtme të lumenjve dhe në ujërat liqenore aty ku ka mjaft vegjetacion bimor. Është i shpeshtë në këneta, liqene të pjerrëta dhe trupa të vogla ujore, që nuk janë të lidhura me lumenjë.	Lumi Llap në Lummadh.	Vushtri.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.
Nr.	Emërtimi i resursit natyror/AMP HIBIA	Të dhënat e përgjithshme	Përhapja e përgjithshme	Lloji i habitatit	Përhapja në Kosovë	Komuna	Trendi i popullatës	Lloji
1	<i>Triturus cristatus</i> <i>Salamandridae</i> <i>Tritoni me kreshta</i>	Është lloj me një përhapje të gjerë në mbarë Evropën, ndërsa në Kosovë është i lokalizuar kryesisht në ultësira dhe vende me ujëra të qeta. Madhësia mesatare e trupit është deri në 16 cm. Trupi është i hollë, ndërsa koka mjaft e gjerë. Tek meshkujt, në anën ventrale të trupit ndodhet një hulli me ngjyrë të verdhë, e cila mungon tek femrat. Në pjesët anësore të trupit ka pika me ngjyrë të bardhë. Në periudhën e shumimit seksual te meshkujt paraqitet një e ngritur	Austri, Bjellorusi, Belgjikë, Çeki, Danimarkë, Estoni, Francë, Gjermani, Hungari, Kosovë, Letoni, Lihtenshtajn, Lituani, Luksemburg, Mbretëri e Bashkuar, Moldavi, Holandë, Norvegji,	1 Pyje (1.1 Pyje boreale, 1.4 Pyje të klimës mesatare); 3. Shkurre (3.3 Shkurre boreale, 3.4. Shkurre të klimës mesatare). Ky lloj mund të gjendet në habitate të modifikuara, edhe pse nuk konsiderohet të jetë shumë i adaptueshëm dhe të mbuluara me bar, livadhe,	Skënderaj.	Skënderaj.	Në rënie. Në disa vende evropiane, popullatat e këtij lloji janë në rënie. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për gjendjen e nënpopullatave të këtij lloji në Kosovë, por është vëzhguar tendencë e rënies së nënpopullatave	I cenuar, VU.

		lëkurore, që shtrihet përgjatë tërë gjatësisë së trupit. Riprodhimi bëhet në ujërat e përherëshme dhe në ujërat gjysmë të rrjedhshme si pellgje, rrallë liqene, gurore të përmytura, kanale vaditëse dhe kanale. Përdorimi i pellgjeve të vogla është tipik në të gjithë vargun e përhapjes.	Poloni, Rumani, Rusi, Serbi, Sllovaki, Suedi, Zvicër, Ukrainë.	kulloso dhe shkurre.			e në disa nga lokalitetet e vrojtuar.	
2	<i>Pelophylax ridibundus</i> <i>Anura:</i> <i>Ranidae</i>	Ky lloj mund të arrijë një gjatësi maksimale të trupit prej 17 centimetrash, por mesh- kujt mbeten gjithnjë me trup më të vogël (rreth 12 cm). Koka është proporcionale e madhe dhe këmbët e prapme janë të gjata, e kjo u jep atyre aftësi të shkëlqyera të hedhjes. Ekziston një ndryshim i madh në ngjyrën e trupit, duke filluar nga jeshile e errët deri në bojëkafe ose gri, ndonjëherë me disa vija të lehta të gjelbra. Ushqimi i tyre përbëhet nga pilivesat dhe insekte të tjera, merimangat dhe krimbat e tokës. Bretkosat e rritura ushqehen edhe me brejtës të vegjël dhe nganjëherë me am- fibë dhe peshq të vegjël (Pasuljević 1968).	Afganistan, Arabi Saudite, Armeni, Austri, Azerbajxhan, Bahrein, Bjellorusi, Bosn- jë- Hercegovinë, Bullgari, Çeki, Danimarkë, Francë, Gjeorgji, Gjermani, Greqi, Holandë, Hungari, Iran, Irak, Kazakistan, Kosovë, Kinë, Kroaci, Kirgizistan, Letoni, Lituani, Maqedoni, Moldavi, Mali i Zi, Poloni, Ru- mani, Rusi, Serbi, Sllovaki, Slloveni, Tax- hikistan, Turqi, Turkmenistan, Ukrainë, Uz- bekistan.	Shkurre (3.3 Shkurre boreale, 3.4. Shkurre të klimës mesatare); 5 Vende ujore (kontinentale) (5.3. Ligatina të dominuara nga shkurret); 7. Shpella dhe habitate nëntokësore (joujore); 14. Artificiale/tokësore (14.4. Kopshte rurale). Ky lloj kryesisht haset në ujëra të ndenjura.	Zubin Potok, Skënderaj.	Zubin Potok, Skënderaj.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.

3	<i>Salamandra salamandra</i> <i>Caudata:</i> <i>Salamandridae</i> <i>E bukura e dheut</i>	Ky lloj është mjaft i përhapur. Madhësia e trupit arrin nga 250 deri 300 mm. Femrat janë zakonisht më të mëdha se meshkujt, por karakterizohen me ekstremitete më të shkurtra. Karakterizohet me prezencën e bishtit, që është më i shkurtër se trupi. Në anën shpinore dhe në pjesët anësore të trupit ka ngjyrë të zezë, me njolla të verdha. Ana barkore ka kryesisht ngjyrë të zezë. Ka aftësi të përshtatet në ndryshimet e mjedisit jetësor (Gasc et al. 1997).	Andorrë, Austri, Belgjikë, Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Çeki, Francë, Gjermani, Greqi, Holandë,, Hungari, Itali, Lihtenshtajn, Luksemburg, Kosovë, Kroaci, Mali i Zi, Maqedoni, Poloni, Portugali, Rumani, San-Marino, Serbi, Sllovaki, Slloveni, Spanjë, Shqipëri, Zvicër, Ukrainë.	1 Pyje (1.1 Pyje boreale, 1.4 Pyje të klimës mesatare); 4 Kullosa (4.4 Kullosa të klimës mesatare); 5 Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.2 Lumenj, përrenj, përroska periodike/të përkohshme/të parregullta, 5.3. Ligatina të dominuara nga shkurret). Jeton kryesisht në mjedise ligatinore dhe pyje. Mund të gjendet gjithashtu në lëndina, lumenj dhe liqene. Ky lloj parapëlqen mikrohabitate të mbuluara me gjethe të dendura dhe myshk. Mund të haset prej nivelit të detit deri në 2500 m.	Koshtovë, Zupç.	Mitrovicë, Zubin Potok.	I panjohur. Deri vonë popullatat e këtij lloji kanë qenë të qëndrueshme, por në vitet e fundit, për shkak të degradimit të pyjeve dhe erozionit të rrjedhës së lumenjve, është vërejtur një rënie e lehtë në madhësinë e popullatës. Ekziston nevoja për një hulumtim më të hollësishëm për të përcaktuar prirjen e kësaj rënieje.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.
Nr.	Emërtimi i resursit natyror/REPT ILIA	Të dhënat e përgjithshme	Përhapja e përgjithshme	Lloji i habitatit	Përhapja në Kosovë	Komuna	Trendi i popullatës	Lloji
1	<i>Coronella austriaca</i> <i>Squamata:</i> <i>Colubridae</i> <i>Gjarpri i butë</i>	Është gjarpër johelmues dhe shumë i ngathët. Gjatësia e trupit është 80 – 90 cm. Trupi është i mbuluar me lëvore të lëmuara me shkëlqim. Mashkulli, në anën shpinore karakterizohet me ngjyrë hiri të errët ose të verdhë në të kuqërreme, kurse te femra dominon ngjyra e hirit. Ky lloj ushqehet me reptile të	Armeni, Austri, Azerbajxhan, Bjellorusi, Belgjikë, Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Çeki, Estoni, Finlandë, Francë,	Mund të haset kryesisht në viset kodrinore shkëmbore të thata, afër pyjeve, por edhe në vise të larta malore deri në 2000 m lartësi mbidetare.	Leposaviq.	Leposaviq.	Në rënie. Trendi i popullatave në nivel global është në rënie e sipër. Në Kosovë, gjithashtu, nënpopullatat e këtij lloji	Gati i kërcënuar, NT.

		tjera dhe gëtarë të imtë. Është ovovivipar. Në muajin shtator zakonisht femrat i linden 5 – 8 të vegjëll, e rrallë ndonjëherë edhe deri në 15.	Gjeorgji, Gjermani, Greqi, Iran, Itali, Kazakistan, Kosovë, Kroaci, Letoni, Lituani, Luksemburg, Maqedoni, Mbretëri e Bashkuar, Moldavi, Mali i Zi, Holandë, Norvegji, Poloni, Portugali, Rumani, Rusi, Serbi, Sllovaki, Slloveni, Spanjë, Suedi, Shqipëri, Zvicër, Turqi, Ukrainë.				kanë trend negativ.	
2	<i>Darevskia praticola Lacertidae Hardhuca e pyllit</i>	Te ky lloj kemi një heterogjenitet të madh të lëvoreve sa i përket numrit dhe madhësisë së tyre. Gjatësia trupore arrin midis 12 dhe 15 cm. Ana shpinore e trupit ka ngjyrë hiri, kafe apo ulliri. Ana barkore e trupit të meshkujt ka ngjyrë të gjelbër, kurse te femrat të verdhë. Është lloj ovipar. Femra prodhon 4 – 6 vezë në maj ose prill, prej të cilave dalin format e reja në korrik ose gusht. Jetëgjatësia e këtij lloji është deri në 6 vjet.	Armeni, Azerbejxhan; Bullgari, Greqi, Gjeorgji, Iran, Kosovë, Rumani, Rusi, Serbi, Turqi.	Pyje; 4. Kullosa; 14. Artificiale/tokësore . Ky lloj haset në zona kodrinore-malore të pasura me kullosa, shkurre, si dhe në trungjet e drunjve të vjetër. Përveç zonave të ulëta, mund të haset edhe në lartësi mbidetare deri në mbi 1700 m.	Banjskë.	Vushtri.	I panjohur. Trendi i popullatave në nivel global është në rënie e sipër. Në Kosovë nuk ka të dhëna të mjaftueshme për trendin e popullatave të këtij lloji, por viteve të fundit është vërejtur me numër të vogël të individëve në disa lokalitete.	Gati i kërcënuar, NT.
3	<i>Natrix natrix Squamata: Colubridae Gjarpri i barit</i>	Është gjarpër johelmues dhe i padëmshëm. Është shumë lehtë i identifikueshëm nga gjarpërinjtë e tjerë, për shkak të prezencës së dy njollave në formë gjysmëhëne me ngjyrë të bardhë ose të verdhë, të	Evropë, Afrikë veriore, Azi perëndimore.	Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa 5. Vende ujore (kontinentale); 14. Artificiale/tokësore ; 15. Artificiale/ujore	Nedakovc.	Vushtri.	Në rënie Në nivel global trendi i popullatave është në rënie. Në Kosovë,	Gati i kërcënuar, NT.

		cilat janë të lokalizuara në të dy anët e pasme të kokës. Ngjyra e trupit është e ndryshme. Nga ana shpinore zakonisht mund të jetë e hirtë, e gjelbër, ngjyrë ulliri ose e spërkatur me njolla të zeza ose bojëkafe, kurse nga ana barkore është tërësisht e ndritshme dhe vetëm kah bishti me njolla të zeza. Ushqehet kryesisht me bretkosa, peshq dhe larva të tyre, si dhe me shtazë të tjera të imta. Është ovipar. Femra prodhon 15 – 20 vezë, e ato të moshuarat edhe deri në 35. Për një muaj e gjysmë ose dy dalin format e reja, të cilat ushqehen me larva të peshqve dhe ujëtokësorëve.		dhe detare Mund të haset zakonisht në ujë ose pranë ujërave të qeta dhe të rrjedhshme, pastaj në kanale, pellgje të lumenjve, por edhe në vende të larta deri në 2000 m.			gjithashtu, është vërejtur rënie e popullatave të këtij lloji.	
4	<i>Testudo hermanni</i> <i>Testudines: Testudinidae</i> <i>Breshka e zakonshme</i>	Është lloj bimëngrënës, por nganjëherë ushqehet edhe me insekte. Gjatësia e trupit është midis 20 dhe 25 cm. Ngjyra e trupit nga ana shpinore është e verdhë me njolla të zeza. Femrat janë më të mëdha se meshkujt. Ato prodhojnë 6 – 8 vezë prej majit e deri në korrik, kurse koha e inkubi mit është prej 60 deri në 90 ditë.	Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Francë, Greqi, Itali, Kosovë, Kroaci, Mali i Zi, Rumani, Serbi, Spanjë, Shqipëri, Turqi	Pyje; 3. Shkurre; 14. Artificiale/tokësore . Ky lloj mund të gjendet kryesisht në habitate të thata dhe shkëmbore, të mbuluara me bar dhe me shkurre, pastaj pranë rrugëve, arave dhe pemishteve në lartësi deri në 500 m. Në Ballkan, ky lloj, megjithatë mund të gjendet edhe në mbi 1300 m (Bertolero et al. 2011).	Zhazhë.	Zveçan.	Në rënie. Trendi i popullatave në nivel global është në rënie. Në Kosovë, gjithashtu, gjendja e nënpopullatav e të këtij lloji është në rënie.	Gati i kërcënuar, NT.
5	<i>Lacerta viridis</i> <i>Squamata: Lacertidae</i> <i>Hardhuca e gjelbër</i>	Është një lloj shumë aktiv, me trup të hollë cilindrik, të gjatë deri në 30 – 40 cm. Ngjyra e trupit zakonisht është e gjelbër, prej nga e ka marrë edhe emrin. Koka ka ngjyrë ulliri të gjelbër të mbyllët, të spërkatur me njolla të verdha. Te femra, ana shpinore e trupit është e pajisur me njolla me pika të errëta ose të zeza	Evropë jugore, Evropë qendrore, nga perëndimi e përfshinë Azinë deri në Persi, nga jugu Gadishullin Ballkanik, Gadishullin	Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 14. Artificiale/tokësore . Ky lloj zakonisht haset në vende të thata dhe të diellosura e të pasura me vegjetacion të ulët bimor, si: fusha dhe shkurre, pyje	Tuneli i Parë, Zabërxhë, Cabër.	Mitrovicë.	I qëndrueshëm. Trendi i popullatave në nivel global është në rënie e sipër. Në Kosovë, në bazë të të dhënave të	Shqetësim më i vogël, LC.

		dhe me vija gjatësore të verdha e të ndritshme. Ushqehen me insekte, por edhe me të vegjlit e hardhucave të tjera apo gjarpinjve. Është lloj ovipar. Femra në muajin qershor prodhon 13 vezë e rrallëherë deri në 25, të cilat i vendos në një gropë dhe pastaj i mbulon me dhe e gjethe, prej të cilave në muajin gusht dalin format e reja. Pjekuria seksuale arrihet në moshën 2 vjeçare. Jetëgjatësia e këtij lloji mund të arrijë deri në 15 vjet (Arnold et al. 2002).	Pirinej dhe Apenin.	të hapura, trungje drunjësh, përkaj rrugëve, si dhe në zona me kultura bujqësore.			deritanishme ky lloj ka nënpop- ullata stabile.	
6	<i>Natrix tessellata</i> <i>Squamata:</i> <i>Colubridae</i> <i>Gjarpri i ujit</i>	Ky është një lloj helmues. Te ky lloj mun- gojnë njollat e verdha ose të bardha në të dy anët, në pjesën e pasme të kokës. Trupi është i mbuluar me lëvore, të cilat në anën shpinore janë të pajisura me nga një të ngritur në formë kreshte, të cilat në regjionin e bishtit janë mjaft të theksuara. Gjatësia e trupit është mesatarisht 1 deri në 1.20 cm, ku bishtit i takon një e pesta e gjatësisë trupore. Femra është më e madhe se mashkulli. Ngjyra e trupit është konstante. Ana shpinore ngjyrë ulliri në të gjelbër ose e murrme e çelët, kurse anash me disa njolla të verdha të spërkatura me pika të mbyllta. Ushqehet kryesisht me peshq, bretkosa, larva insektesh dhe shtazë të tjera të imta të ujit. Femrat kah fundi i qershorit dhe fillimi i korrikut i prodhojnë 5 – 25 vezë në një gropë të cekët ku pas dhjetë javësh dalin format e reja.	Evropë e mesme, Evropë jugore, Egjipt, Azi perëndimore.	Kullosa; 5. Vende ujore (kontinentale)); 14. Artificiale/tokësore ; 15. Artificiale/ujore dhe detare. Ky lloj jeton pranë ujërave me rrjedhje të shpejtë. Në disa raste haset edhe pranë liqeneve, pellgjet e të cilave janë të pasura me peshq.	Sllatinë e Ibrit, Leposaviq.	Leposaviq.	I qëndrueshëm. Në nivel global trendi i popullatave është në rënie. Në Kosovë, gjithashtu, është vërejtur rënie e lehtë e disa nënpopullatav e të këtij lloji, por akoma ato janë të qëndrueshme.	Shqetësim më i vogël, LC.
7	<i>Podarcis muralis</i> <i>Squamata:</i> <i>Lacertidae</i>	Gjatësia e trupit të këtij lloji mund të jetë rreth 16 – 18 cm. Bishti është më i gjatëse trupi. Ky lloj aktivizohet herët në pranverë dhe vazhdon	Austri, Belgjikë, Bosnjë- Hercegovinë, Bullgari,	Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 6. Zona shkëmbore (p.sh., shkëm- binj kontinentalë, maja	Mitrovicë.	Mitrovicë.	I qëndrueshëm. Trendi i popullatave në nivel	Shqetësim më i vogël, LC.

	Hardhuca e mureve	aktivitetin deri vonë në vjeshtë, kur pastaj fillon gjumin dimëror. Është lloj insektengrënës. Femra prodhon 5 deri 8 vezë në qershor ose korrik, prej të cilave në muajin gusht dalin format e reja. Jetëgjatësia maksimale e regjistruar është deri në 10 vjet.	Kroaci, Çeki, Francë, Gjermani, Greqi, Hungari, Itali, Kosovë, Lihtenshtajn, Luksemburg, Maqedoni, Mali i Zi, Mbretëri e Bashkuar, Rumani, Serbi, Sllovaki, Slloveni, Spanjë, Shqipëri, Zvicër, Turqi.	malore); 14. Artificalle/tokësore. Ky lloj zakonisht mund të haset në terrene të thata shkëmbore kodrinore-malore, pranë rrugëve dhe vendeve të banuara, si dhe shtëpive të braktisura. Përveç ultësirave, mund të haset edhe në lartësi të mëdha mbidetare deri mbi 1500 m.			global është i qëndrueshëm. Në Kosovë, gjithashtu, është vërejtur që ky lloj ka nënpopullata stabile.	
8	Vipera ammodytes Squamata: Viperidae Nepërka ose hundraku	Ky lloj dallohet lehtë prej llojeve të tjera të përafërta, për shkak të prezencës së brithit që e ka në buzën e sipërme. Ky brith është i ndërtuar prej lëvoreve të imta. Zakonisht e arrin gjatësinë trupore prej 60 deri në 80cm e ndonjëherë edhe deri në 90 cm (Arnold & Ovenden 2002). Te ky lloj ekziston dimorfizmi seksual. Ngjyra e trupit mund të jetë e ndryshme, si psh., e përhimët apo e murme në të gjelbër, kurse në anën shpinore e posedojnë një larë zigzage me ngjyrë të mbyllët ose tërësisht të zezë te mashkulli. Ushqehet kryesisht me gjitarë të imët, pastaj hardhuca, shpezë etj. Është lloj ovovivipar. Femra lind kryesisht 4 deri në 20 të vegjël. Mund të jeton deri në 22 vjet	Austri, Bosnjë-Hercegovinë, Greqi, Itali, Kaukaz, Kosovë, Kroaci, Maqedoni, Serbi, Siri, Slloveni, Shqipëri, Turqi.	Pyje (1.4 Pyje të klimës mesatare); 3. Shkurre (3.4 Shkurre të klimës mesatare, 3.8 Vegetacion shkurror i tipit mesdhetar); 6. Zona shkëmbore (p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore); 14. Artificalle/tokësore (14.1 Toka të punueshme, 14.2 Kullosa, 14.3 Plantacione, 14.4 Kopshte rurale). Haset kryesisht në vende të thata shkëmbore dhe të diellosura, skaj rrugëve, mureve dhe në kodra malore. Haset në lartësi të ndryshme mbidetare, që nga niveli i detit deri në 2500 m.	Zupç, Çabër, Koshtovë, Skënderaj.	Zubin potok, Mitrovicë, Skënderaj.	I qëndrueshëm. Në nivel global trendi i popullatave është në rënie (Agasyan et al. 2009) kurse në Kosovë në të gjitha lokalitetet ku është vëzhguar ka nënpopullata të qëndrueshme	Shqetësim më i vogël, LC.
9	Zamenis longissimus Squamata:	Është gjarpër johelmues, me muskulaturë shumë të fuqishme. Gjatësia e trupit arrin deri në 2 metra. Lëvoret	Austri, Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Kroaci, Çeki,	Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 6. Zona shkëmbore (p.sh., shkëmbinj	Banjskë, Zubin Potok.	Zveçan., Zubin Potok.	I qëndrueshëm. Trendi i popullatave	Shqetësim më i vogël, LC.

	<i>Colubridae</i> <i>Bolla e shtëpisë</i>	kanë shkëlqim metalik. Ngjyra e trupit është e ndryshme, por zakonisht ngjyrë kafë e mbyllët, kurse ana barkore e bardhë në të verdhë, me njolla të errëta. Te ky lloj haset edhe dukuria e albinizmit. Ushqehen me brejtës të imët, hardhuca, shpezë dhe me vezët e tyre, si dhe me artropode të ndryshme. Zakonisht, femra prodhon 5 deri në 10 vezë me formë cilindrike ose të zgjatur, të cilat i vendos në vende ku ndodhë dekompozimi organik. Afërsisht pas 8 javësh, nga vezët dalin format e reja. Ky lloj jeton 25 deri në 30 vjet (Pasuljević 1968).	Francë, Gjeorgji, Gjermani, Greqi, Hungari, Itali, Kosovë, Mali i Zi, Maqedoni, Moldavi, Rumani, Serbi, Sllovaki, Slloveni, Spanjë, Shqipëri, Zvicër, Turqi, Ukrainë.	kontinentalë, maja malore); 14. Artificiale/tokësore . Ky lloj mund të haset në pyje gjetherënëse, zona të pasura me livadhe e kullosa të rrethuara me shkurre, pastaj rreth mureve të shtëpive dhe kasolleve të braktisura, pranë ekonomive bujqësore, por edhe në vise të larta deri në 2000 m.			në nivel global nuk është mirë i njohur, edhe pse në shumë shtete popullatat e këtij lloji janë të fragmentuara. Në Kosovë gjendja e nënpopullatave është e qëndrueshme.	
10	<i>Dolichophis caspius</i> <i>Squamata:</i> <i>Colubridae</i>	Është gjarpër johelmues, tokësor dhe mjaft i fuqishëm, i shpejtë dhe agresiv. Ka një gjatësi trupore deri në 2.5 m. Trupi është i mbuluar me lëvore të mëdha dhe të lëmuara, renditja e të cilave nuk u përngjan tjegullave në pullaz. Ana shpinore e trupit është e murrme, kah ngjyra e hirit ose tërësisht e murrme, ndërsa ana barkore e ndritshme, e verdhë në të portokalltë. Mashkulli është më i madh se femra. Ushqehet me kurrizorë të imët si gjitarë, shpezë e reptile (Kreiner 2007). Gjatë lëvizjes është shumë i shpejtë, e mban kokën lart mbi substrat, e kjo shkakton panik të madh. Është lloj ovipar. Kah gjysma e qershorit dhe fillimi i korrikut femra prodhon 6 deri në 18 vezë, prej të cilave dalin format e reja në fillim të shtatorit. Jetëgjatësia e këtij lloji është deri në 10 vjet.	Bullgari, Greqi, Gjeorgji, Hungari, Kazakistan, Kosovë, Kroaci, Maqedoni, Moldavi, Mali i Zi, Rumani, Rusi, Serbi, Shqipëri, Turqi, Ukrainë.	1. Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 6. Zona shkëmbore (p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore); 14. Artificiale/tokësore . E hasim në viset kodrinore-malore të pasura me bar dhe shkurre, pastaj pranë vendeve të banuara, rrugëve, kopshteve dhe sipërfaqeve të mbjella me kultura bujqësore. Ky lloj mund të haset edhe në rajonet me bimë të përziera në lartësi mbidetare deri në 1000 m.	Leposaviq, Zveçan.	Leposaviq Zveçan.	I panjohur. Trendi i popullatave në Evropë për shumë vende është stabil, me përjashtim të vendeve veriperëndim ore, të cilat karakterizohen me popullata të fragmentuara dhe trend negativ.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.

Nr.	Emërtimi i resursit natyror/ MALACOST RACA	Të dhënat e përgjithshme	Përhapja e përgjithshme	Lloji i habitatit	Përhapja në Kosovë	Komuna	Trendi i popullatës	Lloji
1	<i>Microcharon profundalis</i> <i>Isopoda:</i> <i>Microparaselli dae</i>	Ky lloj gjendet kryesisht në habitatet nëntokësore të lagështa dhe mund të gjendet nëpër bunarë. Në Kosovë është i pranishëm nënloji <i>Microcharon profundalis kosovensis</i> Karaman, 1940. Nënloji karakterizohet me formë të dallueshme të majës së pleopodit të parë të mashkullit. Stanko Karaman (1940) e ka emërtuar këtë lloj në bazë të fushës së Kosovës, si nënloj <i>kosovensis</i> (Karaman 1940).	Kosovë, Mali i Zi, Maqedoni (Boxshall 2013).	Gjendet në habitate nëntokësore të lagështa (puse).	Mitrovicë.	Mitrovicë.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.

03- Rajoni Zhvillimor Perëndim

Përbëhet nga katër (4) komuna: **Pejë, Istog, Klinë, dhe Deçan**. Ky rajon ka potencial të madh të zhvillimit me resurse natyrore, karakterizohet nga një biodiversitet i pasur dhe i larmishëm faunistikor, ku dominon lloji i insekteve (67 specie), të ndjekur nga Mammalia (38 specie) dhe Reptilia (14 specie), Amphibia dhe Gastropoda përfaqësohen me nga 13 specie, po ashtu kemi edhe Oligochaeta, Arachnida dhe Diplopoda. Prezenca e klasave ujorë si Actinopterygii dhe Malacostraca tregon ekzistencën e ekosistemeve të ndryshme akuatike. Llojet endemike të identifikuar në këtë rajon: 1. *Deltomerus nopcsai* Carabidae 2. *Pavicevicia comottiorum* Leiodidae 3. *Pavicevicia pretneri* Leiodidae 4. *Alpioniscus metohicus* Trichoniscidae 5. *Brachydesmus jalcici* Polydesmidae 6. *Dendrobaena zicsi* Lumbricidae 7. *Zercon kosovina* Zerconidae 8. *Belgrandiella bumasta* Bythinellidae 9. *Bythinella istoka* Bythinellida 10. *Monachoides kosovoensis* Hygromiidae 11. *Plagigeyeria gladilini* Hydrobiidae 12. *Saxurinator schlickumi* Hydrobiidae 13. *Dyocerasoma drimicum* Craspedosomatidae 14. *Dina prokletijaca* Erpobdellidae dhe 15. *Polydesmus undeviginti* Polydesmidae . Në formë grafike dhe tabelare është paraqitur lista e aseteve të resurseve natyrore të këtij rajoni.

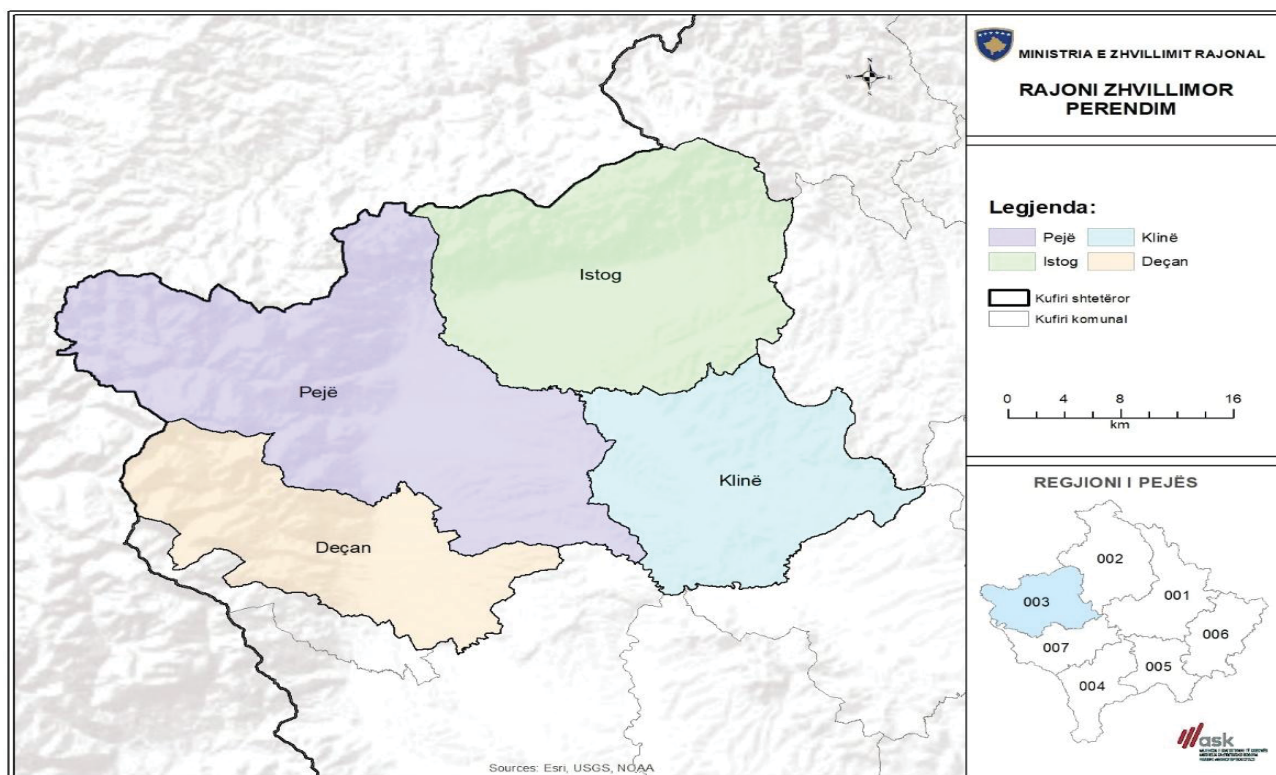

Figura 7. Ujku canidae

Figura 8. Numri i llojeve(specie) në kuadër të grupeve të ndryshme të sipas rajoneve zhvillimore, Rajoni Zhvillimor Perëndim

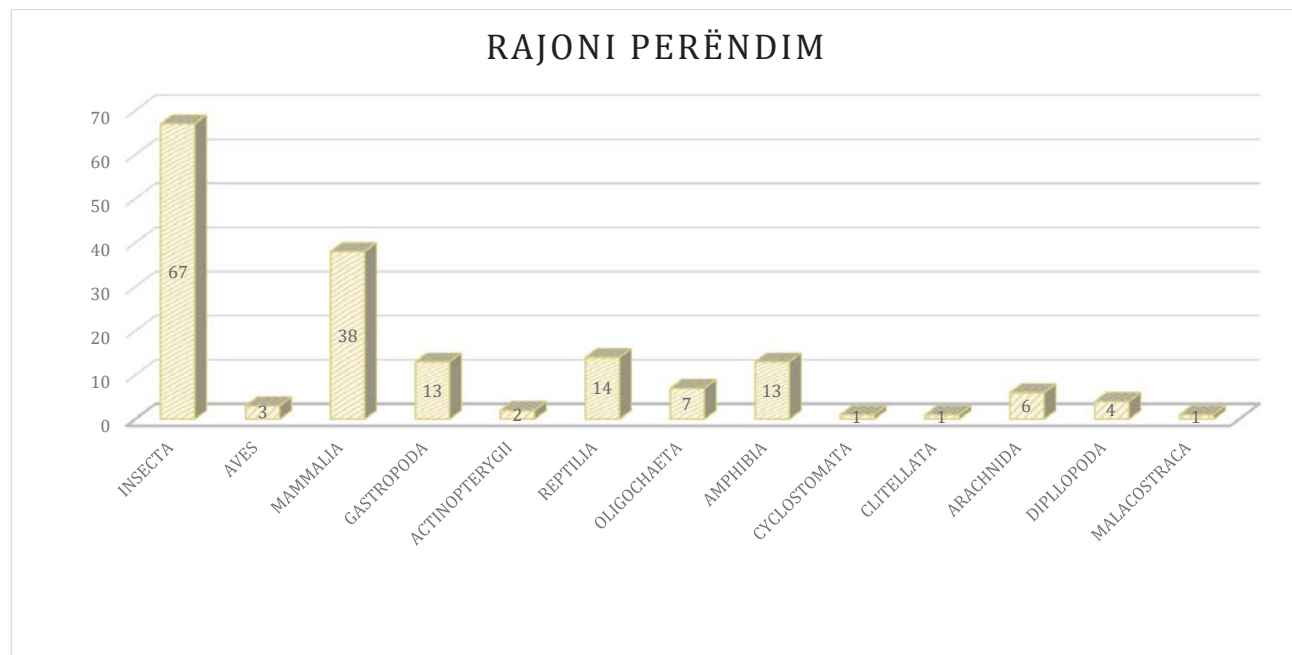

Tabela 3. Lista e asetëve të resurseve natyrore (Fauna) - Rajoni Zhvillimor Perëndim

PASQYRIMI I RESURSEVE NATYRORE SIPAS (7) RAJONEVE ZHVILLIMORE								
Resurset Natyrore (Fauna)								
RAJONI ZHVILLIMOR – PERENDIM								
Nr.	Emërtimi i resursit natyror / INSECTA	Të dhënat e përgjithshme	Përhapja e përgjithshme	Lloji i habitatit	Përhapja në Kosovë	Komuna	Trendi i popullatës	Lloji
1	<i>Drusus schmidi</i> <i>Trichoptera:</i> <i>Limnephilidae</i> <i>Flutura e Shmidit</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 7 deri në 9 mm. Në fazën larvare jeton në ujë përgjatë një viti. Faza larvare është treguese e ujërave të pastra. Faza adulte paraqitet në periudhën e pranverës dhe fillimit të verës. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë në afërsi të brigjeve të përroskës apo lumit, ku ka jetuar si larvë. Ky lloj bën pjesë në nënfamiljen Drusinae, e cila karakterizohet me potencial të lartë të endemizmit në Ballkan (Ibrahimi et al. 2015). Popullata e këtij lloji nga Kosova ka dallime morfologjike në ndërtimin e organeve gjenitale mashkullore, por mbetet të shihet nga analiza më të detajuara gjenetike dhe morfologjike, nëse është fjala për llojin në fjalë apo për ndonjë lloj ose nënlloj të ri.	Lloj endemik i Evropës juglindore. Gjendet në numër të kufizuar të lokaliteteve në Bosnjë-Hercegovinë, Kosovë, Kroaci dhe Mal të Zi.	Vende ujore (kontinentale); Lumenj, përrrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat]; Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza. Gjendet kryesisht në zonat burimore dhe në rrjedhat e epërme të përroskave e lumenjeve malorë. Substrati i parapëlqyer i larvave të këtij lloji përbëhet nga: zhavorri i madhësive të ndryshme, gurët e madhësive të ndryshme si dhe mjediset e pasura me material bimor. Ky lloj parapëlqen lartësitë e mëdha mbidetare.	Përroskë në fshatin Haxhaj.	Pejë.	Në rënie. Në Kosovë është konstatuar në vetëm 1 lokalitet, me numër të vogël të individëve.	Skajshmërisht i rrezikuar, CR.

2	<i>Drusus siveci</i> <i>Trichoptera:</i> <i>Limnephilidae</i> <i>Flutra e Siveci</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 7 deri në 9 mm. Në fazën larvore jeton në ujë përgjatë një viti. Faza larvore është treguese e ujërave të pastra. Faza adulte paraqitet në periudhën e pranverës dhe fillimit të verës. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë në afërsi të brigjeve të përroskës apo lumit, ku ka jetuar si larvë. Ky lloj bën pjesë në nënfamiljen Drusinae, e cila karakterizohet me potencial të lartë të endemizmit në Ballkan, me një numër të madh të llojeve të reja të përshkruara viteve të fundit (Ibrahimi et al. 2016). Popullata e këtij lloji nga Kosova ka ndryshime të konsiderueshme morfologjike në ndërtimin e organeve gjentiale mashkullore dhe, me gjasë, pas përfundimit të analizave të detajuara morfologjike, do të cilësohet si lloj i ri.	Lloj endemik i Ballkanit. Deri më tani është gjetur në numër të kufizuar të lokaliteteve në Bosnjë-Hercegovinë, Kosovë dhe Mal të Zi.	Vende ujore (kontinentale); Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat]; Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza. Gjendet kryesisht në zonat burimore dhe në rrjedhat e epërme të përroskave e lumenjve malorë. Substrati i parapëlqyer i larvave të këtij lloji përbëhet nga: zhavorri i madhësive të ndryshme, gurët e madhësive të ndryshme, si dhe nga habitatet me material të origjinës bimore. Ky lloj parapëlqen kryesisht lartësitë e mëdha mbidetare.	Përroskë në fshatin Haxhaj, Përroskë në Bjeshkën e Lloqanit.	Pejë, Deçan.	Në rënie.	Skajshmërisht i rrezikuar, CR.
3	<i>Drusus tenellus</i> <i>Trichoptera:</i> <i>Limnephilidae</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 7 deri në 8 mm. Në fazën larvore jeton në ujë përgjatë një viti. Faza larvore është treguese e ujërave të pastra. Faza adulte paraqitet në periudhën e pranverës dhe fillimit të verës. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë në afërsi të brigjeve të përroskës apo lumit, ku ka jetuar si larvë (Graf et al. 2008; Kumanski 1988). Ky lloj bën pjesë në nënfamiljen Drusinae, e cila karakterizohet me	Bosnjë-Hercegovinë, Kosovë, Mali i Zi, Maqedoni, Rumani, Shqipëri.	Vende ujore (kontinentale); Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat]; Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza. Gjendet kryesisht në zonat burimore dhe në rrjedhat e epërme të përroskave e lumenjve malorë. Substrat i parapëlqyer i larvave të këtij lloji është zhavorri i madhësive të ndryshme, gurët e madhësive të ndryshme, si dhe	Përroskë në fshatin Haxhaj.	Pejë.	Në rënie.	Skajshmërisht i rrezikuar, CR.

		potencial të lartë të endemizmit në Ballkan, me një numër të madh të llojeve të reja të përshkruara viteve të fundit nga Shqipëria, Kosova, Serbia, Bosnjë-Hercegovina, Maqedonia dhe Mali i Zi.		mjediset e pasura me material bimor. Mund të haset prej 1300 deri në mbi 1900 m lartësi mbidetare.				
4	<i>Ecclisopteryx keroveci</i> <i>Trichoptera:</i> <i>Limnephilidae</i> <i>Flutra e Kerovecit</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 7 deri në 10 mm. Në fazën larvare jeton në ujë përgjatë një viti. Faza larvare është treguese e ujërave të pastra. Faza adulte paraqitet në periudhën maj–gusht (Ibrahimi et al. 2014b). Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë në afërsi të brigjeve të përroskës apo lumit, ku ka jetuar si larvë.	Bosnjë-Hercegovinë, Kroaci, Kosovë, Mali i Zi.	Vende ujore (kontinentale); Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat]; Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza. Gjendet kryesisht në zonat burimore dhe në rrjedhat e epërme të përroskave e lumenjve malorë. Substrati i parapëlqyer i larvave të këtij lloji përbëhet nga: zhavorri i madhësive të ndryshme, gurët e madhësive të ndryshme, si dhe nga mjediset e pasura me material bimor. Mund të haset prej 800 deri në mbi 1700 m lartësi mbidetare.	Lumbardhi i Pejës në Kuqishtë.	Pejë.	Në rënie.	Skajshmërisht i rrezikuar, CR.
5	<i>Ernodes skipetarum</i> <i>Trichoptera:</i> <i>Beraeidae</i> <i>Ernodes shqiptar</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 4 deri në 6 mm. Në fazën larvare jeton në ujë përgjatë një viti. Faza larvare është treguese e ujërave të pastra dhe mesatarisht të pastra. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për mënyrën e të ushqyerit apo jetesës së fazës larvare. Faza adulte paraqitet në periudhën e pranverës dhe verës. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë në afërsi të brigjeve të përroskës apo lumit, ku ka jetuar si larvë. Është	Lloj endemik i Ballkanit. Deri më tani është konstatuar vetëm në Kosovë dhe Shqipëri.	Vende ujore (kontinentale); Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat]; Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza. Gjendet kryesisht në përroska të vogla malore. Haset në lartësi të mëdha mbidetare.	Përroskë në Lloqan.	Deçan.	Në rënie.	Skajshmërisht i rrezikuar, CR.

		përshkruar si lloj nga Çakorri në Kosovë (Ibrahimi et al. 2014b).						
6	<i>Polycentropus ierapetra</i> <i>Trichoptera:</i> <i>Polycentropodidae</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 4.5 deri në 5 mm. Në fazën larvare jeton në ujë përgjatë një viti. Faza adulte paraqitet në periudhën e pranverës. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë në afërsi të brigjeve të përrorskës apo lumit, ku ka jetuar si larvë. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për vlerat indikative të tolerancës së këtij lloji, meqenëse faza larvare është e papërshkruar. Lloji <i>P. ierapetra</i> i ka disa nënloje, kryesisht të përhapura në zona të ngushta në Ballkan dhe Turqi. Në Kosovë është i pranishëm nënloji <i>Polycentropus ierapetra slovenica</i> Malicky, 1998 (Graf et al. 2008; Kumanski 1985).	Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Greqi, Itali, Kosovë, Rumani, Slloveni, Turqi. Nënloji <i>P. ierapetra slovenica</i> deri më tani është gjetur vetëm në Bosnjë-Hercegovinë, Kosovë dhe Slloveni.	Vende ujore (kontinentale); Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat]). Gjendet kryesisht në zona të caktuara të rrjedhave të epërme të përrorskave malore.	Bjeshkët e Nemuna.	Pejë, Deçan, Istog.	Në rënie. Në Kosovë është konstatuar në vetëm 1 lokalitet, me numër të vogël të individëve.	Skajshmërisht i rrezikuar, CR.
7	<i>Rhyacophila trescavicensis</i> <i>Trichoptera:</i> <i>Rhyacophilidae</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 7 deri në 9 mm. Ngjyra e krahëve është kafe e mbyllët. Në fazën larvare jeton në ujë përgjatë një viti. Faza larvare është treguese e ujërave të pastra. Faza adulte paraqitet prej marsit deri në maj. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë në afërsi të brigjeve të përrorskës apo lumit, ku ka jetuar si larvë.	Lloj endemik i Ballkanit. Bosnjë-Hercegovinë, Kosovë, Shqipëri.	Vende ujore (kontinentale); Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat]; Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza. Gjendet kryesisht në zonat burimore dhe në rrjedhat e epërme të përrorskave malore. Zakonisht haset në ujërat me rrjedhje të shpejtë. Ky lloj mund të haset në lartësi të ndryshme mbidetare, nga 500 deri në afër 2000 m. Substrati i parapëlqyer i larvave	Vrellë e Istogut.	Istog.	Në rënie. Ky lloj deri më tani është hasur në vetëm 1 lokalitet në Kosovë dhe aty karakterizohet me numër të vogël të individëve. Në këtë lokalitet është vërejtur në vazhdimësi degradimi i mjedisit nëpërmjet zvogëlimit të habitatit të përshtatshëm dhe ndotjes së tij.	Skajshmërisht i rrezikuar, CR.

				të këtij lloji përbëhet nga: zhavorri i trashë, gurët e madhësive të ndryshme dhe shtrati guror i lumit (Graf et al. 2008).				
8	<i>Epeorus yougoslavicus</i> <i>Ephemeroptera:</i> <i>Heptageniidae</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 11 deri në 12 mm. Aspektet biologjike dhe ekologjike të këtij lloji nuk janë mjaftueshëm të njohura. Periudha e luterimit është gjatë pranverës dhe verës (Bauernfeind & Soldan 2012).	Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Greqi, Maqedoni, Itali, Kosovë, Mali i Zi, Serbi.	Vende ujore (kontinentale); Lumenj përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat]; Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Larvat janë stenotermë të ftohta dhe kryesisht mund të gjenden në rrjedhat e epërme dhe të poshtme të përroskave të vogla me substrat shkëmbor.	Përroskë në Çakorr.	Pejë.	I panjohur.	I rrezikuar, EN.
9	<i>Brachyptera graeca</i> <i>Plecoptera:</i> <i>Taeniopterygidae</i> <i>e</i>	Në fazën larvare jeton në ujë përgjatë një viti. Faza adulte paraqitet në periudhën e pranverës. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë në afërsi të brigjeve të përroskës apo lumit, ku ka jetuar si larvë. Faza larvare është indikatore e ujërave të pastra dhe mesatarisht të pastra.	Bosnjë-Hercegovinë, Kosovë. Greqi, Maqedoni, Kosovë.	Vende ujore (kontinentale); Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat]; Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Gjendet kryesisht në përroska të vogla malore. Haset në lartësi të mëdha mbidetare mbi 1000 m.	Përroskë në Çakorr.	Pejë.	I panjohur. Në Kosovë është konstatuar në vetëm 1 lokalitet, me numër të vogël të individëve	I rrezikuar, EN.
10	<i>Rhyacophila palmeni</i> <i>Trichoptera:</i> <i>Rhyacophilidae</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 13 deri në 15 mm. Ngjyra e krahëve është kafe e çelët. Në fazën larvare jeton në ujë përgjatë një viti dhe ushqehet si predatore. Faza larvare është treguese e ujërave të pastra dhe mesatarisht të pastra. Faza adulte paraqitet në periudhën korrik-gusht. Si adult jeton për disa ditë deri	Greqi, Kosovë, Kroaci dhe Slloveni.	Vende ujore (kontinentale); Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat]. Gjendet kryesisht në zona të caktuara të rrjedhave të epërme dhe të mesme të lumenjve. Substrat i parapëlqyer i larvave të këtij lloji është zhavorri i trashë, gurët e madhësive të	Lumbardhi i i Pejës në Kuqishtë.	Pejë.	Në të gjitha lokalitetet ku është gjetur në Kosovë ky lloj karakterizohet me numër të vogël të individëve. Sipas informatave ekzistuese, është vërejtur rënie e nën-popullatave në Lumbardhin e	I rrezikuar, EN.

		në disa javë në afërsi të brigjeve të përroshës apo lumit, ku ka jetuar si larvë. Ky lloj ka një përhapje disjunkte në Evropën juglindore, e kjo sugjeron se nënpopullatat nga Greqia dhe Kosova mund të paraqesin lloj kriptik, të ndryshëm nga popullatat e Kroacisë dhe Sllovenisë (Ibrahimi et al. 2012).		ndryshme, shtrati guror i lumit. Në Kosovë është hasur në lartësi të ndryshme mbidetare prej 1000 deri në 1600 m.			Prizrenit në Sredskë, si rezultat i ndikimit antropogjen nëpërmjet zhvillimit infrastrukturo-r në këtë mjedis.	
11	<i>Apatura iris</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Nymphalidae</i>	Ky lloj e ka gjerësinë e krahëve prej 65 deri në 80 mm. Ky lloj e ka një gjeneratë në vit. Adultët fluturojnë prej qershorit deri në gusht. Larvat ushqehen me bimët që i takojnë gjinisë Salix.	Evropë qendrore, Evropë juglindore.	Pyje; Pyje të klimës mesatare). Në Kosovë është vërejtur shpeshherë në pyje gjetherënëse, në afërsi të grykave të lumenjve apo duke pushuar përgjatë rrugëve.	Bogë, Radavc, Grykë e Rugovës.	Pejë.	Nënpopullatat e këtij lloji janë të vogla dhe me tendenca të konsiderueshm e të jostabilitetit.	I rrezikuar, EN.
12	<i>Euphydryas maturna</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Nymphalidae</i>	Ky lloj e ka gjerësinë e krahëve prej 35 deri në 48 mm. Është lloj arbooreal, tek cili ekziston vetëm një gjeneratë në vit. Adultët paraqiten prej majit deri në korrik. Bimë ushqyese të larvave të këtij lloji janë ato të gjinive: Fraxinus, Salix, Populus, Plantago, Veronica etj.	Austri, Belgjikë, Çeki, Francë, Greqi, Gjermani, Hungari, Kazakistan, Kosovë, Lituani, Luksemburg, Mali i Zi, Poloni, Rumani, Rusi, Serbi, Suedi.	Lloji i habitatit; Pyje të klimës mesatare; Kullosa. Habitate të parapëlqyera të këtij lloji janë pyjet gjetherënëse gjethegjera, pyjet e përziera, livadhet e lagështa dhe livadhet mezofile.	Gryka e Rugovës, Çakorr.	Pejë.	I panjohur. Nuk ka të dhëna për popullatat e këtij lloji. Të dhënat e fundit për këtë lloj janë nga materiali i mbledhur në vitin 1996.	I rrezikuar, EN.
13	<i>Phengaris arion</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Lycaenidae</i> <i>Kaltëroshja njollazeze</i>	Ky është një nga llojet më të mëdha me ngjyrë të kaltër dhe dallohet nga rendi i pikave të zeza në pjesën e epërme të krahëve të përparmë. Ky lloj e ka një gjeneratë në vit. Bimë ushqyese të larvave të këtij lloji janë ato të gjinive: Venera, Origanum dhe Thymus. Adultët paraqiten në periudhën qershor – korrik. Larvat janë kryesisht heliofile dhe mirmekofile.	Nga Spanja veriore dhe në lindje deri në Itali, Greqi dhe Skandinavi jugore.	Shkurre; Kullosa. Është lloj arboreal, që gjendet kryesisht në vende të thata, me bar, apo me shkurre, si dhe në vende të hapura brenda pyjesh.	Grykë e Rugovës, Lloqan, Junik, Strellc.	Pejë.	Në rënie Ky lloj është konstatuar me nënpopullata, të cilat kanë numër jashtëzakonisht të vogël të individëve.	I rrezikuar, EN.

14	<i>Deltomerus (Deltomerus) Coleoptera: Carabidae</i>	Lloj me madhësi mesatare (9-12 mm). Është lloj predator, që aktivisht e kërkon prenë edhe si adult, por edhe si larvë. Me gjasë, është lloj nokturn.	Kosovë.	Kullosa; Kullosa të klimës mesatare);Zona shkëmbore [p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore]. Jeton në habitate subalpine dhe alpine mbi nivelin e drunjve.	Koprivnik (Csiki 1940).	Pejë, Deçan dhe Istog.	I panjohur.	I cenuar, VU.
15	<i>Pavicevicia comottiorum Coleoptera: Leiodidae</i>	Është lloj me madhësi shumë të vogël (2-2.7 mm). Jeton në mjedise nëntokësore, duke u ushqyer me mbetje të trupave të kafshëve të tjera. Trupi është i përshtatur mirë për të jetuar në mjedise nëntokësore: mungesë e tërësishme e syve, antena shumë mirë të zhvilluara dhe mungesë e pigmentimit të trupit (ngjyra e kitinës është bojëkafë e çelët).	Kosovë.	Vende ujore (kontinentale); Sisteme karstike dhe të tjera hidrologjike nëntokësore [kontinentale]); Shpella dhe habitate nëntokësore (joujore); Shpella). Jeton në shpella dhe kavitete të tjera karstike nëntokësore.	Rugovë (Giachino 2006).	Pejë.	I panjohur.	I cenuar, VU.
16	<i>Pavicevicia pretneri Coleoptera: Leiodidae</i>	Është lloj me madhësi shumë të vogël (1.9-2,3 mm). Jeton në mjedise nëntokësore duke u ushqyer me mbetje të trupave të kafshëve të tjera. Trupi është i përshtatur mirë për të jetuar në mjedise nëntokësore: mungesë e tërësishme e syve, antena shumë mirë të zhvilluara dhe mungesë të pigmentimit të trupit (ngjyra e kitinës është bojëkafë e çelët).	Kosovë.	Vende ujore (kontinentale); Sisteme karstike dhe të tjera hidrologjike nëntokësore [kontinentale]); Shpella dhe habitate nëntokësore (joujore); Shpella). Jeton në shpella dhe kavitete të tjera karstike nëntokësore.	Shpella Lazina (Perreau 2008).	Pejë.	I panjohur.	I cenuar, VU.
17	<i>Plectrocnemia mojkovacensis Trichoptera: Polycentropodidae</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 4.5 deri në 5 mm. Në fazën larvare jeton në ujë përgjatë një viti. Faza adulte paraqitet në periudhën e pranverës. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë, në afërsi të brigjeve të përroskës apo lumit. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme	Lloj endemik i Ballkanit. Deri më tani është gjetur vetëm në Bosnjë-Hercegovinë, Kosovë dhe Serbi.	Vende ujore (kontinentale); Lumenj, përrrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat]; Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Gjendet kryesisht në zona të caktuara të rrjedhave të epërme të përroskave malore.	Bjeshkët e Lloqanit.	Deçan	Në rënie. Në Kosovë është konstatuar në vetëm 1 lokalitet me numër të vogël të individëve.	I cenuar, VU.

		për vlerat indikative të tolerancës së këtij lloji. Ky lloj bënë pjesën në grupin e llojeve jashtëzakonisht të rralla të gjinisë Plectrocnemia Stephens, 1836 (Graf et al. 2008; Kuman- ski 1985).						
18	<i>Rhyacophila bosnica</i> <i>Trichoptera:</i> <i>Rhyacophilidae</i> <i>Flutura e Bosnës</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 7 deri në 9 mm. Ngjyra e krahëve është bojëkafë e mbyllët. Në fazën larvare jeton në ujë përgjatë një viti. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme rreth mënyrës së të ushqyerit të fazës larvare. Faza larvare është treguese e ujërave të pastra. Faza adulte paraqitet prej shkurtit deri në maj. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë, në afërsi të brigjeve të përroskës apo lumit. Është ndër llojet e para të Trichopterave që paraqitet në fillim të vitit si adult (Graf et al. 2008; Kumanski 1985).	Lloj endemik i Ballkanit. Deri më tani është gjetur vetëm në Bosnjë-Hercegovinë, Kosovë, Serbi dhe Shqipëri.	Vende ujore (kontinentale); Lumenj, përrenj, përroska, të përherëshme [përfshirë ujëvarat]; Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Gjendet kryesisht në zonat burimore dhe rrjedhat e epërme të përroskave malore. Substrati i parapëlqyer i larvave të këtij lloji përbëhet nga zhavorri i trashë, gurët e madhësive të ndryshme, shtrati guror i lumit etj. Ky lloj preferon lartësitë e mëdha mbidetare (Graf et al. 2008; Kumanski 1985).	Përroskë në Bjeshkët e Nemuna.	Pejë.	Në rënie Në të gjitha lokalitetet ku është gjetur në Kosovë ky lloj karakterizohet me numër të vogël të individëve. Në disa lokalitete është vërejtur rënie e lehtë e nënpopullata-ve, për shkak të veprimeve antropogjene në mjedis, si prerja e pyjeve dhe degradimi i habitateve të ujërave të ëmbla.	I cenuar, VU.
19	<i>Rhyacophila obtusa</i> <i>Trichoptera:</i> <i>Rhyacophilidae</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 7 deri në 9 mm. Ngjyra e krahëve është bojëkafë e mbyllët. Në fazën larvare jeton në ujë përgjatë një viti. Faza larvare është treguese e ujërave të pastra. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për mënyrën e të ushqyerit të fazës larvare. Faza adulte paraqitet në periudhën prill - tetor. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë, në afërsi të brigjeve të përroskës apo lumit (Graf et al. 2008;	Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Greqi, Kosovë, Maqedoni, Mali i Zi, Serbi, Shqipëri, Turqi.	Vende ujore (kontinentale); Lumenj, përrenj, përroska, të përherëshme [përfshirë ujëvarat]; Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Gjendet kryesisht në zona të caktuara të rrjedhave të epërme të lumenjve dhe përroskave malore. Substrati i parapëlqyer i larvave të këtij lloji përbëhet nga zhavorri i trashë, gurët e madhësive të ndryshme dhe shtrati guror i lumit. Mund të haset në lartësi të ndryshme mbidetare,	Bjeshkët e Nemuna.	Pejë, Istog Deçan.	Në rënie Në të gjitha lokalitetet ku është gjetur në Kosovë ky lloj karakterizohet me numër të vogël të individëve dhe nënpopullata të paqëndrueshm e, bazuar në vëzhgim të vazhdueshëm.	I cenuar, VU.

		Ibrahimi et al. 2012; Kumanski 1985).		prej 300 deri në mbi 1600 m.				
20	<i>Carterocephalus palaemon</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Hesperiidae</i>	Ky lloj e ka gjerësinë e krahëve prej 2.5 deri në 3.2 cm. E ka një gjeneratë në vit. Adultët paraqiten në periudhën maj – qershor.	Europa qendrore, veriore dhe lindore, Azia qendrore dhe veriore deri në Japoni dhe në Amerikën veriore.	Pyje (Pyje të klimës mesatare); Vende ujore (kontinentale). Ky lloj është arboreal. Shpeshherë haset në pjesë të lagështa të pyjeve. Haset gjithashtu edhe në brigje të lumenjve dhe përrorskave, si dhe pjesë të hapura me bar të pyjeve.	Gryka e Rugovës.	Pejë.	Në rënie. Ky lloj ka nënpopullata të vogla në Kosovë dhe me tendencë të vazhdueshme të rënies.	I cenuar, VU.
21	<i>Erebia rhodopensis</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Nymphalidae</i>	Ky lloj e ka gjerësinë e krahëve prej 19 derinë 20 mm. Në pjesën e sipërme të krahëve të përparmë dominon ngjyra kafe e errët. Ky lloj e ka një gjeneratë në vit. Adultët lu turojnë në periudhën korrik – gusht. Nuk ka njohuri të mjaftueshme rreth bimëve ushqyese të larvave.	Evropë Juglindore.	Kulloso. Kryesisht haset në shpatë të hapura me bar, pothuajse pa shkurre ose pemë. Në Kosovë, zakonisht haset në lartësi të mëdha mbidetare.	Çakorr.	Pejë.	I qëndrueshëm. Është hasur në nënpopullata të vogla por aktualisht stabile.	I cenuar, VU.
22	<i>Lycaena dispar</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Lycaenidae</i>	Ky lloj i ka krahët ngjyrë bakri-portokalli të ndritshme dhe të mbuluar me të zezë. I ka dy gjenerata në vit. Adultët shfaqen nga maji në qershor. Bimë ushqyese e larvave të këtij lloji është Rumex hydrolapathum. Është lloj relativisht i ndjeshëm në veprime antropogjene të degradimit të habitatit.	Evropë, Turqi.	1 Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare); 4. Kulloso. Habitata të parapëlqyera të këtij lloji janë: livadhet e lagështa dhe bashkësitë e larta bimore, fierajat, livadhet mezofile, pyjet gjithënjëse gjethëgjera, livadhet dhe stepet e thata gëlqerore etj. Në Kosovë mund të haset kryesisht në brigje lumenjsh ose në toka të lagështa.	Klinë, Istog, Deçan.	Klinë, Istog dhe Deçan.	Në rënie. Ky lloj është konstatuar me nënpopullata të cilat kanë numër të vogël të individëve. Edhe në Evropë është vërejtur viteve të fundit trendi i rënies së popullatave të këtij lloji, edhe pse më tepër në Evropën veriore.	I cenuar, VU.
23	<i>Nymphalis antiopa</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Nymphalidae</i> <i>Flutura</i> <i>Njollablu e Zezë (Zimbajtësja)</i>	Ky lloj e ka gjerësinë e krahëve prej 57 deri në 101 mm. E ka një gjeneratë në vit. Lista e kërcënimeve: 5 Përdorimi i burimeve biologjike (5.1 Gjuetia dhe mbledhja Insecta: Lepidoptera:	Evropë, Azi, Amerikë jugore.	Zona shkëmbore [p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore]; 14 Artificiale/tokësore (14.5 Zona urbane). Është lloj që haset në lartësi të ndryshme mbidetare. Në	Grykë e Rugovës.	Pejë.	Në rënie. Disa nga nën popullatat e këtij lloji të vëzhguara viteve të fundit kanë qëndrueshmëri të	I cenuar, VU.

		Nymphalidae Flutura Njollablu e Zezë (Zimbajtësja) Statusi i kërcënueshmërisë në Evropë (sipas IUCN) Shqetësim më i vogël, LC. Statusi i kërcënueshmërisë në Kosovë (sipas kritereve të IUCN-së) I cenuar, VU. A2ac; B2ab(iii,iv) 2017 Ferdije Zhushi Etemi Adultët fluturojnë prej qershorit deri në korrik. Është lloj arboreal, që hibernon në stadin e adultit në muajin mars të vitit të ardhshëm. Larvat ushqehen me bimët që u takojnë gjinive: Salix, Populus, Betula etj.		rrethinën e Podujevës është vërejtur edhe në toka të kultivuara.			konsiderueshmë, por në shumë raste është vërejtur rënie e tyre.	
24	<i>Parnassius apollo</i> <i>Lepidoptera: Papilionidae</i>	Ky lloj e ka gjerësinë e krahëve prej 32 deri në 35 mm. Karakterizohet me ngjyrën e bardhë dhe njollat e zeza në krahët e përparmë dhe me njollat e kuqe në formë syri në krahët e pasmë. Ky lloj ka kërkesa specifike, të cilat përfshijnë, ndër të tjera, dimra të ftohtë dhe vera me shumë diell. Ky lloj e ka një gjeneratë në vit dhe adultët mund të shfaqen nga maji deri në shtator, në varshmëri nga lartësia mbidetare.	Gjendet në shumicën e zonave të mëdha malore të Evropës dhe Turqisë.	Kullosa. Ky është një lloj tipik malor dhe parapëlqen kryesisht kullosa dhe livadhe alpine.	Bogë, Zhleb, Çakorr, Deçan, Grykë e Rugovës, Lloqan, Milishevc, Veriq, Strelle.	Pejë, Deçan, Istog.	I panjohur. Ky lloj është konstatuar me popullata me numër të vogël të individëve.	I cenuar, VU.
25	<i>Ephemera parnassiana</i> <i>Ephemeroptera: Ephemeridae</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 14 – 22 mm. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për aspektet biologjike dhe ekologjike të këtij lloji. Periudha e luturimit është gjatë pranverës (Bauernfeind & Soldan 2012).	Lloj endemik i Ballkanit. Deri më tani është gjetur vetëm në Kosovë dhe Greqi.	Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për habitatin e parapëlqyer të këtij lloji.	Istog.	Istog.	I qëndrueshëm.	Gati i kërcënuar, NT.
26	<i>Ceruchus chrysomelinus</i> <i>Coleoptera: Lucanidae</i>	Është lloj me madhësi mesatare (11-16 mm). Është lloj i detryrueshëm saproksilik, larvat e të cilit zhvillohen pothuajse tërësisht në trupa të rrëzuar në shpërbërje e	Evropë.	Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare). Gjendet në pyje gjetherënëse apo halore të llojeve të ndryshme, por gjithmonë në drunjt të	Rugovë.	Pejë.	I panjohur.	Gati i kërcënuar, NT.

		sipër dhe më rrallë në trungje që qëndrojnë. Cikli i zhvillimit zgjat prej 3-4 vjet.		vjetër dhe pyje nga të cilat nuk largohen trungjet dhe degët e vdekura.				
27	<i>Prostomis mandibularis</i> <i>Coleoptera:</i> <i>Prostomidae</i>	Është lloj me trup të vogël (5-6 mm), me trup të zgjatur paralel anash dhe të shty pur, ngjyra është e kuqe kah e kafta, koka prognatike ka mandibulla të mëdha, të for ta dhe të fuqishme. Trupi është i shtypur edhe gjatë fazës larvare, por edhe gjatë imagos, si një përshtatje për të jetuar nën lëvizshmëri të drurit. Imagot janë ksilofage, që do të thotë se ushqehen me pjesën e brendshme të kalbur të drunjve që rrinë të paprekur në pyje. Është në tërësi lloj i varur nga drunjtë e vjetër për shkak të mënyrës së të ushqyerit, prandaj habitatet e tilla janë të fragmentuara dhe në rënie e sipër në Evropë. Është lloj relik i pyjeve nga periudha postglaciale.	Evropë, Iran, Turqi.	Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare). Parapëlqen drunjtë të vdekur, që qëndrojnë të paprekur në pyjet gjetherënëse dhe halore.	Kuqishtë.	Pejë.	I panjohur.	Gati i kërcënuar, NT.
28	<i>Agapetus laniger</i> <i>Trichoptera:</i> <i>Glossosomatidae</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 3.8 deri në 5 mm. Në fazën larvare jeton në ujë përgjatë një viti. Faza larvare është treguese e ujërave mesatare isht të pastra. Faza larvare për nga aspekti i të ushqyerit bën pjesë në grupin e gërryesve dhe mbledhësve/kolektorëve. Faza adulte paraqitet në periudhën qershor - tetor. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë në afërsi të brigjeve të përroskës apo lumit (Graf et al. 2008; Kumanski 1985).	Belgjikë, Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Çeki, Francë, Gjermani, Greqi, Holandë, Hungari, Itali, Kosovë, Kroaci, Luksemburg, Mali i Zi, Maqedoni, Poloni, Portugali, Ruman, Rusi, Sllovaki, Slloveni, Spanjë, Serbi, Shqipëri, Turqi, Zvicër.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrrenj, përroska, të përfshirë ujëvarat]). Gjendet kryesisht në zona të caktuara të rrjedhave të epërme dhe të mesme të lumenjve. Substrati i parapëlqyer i larvave të këtij lloji përbëhet nga zhavorri i madhësive të ndryshme, gurët e madhësive të ndryshme, etj. Kryesisht jeton në lartësi të ulëta mbidetare.	Drini i Bardhë.	Pejë.	I qëndrueshëm.	Gati i kërcënuar, NT.

29	<i>Annitella triloba</i> <i>Trichoptera:</i> <i>Limnephilidae</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 8.5 deri në 14 mm. Në fazën larvore jeton në ujë përgjatë një viti. Faza larvore është treguese e ujërave të pastra. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për mënyrën e të ushqyerit dhe jetesën e fazës larvore të këtij lloji. Faza adulte paraqitet në periudhën e vjeshtës. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë në afërsi të brigjeve të përroskës apo lumit (Graf et al.2008; Kumanski 1988.	Lloj endemik i Ballkanit: Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Greqi, Kosovë, Mali i Zi, Shqipëri.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Gjendet kryesisht në zonat burimore dhe në rrjedhat e epërme të përroskave e lumenjve malorë. Mund të haset prej 800 deri në mbi 2300 m lartësi mbidetare, edhe pse zakonisht preferon më tepër lartësitë e mëdha.	Bjeshkët e Nemuna.	Pejë, Deçan, Istog.	I qëndrueshëm.	Gati i kërcënuar, NT.
30	<i>Drusus krusniki</i> <i>Trichoptera:</i> <i>Limnephilidae</i> <i>Flutura e</i> <i>Krushnikut</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 7 deri në 9 mm. Në fazën larvore jeton në ujë përgjatë një viti. Faza larvore është treguese e ujërave të pastra. Faza adulte paraqitet në periudhën shkurt – nëntor. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë në afërsi të brigjeve të përroskës apo lumit. Ky lloj bën pjesë në nënfamiljen Drusinae, e cila karakterizohet me potencial të lartë të endemizmit në Ballkan, me një numër të madh të llojeve të reja të përshkruara viteve të fundit nga Shqipëria, Kosova, Serbia, Bosnjë-Hercegovina, Maqedonia dhe Mali i Zi (Ibrahimi et al. 2014).	Lloj endemik i Ballkanit. Gjendet në numër të kufizuar të lokaliteteve në Kosovë, Mal të Zi dhe Shqipëri.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Gjendet kryesisht në zonat burimore dhe në rrjedhat e epërme të përroskave malore. Substrati i parapëlqyer i larvave të këtij lloji përbëhet nga: zhavorri i madhësive të ndryshme, gurët e madhësive të ndryshme, si dhe mjediset e pasura me material bimor. Mund të haset prej 600 deri në mbi 2000 m lartësi mbidetare.	Bjeshkët e Nemuna.	Pejë, Deçan, Istog.	I qëndrueshëm.	Gati i kërcënuar, NT.
31	<i>Philopotamus</i> <i>Trichoptera:</i> <i>Philopotamidae</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 8 deri në 10.5 mm. Krahët i ka me nuanca të ndryshme të ngjyrës së kaftë. Në fazën larvore jeton në	Andorrë, Austri, Belgjikë, Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Çeki, Francë, Gjermani, Greqi, Hungari, Itali, Korsikë Kosovë,	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.9 Burime të	Përroskë në Drelaj.	Pejë.	I qëndrueshëm.	Gati i kërcënuar, NT.

		ujë përgjatë një viti. Faza larvare është treguese e ujërave mesatarisht të pastra. Faza adulte paraqitet në periudhën mars - tetor. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë në afërsi të brigjeve të përroskës apo lumit (Graf et al. 2008; Kumanski 1985). Bashkë me llojin <i>Philopotamus montanus</i> (Donovan, 1813), janë dy llojet e vetme të kësaj gjinie që jetojnë në Kosovë. Në disa lokalitete mund edhe të gjenden të dy llojet së bashku, por për dallim nga <i>P. montanus</i>, ky është më pak i përhapur.	Kretë, Kroaci, Lihtenshtajn, Luksemburg, Maqedoni, Poloni, Portugali, Rumani, Sardenjë, Sllovaki, Slloveni, Spanjë, Serbi, Shqipëri, Turqi, Zvicër.	ujërave të ëmbla dhe oaza). Gjendet kryesisht në zona të caktuara të rrjedhave të epërme dhe zonave burimore të përroskave malore. Substrati i parapëlqyer i larvave të këtij lloji përbëhet nga: zhavorri i madhësive të ndryshme, gurët e madhësive të ndryshme, si dhe mjediset e pasura me material bimor si degë e gjethe të rëna.				
32	<i>Rhadicleptus macedonicus</i> <i>Trichoptera:</i> <i>Limnephilidae</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 11 deri në 15 mm. Në fazën larvare jeton në ujë përgjatë një viti. Faza larvare është treguese e ujërave të pastra. Faza adulte paraqitet në periudhën qershor - tetor. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë në afërsi të brigjeve të përroskës apo lumit. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për mënyrën e të ushqyerit dhe jetesës së fazës larvare të këtij lloji. Deri në vitin 2015 është konsideruar si nënloj i llojit <i>Rhadicleptus alpestris</i> (Kolenati, 1848), por për shkak të dallimeve morfologjike është ngritur në nivel të llojit (Oláh et al. 2015).	Lloj endemik i Ballkanit	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Gjendet kryesisht në rrjedhat e epërme të përroskave të hapura apo malore. Substrati i parapëlqyer i larvave të këtij lloji përbëhet nga zhavorri i madhësive të ndryshme, si dhe gurët e madhësive të ndryshme. Ky lloj haset kryesisht në lartësi të mëdha mbidetare.	Përroskë në Bjeshkën e Lloqanit.	Deçan.	I qëndrueshëm.	Gati i kërcënuar, NT.
33	<i>Rhyacophila armeniaca</i> <i>Trichoptera:</i> <i>Rhyacophilidae</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 15 deri në 17.5 mm. Ngjyra e krahëve është kafe e çelët. Në fazën larvare	Bullgari, Greqi, Kosovë, Maqedoni, Mali i Zi, Rumani, Serbi, Shqipëri	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat],	Grykë e Rugovës, Lumbardh i i Pejës në afërsi të Pejës,	Pejë, Deçan.	I qëndrueshëm. Në të gjitha lokalitetet ku është gjetur ky lloj në Kosovë karakterizohet	Gati i kërcënuar, NT.

		jeton në ujë përgjatë një viti. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme rreth mënyrës së të ushqyerit të larvave. Faza larvore është treguese e ujërave të pastra. Faza adulte paraqitet prej majit deri në gusht. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë në afërsi të brigjeve të përroskës apo lumit ku ka jetuar si larvë (Graf et al. 2008; Kumanski 1985).		5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Gjendet kryesisht në zonat burimore dhe në rrjedhat e epërme të përroskave malore. Substrati i parapëlqyer i larvave të këtij lloji përbëhet nga: zhavorri i trashë, gurët e madhësive të ndryshme, shtrati guror i lumit etj. Mund të haset në lartësi të ndryshme mbidetare, prej 700 deri në mbi 2000 m, edhe pse më tepër parapëlqen lartësitë e mëdha mbidetare (Graf et al. 2008; Kumanski 1985).	Përroskë në Bjeshkët e Lloqanit.		me numër të vogël të individëve, por në suaza të qëndrueshme. Në lumin e Kaçandollit është mbledhur disa herë gjatë viteve të fundit, por me numër shumë të vogël të individëve. Në Bjeshkët e Nemuna dhe në Bjeshkët e Sharrit nënpopullatat janë paksa më të mëdha sesa në Kaçandoll.	
34	<i>Rhyacophila balcanica</i> <i>Trichoptera:</i> <i>Rhyacophilidae</i> <i>Flutura e Ballkanit</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 15 deri në 18 mm. Ngjyra e krahëve është kafe e çelët. Në fazën larvore jeton në ujë përgjatë një viti. Faza larvore është treguese e ujërave të pastra. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme rreth mënyrës së të ushqyerit të larvave. Faza adulte paraqitet prej majit deri në gusht. Si adult jeton disa ditë deri në disa javë në afërsi të brigjeve të përroskës apo lumit (Graf et al. 2008; Kumanski 1985).	Lloj endemik i Ballkanit: Bosnjë-Hercegovinë, Kosovë, Kroaci, Mali i Zi, Maqedoni, Serbi, Shqipëri.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përranj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Gjendet kryesisht në zonat burimore dhe në rrjedhat e epërme të përroskave malore. Substrati i parapëlqyer i larvave të këtij lloji përbëhet nga zhavorri i trashë, gurët e madhësive të ndryshme, shtrati guror i lumit etj. Kryesisht haset në lartësi të mëdha mbidetare (Kumanski 1985).	Dy lokalitete në Bjeshkët e Nemuna.	Pejë, Deçan, Istog.	I qëndrueshëm.	Gati i kërcënuar, NT.
35	<i>Rhyacophila fischeri</i> <i>Trichoptera:</i> <i>Rhyacophilidae</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 11 deri në 12 mm. Ngjyra e krahëve është kafe e çelët me nuanca kah e mbyllta. Në fazën larvore jeton në ujë përgjatë një viti.	Bullgari, Greqi, Kosovë, Mali i Zi, Rumani, Serbi, Shqipëri.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përranj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe	Bjeshkët e Nemuna.	Pejë, Deçan, Istog.	I qëndrueshëm.	Gati i kërcënuar, NT.

		Faza larvare është indikator e ujërave të pastra. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme rreth mënyrës së të ushqyerit të larvave. Faza adulte paraqitet prej prillit deri në shtator. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë në afërsi të brigjeve të përrorskës apo lumit (Kumanski 1985).		oaza). Gjendet kryesisht në zonat burimore dhe në rrjedhat e epërme të përrorskave të vogla. Substrati i parapëlqyer i larvave të këtij lloji përbëhet nga: zhavorri i trashë, gurët e madhësive të ndryshme, shtrati guror i lumit etj. Ky lloj mund të haset në lartësi të ndryshme mbidetare, nga 300 deri në zonat subalpine.				
36	<i>Rhyacophila laevis</i> Trichoptera: Rhyacophilidae	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 7 deri në 7.5 mm. Në fazën larvare jeton në ujë përgjatë një viti. Faza larvare është treguese e ujërave të pastra dhe ushqehet kryesisht duke e copëzuar ushqimin me prejardhje bimore. Faza adulte paraqitet gjatë pranverës, krye sish të qershor. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë në afërsi të brigjeve të përrorskës apo lumit (Graf et al. 2008; Kumanski 1985).	Austri, Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Francë, Gjermani, Greqi, Hungari, Itali, Kosovë, Kroaci, Mali i Zi, Poloni, Rumani, Sllovaki, Slloveni, Zvicër, Serbi, Spanjë.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përrhershme [përfshirë ujëvarat], 5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Gjendet kryesisht në zonat burimore dhe në rrjedhat e epërme të përrorskave të vogla. Substrati i parapëlqyer i larvave të këtij lloji përbëhet nga zhavorri i trashë, gurët e madhësive të ndryshme, shtrati guror i lumit etj. Mund të haset në lartësi të ndryshme mbidetare, nga 700 deri në mbi 2000 m, megjithëse preferon vendet më të larta.	Lumbardh i i Pejës në Kuqishtë.	Pejë.	I qëndrueshëm. Në të gjitha lokalitetet ku është gjetur në Kosovë ky lloj karakterizohet me numër të vogël të individëve. Në lokalitetet e gjetura në rrethinën e Prishtinës është konstatuar rënie e lehtë e nënpopullatës për shkak të ndikimeve antropogjene.	Gati i kërcënuar, NT.
37	<i>Rhyacophila mocsaryi</i> Trichoptera: Rhyacophilidae	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 15 deri në 17.5 mm. Ngjyra e krahëve është kafe e çelët. Larvat janë kryesisht predatore, edhe pse të dhënat për mënyrën e të ushqyerit të larvës janë të pakëta. Në fazën larvare jeton në ujë përgjatë një viti.	Nënllloji nominal është endemik i Ballkanit i cili gjendet në numër të vogël të lokaliteteve në Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Kosovë, Maqedoni, Mal të Zi dhe Shqipëri.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përrhershme [përfshirë ujëvarat], 5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Gjendet kryesisht në zonat burimore dhe në rrjedhat e epërme të	Lumbardh i i Pejës në Kuqishtë.	Shtërpçë.	I qëndrueshëm.	Gati i kërcënuar, NT.

		Faza adulte paraqitet kryesisht gjatë qershorit dhe korrikut. Faza larvore është treguese e ujërave të pastra. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë në afërsi të brigjeve të përroskës apo lumit. Janë të njohura dy nënloje të llojit <i>Rhyacophila mocsaryi</i> . Në Kosovë jeton nënloji nominal (Graf et al. 2008; Kumanski 1985).		përroskave të vogla. Substrati i parapëlqyer i larvave të këtij lloji përbëhet nga: zhavorri i trashë, gurët e madhësive të ndryshme, shtrati guror i lumit etj. Mund të haset në lartësi të ndryshme mbidetare, prej 700 deri në mbi 1600 m, edhe pse më tepër preferon lartësitë e mëdha mbidetare (Graf et al. 2008; Kumanski 1985).				
38	<i>Rhyacophila obliterata</i> <i>Trichoptera:</i> <i>Rhyacophilidae</i>	Madhësia e krahëve të përpamë të këtij lloji është prej 12 deri në 14 mm. Ngjyra e krahëve është kafe e çelët. Në fazën larvore jeton në ujë përgjatë një viti. Larvat janë predatore. Faza adulte paraqitet kryesisht prej gushtit deri në nëntor. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë në afërsi të brigjeve të përroskës apo lumit (Graf et al. 2008; Kumanski 1985).	Austri, Bosnjë-Hercegovinë, Belgjikë, Britani e Madhe, Bullgari, Çeki, Finlandë, Francë, Gjermani, Greqi, Hungari, Kosovë, Kroaci, Letoni, Lituani, Luksemburg, Mali i Zi, Maqedoni, Poloni, Portugali, Rumani, Rusi, Sllovaki, Slloveni, Spanjë, Suedi, Zvicër, Shqipëri.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat]). Gjendet kryesisht në zona të caktuara të rrjedhave të epërme dhe të mesme të lumenjve. Mund të haset në lartësi të ndryshme mbidetare, prej 700 deri në mbi 2000 m. Substrati i parapëlqyer i larvave të këtij lloji përbëhet nga zhavorri i trashë, gurët e madhësive të ndryshme, shtrati guror i lumit etj. (Graf et al. 2008; Kumanski 1985).	Bjeshkët e Nemuna.	Pejë, Deçan, Istog.	I qëndrueshëm.	Gati i kërcënuar, NT.
39	<i>Aricia anteros</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Lycaenidae</i>	Ky lloj e ka gjerësinë e krahëve prej 30 deri në 34 mm. Meshkujt karakterizohen nga ngjyra ndriçuese e kaltër. Ky lloj e ka një gjeneratë në vit, por në disa zona të lartësive të mëdha mbidetare edhe dy gjenerata. Adultët paraqiten prej majit deri në korrik	Ballkan, Iran, Turqi, Ukrainë.	Shkurre; Kullosa. Ky lloj gjendet kryesisht në zona të hapura të pasura me lule, ndonjëherë në vende të pyllëzuara apo zona të ndriçuara midis pyjesh, dhe kryesisht në toka gëlqerore	Çakorr.	Pejë.	I qëndrueshëm.	Gati i kërcënuar, NT.

40	<i>Carcharodus lavatherae</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Hesperiidae</i>	Gjerësia e krahëve të këtij lloji është prej 28 – 34 mm. Pjesa e sipërme e krahëve të përparmë është e gjelbër ose e verdhë në të kaftë me shenja të errëta. E ka një gjeneratë në vit dhe luturon kryesisht nga maji në qershor. Larvat e këtij lloji ushqehen kryesisht me bimët <i>Stachys recta</i> dhe <i>Sideritis scordioides</i> .	Nga Europa qendrore dhe jugore deri në Kaukaz, Transkaukaz dhe Azi të Vogël.	Zona shkëmbore [p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore]. Adultët mund të vërehen kryesisht në shkëmbinj të ngrohtë dhe të thatë.	Gryka e Rugovës, Strellc.	Pejë, Deçan.	I panjohur.	Gati i kërcënuar, NT.
41	<i>Chazara briseis</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Nymphalidae</i>	Adultët e këtij lloji paraqiten nga korriku deri në tetor. Larvat ushqehen me bimët e gjinive <i>Sesleria</i> , <i>Festuca</i> , <i>Stipa</i> , <i>Poa</i> , <i>Brachypodium</i> dhe <i>Lolium</i> .	Afrikë veriore, Spanjë, Francë jugore, disa pjesë të Italisë dhe Zvicrës, Evropë juglindore, Kinë	Shkurre; 4. Kullosa. Ky lloj në Kosovë paraqitet në livadhe të thata dhe habitate me shkurre e gurë	Gryka e Rugovës.	Pejë.	I qëndrueshëm. Nënpopullatat e këtij lloji janë në numër të kënaqshëm, por të vogla dhe fragmentuar.	Gati i kërcënuar, NT.
42	<i>Hipparchia statilinus</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Nymphalidae</i>	Ky lloj e ka një gjeneratë në vit. Adultët fluturojnë prej qershorit deri në tetor. Larvat ushqehen me lloje të ndryshme të bimëve të familjeve <i>Poaceae</i> dhe <i>Cyperaceae</i> .	Evropë, Afrikë veriore, Turqi.	Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare); 6 Zona shkëmbore [p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore]. Në Kosovë mund të haset shpesh përgjatë rrugëve ose në vende të ulëta, shpesh duke pushuar në gurë e shkëmbinj, duke u ngrohur me krahë të paluar.	Grykë e Rugovës.	Pejë.	I panjohur. Nënpopullatat e këtij lloji janë të izoluar dhe të fragmentuara.	Gati i kërcënuar, NT.
43	<i>Hipparchia volgensis</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Nymphalidae</i>	Gjatësia e krahëve të mashkullit nga baza deri në majë është 27-28 mm. Ky lloj e ka një gjeneratë në vit. Adultët fluturojnë prej qershorit deri në gusht. Është lloj arboreal.	Ballkan, Rusi jugore.	Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare); 3. Shkurre; 4. Kullosa; 6 Zona shkëmbore [p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore]. Haset në vende të thata, të ngrohta me shkurre, në vende me gurë dhe/ose shkëmbore, ose pranë pyjeve gjetherënëse dhe halore, si dhe në shpatet shkëmbore me diell.	Lloqan, Grykë e Rugovës, Pejë.	Pejë, Deçan.	I panjohur. Nënpopullatat e këtij lloji janë të izoluar dhe të fragmentuara	Gati i kërcënuar, NT.
44	<i>Papilio machaon</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Papilionidae</i>	Ky lloj e ka gjerësinë e krahëve prej 65 deri në 75 mm. Është lloj palearktik arboreal. Adultët paraqiten prej	Evropë, Afrikë, Azi, Amerikë veriore.	Vende ujore (kontinentale) (5.4 Moçale, kënetë, moçalishte (përgjithësisht mbi	Lloqan, Gryka e Rugovës.	Deçan Pejë.	I panjohur. Ky lloj është konstatuar me nënpopullata që kanë numër	Gati i kërcënuar, NT.

		prillit deri në gusht. I ka dy gjenerata në vit. Lloje ushqyese të larvave janë një numër i madh dhe i takojnë zakonisht gjinive: Aegopodium, Anethum, Carum, Daucus, Falcaria dhe Foeniculum.		8ha)); 14 Artificiale/tokësore (14.1. Toka të punueshme). Ky lloj mund të haset në habitate të ndryshme, të hapura apo gjysmë të hapura. Gjithashtu mund të gjendet në zona të mëdha të hapura brenda pyjeve.			shumë të vogël të individëve.	
45	<i>Pseudophilotes bavius</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Lycaenidae</i>	Ky lloj e ka gjerësinë e krahëve prej 24 deri në 30 mm. I ka dy gjenerata në vit, kurse adultët hasen në periudhën prill – maj dhe pastaj sërish qershor - korrik. Llojet ushqyese të larvave i takojnë gjinisë Salvia. Larvat janë mirmekofile.	Greqi, Kosovë, Maqedoni, Rumani, Serbi. Gjendet gjithashtu në Krime, Turqi, Kaukaz dhe Afrikë veriperëndimore.	Zona shkëmbore [p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore]. Në Kosovë është konstatuar në shpate shkëmbore dhe në toka gëlqerore.	Grykë e Rugovës.	Pejë.	I qëndrueshëm. Ky lloj është konstatuar me nënpopullata që kanë numër të vogël të individëve, por stabile.	Gati i kërcënuar, NT.
46	<i>Baetis alpinus</i> <i>Ephemeroptera:</i> <i>Baetidae</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 7.5 – 11.5 mm. Larvat janë stenoterme të ftohta. Numri i gjeneratave për vit varet shumë nga temperatura e ujit dhe lartësia mbidetare (Bauernfeind & Soldan 2012).	Pjesa më e madhe e Evropës, Turqi, Izrael, Liban.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.5 Liqene të përhershme të ujërave të ëmbla, 5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Larvat gjenden kryesisht në zonat burimore dhe në rrjedhat e epërme të lumenjve dhe përroskave malore. Larvat kryesisht parapëlqejnë shpejtësi të madhe ose të paktën mesatare të rrjedhjes së ujit. Shpeshherë mund të gjenden edhe në liqene malore apo në përroska glaciale. Substrati i parapëlqyer është ai guror.	Lumi Drini i Bardhë në Radavc.	Pejë.	I qëndrueshëm. Në të gjitha lokalitetet ku është gjetur në Kosovë, ky lloj karakterizohet me nënpopullata stabile.	Shqetësim më i vogël, LC.

47	<i>Carabus</i> (<i>Chaetocarabus</i>) <i>intricatus</i> <i>Coleoptera:</i> <i>Carabidae</i>	Është lloj me madhësi të konsiderueshme (24-35 mm), me një elitër të vrazhdë ngjyrë metalike vjollce ose blu. Është lloj nokturn mishngrënës, edhe si larvë edhe si adult, i përshtatur për t'u ushqyer me kërmij falë kokës dhe mandibulave të gjata. Krahët i ka të reduktuar dhe nuk luturon. I nevojiten dy vjet për të përfunduar ciklin jetësor. Është lloj aktiv gjatë sezonit të vegjetacionit, përveç në një periudhë të zgjatur të thatësirës (kryesisht në gusht).	Nënllloji nominal është i përhapur në pjesën më të madhe të Evropës.	Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare); 4. Kullosa (4.4 Kullosa të klimës mesatare); 6 Zona shkëmbore [p.sh., shkëmbin] kontinentalë, maja malore] Të rriturit gjenden nën lëvzhgën e drunjve të vdekur dhe nën gurë. Parapëlqejnë pyjet gjetherënëse në toka gëlqerore, por mund të gjenden edhe në pyjet halore, si dhe në habitate të hapura në lartësi të mëdha mbidetare.	Kuqishtë, Lumbardh i i Deçanit, Kullë Rozhajë.	Pejë, Deçan.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.
48	<i>Lucanus cervus</i> <i>Coleoptera:</i> <i>Lucanidae</i> <i>Kaçadreni</i>	Është një lloj me madhësi shumë të madhe, që mund të jetë prej 25 deri në 75 mm. Ky lloj karakterizohet me një dimorfizëm të shquar seksual. Meshkujt kanë mandibula më të gjata dhe janë më të mëdhenj se femrat. Edhe pse mandibulat e meshkujve duken të frikshme, ato, megjithatë, janë shumë të dobëta për të qenë të dëmshme. Mandibulat përdoren zakonisht në beteja midis meshkujve gjatë garës për kopulim me femrat. Është një lloj i obligueshëm saproksilik, larvat e të cilit zhvillohen në drunj që kalben të llojeve të ndryshme gjethegjera, dhe veçanërisht të lisit – Quercus. Larvat kalojnë nëpër disa faza dhe iu nevojiten prej 4 deri në 6 vjet për t'u zhvilluar deri në fazën e pupës. Të rriturit, për shkak të modifikimit të mandibulave të tyre, ushqehen duke e lëpirë	I përhapur në Evropë	Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare). Gjendet në pyje gjethegjera me dominim ose prani të llojeve të ndryshme të lisit.	Zhleb, Pejë.	Pejë.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.

		lëngun që del nga pjesët e lënduara të drunjve të gjallë, para së gjithash të lisit.						
49	<i>Morimus funereus</i> <i>Coleoptera:</i> <i>Cerambycidae</i>	Ky lloj ka madhësi të ndryshme trupore prej 15 deri 40 mm. Adultët nuk fluturojnë dhe, krahasuar me lloje të tjera, ka aftësi shumë të vogël përhapjeje. Është lloj i obligueshëm saproksilik. Adultët paraqiten nga mesi i majit deri në gusht. Ky lloj bën një jetë sekrete dhe është aktiv kryesisht gjatë muzgut dhe natës. Zhvillim i larvës ndodh në rrënjë, qafë rrënjësh dhe në pjesët e poshtme të trungjeve të vjetra të drunjve ose atyre që janë dobësuar ose duke vdekur. Larvat janë polifage. Zhvillimi i larvës ndodh në lloje të ndryshme gjethegjera dhe halore. Ky zhvillim në kushte natyrore zgjat tri deri në katër vjet.	Kryesisht në Evropën juglindore, në veri deri në disa pjesë të Evropës perëndimore, të mesme dhe lindore, deri në Ukrainën jugperëndimore.	Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare). Gjendet në pyje gjetherënëse dhe të përziera deri në 1200 m.	Zhleb, Pejë.	Pejë.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.
50	<i>Carcharodus alceae</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Hesperiidae</i>	Ky lloj e ka gjerësinë e krahëve prej 28 deri në 32 mm. Adultët fluturojnë nga prilli deri në gusht. Në disa vende ky lloj mund të ketë dy a më shumë gjenerata gjatë një viti.	Evropë, Azi, Afrikë jugore.	Zona shkëmbore [p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore]; 14 Artificiale/tokësore (14.1. Toka të punueshme, 14.4. Kopshte rurale). Ky është një lloj i rëndomtë, që parapëlqen zona gurore të thata dhe të ngrohta. Haset shpesh edhe në zona të ngrohta ruderales dhe kopshte deri në rreth 1100 m.	Lloqan.	Deçan.	I qëndrueshëm. Ky lloj ka nënpopullata të vogla por stabile në Kosovë.	Shqetësim më i vogël, LC.
51	<i>Erebia euryale</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Nymphalidae</i>	Ky lloj e ka gjerësinë e krahëve prej 20 deri në 23 mm. Në pjesën e sipërme të krahëve të përparmë dominon ngjyra kafe e errët, me një shirit të ngjyrës së	Alpe, Kantabrie, Pirineje, Karpate, Ballkan, Evropë veriore nga Finlanda deri në Urale dhe Alltai.	Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare); 4. Kullosa. Habitat i parapëlqyer i këtij lloji janë hapësirat e hapura brenda pyjeve, shpatet,	Bogë, Lloqan, Kurvallë Grykë e Rugovës, Istog.	Pejë, Deçan, Istog.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.

		portokalltë në të kuqe. Ky lloj e ka një gjeneratë në vit. Dimëron vitin e parë si vezë dhe pastaj në vitin e dytë si vemje. Adultët shfaqen në periudhën qershor – shtator.		kullosat, kullosat e lagështa në lartësi mbidetare prej 500 – 2600 m.				
52	<i>Hesperia comma</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Hesperiidae</i>	Ky lloj e ka gjerësinë e krahëve prej 29 deri në 37 mm. Zakonisht femrat janë më të mëdha se meshkujt. Ky lloj karakterizohet me njolla të dallueshme të bardha në anën e poshtme të krahëve të pasmë, prej nga e ka marrë edhe emrin. Ky lloj e ka një gjeneratë në vit dhe adultët luturojnë prej qershorit deri në shtator.	Holarktik.	1 Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare); 14 Artificiale/tokësore (14.2. Kullosa). Ky lloj jeton kryesisht në zona të hapura të diellzuara, përfshirë zonat e hapura brenda pyjeve, skajet e pyjeve, kullosat etj.	Bogë, Lloqan, Radavc.	Pejë, Deçan.	I qëndrueshëm. Ky lloj ka nënpopullata të vogla por stabile në Kosovë.	Shqetësim më i vogël, LC.
53	<i>Spialia orbifer</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Hesperiidae</i>	Ky lloj e ka gjerësinë e krahëve prej 19 deri në 26 mm. Kanë një luturim të shpejtë afër tokës. Vezët vendosen mbi lule të vogla të Sanguisorba minor dhe, në Evropën lindore, ndoshta edhe në S. officinalis. Ka dy breza në vit dhe hibernon në stadin e vemjes.	Evropë, Azi	Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare); 4. Kullosa; 14 Artificiale/ tokësore; (14.1. Toka të punueshme). Ky lloj mund të gjendet në tokat e thata të pasura me lule buzë rrugëve, në skajet e pyjeve, në toka bujqësore të braktitura, në shpatet shkëmbore dhe përgjatë shtretërve të tharë të lumenjve.	Hulaj, Radavc, Bjeshkë e Strellcit, Gryka e Rugovës.	Deçan, Pejë.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.
54	<i>Ampedus (Ampedus) nigroflavus</i> <i>Coleoptera:</i> <i>Elateridae</i>	Është një lloj saproksilik me madhësi mesatare të trupit (9-13 mm). Larvat ushqehen me pjesë të kalbura me ngjyrë të bardhë, të verdhë ose kafe të drunjve të gjallë (por më rrallë në pjesë të vdekura të trungjeve të rrëzuara) të gjinive: Populus, Salix, Tila, Ulmus, Betula, Alnus, Fagus, Quercus, Carpinus dhe Prunus	Evropë, Afrikë Veriore, Azi.	1. Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare). Gjendet në pyje të ndryshme gjetherënëse.	Deçan.	Deçan.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.
55	<i>Ampedus (Ampedus) e aethiops</i>	Është një lloj saproksilik me madhësi mesatare (9.5-11.5 mm). Ky lloj biologjikisht është i	Europa qendrore, Europa juglindore, Turqi.	1. Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare). Gjendet kryesisht në mjedise të flohta dhe	Koprivnik.	Pejë, Decan dhe Istog.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.

	<i>Coleoptera:</i> <i>Elateridae</i>	lidhur me drunj të vdekur halorë. Larvat mund të gjenden në trungje dhe degë të rëna në tokë, kryesisht bredh, dhe më rrallë në pisha, duke u ushqyer me drurin e vdekur. Gjenerata zgjat 3-4 vjet. Adultët paraqiten prej gjysmës së majit deri në korrik. Zakonisht, mund të gjenden nën lëvozhgë, në çarjet e drunjve të kalbur ose në degët e poshtme të drunjve halorë, kurse gjatë luturimit në skajet e pyjeve dhe mes të pyjeve.		të lagështa të pyjeve halorë.				
56	<i>Ampedus</i> (<i>Ampedus</i>) <i>sanguineus</i> <i>Coleoptera:</i> <i>Elateridae</i>	Është lloj me madhësi mesatare (13- 17.5 mm), me elitra me ngjyrë të kuqe të çelët. Larvat gjenden në trungje të drunjve të prerë apo të rënë nga të gjitha llojet e halorëve, veçanërisht në cungjet që gjenden në vende me diell. Femrat i lëshojnë vezët në korridore dhe tunele të koleopterëve saproksilikë, ku larva jeton si pred- atore dhe saprofage. Gjenerata në kushte të favorshme zgjat deri në 4 apo edhe deri në 5-6 vjet.	Palearktik.	1. Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare). Ky lloj gjendet në zonat malore të pyjeve halorë.	Kuqishtë.	Pejë .	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.
57	<i>Ampedus</i> (<i>Ampedus</i>) <i>sanguinolentus</i> <i>Coleoptera:</i> <i>Elateridae</i>	Është një lloj saproksilik me madhësi mesatare (9-11.5 mm), me elitra me ngjyrë të kuqe të çelët, me dekorime karakteristike longitudinale të zeza në mes. Larvat jetojnë në pjesë të buta të drurit, në trungje të drunjve në kalbje e sipër, trupa të rënë dhe rrënjë të vdekura të drunjve gjetherënës. Kohëzgjatja e gjeneratës ndryshon dhe zgjat afërsisht deri në 4 vjet.	Evropë, Azi.	1. Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare). Gjendet në lloje të ndryshme gjethegjera të pyjeve gjetherënëse.	Runik.		I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.

58	<i>Mycetophagus (Ulolendus) Coleoptera: Mycetophagidae</i>	Është një lloj me madhësi të vogël (4-4.5 mm). Imagot mund të gjenden në pjesën frutore të kërpudhave arboreale (Daldinia concentrica, Kretzschmaria deusta, Ganoderma applanatum, Pluteus cervinus etj.), të cilat rriten në trungje të vdekura apo cungje të drunjve gjetherënëse ose halorë.	Evropë, Turqi.	1. Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare). Banon zonat malore të pyjeve gjetherënëse dhe halore.	Zhleb.	Pejë.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.
59	<i>Osmoderma barnabita Coleoptera: Scarabaeidae</i>	Është një lloj relativisht i madh (28-32 mm), i detyrueshëm saproksilik. Prania e tij është e kufizuar në pjesën e brendshme të drunjve, që janë duke u shpërbërë, te llojet e ndryshme gjetherënëse (nga gjinitë Quercus, Salix, Fagus, Malus, Prunus Pyrus, dhe Tilia) dhe në vende pyjore të hapura me drunj të vjetër, por edhe në peizazhe tradicionale kulturore. Ky lloj ka një kapacitet të përhapjes shumë të vogël, duke qenë edhe luturues i dobët, prandaj veçoritë lineare të habitatit janë të rëndë- sishme për të mbajtur ndërlidhjen dhe vijimësinë e popullatave. Larvat zhvillohen përgjatë një periudhe deri në dy vjet ose edhe më gjatë, kur kushtet nuk janë optimale për zhvillim.	E përhapur gjithandej në Evropë.	1. Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare). Gjendet në drunjtë e vjetër të llojeve gjetherënëse të cilat kanë zona boshe brenda tyre, kryesisht në pyje ahu.	Pejë.	Pejë.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.
60	<i>Penichroa fasciata Coleoptera: Cerambycidae</i>	Është lloj me madhësi të vogël të trupit (6-15 mm). Është lloj saproksilik. Larvat zhvillohen në degët e një numri të madh të llojeve gjetherënëse (Juglans, Ficus, Populus, Prunus, Castanea, Ceratonia,	I përhapur gjerësisht në Palearktikon perëndimor.	1. Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare). Kryesisht gjendet në pyjet gjetherënëse dhe të përziera termofile.	Pejë.	Pejë.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.

		Quer- cus). Gjenerata zgjat 2 deri në 3 vjet.						
61	Rosalia (Rosalia) alpina Coleoptera: Cerambycidae	Është një lloj i madh (18-38 mm), me ngjyra të bukura dhe haset kryesisht në pyje të vjetra të ahut. Është lloj i detyrueshëm saproksilik. Është shumë i përhapur, por i rrallë dhe me dendësi të vogël. Cikli i zhvillimit të larvës, që ndodh në drunjë të vdekur dhe pjesë të kalbura të drunjve të vjetër ose të gjallë të gjinisë Fagus, zgjat të paktën tre vjet. Të rriturit shfaqen në mot të ngrohtë dhe me diell, nga mesi i Qershorit dhe deri në fillim të Shtatorit, me intensitetin më të lartë në Korrik dhe Gusht, kur ato mund të shihen gjatë luturimit. Larvat ushqehen në drunjë të vdekur në shpërbërje e sipër.	Evropë, Afrikë Veriore, Azi.	1. Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare). Haset në pyje ahu në lartësi deri në 1500 m.	Koprivnik.	Pejë.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.
62	Triplax aenea Coleoptera: Erotylidae	Është një lloj me madhësi të vogël (3.3-4.3mm). Format larvore, por edhe ato të rritura, jetojnë në kërpudha (p.sh., Pleurotus corticatus, Fomes fomentarius), të cilat zhvillohen në lëvozhgën e trungjeve dhe në degët e disa drunjve. Nganjëherë gjenden edhe në kërpudha, të cilat i sulmojnë pyjet halore.	Palearktik.	1. Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare). Ky lloj gjendet në zonat malore të pyjeve gjetherënëse dhe të përzieria.	Zhleb.	Pejë.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.
63	Xylotrechus (Xylotrechus) arvicola Coleoptera: Cerambycidae	Madhësia e formave të rritura varet shumë nga kushtet e zhvillimit të larvës dhe mund të jetë prej 8 – 20 mm. Është lloj saproksilik. Larvat zhvillohen në trungje dhe degë të dëmtuara ose drunjë me sëmundje. Si drunj	Evropë, Turqi, Afrikë veriore	1. Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare). Gjendet në pyje të ndryshme gjetherënëse.	Koprivnik.	Pejë, Decan dhe Istog.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.

		amvisë mund të jenë ata të gjinive: Quercus, Fagus, Ulmus, Tilia, Populus, Carpinus, Pirus, Castanea dhe Crataegus. Gjenerata zgjat 2 vjet.						
64	Beraea pullata Trichoptera: Beraeidae	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 5 deri në 6 mm. Në fazën larvare jeton në ujë përgjatë një viti. Në aspektin e të ushqyerit, larvat e këtij lloji kryesisht ushqehen si gërryes. Faza adulte paraqitet në periudhën maj - gusht. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë, në afërsi të brigjeve të përroskës apo lumit (Graf et al. 2008; Kumanski 1988).	Austri, Bullgari, Bjellorusi, Belgjikë, Bosnjë-Hercegovinë, Kroaci, Çeki, Danimarkë, Estoni, Finlandë, Francë, Gjermani, Greqi, Hungari, Irlandë, Itali, Kosovë, Mali i Zi, Holandë, Letoni, Lituani, Luksemburg, Poloni, Portugali, Rusi, Norvegji, Rumani, Sllovaki, Slloveni, Spanjë, Suedi, Shqipëri, Zvicër.	5. Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Gjendet kryesisht në përroska të vogla malore. Substrat i preferuar i larvave të këtij lloji janë skajet e trupave ujorë dhe mjediset e lagështa afër tyre. Zakonisht gjendet në lartësi të mëdha mbidetare.	Përroskë në Bjeshkën e Lloqanit.	Deçan.	I panjohur. Në Kosovë është konstatuar në vetëm 1 lokalitet me një numër të vogël të individëve.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.
65	Brenthis ino Lepidoptera: Nymphalidae Flatargjenda vjollce	Ky lloj bën pjesë në grupin e llojeve me madhësi mesatare. E ka gjerësinë e krahëve prej 34 deri në 42 mm. Pjesa e sipërme e krahëve të përparmë është e dominuar nga ngjyra e portokalltë. Ky lloj e ka një gjeneratë në vit. Adultët fluturojnë në periudhën qershor-korrik. Larvat ushqehen me bimët që u takojnë gjinive: Filipendula, Rubus, Aruncus dhe Sanguisorba.	Evropë, Azi.	1 Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare); 4. Kullosa; 5 Vende ujore (kontinentale) (5.4 Moçale, kënetë, moçalishte (përgjithësisht mbi 8ha)). Ky lloj mund të haset në lartësi të ndryshme mbidetare, prej nivelit të detit e deri në mbi 2000 metra. Në Kosovë haset në vende të hijezuara në prani të lumenjve.	Bog.	Pejë.	I panjohur. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për popullatat e këtij lloji.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.
66	Limenitis populi Lepidoptera: Nymphalidae	Është një lutur relativisht e madhe. E ka gjerësinë e krahëve prej 57 deri në 90 mm. Sikur shumica e llojeve të gjinisë Limenitis, edhe ky lloj i ka krahët e përparmë me ngjyrë të zezë dhe me njolla të bardha. Ky lloj e ka një gjeneratë në vit. Adultët luturojnë prej majit deri në qershor. Larvat	Evropë, pjesërisht Azi.	1 Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare).	Milishevc.	Pejë.	I panjohur. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për popullatat e këtij lloji.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.

		ushqehen me bimët që i takojnë gjinisë Populus. Larvat dimërojnë në hibernukulum.						
67	<i>Neptis sappho</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Nymphalidae</i>	Ky lloj e ka gjerësinë e krahëve prej 44 deri në 48 mm. Ky lloj ka midis 2 dhe 4 gjenerata për vit. Zhvillimi ndodh shumë shpejt gjatë verës. Të rriturit paraqiten në periudhën prill – shtator.	Evropë lindore: nga Italia verilindore dhe jugu i Austrisë në lindje deri në Rumanë dhe lokalisht në jug të Ballkanit dhe veri të Greqisë.	1 Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare). Në Kosovë është hasur shpesh në zona me pyje gjethërenëse, sidomos kur janë në afërsi të ekosistemeve të ujërave të ëmbla.	Grykë e Rugovës.	Pejë.	I qëndrueshëm. Është hasur në nënpopullata të vogla, por relativisht të qëndrueshme.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.
Nr	Emërtimi i resursit natyror/MAM MALIA	Të dhënat e përgjithshme	Përhapja e përgjithshme	Lloji i habitatit	Përhapja në Kosovë	Komuna	Trendi i popullatës	Lloji
1	<i>Lynx lynx balcanicus</i> <i>Carnivora:</i> <i>Felidae</i> <i>Rrëqebulli ballkanik</i>	Rrëqebulli për nga pamja e jashtme është i ngjashëm me macen e egër dhe atë shtëpiake, por ka madhësi më të madhe. Gjatësia është prej 80 – 130 cm, kurse pesha rreth 32 kg. Mashkulli është më i madh se femra. Trupi është i mbuluar me qime të buta dhe të dendura. Gjatë verës, ngjyra e trupit është më e ndritshme, e verdhë ose me nuanca të arit, kurse gjatë dimrit është më e mbyllët në të kuqërremtë. Është shtazë shumë e shkathët, lëvizë natën, por edhe ditën brenda territorit deri në 25 km, të cilin e shënjon me anë të jashtëqitjeve. Ushqehet me gjitarë, por edhe me shpendë. Ky lloj jeton deri në 18 vjet.	Rrëqebulli ballkanik është endemik i Ballkanit. Kosovë, Mali i Zi, Maqedoni, Shqipëri (Breitenmoser-Würsten & Obexer-Ruf 2003).	Pyje; Pyjet të klimës mesatare; Shkurre të klimës mesatare; Kullosa; Kullosa të klimës mesatare. I banon zonat malore, duke filluar nga 700 m e deri në 2500 m lartësi mbidetare të tipit alpin, duke u ambientuar në klimën e tipit boreal. I preferon vendet shkëmbore dhe të thyeshme, të qeta dhe larg vendbanimeve.	Reka e Allagës, Koshutan, Mbi fshatin Bogë, Tek hidrocentra -ali në Deçan.	Pejë, Deçan.	Në rënie. Popullatat janë në rënie e sipër në të gjithë arealin e përhapjes.	Skajshmërisht i rrezikuar, CR.

2	<i>Capreolus capreolus</i> <i>Mammalia: Artiodactyla: Cervidae Kaprolli</i>	Gjatë stinës së verës ngjyra e trupit është e kuqërreme, kurse gjatë dimrit kafe e mbyllët apo e përhimë. Gjatësia trupore sillet prej 0.9 – 1.3 m, lartësia trupore midis 66 – 88 cm dhe pesha trupore prej 15– 35 kg. Mashkulli ka brirë me gjatësi prej 20 – 25 cm, të mbështjellë me një shtresë lëkurore, të cilët ndërrohen periodikisht. Është shtazë më shumë aktive natën se sa ditën. Nuk migron e as bie në letargji. Ushqehet me një numër të madh të llojeve bimore, gjethe, fara, fruta, bulëza, barishte etj. Është pre e ujkut, rrëqebullit, dhelprës, etj. Kaprolli jeton i vetmuar, por femra me pasardhësit jetojnë në grupe më të mëdha familjare ose më të vogla, në varshmëri edhe nga biotopi dhe dendësia e popullatës. Jetëgjatësia e këtij lloji është deri në 15 vjet (Danilkin 1996).	Evropë, Azi.	Pyje; Shkurre; Kullosa; Artificiale/tokësore. Mund të haset zakonisht në zonat pyjore të hapura gjetherënëse ose gjethembajtëse dhe me një vegjetacion të dendur bimor. Parapëlqen vende të pasura me kullosa, shkurre dhe sipërfaqe me kultura bujqësore.	Shkrel, Malaj, Bjeshkët e Strellcit, Bjeshkët e Belegut, Kozhnjer.	Pejë, Deçan.	Në rënie Trendi i nënpopullatave është I qëndrueshëm. në nivel global, por në Kosovë është lloj në rënie dhe i kërcënuar për zhdukje.	I rrezikuar, EN.
3	<i>Rupicapra rupicapra</i> <i>Artiodactyla: Bovidae</i> <i>Dhia e egër</i>	Në Kosovë është i pranishëm nënllloji <i>Rupicapra rupicapra balcanica</i> Bolkey, 1925. Gjatësia trupore sillet prej 107 – 137 cm dhe lartësia trupore prej 70 – 80 cm. Të dy gjinitë i kanë brirët jo të gjatë dhe të lakuar, kurse te meshkujt janë më të trashë. Trupi ka ngjyrë kafe të gështenj të gjatë pranverës dhe verës, kurse gjatë vjeshtës dhe dimrit më të mbyllët. Jetojnë në kope prej 15 – 30 e deri në 100 krerë, ndërsa meshkujt janë të prirë që të jetojnë të vetmuar, me përjashtim	<i>Rupicapra rupicapra balcanica</i> është endemik i Ballkanit: Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Greqi, Kosovë, Kroaci, Maqedoni, Mali i Zi, Serbi, Slloveni, Shqipëri.	Pyje; Pyjet të klimës mesatare); Shkurre Shkurre të klimës mesatare); Kullosa; Kullosa të klimës mesatare); Artificiale/ tokësore; Kullosa). Haset në zonat malore shkëmbore në një lartësi mbidetare prej 500 deri në 3000 metra. Haset në zona të pasura me shumëllojshmëri habitatesh si: kullosa, livadhe, pyje të përziera dhe ato halore. Gjatë dimrit zbret në vende më të ulëta.	Kozhnjer, Baballoq, Isniq.	Deçan.	Në rënie.	I rrezikuar, EN.

		të kohës së aktivitetit seksual. Zakonisht, ushqehen me gjethe, bar, fruta dhe lule, kurse gjatë dimrit edhe me likene dhe myshqe, degë të imta të drunjve etj. (Nowak 1999). Janë kafshë shumë të shpejta dhe kanë thundra të posaçme, të cilat u mundësojnë përforsim për shkëmbinj, qofshin ata edhe të rrëshqitshëm.						
4	Rhinolophus blasii Chiroptera: Rhinolophidae Lakuriq nate hundëpatkua i Blasius-it	Ky është një lloj lakuriqi hundëpatkua me madhësi mesatare, me një gjatësi prej 46,5-56 mm dhe një peshë prej 12 deri në 15 g. Konsiderohet si lloj sedentar. Dimrin e kalon në vende nëntokësore. Në rajonin e Mesdheut zakonisht ushqen në shkurre dhe pyje, edhe pse mund të depërtojë në habitatin e shkretëtirës (Amr 2000). Kolonitë mbarështuese verore janë të ven dosura në vende nëntokësore natyrore dhe artificiale, kurse në disa zona përdoren edhe nënkulmet (Taylor 2016a).	Evropë, Afrikë, Azi.	Pyje, 2. Savana, 3. Shkurre, 7. Shpella dhe habitate nëntokësore (joujore), 8. Shkretëtira.	Gryka e Rugovës, Shpella e Radavcit (Paunović 2016; Presetnik et al. 2018).	Pejë.	I panjohur. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për trendin e popullatave në Kosovë. Trendi i popullatave në nivel evropian është në rënie.	I cenuar, VU.
5	Carcharodus lavatherae Lepidoptera: Hesperiidae	Gjerësia e krahëve të këtij lloji është prej 28 – 34 mm. Pjesa e sipërme e krahëve të përparmë është e gjelbër ose e verdhë në të kaftë me shenja të errëta. E ka një gjeneratë në vit dhe fluturon kryesisht nga maji në qershor. Larvat e këtij lloji ushqehen kryesisht me bimët Stachys recta dhe Sideritis scordioides.	Nga Europa qendrore dhe jugore deri në Kaukaz, Transkaukaz dhe Azi të Vogël.	Zona shkëmbore [p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore]. Adultët mund të vërehen kryesisht në shkëmbinj të ngrohtë dhe të thatë.	Gryka e Rugovës.	Pejë.	I panjohur.	Gati i kërcënuar, NT.

6	<i>Lutra lutra</i> <i>Carnivora:</i> <i>Mustelidae</i> <i>Lundërza ose</i> <i>Vidra</i>	Është gjitar gjysmëujor. Ka trup të mbuluar me gëzof ngjyrë kafe dhe me njolla të vogla të shndritshme, që shkëlqen dhe është rezistent ndaj ujit. Ka bisht të trashë dhe mjaft muskolor. Ka gjatësi trupore prej 57 – 95 cm dhe bisht prej 35 – 45 cm. Pesha trupore mund të jetë prej 7 – 24 kg. Mashkulli është zakonisht më i madh se femra. Është lloj mishngrënës dhe ushqehet me peshq, gaforre, bretkosa, kërmij, insekte, por edhe me gjitarë e shpendë të imët (Heggberger & Moseid 1994). Zakonisht është aktiv natën, kurse ditën qëndron në fole të ndërtuara nga rrënjët e drunjve. Është pre e ujqve, rrëqebullit, shpendëve grabitqarë dhe njeriut. Nuk migron dhe nuk bie në letargji. I pranishëm me disa nënllaje.	Evropë, Azi, Afrikë veriore.	Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 15. Artificiale/ujore dhe detare. Haset kryesisht në ujëra të pandotura, si lumenj, liqene, kënetat etj., të cilat janë të pasura me kafshë ujore dhe peshq.	Deçan, Broliq, Grabanicë, Istog.	Deçan, Pejë, Klinë, Istog.	Në rënie.	Gati i kërcënuar, NT.
7	<i>Miniopterus</i> <i>Chiroptera:</i> <i>Vespertilionidae</i>	Ky lloj e kërkon ushqimin në një shumëllojshmëri të habitateve natyrore dhe artificiale, të hapura dhe gjysmë të hapura, duke përfshirë zonat periferike. Ushqehet kryesisht me fluturata nate dhe herë pas here me miza. Ky është një lloj kolonial, që strofullon kryesisht në shpella dhe miniera (megjithëse, mund të gjendet edhe në tunele, gërmadha dhe ndërtesa të tjera), shpesh në koloni të mëdha të përziera me specie të tjera të lakuriqëve që banojnë në shpellë. Gjatë dimrit, hibernon	Evropë, Afrikë, Azi.	Pyje, 3. Shkurre, 4. Kullosa 7. Shpella dhe habitate nëntokësore (joujore), 14. Artificiale/ tokësore.	Shpella e Dushit, Shpella e Radavcit, Grykë e Rugovës, Lumbardh i i Pejës në Pejë.	Klinë, Pejë.	I panjohur. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për gjendjen e popullatave të këtij lloji në Kosovë. Trendi i popullatave në nivel evropian është në rënie.	Gati i kërcënuar, NT.

		në vende nëntokësore (zakonisht shpella të mëdha me një mikroklimë të vazhdueshme). Është lloj migrant, i cili i ndërron strofujt disa herë gjatë vitit. Lëvizjet në distanca të gjata ndodhin herë pas here (Hutterer et al. 2005; Hutson et al. 2007h).						
8	<i>Myotis blythii</i> <i>Chiroptera:</i> <i>Vespertilionidae</i> <i>Lakuriq nate</i> <i>veshmiu i vogël</i>	Është një lloj relativisht i madh, 62-70 mm i gjatë dhe me peshë 16-26 gramë. Gjendet kryesisht në shpella, ndërtesa të vjetra por edhe në miniera. Është një lloj që hibernon gjatë dimrit dhe një migrant i herëpashershëm. E kërkon ushqimin në mjedise si zonat me vegjetacion të pakët, livadhet, duke përfshirë tokat bujqësore dhe kopshtet. Ndotja, ndryshimi i menaxhimit të tokës dhe veçanërisht ndotja e zhurmës ka reduktuar ndjeshëm popullatat e këtij lloji në disa zona në Evropë, gjatë viteve të fundit (Hutson et al. 2007e).	Evropë, Azi.	Kullosa; 3. Shkurre, 7. Shpella dhe habitate nëntokësore (joujore), 14. Artificiale/tokësore.	Shpella e Radavcit.	Pejë.	I panjohur. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për gjendjen e popullatave të këtij lloji në Kosovë. Janë vëzhguar vetëm disa individë. Trendi i popullatave në nivel evropian është në rënie.	Gati i kërcënuar, NT.
9	<i>Myotis myotis</i> <i>Chiroptera:</i> <i>Vespertilionidae</i> <i>Lakuriq nate,</i> <i>veshmiu i madh</i>	Ky lloj peshon deri në 45 g. Kërkon ushqim përgjatë skajeve të pyjeve gjethegjërë, tokave të hapura brenda pyjeve gjethegjërë dhe kullosave. Ushqehet me artropodë të mëdhenj të tokës si brumbuj, pastaj lloje të ndryshme të Ortopterave dhe merimangave, duke i mbledhur ato nga toka dhe jo duke i kapur përmes ekolokacionit. Në pjesën më të madhe të zonës së tij të distribuimit, strofullon në vende nëntokësore	Evropë, Azi.	Pyje, 3. Shkurre, 7. Shpella dhe habitate nëntokësore (joujore), 14. Artificiale tokësore.	Shpella e Dushit, Shpella e Radavcit.	Klinë, Pejë.	I panjohur. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për gjendjen e nënpopullatave të këtij lloji në Kosovë. Trendet e popullatave në nivel evropian janë të qëndrueshme.	Gati i kërcënuar, NT.

		gjatë gjithë vitit, ndërsa në pjesët veriore të gamës së distribuimit përdor edhe ndërtesa (hapësira nënkulmesh) gjatë verës. Herë pas here formon koloni të vogla në pemë. Është një migrant i rastit; lëvizja më e gjatë e regjistruar është 436 km (Hutson et al. 2007d; Simonet al. 2004).						
10	<i>Rhinolophus euryale</i> <i>Chiroptera:</i> <i>Rhinolophidae</i> <i>Lakuriq nate, hundëpatkua i Mesdheut</i>	Koka dhe trupi i këtij lloji zakonisht janë midis 43 dhe 58 mm, bishti ndërmjet 22- 30 mm dhe shtrirja e krahëve midis 300 dhe 320 mm. Ushqehet me lutura nate dhe insekte të tjera. Nuk ka informacion të mjaftueshëm për ciklin riprodhues të këtij lloji. Është i njohur më shumë si lloj sedentar me distancën më të gjatë të njohur të udhëtimit prej rreth 130 km (Heymer 1964 në Hutterer et al. 2005). Në dimër hibernon në vende nëntokësore të tilla si shpella (Hutson et al. 2007a).	Evropë, Afrikë, Azi.	Pyje, 3. Shkurre, 4. Kullosa, 7. Shpella dhe habitate nëntokësore (joujore), 14. Artificiale/tokësore.	Grykë e Rugovës, Shpella e Radavcit.	Pejë.	I panjohur. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për trendin e nënpopullatave në Kosovë. Trendi i popullatave në nivel evropian është në rënie.	Gati i kërcënuar, NT.
11	<i>Rhinolophus ferrumequinum</i> <i>Chiroptera:</i> <i>Rhinolophidae</i> <i>Lakuriq nate hundëpatkua i madh</i>	Ky është lloji më i madh nga lakuriqët hundëpatkua në Evropë. Është midis 57-71 mm i gjatë, me një bisht prej 35-43 mm dhe shtrirje krahësh prej 350-400 mm. Ushqehet me lutura nate dhe brumbuj, por edhe me insekte të tjera. Kolonitë mbarështuese verore janë të vendosura në vende të ngrohta natyrore dhe artificiale nëntokësore, kurse në disa vende në nënkulme. Mund të përdorin shpella gjatë gjithë vitit, por në disa zona përdorin ndërtesa për	Evropë, Afrikë, Azi.	Pyje, 3. Shkurre, 4. Kullosa, 7. Shpella dhe habitate nëntokësore (joujore), 14. Artificiale/tokësore.	Istog, Shpella e Dushit, Klinë, Shpella e Radavcit, Novosellë.	Istog, Klinë, Pejë.	I panjohur. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për trendin e nënpopullatave në Kosovë. Trendi i popullatave në nivel evropian është në rënie.	Gati i kërcënuar, NT.

		kolonitë verore. Në dimër hibernon në vende të flohta nëntokësore, kryesisht në shpella (Hutson et al. 2007). Femrat e këtij lloji piqen seksualisht në moshën trevjeçare dhe meshkujt në moshën dyvjeçare. Të rinjtë lindin gjatë periudhës qershor-korrik (Hutson et al. 2007).						
12	<i>Ursus arctos Carnivora: Ursidae</i> <i>Ariu i murrmë</i>	Trupin e kanë të mbuluar me gëzof ngjyrë kafë apo të kuqërremtë në të verdhë. Gjatësia dhe dendësia e qimeve ndryshon në stinë të ndryshme dhe në varshmëri nga pozita gjeografike ku jetojnë. Gjatësia trupore sillet prej 1.4 deri në 2.8 m, lartësi trupore rreth 1.5 m, bishti është relativisht i shkurtër 10 – 22 cm, kurse peshatrupore prej 150 – 250 kg, por mund të jetë edhe më e madhe (Jakubiec 1999). Është kafshë aktive edhe ditën edhe natën. Ariu i murrmë në përgjithësi është kafshë josociale, por ndonjëherë edhe mund të hasen në grupe, sidomos kur hasin në burime të mëdha të ushqimit. Jetëgjatësia e këtij lloji është deri në 25 vjet.	Evropë, Azi, Amerikë, Afrikë.	Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 5. Vende ujore (kontinentale); 6. Zona shkëmbore (p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore); 14. Artificiale/ tokësore. Haset në zonat malore të pasura me pyje dhe shkurre, në vende gjysmë të hapura dhe të mbyllura ku vegjetacioni bimor ju mundëson mbrojtje dhe ju siguron ushqim.	Bjeshkët e Isniqit, Reka e Allagës, Drelaj.	Deçan, Pejë.	Në rënie Nënpopullatat e këtij lloji në Kosovë tregojnë rënie të konsiderueshme.	Gati i kërcënuar, NT.
13	<i>Rhinolophus hipposideros Chiroptera: Rhinolophidae</i> <i>Lakuriq nate hundpatkua i vogël</i>	Ky lloj është një nga llojet më të vogla të lakuriqëve, peshon 5 deri në 9 g, me një gjerësi krahësh prej 192-254 mm dhe një gjatësi trupi prej 35-45 mm. Lloji i preferuar i presë janë grupe të ndryshme të insekteve, si fluturat e natës dhe Diptera të familjes Tipulidae.	Evropë, Afrikë, Azi.	Pyje, 3. Shkurre, 4. Kullosa 7. Shpella dhe habitate nëntokësore (joujore), 14. Artificiale/tokësore.	Pejë, Istog.	Pejë, Istog.	I panjohur. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për trendet e nënpopullatave të këtij lloji në Kosovë. Trendi i popullatave në Evropë është në rënie.	Gati i kërcënuar, NT.

		(Lino et al. 2014; Zahn et al. 2008). Çiftëzimi ndodh në vjeshtë, kurse femrat lindin gjatë periudhës qershor-korrik. Kolonitë mbarështuese gjenden në vende nëntokësore natyrore dhe artificiale, si dhe në nënkulme dhe ndërtesa. Hibernojnë gjatë dimrit në vende nëntokësore (Taylor 2016).						
14	<i>Anguis fragilis</i> <i>Squamata:</i> <i>Anguidae</i> <i>Kagezogëza</i>	Ky lloj, nga pamja e jashtme, duket si gjarpër, me trupin cilindrik dhe të zgjatur, të cilit i mungojnë plotësisht gjymtyrët. Gjatë jetës ngjyra e këtij lloji ndryshon, por ajo që dominon është metalike e hirtë ose e argjenditë, me nuanca të shkëlqyeshme, ku anash trupit ka nga një vijë të zezë. Ana barkore e trupit është njëngjyrëshe e ndritshme, e spërkatur me pika të kaltra në të zezë. Në mungesë të gjymtyrëve, lëvizë duke rrëshqitur. Ushqehet me shtazë pasive, si krimbat e shiut, kërmijtë etj. Akvi- tizohet vonë në pranverë. Është lloj ovovivipar. Femra pas tre muaj fekdondimi lind 5 – 26 të vegjël, të cilët kanë ngjyrë ari ose të kuqërremtë dhe një vijë të zezë përgjatë shpinës dhe anash trupit. Jetëgjatësia e këtij lloji është deri 30 vjet.	Pjesa më e madhe e Evropës, Azia e Vogël, Afrikë: Algjeri, Tunizi.	Haset kryesisht në vende të pasura me vegjetacion bimor si livadhe, fusha me shkurre, në ultësira dhe në vise kodrinore-malore, deri në 2400 m lartësi mbidetare.	Kosh.	Istog.	I qëndrueshëm. Trendi i popullatave në nivel global është I qëndrueshëm. Në Kosovë, në bazë të të dhënave të deritanishme, trendi i nënpopullatave është I qëndrueshëm., gjithashtu.	Shqetësim më i vogël, LC.
15	<i>Apodemus flavicollis</i> <i>Rodentia:</i> <i>Muridae</i> <i>Miu</i> <i>gushëverdhe</i>	Gjatësia e trupit sillet prej 8.8 – 13 cm dhe ajo e bishtit 9.2 – 13.4 cm, kurse pesha e trupit e meshkujve deri në 50 gr dhe e femrave deri në 44 gr. Ushqehet kryesisht me fara dhe fruta, bimë të gjelbra dhe insekte.	Evropë, Azi.	Pyje. Ky lloj i parapëlqen pyjet dhe parqet. Kryesisht mund të haset në pyje gjithërinëse dhe në ato të përziera ku përbërja fitocenologjike siguron një prodhim	Ujmir.	Klinë.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.

		Është pre e disa shpendëve grabitqarë, dhelprave, nuselalave dhe karnivorëve të tjerë si dhe reptilëve. Është aktiv kryesisht natën, por mund ta hasim edhe në muzg dhe herët në mëngjes. Është mjaft i shkathët, me lehtësi kërcen dhe ngjitet nëpër drunj ku mund ta hasim deri në 23 m lartësi me ç'rast shfrytëzon foletë e shpendëve dhe zgavrat e drurëve. Gjatë dimrit strehohet edhe në hapësira të mbyllura, stalla, kanale nëntokësore dhe në mure. Jetëgjatësia e këtij lloji është 2 – 4 vjet (Wilson & Reeder 2005).		të lartë të farave dhe frutave për ushqim.				
16	<i>Apodemus sylvaticus</i> <i>Rodentia:</i> <i>Muridae</i> <i>Miu bishtgjatë i pyllit</i>	Është një mi i vogël, me vesh e sy të mëdhenj dhe me bisht të gjatë e të hollë. Shqisat e të parit, dëgjuarit dhe nuhatjes, i kanë mjaft mirë të zhvilluara. Trupi është i mbuluar me qime të buta të cilat nga ana shpinore kanë ngjyrë kafe në të verdhë ose të kuqërreme, kurse nga ana barkore kanë ngjyrë të bardhë ose të lehtë hiri. Ushqehet kryesisht me fara, fruta, lëvore druri, bimë dhe insekte. Është aktiv natën e rrallëherë ditën. Është pre e dhelprave, shpendëve, maceve, nuselalave etj. Folenë e përgatit në zgavrat e trungjeve ose në tokë, por i shfrytëzon edhe ato të shpendëve të tjerë. Hap tunele nëntokësore prej 3 cm dhe me thellësi prej afërsisht 20 cm. Nuk migron e as bie në letargji. Jetëgjatësia e	Evropë, Afrikë veriore.	Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 14. Artificiale/tokësore. Ky lloj haset në habitate të ndryshme, si: pyje, shkurre, kullosa, zona bujqësore të kultivuara apo edhe djerrina dhe zona të banuara.	Pobërgjë, Dërsnik.	Deçan, Klinë.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.

		këtij lloji është 1 – 2 vjet.						
17	<i>Canis aureus</i> <i>Carnivora:</i> <i>Canidae</i> Çakalli	Është i ngjashëm me ujkun dhe dhelprën. Trupin e ka të mbuluar me qime jo të gjata dhe të trasha ngjyrë hiri, të verdhë të kuqërreme ose gështenje, me njolla të errëta. Ana barkore e trupit ka ngjyrë më të ndritshme. Gjatësia trupore e meshkujve sillet prej 71 – 85 cm dhe e femrave prej 69 – 73 cm, lartësia trupore prej 45 – 50 cm, kurse pesha e trupit prej 6 – 14 kg. Është lloj omnivor dhe ushqehet me kërmë, shpendë dhe vezë të tyre, brejtës, reptilë, amfibë, peshq, insekte dhe fruta. Ushqimin e tepërt e deponojnë në gropa, të cilat i mbulojnë me dhe. Lëviz zakonisht natën larg syve të njeriut, por mund ta hasim edhe ditën. Nuk bie në letargji dhe nuk migron. Kryesisht janë kafshë monogame. Maturimi ndodh pas vitit të parë. Jetëgjatësia është rreth 13 vjet, por në disa raste edhe deri në 18 (Jhala & Moelan.	Evropë, Azi, Afrikë.	Vende ujore (kontinentale); 14. Artificiale/tokësore. Ky lloj kryesisht haset përreth fshatrave dhe zonave të banuara, në zonat kodrinore-malore të pasura me kullosa etj.	Gremnik.	Klinë.	I qëndrueshëm. Trendi i popullatave është në rritje në nivel global. Në Evropë dhe në Kosovë popullatat janë të qëndrueshme.	Shqetësim më i vogël, LC.
18	<i>Canis aureus</i> <i>Carnivora:</i> <i>Canidae</i> Çakalli	Është i ngjashëm me ujkun dhe dhelprën. Trupin e ka të mbuluar me qime jo të gjata dhe të trasha ngjyrë hiri, të verdhë të kuqërreme ose gështenje, me njolla të errëta. Ana barkore e trupit ka ngjyrë më të ndritshme. Gjatësia trupore e meshkujve sillet prej 71 – 85 cm dhe e femrave prej 69 – 73 cm, lartësia trupore prej 45 – 50 cm, kurse pesha e trupit prej 6 –	Evropë, Azi, Afrikë.	Vende ujore (kontinentale); 14. Artificiale/tokësore. Ky lloj kryesisht haset përreth fshatrave dhe zonave të banuara, në zonat kodrinore-malore të pasura me kullosa etj	Belle, Uçë.	Deçan, Istog.	I qëndrueshëm. Trendi i popullatave është në rritje në nivel global. Në Evropë dhe në Kosovë popullatat janë të qëndrueshme.	Shqetësim më i vogël, LC.

		14 kg. Është lloj omnivor dhe ushqehet me kërmë, shpendë dhe vezë të tyre, brejtës, reptilë, amfibë, peshq, insekte dhe fruta. Ushqimin e tepërt e deponojnë në gropa, të cilat i mbulojnë me dhe. Lëviz zakonisht natën larg syve të njeriut, por mund ta hasim edhe ditën. Nuk bie në letargji dhe nuk migron. Kryesisht janë kafshë monogame. Maturimi ndodh pas vitit të parë. Jetëgjatësia është rreth 13 vjet, por në disa raste edhe deri në 18 (Jhala & Moelan.						
19	<i>Canis lupus</i> <i>Carnivora:</i> <i>Canidae</i> <i>Ujk</i>	Ka një gjatësi trupore prej 105 – 160 cm, lartësi prej 80 – 85 cm, bishtin prej 29 – 50 cm dhe peshën trupore prej 12 – 80 kg (Foresman 2012). Te femrat, këto përmasa janë më të vogla. Është kafshë sociale dhe rrallë mund të haset e vetmuar, madje kryesisht gjatë verës. Anëtarët e shoqërisë zakonisht sillen prej 5 deri në 40. Jetojnë në grupe sociale, të udhëhequra nga mashkulli alfa me femrën. Është kafshë e shpejtë dhe mjaft e fuqishme. Zhvillon luftë të ashpër për territor, saqë vdekshmëria e tyre nëpër beteja sillet prej 14 – 65 %. Ushqim kryesor i kanë unguetat me peshë 20 – 100 kg. Jetëgjatësia arrin deri në 16 vjet.	Lloji më i përhapur në botë i gjitarëve. Haset përgjatë hemisferës veriore në veri të gjatësisë 15° në Amerikën Veriore dhe 12° N në Indi.	1. Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 5. Vende ujore (kontinentale); 6. Zona shkëmbore (p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore); 14. Artificiale/tokësore. Ky lloj mund të haset në habitate të ndryshme. Gjatë dimrit kryesisht haset në vise të ulëta, por mund të haset edhe në vise të larta malore, fusha të hapura, kullosa etj.	Dërsnik, Klinë, Çabiqi.	Klinë.	I qëndrueshëm. Nënpopullatat e këtij lloji janë stabile në Kosovë, por edhe në vendet fqinje.	Shqetësim më i vogël, LC.
20	<i>Erinaceus roumanicus</i> <i>Eulipotyphla:</i> <i>Erinaceinae</i> <i>Iriqi</i>	Trupin e kanë shpatuk, të mbuluar me gjemba, pjesa bazale e të cilëve është me ngjyrë të bardhë, pjesa e mesme ngjyrë kafe e errët,	Evropë juglindore, Azi.	Është lloj i përhapur në habitate të ndryshme, si: pyje të hapura, fusha, shkurre, zona të kultivuara, mjedise	Ujmirë, Drenoc, Strellc, Grabanic, Gremnik, Veriq.	Klinë, Deçan, Istog.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.

		kurse maja e çelët. Dallohet nga iriqi evropian për nga ngjyra më e çelët dhe gjoksi me ngjyrë të bardhë qumështi. Është lloj omnivor, i parapëlqen insektet, por ushqehet edhe me kërmij, gjarpërinj, hardhuca, bretkosa, zogj e vezë të shpendëve, brejtës të imët, fruta e fara. Është lloj vetmitar, kurse shoqërohet vetëm gjatë kohës së çiftëzimit. Koha e letargjisë fillon në tetor dhe zgjat deri në prill. Nuk migron dhe shumohet një apo dy herë në vit. Jetojnë deri në 10 vite (Jones et al. 2005).		periferike të banuara, kopshte, parqe e rrallë herë në zona të lagështa dhe zona të larta të pyjeve halorë.				
21	<i>Glis glis</i> <i>Rodentia:</i> <i>Gliridae</i> <i>Gjeri ose</i> <i>Gjumashi i</i> <i>majmë i pyllit</i>	Për nga pamja është i ngjashëm me ketrin për shkak të bishtit xhufkor, me qime të dendura dhe të gjata, por është më i vogël për nga madhësia trupore. Trupin e ka të mbuluar me qime të buta dhe të trasha. Ana shpinore e trupit ka ngjyrë të përhimë ose të errët kafe, kurse ana barkore ngjyrë të bardhë. Gjatësia trupore prej 130 – 190 mm, kurse bishti deri në 168 mm. Ushqehet me fara dhe fruta, vezë, zogj të shpendëve, insekte etj. Nuk migron, por bie në letargji prej vjeshtës e deri në pranverë. Gjatë kësaj kohe të hibernimit zgjohen disa herë për të konsumuar ushqimin, që e kanë deponuar më herët. Lëviz kryesisht gjatë natës. Jetojnë deri në 12 vjet (Krystufek 2007).	Evropë, Azi.	Pyje; 3. Shkurre; 14. Artificiale/tokësore. Është lloj arboreal, i cili banon kryesisht në pyjet gjetherënëse dhe të përziera. Mund të haset edhe në zonat e ulëta, si: kopshte, plantacione, shkurre dhe zona shkëmbore.	Voksh.	Deçan.	I panjohur.	Shqetësim më i vogël, LC.

22	<i>Lepus europaeus</i> <i>Lagomorpha:</i> <i>Leporidae</i> <i>Lepuri</i>	Trupin e kanë të mbuluar me gëzof ngjyrë kafe ose të kuqërremtë nga ana shpinore, kurse nga ana barkore kanë ngjyrë të bardhë. Ngjyrat trupore gjatë stinës së dimrit në përgjithësi janë më të errëta. Kanë gjatësi trupore prej 52 – 68 cm, bisht prej 8 – 12 cm dhe peshë trupore prej 2.5 – 7 kg. Ushqehen me një numër të madh të llojeve barishtore dhe kulturave bujqësore. Kryesisht lëvizin natën, por edhe ditën, mirëpo shkalla e lëvizjes në zona të caktuara është shumë e kufizuar. Nuk migrojnë dhe nuk bien në letargji. Është lloj vetmitar, por mund të grumbullohen në kohë të aktivitetit seksual rreth një partneri ose rreth ushqimit. Është pre e dhelprave, ujkut, çakallit, shpendëve grabitqarë, maces së egër dhe po ashtu i përndjekur nga njeriu.	Palearktik.	Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 14. Artificiale/tokësore. E hasim në një gamë të gjerë habitatesh, duke filluar nga tokat bujqësore, kullosat, zonat malore me vegjetacion të ulët dhe të lartë dhe atë kryesisht në zona të hapura. Mund të takohet edhe në zonat e larta malore deri në 1500 m.	Osojan, Vrellë, Përqevë , Klinë, Zabërxhë, Dërsnik.	Istog, Klinë.	I qëndrueshëm. Trendi i popullatave në nivel global është në rënie e sipër. Edhe në Evropë, në dhjetëvjetëshin e fundit, është vërejtur një rënie. Në Kosovë nënpopullatat e këtij lloji janë të qëndrueshme.	Shqetësim më i vogël, LC.
23	<i>Martes foina</i> <i>Carnivora:</i> <i>Mustelidae</i> <i>Shqartheta ose</i> <i>Kunadhja</i> <i>gushëbardhë</i>	Trupin e ka të mbuluar me qime ngjyrë kafe të errët, kurse te format e reja ngjyrë të çelët të përhimë. Gusha ka ngjyrë të bardhë. Gjatësia e trupit sillet prej 4- -55 cm dhe pesha trupore prej 1 – 2.3 kg. Kanë gjymtyrë dhe bisht të gjatë. Është lloj omnivor dhe ushqehet me pakurizorë dhe kurrizorë të imët dhe të shumëllojshëm, kurse gjatë verës dhe vjeshtës edhe me produkte bimore. Është pre e dhelprës dhe e shpendëve grabitqarë. Kryesisht janë kafshë të vetmuara. Gjatë kohës	Evropë, Azi.	1. Pyje; 3. Shkurre; 6. Zona shkëmbore (p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore); 14. Artificiale/tokësore. Haset kryesisht në pyje gjithëherëse, por edhe në zona kodrinore shkëmbore të hapura dhe në periferi të zonave të banuara.	Belle, Ratishë, Drelaj, Lubozhdë, Pleqe.	Deçan, Pejë, Istog.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.

		së çiftëzimit i hasim nëpër drunj e rrallë në tokë. Nuk bie në letargji dhe nuk migron. Jetëgjatësia sillet prej 3 – 8 vjet (Grizimek 1990).						
24	<i>Martes martes</i> <i>Carnivora:</i> <i>Mustelidae</i> <i>Zardafi ose</i> <i>Kunadhja</i> <i>gushëverdhe</i>	Trupin e kanë të mbuluar me qime ngjyrë kafe të çelët gjatë verës, kurse në dimër me qime të gjata ngjyrë kafe të mbyllët. Gusha ka ngjyrë të verdhë portokalli. Gjatësia trupore sillet prej 45 – 58 cm, ajo e bishtit 16 – 28 cm, kurse pesha e trupit prej 0.8 – 2.4 kg. Zakonisht meshkujt janë më të mëdhenj se femrat. Ushqehen me brejtës të imët, shpendë dhe vezë të tyre, insekte, kërmij, reptile, si dhe me fara dhe frute gjatë stinës së verës. Është pre e dhelprës dhe shpendëve grabitqarë. Nuk bie në letargji dhe nuk migron. Çojnë jetë vetmitare, kurse foletë i ndërtojnë, por edhe mund t'i shfrytëzojnë ato të kafshëve të tjera nëpër drunj. Janë aktive në agim dhe muzg.	Evropë, Azi.	Pyje; 3. Shkurre. Mund të haset kryesisht në pyjet halore ose në ato të përziera, të pasura me drunj të vjetër, si dhe në zona shkëmbore të hapura edhe jashtë pyjeve me vegjetacion të dendur (Overskaug et al. 1994).	Pleqe.	Deçan.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.
25	<i>Meles meles</i> <i>Carnivora:</i> <i>Mustelidae</i> <i>Vjedulla ose</i> <i>Baldosa</i>	Trupi i këtij lloji është i mbuluar me qime të gjata me ngjyrë gri ose të argjendtë nga ana shpinore, kurse nga ana barkore qimet janë të shkurtra, të buta dhe të dendura me ngjyrë të bardhë. Gjatësia trupore është prej 56 – 90 cm, bishti prej 12 – 24 cm dhe pesha trupore prej 8 – 17 kg. Ushqim i parapëlqyer i këtij lloji janë: krimbat e tokës, pastaj farat, frutat, zhardhokët, drithërat, arrat, kërpudhat, vezët e shpendëve, iriqët, ketrat,	Evropë, Azi.	Pyje; 3. Shkurre; 14. Artificiale/tokësore. Haset në zona malore gjithërinë ose gjithëmbajtëse, me vegjetacion të dendur, por edhe në zona të hapura, kullosa dhe në zona të mbjella me kultura bujqësore, si: drithëra, perime dhe pemishte.	Kuqishtë, Novosellë. Bjeshkët e Deçanit.	Pejë, Deçan.	I qëndrueshëm. Trendi i nënpopullatave është I qëndrueshëm. në nivel evropian dhe në Kosovë.	Shqetësim më i vogël, LC.

		lepui etj. (Delahay et al. 2008). Nuk kanë grabitqarë të vërtetë natyrorë, përveç njeriut, por, megjithatë, rrëqebulli, ujku, qeni dhe ariu paraqesin rrezik për të. Lëvizë zakonisht në muzg, natën, por, edhe ditën. Vjedullat janë mjaft miqësore, duke jetuar në grupe prej 2 – 23 individësh, por, në mungesë të ushqimit, bëjnë jetë vetmitare. Jetëgjatësia e këtij lloji është deri në 18 vjet.						
26	<i>Mustela erminea</i> <i>Carnivora:</i> <i>Mustelidae</i> <i>Nuselala e borës</i>	Ky lloj ka trup të zgjatur dhe këmbë të shkurtra. Kokën e ka në formë trekëndëshi, qafën e gjatë, sytë të ndritshëm dhe mustaqet e gjata. Nga ana shpinore gëzofi është me ngjyrë të kuqërreme, kurse ana barkore është tërësisht me ngjyrë të bardhë. Bishti i gjatë 4.5 – 10 cm, në majë përfundon me ngjyrë të zezë. Gjatësia trupore sillet prej 17 – 30 cm dhe pesha trupore prej 340 – 400 gr. Meshkujt janë rëndom më të mëdhenj se femrat. Ushqehen me minj, lepuj, pastaj vezë të shpendëve, pakurizorë, ujëtokësorë, gjarpërinj dhe hardhuca. Janë në gjendje ta mbysin viktimën edhe disa herë më të madhe se vetë dhe ushqimin pastaj e deponojnë në strofull. Janë pre e dhelprave, maceve, shpendëve grabitqarë etj. Nuk bien në letargji dhe nuk migrojnë. Jetëgjatësia e këtij lloji është deri në 7 vjet.	Evropë, Azi, Amerikë veriore.	1. Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 5. Vende ujore (kontinentale); 14. Artificiale/tokësore. Mund të haset në një gamë të gjerë habitatesh, si: pyje halore dhe të përziera, shkurre, kullosa, buzë rrugëve, brigjeve të lumenjve, pastaj kopshte si dhe në zona të populluara. E hasim në ultësira, por edhe në lartësi deri në mbi 4000.	Pobërgjë, Ozdrim, Krushevë.	Deçan Pejë, Klinë.	I qëndrueshëm. Trendi i popullatave është I qëndrueshëm. në nivel evropian dhe në Kosovë.	Shqetësim më i vogël, LC.

27	<i>Mustela nivalis</i> <i>Carnivora:</i> <i>Mustelidae</i> <i>Nuselala</i>	Trupin e kanë të gjatë dhe të hollë e të mbuluar me gëzof ngjyrë kafe të çeltë nga ana shpinore, kurse nga ana barkore është tërësisht i bardhë. Gjatësia trupore e meshkujve sillet prej 13 – 26 cm, kurse e femrave prej 11 – 20 cm. Pesha trupore e meshkujve është prej 26 – 250 gr, kurse e femrave prej 29 - 117 gr. Është lloj i specializuar në gjuajtjen e brejtësve të vegjël, por, në mungesë të tyre ushqehet me vezë të shpendëve, insekte, hardhuca, gjarpërinj, lepuj të vegjël etj. (King & Powell 2007). Është pre e dhelprave, shpendëve grabitqarë etj. Folenë e ndërtojnë në tokë, të cilën e shfrytëzojnë për pushim, rritjen e të vegjëlvë dhe deponim të ushqimit. Nuk bien në letargji dhe nuk migrojnë. Aktiviteti i tyre është natën dhe ditën. Jetëgjatësia e tyre është 7 – 8 vjet.	Evropë, Azi, Amerikë veriore, Afrikë veriore, Zelandë e Re, Azor, Kretë, Maltë.	Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 14. Artificiale/tokësore. Mund të haset në habitate të ndryshme si: fusha, pyje të hapura, shkurre, parqe dhe zona të banuara.	Zabërgjë, Krushevë, Nabërgjan, Baballoq.	Klinë, Pejë, Deçan.	I panjohur. Trendi i popullatave në nivel evropian nuk është i njohur mirë, por edhe në Kosovë nuk ka të dhëna të mjaftueshme për trendin e popullatës.	Shqetësim më i vogël, LC.
28	<i>Mustela putorius</i> <i>Carnivora:</i> <i>Mustelidae</i> <i>Qelbësi</i>	Ka trup të hollë dhe të zgjatur, kokë të gjerë dhe gjymtyrë të shkurtra. Meshkujt janë më të mëdhenj se femrat. Gjatësia trupore e meshkujve sillet prej 35 – 46 dhe e bishtit prej 11.5 – 17 cm, kurse e femrave 29 – 40 dhe e bishtit prej 8.4 – 15 cm. Pesha trupore është midis 1 – 2.5 kg. Gjah i parapëlqyer i këtij lloji janë: brejtësit, shpendët, vezët dhe zogjtë e tyre, lepujt, amfibet, insektet, skrrajat e shiut etj. Qelbësi është pre e dhelprave, qenit, maceve të egra dhe	Evropë, Azi perëndimore.	1. Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 5. Vende ujore (kontinentale); 14. Artificiale/tokësore. Mund të haset kryesisht në zona të ulëta pyjore, kullosa, sipërfaqe me kultura bujqësore, zona të banuara dhe përreth tyre, por edhe pranë brigjeve të lumenjve dhe kënetave.	Uçe, Veriq, Strellc, Zabërxhë, Pograxhë, Përqevë.	Istog, Deçan, Klinë.	I qëndrueshëm. Trendi global i popullatave është në rënie. Në bazë të vrojtimeve në Kosovë, vlerësohet se nënpopullatat e këtij lloji janë të qëndrueshme.	Shqetësim më i vogël, LC.

		atyre shtëpiake. Janë kafshë të vetmuara dhe janë aktive natën ose herët në agim. Territorin e mbrojnë edhe nga individët e të njëjtës gjini duke e markuar me një aromë shumë të rëndë të sekretuar nga gjëndrat anale. Nuk migron dhe nuk bie në letargji. Jeton deri në 6 vjet.						
29	<i>Sciurus vulgaris</i> <i>Carnivora:</i> <i>Mustelidae</i> <i>Ketri</i>	Janë kafshë të shkathëta dhe vigjilente. Ngjyra e trupit varion në stinë të ndryshme, gjatë verës gëzofi është i kuqërremtë, gri ose kafe, kurse gjatë dimrit dominojnë ngjyrat e errëta. Ana barkore ka ngjyrë të bardhë. Gjatësia e trupit është prej 18 – 24 cm, bishti prej 14 – 20 cm, kurse pesha trupore prej 220 – 435 gr. Ushqehen kryesisht me fara dhe fruta drunjsh, si dhe me kërpudha, por ndonjëherë edhe me vezë shpendësh. Janë aktivë gjatë ditës, herët në agim dhe në muzg. Kohën më të madhe qendrojnë në drunj. Jetojnë mesatarisht prej 2 – 7 vjet (Gumell & Wanters 1999).	Palearktik.	1. Pyje; 14. Artificiale/ tokësore. Haset në zonat malore të përziera dhe halore por edhe në zonat periferike të kopshteve dhe parqeve.	Shkrel, Shtupeq i vogël, Isniq.	Pejë, Deçan.	I qëndrueshëm. Trendi i popullatave në nivel global është në rritje. Edhe në Kosovë trendi i nënpopullatave të këtij lloji është stabil.	Shqetësim më i vogël, LC.
30	<i>Sus scrofa</i> <i>Artiodactyla:</i> <i>Suidae</i> <i>Derri i egër</i>	Trupin e kanë të mbuluar me qime të trasha me ngjyrë të zezë, kuqërreme ose të hirtë në të bardhë, me një kreshtë përgjatë shpinës. Gjatësia trupore është prej 153 – 240 cm, lartësia deri në 0.9 m, kurse pesha trupore prej 66 – 350 kg. Meshkujt janë zakonisht më të mëdhenj se femrat. Ushqehen me fara, fruta, zhardhokë bimësh, insekte dhe kurrizorë të	Në të gjitha kontinentet, me përjashtim të Antarktikut.	1. Pyje; 3. Shkurre; 14. Artificiale/tokësore. Gjendet në një gamë të gjerë habitatesh, si zona pyjore të ulëta dhe të larta të cilat nuk përballen me temperatura ekstreme dhe të cilat janë të pasura me vegjetacion të dendur dhe shkurre. Gjithashtu, haset në toka bujqësore të mbjella me drithëra.	Gremnik, Koshutan, Strelle, Bjeshkët e Isniqit.	Klinë, Pejë, Deçan.	Në rritje Trendi i popullatave është I qëndrueshëm. dhe në rritje, në nivel evropian dhe në Kosovë.	Shqetësim më i vogël, LC.

		imët, si: reptilë, shpendë dhe gjitarë. Është pre e ujqve dhe rrëqebullit në vendin tonë, kurse në vende të tjera edhe e luanit, leopardit, krokodilit, pitonit etj. Lëviz kryesisht natën dhe herët në agim, por edhe gjatë ditës. Jetojnë në grupe prej 6 – 20 individësh ose edhe më shumë. Për të vegjlit përkujdesen vetëm femrat. Jetojnë deri në 20 vjet (Graves 1984).						
31	<i>Talpa caeca</i> <i>Eulipotyphla:</i> <i>Talpidae</i> <i>Urithi i verbër</i>	Trupin e kanë të mbuluar me qime të buta, të dendura dhe me shkëlqim. Trupi i tyre ka ngjyrë gri të errët në të zezë, kurse shputat e kuqërreme. Është i ngjashëm me urithët e tjerë, vetëm se te ky lloj sytë janë të mbuluar me një membranë të përhershme, që bën që kafsha të jetë plotësisht e verbër. Gjymtyrët i ka të fuqishme, të cilat përfundojnë me kthetra të përshtatshme për rrëmihje. Ushqehet kryesisht me pakurrizorë, si: krimba të tokës të cilët e përbëjnë rreth 90 % të menysë, pastaj me larva të insekteve, kërmij etj. Jetëgjatësia është rreth 5 vjet.	Lloj endemik i Evropës, por është hasur edhe në Turqi.	1. Pyje; 4. Kullosa; 14. Artificiale/tokësore. Ky lloj mund të haset në livadhe, kullosa, kopshte, pastaj në zona kodrinore-malore e më rrallë në zona subalpine dhe alpine deri në 2000 m.	Zabërxhë, Strelle, Veriq.	Klinë, Deçan, Istog.	I qëndrueshëm. Trendi i nënpopullatave të këtij lloji është I qëndrueshëm., edhe pse në disa lokalitete pamjaftueshëm i njohur.	Shqetësim më i vogël, LC.
32	<i>Vulpes vulpes</i> <i>Carnivora:</i> <i>Canidae</i> <i>Dhëpra</i>	Ky lloj karakterizohet me trup të zgjatur, bisht të gjatë dhe gjymtyrë të shkurtra. Trupi është i mbuluar me gëzof prej qimeve të buta dhe të dendura. Ngjyra e trupit është e kuqërreme, kafe ose në të verdhë, ndërsa maja e bishtit dhe pjesa ventrale e kokës dhe qafës janë me ngjyrë të bardhë, kurse gjymtyrët, putrat dhe pjesët e	Është i përfaqësuar me një numër të madh të nënlojeve dhe haset në Evropë, Afrikë veriore, Azi, Amerikë veriore, Australi, Kanada, Meksikë etj.	1. Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 5. Vende ujore (kontinentale); 14. Artificiale/tokësore. Haset në mjedise të ndryshme si pyje, shkurre, zona bujqësore, afër vendeve të banuara etj.	Qabiq, Dollc.	Klinë.	I qëndrueshëm. Nënpopullatat e këtij lloji janë stabile në Kosovë, por edhe në vendet fqinje.	Shqetësim më i vogël, LC.

		jashtme të veshëve kanë ngjyrë të zezë. Gjatësia trupore është prej 50 – 90 cm, bishti prej 30 – 60 cm dhe pesha trupore prej 3 – 14 kg. Zakonisht, meshkujt janë më të mëdhenj se femrat. Janë omnivorë dhe ushqehen me brejtës, lepuj, insekte dhe fruta. Është lloj i specializuar në gjuajtjen e minjve. Jetëgjatësia e këtij lloji është deri në 10 vjet (Jones & Theberge 1982; Mc Donald 2001; Mc Donald & Reynolds 2005).						
33	<i>Myotis capaccinii</i> <i>Chiroptera:</i> <i>Vespertilionidae</i> <i>Lakuriq nate gishtgjatë</i>	Gjatësia e këtij lloji është nga 47-53 mm dhe pesha deri në 7-13 gr. Këmbët e pasme mund të jenë midis 10-13 mm të gjata. Ushqehet me insekte, kryesisht insekte ujore, por edhe me peshq. Ky lloj varet nga habitatet ujore. Strofullat i bëjnë përgjithësisht në habitatet e nëndheshme. Në Ballkan është i kufizuar në zonat karstike. Lëvizjet midis kolonive verore dhe dimërore janë kryesisht brenda një distance prej 50 km dhe maksimum prej 140 km (Hutterer et al. 2005; Paunović 2016a).	Evropë, Afrikë, Azi.	5. Vende ujore (kontinentale); 3. Shkurre; 7. Shpella dhe habitate nëntokësore (joujore).	Shpella e Radavcit.	Pejë.	I panjohur. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për gjendjen e popullatave të këtij lloji në Kosovë. Trendi i popullatave në nivel evropian është në rënie.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.
34	<i>Myotis daubentonii</i> <i>Chiroptera:</i> <i>Vespertilionidae</i> <i>Lakuriq nate i Daubenton-it</i>	Ky lloj është midis 45 dhe 55 mm i gjatë, me gjerësi krahësh prej 240 deri 275 mm dhe peshë ndërmjet 7 dhe 15 g. Ushqehet me insekte ujore, pastaj Lepidoptera, Diptera dhe Hemiptera. E kërkon ushqimin në trupat ujorë, natyrorë dhe artificialë (duke përfshirë fjordet),	Evropë, Azi.	1. Pyje, 3. Shkurre; 5. Vende ujore (kontinentale); 6. Zona shkëmbore (p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore), 7. Shpella dhe habitate nëntokësore (joujore), 14. Artificiale/tokësore; 15. Artificiale/ujore	Shpella e Radavcit, Lumbardh i i Pejës.	Pejë.	I panjohur. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për gjendjen e popullatave të këtij lloji në Kosovë. Trendi i popullatave në nivel evropian është në rritje.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.

		nganjëherë në pyje ose mjedise me vegjetacion të pakët. Dimëron në një gamë të gjerë të habitateve të nëndheshme. Distanca më e gjatë e regjistruar e lëvizjes gjatë lëvizjeve sezonale është 257 km. (Hutterer et al. 2005). Çiftëzimi ndodh gjatë vjeshtës dhe fekondimi bëhet në pranverën e ardhshme (Hutson et al. 2007b).		& Detare; 9. Detare neritike.				
35	<i>Myotis mystacinus</i> <i>Chiroptera:</i> <i>Vespertilionidae</i> <i>Lakuriq nate me mustaqe</i>	Ky lloj është i zakonshëm në parqe, kopshte dhe fshatra. Është një migrant i kohë paskohshëm. Strofullon në koloni, duke jetuar në pemë, midis shkëmbinjve dhe në rrethoja blegtorale, por gjithashtu dihet që strofullon edhe në shpella, duke jetuar atje kryesisht gjatë gjithë vitit dhe duke u kthyer aty për të hibernuar gjatë dimrit (Dulamtsen et al. 1989) Kolonitë verore janë zakonisht të vendosura në pemë, në ndërtesa, dhe kuti të dedikuara për shpendë dhe lakuriqë. Hibernon në grupe të vogla në vende nëntokësore (shpella, miniera dhe bodrume). Është një lloj nate që del për të gjuajtur për ushqim në perëndim të diellit, por herë pas here është parë ta bëjë këtë edhe gjatë orëve të ditës. Këtë e bën ekskluzivisht pranë trupave ujore por ushqen me insektet fluturuese joujore, të tilla si mushkonja. Të rinjtë lindin në qershor/ korrik (Hutson et al. 2007c).	Evropë, Azi.	1. Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 7. Shpella dhe habitate nën tokësore (joujore); 14. Artificiale/tokësore; 8. Shkretëtira.	Pejë.	Pejë.	I panjohur. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për gjendjen e popullatave të këtij lloji në Kosovë. Trendi i popullatave në nivel evropian gjithashtu nuk është mjaft i njohur.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.

36	<i>Pipistrellus pipistrellus</i> <i>Chiroptera:</i> <i>Vespertilionidae</i> <i>Pipistrel i zakonshëm</i>	Ky është një lloj relativisht i vogël, vetëm 3,5-5,2 cm i gjatë në diametrin midis kokës dhe trupit dhe me bishtin 2,3-3,6 cm. Masa e trupit është midis 3.5 dhe 8.5 gr. E kërkon ushqimin në zona të hapura pyjore dhe skaje pyjesh, shkurre mesdhetare, gjysmëshkretëtira, ferma bujqësore, kopshte rurale dhe në zona urbane. Zakonisht, ushqehet me insekte të vogla, kryesisht me lutura nate. Strofujt e verës gjenden kryesisht në ndërtesa dhe pemë. Shumica e strofujve të dimrit janë të vendosur në rrënojat e ndërtesave, edhe pse mund të përdoren edhe çarje në shkëmbinj dhe shpella dhe gropat potenciale në pemë. Zakonisht, nuk është lloj migrator (Hutson et al. 2007f).	Evropë, Afrikë, Azi.	1. Pyll; 3. Shkurre; 14. Artificiale/tokësore.	Kuqishtë, Lumbardh i i Pejës.	Pejë.	I panjohur. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për gjendjen e nënpopullatave të këtij lloji në Kosovë. Janë vëzhguar vetëm disa individë. Trendi i popullatave në nivel evropian po ashtu nuk është mjaftueshëm i njohur.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.
37	<i>Pipistrellus pygmaeus</i> <i>Chiroptera:</i> <i>Vespertilionidae</i> <i>Pipistrel xhuxh</i>	Ky lloj është ndarë taksonomikisht nga lloji <i>Pipistrellus pipistrellus</i> para disa vitesh, bazuar në thirrjet e ekologacionit të frekuencave të ndryshme, por edhe në bazë të ndryshimeve morfologjike. E kërkon ushqimin përreth zonave pyjore dhe tokave të lagështa dhe është më shumë i lidhur me ujin sesa lloji <i>P. pipistrellus</i> . Ushqehet me insekte, kryesisht me Diptera të ujit. Kolonitë e lindjes gjenden në hapësira drunjsh, zgavra shkëmbinjsh dhe ndërtesa. Nuk ka të dhëna specifike për vendet e strofullimit dimëror të këtij lloji,	Evropë, Turqi, Iran.	1. Pyje; 5. Vende ujore (kontinentale), 14. Artificiale / tokësore.	Shpella e Radavcit, Deçan.	Pejë, Deçan.	I panjohur. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për gjendjen e nënpopullatave të këtij lloji në Kosovë. Janë vëzhguar vetëm disa individë. Trendi i popullatave në nivel evropian po ashtu nuk është mjaftueshëm i njohur.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.

		por, me gjasë, ato janë të ngjashme me ato të përdorura nga P. pipistrellus (Hutson et al. 2007g).						
38	<i>Vespertilio murinus</i> <i>Chiroptera:</i> <i>Vespertilionidae</i> <i>Lakuriq nate</i> <i>dyngjyrësh</i>	Ky lloj ka një madhësi trupore prej 4.8-6.4cm, gjerësi krahësh prej 26-33 cm dhe një peshë prej 11-24 g. Emri i llojit vjen nga gëzofi i cili ka dy ngjyra. Ana shpin- ore është e kuqe në të kaftë, me qime të bardha me nuancë të argjendtë, kurse ana barkore është e bardhë ose gri. Zakonisht, ushqehet me flutura nate dhe insekte të tjera, të tilla si brumbuj. Është kryesisht lloj sedentar, por në disa raste janë regjistru- ar migracione. Ky lloj nate shfaqet vonë në mbrëmje, duke fjetur në të çara të ngushta gjatë ditës. Jeton në koloni të vogla dhe shpesh mund të vrojtohen edhe individët e vetmuar. Hibernon gjatë gjithë dimrit. Të rinjtë lindin në qershor/korrik (Coroioiu 2016).	Evropë, Azi.	1. Pyje; 2. Shkurre; 4. Kullosa; 6. Zona shkëmbore (p.sh., shkëm- binj kontinentalë, maja malore); 7. Shpella dhe habitate nëntokësore (joujore), 8. Shkretëtira; 14. Artificiale/tokësore.	Shpella e Radavecit.	Pejë.	I panjohur. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për gjendjen e nënpopullatave të këtij lloji në Kosovë. Janë vëzhguar vetëm disa individë. Trendi i popullatave në nivel evropian po ashtu nuk është mjaftueshëm i njohur.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.
Nr	Emërtimi i resursit natyror/ACTIN OPTERYGII	Të dhënat e përgjithshme	Përhapja e përgjithshme	Lloji i habitatit	Përhapja në Kosovë	Komuna	Trendi i popullatës	Lloji

1	<i>Salmo marmoratus</i> <i>Salmoniformes:</i> <i>Salmonidae</i> <i>Trofta e mermertë</i>	Ky lloj karakterizohet me trup të zgjatur. Ngjyra e trupit ka nuanca të ngjyrës së murme prej nga e ka marrë edhe emrin. Është shumë i rrezikuar viteve të fundit për shkak të hibridizimit. Mund të arrijë gjatësinë deri në 120 cm dhe moshën deri në 10 vjet (Maric et al. 2010).	Evropë Juglindore, Itali.	Vende ujore (kontinentale); Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat]; Kënetat, moçale, moçalishite; Liqene të përhershme të ujërave të ëmbla). Zakonisht gjendet në ujëra të ftohta malore ku temperatura nuk ngritet mbi 15 °C. Mund të haset edhe në liqene me kushte të tilla të ftohta, në lartësi të mëdha mbidetare.	Lumi Drini i Bardhë në Zllakuqan.	Pejë.	Popullata e këtij lloji është vërejtur të ketë tendencë të rënies viteve të fundit.	I rrezikuar, EN.
2	<i>Scardinius erythrophthalmus</i> <i>Cypriniformes:</i> <i>Cyprinidae</i> <i>Lloska pendëkuqe</i>	Ky lloj ushqehet kryesisht me plankton, insekte që fluturojnë dhe me bimësi. Vezët i lëshon kryesisht në ato vende ku ka bimësi, si për shembull, rrënjë të drunjve etj. Ka aftësi të madhe të adaptimit në ndryshimin e kushteve jetësore. Mund të arrijë gjatësinë deri në 61.7 cm dhe të jetojë deri në 19 vjet (Freyhof and Kottelat 2008).	Evro- Azia.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.4 Kënetat, moçale, moçalishite, 5.5 Liqene të përhershme të ujërave të ëmbla). Ky lloj mund të haset në ujëra të ëmbla bentopelagjike dhe me migrim potamodrom. Paraqitet zakonisht në ujëra të qeta ose me rrjedhje të ngadalshme dhe në ujëra të pasura me vegjetacion bimor.	Lumi Drini i Bardhë.	Pejë.	I qëndrueshëm. Nënpopullatat e këtij lloji në lokalitetet e vrojtuar në Kosovë janë të fragmentura por të qëndrueshme.	Shqetësim më i vogël, LC.
Nr	Emërtimi i resursit natyror/AMPH IBIA	Të dhënat e përgjithshme	Përhapja e përgjithshme	Lloji i habitatit	Përhapja në Kosovë	Komuna	Trendi i popullatës	Lloji
1	<i>Salamandra atra</i> <i>Caudata:</i> <i>Salamandridae</i> <i>Salamandra e Alpeve ose Picërraku i Zi</i>	Salamandra e Alpeve është lloj që ka shtrirje të gjerë në regjionin Alpin të Evropës, kurse në vendin tonë është relativisht i rrallë. Ka trup të zgjatur cilindrik, me madhësi deri në 14 cm. Trupi ka kryesisht ngjyrë të zezë ose të murrme në të zezë, pa	Bosnjë-Hercegovinë, Francë, Gjermani, Itali, Kosovë, Kroaci, Lihtenshtajn, Mali i Zi, Serbi, Slloveni, Shqipëri, Zvicër.	Pyje; Pyje boreale; Pyje të klimës mesatare; Kullosa Kullosa të klimës mesatare; Është lloj kryesisht tokësor. Mund të haset në lartësi të ndryshme mbidetare, prej 400 deri në 2800 m.	Gryka e Deçanit.	Deçan.	I panjohur. Në disa vende evropiane popullatat e këtij lloji janë në rënie. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për gjendjen e popullatave të këtij lloji në	I rrezikuar, EN.

		njolla të ngjyrave të tjera. Jetëgjatësia e këtyre shtazëve mesatarisht është deri në 10 vjet (Andreone et al. 2009).					Kosovë, por nga vëzhgimet është vërejtur se ka tendenca të rënies së popullatave edhe në Kosovë.	
2	<i>Triturus alpestris</i> <i>Caudata:</i> <i>Salamandridae</i> <i>Tritoni alpin</i>	Tritoni alpin është lloj me madhësi mesatare të trupit prej 8 deri në 12 cm, si dhe kokë relativisht të madhe dhe të gjerë. Meshkujt janë më të vegjël se femrat. Karakteristikë dalluese e këtij lloji është që në anën barkore trupi ka ngjyrë portokalli në të kuqërremtë, ndërsa në anën shpinore ka ngjyrë të mbyllët të murrme. Është aktiv më tepër gjatë pasdites dhe muzgut. Janë të njohura disa nënllaje në Evropë, megjithë që hulumtimet taksonomike të popullatave të ndryshme janë akoma duke u kryer. Ky lloj mund të jetojë deri në 20 vjet, edhe pse mesatarisht jeton 7 vjet (Arntzen et al. 2009).	Austri, Belgjikë, Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Çeki, Danimarkë, Kosovë, Kroaci, Francë, Gjermani, Greqi, Hungari, Itali, Lihtenshtajn, Luksemburg, Maqedoni, Mali i Zi, Holandë, Poloni, Rumani, Serbi, Sllovaki, Slloveni, Spanjë, Shqipëri, Zvicër, Ukrainë.	Vende ujore (kontinentale); Vende ujore alpine [përfshirë ujëra të përkohshme nga shkrrirja e borës]]. Ky lloj mund të haset si në zonat litorale ashtu edhe në zonat limnetike të liqenit. Mund të haset edhe në zona alpine por edhe në lartësi më të vogla.	Liqeni i Leqinatit.	Pejë.	I panjohur. Në disa vende evropianepopulatat e këtij lloji janë në rënie. Në Kosovë trendi i popullatës nuk është i njohur mirë.	I rrezikuar, EN.
3	<i>Triturus cristatus</i> <i>Salamandridae</i> <i>Tritoni me kreshta</i>	Është lloj me një përhapje të gjerë në mbarë Evropën, ndërsa në Kosovë është i lokalizuar kryesisht në ultësira dhe vende me ujëra të qeta. Madhësia mesatare e trupit është deri në 16 cm. Trupi është i hollë, ndërsa koka mjaft e gjerë. Tek meshkujt, në anën ventrale të trupit ndodhet një hulli me ngjyrë të verdhë, e cila mungon tek femrat. Në pjesët anësore të trupit ka pika me ngjyrë të bardhë. Në periudhën e shumimit seksual te meshkujt paraqitet një e	Austri, Bjellorusi, Belgjikë, Çeki, Danimarkë, Estoni, Francë, Gjermani, Hungari, Kosovë, Letoni, Lihtenshtajn, Lituani, Luksemburg, Mbretëri e Bashkuar, Moldavi, Holandë, Norvegji, Poloni, Rumani, Rusi, Serbi, Sllovaki, Suedi, Zvicër, Ukrainë.	1 Pyje (1.1 Pyje boreale, 1.4 Pyje të klimës mesatare); 3. Shkurre (3.3 Shkurre boreale, 3.4. Shkurre të klimës mesatare). Ky lloj mund të gjendet në habitate të modifikuara, edhe pse nuk konsiderohet të jetë shumë i adaptueshëm dhe të mbuluara me bar, livadhe, kullosa dhe shkurre.	Stanet e Dubraves.	Istog.	Në rënie. Në disa vende evropiane, popullatat e këtij lloji janë në rënie. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për gjendjen e nënpopullatave të këtij lloji në Kosovë, por është vëzhguar tendencë e rënies së nënpopullatave në disa nga lokalitetet e vrojtuar.	I cenuar, VU.

		ngritur lëkurore, që shtrihet përgjatë tërë gjatësisë së trupit. Riprodhimi bëhet në ujërat e përhershme dhe në ujërat gjysmë të rrjedhshme si pellgje, rrallë liqene, gurorë të përmytura, kanale vaditëse dhe kanale. Përdorimi i pellgjeve të vogla është tipik në të gjithë vargun e përhapjes.						
4	Bombina variegata Anura: Bombinatoridae Barkverdha	Madhësia trupore është 28-56 mm, kurse peshon ndërmjet 2.3 dhe 12 g. Nëbazë të kësaj karakteristike, këto bretkosa janë vendosur në mesin e anëtarëve më të vegjël të familjes Bombinatoridae. Në anën shpinore të trupit lëkura ka ngjyrë të murrme në bojëkafe, shpesh me pika të ndritshme. Femrat prodhojnë deri në 300 vezë në një vit. Pasi që ky lloj i bretkosës nuk ka fshikëza vokale, atëherë gjatë peri udhës së shumimit meshkujt lëshojnë një zë të qetë, në mënyrë që t'i joshin femrat për çiftëzim. Për shkak të lëvizjes së shpejtë të formave juvenile, shpesh zgjerohen në hapësira të mëdha.	Austri, Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Çeki, Francë, Gjermani, Greqi, Hungari, Holandë, Itali, Kosovë, Kroaci, Lihtenshtajn, Luksemburg, Maqedoni, Mali i Zi, Poloni, Rumani, Serbi, Sllovaki, Slloveni, Shqipëri, Zvicër, Ukrainë.	1 Pyje (1.1 Pyje boreale, 1.4 Pyje të klimës mesatare); 3. Shkurre (3.3 Shkurre boreale, 3.4. Shkurre të klimës mesatare); 4 Kullosa (4.4 Kullosa të klimës mesatare); 5 Vende ujore (kontinentale) (5.2 Lumenj, përrënj, përroska periodike/të përkohshme/të parregullta, 5.3. Ligatina të dominuara nga shkurret); 15 Artificiale – ujore (15.3. Basene të akuakulturës, 15.7. Toka të ujitura [përfshirë kanalet ujitëse]). Zakonisht jetojnë përgjatë lumenjve dhe përroskave ujore, por i gjejmë dhe në gropa argjile dhe zhavorresh. Mund të hasen në mjedise të ndryshme të lartësive mbidetare, prej 100 deri në 2100 m.	Klinë.	Klinë.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.
5	Pelophylax ridibundus Anura: Ranidae	Ky lloj mund të arrijë një gjatësi maksimale të trupit prej 17 centimetra, por meshkujt mbeten gjithnjë me trup më të vogël (rreth 12 cm). Koka është proporcionale e madhe dhe këmbët e prapme janë të gjata, e kjo u jep atyre aftësi të shkëlqyera të hedhjes.	Afganistan, Arabi Saudite, Armeni, Austri, Azerbajxhan, Bahrein, Bjellorusi, Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Çeki, Danimarkë, Francë, Gjeorgji, Gjermani, Greqi, Holandë, Hungari, Iran, Irak, Kazakistan, Kosovë, Kinë, Kroaci, Kirgizistan, Letoni,	Shkurre (3.3 Shkurre boreale, 3.4. Shkurre të klimës mesatare); 5 Vende ujore (kontinentale) (5.3. Ligatina të dominuara nga shkurret); 7. Shpella dhe habitate nëntokësore (ujore); 14. Artificiale/tokësore (14.4. Kopshte rurale). Ky lloj kryesisht haset në ujëra të ndenjura.	Istog.	Istog.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.

		Ekziston një ndryshim i madh në ngjyrën e trupit, duke filluar nga jeshile e errët deri në bojëkafe ose gri, ndonjëherë me disa vija të lehta të gjelbra. Ushqimi i tyre përbëhet nga pilivesat dhe insekte të tjera, merimangat dhe krimbat e tokës. Bretkosat e rritura ushqehen edhe me brejtës të vegjël dhe nganjëherë me amfibë dhe peshq të vegjël (Pasuljević 1968).	Lituani, Maqedoni, Moldavi, Mali i Zi, Poloni, Rumani, Rusi, Serbi, Sllovaki, Slloveni, Taxhikistan, Turqi, Turkmenistan, Ukrainë, Uzbekistan.					
6	<i>Triturus vulgaris</i> <i>Caudata:</i> <i>Salamandridae</i> <i>Tritoni i rëndomtë</i>	Ky lloj ka aftësi të mëdha për përshtatje, prandaj edhe gjendet në mjedise të shumta ujore si ligatina, kanale për ujitje etj. Madhësia e trupit është mesatarisht deri në 10 cm. Në periudhën e shumimit meshkujt marrin ngjyrë më të errët sesa femrat (Atlas of Amphibians 1997).	Armeni, Austri, Azerbajxhan, Bjellorusi, Belgjikë, Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Çeki, Danimarkë, Estoni, Finlandë, Francë, Gjeorgji, Gjermani, Greqi, Holandë, Hungari, Irlandë, Itali, Kazakistan, Kosovë, Kroaci, Letoni, Luksemburg, Maqedoni, Mbretëri e Bashkuar, Moldavi, Mali i Zi, Norvegji, Poloni, Rumani, Rusi, Serbi, Sllovaki, Slloveni, Suedi, Shqipëri, Zvicër, Turqi, Ukrainë.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përranj, përroska, të përtheshme [përfshirë ujëvarat], 5.2 Lumenj, përranj, përroska periodike/të për- kohshme / të parregullta, 5.3. Ligatina të dominuara nga shkurret). Ky është një lloj i përhapur kryesisht në mjedise ujore. Gjendet në lartësi të ndryshme mbidetare deri në rreth 2150 m.	Gurra e Gjatë në Deçan, Gryka e Deçanit.	Deçan.	I qëndrueshëm. Në nivel evropian, gjendja e popullatës së këtij lloji është stabile. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për gjendjen e nënpopul- latave në Kosovë, por bazuar në aftësitë përshtatëse të llojit dhe përhapjen e gjerë, mund të konkludohet se gjendja e popullatës në Kosovë është e qëndrueshme, gjithashtu.	Shqetësim më i vogël, LC.

7	Bufo bufo Anura: Bufo Thithëlopa	Është lloj që përshtatet lehtë në mjediset e ndryshme. Madhësia e trupit është deri në 15 cm. Zakonisht e gjejmë në zonat e lagështa me bimësi të dendur, kurse në përgjithësi u shmangen hapësirave të mëdha dhe zonave të hapura. Zakonisht, qëndrojnë të fshehura gjatë ditës dhe bëhen aktive në muzg dhe gjatë natës, kur edhe fillojnë të gjuajnë invertebrorë të ndryshëm me të cilët ushqehen. Ky lloj bën jetë vetmitare, kurse në sezonin e shumimit një numër i madh i individëve kalojnë në pellgje të caktuara ujore, ku meshkujt i joshin femrat për fekondim. Zhvillimi është kryesisht me metamorfozë. Pas disa muajve të rritjes dhe zhvillimit, të miturit dalin nga uji dhe mbeten kryesisht organizma tokësorë për pjesën tjetër të jetës së tyre.	Algjeri, Andorrë, Austri, Bjellorusi, Belgjikë, Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Çeki, Danimarkë, Estoni, Finlandë, Francë, Gjermani, Gibraltari, Greqi, Hungari, Itali, Kazakistan, Kosovë, Kroaci, Letoni, Liban, Lihtenshtajni, Lituani, Luksemburg, Maqedoni, Mbretëri e Bashkuar, Moldavi, Monako, Mali i Zi, Marok, Holandë, Norvegji, Poloni, Portugali, Rumani, Rusi, San Marino, Serbi, Sllovaki, Slloveni, Spanjë, Suedi, Zvicër, Siri, Tunizi, Turqi, Ukrainë.	1 Pyje (1.4 Pyje të klimës mesatare); 3. Shkurre (3.3 Shkurre boreale, 3.4. Shkurre të klimës mesatare); 4 Kullosa (4.4 Kullosa të klimës mesatare); 5 Vende ujore (kontinentale) (5.2 Lumenj, përrenj, përroska periodike / të përkohshme / të parregullta, 5.3. Ligatina të dominuara nga shkurret); 14 Artificiale/ tokësore (14.4 Kopshte rurale, 14.5 Zona urbane).	Gillaviçicë, Grabanicë.	Pejë, Klinë.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.
8	Bufotes viridis Anura: Bufo Brethosa e gjelbër	Ka madhësi të trupit nga 4.5 deri në 12 cm. Karakteristikë e veçantë e këtij lloji është se i ka gjëndrat parotide-pasvëshore shumë të theksuara, të vendosura menjëherë pas syve. Lëkura e trupit nga ana dorzale është e pajisur me gungëza gjëndërorë ngjyrë të gjelbër ulliri, si dhe disa pika të kuqërremta në pjesët anësore të ekstremiteteve. Ana ventrale e trupit ka ngjyrë të hirit të ndritshme. Gjatë periudhës së shumimit, femrat marrin ngjyrë të	Austri, Bjellorusi, Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Çeki, Estonia, Francë, Gjermani, Greqi, Hungari, Itali, Kazakistan, Kosovë, Kroaci, Letoni, Lituani, Moldavi, Mali i Zi, Poloni, Rumani, Rusi, Serbi, Sllovaki, Slloveni, Spanjë, Shqipëri, Zvicër, Ukrainë.	1 Pyje (1.4 Pyje të klimës mesatare); 3. Shkurre (3.3 Shkurre boreale, 3.4. Shkurre të klimës mesatare); 4 Kullosa (4.4 Kullosa të klimës mesatare); 5 Vende ujore (kontinentale) (5.3. Ligatina të dominuara nga shkurret); 14 Artificiale/ tokësore (14.4 Kopshte rurale, 14.5 Zona urbane); 15 Artificiale Ujore (15.3. Basene të akuakulturës). Ky lloj mund të jetojë në pyje, stapa pyjore, stapa,	Pejë, Klinë, Istog, Deçan.	Pejë, Klinë, Istog, Deçan.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.

		gjelbër më të theksuar. Sa i përket përhapjes, konsiderohet si lloj me përhapje shumë të gjerë që nga lartësitë e mëdha mbidetare e deri te pjesët me të ulëta.		gjysmëshkretëtira dhe shkretëtira. Mund të gjendet edhe në vende të lagështa, por edhe në vende të thata.				
9	<i>Hyla arborea</i> <i>Anura: Hylidae</i> <i>Bretkosa e pemëve</i>	Është lloj me madhësi relativisht të vogël trupore. Te meshkujt madhësia trupore sillet midis 3 dhe 4 cm, ndërsa te femrat, 4 deri në 5 cm. Kanë trup të hollë dhe këmbë të gjata. Në anën shpinore të trupit kanë lëkurë të butë, ndërsa në anën barkore ajo është më e vrazhdë. Ngjyra e lëkurës nga ana shpinore mund të jetë e gjelbër ose hirtë, varësisht nga temperatura e mjedisit dhe sasia e lagështisë, ndërsa nga ana barkore lëkura ka ngjyrë të bardhë. Në maje të gishtave kane disqe të veçanta me ane të të cilave ngjiten në pemë dhe drunj të ndryshëm (Pasuljević 1968).	Armeni, Austri, Azerbajxhan, Bjellorusi, Belgjikë, Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Çeki, Danimarkë, Francë, Gjeorgji, Gjermani, Greqi, Holandë, Hungari, Itali, Kosovë, Kroaci, Lihtenshtajn, Litواني, Luksemburg, Maqedoni, Mali i Zi, Moldavi, Poloni, Portugali, Rumani, Rusi, Serbi, Sllovaki, Slloveni, Spanjë, Suedi, Shqipëri, Zvicër, Turqi, Ukrainë.	1 Pyje (1.4 Pyje të klimës mesatare); 3. Shkurre (3.3 Shkurre boreale, 3.4. Shkurre të klimës mesatare); 4 Kullosa (4.4 Kullosa të klimës mesatare); 5 Vende ujore (kontinentale) (5.3. Ligatina të dominuara nga shkurret); 14 Artificiale/ tokësore (14.4 Kopshte rurale, 14.5 Zona urbane); 15 Artificiale ujore (15.3. Basene të akuakulturës). Është lloj kryesisht i lartësive të vogla mbidetare, edhe pse është hasur edhe deri në 2300 m. Ky lloj shoqërohet përgjithësisht me pyje, shkurre, livadhe, kopshte, vreshta, pemishte, parqe, liqene dhe vegjetacion të ulët bregor të hapur, të ndriçuar mirë. Pyjet e errëta dhe të dendura shmangen. Mund të tolerojnë periudhat e thatësisë dhe mund të hasen edhe në habitate të thata.	Radavc.	Pejë.	I panjohur. Në shumë vende evropianepopul latat e këtij lloji janë të fragmentuara dhe në rënie. Nga Kosova nuk ka të dhëna të mjaftueshme për trendin e popullatave të këtij lloji.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.

10	<i>Rana dalmatina</i> <i>Anura: Ranidae</i> <i>Bretkosa e shkathë</i>	Ky lloj karakterizohet me trup të hollë dhe me ekstremitete të gjata. Në kokë ka një lloj feçe të butë. Meshkujt arrijnë madhësi të trupit deri në 6.5 cm, ndërsa femrat deri në 8 cm. Ngjyra e trupit është kryesisht kafë ose kafë në të kuqërremtë në anën shpinore, kurse në anën barkore më e ndritshme dhe pa njolla të dukshme. Këmbët e pasme janë jashtëzakonisht të gjata, të cilat i mundësojnë që të kërcëjë më shumë se bretkosa të tjera të ngjashme është e njohur se ato mund të hidhen në largësi deri në dy metra. Periudha e shumimit është në 20 ditët e muajit mars por ajo mund të vonohet varësisht nga kushtet klimatike (Kaya et al. 2009).	Austri, Belgjikë, Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Çeki, Danimarkë, Francë, Gjermani, Greqi, Hungari, Itali, Kroaci, Kosovë, Luksemburg, Maqedoni, Mali i Zi, Mbretëria e Bashkuar, Ruman, Serbi, Sllovaki, Slloveni, Spanjë, Suedi, Shqipëri, Zvicër, Turqi, Ukrainë.	1 Pyje (1.4 Pyje të klimës mesatare); 4 Kullosa (4.4 Kullosa të klimës mesatare); 5 Vende ujore (kontinentale) (5.3. Ligatina të dominuara nga shkurret, 5.11. Vende ujore alpine [përfshirë ujërat e përkohshme nga shkrija e borës]; 15 Artificiale Ujore (15.3. Basene të akuakulturës). Mund të haset deri në 1700 m lartësi mbidetare. Ky lloj haset në pyje me gjethe, kryesisht prej lisi dhe / ose ahu, shkoze, etj. Këto pyje shpesh përmbajnë një shtresë të trashë të mbeturinave të gjetheve.	Lëbush.	Deçan.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.
11	<i>Rana graeca</i> <i>Amphibia:</i> <i>Anura: Ranidae</i> <i>Bretkosa greke</i>	Bretkosa greke është një bretkosë me ngjyrë kafë dhe ka një madhësi të trupit prej 5 deri në 8 cm. Këmbët i ka të gjata dhe ka një hundë të shkurtër. Pjesa shpinore e trupit është e lëmuar dhe ka ngjyrë kafë. Nuk ka njolla në trup, por shpesh mund të shfaqen disa pika të ndritshme të ngjashme me mykun. Pjesa barkore është e ndritshme, ndërsa në regjionin e fytyrës bëhet më e murrme. Meshkujt kanë xhepa të brendshëm vokale dhe gjatë periudhës së shumimit lëshojnë zë. Riprodhimi bëhet nga shkurti deri në prill, duke depozituar në shtratin guror të ujërave të rrjedhshme grumbuj xhelatinozë prej 200-2000 vezësh.	Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Greqi, Kosovë, Mali i Zi, Maqedoni, Serbi, Shqipëri	1 Pyje (1.4 Pyje të klimës mesatare); 4 Kullosa (4.4 Kullosa të klimës mesatare); 5 Vende ujore (kontinentale) (5.1. Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.11. Vende ujore alpine [përfshirë ujërat e përkohshme nga shkrija e borës]; 14 Artificiale/tokësore. Në të shumtën e rasteve është i lidhur për habitate të lumenjve të vegjël dhe të ftohtë. Gjithashtu, shpesh gjendet edhe përreth përroskave dhe burimeve, të cilat gjenden në pyje të përziera. Po ashtu,	Gryka e Deçanit, Prelep.	Deçan.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.

				është hasur përreth liqeneve glaciale.				
12	<i>Rana temporaria</i> <i>Anura: Ranidae</i> <i>Bretkosa e zakonshme</i>	Është lloj me madhësi mesatare të trupit prej 6 deri në 9 cm. Regjioni shpinor dhe ai i ekstremiteteve ka ngjyrë të gjelbër ulliri, mirëpo tonet e ngjyrës mund të ndryshojnë, varësisht nga mjedisi se ku ndodhen. Nga përfaqësuesit e këtij lloji ka edhe forma albino. Gjatë periudhës së shumimit, bretkosa e gjinisë mashkullore ka tendencë të kthejë ngjyrën e trupit në të errët-blu. Kanë këmbë të pasme të gjata që iu mundësojnë mënyrën e lëvizjes me kërcim. Këto shtazë janë aktive gjatë gjithë vitit. Shumohen kryesisht në ujëra të cekëta dhe të pastra, ku periudhën e shumimit e kanë që nga muaji mars e deri në fund të qershorit.	Austri, Bjellorusi, Belgjikë, Bullgari, Çeki, Danimarkë, Estoni, Finlandë, France, Gjermani, Hungari, Irlandë, Itali, Kosovë, Letoni, Lihtenshtajn, Lituani, Luksemburg, Maqedoni, Mbretëri e Bashkuar, Mali i Zi, Holandë, Norvegji, Poloni, Rumani, Rusi, Serbi, Sllovaki, Slloveni, Spanjë, Suedi, Zvicër, Ukrainë.	1 Pyje (1.4 Pyje të klimës mesatare); 3. Shkurre (3.3 Shkurre boreale, 3.4. Shkurre të klimës mesatare); 4 Kullosa (4.4 Kullosa të klimës mesatare); 5 Vende ujore (kontinentale) (5.3. Ligatina të dominuara nga shkurret, 5.11. Vende ujore alpine [përfshirë ujërat e përkohshme nga shkrija e borës); 14 Artificiale/tokësore (14.4 Kopshte Rurale, 14.5 Zona urbane); 15 Artificiale Ujore (15.3. Basene të akuakulturës). Mund të haset në lartësi të ndryshme mbidetare, deri në 2700 m. Ky lloj haset në habitate të ndryshme, si pyje gjetherënëse, halore dhe të përziera, ku mund të jetojë në zona të thata por edhe të lagështa.	Liqeni i Leqinatit, Gryka e Deçanit.	Pejë, Deçan.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.
13	<i>Salamandra salamandra</i> <i>Caudata:</i> <i>Salamandridae</i> <i>E bukura e dheut</i>	Ky lloj është mjaft i përhapur. Madhësia e trupit arrin nga 250 deri 300 mm. Femrat janë zakonisht më të mëdha se meshkujt, por karakterizohen me ekstremitete më të shkurtra. Karakterizohet me prezencën e bishtit, që është më i shkurtër se trupi. Në anën shpinore dhe në pjesët anësore të trupit ka ngjyrë të zezë, me njolla të verdha. Ana barkore ka kryesisht ngjyrë të zezë. Ka aftësi të përshtatet në ndryshimet e mjedisit	Andorrë, Austri, Belgjikë, Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Çeki, Francë, Gjermani, Greqi Holandë,, Hungari, Itali, Lihtenshtajn, Luksemburg, Kosovë, Kroaci, Mali i Zi, Maqedoni, Poloni, Portugali, Rumani, San-Marino, Serbi, Sllovaki, Slloveni, Spanjë, Shqipëri, Zvicër, Ukrainë.	1 Pyje (1.1 Pyje boreale, 1.4 Pyje të klimës mesatare); 4 Kullosa (4.4 Kullosa të klimës mesatare); 5 Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.2 Lumenj, përrrenj, përroska periodike/të përkohshme/të parregullta, 5.3. Ligatina të dominuara nga shkurret). Jeton kryesisht në mjedise ligatinore dhe pyje.	Deçan, Këpuz, Gurrat e Bardha, Dubovë, Bjeshkët e Nemuna.	Deçan, Klinë, Istog , Pejë.	I panjohur. Deri vonë popullatat e këtij lloji kanë qenë të qëndrueshme, por në vitet e fundit, për shkak të degradimit të pyjeve dhe erozionit të rrjedhës së lumenjve, është vërejtur një rënie e lehtë në madhësinë e popullatës. Ekziston	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.

		jetësor (Gasc et al. 1997).		Mund të gjendet gjithashtu në lëndina, lumenj dhe liqene. Ky lloj parapëlqen mikrohabitata të mbuluara me gjethe të dendura dhe myshk. Mund të haset prej nivelit të detit deri në 2500 m.			nevoja për një hulumtim më të hollësishëm për të përcaktuar prirjen e kësaj rënieje.	
Nr.	Emërtimi i resursit natyror/AVES	Të dhënat e përgjithshme	Përhapja e përgjithshme	Lloji i habitatit	Përhapja në Kosovë	Komuna	Trendi i popullatës	Lloji
1	<i>Tichodroma muraria</i> <i>Passeriformes: Tichodromidae</i> <i>Zvarritësi krahëkuq</i>	Madhësia e këtij lloji është 16•5–17 cm, kurse pesha 16•7–19•3 g. Ky lloj është shtegtar i distancave të shkurtra, kryesisht në aspektin longitudinal. Ushqehet me insekte, merimanga dhe parruazorë të tjerë (BirdLife International 2018b).	Malet e Evropës jugore dhe lindore (Spanja veriore dhe Franca jugore e lindore, përfshirë Korsikën në Itali, Ballkanin, Kaukazin, Turqinë jugore dhe lindore), në lindje deri në Iranin verior (Mali Elburz, mbase edhe Azerbajxhani dhe Mali Zagros). Nuk folezon në ultësira.	Zonat shkëmbore (p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore). Ky lloj jeton në një sërë rajonesh shkëmbore, duke përfshirë shkëmbinj të pjerrtë, të thyer, shpatet e shkëmbinjve dhe grykat e hijezuara në zonat malore, me vrima dhe çarje për fole dhe grumbullim. Për kërkim ushqimi janë të rëndësishme zonat e përziera me diell dhe hije. Në dimër, janë të parapëlqyera habitatet e ngjashme shkëmbore (BirdLife International 2018).	Dy lokalitete në Pejë.	Pejë.	I panjohur.	I rrezikuar, EN.
2	<i>Picoides tridactylus</i> <i>Piciformes: Picidae</i> <i>Qukapiku tregishtar</i>	Madhësia e këtij lloji është 20–24 cm (Evro-Azi). Ky lloj shpeshherë gjendet në ato vende ku shqetësimet si zjarri, për shembull, kanë shkaktuar shpërthim të insekteve (BirdLife International 2016j).	Malet e Evropës qendrore, jugore dhe juglindore (përveç Karpateve perëndimore), Tien Shan, Kore verilindore dhe Japoni veriore (Hokkaido).	Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare). Ky lloj gjendet në pyje të rritura halore, veçanërisht në ato të Picea spp.	Kuqishtë, Deçan.	Pejë, Deçan.	I panjohur.	Gati i kërcënuar, NT.

3	<i>Falco cherrug</i> <i>Falconiformes:</i> <i>Falconidae</i> <i>Skifteri i</i> <i>gjuetisë</i>	Madhësia e këtij lloji është 45–57 cm, mashkulli peshon 730–990 g, femra 970–1 300 g, dhe hapja e krahëve është 97–126 cm. Në varshmëri nga prania e ushqimit, mund të jenë sedentar, ose pjesërisht apo tërësisht shtegtar. Gjuajnë kryesisht brejtës tokësorë të madhësisë mesatare (BirdLife International 2017f).	Europa qendrore dhe lindore nëpërmjet Ukrainës dhe Rusisë jugperëndimore deri në Siberinë jugqendrore, Kazakistani verior, Azia e Vogël dhe Irani; dimëron prej Evropës jugore deri në Afrikën veriore dhe lindore e deri në Azinë jugperëndimore.	4. Kullosa (4.4 Kullosa të klimës mesatare); 14. Artificiale/tokësore (14.1. Tokat e punueshme, 14.2. Kullosat). Ky lloj parapëlqen peizazhe të hapura me bar, të tilla si skaj shkretëtirash, gjysmëshkretëtirash, stepa, zona bujqësore dhe zona të thata malore.	KrusheVë.	Klinë.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.
Nr	Emërtimi i resursit natyror/GAST ROPODA	Të dhënat e përgjithshme	Përhapja e përgjithshme	Lloji i habitatit	Përhapja në Kosovë	Komuna	Trendi i popullatës	Lloji
1	<i>Belgrandiella bumasta</i> <i>Littorinimorpha</i> : <i>Bythinellidae</i>	Guaska është e vogël (gjatësia 1.8-2.0 mm, gjerësia 1.0-1.2 mm), me ngjyrë kah e bardha, rrethore cilindrike, me maje të topitur. Apertura në formë trekëndëshi me maje të rrethuar (Schütt 1960).	Kosovë.	Vende ujore (kontinentale); Sisteme ujore karstike dhe të tjera nëntokësore). Është lloj nëntokësor. Gjendet në akuiferët karstikë dhe ujërat intersticiale të shtresës nëntokësore të rërës në burimet karstike.	Rugovë.	Pejë.	I panjohur. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme rreth trendit të popullatës së këtij lloji (Seddon 2011a).	I cenuar, VU.
2	<i>Bythinella istoka</i> <i>Littorinimorpha</i> : <i>Bythinellidae</i>	Guaska është e vogël (gjatësia 2.7-2.8mm, gjerësia 1.5–1.6 mm), me ngjyrë kah e bardha, cilindrike, me majë të topitur dhe umbilikus të mbyllur. Sipërfaqja është e mëndafshhtë dhe e shtresëzuar imët, apertura vezake, peristoma e trashur në kolumellë. Është lloj tipik i burimeve karstike (Glöer & Pešić 2014).	Kosovë.	Vende ujore (kontinentale); Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza; Sisteme ujore karstike dhe të tjera nëntokësore). Ky lloj është gjetur deri më tani në vetëm një burim karstik të vëllimit të lartë, ku u gjet se jeton në ujëra sipërfaqësore, bashkangjitur me zhavorr dhe gurë.	Vrellë e Istogut.	Pejë.	I panjohur. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për trendin e tanishëm të popullatës së këtij lloji.	I cenuar, VU.
3	<i>Iglica illyrica</i> <i>Littorinimorpha</i> : <i>Moitessieriidae</i>	Guaska është shumë e vogël (gjatësia 1.5-1.7 mm, pesha 0.5-0.6 mm), forma turriforme, me mure të holla, me ngjyrë të bardhë transparente dhe me aperturë relativisht të vogël	Kosovë, Mali i Zi.	Vende ujore (kontinentale); Sisteme ujore karstike dhe të tjera nëntokësore). I banon akuiferët karstikë dhe ujërat intersticiale të	Drini i Bardhë në Radave, Deçan.	Pejë, Deçan.	I panjohur.	I cenuar, VU.

		ovoide (Grego et al. 2017; Schütt 1975).		shtresës nëntokësore të rrës në burimet karstike.				
4	<i>Monachoides kosovoensis</i> <i>Stylommatophora: Hygromiidae</i>	Guaska është e nënrrumbullakët me ngjyrë të çelët kafe, në sutura më e çelët, me një shirit të lehtë në periferi, e shtresuar në mënyrë të parregullt dhe me granula të imta, me 5-6 përdredhje, në periferi lehtas këndore apo rrethore, përdredhja e fundit lehtas në rënie përpara aperturës, apertura e ka buzën e brendshme, margjina relekon në anën bazore dhe anësore të kolumellës, umbilikusi është i gjerë dhe i thellë, sa 1/5 e diametrit. Gjatësia e guaskës është 7-9 mm, kurse gjerësia 10-14 mm. Ky lloj jeton në drunjë që janë në kalbje e sipër apo midis gjetheve në shpërbërje (De Winter and Maassen 1992; Fehér 2011b).	Kosovë.	Pyje; Pyje të klimës mesatare). Ky është një lloj silvikol, që preferon pyjet e pishës apo ato të përziera, të pishës dhe ahut.	Çakorr.	Pejë.	I panjohur.	I cenuar, VU.
5	<i>Montenegrina sporadica</i> <i>Stylommatophora: Clausiliidae</i>	Guaska e këtij lloji është fusiforme dhe lehtësisht brinore. Përdredhjet e poshtme janë të lëmuara, kurse ato të epërmet të lëmuara dhe me rrudha të lehta. Qafa është e shtresuar dhe e përdredhur përbrenda. Kreshtat bazale dhe periferike janë të dobëta. Peristoma është e ngjitur, ovoide deri në diçka këndore, me margjina lehtas të fryra. Gjatësia e guaskës është 15 mm, kurse gjerësia 3.2-3.7 mm. Ky është një lloj i obligueshëm shkëmbor, i lidhur me zona gëlqerore.	Kosovë, Shqipëri. Lloji nominal është i njohur vetëm nga Kosova.	Zona shkëmbore [p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore]. Ky lloj banon në habitatet e shkëmbinjve gëlqerorë dhe gjendet në çarje ose midis dhe nën gurë. Habitatet e përshtatshme përfshijnë shkëmbinj të vegjël deri të mëdhenj, grykat dhe pyjet shkëmbore.	Deçan.	Deçan.	I panjohur.	I cenuar, VU.

		Zakonisht mund të gjendet në sipërfaqe të hapura të shkëmbinjve ose në bazën e tyre (Fehér and Szekeres 2016; Fehér 2017; Nordsieck 1974).						
6	<i>Plagigeyeria gladilini</i> <i>Littorinimorpha</i> : <i>Hydrobiidae</i>	Guaska është konike (gjatësia 2.5-3.5 mm, gjerësia 1.7-2.0 mm), me ngjyrë kah e bardha e tejdukshme, me dredha konvekse. Apertura është ovoide, peristoma zgjerohet në mënyrë të barabartë (Grego et al. 2017; Kuščer 1937).	Kosovë.	Vende ujore (kontinentale); Sisteme ujore karstike dhe të tjera nëntokësore). Është lloj nëntokësor. I banon akuiferët karstikë dhe ujërat intersticiale të shtresës nëntokësore të rërës në burimet karstike.	Drini i Bardhë në Radavc.	Pejë.	I panjohur. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për trendin e tanishëm të popullatës së këtij lloji.	I cenuar, VU.
7	<i>Helix dormitoris</i> : <i>Stylommatophora</i> : <i>Helicidae</i>	Guaska e këtij lloji është e rrumbullakët(krahasuar me llojet e tjera të kësaj gjinie) me ngjyrë hiri në të bardhë me pesë shirita spiralë ngjyrë gështenje, nga të cilët i dyti dhe i treti janë të fuzionuar në një shirit. I ka 3-4 përdredhje, sipërfaqja e guaskës është e lëmuar me brirëza aksialë të imët dhe disa ngushtime spirale nënsuturale. Përdredhja e fundit lehtas në rënie drejt periferisë, apertura rrethore, hyrja e aper turës e ngushtë, kallusi labial i dobët me ngjyrë kremi në të bardhë, trekëndëshi kolumelar i vogël, umbilikusi i mbyllur në guaskat e të rriturve. Gjatësia e guaskës është 33-47 mm, kurse gjerësia 30-43mm.	Bosnjë-Hercegovinë, Kosovë, Mali i Zi, Maqedoni, Serbi, Shqipëri.	Pyje (1.4 Pyje të klimës mesatare); 4. Kullosa (4.4 Kullosa të klimës mesatare); 6 Zona shkëmbore [p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore] Ky lloj është i lidhur me habitate shkëmbore gëlqerore, shkurre gurorë, pyje dhe kullosa gurorë.	Hajle (Knipper 1939; Neubert 2014).	Pejë.	I panjohur. Megjithëse pak dihet rreth trendit të tanishëm të popullatës, nuk ka arsye të supozojmë ndonjë luhatje ekstreme ose rënie të numrit të individëve maturë, sepse habitati gëlqeror, ku ndodhen këto kafshë, nuk është i kërcënuar nga aktiviteti njerëzor (Fehér 2011a).	Gati i kërcënuar, NT.
8	<i>Macedonica frauenfeldi</i> <i>Stylommatophora</i> : <i>Clausiliidae</i>	Guaska është e zgjatur fusiforme me 10-11 përdredhje me ngjyrë të çelët qershie kah e kafta,	Endemik i Ballkanit. Bullgari, Kosovë dhe Serbi. Nënllloji occidentalis është i	Zona shkëmbore [p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore] Ky lloj	Istog.	Istog.	I panjohur. Megjithëse pak dihet rreth trendit të	Gati i kërcënuar, NT.

		shpesh me bri ngjyrë të kaltër, me sipërfaqe gati të lëmuar ose lehtas të shtresuar. Gjatësia e guaskës 17 – 24 mm, kurse gjerësia 4-5.5 mm. Ky është një lloj i obligueshëm shkëmbor, i lidhur me zona gëlqerore. Zakonisht, mund të gjendet në sipërfaqe të hapur të shkëmbinjve ose në bazën e tyre (Dedov 2017a; Welter-Schul tes 2012). Në Kosovë është prezent nënllloji Macedonica frauenfeldi occidentalis S. H. F. Jaeckel, 1954, e ky është njëri nga 8 nënlllojet e njohura (Jaeckel 1954).	njohur vetëm nga Kosova.	banon në habitatet e shkëmbinjve gëlqerorë dhe gjendet në çarje ose midis dhe nën gurë. Habitatet e përshtatshme përfshijnë shkëmbinj të vegjël deri të mëdhenj, gryka dhe pyje shkëmbore, kullosa gurore.			tanishëm të popullatës, nuk ka arsye të supozojmë ndonjë luhatje ekstreme ose rënie të numrit të individëve maturë, sepse habitatit gëlqeror, ku ndodhen këto kafshë, nuk është i kërcënuar nga aktiviteti njerëzor.	
9	<i>Orcula wagneri</i> <i>Gastropoda:</i> <i>Stylommatophora:</i> <i>Orculidae</i>	Guaska pupifforme me maje të gjerë konike rrethore, me ngjyrë të verdhë ose në të kuqe, me brirëza periostakalë, që prodhojnë shkëlqim të mëndafshhtë, i ka 7-8 përdredhje të lehta konvekse, e fundit e të cilave lehtas në rënie, apertura me kallus të fortë palatal, umbilikusi shumë i ngushtë. Gjatësia e guaskës është 5.3 – 6.5 mm, kurse gjerësia 2.9 – 3.3 mm (Harl et al.2011; Sturany and Wagner 1915). Ky lloj, zakonisht, gjendet nën gurë apo midis tu fave të barit. Sipas Fauna Europaea, ekzis tojnë dy nënllloje të këtij lloji, O. w.wagneri Sturany, 1914 dhe O.w. ljubetensis Stura ny, 1914. Lidhja midis tyre, sikundër edhe me O. schmidtii (Küster, 1843) duhet të qartësohet (Harl et al. 2014).	Greqi, Kosovë, Maqedoni, Mali i Zi, Serbi, Shqipëri.	Kullosa (4.4. Kullosa të klimës mesatare); 6. Zona shkëmbore (p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore). Ky lloj mund të gjendet në livadhe alpine dhe subalpine (mbi 1800-2000 m) në substrate gëlqerore dhe haset zakonisht nën gurë dhe midis tufave të barit, e nganjëherë në afërsi të bazës së shkëmbinjve të mëdhenj.	Koshutan.	Pejë.	I panjohur. Megjithëse pak dihet rreth trendit të tanishëm të popullatës, nuk ka arsye të supozojmë ndonjë luhatje ekstreme ose rënie të numrit të individëve adultë, sepse habitatit gëlqeror, ku ndodhen këto kafshë, nuk është i kërcënuar nga aktiviteti njerëzor.	Gati i kërcënuar, NT.

10	<i>Protoherilla baleiformis</i> <i>Gastropoda:</i> <i>Stylommatophora:</i> <i>Clausiliidae</i>	Guaska është e fryrë fusiforme, me ngjyrë kafe apo ulliri në të gjelbër, e shtresuar dobët me 8 – 10 përdredhje mesatarisht konvekse. Margjinat e aperturës lehtas të reлектueshme, palimi parietal i shkurtër dhe i dobët, lamela është spirale, lunella dhe palimi bazal mungojnë, lamela nënkolumellare është e dukshme në aperturë. Gjatësia e guaskës 9 – 11 mm, kurse gjerësia 3 – 3.5 mm.	Kosovë, Mali i Zi, Shqipëri.	Pyje (1.4 Pyje të klimës mesatare); 4. Kullosa (4.4 Kullosa të klimës mesatare); 6 Zona shkëmbore [p.sh., shkëmbin] kontinentalë, maja malore]. Ky lloj gjendet në kullosa alpine dhe subalpine, si dhe në rrëpira në bazën e shkëmbinjve më të mëdhenj, ku zakonisht gjendet nën dhe midis gurëve. Ky lloj është i lidhur shpeshherë me bazë shkëmbore gëlqerore, edhe pse jo gjithmonë.	Zhleb.	Pejë.	I panjohur.	Gati i kërcënuar, NT.
11	<i>Protoherilla pseudofallax</i> <i>Stylommatophora:</i> <i>Clausiliidae</i>	Guaska është e fryrë fusiforme, me ngjyrë kafe ose ulliri, lehtas e brirëzuar me 8 – 10 përdredhje. Cerviksi rrethor me përkulje të lehtë bazale, apertura e ngjitur, margjinat e saj të ngushta, lehtësisht të reлектueshme dhe të palidhura me anët parietale. Parietalisi i shkurtër, nuk e mbërrin spiralisin, pllaka e klausiliumit gjithmonë në tërësi e dukshme. Gjatësia e guaskës 11 – 14.5 mm, kurse gjerësia 3.5 – 4.5 mm (Nordsieck 1972).	Kosovë, Shqipëri, Mali i Zi.	Pyje (1.4 Pyje të klimës mesatare); 4. Kullosa (4.4 Kullosa të klimës mesatare); 6 Zona shkëmbore [p.sh., shkëmbin] kontinentalë, maja malore]. Ky lloj gjendet në kullosa alpine dhe subalpine, si dhe në rrëpira në bazën e shkëmbinjve më të mëdhenj, ku zakonisht gjendet nën dhe midis gurëve. Ky lloj gjithmonë është i lidhur, por jo ekskluzivisht, me bazën shkëmbore gëlqerore.	Kuqishtë, Koshutanë Strelle i Epërm.	Pejë, Deçan.	I panjohur.	Gati i kërcënuar, NT.
12	<i>Saxurinator schlickumi</i> <i>Littorinimorpha:</i> <i>Hydrobiidae</i>	Guaska është e ngushtë konike (gjatësia 1.8-2.0 mm, gjerësia 0.9-1.0 mm), me ngjyrë kah e bardha e tejdukshme, me mure të holla dhe aperturë trekëndëshe-ovoide të zgjeruar fuqishëm (Grego et al. 2017; Schütt 1960). Përcaktimi sistematik i këtij lloji aktualisht është i bazuar në morfologjinë e guaskës dhe prandaj është shumë	Kosovë.	Vende ujore (kontinentale) (5.18 Sisteme ujore karstike dhe të tjera nëntokësore). Është lloj nëntokësor. I banon akuiferët karstikë dhe ujërat intersticialë të shtresës nëntokësore të rërës në burimet karstike.	Burimi i Istogut, Pejë.	Pejë, Istog.	I panjohur. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme rreth trendit të popullatës së këtij lloji.	Gati i kërcënuar, NT.

		i dyshimtë. Nuk mund të përjashtohet mundësia që ky lloj t'i takojë familjes Moitessieriidae. Në të ardhmen kjo do të zgjidhet me anë të analizave të ADN-së.						
13	<i>Vitrea kiliasi L. Stylommatophora: Pristilomatidae</i>	Guaska e këtij lloji është diskoidale, me ngjyrë në të bardhë, gati e lëmuar, zakonisht me më shumë se 5 përdredhje. Përdredhja e fundit gati dy herë më e gjerë se sa përdredhja e parafundit, umbilikusi shumë i gjerë, perspektivor, të gjitha përdredhjet mirë të dukshme nga brenda. Gjatësia e guaskës është 1.3 -1.5 mm, dhe gjerësia 3.3 – 3.5 mm.	Bosnjë-Hercegovinë, Kosovë.	Zona shkëmbore (p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore); 7. Shpella dhe habitate nëntokësore (joujore) (7.1 Shpella, 7.2 Habitata të tjera nëntokësore). Një nga dy gjetjet e këtij lloji vjen nga shpella, kurse tjetri nga një pyll (Pintér 1972; Walther 2017). Pak dihet rreth preferencave të habitatit për këtë lloj, por, me gjasë, sikur llojet e tjera të së njëjtës gjini, edhe ky është i lidhur me habitate gurore gëlqerore. Bazuar në njohuritë nga llojet e përafërta, ky lloj nuk do të duhej të konsiderohej si banues i shpellës në kuptimin strikt, por, më tepër si një lloj që jeton në substrat të cekët mesovoid, për shembull, në çarjet dhe hapësirat e shkëmbinjve.	Radavc.	Pejë.	I panjohur. Megjithëse pak dihet rreth trendit të tanishëm të popullatës, nuk ka arsye të supozojmë ndonjë luhatje ekstreme ose rënie të numrit të individëve adultë, sepse habitatit gëlqeror, ku ndodhen këto kafshë, nuk është i kërcënuar nga aktiviteti njerëzor.	Gati i kërcënuar, NT.
Nr	Emërtimi i resursit natyror/MALA COSTRACA	Të dhënat e përgjithshme	Përhapja e përgjithshme	Lloji i habitatit	Përhapja në Kosovë	Komuna	Trendi i popullatës	Lloji
1	<i>Alpioniscus metohicus Malacostraca: Isopoda: Trichoniscida</i>	Është lloj endemik me përhapje të ngushtë. Gjatësia e trupit të mashkullit varion prej 4.6 deri në 7.5 mm, kurse femrat janë pak më të mëdha, prej 5.5 deri në 7.7 mm. Ngjyrat e trupit është e bardhë	Kosovë.	Shpella dhe habitate nëntokësore (joujore); Shpella, Habitata të tjera nëntokësore).	Shpella e Radavcit.	Pejë.	I panjohur.	I cenuar, VU.

		pa pigment okular (Pljakić 1971).						
Nr	Emërtimi i resursit natyror/DIPLOPODA	Të dhënat e përgjithshme	Përhapja e përgjithshme	Lloji i habitatit	Përhapja në Kosovë	Komuna	Trendi i popullatës	Lloji
1	<i>Brachydesmus jalzici</i> <i>Diplopoda:</i> <i>Polydesmida:</i> <i>Polydesmidae</i>	Ky është një lloj endemik me lokalitetin tipor në Kosovë. I takon grupit vermosanus, i cili ka disa lloje endemike në rajonin karstik dinarik të Ballkanit. I ka dy procese femorale dhe një endomerit të ndarë. Gjatësia trupore është prej 10-12.5 mm, me 19 segmente trupore (Antić et al. 2013; Makarov et al. 2004; Mršić 1985; Strasser 2017).	Kosovë.	Shpella dhe habitate nëntokësore (joujore); Shpella; Habitata të tjera nëntokësore).	Shpella e Dushit në Klinë.	Klinë.	I panjohur.	I cenuar, VU.
2	<i>Polydesmus undeviginti</i> <i>Polydesmida:</i> <i>Polydesmidae</i>	Ky lloj është gjetur në afërsi të burimit të Drinit të Bardhë (Makarov et al. 2004; Mršić 1985) dhe në shpellën e Radavcit në afërsi të Pejës (Stasser 1971a).	Kosovë.	Pyje; Pyjet të klimës mesatare); Vende ujore (kontinentale); Lumenj, përrenj, përroska të përhershme (përfshirë ujëvara); Shpella dhe habitate nëntokësore (joujore); Shpella; Habitata të tjera nëntokësore). Ky lloj kryesisht ndodhet në pyje ahu dhe në shpella e habitate të tjera nëntokësore (Attems 1929).	Burimi i Drinit të Bardhë, Shpella e Radavcit.	Pejë.	I panjohur.	I cenuar, VU.
3	<i>Dyocerasoma drimicum</i> <i>Chordeumatida:</i> <i>Craspedosomatida</i>	Trupi i këtij lloji është ngjyrë kafe, rreth 15 mm i gjatë. Trupi përbëhet nga 30 segmente. Koka e rrafshët, lehtas e lakuar. Sytë në formë trekëndëshi. Përshkrimi i detajuar është dhënë nga Mršić (1985). Lloji është i njohur vetëm nga lokaliteti tipor nga Drini i Bardhë në Kosovë (Makarov et al. 2004).	Kosovë.	1. Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare). Ky lloj kryesisht ndodhet në pyje, në afërsi të burimeve.	Drini i Bardhë	Pejë.	I panjohur.	I cenuar, VU.

4	<i>Onychoglomeris herzogowinensis</i> Glomerida: Glomeridae	Madhësia e trupit të këtij lloji sillet prej 13-24 mm, kurse gjerësia prej 7-11 mm. Femrat janë rëndom më të mëdha se meshkujt. Tergitet trupore janë të zeza, me skaje anësore dhe kaudale më të zbehta, vetëm rrallëherë me ngjyrë të zbehtë, të kuqe, të verdhë, me të kaftë (Attems 1929).	Bosnjë-Hercegovinë, Greqi, Kosovë, Kroaci, Mali i Zi, Shqipëri.	1. Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare). Ky lloj epigjeik ndodhet kryesisht në pyje, kryesisht në detritus apo nën gurë (Mauries et al. 1997).	Deçan.	Deçan.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.
Nr	Emërtimi i resursit natyror/ACTIN OP-TERYGH	Të dhënat e përgjithshme	Përhapja e përgjithshme	Lloji i habitatit	Përhapja në Kosovë	Komuna	Trendi i popullatës	Lloji
1	<i>Cyprinus carpio</i> <i>Cypriniformes:</i> <i>Cyprinidae</i> <i>Krapi</i>	Ky lloj jeton deri në 50 vjet. Maturimin seksual e arrin pas moshës 3-5 vjeçare dhe shumohet kryesisht nga muaji maj e deri në qershor, atëherë kur temperatura e ujit arrin deri në 18 °C. Ushqehet me larva të makroinvertebrorëve dhe me bimësi (Vuković and Ivanović 1971). Është aktiv në muzg dhe në agim. Është shumë tolerant në uljen e sasisë së oksigjenit të tretur në ujë (Simonović 2001).	Evropë dhe më gjerë.	Lloji i habitatit: 5 Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrrenj, përroska, të përherëshme [përfshirë ujëvarat], 5.4 Kënetë, moçale, moçalishte, 5.5 Liqene të përherëshme të ujërave të ëmbla). Ky lloj është karakteristik për ujërat e qeta dhe për liqene. Adultët i banojnë ujërat e ngrohta e të thella me rrjedhje të ngadalshme, si p.sh., rrjedhat e poshtme të lumenjve, si dhe liqenet e pasura me vegjetacion.	Drini i Bardhë.	Pejë.	: I panjohur. Është mjaft abundant, por për shkak të hibridizimit me lloje të futura artificialisht, po bëhet gjithnjë e më vështirë të litet për popullata native të këtij lloji.	I cenuar, VU.
2	<i>Pachychilon pictum</i> <i>Cypriniformes:</i> <i>Cyprinidae</i> <i>Larëza, Skorta shqiptare</i>	Ky lloj ushqehet kryesisht me organizma të planktonit, si dhe me larva të insekteve e pjesëtarë të tjerë të makrozoobentosit. Mund të ushqehet gjithashtu me lloje të tjera të peshqve, por edhe me perifiton. Shumohet në pranverë, në periudhën kur temperatura e ujit ngritet mbi 12 °C.	Lloj endemik i Ballkanit, por si i introduktuar haset edhe në Francë, Itali dhe disa vende të tjera të Evropës.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrrenj, përroska, të përherëshme [përfshirë ujëvarat], 5.4 Kënetë, moçale, moçalishte, 5.5 Liqene të përherëshme të ujërave të ëmbla). Ky lloj jeton në ujëra të ëmbla me shpejtësi të vogël ose mesatare, por mund	Lumbardh i i Pejës, Lumbardh i Deçanit, Drini i Bardhë.	Pejë, Deçan.	I qëndrueshëm. Popullata e këtij lloji ka një shtrirje relativisht të gjerë në të gjitha ujërat që i takojnë pellgut të detit Adriatik. Megjithatë, viteve të fundit në disa prej lokaliteteve	Gati i kërcënuar, NT.

		Madhësia e trupit arrinë deri në 20 cm dhe pesha deri në 70 gr (Frayhof 2006; Marić 1995).		të haset edhe në liqene.			është vërejtur tendencë e degradimit të habitatit	
Nr.	Emërtimi i resursit natyror/REPTILIA	Të dhënat e përgjithshme	Përhapja e përgjithshme	Lloji i habitatit	Përhapja në Kosovë	Komuna	Trendi i popullatës	Lloji
1	<i>Vipera ursinii</i> Reptilia:Squamata: Viperidae Nepërka e vogël e malit	Ky është një lloj me përhapje të gjerë dhe me disa nënloje. Në Kosovë është i pranishëm nënloji V. macrops (Méhely, 1911). Ky nënloj dallohet prej llojit Vipera ursinii para së gjithash, për nga gjatësia trupore. Tek ky nënloj kjo gjatësi është deri në 40 cm (Arnold & Ovenden 2002). Bën pjesë në grupin e gjarpërinjve helmues, por është i parrezikshëm për njeriun, për shkak të ndërtimit të aparatit helmues. Ana barkore e trupit është me ngjyrë të përhimë dhe njolla të bardha, kurse ana shpinore e përhimë e ndritshme me një larë me pozitë zigzage, me ngjyrë të errët ulliri. Aktivizohet vonë në pranverë, kah mesi i prillit dhe fillimi i majit. Femra lind të vegjël, më së shpeshti 2 – 5, kah fundi i gushtit dhe fillimi i shtatorit. Ushqehet kryesisht me karkaleca dhe nuk e përdorë asnjëherë aparatën helmues.	Vipera ursinii: Evropë, Azi. Nënloji macrops: Bosnjë-Hercegovinë, Kosovë, Mali i Zi, Maqedoni, Serbi, Shqipëri.	Kullosa (4.4. Kullosa të klimës mesatare); 6. Zona shkëmbore (p.sh., shkëmbinjtë kontinentalë, maja malore); 14. Artificiale/tokësore (14.2 Kullosa). Vipera ursinii dhe nënloji macrops janë tipik për rajonet malore me një lartësi mbidetare prej 1500 e deri në 3000 m. Habitatet e këtij lloji karakterizohen me lagështi të madhe. Haset edhe në zona shkëmbore të mbuluara me bar, livadhe, kullosa dhe shkurre.	Afër Gurit të Zi, Bellopoaqë Koshutan.	Klinë, Pejë.	Në rënie. Në nivel global, por edhe në Ballkan, trendi i popullatave është në rënie. Në Kosovë, gjithashtu, është vërejtur rënie e konsiderueshme e popullatave të këtij lloji.	I cenuar, VU.
2	<i>Ablepharus kitaibelii</i> Squamata: Scincidae Hardhuca këmbëshkurtër	Ky lloj ka gjatësi trupore prej 10 deri në 11 cm. Koka e vogël kalon në qafë pa ndonjë kufi të qartë. Trupi përfundon me bisht të hollë e të gjatë. Ngjyra e trupit është mjaft variabile dhe mund të jetë e përhimët, ngjyrë	Bullgari, Greqi, Hungari, Kosovë, Kroaci, Maqedoni, Rumani, Serbi, Sllovaki, Shqipëri, Turqi.	Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 14. Artificiale/tokësore. Ky lloj zakonisht haset në vende të thata me gjethe e bimësi të vogël.	Radavc, Zatra.	Pejë.	Në rënie. Trendi i popullatave në nivel global është I qëndrueshëm. Në Kosovë, në bazë të të dhënave të deritanishme,	Gati i kërcënuar, NT.

		ulliri, ngjyrë kafe ose e bronztë, kurse nga ana barkore është më e ndritshme. Ushqehet me lloje të ndryshme të merimangave, dipterëve, krahfortëve, luturave dhe me lloje të tjera të pakurrizorëve. Është lloj ovipar. Femra, e cila piqet seksualisht në moshën dyvjeçare, prodhon 2 deri në 5 vezë në fund të majit ose në fillim të qershorit, ndërsa prej tyre dalin të vegjlit me madhësi deri në 4 mm në fund të korrikut ose në fillim të gushtit (Bohme et al. 2009).					nënpopullatat janë të fragmentuara dhe jostabile.	
3	<i>Coronella austriaca</i> <i>Squamata:</i> <i>Colubridae</i> <i>Gjarpri i butë</i>	Është gjarpër johelmues dhe shumë i ngathët. Gjatësia e trupit është 80 – 90 cm. Trupi është i mbuluar me lëvore të lëmuara me shkëlqim. Mashkulli, në anën shpinore karakterizohet me ngjyrë hiri të errët ose të verdhë në të kuqërreme, kurse te femra dominon ngjyra e hirit. Ky lloj ushqehet me reptile të tjera dhe gjitarë të imtë. Është ovovivipar. Në muajin shtator zakonisht femrat i linden 5 – 8 të vegjël, e rrallë ndonjëherë edhe deri në 15.	Armeni, Austri, Azerbajxhan, Bjellorusi, Belgjikë, Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Çeki, Estoni, Finlandë, Francë, Gjeorgji, Gjermani, Greqi, Iran, Itali, Kazakistan, Kosovë, Kroaci, Letoni, Lituani, Luksemburg, Maqedoni, Mbretëri e Bashkuar, Moldavi, Mali i Zi, Holandë, Norvegji, Poloni, Portugali, Ruman, Rusi, Serbi, Sllovaki, Slloveni, Spanjë, Suedi, Shqipëri, Zvicër, Turqi, Ukrainë.	Mund të haset kryesisht në viset kodrinore shkëmbore të thata, afër pyjeve, por edhe në vise të larta malore deri në 2000 m lartësi mbidetare.	Muzhevin ë, Osojane, Dobërdol, Maja e Zezë, Zatra.	Istog, Pejë.	Në rënie. Trendi i popullatave në nivel global është në rënie e sipër. Në Kosovë, gjithashtu, nënpopullatat e këtij lloji kanë trend negativ	Gati i kërcënuar, NT.
4	<i>Darevskia praticola</i> <i>Lacertidae</i> <i>Hardhuca e pyllit</i>	Te ky lloj kemi një heterogjenitet të madh të lëvoreve sa i përket numrit dhe madhësisë së tyre. Gjatësia trupore arrin midis 12 dhe 15 cm. Ana shpinore e trupit ka ngjyrë hiri, kafe apo ulliri. Ana barkore e trupit te meshkujt ka ngjyrë të gjelbër, kurse te femrat	Armeni, Azerbejxhan; Bullgari, Greqi, Gjeorgji, Iran, Kosovë, Ruman, Rusi, Serbi, Turqi.	Pyje; 4. Kullosa; 14. Artificiale/tokësore. Ky lloj haset në zona kodrinore-malore të pasura me kullosa, shkurre, si dhe në trungjet e drunjve të vjetër. Përveç zonave të ulëta, mund të haset edhe në lartësi mbidetare deri në mbi 1700 m.	Osojan.	Pejë.	I panjohur. Trendi i popullatave në nivel global është në rënie e sipër. Në Kosovë nuk ka të dhëna të mjaftueshme për trendin e popullatave të këtij lloji, por	Gati i kërcënuar, NT.

		të verdhë. Është lloj ovipar. Femra prodhon 4 – 6 vezë në maj ose prill, prej të cilave dalin format e reja në korrik ose gusht. Jetëgjatësia e këtij lloji është deri në 6 vjet.					viteve të fundit është vërejtur me numër të vogël të individëve në disa lokalitete.	
5	<i>Emys orbicularis</i> <i>Testudines:</i> <i>Emyidae</i> <i>Breshkujca</i>	Gjatësia trupore e këtij lloji mund të jetë prej 20 deri në 30 cm (Arnold & Ovenden 2002). Karapaksi ka ngjyrë të mbylltë me njolla të verdha në formë të një mozaiku. Gjatë ditës qëndron në ujë dhe pranë ujit, kurse natën largohet në një distancë të caktuar nga uji. Ushqehet me peshq, bretkosa dhe larva të tyre, pakurrizorë e në disa raste edhe me bimë (Ficetola & De Bernardi 2006). Fekondimi kryhet në ujë gjatë muajit maj dhe pas një muaji femra prodhon zakonisht 6 deri në 10 vezë e rrallë deri në 20, të cilat i vendos në një gropë afër ujit, të cilën e ka përgatitur më parë. Vezët dimërojnë në gropëz dhe pastaj në pranverë pas disa muajsh, nga to dalin format e reja.	Evropë jugore, Evropë e mesme, nga lindja deri në detin Kaspik dhe Aral, Afrikë veriperëndimore.	Vende ujore (kontinentale); 15. Artificiale/ujore dhe detare. Ky lloj mund të gjendet kryesisht në ujëra të ndenjura ose në ujëra me rrjedhje të ngadalshme ku ka edhe vegjetacion ujor.	Gjurakoc.	Istog.	Në rënie. Trendi i popullatave në nivel global është në rënie. Në Kosovë, gjithashtu, gjendja e nënpopullatave të këtij lloji është në rënie.	Gati i kërcënuar, NT.
6	<i>Natrix natrix</i> <i>Squamata:</i> <i>Colubridae</i> <i>Gjarpri i barit</i>	Është gjarpër johelmues dhe i padëmshëm. Është shumë lehtë i identifikueshëm nga gjarpërinjtë e tjerë, për shkak të prezencës së dy njollave në formë gjysmëhëne me ngjyrë të bardhë ose të verdhë, të cilat janë të lokalizuara në të dy anët e pasme të kokës. Ngjyra e trupit është e ndryshme. Nga ana shpinore zakonisht mund të jetë e hirtë, e gjelbër, ngjyrë ulliri ose	Evropë, Afrikë veriore, Azi perëndimore.	Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa 5. Vende ujore (kontinentale); 14. Artificiale/tokësore; 15. Artificiale/ujore dhe detare Mund të haset zakonisht në ujë ose pranë ujërave të qeta dhe të rrjedhshme, pastaj në kanale, pellgje të lumenjve, por edhe në vende të larta deri në 2000 m.	Tuçep, Veriq, Moknë, Ujmirë.	Istog.	Në rënie. Në nivel global trendi i popullatave është në rënie. Në Kosovë, gjithashtu, është vërejtur rënie e popullatave të këtij lloji	Gati i kërcënuar, NT.

		e spërkatur me njolla të zeza ose bojëkafë, kurse nga ana barkore është tërësisht e ndritshme dhe vetëm kah bishti me njolla të zeza. Ushqehet kryesisht me bretkosa, peshq dhe larva të tyre, si dhe me shtazë të tjera të imta. Është ovipar. Femra prodhon 15 – 20 vezë, e ato të moshuarat edhe deri në 35. Për një muaj e gjysmë ose dy dalin format e reja, të cilat ushqehen me larva të peshqve dhe ujëtokësorëve						
7	<i>Testudo hermanni</i> <i>Testudines:</i> <i>Testudinidae</i> <i>Breshka e zakonshme</i>	Është lloj bimëngrënës, por nganjëherë ushqehet edhe me insekte. Gjatësia e trupit është midis 20 dhe 25 cm. Ngjyra e trupit nga ana shpinore është e verdhë me njolla të zeza. Femrat janë më të mëdha se meshkujt. Ato prodhojnë 6 – 8 vezë prej majit e deri në korrik, kurse koha e inkubimit është prej 60 deri në 90 ditë.	Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Francë, Greqi, Itali, Kosovë, Kroaci, Mali i Zi, Rumani, Serbi, Spanjë, Shqipëri, Turqi.	Pyje; 3. Shkurre; 14. Artificiale/tokësore. Ky lloj mund të gjendet kryesisht në habitate të thata dhe shkëmbore, të mbuluara me bar dhe me shkurre, pastaj pranë rrugëve, arave dhe pemishteve në lartësi deri në 500 m. Në Ballkan, ky lloj, megjithatë mund të gjendet edhe në mbi 1300 m (Bertolero et al. 2011).	Çabiqi, Gjuergjevik i Madh, Veriq, Osojan, Lipa, Prejlep.	Klinë, Pejë, Deçan.	Në rënie. Trendi i popullatave në nivel global është në rënie. Në Kosovë, gjithashtu, gjendja e nënpopullatave të këtij lloji është në rënie.	Gati i kërcënuar, NT.
8	<i>Algyroides nigropunctatus</i> <i>Squamata:</i> <i>Lacertidae</i> <i>Hardhuca e shkëmbinje</i>	Gjatësia e trupit është midis 14 dhe 18 cm. Trupin e ka të mbuluar me lëvore në formë rombi dhe të pajisur me nga një trashje gjatësore, kurse lëvoret laterale janë shumë më të imta. Ana shpinore e trupit ka ngjyrë hiri në të mbyllët ose të kuqërreme kafe apo edhe tërësisht të zezë te format e reja. Ana barkore dominohet nga ngjyra e kuqërreme. Te femrat ana barkore ka ngjyrë të verdhë ose ulliri. Ushqehet kryesisht me insekte dhe merimanga. Është ovipare. Femra prodhon	Bosnjë-Hercegovinë, Greqi, Itali, Kosovë, Kroaci, Maqedoni, Mali i Zi, Serbi, Slloveni, Shqipëri	Pyje; 3. Shkurre; 6. Zona shkëmbore (p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore); 14. Artificiale/tokësore. Ky lloj mund të haset në vende shkëmbore me klimë të butë mediterane dhe submediterane. Shpeshherë haset në zona me vegjetacion të pakët, por me klimë të butë, pastaj në zona malore të degraduara, shkurre dhe plantacione. Po ashtu, e hasim shpesh pranë luginave të lumenjve, por edhe	Radavc.	Pejë.	I qëndrueshëm. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për trendin e popullatave në nivel global. Nënpop- ullatat e këtij lloji në Kosovë janë të frag- mentuara por stabile.	Shqetësim më i vogël, LC.

		2 – 3 vezë, madje jo vetëm në pranverë, por edhe në vjeshtë e hershme (Bressi 2004).		në lartësi deri mbi 1500 m.				
9	Anquis fragilis Squamata: Anguidae Kagezogëza	Ky lloj, nga pamja e jashtme, duket si gjarpër, me trupin cilindrik dhe të zgjatur, të cilit i mungojnë plotësisht gjymtyrët. Gjatë jetës ngjyra e këtij lloji ndryshon, por ajo që dominon është metalike e hirtë ose e argjendtë, me nuanca të shkëlqyeshme, ku anash trupit ka nga një vijë të zezë. Ana barkore e trupit është njëngjyrëshe e ndritshme, e spërkatur me pika të kaltra në të zezë. Në mungesë të gjymtyrëve, lëvizë duke rrëshqitur. Ushqehet me shtazë pasive, si krimbat e shiut, kërmijtë etj. Akvitozohet vonë në pranverë. Është lloj ovovivipar. Femra pas tre muaj fekondimi lind 5 – 26 të vegjël, të cilët kanë ngjyrë ari ose të kuqërremtë dhe një vijë të zezë përgjatë shpinës dhe anash trupit. Jetëgjatësia e këtij lloji është deri 30 vjet.	Pjesa më e madhe e Evropës, Azia e Vogël, Afrikë: Algjeri, Tunizi.	Haset kryesisht në vende të pasura me vegjetacion bimor si livadhe, fusha me shkurre, në ultësira dhe në vise kodrinore-malore, deri në 2400 m lartësi mbidetare.	Zatra.	Pejë.	I qëndrueshëm. Trendi i popullatave në nivel global është I qëndrueshëm. Në Kosovë, në bazë të të dhënave të deritanishme, trendi i nënpopullatave është i qëndrueshëm, gjithashtu.	Shqetësim më i vogël, LC.
10	Lacerta viridis Squamata: Lacertidae Hardhuca e gjelbër	Është një lloj shumë aktiv, me trup të hollë cilindrik, të gjatë deri në 30 – 40 cm. Ngjyra e trupit zakonisht është e gjelbër, prej nga e ka marrë edhe emrin. Koka ka ngjyrë ulliri të gjelbër të mbyllët, të spërkatur me njolla të verdha. Te femra, ana shpinore e trupit është e pajisur me njolla me pika të errëta ose të zeza dhe me vija gjatësore të verdha e të ndritshme.	Evropë jugore, Evropë qendrore, nga perëndimi e përfshinë Azinë deri në Persi, nga jugu Gadishullin Ballkanik, Gadishullin Pirinej dhe Apenin.	Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 14. Artificiale/tokësore. Ky lloj zakonisht haset në vende të thata dhe të diellosura e të pasura me vegjetacion të ulët bimor, si: fusha dhe shkurre, pyje të hapura, trungje drunjësh, përkaj rrugëve, si dhe në zona me kultura bujqësore.	Llukaci I Thatë, Osojan.	Istog.	I qëndrueshëm. Trendi i popullatave në nivel global është në rënie e sipër. Në Kosovë, në bazë të të dhënave të deritanishme ky lloj ka nënpopullata stabile.	Shqetësim më i vogël, LC.

		Ushqehen me insekte, por edhe me të vegjlit e hardhucave të tjera apo gjarpinjve. Është lloj ovipar. Femra në muajin qershor prodhon 13 vezë e rrallëherë deri në 25, të cilat i vendos në një gropë dhe pastaj i mbulon me dhe e gjethe, prej të cilave në muajin gusht dalin format e reja. Pjekuria seksuale arrihet në moshën 2 vjeçare. Jetëgjatësia e këtij lloji mund të arrijë deri në 15 vjet (Arnold et al. 2002).						
11	<i>Natrix tessellata</i> <i>Squamata:</i> <i>Colubridae</i> <i>Gjarpri i ujit</i>	Ky është një lloj helmues. Te ky lloj mungojnë njollat e verdha ose të bardha në të dy anët, në pjesën e pasme të kokës. Trupi është i mbuluar me lëvore, të cilat në anën shpinore janë të pajisura me nga një të ngritur në formë kreshte, të cilat në regionin e bishtit janë mjaft të theksuara. Gjatësia e trupit është mesatarisht 1 deri në 1.20 cm, ku bishtit i takon një e pesta e gjatësisë trupore. Femra është më e madhe se mashkulli. Ngjyra e trupit është konstante. Ana shpinore ngjyrë ulliri në të gjelbër ose e murrme e çelët, kurse anash me disa njolla të verdha të spërkatura me pika të mbyllta. Ushqehet kryesisht me peshq, bretkosa, larva insektesh dhe shtazë të tjera të imta të ujit. Femrat kah fundi i qershorit dhe fillimi i korrikut i prodhojnë 5 – 25 vezë në një gropë të cekët ku pas dhjetë javësh dalin format e reja.	Evropë e mesme, Evropë jugore, Egjipt, Azi perëndimore.	Kullosa; 5. Vende ujore (kontinentale)); 14. Artificiale/tokësore; 15. Artificiale/ujore dhe detare. Ky lloj jeton pranë ujërave me rrjedhje të shpejtë. Në disa raste haset edhe pranë liqeneve, pellgjet e të cilave janë të pasura me peshq.	Radavc.	Pejë.	I qëndrueshëm. Në nivel global trendi i popullatave është në rënie. Në Kosovë, gjithashtu, është vërejtur rënie e lehtë e disa nënpopullatave të këtij lloji, por akoma atojanë të qëndrueshme.	Shqetësim më i vogël, LC.

12	<i>Podarcis muralis</i> <i>Squamata:</i> <i>Lacertidae</i> <i>Hardhuca e mureve</i>	Gjatësia e trupit të këtij lloji mund të jetë rreth 16 – 18 cm. Bishti është më i gjatëse trupi. Ky lloj aktivizohet herët në pranverë dhe vazhdon aktivitetin deri vonë në vjeshtë, kur pastaj fillon gjumin dimëror. Është lloj insektengrënës. Femra prodhon 5 deri 8 vezë në qershor ose korrik, prej të cilave në muajin gusht dalin format e reja. Jetëgjatësia maksimale e regjistruar është deri në 10 vjet.	Austri, Belgjikë, Bosnjë-Hercegovinë, Bull-gari, Kroaci, Çeki, Francë, Gjermani, Greqi, Hungari, Itali, Kosovë, Lihtenshtajn, Luksemburg, Maqedoni, Mali i Zi, Mbretëri e Bashkuar, Rumani, Serbi, Sllovaki, Slloveni, Spanjë, Shqipëri, Zvicër, Turqi.	Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 6. Zona shkëmbore (p.sh., shkëmbinjtë kontinentalë, maja malore); 14. Artificiale/tokësore. Ky lloj zakonisht mund të haset në terrene të thata shkëmbore kodrinore-malore, pranë rrugëve dhe vendeve të banuara, si dhe shtëpive të braktitura. Përveç ultësirave, mund të haset edhe në lartësi të mëdha mbidetare deri mbi 1500 m.	Gillarevë, Radavc, Zabërxhë, Veriq, Lëbushë.	Klinë, Pejë, Istog, Deçan.	I qëndrueshëm. Trendi i popullatave në nivel global është i qëndrueshëm. Në Kosovë, gjithashtu, është vërejtur që ky lloj ka nënpopullata stabile.	Shqetësim më i vogël, LC.
13	<i>Vipera ammodytes</i> <i>Squamata:</i> <i>Viperidae</i> <i>Nepërka ose hundaku</i>	Ky lloj dallohet lehtë prej llojeve të tjera të përafërta, për shkak të prezencës së brithit që e ka në buzën e sipërme. Ky brith është i ndërtuar prej lëvoreve të imta. Zakonisht e arrin gjatësinë trupore prej 60 deri në 80cm e ndonjëherë edhe deri në 90 cm (Arnold & Ovenden 2002). Te ky lloj ekziston dimorfizmi seksual. Ngjyra e trupit mund të jetë e ndryshme, si psh., e përhimët apo e murrme në të gjelbër, kurse në anën shpinore e posedojnë një larë zigzage me ngjyrë të mbyllët ose tërësisht të zezë të mashkullit. Ushqehet kryesisht me gjitarë të imët, pastaj hardhuca, shpezë etj. Është lloj ovovivipar. Femra lind kryesisht 4 deri në 20 të vegjël. Mund të jeton deri në 22 vjet.	Austri, Bosnjë-Hercegovinë, Greqi, Itali, Kaukaz, Kosovë, Kroaci, Maqedoni, Serbi, Siri, Slloveni, Shqipëri, Turqi.	Pyje (1.4 Pyje të klimës mesatare); 3. Shkurre (3.4 Shkurre të klimës mesatare, 3.8 Vegjetacion shkurror i tipit mesdhetar); 6. Zona shkëmbore (p.sh., shkëmbinjtë kontinentalë, maja malore); 14. Artificiale/tokësore (14.1 Toka të punueshme, 14.2 Kullosa, 14.3 Plantacione, 14.4 Kopshte rurale). Haset kryesisht në vende të thata shkëmbore dhe të diellosura, skaj rrugëve, mureve dhe në kodra malore. Haset në lartësi të ndryshme mbidetare, që nga niveli i detit deri në 2500 m.	Klinë, Istog.	Klinë, Istog.	I qëndrueshëm. Në nivel global trendi i popullatave është në rënie (Agasyan et al. 2009) kurse në Kosovë në të gjitha lokalitetet ku është vëzhguar ka nënpopullata të qëndrueshme	Shqetësim më i vogël, LC.
14	<i>Zamenis longissimus</i> <i>Squamata:</i> <i>Colubridae</i> <i>Bolla e shtëpisë</i>	Është gjarpër johelmues, me muskulaturë shumë të fuqishme. Gjatësia e trupit arrin deri në 2 metra. Lëvoret kanë	Austri, Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Kroaci, Çeki, Francë, Gjeorgji, Gjermani,	Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 6. Zona shkëmbore (p.sh., shkëmbinjtë kontinentalë, maja	Istog, Rugovë.	Istog, Pejë.	I qëndrueshëm. Trendi i popullatave në nivel global nuk është mirë	Shqetësim më i vogël, LC.

		shkëlqim metalik. Ngjyra e trupit është e ndryshme, por zakonisht ngjyrë kafë e mbyllët, kurse ana barkore e bardhë në të verdhë, me njolla të errëta. Te ky lloj haset edhe dukuria e albinizmit. Ushqehen me brejtës të imët, hardhuca, shpezë dhe me vezët e tyre, si dhe me artropode të ndryshme. Zakonisht, femra prodhon 5 deri në 10 vezë me formë cilindrike ose të zgjatur, të cilat i vendos në vende ku ndodhë dekompozimi organik. Afërsisht pas 8 javësh, nga vezët dalin format e reja. Ky lloj jeton 25 deri në 30 vjet (Pasuljević 1968).	Greqi, Hungari, Itali, Kosovë, Mali i Zi, Maqedoni, Moldavi, Rumani, Serbi, Sllovaki, Slloveni, Spanjë, Shqipëri, Zvicër, Turqi, Ukrainë.	malore); 14. Artificiale/tokësore. Ky lloj mund të haset në pyje gjetherënëse, zona të pasura me livadhe e kullosa të rrethuara me shkurre, pastaj rreth mureve të shtëpive dhe kasolleve të braktisura, pranë ekonomive bujqësore, por edhe në vise të larta deri në 2000 m.			i njohur edhe pse në shumë shtete popullatat e këtij lloji janë të fragmentuara. Në Kosovë gjendja e nënpopullatave është e qëndrueshme	
Nr.	Emërtimi i resursit natyror/OLIG OCHAETA	Të dhënat e përgjithshme	Përhapja e përgjithshme	Lloji i habitatit	Përhapja në Kosovë	Komuna	Trendi i popullatës	Lloji
1	<i>Aporrectodea smaragdina</i> <i>Opisthophora: Lumbricidae</i>	Është lloj epigjeik, higrofil, me ngjyrë intensive me nuancë të gjelbër. Trupi është 40 – 90 mm i gjatë, i përbërë nga 65 deri në 120 segmente me turberkula pubertatis përgjatë segmenteve 29, 30, 32 dhe 33 (Mršić 1991). Ka përhapje dinariko-karpatike.	Austri, Bosnjë-Hercegovinë, Itali, Kosovë, Kroaci, Mali i Zi, Poloni, Rumani, Serbi, Slloveni (Mršić 1991; Rota 2013; Stojanović et al. 2008).	Pyje (1.4 Pyje të klimës mesatare); 4 Kullosa (4.4 Kullosa të klimës mesatare); 5 Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat]); 14 Artificiale/tokësore (14.1 Toka të punueshme, 14.2 Kullosa; 14.4 Kopshte rurale). Ky lloj gjendet shpesh në dhera të zonave pyjore, kullosa, afër lumenjve, shkëmbinj gëlqerorë si dhe shkurre përgjatë rrugëve (Stojanović et al. 2018; Szederjesi 2013).	Çakorr (Šapkarev 1975).	Pejë.	I panjohur.	Gati i kërcënuar, NT.

2	<i>Dendrobaena alpina</i> <i>Opisthophora:</i> <i>Lumbricidae</i>	Ky është një lloj politipik, që shtrihet nga Franca përgjatë Evropës qendrore dhe jugore deri në Turqi. Në Ballkan janë të njohura nënlojet D. a. popi dhe D. a. clujensis. Është lloj epigjeik, i cili gjendet në pyje të ahut (Szederjesi 2013), kryesisht në dhera të lagështa silikate, të zeza acidike ose të kafta podzole (Pop et al. 2007). Trupi është i kuqërremtë, 121 mm i gjatë, i për bërë nga 64 deri në 138 segmente. Klitellumi shtrihet nga segmentet 26, 27, 28 deri në 33, 34, kurse tuberkula pubertatis është prezente në segmentet 29, 30 deri në ½ 32 (Mršić 1991).	Kosovë, Lindje e Afër, Maqedoni, Mali i Zi, Poloni, Ruman, Serbi, Sllovaki, Slloveni, Zvicër, Ukrainë, prezencë e dyshimtë në Gjermani (Rota 2013).	Pyje (1.4 Pyje të klimës mesatare). Gjendet përgjatë shiritit subalpin të bimëve të gjinive Mugo, Juniperus dhe Vaccinium, si dhe në shiritin e pyjeve të bredhit ose pyjeve të përziera të bredhit dhe ahut (Pop et al. 2007).	Çakorr (Šapkarev 1975; Mršić 1991).	Pejë.	I panjohur.	Gati i kërcënuar, NT.
3	<i>Eophila kosowensis</i> <i>Opisthophora:</i> <i>Lumbricidae</i>	Ky lloj është endemik i Ballkanit, i përshkruar nga Kosova (Karaman 1968). Trupin e ka cilindrik, me madhësi prej 110 – 250 mm dhe me numër të segmenteve prej 225-358. Jeton thellë në dhe, kurse në sipërfaqe mund të gjendet në biotope të ndryshme (Milutinović et al. 2015). Kampionët e parë janë gjetur në Prishtinë në numër të madh, në thellësi prej 1.5 m, gjatë groposjes për rregullimin e gypave të ujit. Sipas përhapjes së përgjithshme të llojit, mund të konstatojmë se zonat kodrinore-malore kanë rëndësi shumë të madhe për këtë lloj.	Greqi, Kosovë, Mali i Zi, Serbi.	Pyje; Pyje të klimës mesatare; Kullosa; Kullosa të klimës mesatare; Artificiale/tokësore; Kullosa; Zona urbane. Habitato të përshtatshme për këtë lloj janë pyjet e ahut, livadhet, kullosat, si dhe mjediset antropogjene (Stojanović et al. 2018).	Pejë.	Pejë.	I panjohur.	I rrezikuar, EN.

4	<i>Allolobophora chlorotica</i> <i>Opisthophora:</i> <i>Lumbricidae</i>	Ky është një lloj endogjen, që ushqehet në dhe, ndërsa bën gropime horizontale deri në 20 cm nën sipërfaqe. Është skrrajë me madhësi mesatare, që te të rriturit shkon deri në 50 mm. Të rriturit kanë një unazë të verdhe me të afër kokës, që është unike në atë se i ka tri palë disqe në formë ventuzash në segmentet alternuese në pjesën e poshtme të klitelumit (Mršić 1991). Var. kosovensisi është përshkruar nga Šapkarev (1975), bazuar në vetëm një ekzemplar nga Klokoti në afërsi të lumit Morava, në livadhe. Ky varietet dallon nga forma tipike kryesisht nga tubercula pubertatis dhe madhësia e trupit (106 mm, 2.5 mm diametër). Sipas Mršić (1991), klitelumi është pozicionuar në segmentet 1/3 29 deri 37 dhe tubercula pubertatis në segmentet 31, 32, 33 dhe 35 (disqe të vogla në formë ventuzash).	Evropë, Azi, në veri të ultësirave të Himalajeve, Afrikë veriore dhe në pjesët veriore dhe qendrore të Gadishullit Arabik (Mršić 1991; Rota 2013).	Pyje (Pyje të klimës mesatare); 4. Kullosa (4.4 Kullosa të klimës mesatare); 14. Artificiale/tokësore (14.1 Toka të punueshme, 14.2 Kullosa). Ky lloj haset në livadhe të luginave, biotope antropogjene, toka pyjore, toka të kultivuara, livadhe etj. (Šapkarev, 1980).	Pejë.	Pejë.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.
5	<i>Aporrectodea caliginosa</i> <i>Opisthophora:</i> <i>Lumbricidae</i>	Fundi i përparmë i trupit është me ngjyrë me tri hije të dallueshme. Është lloj endogjen dhe të shumtën gjendet në toka të punueshme dhe kullosa me përbërje të ulët të materieve organike, por edhe në dheun e pyjeve. Madhësia tipike e adultit është rreth 6 cm, kur është në qetësi.	Ky lloj është autokton në Palearktik, por si lloj i sjellur gjendet në tërë botën (Csuzdi & Zicsi 2003).	Pyje (1.4 Pyje të klimës mesatare); 4 Kullosa (4.4 Kullosa të klimës mesatare); 5 Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat]); 14 Artificiale/tokësore (14.1 Toka të punueshme, 14.4 Kopshte rurale, 14.5 Zona urbane). Jeton në korridore të përkohshme horizontale, në pjesën e epërme të	Deçan.	Deçan.	I panjohur.	Shqetësim më i vogël, LC.

				dheut. Është gjetur në dhe të lagësht në livadhe dhe brigje lumenjsh, kurse rrallëherë gjendet në shtresën e gjetheve në tokë.				
6	<i>Dendrobaena serbica</i> <i>Opisthophora:</i> <i>Lumbricidae</i>	Trupi i këtij lloji ka ngjyrë vjollce të mbyllët, i gjatë prej 12 deri në 21 mm, i përbërë nga 58 deri 81 segmente. Prostomiumi është prolob. Klitelumi shtrihet nga segmentet 29 deri 33, 34, kurse tuberkula pubertatis mungon (Mršić 1991).	Kosovë, Serbi.	4 Kullosa (4.4 Kullosa të klimës mesatare); 14 Artificiale/tokësore (14.2 Kullosa). Haset në livadhe dhe kullosa (Karaman 1973; Šapkarev 1980; Stojanović et al. 2018; Trakić et al. 2016).	Çakorr.	Pejë.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.
7	<i>Dendrobaena zicsi</i> <i>Opisthophora:</i> <i>Lumbricidae</i>	Ky është një lloj me gjatësi prej 130 – 160 mm dhe diametër prej 6-7 mm me ngjyrë hiri të çelët kah e kafta. Është lloj endemik i Ballkanit me përhapje të kufizuar dhe i njohur vetëm nga lokaliteti tipor.	Kosovë.	4 Kullosa (4.4 Kullosa të klimës mesatare); 14 Artificiale/tokësore (14.2 Kullosa). Është regjistruar në kullosa në pyje (Karaman 1973).	Çakorr.	Pejë.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.
Nr.	Emërtimi i resursit natyror/CYCL OST-OMATA	Të dhënat e përgjithshme	Përhapja e përgjithshme	Lloji i habitatit	Përhapja në Kosovë	Komuna	Trendi i popullatës	Lloji
1	<i>Eudontomyzon stankokaramani</i> <i>Petromyzontiformes:</i> <i>Petromyzontidae</i> <i>e</i>	Ky lloj i banon kryesisht ujërat e pastra. Është lloj jograbitqar. Madhësia e individëve të rritur është përafërsisht 20 cm (Holčik and Šorić 2004). Metamorfozën e kryen prej nëntorit deri në prill. Nuk ka ndonjë rëndësi në aspektin e peshkimit (Freyhof and Kottelat 2007).	Lloj endemik i Ballkanit. Deri më tani është konstatuar vetëm në Liqenin e Ohrit, Liqenin e Shkodrës dhe Drinin e Bardhë.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Kryesisht gjendet në zonat pranëmalore dhe malore, në rrjedha të vogla ujore, të pasura me shumë oksigjen. Larvat e këtij lloji, amocitet, jetojnë në fundin e shtratit të pasur me detritus dhe zhavor të imët.	Lumbardh i i Pejës në Grabanicë, Lumi Erenik te Prroni i Neci.	Klinë.	I panjohur. Në Kosovë është konstatuar në vetëm disa lokalitete, por me numër të konsiderueshëm të individëve. Megjithatë, në disa prej lokaliteteve ku është konstatuar janë vërejtur aktivitete që e rrezikojnë dukshëm habitatin e këtij lloji.	Gati i kërcënuar, NT.
Nr.	Emërtimi i resursit natyror/ARAC HNIDA	Të dhënat e përgjithshme	Përhapja e përgjithshme	Lloji i habitatit	Përhapja në Kosovë	Komuna	Trendi i popullatës	Lloji

1	<i>Oxyopes lineatus</i> Araneae: <i>Oxyopidae</i> <i>Merimanga rreqebull</i>	Femra ka madhësi 6-8 mm, kurse mashkulli 4-5 mm. Kjo familje nuk ndërton rrjeta për të zënë prenë, mirëpo gjuajnë aktivisht insekte ose kafshë të tjera të imta (Roberts 1996). Helmi i këtij lloji përmban peptidin toksik oxotoksin.	Austri, Belgjikë, Bullgari, Francë, Gjeorgji, Gjermani, Hungari, Itali, Kosovë, Kroaci, Maqedoni, Portugali, Ruman, Rusi, Serbi, Sllovaki, Slloveni, Spanjë, Shqipëri, Turqi, Ukrainë, Zvicër, Azi qendrore.	Kullosa (4.5 Kullosa të thata të ultësirave), 14. Artificiale/tokësore (14.4 Kopshte rurale).	Deçan, Istog.	Deçan, Istog.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.
2	<i>Asagena meridionalis</i> Araneae: <i>Theridiidae</i>	Mashkulli ka madhësi 4-6 mm, kurse femra 4.9-5.6 mm. Pedipalpet tek mashkulli janë me një zgjatim të embolusit. Prozoma me ngjyrë të zezë të theksuar. Këmbët me ngjyrë të shndritshme. Mashkulli haset në pranverë dhe vjeshtë (Nentwig et al. 2018).	Bullgari, Çeki, Greqi, Gjeorgji, Hungari, Kosovë, Mali i Zi, Maqedoni, Serbi, Sllovaki, Ukrainë.	1. Pyje (1.4 Pyje të klimës mesatare) Pyje të hapura të bungut dhe të pishës.	Parku Karagaç.	Pejë.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.
3	<i>Nemesia pannonica</i> Araneae: <i>Nemesidae</i>	Te mashkulli prozoma ka gjatësi 5 mm. Opistozoma është ngjyrë kafe dhe me struktura të parregullta. Te femra prozoma është ngjyrë kafe në të kuqe, me gjatësi 6.2 mm, kurse opistozma ngjyrë kafe. Ky lloj ndërton tunele të thella deri në 30 cm (Nentwig et al. 2018). Mashkulli dhe femra paraqiten nga marsi deri në maj. Janë organizma nokturnë.	Austri, Hungari, Itali, Kroaci, Kosovë, Mali i Zi, Ruman, Serbi, Slloveni, Shqipëri.	1. Pyje (1.4 Pyje të klimës mesatare); 3. Shkurre (3.4 Shkurre të klimës mesatare).	Ozdrim.	Pejë.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.
4	<i>Steatoda paykulliana</i> Araneae: <i>Theridiidae</i>	Mashkulli ka prozomë ngjyrë kafe të mbylltë deri në të zezë. Këmbët janë me ngjyrë të verdhë në të kaftë. Madhësia e trupit 4.5-8.4 mm. Te femra prozoma është ngjyrë kafe në të zezë, kurse sternumi është i kaftë i mbylltë. Këmbët janë po ashtu të kafta. Madhësia është nga 8-13 mm (Nentwig et al. 2018).	Austri, Azerbejdhan, Belgjikë, Bosnjë-Her- cegovinë, Bullgari, Francë, Gjeorgji, Gjer- mani, Greqi, Hungari, Itali, Kosovë, Kroaci, Maqedoni, Portugali, Ruman, Rusi, Serbi, Slloveni, Spanjë, Shqipëri, Turqi, Zvicër.	6. Zona shkëmbore [p.sh., shkëmbin] kontinentalë, maja malore].	Prilep.	Deçan.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.

5	<i>Zygiella keyserlingi</i> Araneae: Araneidae	Femra ka madhësi 6-8 mm. Prozoma ka ngjyrë kafe të çelët. Opistozoma ka ngjyrë të argjenditë me nuanca ngjyrë kafe, në anën barkore me nga një vijë në secilin skaj. Këmbët kanë ngjyrë të njëjtë. Mashkulli ka ngjyrë të njëjtë sikurse femra, mirëpo është më i vogël, rreth 6 mm (Nentwig et al. 2018).	Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Greqi, Hungari, Itali, Kosovë, Kroaci, Mali i Zi, Maqedoni, Portugali, Serbi, Slloveni, Turqi, Ukrainë.	4.Kullosa (4.4 Kullosa të klimës mesatare).	Pejë.	Pejë.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.
6	<i>Zercon kosovina</i> Mesostigmata: Zerconidae	Lloj endemik, lokaliteti tipor i të cilit gjen- det në Kosovë. Femra është e gjatë 410–415 µm dhe e gjerë 365–370 µm (n = 3) (Kontschán 2006).	Kosovë	1. Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare). Gjendet në pyje të ahut, kryesisht në shtresën e detritusit.	Çakorr.	Pejë.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.
Nr.	Emërtimi i resursit natyror/CLITE LLATA	Të dhënat e përgjithshme	Përhapja e përgjithshme	Lloji i habitatit	Përhapja në Kosovë	Komuna	Trendi i popullatës	Lloji
1	<i>Glossiphonia balcanica</i> <i>Rhynchobdellida:</i> <i>Glossiphoniidae</i> <i>Ushunjëza ballkanike</i>	Gjatësia e trupit është deri në 10 mm, kurse gjerësia deri në 8 mm. Trupi në anën shpinoro-barkore është i rrafshët, forma është ovale dhe koka në formë të bulbit. Sipërfaqja barkore në ekzemplarët e gjallë është ngjyrë kafe e ndritshme (ngjyrë qeli-bari) (Grosser et al. 2016).	Endemik i Ballkanit. Aktualisht, i njohur vetëm nga Kosova dhe Mali i Zi.	5. Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Ky lloj gjendet në ujëra të niveleve të ndryshme (të vogla, të mesme dhe të mëdha) (Utevsky et al. 2013).	Deçan.	Deçan.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.

04- Rajoni Zhvillimor Jug

Përbëhet nga katër (4) komuna: **Prizren, Mamushë, Suharekë, Dragash**. Ky rajon ka potencial të madh të zhvillimit socio-ekonomik të resurseve natyrore. Në Kosovë llojet endemike janë si: *Drusus sharrensis* –*Limnephilidae* dhe *Limnephilus petri* *Limnephilidae*. Të gjitha asetet e resurseve natyrore janë prezantuar përmes tabelave dhe grafikëve për një pamje të qartë dhe të organizuar.

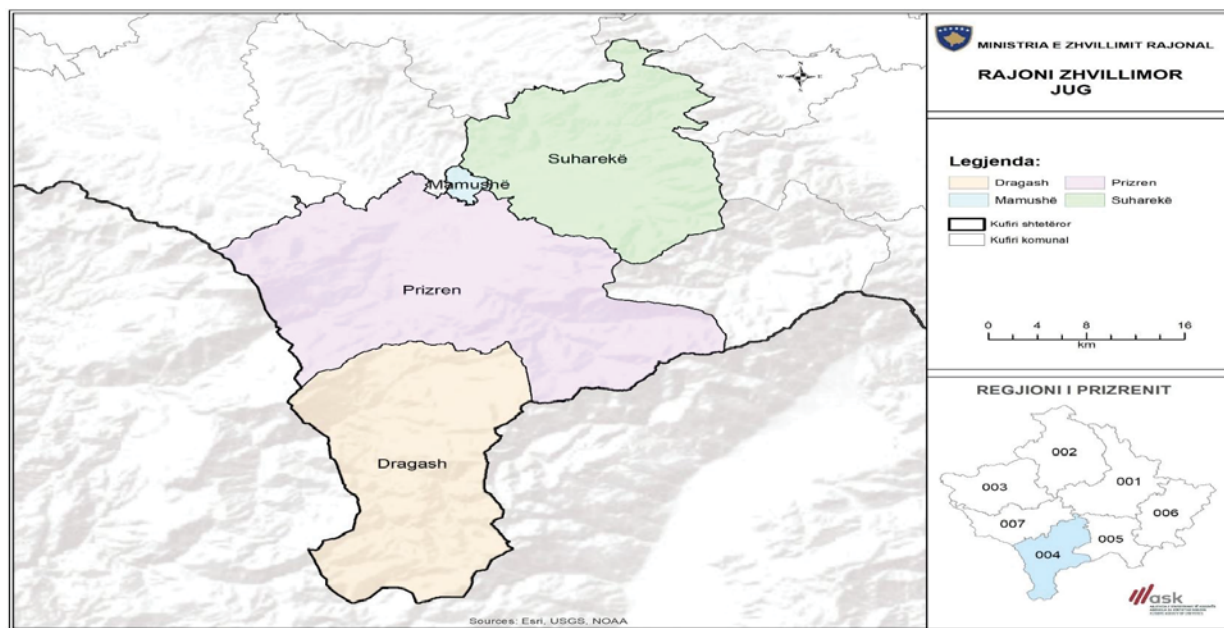

Figura 9. Drusus sharrensis

Figura 10. Numri i llojeve(specie) në kuadër të grupeve të ndryshme të sipas rajoneve zhvillimore, Rajoni Zhvillimor Jug

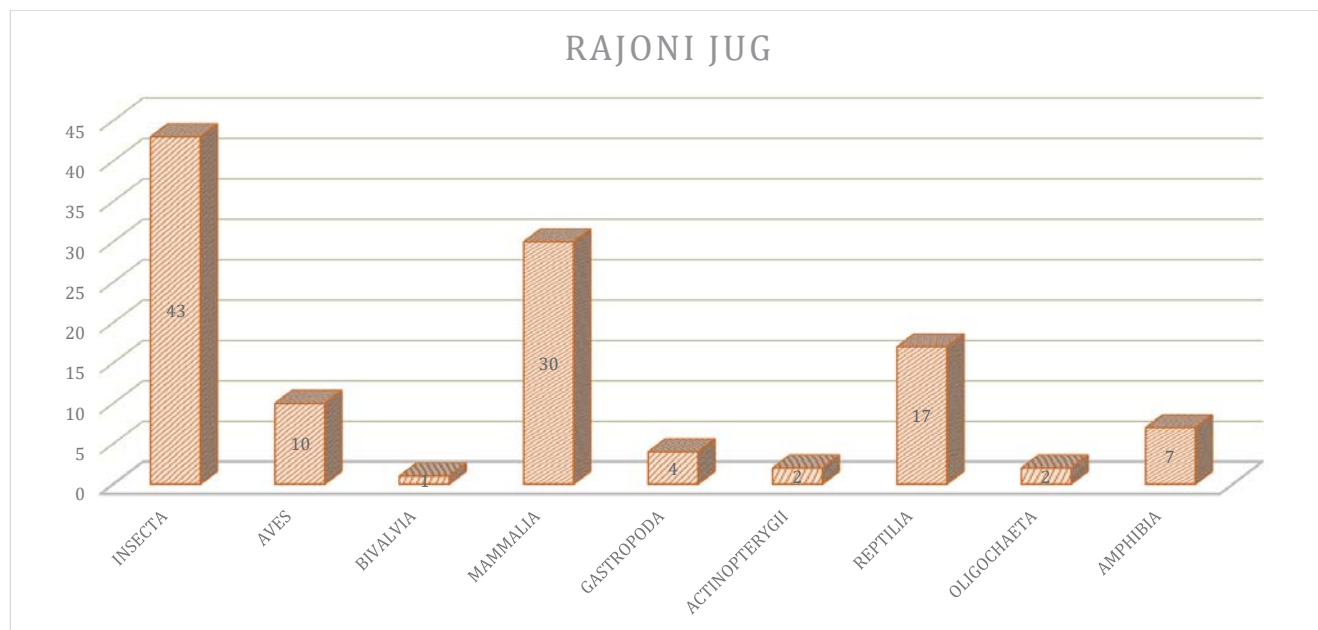

Tabela 4. Lista e asetëve të resurseve natyrore (Fauna) - Rajoni Zhvillimor Jug

PASQYRIMI I RESURSEVE NATYRORE SIPAS (7) RAJONEVE ZHVILLIMORE								
Resurset Natyrore (Fauna)								
RAJONI ZHVILLIMOR –JUG								
Nr.	Emërtimi i insektit/INSECT A	Të dhënat e përgjithshme	Përhapja e përgjithshme	Lloji i habitatit	Përhapja në Kosovë	Komuna	Trendi i popullatës	Lloji
1	<i>Drusus sharrensis</i> <i>Trichoptera:</i> <i>Limnephilidae</i> <i>Flutura e Sharrit</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 7 deri në 9 mm. Në fazën larvare jeton në ujë përgjatë një viti. Faza larvare është treguese e ujërave të pastra. Faza adulte paraqitet në periudhën maj - gusht. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë në afërsi të brigjeve të përroskës ku ka jetuar si larvë. Të dhënat rreth mënyrës së të ushqyerit dhe jetesës së fazës larvare janë akoma të panjohura mirë, ashtu siç janë edhe të dhënat për fazën adulte. Ky lloj bën pjesë në nënfamiljen Drusinae, e cila karakterizohet me potencial të lartë të endemizmit në Ballkan, me një numër të madh të llojeve të reja të përshkruara viteve të fundit (Ibrahimi et al. 2016).	Kosovë	Vende ujore (kontinentale); Lumenj, përrenj, përroska, të përherëshme [përfshirë ujëvarat]; Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Gjendet kryesisht në zonat burimore dhe në rrjedhat e epërme të përroskave malore. Substrati i parapëlqyer i larvave të këtij lloji përbëhet nga: zhavorri i madhësive të ndryshme, gurët e madhësive të ndryshme, si dhe mjediset e pasura me material bimor. Mund të haset në lartësi të mëdha mbidetare.	Bjeshkët e Sharrit.	Prizren, Suharekë, Dragash.	Në rënie.	Skajshmërisht i rrezikuar, CR.
2	<i>Limnephilus petri</i> <i>Trichoptera:</i> <i>Limnephilidae</i> <i>Flutra e Petrit</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 8 deri në 10 mm. Në fazën larvare jeton në ujë përgjatë një viti. Faza larvare është treguese e ujërave të pastra. Faza adulte paraqitet gjatë periudhës maj- gusht. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë në afërsi të brigjeve të përroskës apo lumit, ku ka jetuar si larvë. Ky lloj është endemik i Bjeshkëve të	Kosovë.	Vende ujore (kontinentale); Lumenj, përrenj, përroska, të përherëshme [përfshirë ujëvarat]; Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Gjendet kryesisht në zonat burimore dhe në rrjedhat e epërme të përroskave malore, por edhe të	Lumi Brod në komunë e Dragashit.	Dragash.	I panjohur.	Skajshmërisht i rrezikuar, CR.

		Sharrit. Të dhënat për praninë e tij nga Serbia dhe Bullgaria janë akoma të paverifikuara (Kumanski 1988).		lumenjve më të mëdhenj. Substrati i parapëlqyer i larvave të këtij lloji përbëhet nga zhavorri i madhësive të ndryshme, gurët e madhësive të ndryshme si dhe nga mjediset e pasura me material bimor. Mund të haset prej 1300 deri në mbi 1700 m lartësi mbidetare.				
3	<i>Rhyacophila palmeni</i> <i>Trichoptera:</i> <i>Rhyacophilidae</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 13 deri në 15 mm. Ngjyra e krahëve është kafe e çelët. Në fazën larvare jeton në ujë përgjatë një viti dhe ushqehet si predatore. Faza larvare është treguese e ujërave të pastra dhe mesatarisht të pastra. Faza adulte paraqitet në periudhën korrik-gusht. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë në afërsi të brigjeve të përroskës apo lumit, ku ka jetuar si larvë. Ky lloj ka një përhapje disjunkte në Evropën juglindore, e kjo sugjeron se nënpopullatat nga Greqia dhe Kosova mund të paraqesin lloj kriptik, të ndryshëm nga popullatat e Kroacisë dhe Sllovenisë (Ibrahimi et al. 2012).	Greqi, Kosovë, Kroaci dhe Slloveni.	Vende ujore (kontinentale); Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat]). Gjendet kryesisht në zona të caktuara të rrjedhave të epërme dhe të mesme të lumenjve. Substrati i parapëlqyer i larvave të këtij lloji është zhavorri i trashë, gurët e madhësive të ndryshme, shtrati guror i lumit. Në Kosovë është hasur në lartësi të ndryshme mbidetare prej 1000 deri në 1600 m.	Lumbardhi i Prizrenit në Sredskë.	Prizren.	Në të gjitha lokalitetet ku është gjetur në Kosovë ky lloj karakterizohet me numër të vogël të individëve. Sipas informatave ekzistuese, është vërejtur rënie e nënpopullatave në Lumbardhin e Prizrenit në Sredskë, si rezultat i ndikimit antropogjen nëpërmjet zhvillimit infrastrukturor në këtë mjedis.	I rrezikuar, EN.
4	<i>Euphydryas aurinia</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Nymphalidae</i>	Ky lloj e ka gjerësinë e krahëve prej 30 deri në 42 mm. Është lloj arbooreal tek cili ekziston vetëm një gjeneratë në vit. Adultët paraqiten prej prillit deri në korrik. Bimë ushqyese të larvave të këtij lloji janë ato të gjinive: Succisa, Scabiosa, Lonicera, Gentiana, Digitalis etj.	Evropë, Afrikë, Azi.	Ky lloj paraqitet në habitate të ndryshme, si: livadhe të hijezuara e të lagështa, përgjatë skajeve të moçaleve, në livadhet gëlqerore etj.	Pashtrik.	Prizren.	I panjohur. Nuk ka të dhëna për popullatat e këtij lloji. Të dhënat e fundit për këtë lloj datojnë nga viti 1987.	I rrezikuar, EN.

5	<i>Phengaris arion</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Lycaenidae</i> <i>Kaltëroshja</i> <i>njollazeze</i>	Ky është një nga llojet më të mëdha me ngjyrë të kaltër dhe dallohet nga rendi i pikave të zeza në pjesën e epërme të krahëve të përparmë. Ky lloj e ka një gjeneratë në vit. Bimë ushqyese të larvave të këtij lloji janë ato të gjinive: Venera, Origanum dhe Thymus. Adultët paraqiten në periudhën qershor – korrik. Larvat janë kryesisht heliofile dhe mirmekofile.	Nga Spanja veriore dhe në lindje deri në Itali, Greqi dhe Skandinavi jugore.	Shkurre; Kullosa. Është lloj arboreal, që gjendet kryesisht në vende të thata, me bar, apo me shkurre, si dhe në vende të hapura brenda pyjesh.	Bjeshkët e Sharrit.	Prizren, Suharekë, Dragash.	Në rënie Ky lloj është konstatuar me nënpopullata, të cilat kanë numër jashtëzakonisht të vogël të individëve.	
6	<i>Zerynthia polyxena</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Papilionidae</i> <i>Poliksena</i>	Ky lloj e ka gjerësinë e krahëve prej 46 deri në 80 mm. Ky lloj e ka një gjeneratë në vit. Adultët paraqiten gjatë prillit dhe majit. Bimë ushqyese të këtij lloji janë ato që i takojnë gjinisë Aristolochia. Në të njëjtën bimë i lëshon edhe vezët.	Nga Franca jugore përgjatë Italisë dhe Austrisë juglindore deri në Greqi.	Pyje; Pyje të klimës mesatare; Kullosa. Habitata të parapëlqyera të këtij lloji janë: livadhet e lagështa dhe bashkësitë e bimëve të larta, livadhet mezofile, livadhet e thata gëlqerore dhe zonat e pyllëzuara.	Shkozë, Prizren.	Prizren.	I panjohur. Ky lloj është konstatuar me nënpopullata me një numër të vogël të individëve.	I rrezikuar, EN.
7	<i>Glossosoma discophorum</i> <i>Trichoptera:</i> <i>Glossosomatidae</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 6.5 deri në 7 mm. Në fazën larvare jeton në ujë përgjatë një viti. Faza larvare shërben si tregues i ujërave mesatarisht të pastra. Faza larvare për nga aspekti i të ushqyerit bën pjesë në grupin e gërryesve dhe mbledhësve/kolektorëve. Faza adulte paraqitet në periudhën qershor - shtator. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë, në afërsi të brigjeve të përroskës apo lumit (Graf et al. 2008; Kumanski 1985).	Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Kosovë, Kroaci, Mali i Zi, Maqedoni, Rumani, Serbi, Shqipëri.	Vende ujore (kontinentale); Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat]; Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Gjendet kryesisht në zona të caktuara të rrjedhave të epërme dhe zonave burimore të përroskave malore. Substrati i parapëlqyer i larvave të këtij lloji përbëhet nga zhavorri i madhësive të ndryshme, gurët e madhësive të ndryshme, etj. Kryesisht jeton në lartësi të mëdha mbidetare deri në mbi 2000 m.	Lumbardhi i Prizrenit në Prevallë.	Prizren.	Në rënie	I cenuar, VU.

8	<i>Rhyacophila bosnica</i> <i>Trichoptera:</i> <i>Rhyacophilidae</i> <i>Flutura e Bosnës</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 7 deri në 9 mm. Ngjyra e krahëve është bojëkafe e mbyllët. Në fazën larvare jeton në ujë përgjatë një viti. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme rreth mënyrës së të ushqyerit të fazës larvare. Faza larvare është treguese e ujërave të pastra. Faza adulte paraqitet prej shkurtit deri në maj. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë, në afërsi të brigjeve të përroskës apo lumit. Është ndër llojet e para të Trichopterave që paraqitet në fillim të vitit si adult (Graf et al. 2008; Kumanski 1985).	Lloj endemik i Ballkanit. Deri më tani është gjetur vetëm në Bosnjë-Hercegovinë, Kosovë, Serbi dhe Shqipëri.	Vende ujore (kontinentale); Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat]; Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Gjendet kryesisht në zonat burimore dhe rrjedhat e epërme të përroskave malore. Substrati i parapëlqyer i larvave të këtij lloji përbëhet nga zhavorri i trashë, gurët e madhësive të ndryshme, shtrati guror i lumit etj. Ky lloj preferon lartësitë e mëdha mbidetare (Graf et al. 2008; Kumanski 1985).	Përroskë në Bjeshkët e Sharrit.	Prizren.	Në rënie Në të gjitha lokalitetet ku është gjetur në Kosovë ky lloj karakterizohet me numër të vogël të individëve. Në disa lokalitete është vërejtur rënie e lehtë e nënpopullatave, për shkak të veprimeve antropogjene në mjedis, si prerja e pyjeve dhe degradimi i habitateve të ujërave të ëmbla.	I cenuar, VU.
9	<i>Rhyacophila obtusa</i> <i>Trichoptera:</i> <i>Rhyacophilidae</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 7 deri në 9 mm. Ngjyra e krahëve është bojëkafe e mbyllët. Në fazën larvare jeton në ujë përgjatë një viti. Faza larvare është treguese e ujërave të pastra. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për mënyrën e të ushqyerit të fazës larvare. Faza adulte paraqitet në periudhën prill - tetor. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë, në afërsi të brigjeve të përroskës apo lumit (Graf et al. 2008; Ibrahim et al. 2012; Kumanski 1985).	Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Greqi, Kosovë, Maqedoni, Mali i Zi, Serbi, Shqipëri, Turqi.	Vende ujore (kontinentale); Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat]; Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Gjendet kryesisht në zona të caktuara të rrjedhave të epërme të lumenjve dhe përroskave malore. Substrati i parapëlqyer i larvave të këtij lloji përbëhet nga zhavorri i trashë, gurët e madhësive të ndryshme dhe shtrati guror i lumit. Mund të haset në lartësi të ndryshme mbidetare, prej 300 deri në mbi 1600 m.	Bjeshkët e S harrit.	Prizren, Suharekë, Dragash.	Në rënie Në të gjitha lokalitetet ku është gjetur në Kosovë ky lloj karakterizohet me numër të vogël të individëve dhe nënpopullata të paqëndrueshme, bazuar në vëzhgim të vazhdueshëm.	I cenuar, VU.
10	<i>Erebia rhodopensis</i>	Ky lloj e ka gjerësinë e krahëve prej 19 deri në 20 mm. Në pjesën e sipërme	Evropë Juglindore.	Kullosa. Kryesisht haset në shpatë të hapura me bar,	Disa lokalitete në Sharr.	Prizren Suharekë, Dragash.	I qëndrueshëm. Është hasur në	I cenuar, VU.

	<i>Lepidoptera:</i> <i>Nymphalidae</i>	të krahëve të përparmë dominon ngjyra kafe e errët. Ky lloj e ka një gjeneratë në vit. Adultët lu turojnë në periudhën korrik – gusht. Nuk ka njohuri të mjaftueshme rreth bimëve ushqyese të larvave.		pothuajse pa shkurre ose pemë. Në Kosovë, zakonisht haset në lartësi të mëdha mbidetare.			nënpopullata të vogla por aktualisht stabile.	
11	<i>Lycaena dispar</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Lycaenidae</i>	Ky lloj i ka krahët ngjyrë bakri-portokalli të ndritshme dhe të mbuluar me të zezë. I ka dy gjenerata në vit. Adultët shfaqen nga maji në qershor. Bimë ushqyese e larvave të këtij lloji është <i>Rumex hydrolapathum</i> . Është lloj relativisht i ndjeshëm në veprime antropogjene të degradimit të habitatit.	Evropë, Turqi.	Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare); 4. Kullosa. Habitate të parapëlqyera të këtij lloji janë: livadhet e lagështa dhe bashkësitë e larta bimore, fieraat, livadhet mezofile, pyjet gjetherënëse gjethegjera, livadhet dhe stepet e thata gëlqerore etj. Në Kosovë mund të haset kryesisht në brigje lumenjsh ose në toka të lagështa.	Kalaja e Prizrenit.	Prizren.	Në rënie. Ky lloj është konstatuar me nënpopullata të cilat kanë numër të vogël të individëve. Edhe në Evropë është vërejtur viteve të fundit trendi i rënies së popullatave të këtij lloji, edhe pse më tepër në Evropën veriore.	I cenuar, VU.
12	<i>Nymphalis antiopa</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Nymphalidae</i> <i>Flutura Njollablu e Zezë</i> <i>(Zimbajtësja)</i>	Ky lloj e ka gjerësinë e krahëve prej 57 deri në 101 mm. E ka një gjeneratë në vit. Lista e kërcënimeve: 5 Përdorimi i burimeve biologjike (5.1 Gjuetia dhe mbledhja Insecta: Lepidoptera: Nymphalidae Flutura Njolla blu e Zezë (Zimbajtësja) Statusi i kërcënueshmërisë në Evropë (sipas IUCN) Shqetësim më i vogël, LC. Statusi i kërcënueshmërisë në Kosovë (sipas kritereve të IUCN-së) I cenuar, VU. A2ac; B2ab(iii,iv) 2017 Ferdije Zhushi Etemi Adultët luturojnë prej qershorit deri në korrik. Është lloj arboreal, që hibernon në stadin e adultit në muajin mars të vitit të ardhshëm. Larvat ushqehen me bimët që u takojnë gjinive: <i>Salix</i> , <i>Populus</i> , <i>Betula</i> etj.	Evropë, Azi, Amerikë jugore.	Zona shkëmbore [p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore]; 14 Artificiale/tokësore (14.5 Zona urbane). Është lloj që haset në lartësi të ndryshme mbidetare. Në rrethinën e Podujevës është vërejtur edhe në toka të kultivuara.	Dragash.	Dragash.	Në rënie disa nga nënpopullatat e këtij lloji të vëzhguara viteve të fundit kanë qëndrueshmëri të konsiderueshme, por në shumë raste është vërejtur rënie e tyre.	I cenuar, VU.

13	<i>Parnassius apollo</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Papilionidae</i>	Ky lloj e ka gjerësinë e krahëve prej 32 deri në 35 mm. Karakterizohet me ngjyrën e zeza në krahët e përparmë dhe me njollat e kuqe në formë syri në krahët e pasmë. Ky lloj ka kërkesa specifike, të cilat përfshijnë, ndër të tjera, dimra të ftohtë dhe vera me shumë diell. Ky lloj e ka një gjeneratë në vit dhe adultët mund të shfaqen nga maji deri në shtator, në varshmëri nga lartësia mbidetare.	Gjendet në shumicën e zonave të mëdha malore të Evropës dhe Turqisë.	Kulloso. Ky është një lloj tipik malor dhe parapëlqen kryesisht kulloso dhe livadhe alpine.	Sharr.	Prizren, Suharekë, Dragash.	I panjohur. Ky lloj është konstatuar me popullata me numër të vogël të individëve.	I cenuar, VU.
14	<i>Phengaris alcon</i> (Denis & Schiffermüller, 1775) <i>Lepidoptera:</i> <i>Lycaenidae</i>	Ky lloj e ka një gjeneratë në vit. Bimë ushqyese të larvave të këtij lloji janë ato të gjinisë Gentiana. Larat janë mirmekofile. Adultët paraqiten në periudhën qershor – korrik. Haset shpesh në habitate të thata. Nënpopullatat e këtij lloji në Kosovë konsiderohet se i takojnë nënllujt rebeli, që jeton në lartësi të mëdha mbidetare. Megjithatë, statusi taksonomik i këtij nënllujti është akoma i paqartë.	Në Evropën qendrore ky lloj gjendet prej jugut të Suedisë deri në veriun e Spanjës dhe nga Franca kah lindja. Është i pranishëm edhe në Turqinë lindore dhe në lindje nëpërmjet Siberisë deri në Mongoli dhe Alltai.	Vende ujore (kontinentale). Është lloj arboreal që jeton në livadhe kënetore të lidhura me lumenj apo liqene.	Pashtrik.	Prizren.	Në rënie Ky lloj është konstatuar me nënpopullata, të cilat kanë numër të vogël të individëve, me tendence të zvogëlimit.	I cenuar, VU.
15	<i>Pyrgus sidae</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Hesperiidae</i>	Ky lloj e ka gjerësinë e krahëve prej 32 deri në 38 mm, e kjo e bën ndër llojet me krahë më të mëdhenj të kësaj gjinie në Evropë. E ka një gjeneratë në vit. Adultët mund të hasen gjatë periudhës maj – korrik. Ushqehet me bimën <i>Albutilon avicennae</i> .	Bosnjë-Hercegovinë, Greqi, Francë, Itali, Kosovë, Kroaci, Rumani, Serbi, Spanjë, disa pjesë të Azisë.	Kulloso; 6 Zona shkëmbore [p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore]. Ky lloj gjendet shpesh në brigjet me bar të lumenjve, në livadhe dhe shpate gurore. Shumica e habitateve ku gjendet ky lloj, përmbajnë numër të madh të bimëve të gjinive <i>Vicia</i> dhe <i>Achillea</i> .	Pashtrik, Grykë e Kaçanikut.	Prizren, Kaçanik.	Në rënie. Ky lloj ka nënpopullata të vogla dhe të fragmentuara në Kosovë, me tendencë të vazhdueshme të rënies.	I cenuar, VU.
16	<i>Thecla betulae</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Lycaenidae</i>	Ky lloj e ka gjerësinë e krahëve prej 25 deri në 40 mm. E ka një gjeneratë në vit, kurse adultët hasen në periudhën korrik – shtator. Llojet ushqyese të larvave	Evropë, nëpërmjet Azisë deri në Kore.	Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare). Ky lloj është i shpeshtë në pyje gjethërenëse. Në	Shkozë, Pashtrik.	Prizren.	I panjohur. Ky lloj është konstatuar me nënpopullata të cilat kanë numër të	I cenuar, VU.

		u takojnë gjinive Prunus dhe Betula.		Kosovë është konstatuar në pyje të hapura me Prunus spinosa.			vogël të individëve dhe në mënyrë të lokalizuar.	
17	Baetis buceratus Ephemeroptera: Baetidae	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 7.5 – 11 mm. Nganjëherë larvat dominojnë në kushtet ß-mezosap robe të ndotjes organike. Ky lloj i ka dy gjenerata në vit. Periudha e fluturimit është gjatë pranverës, verës dhe vjeshtës (Bauernfeind & Soldan 2012).	Evropë, Azi. I përhapur gjerësisht në Palearktikon perëndimor.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat]). Larvat gjenden kryesisht në lumenj të mëdhenj fushorë. Preferojnë shpejtësi mesatare deri të lartë të rrjedhjes së ujit dhe substrat guror, por shpesh gjenden midis vegjetacionit ujqor.	Lumbardhi i Prizrenit në Vlashnje.	Prizren.	I panjohur.	Gati i kërcënuar, NT.
18	Baetis melanonyx Ephemeroptera: Baetidae	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 7.9 – 11.5 mm. Është lloj univoltin veror, edhe pse në lokalitete të lartësive më të ulëta mbidetare është raportuar edhe si lloj me dy gjenerata në vit. Periudha e luturimit është nga maji deri në pjesën e parë të korrikut, por në lartësi më të mëdha mbidetare periudha e luturimit realizohet më vonë, në gusht apo edhe në tetor (Bauernfeind & Soldan 2012).	Pjesa më e madhe e Evropës, Turqi, Izrael.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Larvat gjenden në lumenj dhe përroska të lartësive të ndryshme mbidetare prej 300-1900 metra. Larvat parapëlqejnë kryesisht pjesët e rrjedhave të epërme dhe të mesme.	Lumbardhi i Prizrenit në Vlashnje, Lumbardhi i Prizrenit në Reçan.	Prizren.	I panjohur.	Gati i kërcënuar, NT.
19	Cordulegaster bidentata Odonata: Cordulegastridae	Gjatësia e trupit të këtij lloji është 69 deri 78 mm. Zhvillimi i larvës zgjat prej 3 deri 5 vjet, por mund të zgjasë edhe më shumë në qoftë se kushtet klimatike shkaktojnë ngrirjen e ujit. Adultët luturojnë nga maji deri në gusht.	Evropë	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Larvat e këtij lloji jetojnë kryesisht në burime e përroska malore. Në Kosovë, ky lloj	Lumbardhi i Prizrenit në Prevallë.	Prizren.	I panjohur. Nënpopullatat e këtij lloji janë të vogla.	Gati i kërcënuar, NT.

				është hasur në lumenj dhe përroska të hapura, si dhe në përroska me substrat guror dhe me rrjedhje të shpejtë.				
20	<i>Annitella triloba</i> <i>Trichoptera:</i> <i>Limnephilidae</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 8.5 deri në 14 mm. Në fazën larvore jeton në ujë përgjatë një viti. Faza larvore është treguese e ujërave të pastra. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për mënyrën e të ushqyerit dhe jetesën e fazës larvore të këtij lloji. Faza adulte paraqitet në periudhën e vjeshtës. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë në afërsi të brigjeve të përroskës apo lumit (Graf et al. 2008; Kumanski 1988).	Lloj endemik i Ballkanit: Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Greqi, Kosovë, Mali i Zi, Shqipëri.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Gjendet kryesisht në zonat burimore dhe në rrjedhat e epërme të përroskave e lumenjve malorë. Mund të haset prej 800 deri në mbi 2300 m lartësi mbidetare, edhe pse zakonisht preferon më tepër lartësitë e mëdha.	Lumi Brod në Brod të Dragashit.	Dragash.	I qëndrueshëm.	Gati i kërcënuar, NT.
21	<i>Chaetopteryx stankovici</i> <i>Trichoptera:</i> <i>Limnephilidae</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 8.5 deri në 14 mm. Në fazën larvore jeton në ujë përgjatë një viti. Faza larvore është treguese e ujërave të pastra. Faza adulte paraqitet në periudhën e vjeshtës. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë në afërsi të brigjeve të përroskës apo lumit (Graf et al. 2008; Kumanski 1988).	Lloj endemik i Ballkanit: Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Greqi, Kosovë, Mali i Zi, Maqedoni, Serbi, Shqipëri.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Gjendet kryesisht në zonat burimore dhe në rrjedhat e epërme të përroskave e lumenjve malorë. Substrati i parapëlqyer i larvave të këtij lloji përbëhet nga: zhavorri i madhësive të ndryshme, gurët e madhësive të ndryshme, si dhe mjediset e pasura	Përroskë në Zaplluxhë.	Dragash.	I panjohur.	Gati i kërcënuar, NT.

				me material bimor. Mund të haset prej 800 deri në mbi 2300 m lartësi mbidetare, edhe pse zakonisht preferon më tepër lartësitë e mëdha.				
22	<i>Hydropsyche modesta</i> <i>Trichoptera:</i> <i>Hydropsychidae</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 10 deri në 13 mm. Në fazën larvare jeton në ujë përgjatë një viti. Faza larvare mund të tolerojë relativisht mirë ndotjen e ujit. Faza larvare në aspektin e të ushqyerit bën pjesë në grupin e gërryesve, filtruesve, por mund të ushqehet edhe në mënyrë predatore. Faza adulte paraqitet në periudhën e pranverës. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë në afërsi të brigjeve të përroskës apo lumit (Graf et al. 2008; Kumanski 1985).	Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Çeki, Francë, Greqi, Hungari, Kosovë, Itali, Kroaci, Maqedoni, Poloni, Ruman, Sllovaki, Slloveni, Serbi, Spanjë, Shqipëri, Turqi, Zvicër.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat]). Gjendet kryesisht në zona të caktuara të rrjedhave të mesme dhe të poshtme të përroskave dhe lumenjve. Substrati i parapëlqyer i larvave të këtij lloji përbëhet nga: zhavorri i madhësive të ndryshme, gurët e madhësive të ndryshme, makrofitet, myshqet, rrënjët e bimëve, degët dhe gjethet e rena të drunjtve. Mund të haset në lartësi deri në 700 m.	Përroskë në Kuzhnin.	Prizren.	I qëndrueshëm.	Gati i kërcënuar, NT.
23	<i>Micropterna fissa</i> <i>Trichoptera:</i> <i>Limnephilidae</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 17 deri në 22 mm. Në fazën larvare jeton në ujë përgjatë një viti. Faza adulte paraqitet në periudhën maj - tetor. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë në afërsi të brigjeve të përroskës apo lumit. Faza larvare është indikatore e ujërave të pastra dhe mesatarisht të pastra. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për mënyrën e të ushqyerit dhe jetesës së fazës larvare të këtij lloji (Graf et al. 2008; Kumanski 1988).	Bullgari, Gjermani, Greqi, Itali, Kosovë, Kretë, Kroaci, Itali, Portugali, Spanjë, Shqipëri, Turqi, Zvicër.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Gjendet kryesisht në rrjedhat e epërme dhe të mesme të lumenjve dhe përroskave malore. Substrati i parapëlqyer i larvave të këtij lloji përbëhet nga zhavorri i madhësive të	Përroskë në Kuzhnin.	Prizren.	I panjohur.	Gati i kërcënuar, NT.

				ndryshme, gurët e madhësive të ndryshme, si dhe mjediset e pasura me material bimor. Ky lloj haset në lartësi të ndryshme mbidetare prej 200 deri në mbi 1000m.				
24	<i>Rhyacophila armeniaca</i> <i>Trichoptera:</i> <i>Rhyacophilidae</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 15 deri në 17.5 mm. Ngjyra e krahëve është kafe e çelët. Në fazën larvare jeton në ujë përgjatë një viti. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme rreth mënyrës së të ushqyerit të larvave. Faza larvare është treguese e ujërave të pastra. Faza adulte paraqitet prej majit deri në gusht. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë në afërsi të brigjeve të përroskës apo lumit ku ka jetuar si larvë (Graf et al. 2008; Kumanski 1985).	Bullgari, Greqi, Kosovë, Maqedoni, Mali i Zi, Rumani, Serbi, Shqipëri.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Gjendet kryesisht në zonat burimore dhe në rrjedhat e epërme të përroskave malore. Substrati i parapëlqyer i larvave të këtij lloji përbëhet nga: zhavorri i trashë, gurët e madhësive të ndryshme, shtrati guror i lumit etj. Mund të haset në lartësi të ndryshme mbidetare, prej 700 deri në mbi 2000 m, edhe pse më tepër parapëlqen lartësitë e mëdha mbidetare (Graf et al. 2008; Kumanski 1985).	Lumbardhi i Prizrenit në Prevallë.	Prizren.	I qëndrueshëm. Në të gjitha lokalitetet ku është gjetur ky lloj në Kosovë karakterizohet me numër të vogël të individëve, por në suaza të qëndrueshme. Në lumin e Kaçandollit është mbledhur disa herë gjatë viteve të fundit, por me numër shumë të vogël të individëve. Në Bjeshkët e Nemuna dhe në Bjeshkët e Sharrit nënpopullatat janë paksa më të mëdha sesa në Kaçandoll.	Gati i kërcënuar, NT.
25	<i>Rhyacophila fischeri</i> <i>Trichoptera:</i> <i>Rhyacophilidae</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 11 deri në 12 mm. Ngjyra e krahëve është kafe e çelët me nuanca kah e mbyllta. Në fazën larvare jeton në ujë përgjatë një viti. Faza larvare është indikator e ujërave të pastra. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme rreth mënyrës së të ushqyerit të larvave. Faza adulte paraqitet prej prillit deri në shtator. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë në afërsi	Bullgari, Greqi, Kosovë, Mali i Zi, Rumani, Serbi, Shqipëri.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Gjendet kryesisht në zonat burimore dhe në rrjedhat e epërme të përroskave të vogla. Substrati i parapëlqyer i larvave të këtij lloji përbëhet	Sharr.	Prizren, Suharekë, Dragash.	I qëndrueshëm.	Gati i kërcënuar, NT.

		të brigjeve të përroskës apo lumit (Kumanski 1985).		nga: zhavorri i trashë, gurët e madhësive të ndryshme, shtrati guror i lumit etj. Ky lloj mund të haset në lartësi të ndryshme mbidetare, nga 300 deri në zonat subalpine.				
26	<i>Rhyacophila obliterata</i> Trichoptera: <i>Rhyacophilidae</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 12 deri në 14 mm. Ngjyra e krahëve është kafe e çelët. Në fazën larvare jeton në ujë përgjatë një viti. Larvat janë predatore. Faza adulte paraqitet kryesisht prej gushtit deri në nëntor. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë në afërsi të brigjeve të përroskës apo lumit (Graf et al. 2008; Kumanski 1985).	Austri, Bosnjë-Hercegovinë, Belgjikë, Britani e Madhe, Bullgari, Çeki, Finlandë, Francë, Gjermani, Greqi, Hungari, Kosovë, Kroaci, Letoni, Lituani, Luksemburg, Mali i Zi, Maqedoni, Poloni, Portugali, Rumani, Rusi, Sllovaki, Slloveni, Spanjë, Suedi, Zvicër, Shqipëri.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat]). Gjendet kryesisht në zona të caktuara të rrjedhave të epërme dhe të mesme të lumenjve. Mund të haset në lartësi të ndryshme mbidetare, prej 700 deri në mbi 2000 m. Substrati i parapëlqyer i larvave të këtij lloji përbëhet nga zhavorri i trashë, gurët e madhësive të ndryshme, shtrati guror i lumit etj. (Graf et al. 2008; Kumanski 1985).	Bjeshkët e Sharrit.	Prizren, Suharekë, Dragash.	I qëndrueshëm.	Gati i kërcënuar, NT.
27	<i>Tinodes braueri</i> Trichoptera: Psychomyiidae	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 4.5 deri në 5 mm. Në fazën larvare jeton në ujë përgjatë një viti. Në aspektin e të ushqyerit, faza larvare bën pjesë në grupin e gërryesve, mbledhësve dhe filtruesve. Faza adulte paraqitet në periudhën e pranverës dhe verës. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë në afërsi të brigjeve të përroskës apo lumit (Graf et al. 2008; Kumanski 1985).	Lloj endemik i Evropës juglindore. Është i njohur vetëm nga një numër i kufizuar lokalitetesh në Bosnjë-Hercegovinë, Greqi, Kosovë, Kroaci, Serbi dhe Shqipëri.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat]). Gjendet kryesisht në zona të caktuara të rrjedhave të mesme të lumenjve dhe në segmente të caktuara të përroskave malore.	Përroskë në fshatin Kuzhnin.	Prizren.	I qëndrueshëm.	Gati i kërcënuar, NT.

28	<i>Carcharodus lavatherae</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Hesperiidae</i>	Gjerësia e krahëve të këtij lloji është prej 28 – 34 mm. Pjesa e sipërme e krahëve të përparmë është e gjelbër ose e verdhë në të kaftë me shenja të errëta. E ka një gjeneratë në vit dhe luturon kryesisht nga maji në qershor. Larvat e këtij lloji ushqehen kryesisht me bimët <i>Stachys recta</i> dhe <i>Sideritis scordioides</i> .	Nga Europa qendrore dhe jugore deri në Kaukaz, Transkaukaz dhe Azi të Vogël.	Zona shkëmbore [p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore]. Adultët mund të vërehen kryesisht në shkëmbinj të ngrohtë dhe të thatë.	Pashtrik.	Prizren.	I panjohur.	Gati i kërcënuar, NT.
29	<i>Carcharodus floccifera</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Hesperiidae</i>	Ky lloj e ka gjerësinë e krahëve prej 32 deri në 35 mm. Ngjyra themelore e krahëve të përparmë është e mermertë gri-kafe, me njolla kafe të errët dhe të qarta. Adultët lulëzojnë prej majit deri në qershor ose prej korrikut në shtator në dy gjenerata, por në lartësi më të mëdha mbidetare ekziston vetëm një gjeneratë, prej qershorit deri në gusht. Larvat ushqehen në bimët e gjinive: <i>Stachys</i> , <i>Marrubium</i> , <i>Thymus</i> dhe <i>Ballota</i> .	Spanjë, Francë, Itali, Alpe, Ballkan, Evropë jugore dhe qendrore, në veri deri në Gjermaninë qendrore dhe në lindje deri në Maqedoni dhe Bullgari.	Pyje; (Pyje të klimës mesatare); Kullosa. Është lloj kryesisht malor dhe gjendet në zonat skajore të diellëzuara të pyjeve, në lëndina dhe në zonat e ndriçuara të kullosave e livadheve.	Pashtrik.	Prizren.	Në rënie Është regjistruar me nënpopullata me numër të konsiderueshëm të individëve në shumicën e rasteve, por me tendencë të rënies. Gjithashtu, është vërejtur tendencë e degradimit të habitatit në të shumtën e rasteve.	I cenuar, VU.
30	<i>Chazara briseis</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Nymphalidae</i>	Adultët e këtij lloji paraqiten nga korriku deri në tetor. Larvat ushqehen me bimët e gjinive <i>Sesleria</i> , <i>Festuca</i> , <i>Stipa</i> , <i>Poa</i> , <i>Brachypodium</i> dhe <i>Lolium</i> .	Afrikë veriore, Spanjë, Francë jugore, disa pjesë të Italisë dhe Zvicrës, Evropë juglindore, Kinë.	Shkurre; 4. Kullosa. Ky lloj në Kosovë paraqitet në livadhe të thata dhe habitate me shkurre e gurë.	Pashtrik.	Prizren.	I qëndrueshëm. Nënpopullatat e këtij lloji janë në numër të kënaqshëm, por të vogla dhe fragmentuar	Gati i kërcënuar, NT.
31	<i>Hipparchia statilinus</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Nymphalidae</i>	Ky lloj e ka një gjeneratë në vit. Adultët fluturojnë prej qershorit deri në tetor. Larvat ushqehen me lloje të ndryshme të bimëve të familjeve <i>Poaceae</i> dhe <i>Cyperaceae</i> .	Evropë, Afrikë veriore, Turqi.	Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare); 6 Zona shkëmbore [p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore]. Në Kosovë mund të haset shpesh përgjatë rrugëve ose në vende të ulëta, shpesh duke pushuar në gurë e shkëmbinj, duke u ngrohur me krahë të paluar.	Kalaja e Prizrenit.	Prizren.	I panjohur. Nënpopullatat e këtij lloji janë të izoluar dhe të fragmentuara.	Gati i kërcënuar, NT.

32	<i>Hipparchia volgensis</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Nymphalidae</i>	Gjatësia e krahëve të mashkullit nga baza deri në majë është 27-28 mm. Ky lloj e ka një gjeneratë në vit. Adultët luturojnë prej qershorit deri në gusht. Është lloj arboreal.	Ballkan, Rusi jugore.	Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare); 3. Shkurre; 4. Kullosa; 6 Zona shkëmbore [p.sh., shkëmbin] kontinentalë, maja malore]. Haset në vende të thata, të ngrohta me shkurre, në vende me gurë dhe/ose shkëmbore, ose pranë pyjeve gjetherënëse dhe halore, si dhe në shpatet shkëmbore me diell.	Pashtrik, Sredskë.	Prizren.	I panjohur. Nënpopullatat e këtij lloji janë të izoluara dhe të fragmentuara	Gati i kërcënuar, NT.
33	<i>Papilio machaon</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Papilionidae</i>	Ky lloj e ka gjerësinë e krahëve prej 65 deri në 75 mm. Është lloj palearktik arboreal. Adultët paraqiten prej prillit deri në gusht. I ka dy gjenerata në vit. Lloje ushqyese të larvave janë një numër i madh dhe i takojnë zakonisht gjinive: Aegopodium, Anethum, Carum, Daucus, Falcaria dhe Foeniculum.	Evropë, Afrikë, Azi, Amerikë veriore.	Vende ujore (kontinentale) (5.4 Moçale, kënetë, moçalishte (përgjithësisht mbi 8ha)); 14 Artificiale/ tokësore (14.1. Toka të punueshme). Ky lloj mund të haset në habitate të ndryshme, të hapura apo gjysmë të hapura. Gjithashtu mund të gjendet në zona të mëdha të hapura brenda pyjeve.	Pashtrik, Kalaja e Prizrenit, Oshlak.	Prizren.	I panjohur. Ky lloj është konstatuar me nënpopullata që kanë numër shumë të vogël të individëve	Gati i kërcënuar, NT.
34	<i>Pseudophilotes bavius</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Lycaenidae</i>	Ky lloj e ka gjerësinë e krahëve prej 24 deri në 30 mm. I ka dy gjenerata në vit, kurse adultët hasen në periudhën prill – maj dhe pastaj sërish qershor - korrik. Llojet ushqyese të larvave i takojnë gjinisë Salvia. Larvat janë mirmekofile.	Greqi, Kosovë, Maqedoni, Rumani, Serbi. Gjendet gjithashtu në Krime, Turqi, Kaukaz dhe Afrikë veriperëndimore.	Zona shkëmbore [p.sh., shkëmbin] kontinentalë, maja malore]. Në Kosovë është konstatuar në shpate shkëmbore dhe në toka gëlqerore.	Kalaja e Prizrenit, Dikance.	Prizren, Dragash.	I qëndrueshëm. Ky lloj është konstatuar me nënpopullata që kanë numër të vogël të individëve, por stabile	Gati i kërcënuar, NT.
35	<i>Zerynthia cerisy</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Papilionidae</i>	Ky lloj e ka gjerësinë e krahëve prej 52 deri në 62 mm. Adultët paraqiten gjatë prillit dhe majit, por në lartësi të mëdha mbidetare edhe në qershor e korrik. Bimë ushqyese të këtij lloji janë bimët e gjinisë Aristolochia.	Evropë juglindore, Turqi.	Shkurre; 4. Kullosa; 16 Vegetacion i introduktuar. Haset kryesisht në habitate gjysmë të hapura.	Prizren.	Hani i Elezit.	I qëndrueshëm. Ky lloj është konstatuar me nënpopullata që kanë numër të vogël të individëve, por të qëndrueshme.	Gati i kërcënuar, NT.

36	<i>Baetis alpinus</i> <i>Ephemeroptera:</i> <i>Baetidae</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 7.5 – 11.5 mm. Larvat janë stenoterme të ftohta. Numri i gjeneratave për vit varet shumë nga temperatura e ujit dhe lartësia mbidetare (Bauernfeind & Soldan 2012).	Pjesa më e madhe e Evropës, Turqi, Izrael, Liban.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.5 Liqene të përhershme të ujërave të ëmbla, 5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Larvat gjenden kryesisht në zonat burimore dhe në rrjedhat e epërme të lumenjve dhe përroskave malore. Larvat kryesisht parapëlqejnë shpejtësi të madhe ose të paktën mesatare të rrjedhjes së ujit. Shpeshherë mund të gjenden edhe në liqene malore apo në përroska glaciale. Substrati i parapëlqyer është ai guror.	Lumbardhi i Prizrenit në Reçan.	Prizren.	I qëndrueshëm. Në të gjitha lokalitetet ku është gjetur në Kosovë, ky lloj karakterizohet me nënpopullata stabile.	Shqetësim më i vogël, LC.
37	<i>Carabus</i> <i>(Chaetocarabus)</i> <i>intricatus</i> <i>Coleoptera:</i> <i>Carabidae</i>	Është lloj me madhësi të konsiderueshme (24-35 mm), me një elitër të vrazhdë ngjyrë metalike vjollce ose blu. Është lloj nokturn mishngrënës, edhe si larvë edhe si adult, i përshtatur për t'u ushqyer me kërmij falë kokës dhe mandibulave të gjata. Krahët i ka të reduktuar dhe nuk luturon. I nevojiten dy vjet për të përfunduar ciklin jetësor. Është lloj aktiv gjatë sezonit të vegjetacionit, përveç në një periudhë të zgjatur të thatësirës (kryesisht në gusht).	Nënllloji nominal është i përhapur në pjesën më të madhe të Evropës.	Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare); 4. Kullosa (4.4 Kullosa të klimës mesatare); 6 Zona shkëmbore [p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore] Të rriturit gjenden nën lëvozhgën e drunjve të vdekur dhe nën gurë. Parapëlqejnë pyjet gjetherënëse në toka gëlqerore, por mund të gjenden edhe në pyjet halore, si dhe në habitate të hapura në lartësi të mëdha mbidetare.	Prevallë, Nebregoste Prizren.	Prizren.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.

38	<i>Carcharodus alceae</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Hesperiidae</i>	Ky lloj e ka gjerësinë e krahëve prej 28 deri në 32 mm. Adultët fluturojnë nga prilli deri në gusht. Në disa vende ky lloj mund të ketë dy a më shumë gjenerata gjatë një viti.	Evropë, Azi, Afrikë jugore.	Zona shkëmbore [p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore]; 14 Artificiale/tokësore (14.1. Toka të punueshme, 14.4. Kopshte rurale). Ky është një lloj i rëndomtë, që parapëlqen zona gurore të thata dhe të ngrohta. Haset shpesh edhe në zona të ngrohta ruderales dhe kopshte deri në rreth 1100 m.	Kalaja e Prizrenit.	Prizren.	I qëndrueshëm. Ky lloj ka nënpopullata të vogla por stabile në Kosovë.	Shqetësim më i vogël, LC.
39	<i>Erebia euryale</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Nymphalidae</i>	Ky lloj e ka gjerësinë e krahëve prej 20 deri në 23 mm. Në pjesën e sipërme të krahëve të përparmë dominon ngjyra kafe e errët, me një shirit të ngjyrës së portokalltë në të kuqe. Ky lloj e ka një gjeneratë në vit. Dimëron vitin e parë si vezë dhe pastaj në vitin e dytë si vëmje. Adultët shfaqen në periudhën qershor – shtator.	Alpe, Kantabrie, Pirineje, Karpate, Ballkan, Evropë veriore nga Finlanda deri në Urale dhe Alltai.	Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare); 4. Kullosa. Habitat i parapëlqyer i këtij lloji janë hapësirat e hapura brenda pyjeve, shpatet, kullosat, kullosat e lagështa në lartësi mbidetare prej 500 – 2600 m.	Sharr.	Prizren, Suharekë, Dragash.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.
40	<i>Hesperia comma</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Hesperiidae</i>	Ky lloj e ka gjerësinë e krahëve prej 29 deri në 37 mm. Zakonisht femrat janë më të mëdha se meshkujt. Ky lloj karakterizohet me njolla të dallueshme të bardha në anën e poshtme të krahëve të pasmë, prej nga e ka marrë edhe emrin. Ky lloj e ka një gjeneratë në vit dhe adultët fluturojnë prej qershorit deri në shtator.	Holarktik.	1 Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare); 14 Artificiale/tokësore (14.2. Kullosa). Ky lloj jeton kryesisht në zona të hapura të diellzuara, përfshirë zonat e hapura brenda pyjeve, skajet e pyjeve, kullosat etj.	Pashtrik, Sredskë.	Prizren.	I qëndrueshëm. Ky lloj ka nënpopullata të vogla por stabile në Kosovë.	Shqetësim më i vogël, LC.
41	<i>Ochlodes sylvanus</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Hesperiidae</i>	Ky lloj e ka gjerësinë e krahëve prej 29 deri në 36 mm. Adultët paraqiten kryesisht në pranverë. Në disa vende në Evropë e ka vetëm një gjeneratë në vit, por në disa vende të tjera po në Evropë, mund të ketë edhe më shumë gjenerata.	Evropë, Turqi, pjesa e Azisë deri në Kinë dhe Japoni.	Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare); 4. Kullosa; 5 Vende ujore (kontinentale) (5.4 Moçale, kënetë, moçalishte (përgjithësisht mbi 8ha)). Ky lloj jeton kryesisht në zonat e diellzuara, në skaje	Bjeshkët e Sharrit, Prizren.	Prizren, Suharekë, Dragash.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.

				të pyjeve, dhe shumica e habitateve ku haset janë të lagështa dhe shpesh përmbajnë një bollëk të fiernave.				
42	<i>Spialia orbifer</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Hesperiidae</i>	Ky lloj e ka gjerësinë e krahëve prej 19 deri në 26 mm. Kanë një luturim të shpejtë afër tokës. Vezët vendosen mbi lule të vogla të Sanguisorba minor dhe, në Evropën lindore, ndoshta edhe në S. officinalis. Ka dy breza në vit dhe hibernon në stadin e vëmjes.	Evropë, Azi.	Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare); 4. Kullosa; 14 Artificiale/ tokësore; (14.1. Toka të punueshme). Ky lloj mund të gjendet në tokat e thata të pasura me lule buzë rrugëve, në skajet e pyjeve, në toka bujqësore të braktisura, në shpatet shkëmbore dhe përgjatë shtretërve të tharë të lumenjve.	Kalaja e Prizrenit, Sredskë.	Prizren.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.
43	<i>Caliaeschna microstigma</i> <i>Odonata:</i> <i>Aeshnidae</i>	Ky lloj është një përfaqësues i vogël i familjes Aeshnidae, me madhësi totale të trupit prej 50 – 60 mm.	Lloj mediterano-lindor, që shtrihet nga Ballkani deri në Azinë e Vogël, Levant dhe Iran, Turkmenistan.	5. Vende ujore (kontinen- tale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat]). Larvat e këtij lloji jetojnë në përroska me rrjedhje të shpejtë, që janë pjesërisht të hijezuara.	Përroskë në afërsi të Liqenit të Vermicës.	Prizren.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme , DD.
Nr.	Emërtimi i resursit natyror/AVES	Të dhënat e përgjithshme	Përhapja e përgjithshme	Lloji i habitatit	Përhapja në Kosovë	Komuna	Trendi i popullatës	Lloji
1	<i>Aquila chrysaetos</i> <i>Accipitriformes:</i> <i>Accipitridae</i> <i>Shqiponja e maleve</i>	Madhësia e këtij lloji është 66–90 cm, mashkulli peshon 2840–4550 g, femra 3630–6665 g (rrallë deri në 7200 g), kurse hapja e krahëve është 180–234 cm. Femra peshon rreth 50% më shumë se mashkulli dhe është rreth 10% më e madhe se mashkulli. Si të rritur janë kryesisht sedentarë, kurse gjatë disa viteve të para të jetës së tyre shtegtojnë. Gjuajnë pre të llojeve të	Lloji është i pranishëm përgjatë hemisferës veriore.	Pyje; Pyje të klimës mesatare; Shkurre; Shkurre të tipit mesdhetar; Kullosa; Kullosa të klimës mesatare; Zona shkëmbore [p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore]. Ky lloj mund të gjendet në një gamë të gjerë të habitateve të rrafshëta ose	Zaplluxhë.	Prizren.	I panjohur.	Skajshmërisht i rrezikuar, CR.

		ndryshme si: gjitarë, reptile, shpendë, ujëtokësorë, peshq etj. (BirdLife International 2016 f).		malore, kryesisht të hapura dhe shpesh edhe mbi nivelin e drunjve, nga niveli i detit deri në 4000 m (BirdLife International 2016f).				
2	<i>Ardea cinerea</i> <i>Pelecaniformes:</i> <i>Ardeidae</i> <i>Çapka e përhimë</i>	Madhësia e këtij lloji është 90–98 cm, pesha 1020–2073 g, kurse hapja e krahëve është 175–195 cm. Shumica e popullatave në Palearktik janë tërësisht shtegtare, kurse disa popullata jugore synojnë të jenë sedentare. Ushqehen me peshq, ngjalla, shpendë të vegjël, brejtës të vegjël etj. (BirdLife International 2016d).	Në pjesën më të madhe të Palearktikut dhe më pak në Afrikë, Indi dhe Sri-Lankë.	Vende ujore (kontinentale); Lumenj, përrenj, përroska, të përherëshme (përfshirë ujëvarat); Moçale, kënetë, moçalishte; Liqene të përherëshme të ujërave të ëmbla (mbi 8ha); Liqene sezonale/të përkohshme të ujërave të ëmbla (mbi 8ha); Moçale/basene të përherëshme të ujërave të ëmbla (nën 8ha); Moçale/basene të përkohshme/sezonale të ujërave të ëmbla (nën 8ha); Artificiale/ujore; Pellgjet (nën 8ha); Pellgjet e akuakulturës; Tokat e ujitura (përfshirë kanalet e ujitjes); Kanalet dhe kanalet e drenazhimit, kanalet). Ky lloj mund të haset prej nivelit të detit deri në mbi 1000 m. Zakonisht folezon në koloni (BirdLife International 2016d).	Vërmicë.	Prizren.	I panjohur.	Skajshmërisht i rrezikuar, CR.

3	<i>Gyps fulvus</i> <i>Accipitriformes:</i> <i>Accipitridae</i> <i>Shkaba</i>	Madhësia e këtij lloji është 93–110 cm, pesha 6000–10000 g, kurse hapja e krahëve është 234–270 cm. Disa popullata janë shtegtare, kurse disa të tjera janë rezidente. Ushqehen kryesisht me mbeturinat e vdekura të gjitarëve të mëdhenj (BirdLife International 2018d).	Afrika veriperëndimor e, Gadishulli Iberik, Franca Jugore drejt pellgut të Mesdheut (përfshirë Majorkën, Sardinian, Kretën dhe Qipron), Ballkani, Turqia, Lindja e Mesme, Arabia dhe Irani drejt Pamirit dhe Kazakistanit jugor dhe lindor.	Kulloso; Kulloso të klimës mesatare; Zona shkëmbore (p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore). Ky është një lloj i vendeve të hapura në mjedise të ndryshme, që nga zonat malore deri në gjysmëshkretëtira. Haset nga niveli i detit deri në rreth 3000 m lartësi mbidetare (BirdLife International 2018d).	Restelicë.	Dragash.	I panjohur.	Skajshmërisht i rrezikuar, CR.
4	<i>Tichodroma muraria</i> <i>Passeriformes:</i> <i>Tichodromidae</i> <i>Zvarritësi krahëkuq</i>	Madhësia e këtij lloji është 16•5–17 cm, kurse pesha 16•7–19•3 g. Ky lloj është shtegtar i distancave të shkurtra, kryesisht në aspektin longitudinal. Ushqehet me insekte, merimanga dhe parruazorë të tjerë (BirdLife International 2018b).	Malet e Evropës jugore dhe lindore (Spanja veriore dhe Franca jugore e lindore, përfshirë Korsikën në Itali, Ballkanin, Kaukazin, Turqinë jugore dhe lindore), në lindje deri në Iranin verior (Mali Elburz, mbase edhe Azerbajxhani dhe Mali Zagros). Nuk folezon në ultësira.	Zonat shkëmbore (p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore). Ky lloj jeton në një sërë rajonesh shkëmbore, duke përfshirë shkëmbinjtë e pjerrët, të thyer, shpatet e shkëmbinjve dhe grykat e hijezuara në zonat malore, me vrima dhe çarje për fole dhe grumbullim. Për kërkim ushqimi janë të rëndësishme zonat e përziera me diell dhe hije. Në dimër, janë të parapëlqyera habitatet e ngjashme shkëmbore (BirdLife International 2018).	Prizren, Restelicë.	Prizren.	I panjohur.	I rrezikuar, EN.

5	<i>Alectoris graeca</i> <i>Galliformes:</i> <i>Phasianidae</i> Thëllëza e mali	Madhësia e këtij lloji është 32–37 cm, pesha te mashkulli është 550–850 g, te femra 410–720 g, kurse hapja e krahëve 46–53 cm. Është lloj i përhershëm monogam dhe ushqehet kryesisht me pjesë të bimëve si fara, frute, kërcëj dhe gjethe. Nuk shtegton, por gjatë vitit kryen vetëm shtegtime të vogla vertikale.	Lloj endemik i Evropës. Gjendet vetëm në Alpe, Apenine, Sicili dhe Ballkan.	Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare); 3. Shkurre (3.8. Vegjetacion shkurror i tipit mesdhetar). Ky lloj mund të gjendet në tipa të ndryshme habitatesh dhe në lartësi të ndryshme mbidetare, deri në 3000 m në Alpe dhe krejtësisht në nivel deti në Shqipëri. Përgjithësisht, lloji parapëlqen habitate të hapura, malore me zona me barishtore, shkurre të ulëta dhe pjesërisht pyje halore (BirdLife International 2018).	Mushtishtë, Restelicë.	Suharekë Dragash.		I cenuar, VU.
6	<i>Tetrao urogallus</i> <i>Galliformes:</i> <i>Phasianidae</i> Gjeli i egër	Madhësia e këtij lloji është 80–115 cm, femra shumë më e vogël, 59–64 cm, mashkulli peshon 3300–4300 g (deri në 6500 g), femra 1440–2500 g. Ushqehet kryesisht me hala të pishës, gjethe, kërcëj dhe fruta, kurse të vegjlit mund të ushqe hen edhe me insekte. Është lloj sedentar me lëvizje të vogla gjatë dimrit (BirdLifeInternational 2016).	Lloji ka përhapje të gjerë prej Evropës deri në veri të Azisë.	Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare). Ky lloj gjendet në zona malore, kryesisht halore apo, të përziera halore dhe gjetherënëse. Preferon zona të gjera të pyjeve të vjetra me hije, shpesh me tokë të lagur dhe të ndërthurur me zona moçalore, zona të torfeve ose lëndinave, dhe me një shtresë të dendur të bimëve të familjes Ericacea, por me vegjetacion as shumë të hapur, as të mbyllur (BirdLife International 2016).	Mushtisht.	Suharekë.	I panjohur.	Gati i kërcënuar, NT.

7	<i>Aquila fasciata</i> Aves: <i>Accipitriformes:</i> <i>Accipitridae</i> <i>Shqiponja</i> <i>bishtvizuar</i>	Madhësia e këtij lloji është 55–67 cm, mashkulli peshon 1 400–2 240 g, femra 2 100–3 025 g, kurse hapja e krahëve është 143–176 cm. Të rriturit janë zakonisht rezidentë, kurse të vegjlit shtegtojnë në distanca jo fort të largëta. Ushqehen me shpendë, gjitarë, reptile, insekte etj. (BirdLife International 2016g).	Veriperëndim i Afrikës dhe Gadishulli Iberik në lindje nëpërmjet Mesdheut, Lindjes së Afërt deri në Afganistan, Pakistan dhe Indi dhe pastaj nëpërmjet Indokinës veriore deri në Kinën juglindore; vizitor dimri i Afrikës veriperëndimor e dhe jugore deri në Senegalin verior.	1. Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare); 4. Kullosa (4.4 Kullosa të klimës mesatare); 5. Vende ujore (kontinentale) (5.4 Moçale, kënetë, moçalishte, 5.5 Liqenet e përhershme të ujërave të ëmbla (mbi 8ha)); 6 Zona shkëmbore (p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore) Ky lloj gjendet në habitate pyjore, shkëmbore, të thata deri në gjysmë të lagështa, nga niveli i detit deri në 1500 m, por edhe deri në 3000 m në Afrikë dhe 3750 m në kodrinat e Himalajeve. Përgjithësisht gjendet në zona të hapura, por edhe në pyje. Të vegjlit shpesh mund të hasen në afërsi të trupave të mëdhenj ujorë.	Dragash.	Dragash.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme , DD.
8	<i>Buteo rufinus</i> Aves: <i>Accipitriformes:</i> <i>Accipitridae</i> <i>Huta bishtbardhë</i>	Madhësia e këtij lloji është 43–62 cm, mashkulli peshon 590–1 281 g, femra 945–1 760 g, dhe hapja e krahëve është 112–160 cm. Në Afrikë janë rezidentë, kurse në Eurazi shtegtojnë. Ushqehen kryesisht me gjitarë të vegjël (BirdLife International 2017e).	Evropë juglindore, Turqi dhe Izrael lindor, Transkaukaz, Iran, Afganistan dhe Azi qendrore deri në Kinën veriperëndimor e, dhe Pakistanin jugor dhe verior dhe Indinë veriperëndimor e; dimëron në Afrikën verilindore, Lindjen e Afërt, Pakistan	1. Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare); 3. Shkurre (3.8. Vegjetacion shkurror i tipit mesdhetar); 4. Kullosa (4.4 Kullosa të klimës mesatare); 14. Artificiale/tokësore (14.1. Tokë e punueshme). Ky lloj parapëlqen kryesisht zonat e hapura, veçanërisht stepat dhe gjysmëshkretëtirat dhe është regjistruar deri në 3500 m (BirdLife	Prizren.	Prizren.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme , DD.

			dhe në Indinë veriore deri në Bangladesh.	International 2017e).				
9	<i>Hieraaetus pennatus</i> <i>Accipitriformes:</i> <i>Accipitridae</i> <i>Shqiponja e vogël</i>	Madhësia e këtij lloji është 42–51 cm, mashkulli peshon 510–770 g, femra 840– 1 250 g, kurse hapja e krahëve është 113– 138 cm. Ky është një lloj kryesisht shtegtar. Ushqehet të shumtën me shpendë të vegjël (BirdLife International 2016h).	Jugperëndim i Evropës dhe veriperëndim i Afrikës nëpërmjet Evropës lindore, Azisë së Vogël dhe Kaukazit deri në Azinë qendrore, në verilindje të Mongolisë, Liqenit Bajkall dhe Transbajkalisë (ndoshta në lindje të Kinës verilindore), dhe juglindje drejt veriut dhe Perëndimit të Pakistanit, Indisë veriore dhe Nepalit; gjithashtu jugu i Afrikës Jugore (Western Cape dhe Eastern Cape) dhe veriu i Namibisë. Dimëron kryesisht në Afrikë në jug të Saharasë dhe në jug të Azisë, kryesisht në nënkontinentin Indian.	1. Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare). Është lloj që parapëlqen zona të hapura pyjore sidomos të kombinuara me zona pyjore dhe mund të gjendet deri në 3000 m.	Dragash.	Dragash.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme , DD.

10	<i>Monticola saxatilis</i> <i>Passeriformes: Muscicapidae</i> <i>Tusha bishtkuqe</i>	Madhësia e këtij lloji është 16–19 cm, kurse pesha 40–65 g. Ky lloj ushqehet kryesisht me insekte dhe fruta. Është lloj shtegtar (BirdLife International 2017g).	Malet prej Evropës jugore dhe qendrore dhe Afrikës veriperëndimor e dhe Lindore deri në Azinë jugperëndimor e dhe qendrore (në Lindje deri në Liqenin Baikall, Mongolinë e brendshme dhe Kinën qendrore); dimëron në Afrikën nën sahariane.	6. Zonat shkëmbore (p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore) Ky lloj folezon në zonat malore shkëmbore dhe kodra të larta me shkurre të shpërndara dhe mbulesë sporadike të barit, skajet e gjera gëlqerore, rrjedhat e lavës, kanjonet e eroduara, shtigjet e lumenjve të hapur, grykat e shkurtra të lumenjve, livadhet alpine shkëmbore etj. (BirdLife International 2017g).	Prizren.	Prizren.	I panjohur.	Të Dhëna të Pamjaftueshme DD
Nr.	Emërtimi i resursit natyror/BIVAL-VIA	Të dhënat e përgjithshme	Përhapja e përgjithshme	Lloji i habitatit	Përhapja në Kosovë	Komuna	Trendi i popullatës	Lloji
1	<i>Unio crassus</i> <i>Unionida: Unionidae</i>	Guaska është e errët, gati e zezë, ndonjëherë me nuanca të gjelbra, e shkurtër dhe eliptike (margjinat posteriore në anën e epërme rrethore, jo të drejta). Shumica e pjesëve solide gjenden prapa guaskës embrionale, e cila është zakonisht e gërryer, margjinat e poshtme të drejta, jo të lakuara, dhëmbi kryesor është konik dhe me majë. Madhësia 25-45 x 40x70 x 20- 28 mm. Format juvenilie janë shumë të ndjeshme ndaj çfarëdo ndotjeje dhe kanë nevojë për sasi të madhe të oksigjenit. Adultët nuk mund të riprodhohen në ujëra të ndotura me nitrate. Ky është lloj indikator i Natura 2000.	Evropë.	Vende ujore (kontinentale); Lumenj, përrenj, përroska, të përtheshme (përfshirë ujëvarat); Liqene të përtheshme të ujërave të ëmbla [nën 8 ha]). Ky lloj është i kufizuar në ultësira, banon në lumenj (preferon seksionet e tyre të mesme) dhe në ujëra më të vogla të rrjedhshme, diku në kufijtë e liqenit. Parapëlqen substrate me rërë dhe gurë, por shmang substratin e ndotur me baltë.	Suharekë.	Suharekë.	Trendi i popullatës së këtij lloji në Evropë është në rënie (Lopes - Lima et al. 2014)	I rrezikuar, EN.

Nr.	Emërtimi i resursit natyror/MAMM ALIA	Të dhënat e përgjithshme	Përhapja e përgjithshme	Lloji i habitatit	Përhapja në Kosovë	Komuna	Trendi i popullatës	Lloji
1	<i>Capreolus capreolus</i> <i>Mammalia:</i> <i>Artiodactyla:</i> <i>Cervidae</i> <i>Kaprolli</i>	Gjatë stinës së verës ngjyra e trupit është e kuqërreme, kurse gjatë dimrit kafe e mbyllët apo e përhime. Gjatësia trupore sillet prej 0.9 – 1.3 m, lartësia trupore midis 66 – 88 cm dhe pesha trupore prej 15 – 35 kg. Mashkulli ka brirë me gjatësi prej 20 – 25 cm, të mbështjellë me një shtresë lëkurore, të cilët ndërrohen periodikisht. Është shtazë më shumë aktive natën se sa ditën. Nuk migron e as bie në letargji. Ushqehet me një numër të madh të llojeve bimore, gjethe, fara, fruta, bulëza, barishte etj. Është pre e ujkut, rrëqebullit, dhelprës, etj. Kaprolli jeton i vetmuar, por femra me pasardhësit jetojnë në grupe më të mëdha familjare ose më të vogla, në varshmëri edhe nga biotopi dhe dendësia e popullatës. Jetëgjatësia e këtij lloji është deri në 15 vjet (Danilkin 1996).	Evropë, Azi.	Pyje; Shkurre; Kullosa; Artificiale/tokësore . Mund të haset zakonisht në zonat pyjore të hapura gjetherënëse ose gjethembajtëse dhe me një vegjetacion të dendur bimor. Parapëlqen vende të pasura me kullosa, shkurre dhe sipërfaqe me kultura bujqësore.	Mushtisht.	Suharekë.	Në rënie Trendi i nënpopullatav e është I qëndrueshëm. në nivel global, por në Kosovë është lloj në rënie dhe i kërcënuar për zhdukje.	I rrezikuar, EN.
2	<i>Rupicapra rupicapra</i> <i>Artiodactyla:</i> <i>Bovidae</i> <i>Dhia e egër</i>	Në Kosovë është i pranishëm nënllloji <i>Rupicapra rupicapra balcanica</i> Bolkey, 1925. Gjatësia trupore sillet prej 107 – 137 cm dhe lartësia trupore prej 70 – 80 cm. Të dy gjinitë i kanë brirët jo të gjatë dhe të lakuar, kurse te meshkujt janë më të trashë. Trupi ka ngjyrë kafe të gështenjtë gjatë pranverës dhe verës, kurse gjatë vjeshtës dhe dimrit më të mbyllët. Jetojnë në kope prej 15 – 30 e deri në 100 krerë, ndërsa meshkujt janë të prirë që të jetojnë të vetmuar, me përjashtim të kohës së aktivitetit seksual.	<i>Rupicapra rupicapra balcanica</i> është endemik i Ballkanit: Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Greqi, Kosovë, Kroaci, Maqedoni, Mali i Zi, Serbi, Slloveni, Shqipëri.	Pyje; Pyjet të klimës mesatare); Shkurre Shkurre të klimës mesatare); Kullosa; Kullosa të klimës mesatare); Artificiale/ tokësore; Kullosa). Haset në zonat malore shkëmbore në një lartësi mbidetare prej 500 deri në 3000 metra. Haset në zona të pasura me shumëllojshmëri habitatesh si: kullosa, livadhe, pyje të përziera dhe ato halore. Gjatë	Mushtisht.	Suharekë.	Në rënie.	I rrezikuar, EN.

		Zakonisht, ushqehen me gjethe, bar, fruta dhe lule, kurse gjatë dimrit edhe me likene dhe myshqe, degë të imta të drunjve etj. (Nowak 1999). Janë kafshë shumë të shpejta dhe kanë thundra të posaçme, të cilat u mundësojnë përforsim për shkëmbinj, qofshin ata edhe të rrëshqitshëm.		dimrit zbret në vende më të ulëta.				
3	<i>Felis silvestris</i> <i>Carnivora:</i> <i>Felidae</i> <i>Macja e egër</i>	Trupi është i mbuluar me qime të dendura dhe të shkurtra me ngjyrë të ngjashme me atë të habitatit, e kjo e bën të vështirë dallimin. Ngjyra e trupit mund të jetë hiri ose kafe me njolla dhe lara ngjyrë të zezë, të cilat konvergjojnë në mes veti. Gjatësia e trupit është prej 51 – 71 cm, e bishtit prej 21 – 35 cm, kurse pesha trupore prej 2.7 – 7 kg. Është lloj karnivor dhe ushqehet me gjitarë të imët, shpendë dhe vezë të tyre, reptilë, amfibë dhe insekte. Është lloj mjaft i shkathët dhe me sukses ia arrin të mbrohet nga grabitqarët, të cilët janë edhe disa herë më të mëdhenj. Zakonisht e hasim natën në kërkim të ushqimit. Në eko sistem kanë pak ose aspak ndikim negativ për njeriun. Nuk migrojnë e as hibernojnë. Jetojnë 13 – 15 vjet (Weigle 2005).	Evropë, Azi, Afrikë.	Pyje; 3. Shkurre. Ky lloj mund të haset në një gamë të gjerë habitatesh, duke filluar nga zonat pyjore, shkurret e pasura me vegjetacion dhe zonat e hapura shkëmbore, por duke i shmangur zonat në të cilat janë të koncentruar njerëzit.	Mushtisht, Kërstec.	Suharekë, Dr agash.	Në rënie Trendi i popullatave është në rënie e sipër në nivel global. Gjithashtu, në Kosovë popullatat e këtij lloji janë të rrezikuara.	Gati i kërcënuar, NT.
4	<i>Myotis myotis</i> <i>Chiroptera:</i> <i>Vespertilionidae</i> <i>Lakuriq nate,</i> <i>veshmiu i madh</i>	Ky lloj peshon deri në 45 g. Kërkon ushqim përgjatë skajeve të pyjeve gjethëgjerrë, tokave të hapura brenda pyjeve gjethëgjerrë dhe kullosave. Ushqehet me artropodë të mëdhenj të tokës si brumbuj, pastaj lloje të ndryshme të Ortopterave dhe merimangave, duke i mbledhur ato nga toka dhe jo duke i kapur përmes	Evropë, Azi.	Pyje, 3. Shkurre, 7. Shpella dhe habitate nëntokësore (joujore), 14. Artificiale tokësore.	Lumbardhi i Prizrenit në Prizren.	Prizren.	I panjohur. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për gjendjen e nënpopullatave të këtij lloji në Kosovë. Trendet e popullatave në nivel evropian janë të qëndrueshme.	Gati i kërcënuar, NT.

		ekolokacionit. Në pjesën më të madhe të zonës së tij të distribuimit, stroullon në vende nëntokësore gjatë gjithë vitit, ndërsa në pjesët veriore të gamës së distribuimit përdor edhe ndërtesa (hapësira nënkulmesh) gjatë verës. Herë pas here formon koloni të vogla në pemë. Është një migrant i rastit; lëvizja më e gjatë e regjistruar është 436 km (Hutson et al. 2007d; Simon et al. 2004).						
5	<i>Rhinolophus euryale</i> <i>Chiroptera:</i> <i>Rhinolophidae</i> <i>Lakuriq nate,</i> <i>hundëpatkua i</i> <i>Mesdheut</i>	Koka dhe trupi i këtij lloji zakonisht janë midis 43 dhe 58 mm, bishti ndërmjet 22- 30 mm dhe shtrirja e krahëve midis 300 dhe 320 mm. Ushqehet me lutura nate dhe insekte të tjera. Nuk ka informacion të mjaftueshëm për ciklin riprodhues të këtij lloji. Është i njohur më shumë si lloj sedentar me distancën më të gjatë të njohur të udhëtimit prej rreth 130 km (Heymer 1964 në Hutterer et al. 2005). Në dimër hibernon në vende nëntokësore të tilla si shpella (Hutson et al. 2007a).	Evropë, Afrikë, Azi.	Pyje, 3. Shkurre, 4. Kullosa, 7. Shpella dhe habitate nëntokësore (joujore), 14. Artificiale/tokësore .	Prizren.	Prizren.	I panjohur. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për trendin e nënpopullatave në Kosovë. Trendi i popullatave në nivel evropian është në rënie.	Gati i kërcënuar, NT.
6	<i>Rhinolophus ferrumequinum</i> <i>Chiroptera:</i> <i>Rhinolophidae</i> <i>Lakuriq nate</i> <i>hundëpatkua i</i> <i>madh</i>	Ky është lloji më i madh nga lakuriqët hundëpatkua në Evropë. Është midis 57-71 mm i gjatë, me një bisht prej 35-43 mm dhe shtrirje krahësh prej 350-400 mm. Ushqehet me lutura nate dhe brumbuj, por edhe me insekte të tjera. Kolonitë mbarështuese verore janë të vendosura në vende të ngrohta natyrore dhe artificiale nëntokësore, kurse në disa vende në nënkulme. Mund të përdorin shpella gjatë gjithë vitit, por në disa zona përdorin ndërtesa për kolonitë verore. Në dimër hibernon në vende të ftohta	Evropë, Afrikë, Azi.	Pyje, 3. Shkurre, 4. Kullosa, 7. Shpella dhe habitate nëntokësore (joujore), 14. Artificiale/tokësore	Lubinjë e Epërme.	Prizren.	I panjohur. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për trendin e nënpopullatave në Kosovë. Trendi i popullatave në nivel evropian është në rënie.	Gati i kërcënuar, NT.

		nëntokësore, kryesisht në shpella (Hutson et al. 2007). Femrat e këtij lloji piqen seksualisht në moshën trevjeçare dhe meshkujt në moshën dyvjeçare. Të rinjtë lindin gjatë periudhës qershor-korrik (Hutson et al. 2007).						
7	<i>Rhinolophus hipposideros</i> <i>Chiroptera: Rhinolophidae</i> <i>Lakuriq nate hundpatkua i vogë</i>	Ky lloj është një nga llojet më të vogla të lakuriqëve, peshon 5 deri në 9 g, me një gjerësi krahësh prej 192-254 mm dhe një gjatësi trupi prej 35-45 mm. Lloji i preferuar i presë janë grupe të ndryshme të insekteve, si luturat e natës dhe Diptera të familjes Tipulidae. (Lino et al. 2014; Zahn et al. 2008). Çiftëzimi ndodh në vjeshtë, kurse femrat lindin gjatë periudhës qershor-korrik. Kolonitë mbarështuese gjenden në vende nëntokësore natyrore dhe artificiale, si dhe në nënkulme dhe ndërtesa. Hibernojnë gjatë dimrit në vende nëntokësore (Taylor 2016).	Evropë, Afrikë, Azi.	Pyje, 3. Shkurre, 4. Kullosa 7. Shpella dhe habitate nëntokësore (joujore), 14. Artificiale/tokësore.	Prizren.	Prizren.	I panjohur. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për trendet e nënpopullatave të këtij lloji në Kosovë. Trendi i popullatave në Evropë është në rënie.	Gati i kërcënuar, NT.
8	<i>Ursus arctos</i> <i>Carnivora: Ursidae</i> <i>Ariu i murrmë</i>	Trupin e kanë të mbuluar me gëzof ngjyrë kafe apo të kuqërremtë në të verdhë. Gjatësia dhe dendësia e qimeve ndryshonë stinë të ndryshme dhe në varshmëri nga pozita gjeografike ku jetojnë. Gjatësia trupore sillet prej 1.4 deri në 2.8 m, lartësia trupore rreth 1.5 m, bishti është relativisht i shkurtër 10 – 22 cm, kurse pesha trupore prej 150 – 250 kg, por mund të jetë edhe më e madhe (Jakubiec 1999). Është kafshë aktive edhe ditën edhe natën. Ariu i murrmë në përgjithësi është kafshë joso ciale, por ndonjëherë edhe mund të hasen në grupe, sidomos kur hasin në burime të mëdha të ushqimit. Jetëgjatësia e këtij lloji është deri në 25 vjet.	Evropë, Azi, Amerikë, Afrikë.	Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 5. Vende ujore (kontinentale); 6. Zona shkëmbore (p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore); 14. Artificiale/ tokësore. Haset në zonat malore të pasura me pyje dhe shkurre, në vende gjysmë të hapura dhe të mbyllura ku vegjetacioni bimor ju mundëson mbrojtje dhe ju siguron ushqim.	Mushtisht, Budakovë.	Suharekë.	Në rënie Nënpopullatat e këtij lloji në Kosovë tregojnë rënie të konsiderueshme.	Gati i kërcënuar, NT.

9	<i>Apodemus flavicollis</i> <i>Rodentia: Muridae</i> <i>Miu gushëverdhe</i>	Gjatësia e trupit sillet prej 8.8 – 13 cm dhe ajo e bishtit 9.2 – 13.4 cm, kurse pesha e trupit e meshkujve deri në 50 gr dhe e femrave deri në 44 gr. Ushqehet kryesisht me fara dhe fruta, bimë të gjelbra dhe insekte. Është pre e disa shpendëve grabitqarë, dhelprave, nuselalave dhe karnivorëve të tjerë si dhe reptilëve. Është aktiv kryesisht natën, por mund ta hasim edhe në muzg dhe herët në mëngjes. Është mjaft i shkathët, me lehtësi kërcen dhe ngjitet nëpër drunj ku mund ta hasim deri në 23 m lartësi me ç'rast shfrytëzon foletë e shpendëve dhe zgavrat e drurëve. Gjatë dimrit strehohet edhe në hapësira të mbyllura, stalla, kanale nëntokësore dhe në mure. Jetëgjatësia e këtij lloji është 2 – 4 vjet (Wilson & Reeder 2005).	Evropë, Azi.	Pyje. Ky lloj i parapëlqen pyjet dhe parqet. Kryesisht mund të haset në pyje gjetherënëse dhe në ato të përziera ku përbërja fitocenologjike siguron një prodhim të lartë të farave dhe frutave për ushqim.	Duhël, Pouskë, Zhur.	Suharekë, Prizren.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.
10	<i>Apodemus sylvaticus</i> <i>Rodentia: Muridae</i> <i>Miu bishtgjatë i pyllit</i>	Është një mi i vogël, me vesh e sy të mëdhenj dhe me bisht të gjatë e të hollë. Shqisat e të parit, dëgjuarit dhe nuhatjes, i kanë mjaft mirë të zhvilluara. Trupi është i mbuluar me qime të buta të cilat nga ana shpinore kanë ngjyrë kafe në të verdhë ose të kuqërreme, kurse nga ana barkore kanë ngjyrë të bardhë ose të lehtë hiri. Ushqehet kryesisht me fara, fruta, lëvore druri, bimë dhe insekte. Është aktiv natën e rrallëherë ditën. Është pre e dhelprave, shpendëve, maceve, nuselalave etj. Folenë e përgatit në zgavrat e trungjeve ose në tokë, por i shfrytëzon edhe ato të shpendëve të tjerë. Hap tunele nëntokësore prej 3 cm dhe me thellësi prej afërsisht 20 cm. Nuk migron e as bie në letargji. Jetëgjatësia e këtij lloji është 1 – 2 vjet.	Evropë, Afrikë veriore.	Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 14. Artificiale/tokësore. Ky lloj haset në habitate të ndryshme, si: pyje, shkurre, kullosa, zona bujqësore të kultivuara apo edhe djerrina dhe zona të banuara.	Reçan, DobërdolanP llanjan, Zhur.	Prizren, Suharekë.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.

11	<i>Canis aureus</i> <i>Carnivora:</i> <i>Canidae</i> <i>Çakalli</i>	Është i ngjashëm me ujkun dhe dhelpërën. Trupin e ka të mbuluar me qime jo të gjata dhe të trasha ngjyrë hiri, të verdhë të kuqërreme ose gështenje, me njolla të errëta. Ana barkore e trupit ka ngjyrë më të ndritshme. Gjatësia trupore e meshkujve sillet prej 71 – 85 cm dhe e femrave prej 69 – 73 cm, lartësia trupore prej 45 – 50 cm, kurse pesha e trupit prej 6 – 14 kg. Është lloj omnivor dhe ushqehet me kërmë, shpendë dhe vezë të tyre, brejtës, reptilë, amfibë, peshq, insekte dhe fruta. Ushqimin e tepërt e deponojnë në gropa, të cilat i mbulojnë me dhe. Lëviz zakonisht natën larg syve të njeriut, por mund ta hasim edhe ditën. Nuk bie në letargji dhe nuk migron. Kryesisht janë kafshë monogame. Maturimi ndodh pas vitit të parë. Jetëgjatësia është rreth 13 vjet, por në disa raste edhe deri në 18 (Jhala & Moelan.	Evropë, Azi, Afrikë.	Vende ujore (kontinentale); 14. Artificiale/tokësore. Ky lloj kryesisht haset përreth fshatrave dhe zonave të banuara, në zonat kodrinore-malore të pasura me kullosa etj.	Mushtisht, Rapçe.	Suharekë, Dragash.	I qëndrueshëm. Trendi i popullatave është në rritje në nivel global. Në Evropë dhe në Kosovë popullatat janë të qëndrueshme.	Shqetësim më i vogël, LC.
12	<i>Canis lupus</i> <i>Carnivora:</i> <i>Canidae</i> <i>Ujk</i>	Ka një gjatësi trupore prej 105 – 160 cm, lartësi prej 80 – 85 cm, bishtin prej 29 – 50 cm dhe peshën trupore prej 12 – 80 kg (Foresman 2012). Te femrat, këto përmasa janë më të vogla. Është kafshë sociale dhe rrallë mund të haset e vetmuar, madje kryesisht gjatë verës. Anëtarët e shoqërisë zakonisht sillen prej 5 deri në 40. Jetojnë në grupe sociale, të udhëhequra nga mashkulli alfa me femrën. Është kafshë e shpejtë dhe mjaft e fuqishme. Zhvillon luftë të ashpër për territor, saqë vdekshmëria e tyre nëpër beteja sillet prej 14 – 65 %. Ushqim kryesor i kanë ungulatet me peshë 20 – 100 kg. Jetëgjatësia arrin deri në 16 vjet.	Lloji më i përhapur në botë i gjitarëve. Haset përgjatë hemisferës veriore në veri të gjatësisë 15° në Amerikën Veriore dhe 12° N në Indi.	1. Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 5. Vende ujore (kontinentale); 6. Zona shkëmbore (p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore); 14. Artificiale/tokësore. Ky lloj mund të haset në habitate të ndryshme. Gjatë dimrit kryesisht haset në vise të ulëta, por mund të haset edhe në vise të larta malore, fusha të hapura, kullosa.	Pouska.	Prizren.	I qëndrueshëm. Nëpopullatat e këtij lloji janë stabile në Kosovë, por edhe në vendet fqinje.	Shqetësim më i vogël, LC.

13	<i>Erinaceus roumanicus</i> <i>Eulipotyphla:</i> <i>Erinaceinae</i> <i>Iriqi</i>	Trupin e kanë shpatuk, të mbuluar me gjemba, pjesa bazale e të cilëve është me ngjyrë të bardhë, pjesa e mesme ngjyrë kafe e errët, kurse maja e çelët. Dallohet nga iriqi evropian për nga ngjyra më e çelët dhe gjoksi me ngjyrë të bardhë qumështi. Është lloj omnivor, i parapëlqen insektet, por ushqehet edhe me kërmij, gjarpërinj, hardhuca, bretkosa, zogj e vezë të shpendëve, brejtës të imët, fruta e fara. Është lloj vetmitar, kurse shoqërohet vetëm gjatë kohës së çiftëzimit. Koha e letargjisë fillon në tetor dhe zgjat deri në prill. Nuk migron dhe shumohet një apo dy herë në vit. Jetojnë deri në 10 vite (Jones et al. 2005).	Evropë juglindore, Azi.	Është lloj i përhapur në habitate të ndryshme, si: pyje të hapura, fusha, shkurre, zona të kultivuara, mjedise periferike të banuara, kopshte, parqe e rrallë herë në zona të lagështa dhe zona të larta të pyjeve halorë.	Reshtan.	Suahrekë.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.
14	<i>Glis glis</i> <i>Rodentia:</i> <i>Gliridae</i> <i>Gjeri ose</i> <i>Gjumashi i majmë</i> <i>i pyllit</i>	Për nga pamja është i ngjashëm me ketrin për shkak të bishtit xhufkor, me qime të dendura dhe të gjata, por është më i vogël për nga madhësia trupore. Trupin e ka të mbuluar me qime të buta dhe të trasha. Ana shpinore e trupit ka ngjyrë të përhimë ose të errët kafe, kurse ana barkore ngjyrë të bardhë. Gjatësia trupore prej 130 – 190 mm, kurse bishti deri në 168 mm. Ushqehet me fara dhe fruta, vezë, zogj të shpendëve, insekte etj. Nuk migron, por bie në letargji prej vjeshtës e deri në pranverë. Gjatë kësaj kohe të hibernimit zgjohen disa herë për të konsumuar ushqimin, që e kanë deponuar më herët. Lëviz kryesisht gjatë natës. Jetojnë deri në 12 vjet (Krystufek 2007).	Evropë, Azi.	Pyje; 3. Shkurre; 14. Artificiale/tokësore . Është lloj arboreal, i cili banon kryesisht në pyjet gjetherënëse dhe të përziera. Mund të haset edhe në zonat e ulëta, si: kopshte, plantacione, shkurre dhe zona shkëmbore.	Mushtisht, Maçitevë, Pllavë.	Suahrekë, Dr agash.	I panjohur.	Shqetësim më i vogël, LC.

15	<i>Lepus europaeus</i> <i>Lagomorpha:</i> <i>Leporidae</i> <i>Lepuri</i>	Trupin e kanë të mbuluar me gëzof ngjyrë kafe ose të kuqërremtë nga ana shpinore, kurse nga ana barkore kanë ngjyrë të bardhë. Ngjyrat trupore gjatë stinës së dimrit në përgjithësi janë më të errëta. Kanë gjatësi trupore prej 52 – 68 cm, bisht prej 8 – 12 cm dhe peshë trupore prej 2.5 – 7 kg. Ushqehen me një numër të madh të llojeve barishtore dhe kulturave bujqësore. Kryesisht lëvizin natën, por edhe ditën, mirëpo shkalla e lëvizjes në zona të caktuara është shumë e kufizuar. Nuk migrojnë dhe nuk bien në letargji. Është lloj vetmitar, por mund të grumbullohen në kohë të aktivitetit seksual rreth një partneri ose rreth ushqimit. Është pre e dhelprave, ujkut, çakallit, shpendëve grabitqarë, macës së egër dhe po ashtu i përndjekur nga njeriu.	Palearktik.	Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 14. Artificiale/tokësore . E hasim në një gamë të gjerë habitatesh, duke filluar nga tokat bujqësore, kullosat, zonat malore me vegjetacion të ulët dhe të lartë dhe atë kryesisht në zona të hapura. Mund të takohet edhe në zonat e larta malore deri në 1500 m.	Kushnin, Gllloboqicë.	Prizren, Dragash.	I qëndrueshëm. Trendi i popullatave në nivel global është në rënie e sipër. Edhe në Evropë, në dhjetëvjetëshin e fundit, është vërejtur një rënie. Në Kosovë nënpopullatat e këtij lloji janë të qëndrueshme.	Shqetësim më i vogël, LC.
16	<i>Martes foina</i> <i>Carnivora:</i> <i>Mustelidae</i> <i>Shqarthi ose</i> <i>Kunadhja</i> <i>gushëbardhë</i>	Trupin e ka të mbuluar me qime ngjyrë kafe të errët, kurse te format e reja ngjyrë të çelët të përhimë. Gusha ka ngjyrë të bardhë. Gjatësia e trupit sillet prej 4- -55 cm dhe pesha trupore prej 1 – 2.3 kg. Kanë gjymtyrë dhe bisht të gjatë. Është lloj omnivor dhe ushqehet me pakurizorë dhe kurizorë të imët dhe të shumëllojshëm, kurse gjatë verës dhe vjeshtës edhe me produkte bimore. Është pre e dhelprës dhe e shpendëve grabitqarë. Kryesisht janë kafshë të vetmuara. Gjatë kohës së çiftëzimit i hasim nëpër drunj e rrallë në tokë. Nuk bie në letargji dhe nuk migron. Jetëgjatësia sillet prej 3 – 8 vjet (Grizimek 1990).	Evropë, Azi.	1. Pyje; 3. Shkurre; 6. Zona shkëmbore (p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore); 14. Artificiale/tokësore . Haset kryesisht në pyje gjithëvjetësh, por edhe në zona kodrinore shkëmbore të hapura dhe në periferi të zonave të banuara.	Kërstec.	Dragash.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.

17	<i>Martes martes</i> <i>Carnivora:</i> <i>Mustelidae</i> <i>Zardafi ose</i> <i>Kunadhja</i> <i>gushëverdhe</i>	Trupin e kanë të mbuluar me qime ngjyrë kafe të çelët gjatë verës, kurse në dimër me qime të gjata ngjyrë kafe të mbyllët. Gusha ka ngjyrë të verdhë portokalli. Gjatësia trupore sillet prej 45 – 58 cm, ajo e bishtit 16 – 28 cm, kurse pesha e trupit prej 0.8 – 2.4 kg. Zakonisht meshkujt janë më të mëdhenj se femrat. Ushqehen me brejtës të imët, shpendë dhe vezë të tyre, insekte, kërmij, reptile, si dhe me fara dhe frute gjatë stinës së verës. Është pre e dhelprës dhe shpendëve grabitqarë. Nuk bie në letargji dhe nuk migron. Çojnë jetë vetmitare, kurse foletë i ndërtojnë, por edhe mund t'i shfrytëzojnë ato të kafshëve të tjera nëpër drunjt. Janë aktive në agim dhe muzg.	Evropë, Azi	Pyje; 3. Shkurre. Mund të haset kryesisht në pyjet halore ose në ato të përziera, të pasura me drunjt të vjetër, si dhe në zona shkëmbore të hapura edhe jashtë pyjeve me vegjetacion të dendur (Overskaug et al. 1994).	Pllanjan, Mushtisht.	Prizren, Suharekë.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.
18	<i>Meles meles</i> <i>Carnivora:</i> <i>Mustelidae</i> <i>Vjedulla ose</i> <i>Baldosa</i>	Trupi i këtij lloji është i mbuluar me qime të gjata me ngjyrë gri ose të argjenditë nga ana shpinore, kurse nga ana barkore qimet janë të shkurtra, të buta dhe të dendura me ngjyrë të bardhë. Gjatësia trupore është prej 56 – 90 cm, bishti prej 12 – 24 cm dhe pesha trupore prej 8 – 17 kg. Ushqim i parapëlqyer i këtij lloji janë: krimbat e tokës, pastaj farat, frutat, zhardhokët, drithërat, arrat, kërpudhat, vezët e shpendëve, iriqët, ketrat, lepujt etj. (Delahay et al. 2008). Nuk kanë grabitqarë të vërtetë natyrorë, përveç njeriut, por, megjithatë, rrëqebulli, ujku, qeni dhe ariu paraqesin rrezik për të. Lëvizë zakonisht në muzg, natën, por, edhe ditën. Vjedullat janë mjaft miqësore, duke jetuar në	Evropë, Azi.	Pyje; 3. Shkurre; 14. Artificiale/tokësore . Haset në zona malore gjithënjë ose gjithëmbajtëse, me vegjetacion të dendur, por edhe në zona të hapura, kullosa dhe në zona të mbjella me kultura bujqësore, si: drithëra, perime dhe pemishte.	Rapçe, Mushtisht.	Dragash, Suharekë.	I qëndrueshëm. Trendi i nënpopullatave është I qëndrueshëm. në nivel evropian dhe në Kosovë	Shqetësim më i vogël, LC.

		grupe prej 2 – 23 individësh, por, në mungesë të ushqimit, bëjnë jetë vetmitare. Jetëgjatësia e këtij lloji është deri në 18 vjet.						
19	<i>Mustela erminea</i> <i>Carnivora:</i> <i>Mustelidae</i> <i>Nuselala e borës</i>	Ky lloj ka trup të zgjatur dhe këmbë të shkurtra. Kokën e ka në formë trekëndëshi, qafën e gjatë, sytë të ndritshëm dhe mustaqet e gjata. Nga ana shpinore gëzofi është me ngjyrë të kuqërreme, kurse ana barkore është tërësisht me ngjyrë të bardhë. Bishti i gjatë 4.5 – 10 cm, në majë përfundon me ngjyrë të zezë. Gjatësia trupore sillet prej 17 – 30 cm dhe pesha trupore prej 340 – 400 gr. Meshkujt janë rëndom më të mëdhenj se femrat. Ushqehen me minj, lepuj, pastaj vezë të shpendëve, pakurrizorë, ujëtokësorë, gjarpërinj dhe hardhuca. Janë në gjendje ta mbysin viktimën edhe disa herë më të madhe se vetë dhe ushqimin pastaj e deponojnë në strofull. Janë pre e dhelprave, maceve, shpendëve grabitqarë etj. Nuk bien në letargji dhe nuk migrojnë. Jetëgjatësia e këtij lloji është deri në 7 vjet.	Evropë, Azi, Amerikë veriore.	Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 5. Vende ujore (kontinentale); 14. Artificiale/tokësore . Mund të haset në një gamë të gjerë habitatesh, si: pyje halore dhe të përziera, shkurre, kullosa, buzë rrugëve, brigjeve të lumenjve, pastaj kopshte si dhe në zona të populluara. E hasim në ultësira, por edhe në lartësi deri në mbi 4000.	Zhur, Budakovë.	Prizren, Suharekë.	I qëndrueshëm. Trendi i popullatave është I qëndrueshëm. në nivel evropian dhe në Kosovë.	Shqetësim më i vogël, LC.
20	<i>Mustela nivalis</i> <i>Carnivora:</i> <i>Mustelidae</i> <i>Nuselala</i>	Trupin e kanë të gjatë dhe të hollë e të mbuluar me gëzof ngjyrë kafe të çeltë nga ana shpinore, kurse nga ana barkore është tërësisht i bardhë. Gjatësia trupore e meshkujve sillet prej 13 – 26 cm, kurse e femrave prej 11 – 20 cm. Pesha trupore e meshkujve është prej 26 – 250 gr, kurse e femrave prej 29 - 117 gr. Është lloji i specializuar në gjuajtjen e brejtësve të vegjël, por, në mungesë të tyre ushqehet me vezë të shpendëve, insekte, hardhuca,	Evropë, Azi, Amerikë veriore, Afrikë veriore, Zelandë e Re, Azor, Kretë, Maltë.	Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 14. Artificiale/tokësore . Mund të haset në ndryshme si: fusha, pyje të hapura, shkurre, parqe dhe zona të banuara.	Kërstec.	Dragash.	I panjohur. Trendi i popullatave në nivel evropian nuk është i njohur mirë, por edhe në Kosovë nuk ka të dhëna të mjaftueshme për tren- din e popullatës.	Shqetësim më i vogël, LC.

		gjarpërinj, lepuj të vegjël etj. (King & Powell 2007). Është pre e dhelprave, shpendëve grabitqarë etj. Folenë e ndërtojnë nën tokë, të cilën e shfrytëzojnë për pushim, rritjen e të vegjëlve dhe deponim të ushqimit. Nuk bien në letargji dhe nuk migrojnë. Aktiviteti i tyre është natën dhe ditën. Jetëgjatësia e tyre është 7 – 8 vjet.						
21	<i>Mustela putorius</i> <i>Carnivora:</i> <i>Mustelidae</i> <i>Qelbësi</i>	Ka trup të hollë dhe të zgjatur, kokë të gjerë dhe gjymtyrë të shkurtra. Meshkujt janë më të mëdhenj se femrat. Gjatësia trupore e meshkujve sillet prej 35 – 46 dhe e bishtit prej 11.5 – 17 cm, kurse e femrave 29 – 40 dhe e bishtit prej 8.4 – 15 cm. Peshë trupore është midis 1 – 2.5 kg. Gjah i parapëlqyer i këtij lloji janë: brejtësit, shpendët, vezët dhe zogjtë e tyre, lepujt, amfibet, insektet, skrrajat e shiut etj. Qelbësi është pre e dhelprave, qenit, maceve të egra dhe atyre shtëpiake. Janë kafshë të vetmuara dhe janë aktive natën ose herët në agim. Territorin e mbrojnë edhe nga individët e të njëjtës gjini duke e markuar me një aromë shumë të rëndë të sekretuar nga gjëndrat anale. Nuk migron dhe nuk bie në letargji. Jeton deri në 6 vjet.	Evropë, Azi perëndimore.	Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 5. Vende ujore (kontinentale); 14. Artificiale/tokësore . Mund të haset kryesisht në zona të ulëta pyjore, kullosa, sipërfaqe me kultura bujqësore, zona të banuara dhe përreth tyre, por edhe pranë brigjeve të lumenjve dhe kënetave.	Dobrushët, Studençan.	Prizren, Suharekë.	I qëndrueshëm. Trendi global i popullatave është në rënie. Në bazë të vrojtimeve në Kosovë, vlerësohet se nënpopullatat e këtij lloji janë të qëndrueshme.	Shqetësim më i vogël, LC.
22	<i>Sciurus vulgaris</i> <i>Carnivora:</i> <i>Mustelidae</i> <i>Ketri</i>	Janë kafshë të shkathëta dhe vigjilente. Ngjyra e trupit varion në stinë të ndryshme, gjatë verës gëzofi është i kuqërremtë, gri ose kafe, kurse gjatë dimrit dominojnë ngjyrat e errëta. Ana barkore ka ngjyrë të bardhë. Gjatësia e trupit është prej 18 – 24 cm, bishti prej 14 – 20 cm.	Palearktik.	Pyje; 14. Artificiale/ tokësore. Haset në zonat malore të përziera dhe halore por edhe në zonat periferike të kopshteve dhe parqeve.	Bjeshkët e Sharrit, Mushtisht.	Prizren, Suharekë, Dragash.	I qëndrueshëm. Trendi i popullatave në nivel global është në rritje. Edhe në Kosovë trendi i nënpopullatav	Shqetësim më i vogël, LC.

		kurse pesha trupore prej 220 – 435 gr. Ushqehen kryesisht me fara dhe fruta drunjsh, si dhe me kërpudha, por ndonjëherë edhe me vezë shpendësh. Janë aktivë gjatë ditës, herët në agim dhe në muzg. Kohën më të madhe qëndrojnë në drunj. Jetojnë mesatarisht prej 2 – 7 vjet (Gumell & Wanters 1999).					e të këtij lloji është stabil.	
23	<i>Sus scrofa</i> <i>Artiodactyla:</i> <i>Suidae</i> <i>Derri i egër</i>	Trupin e kanë të mbuluar me qime të trasha me ngjyrë të zezë, kuqërreme ose të hirtë në të bardhë, me një kreshtë përgjatë shpinës. Gjatësia trupore është prej 153 – 240 cm, lartësia deri në 0.9 m, kurse pesha trupore prej 66 – 350 kg. Meshkujt janë zakonisht më të mëdhenj se femrat. Ushqehen me fara, fruta, zhardhokë bimësh, insekte dhe kurrizorë të imët, si: reptilë, shpendë dhe gjitarë. Është pre e ujqve dhe rrëqebullit në vendin tonë, kurse në vende të tjera edhe e luanit, leopardit, krokodilit, pitonit etj. Lëviz kryesisht natën dhe herët në agim, por edhe gjatë ditës. Jetojnë në grupe prej 6 – 20 individësh ose edhe më shumë. Për të vegjlit përkujdesen vetëm femrat. Jetojnë deri në 20 vjet (Graves 1984).	Në të gjitha kontinentet, me përjashtim të Antarktikut.	Pyje; 3. Shkurre; 14. Artificiale/tokësore. Gjendet në një gamë të gjerë habitatesh, si zona pyjore të ulëta dhe të larta të cilat nuk përballen me temperatura ekstreme dhe të cilat janë të pasura me vegjetacion të dendur dhe shkurre. Gjithashtu, haset në toka bujqësore të mbjella me drithëra.	Kërstec, Duhël, Mushtisht.	Dragash, Suharekë.	Në rritje Trendi i popullatave është I qëndrueshëm. dhe në rritje, në nivel evropian dhe në Kosovë.	Shqetësim më i vogël, LC.
24	<i>Talpa caeca</i> <i>Eulipotyphla:</i> <i>Talpidae</i> <i>Urithi i verbër</i>	Trupin e kanë të mbuluar me qime të buta, të dendura dhe me shkëlqim. Trupi i tyre ka ngjyrë gri të errët në të zezë, kurse shputat e kuqërreme. Është i ngjashëm me urithët e tjerë, vetëm se te ky lloj sytë janë të mbuluar me një membranë të përhershme, që bën që kafsha të jetë plotësisht e verbër. Gjymtyrët i ka të fuqishme, të cilat	Lloj endemik i Evropës, por është hasur edhe në Turqi.	. Pyje; 4. Kullosa; 14. Artificiale/tokësore. Ky lloj mund të haset në livadhe, kullosa, kopshte, pastaj në zona kodrinore-malore e më rrallë në zona subalpine dhe alpine deri në 2000 m.	Peqan, Poslisht.	Suharekë, Prizren.	I qëndrueshëm. Trendi i nënpopullatave të këtij lloji është I qëndrueshëm., edhe pse në disa lokalitete pamjaftueshë m i njohur.	Shqetësim më i vogël, LC.

		përfundojnë me kthetra të përshtatshme për rrëmihje. Ushqehet kryesisht me pakurrizorë, si: krimba të tokës të cilët e përbëjnë rreth 90 % të menysë, pastaj me larva të insekteve, kërmij etj. Jetëgjatësia është rreth 5 vjet.						
25	<i>Vulpes vulpes</i> <i>Carnivora:</i> <i>Canidae</i> <i>Dhелpra</i>	Ky lloj karakterizohet me trup të zgjatur, bisht të gjatë dhe gjymtyrë të shkurtra. Trupi është i mbuluar me gëzof prej qimeve të buta dhe të dendura. Ngjyra e trupit është e kuqërreme, kafe ose në të verdhë, ndërsa maja e bishtit dhe pjesa ventrale e kokës dhe qafës janë me ngjyrë të bardhë, kurse gjymtyrët, putrat dhe pjesët e jashtme të veshëve kanë ngjyrë të zezë. Gjatësia trupore është prej 50 – 90 cm, bishti prej 30 – 60 cm dhe pesha trupore prej 3 – 14 kg. Zakonisht, meshkujt janë më të mëdhenj se femrat. Janë omnivorë dhe ushqehen me brejtës, lepuj, insekte dhe fruta. Është lloj i specializuar në gjuajtjen e minjve. Jetëgjatësia e këtij lloji është deri në 10 vjet (Jones & Theberge 1982; Mc Donald 2001; Mc Donald & Reynolds 2005).	Është i përfaqësuar me një numër të madh të nënlojeve dhe haset në Evropë, Afrikë veriore, Azi, Amerikë veriore, Australi, Kanada, Meksikë etj.	Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 5. Vende ujore (kontinentale); 14. Artificiale/tokësore . Haset në mjedise të ndryshme si pyje, shkurre, zona bujqësore, afër vendeve të banuara etj.	Bjeshkët e Sharrit, Pouska.	Prizren, Suharekë, Dragash.	I qëndrueshëm. Nënpopullatat e këtij lloji janë stabile në Kosovë, por edhe në vendet fqinje.	Shqetësim më i vogël, LC.
26	<i>Myotis daubentonii</i> <i>Chiroptera:</i> <i>Vespertilionidae</i> <i>Lakuriq nate i Daubenton-it</i>	Ky lloj është midis 45 dhe 55 mm i gjatë, me gjerësi krahësh prej 240 deri 275 mm dhe peshë ndërmjet 7 dhe 15 g. Ushqehet me insekte ujore, pastaj Lepidoptera, Diptera dhe Hemiptera. E kërkon ushqimin në trupat ujqorë, natyrorë dhe artificialë (duke përfshirë fjordet), nganjëherë në pyje ose mjedise me vegjetacion të pakët. Dimëron në një gamë të gjerë të habitateve të nëndheshme. Distanca	Evropë, Azi.	1. Pyje, 3. Shkurre; 5. Vende ujore (kontinentale); 6. Zona shkëmbore (p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore), 7. Shpella dhe habitate nëntokësore (joujore), 14. Artificiale/tokësore ; 15. Artificiale/ujore & Detare; 9. Detare neritike.	Sharr.	Prizren, Suharekë, Dragash.	I panjohur. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për gjendjen e popullatave të këtij lloji në Kosovë. Trendi i popullatave në nivel evropian është në rritje.	Të dhëna të pamjaftueshme , DD.

		më e gjatë e regjistruar e lëvizjes gjatë lëvizjeve sezonale është 257 km. (Hutterer et al. 2005). Çiftëzimi ndodh gjatë vjeshtës dhe fekondimi bëhet në pranverën e ardhshme (Hutson et al. 2007b).						
27	<i>Myotis nattereri</i> Chiroptera: Vespertilionidae Lakuriq nate i Natterer-it	Ky është një lloj me madhësi mesatare dhe mbërrin një gjatësi të trupit prej 44 deri në 51 mm. Është lloj sedentar dhe insektivor. Kërkon ushqim në pyje (duke përfshirë pyjet mesdhetare të pishës dhe lisit: Amr 2000), shkurre dhe parqe, ndonjëherë mbi ujë, kullosa dhe pemë rruge. Gjendet në zona të lagështa, kurse në zona të thata varet nga trupat e ujit. Strofujt verorë janë në pemë të zbrazëta, ndërtesa, herë pas here edhe vende nëntokësore. Hibernon në habitatet nëntokësore.	Evropë, Azi	1. Pyje, 3. Shkurre, 4. Kullosa, 5. Vende ujore (kontinentale), 7. Shpella dhe habitate nëntokësore (joujore); 14. Artificiale/tokësore.	Prizren.	Prizren.	I panjohur. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për gjendjen e nënpullatave të këtij lloji në Kosovë. Janë vëzhguar vetëm disa individë. Trendi i popullatave në nivel evropian është në rritje.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.
28	<i>Pipistrellus pipistrellus</i> Chiroptera: Vespertilionidae Pipistrel i zakonshëm	Ky është një lloj relativisht i vogël, vetëm 3,5-5,2 cm i gjatë në diametrin midis kokës dhe trupit dhe me bishtin 2,3-3,6 cm. Masa e trupit është midis 3.5 dhe 8.5 gr. E kërkon ushqimin në zona të hapura pyjore dhe skaje pyjesh, shkurre mesdhetare, gjysmëshkretëtira, ferma bujqësore, kop- shte rurale dhe në zona urbane. Zakonisht, ushqehet me insekte të vogla, kryesisht me lutura nate. Strofujt e verës gjenden kryesisht në ndërtesa dhe pemë. Shumica e strofujve të dimrit janë të vendosur në rrënojat e ndërtesave, edhe pse mund të përdoren edhe çarje në shkëmbinj dhe shpella dhe gropat potenciale në pemë. Zakonisht, nuk është lloj migrator (Hutson et al. 2007f).	Evropë, Afrikë, Azi.	1. Pyll; 3. Shkurre; 14. Artificiale/tokësore.	Prizren.	Prizren.	I panjohur. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për gjendjen e nënpullatave të këtij lloji në Kosovë. Janë vëzhguar vetëm disa individë. Trendi i popullatave në nivel evropian po ashtu nuk është mjaftueshëm i njohur.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.

29	<i>Plecotus auritus</i> Chiroptera: Vespertilionidae Lakuriq nate, vesh gjatë i zakonshëm	Ky lloj ka veshë të veçantë, të gjatë dhe me një palesë të veçantë. Individit i rritur ka një gjatësi prej 4.5-4.8 cm, një bisht prej 4.1-4.6 cm, një gjatësi të ekstremiteteve të përparme 4-4.2 cm dhe veshë 3.3-3.9 cm në gjatësi. Ushqehet kryesisht me flutura nate dhe miza. E kërkon ushqimin në afërsi të strolullit në pyje gjithëherë dhe halore, përgjatë gardheve dhe në pemë të izoluara në parqe dhe kopshte. Në verë strolullon në koloni në ndërtesa (nëkulme, hambarë, kanale kullimi), vrima pemësh, dhe në kuti të dedikuara për lakuriqë. Individët e vetmuar, gjithashtu, strolullojnë në vende nëntokësore. Në dimër hibernon në shpella, miniera, ndërtesa dhe herë pas here në pemë. Ky është një lloj sedentar (Hutson et al. 2008a).	Evropë, Azi.	1. Pyje, 3. Shkurre, 7. Shpella dhe habitate nëntokësore (joujore); 14. Artificiale/tokësore .	Dy lokalitete në Sharr.	Prizren, Suharekë, Dragash.	I panjohur. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për gjendjen e nënpopullatave të këtij lloji në Kosovë. Janë vëzhguar vetëm disa individë. Trendi i popullatave në nivel evropian po ashtu nuk është mjaftueshëm i njohur.	Të dhëna të pamjaftueshme , DD.
30	<i>Plecotus austriacus</i> Chiroptera: Vespertilionidae Lakuriq nate vesh gjatë i hirtë	Ky është një lloj relativisht i madh i lakuriqëve. E kërkon ushqimin në lugina dhe toka të hapura bujqësore, por edhe në habitate të tjera. Kryesisht ushqehet me flutura nate. Gjatë verës kryesisht strolullon në ndërtesa (nëkulme, zgavra, hapësira, ndërtesa të vjetra), edhe pse individët e vetmuar mund të strolullojnë në vende nëntokësore. Gjatë dimrit hibernon në ndërtesa, miniera dhe shpella. Kryesisht është një lloj sedentar (Juste et al. 2008).	Evropë	Pyje 3. Shkurre, 4. Kullo- sa 5. Vende ujore (kontinentale), 7. Shpella dhe habitatet nëntokësore (jo ujore), 8. Shkretëtira; 14. Artificiale/tokësore .	Lumbardhi i Prizrenit.	Prizren.	I panjohur. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për gjendjen e nënpopullatave të këtij lloji në Kosovë. Janë vëzhguar vetëm disa individë. Trendi i popullatave në nivel evropian po ashtu nuk është mjaftueshëm i njohur.	Të dhëna të pamjaftueshme , DD.
Nr.	Emërtimi i resursit natyror/GASTR OPODA	Të dhënat e përgjithshme	Përhapja e përgjithshme	Lloji i habitatit	Përhapja në Kosovë	Komuna	Trendi i popullatës	Lloji

1	<i>Strigilodelima pentheri</i> <i>Stylommatophora</i> : <i>Clausiliidae</i>	Guaska është fusiforme, me ngjyrë të kuqe në të kaftë dhe shpesh me shtresa ngjyrë hiri, në mënyrë të rregullt dhe të shpeshtë e brirëzuar me 9-11 përdredhje. Cerviksi zakonisht rrethor, peristoma e pangjitur dhe gjerësisht e reлектueshme. Gjatësia e guaskës është 14 – 18 mm kurse gjerësia 3.3 – 3.7 mm. Edhe pse ky lloj nuk gjendet domosdoshmërisht në shkëmbinj, ai kryesisht është i lidhur me zona gëlqerore, ku zakonisht gjendet nën gurë apo në bazën e shkëmbinjve (Wagner 1919b).	Kosovë, Shqipëri	Zona shkëmbore [p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore]. Ky lloj banon në habitatet e shkëmbinjve gëlqerorë, dhe gjendet në çarje ose midis gurëve dhe nën gurë. Habitatet e përshtatshme përfaqësojnë shkëmbinj të vegjël deri të mëdhenj, gryka dhe pyje shkëmbore (Reischütz 2017d).	Pashtrik.	Prizren.	I panjohur. Megjithatë ka pak të dhëna rreth trendit të tanishëm të popullatës, nuk ka arsye të supozojmë ndonjë luhatje ekstreme ose rënie të numrit të individëve maturë, sepse habitatit gëlqeror, ku ndodhen këto kafshë, është relativisht pak i kërcënuar nga aktiviteti njerëzor.	I cenuar, VU.
2	<i>Triloba sandrii</i> <i>Stylommatophora</i> : <i>Clausiliidae</i>	Guaska është e fortë fusiforme, me mure të trasha, me ngjyrë të kuqe në të kaftë, dendësisht e shtresuar në përdredhjet e epërme, kurse e lëmuar në përdredhjet e poshtme, marginat e aperturës të lidhura me kallus në anën parietale. Gjatësia e guaskës është 22- 27 mm, kurse gjerësia 5.5 – 7 mm (Nordsieck 1972).	Kosovë (prania duhet konfirmuar), Maqedoni, Shqipëri.	Pyje; Pyje të klimës mesatare); Vende ujore (kontinentale); Lumenj, përrenj, përroska, të përtheshme [përfaqësojnë ujëvarat]). Ky lloj preferon pyjet e paprekura të ahut dhe mund të gjendet në drunj, që janë në shpërbërje e sipër (Dedov 2017b). Rrallë herë ndodhet përgjatë lumenjve të vegjël, ku haset në mjedise jashtëzakonisht të lagështa midis bimëve barishtore dhe nën mbeturinat e gjetheve në anën lumore.	Pashtrik.	Prizren.	Në rënie. Për shkak të aktiviteteve të shpeshta të prerjes së pyjeve (kryesisht në Shqipëri), brenda arealit të llojit, zona dhe cilësia e tipit të habitatit të përshtatshëm për llojin po zvogëlohet. Mund të supozohet se nënpopullatat më të vogla janë zhdukur në të kaluarën e afërt.	I cenuar, VU.

3	<i>Macedonica frauenfeldi</i> <i>Stylommatophora</i> : <i>Clausiliidae</i>	Guaska është e zgjatur fusiforme me 10-11 përdredhje me ngjyrë të çelët qershie kah e kafta, shpesh me bri ngjyrë të kaltër, me sipërfaqe gati të lëmuar ose lehtas të shtresuar. Gjatësia e guaskës 17 – 24 mm, kurse gjerësia 4-5.5 mm. Ky është një lloj i obligueshëm shkëmbor, i lidhur me zona gëlqerore. Zakonisht, mund të gjendet në sipërfaqe të hapur të shkëmbinjve ose në bazën e tyre (Dedov 2017a; Welter-Schul tes 2012). Në Kosovë është prezent nënloji <i>Macedonica frauenfeldi occidentalis</i> S. H. F. Jaeckel, 1954, e ky është njëri nga 8 nënlojet e njohura (Jaeckel 1954).	Endemik i Ballkanit. Bullgari, Kosovë dhe Serbi. Nënloji <i>occidentalis</i> është i njohur vetëm nga Kosova.	Zona shkëmbore [p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore] Ky lloj banon në habitatet e shkëmbinjve gëlqerorë dhe gjendet në çarje ose midis dhe nën gurë. Habitatet e përshtatshme përfshijnë shkëmbinj të vegjël deri të mëdhenj, gryka dhe pyje shkëmbore. kulloso gurore.	Prizren.	Prizren.	I panjohur. Megjithëse pak dihet rreth trendit të tanishëm të popullatës, nuk ka arsye të supozojmë ndonjë luhatje ekstreme ose rënie të numrit të individëve maturë, sepse habitatit gëlqeror, ku ndodhen këto kafshë, nuk është i kërcënuar nga aktiviteti njerëzor.	Gati i kërcënuar, NT.
4	<i>Orcula wagneri</i> <i>Gastropoda:</i> <i>Stylommatophora:</i> <i>Orculidae</i>	Guaska pupiforme me maje të gjerë konike rrethore, me ngjyrë të verdhë ose në të kuqe, me brirëza periostakalë, që prodhojnë shkëlqim të mëndafshët, i ka 7-8 përdredhje të lehta konvekse, e fundit e të cilave lehtas në rënie, apertura me kallus të fortë palatal, umbilikusi shumë i ngushtë. Gjatësia e guaskës është 5.3 – 6.5 mm, kurse gjerësia 2.9 – 3.3 mm (Harl et al. 2011; Sturany and Wagner 1915). Ky lloj, zakonisht, gjendet nën gurë apo midis tu fave të barit. Sipas Fauna Europaea, ekzistojnë dy nënloje të këtij lloji, <i>O. wagneri</i> Sturany, 1914 dhe <i>O. w. ljubetensis</i> Sturany, 1914. Lidhja midis tyre, sikundër edhe me <i>O. schmidtii</i> (Küster, 1843) duhet të qartësohet (Harl et al. 2014).	Greqi, Kosovë, Maqedoni, Mali i Zi, Serbi, Shqipëri	Kulloso (4.4. Kulloso të klimës mesatare); 6. Zona shkëmbore (p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore). Ky lloj mund të gjendet në livadhe alpine dhe subalpine (mbi 1800-2000 m) në substrate gëlqerore dhe haset zakonisht nën gurë dhe midis tufave të barit, e nganjëherë në afërsi të bazës së shkëmbinjve të mëdhenj.	Rapçe.	Dragash.	I panjohur. Megjithëse pak dihet rreth trendit të tanishëm të popullatës, nuk ka arsye të supozojmë ndonjë luhatje ekstreme ose rënie të numrit të individëve adultë, sepse habitatit gëlqeror, ku ndodhen këto kafshë, nuk është i kërcënuar nga aktiviteti njerëzor.	Gati i kërcënuar, NT.

Nr.	Emërtimi i resursit natyror/ACTINO PTERYGII	Të dhënat e përgjithshme	Përhapja e përgjithshme	Lloji i habitatit	Përhapja në Kosovë	Komuna	Trendi i popullatës	Lloji
1	<i>Cyprinus carpio</i> <i>Cypriniiformes:</i> <i>Cyprinidae</i> <i>Krapi</i>	Ky lloj jeton deri në 50 vjet. Maturimin seksual e arrin pas moshës 3-5 vjeçare dhe shumohet kryesisht nga muaji maj e deri në qershor, atëherë kur temperatura e ujit arrin deri në 18 °C. Ushqehet me larva të makroinvertebrorëve dhe me bimësi (Vuković and Ivanović 1971). Është aktiv në muzg dhe në agim. Është shumë tolerant në uljen e sasisë së oksigjenit të tretur në ujë (Simonović 2001).	Evropë dhe më gjerë	Lloji i habitatit: 5 Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përherëshme [përfshirë ujëvarat], 5.4 Kënetë, moçale, moçalishte, 5.5 Liqene të përherëshme të ujërave të ëmbla). Ky lloj është karakteristik për ujërat e qeta dhe për liqene. Adultët i banojnë ujërat e ngrohta e të thella me rrjedhje të ngadalshme, si p.sh., rrjedhat e poshtme të lumenjve, si dhe liqenet e pasura me vegetacion.	Lumbardhi i Prizrenit.	Prizren.	: I panjohur. Është mjaft abundant, por për shkak të hibridizimit me lloje të futura artificialisht, po bëhet gjithnjë e më vështirë të litet për popullata native të këtij lloji.	I cenuar, VU.
2	<i>Pachychilon pictum</i> <i>Cypriniiformes:</i> <i>Cyprinidae</i> <i>Larëza, Skorta shqiptare</i>	Ky lloj ushqehet kryesisht me organizma të planktonit, si dhe me larva të insekteve e pjesëtarë të tjerë të makrozoobentosit. Mund të ushqehet gjithashtu me lloje të tjera të peshqve, por edhe me perifiton. Shumohet në pranverë, në periudhën kur temperatura e ujit ngritet mbi 12 °C. Madhësia e trupit arrinë deri në 20 cm dhe pesha deri në 70 gr (Frayhof 2006; Marić 1995).	Lloj endemik i Ballkanit, por si i introduktuar haset edhe në Francë, Itali dhe disa vende të tjera të Evropës.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përherëshme [përfshirë ujëvarat], 5.4 Kënetë, moçale, moçalishte, 5.5 Liqene të përherëshme të ujërave të ëmbla). Ky lloj jeton në ujëra të ëmbla me shpejtësi të vogël ose mesatare, por mund të haset edhe në liqene.	Lumbardhi i Prizrenit.	Prizren.	I qëndrueshëm. Popullata e këtij lloji ka një shtrirje relativisht të gjerë në të gjitha ujërat që i takojnë pellgut të detit Adriatik. Megjithatë, viteve të fundit në disa prej lokaliteteve është vërejtur tendencë e degradimit të habitatit.	Gati i kërcënuar, NT.
Nr.	Emërtimi i resursit natyror/REPTIL IA	Të dhënat e përgjithshme	Përhapja e përgjithshme	Lloji i habitatit	Përhapja në Kosovë	Komuna	Trendi i popullatës	Lloji

1	<i>Vipera ursinii</i> Reptilia:Squamata: Viperidae Nepërka e vogël e malit	Ky është një lloj me përhapje të gjerë dhe me disa nënllaje. Në Kosovë është i pranishëm nënllaji V. macrops (Méhely, 1911). Ky nënllaj dallohet prej llojit Vipera ursini para së gjithash, për nga gjatësia trupore. Tek ky nënllaj kjo gjatësi është deri në 40 cm (Arnold & Ovenden 2002). Bën pjesë në grupin e gjarpërinjve helmues, por është i parrezikshëm për njeriun, për shkak të ndërtimit të aparatit helmues. Ana barkore e trupit është me ngjyrë të përhimë dhe njolla të bardha, kurse ana shpinore e përhimë e ndritshme me një larë me pozitë zigzage, me ngjyrë të errët ulliri. Aktivizohet vonë në pranverë, kah mesi i prillit dhe fillimi i majit. Femra lind të vegjël, më së shpeshti 2 – 5, kah fundi i gushtit dhe fillimi i shtatorit. Ushqehet kryesisht me karkaleca dhe nuk e përdorë asnjëherë aparatit helmues.	Vipera ursinii: Evropë, Azi. Nënllaji macrops: Bosnjë-Hercegovinë, Kosovë, Mali i Zi, Maqedoni, Serbi, Shqipëri.	Kulloso (4.4. Kulloso të klimës mesatare); 6. Zona shkëmbore (p.sh., shkëmbinjtë kontinentalë, maja malore); 14. Artificiale/tokësore (14.2 Kulloso). Vipera ursinii dhe nënllaji macrops janë tipik për rajonet malore me një lartësi mbidetare prej 1500 e deri në 3000 m. Habitatet e këtij lloji karakterizohen me lagështi të madhe. Haset edhe në zona shkëmbore të mbuluara me bar, livadhe, kulloso dhe shkurre.	Kobilicë.	Prizren.	Në rënie Në nivel global, por edhe në Ballkan, trendi i popullatave është në rënie. Në Kosovë, gjithashtu, është vërejtur rënie e konsiderueshme e popullatave të këtij lloji.	I cenuar, VU.
2	<i>Ablepharus kitaibelii</i> Squamata: Scincidae Hardhuca këmbëshkurtër	Ky lloj ka gjatësi trupore prej 10 deri në 11 cm. Koka e vogël kalon në qafë pa ndonjë kufi të qartë. Trupi përfundon me bisht të hollë e të gjatë. Ngjyra e trupit është mjaft variabile dhe mund të jetë e përhimët, ngjyrë ulliri, ngjyrë kafe ose e bronzte, kurse nga ana barkore është më e ndritshme. Ushqehet me lloje të ndryshme të merimangave, dipterëve, krahfortëve, luturave dhe me lloje të tjera të pakurrizorëve. Është lloj ovipar. Femra, e cila piqet seksualisht në moshën dyvjeçare, prodhon 2 deri në 5 vezë në fund të majit ose në fillim të qershorit, ndërsa	Bullgari, Greqi, Hungari, Kosovë, Kroaci, Maqedoni, Rumani, Serbi, Sllovaki, Shqipëri, Turqi	Pyje; 3. Shkurre; 4. Kulloso; 14. Artificiale/tokësore . Ky lloj zakonisht haset në vende të thata me gjethe e bimësi të vogël.	Prizren.	Prizren.	Në rënie Trendi i popullatave në nivel global është i qëndrueshëm. Në Kosovë, në bazë të të dhënave të deritanishme, nënpopullatat janë të fragmentuara dhe jostabile.	Gati i kërcënuar, NT.

		prej tyre dalin të vegjlit me madhësi deri në 4 mm në fund të korrikut ose në fillim të gushtit (Bohme et al. 2009).						
3	<i>Coronella austriaca</i> <i>Squamata:</i> <i>Colubridae</i> <i>Gjarpri i butë</i>	Është gjarpër johelmues dhe shumë i ngathët. Gjatësia e trupit është 80 – 90 cm. Trupi është i mbuluar me lëvore të lëmuara me shkëlqim. Mashkulli, në anën shpinore karakterizohet me ngjyrë hiri të errët ose të verdhë në të kuqërreme, kurse te femra dominon ngjyra e hirit. Ky lloj ushqehet me reptile të tjera dhe gjitarë të imtë. Është ovovivipar. Në muajin shtator zakonisht femrat i lindin 5 – 8 të vegjël, e rrallë ndonjëherë edhe deri në 15.	Armeni, Austri, Azerbajxhan, Bjellorusi, Belgjikë, Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Çeki, Estoni, Finlandë, Francë, Gjeorgji, Gjermani, Greqi, Iran, Itali, Kazakistan, Kosovë, Kroaci, Letoni, Lituani, Luksemburg, Maqedoni, Mbretëri e Bashkuar, Moldavi, Mali i Zi, Holandë, Norvegji, Poloni, Portugali, Rumani, Rusi, Serbi, Sllovaki, Slloveni, Spanjë, Suedi, Shqipëri, Zvicër, Turqi, Ukrainë.	Mund të haset kryesisht në viset kodrinore shkëmbore të thata, afër pyjeve, por edhe në vise të larta malore deri në 2000 m lartësi mbidetare.	Rapçe, Kërstec, Shutman.	Dragash.	Në rënie Trendi i popullatave në nivel global është në rënie e sipër. Në Kosovë, gjithashtu, nënpopullatat e këtij lloji kanë trend negativ	Gati i kërcënuar, NT.
4	<i>Emys orbicularis</i> <i>Testudines:</i> <i>Emydidae</i> <i>Breshkujca</i>	Gjatësia trupore e këtij lloji mund të jetë prej 20 deri në 30 cm (Arnold & Ovenden 2002). Karapaksi ka ngjyrë të mbylltë me njolla të verdha në formë të një mozaiku. Gjatë ditës qëndron në ujë dhe pranë ujit, kurse natën largohet në një distancë të caktuar nga uji. Ushqehet me peshq, bretkosa dhe larva të tyre, pakurrizorë e në disa raste edhe me bimë (Ficetola & De Bernardi 2006). Fekondimi kryhet	Evropë jugore, Evropë e mesme, nga lindja deri në detin Kaspik dhe Aral, Afrikë veriperëndimor e.	Vende ujore (kontinentale); 15. Artificiale/ujore dhe detare. Ky lloj mund të gjendet kryesisht në ujëra të ndenjura ose në ujëra me rrjedhje të ngadalshme ku ka edhe vegjetacion ujor.	Krushë e Vogël, Rruga Prizren- Dragash në afërsi të Drinit të Bardhë.	Prizren.	Në rënie Trendi i popullatave në nivel global është në rënie. Në Kosovë, gjithashtu, gjendja e nënpopullatave të këtij lloji është në rënie.	Gati i kërcënuar, NT.

		në ujë gjatë muajit maj dhe pas një muaji femra prodhon zakonisht 6 deri në 10 vezë e rrallë deri në 20, të cilat i vendos në një gropë afër ujit, të cilën e ka përgatitur më parë. Vezët dimërojnë në gropëz dhe pastaj në pranverë pas disa muajsh, nga to dalin format e reja.						
5	<i>Podarcis tauricus</i> <i>Squamata:</i> <i>Lacertidae</i> <i>Hardhuca e barit</i>	Ky lloj karakterizohet me trup të hollë dhe ngjyra të bukura, që e bën ndër hardhucat më tërheqëse. Koka e vogël kalon në trup pa ndonjë kufi të qartë. Gjatësia totale e trupit është 16 – 18 cm. Ana shpinore e trupit ka ngjyrë të gjelbër të spërkatur me njolla të zeza, të radhitura në tri vija në të dy anët e trupit dhe në mes tyre me dy vija të bardha. Te mashkulli, ana barkore e trupit ka ngjyrë të portokalltë ose kuqërremtë, kurse te femra të bardhë ose të gjelbër. Pjekurinë seksuale e arrijnë në moshën dyvjeçare (Chondropoulos & Lykakis 1983). Femra prodhon 2 – 10 vezë dy herë brenda një viti, prej gjysmës së majit e deri në qershor dhe prej gjysmës së qershorit e deri në gjysmën e korrikut. Ushqehen me pakurizorë të ndryshëm.	Evropë juglindore nga Danubi e deri në Krime dhe në jug deri në detin Mesdhe.	Shkurre; 4. Kullosa; 14. Artificiale/tokësore . Këtë lloj e hasim kryesisht në zona të hapura, livadhe, fusha dhe ara të punuara, si dhe në toka ranore. Po ashtu, shpesh mund të vrojtohen në vende të thata e të diellosura mirë, pastaj në vise kodrinore të ulëta dhe me vegjetacion të varfër. Mund të haset në lartësi mbidetare deri mbi 2000 m.	Zhur.	Prizren.	Në rënie Trendi i popullatave në nivel global është I qëndrueshëm. Në Kosovë në bazë të të dhënave të deritanishme nënpopullatat janë të fragmentuara dhe jostabile.	Gati i kërcënuar, NT.
6	<i>Testudo hermanni</i> <i>Testudines:</i> <i>Testudinidae</i> <i>Breshka e zakonshme</i>	Është lloj bimëngrënës, por nganjëherë ushqehet edhe me insekte. Gjatësia e trupit është midis 20 dhe 25 cm. Ngjyra e trupit nga ana shpinore është e verdhë me njolla të zeza. Femrat janë më të mëdha se meshkujt. Ato prodhojnë 6 – 8 vezë prej majit e deri në korrik, kurse koha e inkubimit është prej 60 deri në 90 ditë.	Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Francë, Greqi, Itali, Kosovë, Kroaci, Mali i Zi, Rumani, Serbi, Spanjë, Shqipëri, Turqi	Pyje; 3. Shkurre; 14. Artificiale/tokësore . Ky lloj mund të gjendet kryesisht në habitate të thata dhe shkëmbore, të mbuluara me bar dhe me shkurre, pastaj pranë rrugëve, arave dhe pemishteve në lartësi deri në 500 m. Në Ballkan, ky	Zhur, Krushë e Vogël.	Prizren.	Në rënie Trendi i popullatave në nivel global është në rënie. Në Kosovë, gjithashtu, gjendja e nënpopullatav e të këtij lloji është në rënie.	Gati i kërcënuar, NT.

				lloj, megjithatë mund të gjendet edhe në mbi 1300 m (Bertolero et al. 2011).				
7	Zootoca vivipara Squamata: Lacertidae Hardhuca gjallëpjellëse	Për nga pamja e jashtme, ky lloj i ngjason hardhucës së murit. Gjatësia trupore sillet prej 14 deri në 16 cm. Ngjyra e trupit nga ana shpinore është kafe e mbyllët ose e hirit, e spërkatur me njolla të zeza dhe pika të bardha. Ana barkore e trupit të meshkujt ka ngjyrë të verdhë në të portokalltë dhe me pika të zeza, kurse tek femrat ajo është ngjyrë hiri ose e gjelbër. Aktivizohet herët në pranverë. Fekondimi ndodh në maj, kurse femrat lindin në gusht, zakonisht 5 – 8 të vegjël. Përfaqësuesit e këtij lloji që jetojnë në viset veriore janë viviparë, kurse ata nga rajonet jugore janë oviparë (Mayer et al. 2000). Meshkujt e arrijnë pjekurinë në moshën 2 vjeçare, kurse femrat më vonë. Të vegjlit pavarësohen menjëherë, një ditë pas lindjes. Jetëgjatësia mesatare është 5 – 6 vjet.	Gati i tërë Palearktiku, nga jugu deri në Pirineje dhe në lindje në Mongoli dhe ishujt Sahalin.	Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 5. Vende ujore (kontinentale); 14. Artificiale/tokësore . Ky lloj mund të haset në vise të larta malore, prej 100 e deri më 3000 m lartësi mbidetare. Kryesisht është lloj i kufizuar në terrene të mbuluara me barë. Gjithashtu, gjendet shpesh përreth ekosistemeve të ujërave të ëmbla.	Pllajnik.	Dragash.	Në rënie Trendi i popullatave në nivel global është në rënie e sipër. Në Kosovë, gjithashtu, nënpopullatat e këtij lloji janë në rënie.	Gati i kërcënuar, NT.
8	Algyroides nigropunctatus Squamata: Lacertidae Hardhuca e shkëmbinje	Gjatësia e trupit është midis 14 dhe 18 cm. Trupin e ka të mbuluar me lëvore në formë rombi dhe të pajisur me nga një trashje gjatësore, kurse lëvoret laterale janë shumë më të imta. Ana shpinore e trupit ka ngjyrë hiri në të mbyllët ose të kuqërreme kafe apo edhe tërësisht të zezë te format e reja. Ana barkore dominohet nga ngjyra e kuqërreme. Te	Bosnjë-Hercegovinë, Greqi, Itali, Kosovë, Kroaci, Maqedoni, Mali i Zi, Serbi, Slloveni, Shqipëri	Pyje; 3. Shkurre; 6. Zona shkëmbore (p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore); 14. Artificiale/tokësore . Ky lloj mund të haset në vende shkëmbore me klimë të butë mediterane dhe sub- mediterane. Shpeshherë haset në zona me	Ana e djathtë e Lumbardhit të Prizrenit në Prizren, Vërmicë.	Prizren.	I qëndrueshëm. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për trendin e popullatave në nivel global. Nënpopullatat e këtij lloji në Kosovë janë të	Shqetësim më i vogël, LC.

		femrat ana barkore ka ngjyrë të verdhë ose ulliri. Ushqehet kryesisht me insekte dhe merimanga. Është ovipare. Femra prodhon 2 – 3 vezë, madje jo vetëm në pranverë, por edhe në vjeshtë e hershme (Bressi 2004).		vegjetacion të pakët, por me klimë të butë, pastaj në zona malore të degraduara, shkurre dhe plantacione. Po ashtu e hasim shpesh pranë luginave të lumenjve, por edhe në lartësi deri mbi 1500 m.			fragmentuara por stabile.	
9	<i>Anguis fragilis</i> <i>Squamata:</i> <i>Anguidae</i> <i>Kagezogëza</i>	Ky lloj, nga pamja e jashtme, duket si gjarpër, me trupin cilindrik dhe të zgjatur, të cilit i mungojnë plotësisht gjymtyrët. Gjatë jetës ngjyra e këtij lloji ndryshon, por ajo që dominon është metalike e hirtë ose e argjendtë, me nuanca të shkëlqyeshme, ku anash trupit ka nga një vijë të zezë. Ana barkore e trupit është njëngjyrëshe e ndritshme, e spërkatur me pika të kaltra në të zezë. Në mungesë të gjymtyrëve, lëvizë duke rrëshqitur. Ushqehet me shtazë pasive, si krimbat e shiut, kërmijtë etj. Akvitizohet vonë në pranverë. Është lloj ovovivipar. Femra pas tre muaj fekondimi lind 5 – 26 të vegjël, të cilët kanë ngjyrë ari ose të kuqërremtë dhe një vijë të zezë përgjatë shpinës dhe anash trupit. Jetëgjatësia e këtij lloji është deri 30 vjet.	Pjesa më e madhe e Evropës, Azia e Vogël, Afrikë: Algjeri, Tunizi.	Haset kryesisht në vende të pasura me vegjetacion bimor si livadhe, fusha me shkurre, në ultësira dhe në vise kodrinore-malore, deri në 2400 m lartësi mbidetare.	Rapçe, Kukli Beg.	Dragash.	I qëndrueshëm. Trendi i popullatave në nivel global është i qëndrueshëm. Në Kosovë, në bazë të të dhënave të deritanishme, trendi i nënpopullatave është i qëndrueshëm., gjithashtu.	Shqetësim më i vogël, LC.
10	<i>Lacerta viridis</i> <i>Squamata:</i> <i>Lacertidae</i> <i>Hardhuca e gjelbër</i>	Është një lloj shumë aktiv, me trup të hollë cilindrik, të gjatë deri në 30 – 40 cm. Ngjyra e trupit zakonisht është e gjelbër, prej nga e ka marrë edhe emrin. Koka ka ngjyrë ulliri të gjelbër të mbyllët, të spërkatur me njolla të verdha. Te femra, ana shpinore e trupit është e pajisur me njolla me pika	Evropë jugore, Evropë qendrore, nga perëndimi e përfshinë Azinë deri në Persi, nga jugu Gadishullin Ballkanik, Gadishullin	Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 14. Artificiale/tokësore . Ky lloj zakonisht haset në vende të thata dhe të diellosura e të pasura me vegjetacion të ulët bimor, si: fusha dhe shkurre, pyje të	Rapçe, Qafë Duhël.	Dragash, Suharekë.	I qëndrueshëm. Trendi i popullatave në nivel global është në rënie e sipër. Në Kosovë, në bazë të të dhënave të deritanishme	Shqetësim më i vogël, LC.

		të errëta ose të zeza dhe me vija gjatësore të verdha e të ndritshme. Ushqehen me insekte, por edhe me të vegjlit e hardhucave të tjera apo gjarpinjtë. Është lloj ovipar. Femra në muajin qershor prodhon 13 vezë e rrallëherë deri në 25, të cilat i vendos në një gropë dhe pastaj i mbulon me dhe e gjethe, prej të cilave në muajin gusht dalin format e reja. Pjekuria seksuale arrihet në moshën 2 vjeçare. Jetëgjatësia e këtij lloji mund të arrijë deri në 15 vjet (Arnold et al. 2002).	Pirinej dhe Apenin.	hapura, trungje drunjësh, përkaj rrugëve, si dhe në zona me kultura bujqësore.			ky lloj ka nënpop- ullata stabile.	
11	<i>Natrix tessellata</i> <i>Squamata:</i> <i>Colubridae</i> <i>Gjarpri i ujit</i>	Ky është një lloj helmues. Te ky lloj mungojnë njollat e verdha ose të bardha në të dy anët, në pjesën e pasme të kokës. Trupi është i mbuluar me lëvore, të cilat në anën shpinore janë të pajisura me nga një të ngritur në formë kreshte, të cilat në regjionin e bishtit janë mjaft të theksuara. Gjatësia e trupit është mesatarisht 1 deri në 1.20 cm, ku bishtit i takon një e pesta e gjatësisë trupore. Femra është më e madhe se mashkulli. Ngjyra e trupit është konstante. Ana shpinore ngjyrë ulliri në të gjelbër ose e murrme e çelët, kurse anash me disa njolla të verdha të spërkatura me pika të mbyllta. Ushqehet kryesisht me pe- shq, bretkosa, larva insektesh dhe shtazë të tjera të imta të ujit. Femrat kah fundi i qershorit dhe fillimi i korrikut i prodhojnë 5 – 25 vezë në një gropë të cekët ku pas dhjetë javësh dalin format e reja.	Evropë e mesme, Evropë jugore, Egjipt, Azi perëndimore.	Kulloso; 5. Vende ujore (kontinentale); 14. Artificiale/tokësore ; 15. Artificiale/ujore dhe detare. Ky lloj jeton pranë ujërave me rrjedhje të shpejtë. Në disa raste haset edhe pranë liqeneve, pellgjet e të cilave janë të pasura me peshq.	Vërmicë, Prizren.	Prizren.	I qëndrueshëm. Në nivel global trendi i popullatave është në rënie. Në Kosovë, gjithashtu, është vërejtur rënie e lehtë e disa nënpopullatav e të këtij lloji, por akoma ato janë të qëndrueshme.	Shqetësim më i vogël, LC.

12	<i>Podarcis muralis</i> <i>Squamata:</i> <i>Lacertidae</i> <i>Hardhuca e mureve</i>	Gjatësia e trupit të këtij lloji mund të jetë rreth 16 – 18 cm. Bishti është më i gjatëse trupi. Ky lloj aktivizohet herët në pranverë dhe vazhdon aktivitetin deri vonë në vjeshtë, kur pastaj fillon gjumin dimëror. Është lloj insektengrënës. Femra prodhon 5 deri 8 vezë në qershor ose korrik, prej të cilave në muajin gusht dalin format e reja. Jetëgjatësia maksimale e regjistruar është deri në 10 vjet.	Austri, Belgjikë, Bosnjë-Hercegovinë, Bull-gari, Kroaci, Çeki, Francë, Gjermani, Greqi, Hungari, Itali, Kosovë, Lihtenshtajn, Luksemburg, Maqedoni, Mali i Zi, Mbretëri e Bashkuar, Ruman, Serbi, Sllovaki, Slloveni, Spanjë, Shqipëri, Zvicër, Turqi.	Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 6. Zona shkëmbore (p.sh., shkëm- binj kontinentalë, maja malore); 14. Artificalle/tokësore. Ky lloj zakonisht mund të haset në terrene të thata shkëmbore kodrinore-malore, pranë rrugëve dhe vendeve të banuara, si dhe shtëpive të braktitura. Përveç ultësirave, mund të haset edhe në lartësi të mëdha mbidetare deri mbi 1500 m.	Jabllanicë, Prizren, Gornje Sello, Rapqe	Prizren, Dragash.	I qëndrueshëm. Trendi i popullatave në nivel global është i qëndrueshëm. Në Kosovë, gjithashtu, është vërejtur që ky lloj ka nënpopullata stabile.	Shqetësim më i vogël, LC.
13	<i>Vipera ammodytes</i> <i>Squamata:</i> <i>Viperidae</i> <i>Nepërka ose hundraku</i>	Ky lloj dallohet lehtë prej llojeve të tjera të përafërta, për shkak të prezencës së brithit që e ka në buzën e sipërme. Ky brith është i ndërtuar prej lëvoreve të imta. Zakonisht e arrin gjatësinë trupore prej 60 deri në 80cm e ndonjëherë edhe deri në 90 cm (Arnold & Ovenden 2002). Te ky lloj ekziston dimorfizmi seksual. Ngjyra e trupit mund të jetë e ndryshme, si psh., e përhimët apo e murrme në të gjelbër, kurse në anën shpinore e posedojnë një larë zigzage me ngjyrë të mbyllët ose tërësisht të zezë te mashkulli. Ushqehet kryesisht me gjitarë të imët, pastaj hardhuca, shpezë etj. Është lloj ovovivipar. Femra lind kryesisht 4 deri në 20 të vegjël. Mund të jeton deri në 22 vjet.	Austri, Bosnjë-Hercegovinë, Greqi, Itali, Kaukaz, Kosovë, Kroaci, Maqedoni, Serbi, Siri, Slloveni, Shqipëri, Turqi.	Pyje (1.4 Pyje të klimës mesatare); 3. Shkurre (3.4 Shkurre të klimës mesatare, 3.8 Vegetacion shkurror i tipit mesdhetar); 6. Zona shkëmbore (p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore); 14. Artificalle/tokësore (14.1 Toka të punueshme, 14.2 Kullosa, 14.3 Plantacione, 14.4 Kopshte rurale). Haset kryesisht në vende të thata shkëmbore dhe të diellosura, skaj rrugëve, mureve dhe në kodra malore. Haset në lartësi të ndryshme mbidetare, që nga niveli i detit deri në 2500 m.	Prizren, Dragash.	Prizren, Dragash.	I qëndrueshëm. Në nivel global trendi i popullatave është në rënie (Agasyan et al. 2009) kurse në Kosovë në të gjitha lokalitetet ku është vëzhguar ka nënpopullata të qëndrueshme	Shqetësim më i vogël, LC.

14	<i>Vipera berus</i> <i>Squamata:</i> <i>Viperidae</i> <i>Nepërka e malit</i>	Te ky lloj mungon brithi në buzën e sipërme. E ka trupin e trashë e të shtypur. Gjatësia e trupit arrin deri në 60 cm (Arnold & Ovenden 2002). Është aktiv në mbrëmje kur gjuan gjitarë të imët, shpezë të imta, vezë, hardhuca, bretkosa e në disa raste ushqehet edhe me pakurrizorë. Mashkulli zakonisht është më i vogël se femra dhe ngjyra e trupit nga ana shpinore rëndom është e përhimët dhe e spërkatur me nuanca ngjyrë kafe të errët, duke ndërtuar lara me pozitë zigzage, kurse ana barkore e trupit ka ngjyrë të ndritshme në të verdhë. Te ky lloj është e shpeshtë dukuria e melanizmit (Nilson et al. 2005). Ky lloj është vivipar. Femra lind 3 deri në 18 të vegjël, në varshmëri nga mosha, sezoni dhe të ushqyerit. Mashkulli e arrin pjekurinë seksuale në moshën 3 deri në 4 vjet, kurse femra në moshën 4 deri 5 vjet.	Është i përhapur gati në tërë Evropën, duke filluar nga ana perëndimore me Britaninë e Madhe dhe Francën, nga lindja deri në ishujt Sahalin të Azisë e deri te Koreja e Veriut dhe Japonia, dhe nga veriu deri në Greqi, kurse nga ana jugore deri te Korej	Pyje (1.4 Pyje të klimës mesatare); 3. Shkurre (3.4 Shkurre të klimës mesatare, 3.8 Shkurre – Vegjetacion shkurror i tipit mesdhetar); 4. Kullosa (4.4. Kullosa të klimës mesatare); 6. Zona shkëmbore (p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore). Ky lloj e ka një areal heterogjen dhe ndodhet në zona shkëmbore, shkurre, pyje, kullosa dhe vende të lagështa. Mund të haset deri në 3000 m lartësi mbidetare.	Dragash, Prevallë.	Dragash, Prizren.	I qëndrueshëm. Në nivel global, por edhe në Ballkan, trendi i popullatave është në rënie. Në Kosovë, gjithashtu, është vërejtur rënie e lehtë e disa nënpopullatav e të këtij lloji, por akoma në suaza të qëndrueshmërisë.	Shqetësim më i vogël, LC.
15	<i>Zamenis longissimus</i> <i>Squamata:</i> <i>Colubridae</i> <i>Bolla e shtëpisë</i>	Është gjarpër johelmues, me muskulaturë shumë të fuqishme. Gjatësia e trupit arrin deri në 2 metra. Lëvoret kanë shkëlqim metalik. Ngjyra e trupit është e ndryshme, por zakonisht ngjyrë kafe e mbyllët, kurse ana barkore e bardhë në të verdhë, me njolla të errëta. Te ky lloj haset edhe dukuria e albinizmit. Ushqehen me brejtës të imët, hardhuca, shpezë dhe me vezët e tyre, si dhe me artropode të ndryshme. Zakonisht, femra prodhon 5 deri në 10 vezë me formë cilindrike ose të zgjatur, të cilat i vendos në vende ku ndodhë dekompozimi organik. Afërsisht pas 8	Austri, Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Kroaci, Çeki, Francë, Gjeorgji, Gjermani, Greqi, Hungari, Itali, Kosovë, Mali i Zi, Maqedoni, Moldavi, Ruman, Serbi, Sllovaki, Slloveni, Spanjë, Shqipëri, Zvicër, Turqi, Ukrainë.	Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 6. Zona shkëmbore (p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore); 14. Artificiale/tokësore . Ky lloj mund të haset në pyje gjetherënëse, zona të pasura me livadhe e kullosa të rrethuara me shkurre, pastaj rreth mureve të shtëpive dhe kasolleve të braktisura, pranë ekonomive bujqësore, por edhe në vise të larta deri në 2000 m.	Sredskë, Llukovicë.	Prizren.	I qëndrueshëm. Trendi i popullatave në nivel global nuk është mirë i njohur, edhe pse në shumë shtete popullatat e këtij lloji janë të fragmentuara. Në Kosovë gjendja e nënpopullatav e është e qëndrueshme.	Shqetësim më i vogël, LC.

		javësh, nga vezët dalin format e reja. Ky lloj jeton 25 deri në 30 vjet (Pasuljević 1968).						
16	<i>Dolichophis caspius</i> <i>Squamata:</i> <i>Colubridae</i>	Është gjarpër johelmues, tokësor dhe mjaft i fuqishëm, i shpejtë dhe agresiv. Ka një gjatësi trupore deri në 2.5 m. Trupi është i mbuluar me lëvore të mëdha dhe të lëmuara, renditja e të cilave nuk u përngjan tjegullave në pullaz. Ana shpinore e trupit është e murrme, kah ngjyra e hirit ose tërësisht e murrme, ndërsa ana barkore e ndritshme, e verdhë në të portokalltë. Mashkulli është më i madh se femra. Ushqehet me kurrizorë të imët si gjitarë, shpezë e reptile (Kreiner 2007). Gjatë lëvizjes është shumë i shpejtë, e mban kokën lart mbi substrat, e kjo shkakton panik të madh. Është lloj ovipar. Kah gjysma e qershorit dhe fillimi i korrikut femra prodhon 6 deri në 18 vezë, prej të cilave dalin format e reja në fillim të shtatorit. Jetëgjatësia e këtij lloji është deri në 10 vjet.	Bullgari, Greqi, Gjeorgji, Hungari, Kazakistan, Kosovë, Kroaci, Maqedoni, Moldavi, Mali i Zi, Rumani, Rusi, Serbi, Shqipëri, Turqi, Ukrainë	Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 6. Zona shkëmbore (p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore); 14. Artificiale/tokësore . E hasim në viset kodrinore-malore të pasura me bar dhe shkurre, pastaj pranë vendeve të banuara, rrugëve, kopshteve dhe sipërfaqeve të mbjella me kultura bujqësore. Ky lloj mund të haset edhe në rajonet me bimë të përziera në lartësi mbidetare deri në 1000 m.	Zhur.	Prizren.	I panjohur. Trendi i popullatave në Evropë për shumë vende është stabil, me përjashtim të vendeve veriperëndimore, të cilat karakterizohen me popullata të fragmentuara dhe trend negativ.	Të dhëna të pamjaftueshme , DD.
17	<i>Lacerta agilis</i> <i>Squamata:</i> <i>Lacertidae</i> <i>Hardhuca e shpejtë</i>	Ky lloj është një hardhucë jashtëzakonisht pasive, kështu që lehtë mund të kapet edhe me dorë. Ka gjymtyrë të shkurtra dhe bisht të gjatë sa 1.5 herë gjatësia e trupit. Te mashkulli ana shpinore ka ngjyrë të gjelbër të spërkatur me pika të bardha, kurse te femra ngjyrë hiri të mbyllët dhe me njolla të errëta. Ana barkore e trupit te mashkulli ka ngjyrë të gjelbër në të portokalltë, kurse te femra ngjyra është më e ndritshme. Intensiteti i ngjyrave është shumë më	Evropë, Siberi, Azi e mesme.	Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 14. Artificiale/tokësore . E hasim në vendet kodrinore-malore të thata, në toka poroze, livadhe, lugina të lumenjve me vegjetacion të pasur bimor (Nemes et al. 2006).	Prizren.	Prizren.	I panjohur. Trendi i popullatave në nivel global është në rënie e sipër. Në Kosovë nuk është vëzhguar viteve të fundit prandaj, nuk ka të dhëna të mjaftueshme për trendet e popullatës. Nevojiten hulumtime më	Të dhëna të pamjaftueshme , DD.

		i shprehur gjatë aktivitetit seksual. Ushqehet me pakurrizorë të llojlojshëm, duke përfshirë insektet, merimangat dhe karkalecat. Fekondimi ndodh kah gjysma e prillit dhe fillimi i majit, ku meshkujt shquhen me një agresivitet të madh. Në qershor ose në fillim të korrikut femra prodhon 4 – 14 vezë, prej të cilave në gusht dalin format e reja. Jetëgjatësia e këtij lloji është deri në 12 vjet.					të detajuara për këtë lloj	
Nr.	Emërtimi i resursit natyror/OLIGO CHAETA:	Të dhënat e përgjithshme	Përhapja e përgjithshme	Lloji i habitatit	Përhapja në Kosovë	Komuna	Trendi i popullatës	Lloji
1	<i>Aporrectodea caliginosa</i> <i>Opisthophora: Lumbricidae</i>	Fundi i përparmë i trupit është me ngjyrë me tri hije të dallueshme. Është lloj endogjen dhe të shumtën gjendet në toka të punueshme dhe kullosa me përbërje të ulët të materieve organike, por edhe në dheun e pyjeve. Madhësia tipike e adultit është rreth 6 cm, kur është në qetësi.	Ky lloj është autokton në Palearktik, por si lloj i sjellur gjendet në tërë botën (Csuzdi & Zicsi 2003).	Pyje (1.4 Pyje të klimës mesatare); 4 Kullosa (4.4 Kullosa të klimës mesatare); 5 Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat]); 14 Artificiale/tokësore (14.1 Toka të punueshme, 14.4 Kopshte rurale, 14.5 Zona urbane). Jeton në korridore të përkohshme horizontale, në pjesën e epërme të dheut. Është gjetur në dhe të lagësht në livadhe dhe brigje lumenjsh, kurse rrallëherë gjendet në shtresën e gjetheve në tokë.	Suharekë.	Suharekë.	I panjohur.	Shqetësim më i vogël, LC.
2	<i>Aporrectodea jassyensis</i> <i>Opisthophora: Lumbricidae</i>	Ky është një lloj transegeik. Është skrrajë endogjene, që jeton dhe ushqehet në shtresën minerale të dheut. Trupi është i zbehtë pa pigmentim, 60 – 100 mm i gjatë, 2 – 4 mm në diametër, i përbërë nga 100	Transegeik (nga Zvicra drejt Evropës juglindore dhe Lindjes së Mesme) (Rota 2013).	1 Pyje (1.4 Pyje të klimës mesatare); 4 Kullosa (4.4 Kullosa të klimës mesatare); 5 Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme	Prizren, Suharekë.	Prizren, Suharekë.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme , DD.

		– 140 segmente. Koka është epilobe. Klitelumi është në formë të shalës dhe shtrihet në segmentet: 28, 29-35. Tu- berkula pubertatis është në formë të një shiriti në segmentet 31, 32 – 34 dhe 35. Pori mashkullor gjendet në segmentin e 15-të me një papillë të madhe gjëndërore, që i mbulon pjesërisht edhe segmentet fqinje (Mršić 1991).		[përfshirë ujëvarat]); 14 Artificiale /tokësore.				
Nr.	Emërtimi i resursit natyror/AMPHIBIA	Të dhënat e përgjithshme	Përhapja e përgjithshme	Lloji i habitatit	Përhapja në Kosovë	Komuna	Trendi i popullatës	Lloji
1	<i>Bombina variegata</i> Anura: <i>Bombinatoridae</i> <i>Barkverdha</i>	Madhësia trupore është 28-56 mm, kurse peshon ndërmjet 2.3 dhe 12 g. Nëbazë të kësaj karakteristike, këto bretko sa janë vendosur në mesin e anëtarëve më të vegjël të familjes Bombinatoridae. Në anën shpinore të trupit lëkura ka ngjyrë të murrmë në bojëkafe, shpesh me pika të ndritshme. Femrat prodhojnë deri në 300 vezë në një vit. Pasi që ky lloj i bretkosës nuk ka fshikëza vokale, atëherë gjatë periudhës së shumimit meshkujt lëshojnë një zë të qetë, në mënyrë që t'i joshin femrat për çiftëzim. Për shkak të lëvizjes së shpejtë të formave juvenile, shpesh zgjerohen në hapësira të mëdha.	Austri, Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Çeki, Francë, Gjermani, Greqi, Hungari, Holandë, Itali, Kosovë, Kroaci, Lihtenshtajn, Luksemburg, Maqedoni, Mali i Zi, Poloni, Rumani, Serbi, Sllovaki, Slloveni, Shqipëri, Zvicër, Ukrainë.	Pyje (1.1 Pyje boreale, 1.4 Pyje të klimës mesatare); 3. Shkurre (3.3 Shkurre boreale, 3.4. Shkurre të klimës mesatare); 4 Kullosa (4.4 Kullosa të klimës mesatare); 5 Vende ujore (kontinentale) (5.2 Lumenj, përrenj, përroska periodike/të përkohshme/të parregullta, 5.3. Ligatina të dominuara nga shkurret); 15 Artificiale – ujore (15.3. Basene të akuakulturës, 15.7. Toka të ujitura [përfshirë kanalet ujitëse]). Zakonisht jetojnë përgjatë lumenjve dhe përroskave ujore, por i gjejmë dhe në gropa argjile dhe zhavorresh. Mund të hasen në mjedise të ndryshme të lartësive mbidetare, prej 100 deri në 2100 m.	Prizren.	Prizren.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.

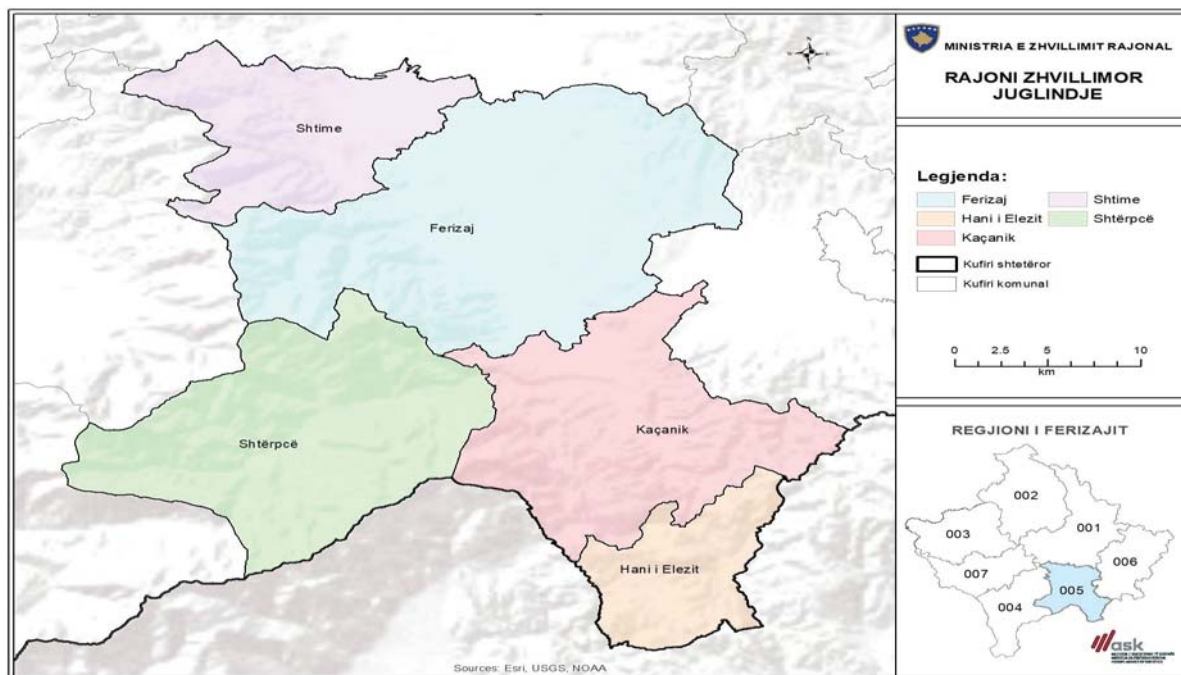
2	<i>Pelophylax ridibundus</i> <i>Anura: Ranidae</i>	Ky lloj mund të arrijë një gjatësi maksimale të trupit prej 17 centimetrash, por meshkujt mbeten gjithnjë me trup më të vogël (rreth 12 cm). Koka është proporcionale e madhe dhe këmbët e prapme janë të gjata, e kjo u jep atyre aftësi të shkëlqyera të hedhjes. Ekziston një ndryshim i madh në ngjyrën e trupit, duke filluar nga jeshile e errët deri në bojëkafë ose gri, ndonjëherë me disa vija të lehta të gjelbra. Ushqimi i tyre përbëhet nga pilivesat dhe insekte të tjera, merimangat dhe krimbat e tokës. Bretkosat e rritura ushqehen edhe me brejtës të vegjël dhe nganjëherë me amfibë dhe peshq të vegjël (Pasuljević 1968).	Afganistan, Arabi Saudite, Armeni, Austri, Azerbajxhan, Bahrein, Bjellorusi, Bosnjë - Hercegovinë, Bullgari, Çeki, Danimarkë, Francë, Gjeorgji, Gjermani, Greqi, Holandë, Hungari, Iran, Irak, Kazakistan, Kosovë, Kinë, Kroaci, Kirgizistan, Letoni, Lituani, Maqedoni, Moldavi, Mali i Zi, Poloni, Ru- mani, Rusi, Serbi, Sllovaki, Slloveni, Taxhikistan, Turqi, Turkmenistan, Ukrainë, Uzbekistan.	Shkurre (3.3 Shkurre boreale, 3.4. Shkurre të klimës mesatare); 5 Vende ujore (kontinentale) (5.3. Ligatina të dominuara nga shkurret); 7. Shpella dhe habitate nëntokësore (joujore); 14. Artificiale/tokësore (14.4. Kopshte rurale). Ky lloj kryesisht haset në ujëra të ndenjura.	Dragash.	Dragash.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.
3	<i>Triturus vulgaris</i> <i>Caudata: Salamandridae</i> <i>Tritoni i rëndomtë</i>	Ky lloj ka aftësi të mëdha për përshtatje, prandaj edhe gjendet në mjedise të shumta ujore si ligatina, kanale për ujitje etj. Madhësia e trupit është mesatarisht deri në 10 cm. Në periudhën e shumimit meshkujt marrin ngjyrë më të errët sesa femrat (Atlas of Amphibians 1997).	Armeni, Austri, Azerbajxhan, Bjellorusi, Belgjikë, Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Çeki, Danimarkë, Estoni, Finlandë, Francë, Gjeorgji, Gjermani, Greqi, Holandë, Hungari, Irlandë, Itali, Kazakistan, Kosovë, Kroaci, Letoni, Luksemburg,	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përherëshme [përfshirë ujëvarat], 5.2 Lumenj, përrenj, përroska periodike/të përkohshme/të parregullta, 5.3. Ligatina të dominuara nga shkurret). Ky është një lloj i përhapur kryesisht në mjedise ujore. Gjendet në lartësi të ndryshme mbidetare deri në rreth 2150 m.	Disa lokalitete në Prizren.	Prizren.	I qëndrueshëm. Në nivel evropian, gjendja e popullatës së këtij lloji është stabile. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për gjendjen e nënpopullatave në Kosovë, por bazuar në aftësitë përshtatëse të llojit dhe përhapjen e gjerë, mund të konkludohet se gjendja e	Shqetësim më i vogël, LC.

			Maqedoni, Mbretëri e Bashkuar, Moldavi, Mali i Zi, Norvegji, Po- Ioni, Rumani, Rusi, Serbi, Sllovaki, Slloveni, Suedi, Shqipëri, Zvicër, Turqi, Ukrainë.				pop- ullatës në Kosovë është e qëndrueshme, gjithashtu.	
4	<i>Bufotes viridis</i> <i>Anura: Bufonidae</i> <i>Bretkosa e gjelbër</i>	Ka madhësi të trupit nga 4.5 deri në 12 cm. Karakteristikë e veçantë e këtij lloji është se i ka gjëndrat parotide- pasveshore shumë të theksuara, të vendosura menjëherë pas syve. Lëkura e trupit nga ana dorzale është e pajisur me gungëza gjëndërorë ngjyrë të gjelbër ulliri, si dhe disa pika të kuqërremta në pjesët anësore të ekstremiteteve. Ana ventrale e trupit ka ngjyrë të hirit të ndritshme. Gjatë periudhës së shumimit, femrat marrin ngjyrë të gjelbër më të theksuar. Sa i përket përhapjes, konsiderohet si lloj me përhapje shumë të gjerë që nga lartësitë e mëdha mbidetare e deri te pjesët me të ulëta.	Austri, Bjellorusi, Bosnjë- Hercegovinë, Bullgari, Çeki, Estonia, Francë, Gjermani, Greqi, Hungari, Itali, Kazakistan, Kosovë, Kroaci, Letoni, Lituani, Moldavi, Mali i Zi, Poloni, Rumani, Rusi, Serbi, Sllovaki, Slloveni, Spanjë, Shqipëri, Zvicër, Ukrainë.	Pyje (1.4 Pyje të klimës mesatare); 3. Shkurre (3.3 Shkurre boreale, 3.4. Shkurre të klimës mesatare); 4 Kullosa (4.4 Kullosa të klimës mesatare); 5 Vende ujore (kontinentale) (5.3. Ligatina të dominuara nga shkurret); 14 Artificiale/ tokësore (14.4 Kopshte rurale, 14.5 Zona urbane); 15 Artificiale Ujore (15.3. Basene të akuakulturës). Ky lloj mund të jetojë në pyje, stepa pyjore, stepa, gjysmëshkretëtira dhe shkretëtira. Mund të gjendet edhe në vende të lagështa, por edhe në vende të thata.	Prizren.	Prizren.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme , DD.
5	<i>Rana graeca</i> <i>Amphibia:</i> <i>Anura: Ranidae</i> <i>Bretkosa greke</i>	Bretkosa greke është një bretkosë me ngjyre kafe dhe ka një madhësi të trupit prej 5 deri në 8 cm. Këmbët i ka të gjata dhe ka një hundë të shkurtër. Pjesa shpinore e trupit është e lëmuar dhe ka ngjyrë kafe. Nuk ka njolla në trup, por shpesh mund të shfaqen disa pika të	Bosnjë- Hercegovinë, Bullgari, Greqi, Kosovë, Mali i Zi, Maqedoni, Serbi, Shqipëri	Pyje (1.4 Pyje të klimës mesatare); 4 Kullosa (4.4 Kullosa të klimës mesatare); 5 Vende ujore (kontinentale) (5.1. Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat), 5.11. Vende ujore	Burimi i Lumbardhit të Prizrenit, Prizren, Brod	Prizren.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme , DD.

		ndritshme të ngjashme me mykun. Pjesa barkore është e ndritshme, ndërsa në regjionin e fytyrës ngjyra bëhet më e murrme. Meshkujt kanë xhepa të brendshëm vokale dhe gjatë periudhës së shumimit lëshojnë zë. Riprodhimi bëhet nga shkurti deri në prill, duke depozituar në shtratin guror të ujërave të rrjedhshme grumbuj xhelatinozë prej 200- 2000 vezësh.		alpine [përfshirë ujërat e përkohshme nga shkrija e borës]; 14 Artificiale/tokësore. Në të shumtën e rasteve është i lidhur për habitate të lumenjve të vegjël dhe të ftohtë. Gjithashtu, shpesh gjendet edhe përreth përroskave dhe burimeve, të cilat gjenden në pyje të përziera. Po ashtu, është hasur përreth liqeneve glaciale.				
6	<i>Rana temporaria</i> <i>Anura: Ranidae</i> <i>Bretkosa e zakonshme</i>	Është lloj me madhësi mesatare të trupit prej 6 deri në 9 cm. Regjioni shpinor dhe ai i ekstremiteteve ka ngjyrë të gjelbër ulla, mirëpo tonet e ngjyrës mund të ndryshojnë, varësisht nga mjedisi se ku ndodhen. Nga përfaqësuesit e këtij lloji ka edhe forma albino. Gjatë periudhës së shumimit, bretkosa e gjinisë mashkullore ka tendencë të kthejë ngjyrën e trupit në të errët-blu. Kanë këmbë të pasme të gjata që iu mundësojnë mënyrën e lëvizjes me kërcim. Këto shtazë janë aktive gjatë gjithë vitit. Shumohen kryesisht në ujëra të cekëta dhe të pastra, ku periudhën e shumimit e kanë që nga muaji mars e deri në fund të qershorit.	Austri, Bjellorusi, Belgjikë, Bullgari, Çeki, Danimarkë, Estoni, Finlandë, France, Gjermani, Hungari, Irlandë, Itali, Kosovë, Letoni, Lihtenshtajn, Lituani, Luksemburg, Maqedoni, Mbretëri e Bashkuar, Mali i Zi, Holandë, Norvegji, Poloni, Rumani, Rusi, Serbi, Sllovaki, Slloveni, Spanjë, Suedi, Zvicër, Ukrainë.	Pyje (1.4 Pyje të klimës mesatare); 3. Shkurre (3.3 Shkurre boreale, 3.4. Shkurre të klimës mesatare); 4 Kullosa (4.4 Kullosa të klimës mesatare); 5 Vende ujore (kontinentale) (5.3. Ligatina të dominuara nga shkurret, 5.11. Vende ujore alpine [përfshirë ujërat e përkohshme nga shkrija e borës]; 14 Artificiale/tokësore (14.4 Kopshte Rurale, 14.5 Zona urbane); 15 Artificiale Ujore (15.3. Basene të akuakulturës). Mund të haset në lartësi të ndryshme mbidetare, deri në 2700 m. Ky lloj haset në habitate të ndryshme, si pyje gjethërenëse, halore dhe të përziera, ku mund të jetojë në zona të thata por edhe të lagështa.	Brod, Prevalë, Liqeni i Shutmanit	Dragash, Prizren.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme , DD.

7	<i>Salamandra salamandra Caudata: Salamandridae E bukura e dheut</i>	Ky lloj është mjaft i përhapur. Madhësia e trupit arrin nga 250 deri 300 mm. Femrat janë zakonisht më të mëdha se meshkujt, por karakterizohen me ekstremitete më të shkurtra. Karakterizohet me prezencën e bishtit, që është më i shkurtër se trupi. Në anën shpinore dhe në pjesët anësore të trupit ka ngjyrë të zezë, me njolla të verdha. Ana barkore ka kryesisht ngjyrë të zezë. Ka aftësi të përshtatet në ndryshimet e mjedisit jetësor (Gasc et al. 1997).	Andorrë, Austri, Belgjikë, Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Çeki, Francë, Gjermani, Greqi, Holandë,, Hungari, Itali, Lihtenshtajn, Luksemburg, Kosovë, Kroaci, Mali i Zi, Maqedoni, Poloni, Portugali, Rumani, San-Marino, Serbi, Sllovaki, Slloveni, Spanjë, Shqipëri, Zvicër, Ukrainë.	Pyje (1.1 Pyje boreale, 1.4 Pyje të klimës mesatare); 4 Kullosa (4.4 Kullosa të klimës mesatare); 5 Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.2 Lumenj, përrenj, përroska periodike/të përkohshme/të parregullta, 5.3. Ligatina të dominuara nga shkurret). Jeton kryesisht në mjedise ligatinore dhe pyje. Mund të gjendet gjithashtu në lëndina, lumenj dhe liqene. Ky lloj parapëlqen mikrohabitate të mbuluara me gjethe të dendura dhe myshk. Mund të haset prej nivelit të detit deri në 2500 m.	Bjeshkët e Sharrit .	Prizren, Suharekë, Dragash.	I panjohur. Deri vonë popullatat e këtij lloji kanë qenë të qëndrueshme, por në vitet e fundit, për shkak të degradimit të pyjeve dhe erozionit të rrjedhës së lumenjve, është vërejtur një rënie e lehtë në madhësinë e popullatës. Ekziston nevoja për një hulumtim më të hollësishëm për të përcaktuar prirjen e kësaj rënieje.	Të dhëna të pamjaftueshme , DD.

05- Rajoni Zhvillimor Juglindje

Përbëhet nga pesë (5) komuna: **Ferizaj, Kaçanik, Shtërpçë, Hani Elezit, Shtime**. Ky rajon ka potencial të madh të zhvillimit socio-ekonomik të resurseve natyrore. Në Kosovë janë të pranishme specie (faune) që janë endemike për këtë rajon si: *Terranigra kosovica*/Littorinimorpha: Hydrobiidae. Lista e aseteve të të gjitha resurseve natyrore është paraqitur në formë tabelare dhe grafike.

Figura 11. *Accipiter brevipes*

Figura 12. *Capreolus capreolus*

Figura 13. Numri i llojeve(specie) në kuadër të grupeve të ndryshme të sipas rajoneve zhvillimore, Rajoni Zhvillimor Juglindje

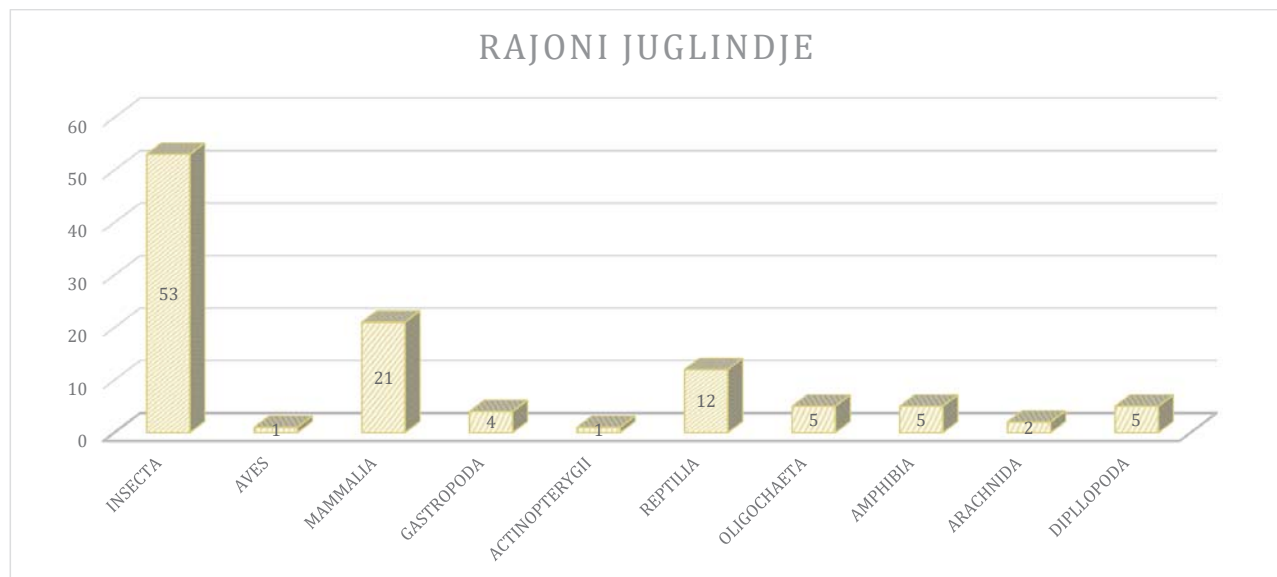

Tabela 5. Lista e aseteve të resurseve natyrore (Fauna) - Rajoni Zhvillimor Juglindje

PASQYRIMI I RESURSEVE NATYRORE SIPAS (7) RAJONEVE ZHVILLIMORE								
Resurset Natyrore (Fauna)								
RAJONI ZHVILLIMOR – JUGLINDJE								
Nr.	Emërtimi i insektit	Të dhëna të përgjithshme	Përhapja e përgjithshme	Lloji i habitatit	Përhapja në Kosovë	Komuna	Trendi i popullatës	Lloji
1	<i>Nemoura zwicki</i> Plecoptera: <i>Nemouridae</i>	Në fazën larvore jeton në ujë përgjatë një viti. Faza adulte paraqitet në periudhën e pranverës. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë në afërsi të brigjeve të përroskës apo lumit, ku ka jetuar si larvë. Faza larvore është indikatore e ujërave të pastra. Është përshkruar si lloj i ri nga Bjeshkët e Sharrit në afërsi të Brezovicës, në Kosovë (Sivec 1980).	Lloj endemik i Ballkanit. Deri më tani është konstatuar vetëm në Kosovë dhe Maqedoni.	Vende ujore (kontinentale); Lumenj, përrenj, përroska, të përherëshme [përfshirë ujëvarat]; Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza. Gjendet kryesisht në përroska të vogla malore. Haset në lartësi të mëdha mbidetare mbi 1000 m.	Përroskë në Brezovicë.	Shtërpcë.	I panjohur. Në Kosovë është konstatuar në vetëm 1 lokalitet, që është lokaliteti nga është përshkruar.	Skajshmërisht i rrezikuar, CR.
2	<i>Notidobia melanoptera</i> Trichoptera: <i>Sericostomatidae</i> <i>Notidobia melanopterë</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 15 deri në 18 mm. Adultët karakterizohen me ngjyrën e errët të krahëve. Në fazën larvore jeton në ujë përgjatë një viti. Faza adulte paraqitet në periudhën e pranverës. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë në afërsi të brigjeve të përroskës apo lumit, ku ka jetuar si larvë (Graf et al. 2008; Kumanski 1988).	Lloj endemik i Ballkanit. Deri më tani është konstatuar vetëm në Greqi dhe Kosovë.	Vende ujore (kontinentale); Lumenj, përrenj, përroska, të përherëshme [përfshirë ujëvarat]. Gjendet kryesisht në pjesët e epërme dhe të mesme të lumenjve me rrjedhje të shpejtë. Kryesisht preferon habitatet në lartësi të mëdha mbidetare.	Rrjedha e mesme e lumit Lepenc.	Kaçanik.	Në rënie. Në Kosovë është konstatuar në vetëm 1 lokalitet, me numër të vogël të individëve.	Skajshmërisht i rrezikuar, CR.
3	<i>Ecdyonurus graecus</i> Ephemeroptera: <i>Heptageniidae</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 14 – 15 mm. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për mënyrën e jetesës së fazës larvore dhe adulte të këtij lloji. Format adulte janë	Lloj endemik i Ballkanit. Deri më tani i gjetur vetëm në Greqi dhe Kosovë.	Lloji i habitatit; Vende ujore (kontinentale); Lumenj, përrenj, përroska, të përherëshme [përfshirë ujëvarat]; Burime të ujërave të ëmbla	Përroskë në Korbiliq.	Kaçanik.	I panjohur.	I rrezikuar, EN.

		gjetur gjatë shtatorit dhe tetorit (Bauernfeind & Soldan 2012).		dhe oaza). Ky lloj haset në ekosisteme të ujërave të ëmbla, në lartësi të ndryshme mbidetare deri në 1000 m.				
4	<i>Apatura iris</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Nymphalidae</i>	Ky lloj e ka gjerësinë e krahëve prej 65 deri në 80 mm. Ky lloj e ka një gjeneratë në vit. Adultët luturojnë prej qershorit deri në gusht. Larvat ushqehen me bimët që i takojnë gjinisë Salix.	Evropë qendrore, Evropë juglindore.	Pyje; Pyje të klimës mesatare). Në Kosovë është vërejtur shpeshherë në pyje gjetherënëse, në afërsi të grykave të lumenjve apo duke pushuar përgjatë rrugëve.	Grykë e Kaçanikut, Brezovicë, (Jakšić 1988, 2003).	Kaçanik, Shtërpçë.	Nënopullatat e këtij lloji janë të vogla dhe me tendencë të konsiderueshme të jostabilitetit.	I rrezikuar, EN.
5	<i>Zerynthia polyxena</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Papilionidae</i> <i>Poliksena</i>	Ky lloj e ka gjerësinë e krahëve prej 46 deri në 80 mm. Ky lloj e ka një gjeneratë në vit. Adultët paraqiten gjatë prillit dhe majit. Bimë ushqyese të këtij lloji janë ato që i takojnë gjinisë Aristolochia. Në të njëjtën bimë i lëshon edhe vezët.	Nga Franca jugore përgjatë Italisë dhe Austrisë juglindore deri në Greqi.	Pyje; Pyje të klimës mesatare; Kullosa. Habitato të parapëlqyera të këtij lloji janë: livadhet e lagështa dhe bashkësitë e bimëve të larta, livadhet mezofile, livadhet e thata gëlqerore dhe zonat e pyllëzuara.	Brezovicë, (Jakšić 1998; Jakšić dhe Živić 1995-1998; Zhushi et al. 2017).	Shtërpçë.	I panjohur. Ky lloj është konstatuar me nënpopullata me një numër të vogël të individëve.	I rrezikuar, EN.
6	<i>Synagapetus slavorum</i> <i>Trichoptera:</i> <i>Glossosomatidae</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është rreth 4 mm. Në fazën larvare jeton në ujë përgjatë një viti. Faza larvare është treguese e ujërave mesatarisht të pastra. Faza larvare për nga aspekti i të ushqyerit bën pjesë në grupin e gërresve dhe mbledhësve/kolektorëve. Faza adulte paraqitet në periudhën qershor - tetor. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë, në afërsi të brigjeve të përroskës apo lumit (Graf et al.	Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Greqi, Kosovë, Mali i Zi, Rumani.	Vende ujore (kontinentale); Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat]; Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza)). Gjendet kryesisht në zona të caktuara të rrjedhave të epërme dhe zonave burimore të përroskave malore, por mund të haset edhe në rrjedhat e mesme të lumenjve. Substrati i parapëlqyer i	Përroskë në fshatin Mollopolë.	Shtime.	I panjohur. Në Kosovë deri më tani është konstatuar me vetëm një individ në vetëm 1 lokalitet.	I cenuar, VU.

		2008; Kumanski 1985).		larvave të këtij lloji përbëhet nga zhavorri i madhësive të ndryshme, si dhe gurët e madhësive të ndryshme. Mund të haset në lartësi të ndryshme mbidetare, prej 300 deri në 1200 m.				
7	<i>Carterocephalus palaemon</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Hesperiidae</i>	Ky lloj e ka gjerësinë e krahëve prej 2.5 deri në 3.2 cm. E ka një gjeneratë në vit. Adultët paraqiten në periudhën maj – qershor.	Europa qendrore, veriore dhe lindore, Azia qendrore dhe veriore deri në Japoni dhe në Amerikën veriore.	Pyje (Pyje të klimës mesatare); Vende ujore (kontinentale). Ky lloj është arboreal. Shpeshherë haset në pjesë të lagështa të pyjeve. Haset gjithashtu edhe në brigje të lumenjve dhe përroskave, si dhe pjesë të hapura me bar të pyjeve.	Jezerc, (Jakšić 1987).	Ferizaj.	Në rënie Ky lloj ka nënpopullata të vogla në Kosovë dhe me tendencë të vazhdueshme të rënies. Ky lloj ka nënpopullata të vogla në Kosovë dhe me tendencë të vazhdueshme të rënies.	I cenuar, VU.
8	<i>Lycaena dispar</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Lycaenidae</i>	Ky lloj i ka krahët ngjyrë bakri-portokalli të ndritshme dhe të mbuluar me të zezë. I ka dy gjenerata në vit. Adultët shfaqen nga maji në qershor. Bimë ushqyese e larvave të këtij lloji është Rumex hydrolapathum. Është lloj relativisht i ndjeshëm në veprime antropogjene të degradimit të habitatit.	Evropë, Turqi.	Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare); 4. Kullosa. Habitate të parapëlqyera të këtij lloji janë: livadhet e lagështa dhe bashkësitë e larta bimore, fierajat, livadhet mezofile, pyjet gjetherënëse gjethegjera, livadhet dhe stepet e thata gëlqerore etj. Në Kosovë mund të haset kryesisht në brigje lumenjsh ose në toka të lagështa.	Nerodime, Shtërpçë, Gryka e Kaçanikut.	Nerodime, Shtërpçë, Kaçanik.	Në rënie. Ky lloj është konstatuar me nënpopullata të cilat kanë numër të vogël të individëve. Edhe në Evropë është vërejtur viteve të fundit trendi i rënies së popullatave të këtij lloji, edhe pse më tepër në Evropën veriore.	I cenuar, VU.

9	<i>Nymphalis antiopa</i> Lepidoptera: Nymphalidae Flutura Njollablu e Zezë (Zimbajtësja)	Ky lloj e ka gjerësinë e krahëve prej 57 deri në 101 mm. E ka një gjeneratë në vit. Lista e kërcënimeve: 5 Përdorimi i burimeve biologjike (5.1 Gjuetia dhe mbledhja Insecta: Lepidoptera: Nymphalidae Flutura Njollablu e Zezë (Zimbajtësja) Statusi i kërcënueshmërisë në Evropë (sipas IUCN) Shqetësim më i vogël, LC. Statusi i kërcënueshmërisë në Kosovë (sipas kriterëve të IUCN-së) I cenuar, VU. A2ac; B2ab(iii,iv) 2017 Ferdije Zhushi Etemi Adultët luturojnë prej qershorit deri në korrik. Është lloj arboreal, që hibernon në stadin e adultit në muajin mars të vitit të ardhshëm. Larvat ushqehen me bimët që u takojnë gjinive: Salix, Populus, Betula etj.	Evropë, Azi, Amerikë jugore.	Zona shkëmbore [p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore]; 14 Artificiale/tokësor e (14.5 Zona urbane). Është lloj që haset në lartësi të ndryshme mbidetare. Në rrethinën e Podujevës është vërejtur edhe në toka të kultivuara.	Grykë e Kaçanikut, Brezovicë, dy lokalitete në Shtërpçë.	Kaçanik, Shtërpçë.	Në rënie. Disa nga nën popullatat e këtij lloji të vëzhguara viteve të fundit kanë qëndrueshmëri të konsiderueshme, por në shumë raste është vërejtur rënie e tyre.	I cenuar, VU.
10	<i>Phengaris alcon</i> Lepidoptera: Lycaenidae	Ky lloj e ka një gjeneratë në vit. Bimë ushqyese të larvave të këtij lloji janë ato të gjinisë Gentiana. Larat janë mirmekofile. Adultët paraqiten në periudhën qershor – korrik. Haset shpesh në habitate të thata. Nënpopullatat e këtij lloji në Kosovë konsiderohet se i takojnë nënllujt rebeli, që jeton në lartësi të mëdha mbidetare. Megjithatë, statusi taksonomik i këtij nënlluji është akoma i paqartë.	Në Evropën qendrore ky lloj gjendet prej jugut të Suedisë deri në veriun e Spanjës dhe nga Franca kah lindja. Është i pranishëm edhe në Turqinë lindore dhe në lindje nëpërmjet Siberisë deri në Mongoli dhe Alltai.	Vende ujore (kontinentale). Është lloj arboreal që jeton në livadhe kënetore të lidhura me lumenj apo liqene.	Luboten.	Kaçanik.	Në rënie Ky lloj është konstatuar me nënpopullata, të cilat kanë numër të vogël të individëve, me tendencë të zvogëlimit.	I cenuar, VU.

11	<i>Thecla betulae</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Lycaenidae</i>	Ky lloj e ka gjerësinë e krahëve prej 25 deri në 40 mm. E ka një gjeneratë në vit, kurse adultët hasen në periudhën korrik – shtator. Llojet ushqyese të larvave u takojnë gjinive <i>Prunus</i> dhe <i>Betula</i> .	Evropë, nëpërmjet Azisë deri në Kore.	1 Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare). Ky lloj është i shpeshtë në pyje gje therëse. Në Kosovë është konstatuar në pyje të hapura me <i>Prunus spinosa</i> .	Brezovicë (Jakšić 1998; Jakšić 2007; Zhushi et al. 2016).	Shtërpcë.	I panjohur. Ky lloj është konstatuar me nënpullata të cilat kanë numër të vogël të individëve dhe në mënyrë të lokalizuar.	I cenuar, VU.
12	<i>Baetis buceratus</i> <i>Ephemeroptera:</i> <i>Baetidae</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 7.5 – 11 mm. Nganjëherë larvat dominojnë në kushtet β-mezosap robe të ndotjes organike. Ky lloj i ka dy gjenerata në vit. Periudha e luturimit është gjatë pranverës, verës dhe vjeshtës (Bauernfeind & Soldan 2012).	Evropë, Azi. I përhapur gjerësisht në Palearktikon perëndimor.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat]). Larvat gjenden kryesisht në lumenj të mëdhenj fushorë. Preferojnë shpejtësi mesatare deri të lartë të rrjedhjes së ujit dhe substrat guror, por shpesh gjenden midis vegjetacionit ujor.	Përroskë në Slivovë,	Ferizaj.	I panjohur.	Gati i kërcënuar, NT.
13	<i>Baetis melanonyx</i> <i>Ephemeroptera:</i> <i>Baetidae</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 7.9 – 11.5 mm. Është lloj univoltin veror, edhe pse në lokalitete të lartësive më të ulëta mbidetare është raportuar edhe si lloj me dy gjenerata në vit. Periudha e luturimit është nga maji deri në pjesën e parë të korrikut, por në lartësi më të mëdha mbidetare periudha e luturimit realizohet më vonë, në gusht apo edhe në tetor (Bauernfeind & Soldan 2012).	Pjesa më e madhe e Evropës, Turqi, Izrael.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Larvat gjenden në lumenj dhe përroska të lartësive të ndryshme mbidetare prej 300- 1900 metra. Larvat parapëlqejnë kryesisht pjesët e rrjedhave të epërme dhe të mesme.	Përroskë në Slivovë Lumi Lepenc në Brod, Lumi Lepenc.	Ferizaj, Shtërpcë.	I panjohur.	Gati i kërcënuar, NT.

14	<i>Ecdyonurus vitoshensis</i> <i>Ephemeroptera:</i> <i>Heptageniidae</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 11-13 mm. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për aspektet biologjike dhe ekologjike të llojit. Periudha e lутurimit është prej majit deri në gusht (Bauernfeind & Soldan 2012).	Bullgari, Greqi, Kosovë, Kroaci, Rumani, Serbi.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Larvat gjenden kryesisht në zonat burimore dhe në rrjedhat e epërme të përroskave të ndryshme me substrat guror. Mund të gjendet në lartësi të ndryshme mbidetare, prej 400 deri në 1200 m.	Lumi Nerodime.	Prishtinë.	I panjohur. Në të gjitha lokalitetet ku është gjetur në Kosovë ky lloj karakterizohet me numër të vogël të individëve.	Gati i kërcënuar, NT.
15	<i>Ephemera parnassiana</i> <i>Ephemeroptera:</i> <i>Ephemeridae</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 14 – 22 mm. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për aspektet biologjike dhe ekologjike të këtij lloji. Periudha e lутurimit është gjatë pranverës (Bauernfeind & Soldan 2012).	Lloj endemik i Ballkanit. Deri më tani është gjetur vetëm në Kosovë dhe Greqi.	Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për habitatin e parapëlqyer të këtij lloji.	Ferizaj.	Ferizaj.	I qëndrueshëm.	Gati i kërcënuar, NT.
16	<i>Onychogomphus forcipatus</i> <i>Odonata: Gomphidae</i>	Kompletimi i ciklit prej vezës deri në adult zgjat 3 -5 vjet. Adultët paraqiten prej qer shorit deri në shtator, por në disa raste është vërejtur se mund të shfaqen edhe qysh në prill.	Evropë, Afrikë, Azi.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Larvat e këtij lloji jetojnë kryesisht në ujëra të pastra dhe me rrjedhje relativisht të shpejtë, me substrat guror. Në raste të rralla mund të gjenden edhe në lumenj të mëdhenj.	Përroskë në Mollopolc, Përroskë në Carralevë.	Shtime.	I panjohur.	Gati i kërcënuar, NT.

17	<i>Rhyacophila armeniaca</i> <i>Trichoptera:</i> <i>Rhyacophilidae</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 15 deri në 17.5 mm. Ngjyra e krahëve është kafe e çelët. Në fazën larvare jeton në ujë përgjatë një viti. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme rreth mënyrës së të ushqyerit të larvave. Faza larvare është treguese e ujërave të pastra. Faza adulte paraqitet prej majit deri në gusht. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë në afërsi të brigjeve të përroskës apo lumit ku ka jetuar si larvë (Graf et al. 2008; Kumanski 1985).	Bullgari, Greqi, Kosovë, Maqedoni, Mali i Zi, Rumani, Serbi, Shqipëri.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përherëshme [përfshirë ujëvarat], 5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Gjendet kryesisht në zonat burimore dhe në rrjedhat e epërme të përroskave malore. Substrati i parapëlqyer i larvave të këtij lloji përbëhet nga: zhavorri i trashë, gurët e madhësive të ndryshme, shtrati guror i lumit etj. Mund të haset në lartësi të ndryshme mbidetare, prej 700 deri në mbi 2000 m, edhe pse më tepër parapëlqen lartësitë e mëdha mbidetare (Graf et al. 2008; Kumanski 1985).	Përroskë në Brezovicë.	Shtërpcë.	I qëndrueshëm. Në të gjitha lokalitetet ku është gjetur ky lloj në Kosovë karakterizohet me numër të vogël të individëve, por në suaza të qëndrueshme. Në lumin e Kaçandollit është mbledhur disa herë gjatë viteve të fundit, por me numër shumë të vogël të individëve. Në Bjeshkët e Nemuna dhe në Bjeshkët e Sharrit nënpopullatat janë paksa më të mëdha sesa në Kaçandoll.	Gati i kërcënuar, NT.
18	<i>Rhyacophila mocsaryi</i> <i>Trichoptera:</i> <i>Rhyacophilidae</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 15 deri në 17.5 mm. Ngjyra e krahëve është kafe e çelët. Larvat janë kryesisht predatore, edhe pse të dhënat për mënyrën e të ushqyerit të larvës janë të pakëta. Në fazën larvare jeton në ujë përgjatë një viti. Faza adulte paraqitet kryesisht gjatë qershorit dhe korrikut. Faza larvare është treguese e ujërave të pastra. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë në afërsi të brigjeve të përroskës	Nënllloji nominal është endemik i Ballkanit i cili gjendet në numër të vogël të lokaliteteve në Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Kosovë, Maqedoni, Mal të Zi dhe Shqipëri.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përherëshme [përfshirë ujëvarat], 5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Gjendet kryesisht në zonat burimore dhe në rrjedhat e epërme të përroskave të vogla. Substrati i parapëlqyer i larvave të këtij lloji përbëhet nga: zhavorri i trashë, gurët e madhësive të ndryshme, shtrati guror i	Përroskë në afërsi të Brezovicës.	Shtërpcë.	I qëndrueshëm.	Gati i kërcënuar, NT.

		apo lumit. Janë të njohura dy nënloje të llojit Rhyacophila mocsaryi. Në Kosovë jeton nënloji nominal (Graf et al. 2008; Kumanski 1985).		lumit etj. Mund të haset në lartësi të ndryshme mbidetare, prej 700 deri në mbi 1600 m, edhe pse më tepër preferon lartësitë e mëdha mbidetare (Graf et al. 2008; Kumanski 1985).				
19	<i>Aricia anteros</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Lycaenidae</i>	Ky lloj e ka gjerësinë e krahëve prej 30 deri në 34 mm. Meshkujt karakterizohen nga ngjyra ndriçuese e kaltër. Ky lloj e ka një gjeneratë në vit, por në disa zona të lartësive të mëdha mbidetare edhe dy gjenerata. Adultët paraqiten prej majit deri në korrik.	Ballkan, Iran, Turqi, Ukrainë.	Shkurre; Kullosa. Ky lloj gjendet kryesisht në zona të hapura të pasura me lule, ndonjëherë në vende të pyllëzuara apo zona të ndriçuara midis pyjesh, dhe kryesisht në toka gëlqerore.	Brezovicë.	Shtërpcë.	I qëndrueshëm.	Gati i kërcënuar, NT.
20	<i>Chazara briseis</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Nymphalidae</i>	Adultët e këtij lloji paraqiten nga korriku deri në tetor. Larvat ushqehen me bimët e gjinive Sesleria, Festuca, Stipa, Poa, Brachypodium dhe Lolium.	Afrikë veriore, Spanjë, Francë jugore, disa pjesë të Italisë dhe Zvicrës, Evropë juglindore, Kinë.	Shkurre; 4. Kullosa. Ky lloj në Kosovë paraqitet në livadhe të thata dhe habitate me shkurre e gurë.	Grykë e Kaçanikut, Brezovicë.	Kaçanik, Shtërpcë.	I qëndrueshëm. Nënpopullatat e këtij lloji janë në numër të kënaqshëm, por të vogla dhe fragmentuar	Gati i kërcënuar, NT.
21	<i>Cupido decolorata</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Lycaenidae</i>	Ky lloj e ka gjerësinë e krahëve prej 21 deri në 25 mm. Është një lutur me madhësi të vogël. I ka dy gjenerata në vit. Adultët paraqiten në periudhën maj-gusht. Në Kosovë haset kryesisht në vende me bimë të familjes Fabacea dhe shkurre, në lartësi të ndryshme mbidetare nga 300 deri në 800 metra.	Ky lloj gjendet kryesisht në Evropën lindore, por është hasur edhe në vende të tjera evropiane, si Spanjë, Austri, Sllovaki etj.	Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare); 14 Artificiale/tokësor e (14.2. Kullosa). Ky lloj jeton më së shpeshti në kullosa mezofite, të shumtën në pyje.	Kaçanik.	Kaçanik.	I qëndrueshëm Ky lloj është konstatuar me nënpopullata kryesisht stabile në lokalitetet e hulumtuara, por me numër të vogël të individ	Gati i kërcënuar, NT.
22	<i>Hipparchia fagi</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Nymphalidae</i>	Ky lloj e ka një gjeneratë në vit. Adultët luturojnë prej qershorit deri në shtator. Larvat ushqehen me lloje të	Nga rrëzë Pirinejeve në Spanjë, nëpërmjet Francës jugore, në	Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare). Në Kosovë haset rrëzë masive të mëdha malore.	Grykë e Kaçanikut (Jakšić and Živić 1995-1998; Zhushi et al. 2017).	Kaçanik.	I qëndrueshëm Nënpopullatat e këtij lloji janë në numër	Gati i kërcënuar, NT.

		ndryshme të bimëve të gjinive Brachypodium, Bromus, Festuca, Holcus etj.	lindje përfshirë Italinë dhe Ballkanin			të vogël, por të qëndrueshme.		
23	<i>Papilio machaon</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Papilionidae</i>	Ky lloj e ka gjerësinë e krahëve prej 65 deri në 75 mm. Është lloj palearktik arboreal. Adultët paraqiten prej prillit deri në gusht. I ka dy gjenerata në vit. Lloje ushqyese të larvave janë një numër i madh dhe i takojnë zakonisht gjinive: Aegopodium, Anethum, Carum, Daucus, Falcaria dhe Foeniculum.	Evropë, Afrikë, Azi, Amerikë veriore.	Vende ujore (kontinentale) (5.4 Moçale, kënetat, moçalishte (përgjithësisht mbi 8ha)); 14 Artificiale/tokësore (14.1. Toka të punueshme). Ky lloj mund të haset në habitate të ndryshme, të hapura apo gjysmë të hapura. Gjithashtu mund të gjendet në zona të mëdha të hapura brenda pyjeve.	Brezovicë.	Shtërpecë.	I panjohur. Ky lloj është konstatuar me nënpopullata që kanë numër shumë të vogël të individëve	Gati i kërcënuar, NT.
24	<i>Plebejus pylaon</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Lycaenidae</i>	Ky lloj e ka gjerësinë e krahëve prej 28 deri në 34 mm. E ka një gjeneratë në vit. Ngjyra e krahëve të përparmë të meshkujve në anën e epërme është vjollce në të kaltër. Bimë ushqyese të larvave të këtij lloji janë ato të gjinisë Astragalus. Larvat janë mirmekofile. Adultët paraqiten në periudhën maj – korrik.	Nga Spanja, përgjatë Evropës jugore, Hungari, Ballkan, Rusi dhe Lindje e Afërt deri në Iran	Kulloso; 6 Zona shkëmbore [p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore]. Ky lloj paraqitet shpesh në livadhe të pasura me lule, në kodrina shkëmbore dhe në skaje të pyjeve. Gjithashtu, mund të gjendet në stepa dhe zona ranore të thata, rrallëherë në vende të hapura brenda pyjeve.	Dy lokalitete në Han të Elezit.	Shtërpecë.	I qëndrueshëm Ky lloj është konstatuar me nënpopullata kryesisht stabile në lokalitetet e hulumtuara, por me numër të vogël të individëve.	Gati i kërcënuar, NT.
25	<i>Zerynthia cerisy</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Papilionidae</i>	Ky lloj e ka gjerësinë e krahëve prej 52 deri në 62 mm. Adultët paraqiten gjatë prillit dhe majit, por në lartësi të mëdha mbidëtare edhe në qershor e korrik. Bimë ushqyese të këtij lloji janë bimët e gjinisë Aristolochia.	Evropë juglindore, Turqi.	Shkurre; 4. Kulloso; 16 Vegetacion i introduktuar. Haset kryesisht në habitate gjysmë të hapura.	Dy lokalitete në Han të Elezit.	Hani i Elezit.	I qëndrueshëm Ky lloj është konstatuar me nënpopullata që kanë numër të vogël të individëve, por të qëndrueshme.	Gati i kërcënuar, NT.

26	<i>Baetis alpinus</i> <i>Ephemeroptera:</i> <i>Baetidae</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 7.5 – 11.5 mm. Larvat janë stenoterme të ftohta. Numri i gjeneratave për vit varet shumë nga temperatura e ujit dhe lartësia mbidetare (Bauernfeind & Soldan 2012).	Pjesa më e madhe e Evropës, Turqi, Izrael, Liban.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.5 Liqene të përhershme të ujërave të ëmbla, 5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Larvat gjenden kryesisht në zonat burimore dhe në rrjedhat e epërme të lumenjve dhe përroskave malore. Larvat kryesisht parapëlqejnë shpejtësi të madhe ose të paktën mesatare të rrjedhjes së ujit. Shpeshherë mund të gjenden edhe në liqene malore apo në përroska glaciale. Substrati i parapëlqyer është ai guror.	Lumi Nerodime në Nerodine të Epërme të Ferizajit, Lumi Lepenc në Brod.	Ferizaj, Shtërpc.	I qëndrueshëm Në të gjitha lokalitetet ku është gjetur në Kosovë, ky lloj karakterizohet me nënpopullata stabile.	Shqetësim më i vogël, LC.
27	<i>Habroleptoides confusa</i> <i>Ephemeroptera:</i> <i>Leptophlebiidae</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 8 – 12 mm. Periudha e luterimit është nga marsi deri në korrik edhe pse në disa raste mund të fillojë edhe më herët, për shembull në shkurt apo të zgjatet më vonë përgjatë verës (Bauernfeind & Soldan 2012).	Pjesa më e madhe e Evropës, Azerbajxhan, Turqi.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Larvat gjenden kryesisht në zonat burimore deri në rrjedhat e mesme të lumenjve dhe përroskave në lartësi të ndryshme mbidetare prej 200 deri në 1400 m. Larvat parapëlqejnë substratin me	Ferizaj.	Ferizaj.	I qëndrueshëm Në të gjitha lokalitetet ku është gjetur në Kosovë, ky lloj karakterizohet me nënpopullata stabile	Shqetësim më i vogël, LC.

				zhavorr ku jetojnë midis kokërrzave të rërës.				
28	<i>Calopteryx splendens</i> <i>Odonata:</i> <i>Calopterygidae</i> <i>Bukuroshja vezulluese</i>	Ky është një lloj i madh i pilivesave me madhësi trupore deri në 48 mm. Stadi larvor zgjat dy vjet zakonisht. Larvat mund të tolerojnë nivel të konsiderueshëm të ndotjes së ujit. Dimrin e kalojnë thellë në substratin e ujit. Periudha e luturimit të adultëve është prej prillit deri në tetor (Zhushi Etemi 2005).	Evropë, Azi.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përherëshme [përfshirë ujëvarat], 5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Jeton në një numër të ndryshëm të habitateve dhe në veçanti në lumenj dhe përroska të hapura.	Mollopole.	Shtime.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.
29	<i>Carabus</i> <i>(Chaetocarabus)</i> <i>intricatus</i> <i>Coleoptera:</i> <i>Carabidae</i>	Është lloj me madhësi të konsiderueshme (24-35 mm), me një elitër të vrazhdë ngjyrë metalike vjollce ose blu. Është lloj nokturn mishngrënës, edhe si larvë edhe si adult, i përshtatur për t'u ushqyer me kërmij falë kokës dhe mandibulave të gjata. Krahët i ka të reduktuar dhe nuk luturon. I nevojiten dy vjet për të përfunduar ciklin jetësor. Është lloj aktiv gjatë sezonit të vegetacionit, përveç në një periudhë të zgjatur të thatësisë (kryesisht në gusht).	Nënloji nominal është i përhapur në pjesën më të madhe të Evropës.	Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare); 4. Kullosa (4.4 Kullosa të klimës mesatare); 6 Zona shkëmbore [p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore] Të rriturit gjenden nën lëvozhgën e drunjve të vdekur dhe nën gurë. Parapëlqejnë pyjet gjetherënëse në toka gëlqerore, por mund të gjenden edhe në pyjet halore, si dhe në habitate të hapura në lartësi të mëdha mbidetare.	Vataj, Luboteni.	Kaçanik.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.

30	<i>Lucanus cervus</i> <i>Coleoptera:</i> <i>Lucanidae</i> <i>Kaçadreni</i>	Është një lloj me madhësi shumë të madhe, që mund të jetë prej 25 deri në 75 mm. Ky lloj karakterizohet me një dimorfizëm të shquar seksual. Meshkujt kanë mandibula më të gjata dhe janë më të mëdhenj se femrat. Edhe pse mandibulat e meshkujve duken të frikshme, ato, megjithatë, janë shumë të dobëta për të qenë të dëmshme. Mandibulat përdoren zakonisht në beteja midis meshkujve gjatë garës për kopulim me femrat. Është një lloj i obligueshëm saproksilik, larvat e të cilit zhvillohen në drunjt që kalben të llojeve të ndryshme gjethegjera, dhe veçanërisht të lisit – Quercus. Larvat kalojnë nëpër disa faza dhe iu nevojiten prej 4 deri në 6 vjet për t'u zhvilluar deri në fazën e pupës. Të rriturit, për shkak të modifikimit të mandibulave të tyre, ushqehen duke e lëpirë lëngun që del nga pjesët e lënduara të drunjve të gjallë, para se gjithash të lisi.	I përhapur në Evropë	Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare). Gjendet në pyje gjethegjera me dominim ose prani të llojeve të ndryshme të lisit.	Brezovicë.	Shtërpcë.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.
31	<i>Morimus funereus</i> <i>Coleoptera:</i> <i>Cerambycidae</i>	Ky lloj ka madhësi të ndryshme trupore prej 15 deri 40 mm. Adultët nuk luturojnë dhe, krahasuar me lloje të tjera, ka aftësi shumë të vogël përhapjeje. Është lloj i obligueshëm saproksilik. Adultët paraqiten nga mesi i majit deri në gusht. Ky lloj bën një jetë sekrete dhe është aktiv	Kryesisht në Evropën juglindore, në veri deri në disa pjesë të Evropës perëndimore, të mesme dhe lindore, deri në Ukrainën jugperëndim o-re	Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare). Gjendet në pyje gjetherënëse dhe të përziera deri në 1200 m.	Luboten, Brezovicë.	Kaçanik, Shtërpcë.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.

		kryesisht gjatë muzgut dhe natës. Zhvillim i larvës ndodh në rrënjë, qafë rrënjësh dhe në pjesët e poshtme të trungjeve të vjetra të drunjve ose atyre që janë dobësuar ose duke vdekur. Larvat janë polifage. Zhvillimi i larvës ndodh në lloje të ndryshme gjethegjera dhe halore. Ky zhvillim në kushte natyrore zgjat tri deri në katër vjet.						
32	<i>Protaetia (Potosia) fieberi</i> <i>Coleoptera: Scarabaeidae</i>	Është një lloj saproksilik me madhësi mesatare (20-23 mm). Larvat zhvillohen në të çarat e trungjeve dhe cungjeve, që janë duke u kalbur. Të rriturit shihen në grupe gjatë motit të ngrohtë e me diell, më së shumti përreth kurorës gjetshore të lisit.	E përhapur kryesisht në Evropën jugore dhe lindore, kurse lokalit në atë qendrore.	Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare). Gjenden në pyje termofile gjetherënëse të dominuara nga gjinia Quercus.	Shtërpcë.	Shtërpcë.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.
33	<i>Carcharodus alceae</i> <i>Lepidoptera: Hesperidae</i>	Ky lloj e ka gjerësinë e krahëve prej 28 deri në 32 mm. Adultët luturojnë nga prilli deri në gusht. Në disa vende ky lloj mund të ketë dy a më shumë gjenerata gjatë një viti.	Evropë, Azi, Afrikë jugore	Zona shkëmbore [p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore]; 14 Artificiale/tokësor e (14.1. Toka të punueshme, 14.4. Kopshte rurale). Ky është një lloj i rëndomtë, që parapëlqen zona gurore të thata dhe të ngrohta. Haset shpesh edhe në zona të ngrohta ruderalet dhe kopshte deri në rreth 1100 m.	Brezovicë.	Shtërpcë.	I qëndrueshëmKy lloj ka nënpopullata të vogla por stabile në Kosovë.	Shqetësim më i vogël, LC.
34	<i>Erebia euryale</i> <i>Lepidoptera: Nymphalidae</i>	Ky lloj e ka gjerësinë e krahëve prej 20 deri në 23 mm. Në pjesën e sipërme të krahëve të përparmë dominon ngjyra kafe e errët, me një shirit të ngjyrës së portokalltë në të kuqe. Ky lloj e ka një	Alpe, Kantabrie, Pirineje, Karpate, Ballkan, Evropë veriore nga Finlanda deri	Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare); 4. Kullosa. Habitat i parapëlqyer i këtij lloji janë hapësirat e hapura brenda pyjeve, shpatet, kullosat, kullosat	Luboten.	Kaçanik.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.

		gjeneratë në vit. Dimëron vitin e parë si vezë dhe pastaj në vitin e dytë si vëmje. Adultët shfaqen në periudhën qershor – shtator.	në Urale dhe Alltai.	e lagështa në lartësi mbidetare prej 500 – 2600 m.				
35	<i>Hesperia comma</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Hesperiidae</i>	Ky lloj e ka gjerësinë e krahëve prej 29 deri në 37 mm. Zakonisht femrat janë më të mëdha se meshkujt. Ky lloj karakterizohet me njëllat të dallueshme të bardha në anën e poshtme të krahëve të pasme, prej nga e ka marrë edhe emrin. Ky lloj e ka një gjeneratë në vit dhe adultët luturojnë prej qershorit deri në shtator.	Holarktik.	1 Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare); 14 Artificiale/tokësor e (14.2. Kullosa). Ky lloj jeton kryesisht në zona të hapura të diellzuara, përfshirë zonat e hapura brenda pyjeve, skajet e pyjeve, kullosat etj.	Shtërpçë, Brezovicë, Luboten.	Shtërpçë.	I qëndrueshëm Ky lloj ka nënpopullata të vogla por stabile në Kosovë.	Shqetësim më i vogël, LC.
36	<i>Ochlodes sylvanus</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Hesperiidae</i>	Ky lloj e ka gjerësinë e krahëve prej 29 deri në 36 mm. Adultët paraqiten kryesisht në pranverë. Në disa vende në Evropë e ka vetëm një gjeneratë në vit, por në disa vende të tjera po në Evropë, mund të ketë edhe më shumë gjenerata.	Evropë, Turqi, pjesa e Azisë deri në Kinë dhe Japoni.	Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare); 4. Kullosa; 5 Vende ujore (kontinentale) (5.4 Moçale, kënetat, moçalishte (përgjithësisht mbi 8ha)). Ky lloj jeton kryesisht në zonat e diellzuara, në skaje të pyjeve, dhe shumica e habitateve ku haset janë të lagështa dhe shpesh përmbajnë një bollëk të fiernave.	Nerodime.	Ferizaj.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.
37	<i>Baetis nexus</i> <i>Ephemeroptera:</i> <i>Baetidae</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtijlloji është prej 8 – 11.6 mm. Është lloj bivoltin dimëror. Periudha e luterimit të adultëve është nga maji deri në gusht (Bauernfeind & Soldan 2012; Sartori 2006).	Pjesa më e madhe e Evropës, Turqi.	5. Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza); 15 Artificiale - ujore (15.9 Kanale dhe drenazha, gropa). Larvat gjenden	Përroskë në Slivovë.	Ferizaj.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.

				zakonisht në ekosisteme ujore të lartësive të ulëta mbidetare, kryesisht në lumenj, por mund të hasen edhe në kanale artificiale ujore me shpejtësi shumë të ulët të ujit. Parapëlqejnë vendet me vegjetacion të zhytur ujqor.				
38	<i>Peltis grossa</i> <i>Coleoptera:</i> <i>Trogossitidae</i>	Është një lloj i madh (11-19 mm), me ngjyrë kafe të errët drejt të zezës. Larvat jetojnë në pjesën e butë, në kalbje e sipër të drunjve gjetherënës apo halorë, të infektuar me kërpudha, si p.sh., në pjesët e poshtme të drunjve të vjetër apo në cungjet e tyre. Zhvillimi i këtij lloji zgjat 2-3 vjet.	Lloj evropian i përhapur prej Spanjës deri në Siberinë perëndimore dhe nga Skandinavia deri në Turqi dhe Transkaukazi .	1. Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare). Gjendet në habitate të ndryshme të pyjeve (gjetherënëse, të përziera dhe halore), të cilat kanë numër të madh të drunjve që kalben.	Luboten.	Kaçanik.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.
39	<i>Protamauropis serbicus</i> <i>Coleoptera:</i> <i>Staphylinidae</i>	Është një lloj shumë i vogël (krejt pak më shumë se 2 mm). Aspektet ekologjike të llojit nuk janë të njohura.	Kosovë.	1. Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare). Jeton në shtresën në shpërbërje e sipër të gjetheve në pyjet e ahu.	Kaçanik.	Kaçanik.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.
40	<i>Rosalia (Rosalia) alpina</i> <i>Coleoptera:</i> <i>Cerambycidae</i>	Është një lloj i madh (18-38 mm), me ngjyra të bukura dhe haset kryesisht në pyje të vjetra të ahut. Është lloj i detyrueshëm saproksilik. Është shumë i përhapur, por i rrallë dhe me dendësi të vogël. Cikli i zhvillimit të larvës, që ndodh në drunj të vdekur dhe pjesë të kalbura të drunjve të vjetër ose të gjallë të gjinisë Fagus, zgjat të paktën tre vjet. Të rriturit shfaqen në mot të ngrohtë dhe me diell, nga mesi i Qershorit dhe deri në	Evropë, Afrikë Veriore, Azi.	1. Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare). Haset në pyje ahu në lartësi deri në 1500 m.	Brezovicë.	Shtërpcë.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.

		fillim të Shtatorit, me intensitetin më të lartë në Korrik dhe Gusht, kur ato mund të shihen gjatë luturimit. Larvat ushqehen në drunj të vdekur në shpërbërje e sipër.						
41	<i>Boreus westwoodi</i> <i>Mecoptera: Boreidae</i>	Ky lloj i takon familjes së vogël të Mecopterave, që shquhen për aktivitetin e tyre gjatë muajve të dimrit në lartësi të mëdha mbidetare në hemisferën veriore. Krahët i kanë të vegjël ose mungojnë. Ushqehen me myshqe gjatë fazës larvare dhe adulte (Ibrahimi et al. 2016).	Bosnjë-Hercegovinë, Çeki, Finlandë, Gjermani, Itali, Lituani, Rusi, Kosovë, Kroaci, Norvegji, Poloni, Sllovaki, Slloveni, Suedi.	1. Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare).	Brezovicë.	Shtërpcë.	I panjohur. Në Kosovë është konstatuar në vetëm 1 lokalitet me 2 individë	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.
42	<i>Rhypholophus bifurcatus</i> <i>Diptera: Limoniidae</i>	Larvat zhvillohen në drunj të kalbur, në tokë me lagështi përgjatë rrjedhave ujore dhe nën mbeturina të gjetheve. Format adulte hasen nga fundi i verës dhe përgjatë vjeshtës, në vegjetacion përgjatë rrjedhave ujore. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme rreth biologjisë së tyre. Është lloj i rrallë dhe ka përhapje të kufizuar (Oosterbroek & Dek 2013).	Austri, Belgjikë, Britani, Bullgari, Çeki, Francë, Greqi, Gjermani, Hungari, Holandë, Itali, Kosovë, Lituani, Rusi, Sllovaki, Zvicër, Ukrainë.	5. Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përranj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza).	Gajre.	Kaçanik.	I panjohur. Në Kosovë është konstatuar në vetëm disa lokalitete me numër të vogël të individëve.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.
43	<i>Tipula (Savtshenkia) benesignata</i> <i>Diptera: Tipulidae</i>	Ky lloj ka krahë me ngjyrë ari dhe me ekstremitete të gjata. Ngjyra e trupit është kafe e çelët. Format larvare ushqehen me myshqe, që jetojnë nën mbulesën e pyllit, ndërsa format adulte jetojnë në pyje me lagështi (Savchenko 1964).	Austri, Belgjikë, Çeki, Finlandë, Francë, Greqi, Gjermani, Hungari, Itali, Kosovë, Luksemburg, Norvegji, Mali i Zi, Rumani, Rusi, Sllovaki, Slloveni, Serbi, Suedi,	5. Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përranj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Gjendet kryesisht në zona pyjore me lagështi dhe vegjetacion përgjatë rrjedhave ujore.	Përroskë në Dërmjak, Gajre.	Hani i Elezit, Kaçanik.	I panjohur. Në Kosovë është konstatuar në vetëm disa lokalitete me numër të vogël të individëve.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.

			Zvicër, Ukrainë.					
44	Limnitis populi Lepidoptera: Nymphalidae	Është një lutur relativisht e madhe. E ka gjerësinë e krahëve prej 57 deri në 90 mm. Sikur shumica e llojeve të gjinisë Limnitis, edhe ky lloj i ka krahët e përpamë me ngjyrë të zezë dhe me njolla të bardha. Ky lloj e ka një gjeneratë në vit. Adultët luturojnë prej majit deri në qershor. Larvat ushqehen me bimët që i takojnë gjinisë Populus. Larvat dimërojnë në hibernukulum.	Evropë, pjesërisht Azi.	1 Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare).	Grykë e Kaçanikut.	Kaçanik.	I panjohur. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për popullatat e këtij lloji.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.
45	Drusus sharrensis Trichoptera: Limnephilidae Flutura e Sharrit	Madhësia e krahëve të përpamë të këtij lloji është prej 7 deri në 9 mm. Në fazën larvare jeton në ujë përgjatë një viti. Faza larvare është treguese e ujërave të pastra. Faza adulte paraqitet në periudhën maj - gusht. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë në afërsi të brigjeve të përroksës ku ka jetuar si larvë. Të dhënat rreth mënyrës së të ushqyerit dhe jetesës së fazës larvare janë akoma të panjohura mirë, ashtu siç janë edhe të dhënat për fazën adulte. Ky lloj bën pjesë në nënfamiljen Drusinae, e cila karakterizohet me potencial të lartë të endemizmit në Ballkan, me një numër të madh të llojeve të reja të përshkruara viteve të fundit (Ibra- himi et al. 2016).	Kosovë	Vende ujore (kontinentale); Lumenj, përranj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat]; Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Gjendet kryesisht në zonat burimore dhe në rrjedhat e epërme të përroskave malore. Substrati i parapëlqyer i larvave të këtij lloji përbëhet nga: zhavorri i madhësive të ndryshme, gurët e madhësive të ndryshme, si dhe mjediset e pasura me material bimor. Mund të haset në lartësi të mëdha mbidetare.	Bjeshkët e Sharrit.	Shtërpcë, Kaçanik.	Në rënie.	Skajshmërisht i rrezikuar, CR.

46	<i>Phengaris arion</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Lycaenidae</i> <i>Kaltëroshja njollazeze</i>	Ky është një nga llojet më të mëdha me ngjyrë të kaltër dhe dallohet nga rendi i pikave të zeza në pjesën e epërme të krahëve të përparmë. Ky lloj e ka një gjeneratë në vit. Bimë ushqyese të larvave të këtij lloji janë ato të gjinive: Venera, Origanum dhe Thymus. Adultët paraqiten në periudhën qershor – korrik. Larvat janë kryesisht heliofile dhe mirmekofile.	Nga Spanja veriore dhe në lindje deri në Itali, Greqi dhe Skandinavi jugore.	Shkurre; Kullosa. Është lloj arboreal, që gjendet kryesisht në vende të thata, me bar, apo me shkurre, si dhe në vende të hapura brenda pyjesh.	Bjeshkët e Sharrit.	Shtërpcë, Kaçanik.	Në rënie Ky lloj është konstatuar me nënpopullata, të cilat kanë numër jashtëzakonisht të vogël të individëve.	
47	<i>Rhyacophila obtusa</i> <i>Trichoptera:</i> <i>Rhyacophilidae</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 7 deri në 9 mm. Ngjyra e krahëve është bojëkafe e mbyllët. Në fazën larvare jeton në ujë përgjatë një viti. Faza larvare është treguese e ujërave të pastra. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për mënyrën e të ushqyerit të fazës larvare. Faza adulte paraqitet në periudhën prill - tetor. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë, në afërsi të brigjeve të përroskës apo lumit (Graf et al. 2008; Ibrahim et al. 2012; Kumanski 1985).	Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Greqi, Kosovë, Maqedoni, Mali i Zi, Serbi, Shqipëri, Turqi.	Vende ujore (kontinentale); Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat]; Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Gjendet kryesisht në zona të caktuara të rrjedhave të epërme të lumenjve dhe përroskave malore. Substrati i parapëlqyer i larvave të këtij lloji përbëhet nga zhavorri i trashë, gurët e madhësive të ndryshme dhe shtrati guror i lumit. Mund të haset në lartësi të ndryshme mbidetare, prej 300 deri në mbi 1600 m.	Bjeshkët e Sharrit.	Shtërpcë, Kaçanik.	Në rënie Në të gjitha lokalitetet ku është gjetur në Kosovë ky lloj karakterizohet me numër të vogël të individëve dhe nënpopullata të paqëndrueshme, bazuar në vëzhgim të vazhdueshëm	I cenuar, VU.
48	<i>Erebia rhodopensis</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Nymphalidae</i>	Ky lloj e ka gjerësinë e krahëve prej 19 deri në 20 mm. Në pjesën e sipërme të krahëve të përparmë dominon ngjyra kafe e errët. Ky lloj e ka një	Evropë Juglindore.	Kullosa. Kryesisht haset në shpatë të hapura me bar, pothuajse pa shkurre ose pemë. Në Kosovë, zakonisht haset në	Disa lokalitete në Sharr.	Shtërpcë, Kaçanik.	I qëndrueshëm Është hasur në nënpopullata të vogla por aktualisht stabile.	I cenuar, VU.

		gjeneratë në vit. Adultët lu turojnë në periudhën korrik – gusht. Nuk ka njohuri të mjaftueshme rreth bimëve ushqyese të larvave.		lartësi të mëdha mbidetare.				
49	<i>Parnassius apollo</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Papilionidae</i>	Ky lloj e ka gjerësinë e krahëve prej 32 deri në 35 mm. Karakterizohet me ngjyrën e bardhë dhe njollat e zeza në krahët e përparmë dhe me njollat e kuqe në formë syri në krahët e pasmë. Ky lloj ka kërkesa specifike, të cilat përfshijnë, ndër të tjera, dimra të ftoftë dhe vera me shumë diell. Ky lloj e ka një gjeneratë në vit dhe adultët mund të shfaqen nga maji deri në shtator, në varshmëri nga lartësia mbidetare.	Gjendet në shumicën e zonave të mëdha malore të Evropës dhe Turqisë.	Kullosa. Ky është një lloj tipik malor dhe parapëlqen kryesisht kullosa dhe livadhe alpine.	Sharr.	Shtërpcë, Kaçanik.	I panjohur. Ky lloj është konstatuar me popullata me numër të vogël të individëve.	I cenuar, VU.
50	<i>Rhyacophila fischeri</i> <i>Trichoptera:</i> <i>Rhyacophilidae</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 11 deri në 12 mm. Ngjyra e krahëve është kafe e çelët me nuanca kah e mbyllta. Në fazën larvare jeton në ujë përgjatë një viti. Faza larvare është indikatore e ujërave të pastra. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme rreth mënyrës së të ushqyerit të larvave. Faza adulte paraqitet prej prillit deri në shtator. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë në afërsi të brigjeve të përroskës apo lumit (Kumanski 1985).	Bullgari, Greqi, Kosovë, Mali i Zi, Rumani, Serbi, Shqipëri.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Gjendet kryesisht në zonat burimore dhe në rrjedhat e epërme të përroskave të vogla. Substrati i parapëlqyer i larvave të këtij lloji përbëhet nga: zhavorri i trashë, gurët e madhësive të ndryshme, shtrati guror i lumit etj. Ky lloj mund të haset në lartësi të ndryshme mbidetare, nga 300 deri në zonat subalpine.	Sharr.	Shtërpcë, Kaçanik.	I qëndrueshëm.	Gati i kërcënuar, NT.

51	<i>Rhyacophila obliterata</i> Trichoptera: Rhyacophilidae	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 12 deri në 14 mm. Ngjyra e krahëve është kafe e çelët. Në fazën larvare jeton në ujë përgjatë një viti. Larvat janë predatore. Faza adulte paraqitet kryesisht prej gushtit deri në nëntor. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë në afërsi të brigjeve të përrorskës apo lumit (Graf et al. 2008; Kumanski 1985).	Austri, Bosnjë-Hercegovinë, Belgjikë, Britani e Madhe, Bullgari, Çeki, Finlandë, Francë, Gjermani, Greqi, Hungari, Kosovë, Kroaci, Letoni, Lituani, Luksemburg, Mali i Zi, Maqedoni, Poloni, Portugali, Rumani, Rusi, Sllovaki, Slloveni, Spanjë, Suedi, Zvicër, Shqipëri.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat]). Gjendet kryesisht në zona të caktuara të rrjedhave të epërme dhe të mesme të lumenjve. Mund të haset në lartësi të ndryshme mbidetare, prej 700 deri në mbi 2000 m. Substrati i parapëlqyer i larvave të këtij lloji përbëhet nga zhavorri i trashë, gurët e madhësive të ndryshme, shtrati guror i lumit etj. (Graf et al. 2008; Kumanski 1985).	Bjeshkët e Sharrit.	Shtërpcë, Kaçanik.	I qëndrueshëm.	Gati i kërcënuar, NT.
52	<i>Erebia euryale</i> Lepidoptera: Nymphalidae	Ky lloj e ka gjerësinë e krahëve prej 20 deri në 23 mm. Në pjesën e sipërme të krahëve të përparmë dominon ngjyra kafe e errët, me një shirit të ngjyrës së portokalltë në të kuqe. Ky lloj e ka një gjeneratë në vit. Dimëron vitin e parë si vezë dhe pastaj në vitin e dytë si vëmje. Adultët shfaqen në periudhën qershor – shtator.	Alpe, Kantabrie, Pirineje, Karpate, Ballkan, Evropë veriore nga Finlanda deri në Uraltë dhe Altai.	Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare); 4. Kullosa. Habitat i parapëlqyer i këtij lloji janë hapësirat e hapura brenda pyjeve, shpatet, kullosat, kullosat e lagështa në lartësi mbidetare prej 500 – 2600 m.	Sharr.	Shtërpcë, Kaçanik.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.
53	<i>Ochlodes sylvanus</i> Lepidoptera: Hesperiidae	Ky lloj e ka gjerësinë e krahëve prej 29 deri në 36 mm. Adultët paraqiten kryesisht në pranverë. Në disa vende në Evropë e ka vetëm një gjeneratë në vit, por në disa vende të tjera po në Evropë,	Evropë, Turqi, pjesa e Azisë deri në Kinë dhe Japoni.	Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare); 4. Kullosa; 5 Vende ujore (kontinentale) (5.4 Moçale, kënetat, moçalishte (përgjithësisht mbi 8ha)). Ky lloj jeton kryesisht në	Bjeshkët e Sharrit.	Shtërpcë, Kaçanik.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.

		mund të ketë edhe më shumë gjenerata.		zonat e diellzuara, në skaje të pyjeve, dhe shumica e habitateve ku haset janë të lagështa dhe shpesh përmbajnë një bollëk të fiernave.				
Nr.	Emërtimi i resursit natyror/OLIGOCHA ETA	Të dhënat e përgjithshme	Përhapja e përgjithshme	Lloji i habitatit	Përhapja në Kosovë	Komuna	Trendi i popullatës	Lloji
1	<i>Eophila kosowensis</i> <i>Opisthophora:</i> <i>Lumbricidae</i>	Ky lloj është endemik i Ballkanit, i përshkruar nga Kosova (Karaman 1968). Trupin e ka cilindrik, me madhësi prej 110 – 250 mm dhe me numër të segmenteve prej 225-358. Jeton thellë në dhe, kurse në sipërfaqe mund të gjendet në biotope të ndryshme (Milutinović et al. 2015). Kampionët e parë janë gjetur në Prishtinë në numër të madh, në thellësi prej 1.5 m, gjatë groposjes për rregullimin e gypave të ujit. Sipas përhapjes së përgjithshme të llojit, mund të konstatojmë se zonat kodrinore-malore kanë rëndësi shumë të madhe për këtë lloj.	Greqi, Kosovë, Mali i Zi, Serbi.	Pyje; Pyje të klimës mesatare; Kullosa; Kullosa të klimës mesatare; Artificiale/tokësore; Kullosa; Zona urbane. Habitatet të përshtatshme për këtë lloj janë pyjet e ahut, livadhet, kullosat, si dhe mjediset antropogjene (Stojanović et al. 2018).	Ferizaj.	Ferizaj.	I panjohur.	I rrezikuar, EN.
2	<i>Allolobophora chlorotica</i> <i>Opisthophora:</i> <i>Lumbricidae</i>	Ky është një lloj endogjen, që ushqehet në dhe, ndërsa bën gropime horizontale deri në 20 cm nën sipërfaqe. Është skrrajë me madhësi mesatare, që te të rriturit shkon deri në 50 mm. Të rriturit kanë një unazë të verdhë më të afër kokës, që është unike në atë se i ka tri palë disqe në formë	Evropë, Azi, në veri të ultësirave të Himalajeve, Afrikë veriore dhe në pjesët veriore dhe qendrore të Gadishullit Arabik (Mršić 1991; Rota 2013).	Pyje (Pyje të klimës mesatare); 4. Kullosa (4.4. Kullosa të klimës mesatare); 14. Artificiale/tokësore (14.1 Toka të punueshme, 14.2 Kullosa). Ky lloj haset në livadhe të luginave, biotope antropogjene, toka pyjore, toka të kultivuara, livadhe	Ferizaj.	Ferizaj.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.

		ventuzash në segmentet alternuese në pjesën e poshtme të klitelumit (Mršić 1991). Var. kosovensis është përshkruar nga Šapkarev (1975), bazuar në vetëm një ekzemplar nga Klllokoti në afërsi të lumit Morava, në livadhe. Ky varietet dallon nga forma tipike kryesisht nga tubercula pubertatis dhe madhësia e trupit (106 mm, 2.5 mm diametër). Sipas Mršić (1991), klitelumi është pozicionuar në segmentet 1/3 29 deri 37 dhe tuberkula pubertatis në segmentet 31, 32, 33 dhe 35 (disqe të vogla në formë ventuzash).		etj. (Šapkarev, 1980).				
3	<i>Aporrectodea caliginosa</i> <i>Opisthophora:</i> <i>Lumbricidae</i>	Fundi i përparmë i trupit është me ngjyrë me tri hije të dallueshme. Është lloj endogjen dhe të shumtën gjendet në toka të punueshme dhe kullosa me përbërje të ulët të materieve organike, por edhe në dheun e pyjeve. Madhësia tipike e adultit është rreth 6 cm, kur është në qetësi.	Ky lloj është autokton në Palearktik, por si lloj i sjellur gjendet në tërë botën (Csuzdi & Zicsi 2003).	Pyje (1.4 Pyje të klimës mesatare); 4 Kullosa (4.4 Kullosa të klimës mesatare); 5 Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat]); 14 Artificiale/tokësor e (14.1 Toka të punueshme, 14.4 Kopshte rurale, 14.5 Zona urbane). Jeton në korridore të përkohshme horizontale, në pjesën e epërme të dheut. Është gjetur në dhe të lagësht në livadhe dhe brigje lumenjsh, kurse rrallëherë gjendet	Ferizaj.	Ferizaj.	I panjohur.	Shqetësim më i vogël, LC.

				në shtresën e gjetheve në tokë.				
4	<i>Allolobophora leoni</i> <i>Opisthophora:</i> <i>Lumbricidae</i>	Ky është një lloj me përhapje transegejke. Trupi përbëhet nga 149 deri 180 seg- mente, kurse gjatësia nga 88 deri në 149 mm. Prostomiumi është proepilob. Aper- tura mashkullore me një atrium të vogël gjëndëror gjendet në segmentin e 15-të. Klitelumi shtrihet nga segmenti i 26-të deri te ai i 34-të; turberkulat janë në segmentet 30 – 32, me dy palë të xhungave në formë pllakash (Csuzdi & Zicsi 2003; Mršić 1991).	Bosnjë- Hercegovinë, Bullgari, Hungari, Itali, Kosovë, Kroaci, Maqedoni, Moldavi, Rumani, Sllovaki (Rota 2013).	1. Pyje (1.4 Pyje të klimës mesatare); 4. Kullosa; 14 Artificiale/ tokësore (14.1 Toka punuese, 14.5 Zona urbane). Gjendet në pyje të ahut dhe të lisit, si dhe në livadhe të lagështa (Stojanović et al. 2018).	Ferizaj.	Ferizaj.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.
5	<i>Eisenia lucens</i> <i>Opisthophora:</i> <i>Lumbricidae</i>	Është lloj i Evropës qendrore. Është lloj epigjeik me ngjyrë të errët vjollce, me shirita alternues të segmenteve të errëta, me zona të verdha ndërsegmentore. Koka është epilobe. Gjendet kryesisht në pyje ahu, ku mund të gjendet nën lëvozhgën e cungjeve të dekompozuar ose nën gjethet e rëna, në pyje të lartësive të mëdha mbidetare. Kur irritohet e gjuan lëngun celomik bioluminishent me ngjyrë të gjelbër nëpërmjet poreve në murin e trupit. Gjatë- sia trupore është 45 – 180 mm, diametri 4 – 6 mm dhe i ka 60 – 130 segmente. Klitelumi është në formë të shalës dhe shtrihet në segmentet (24), 25, 26, 27–33, 34. Tuberkulat janë zakonisht në segmen- tet 28, 29–31, 1/2 32, 33 (Mršić 1991).	Evropë.	1 Pyje (1.4 Pyje të klimës mesatare). Gjendet në pyje gjetherënëse dhe jeton kryesisht në shtresën organike të dheut të drunjve që janë duke u dekompozuar.	Luboten.	Kaçanik.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.

Nr.	Emërtimi i resursit natyror/MAMMALI A	Të dhënat e përgjithshme	Përhapja e përgjithshme	Lloji i habitatit	Përhapja në Kosovë	Komuna	Trendi i popullatës	Lloji
1	<i>Capreolus capreolus</i> <i>Mammalia:</i> <i>Artiodactyla:</i> <i>Cervidae</i> <i>Kaprolli</i>	Gjatë stinës së verës ngjyra e trupit është e kuqërreme, kurse gjatë dimrit kafe e mbyllët apo e përhimë. Gjatësia trupore sillet prej 0.9 – 1.3 m, lartësia trupore midis 66 – 88 cm dhe pesha trupore prej 15 – 35 kg. Mashkulli ka brirë me gjatësi prej 20 – 25 cm, të mbështjellë me një shtresë lëkurore, të cilët ndërrohen periodikisht. Është shtazë më shumë aktive natën se sa ditën. Nuk migron e as bie në letargji. Ushqehet me një numër të madh të llojeve bimore, gjethe, fara, fruta, bulëza, barishte etj. Është pre e ujkut, rrëqebullit, dhelprës, etj. Kaprolli jeton i vetmuar, por femra me pasardhësit jetojnë në grupe më të mëdha familjare ose më të vogla, në varshmëri edhe nga biotopi dhe dendësia e popullatës. Jetëgjatësia e këtij lloji është deri në 15 vjet (Danilkin 1996).	Evropë, Azi.	Pyje; Shkurre; Kullosa; Artificiale/tokësore. Mund të haset zakonisht në zonat pyjore të hapura gjetherënëse ose gjethembajtëse dhe me një vegjetacion të dendur bimor. Parapëlqen vende të pasura me kullosa, shkurre dhe sipërfaqe me kultura bujqësore.	Llanisht, Nikoc, Jezerc.	Ferizaj, Kaçanik.	Në rënie. Trendi i nënpopullatave është i qëndrueshëm në nivel global, por në Kosovë është lloji në rënie dhe i kërcënuar për zhdukje.	I rrezikuar, EN.
2	<i>Ursus arctos</i> <i>Carnivora: Ursidae</i> <i>Ariu i murrmë</i>	Trupin e kanë të mbuluar me gëzof ngjyrë kafe apo të kuqërremtë në të verdhë. Gjatësia dhe dendësia e qimeve ndryshon në stinë të ndryshme dhe në varshmëri nga pozita gjeografike ku jetojnë. Gjatësia trupore sillet prej 1.4 deri në 2.8 m, lartësi trupore rreth 1.5 m, bishti është rela tivisht	Evropë, Azi, Amerikë, Afrikë.	Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 5. Vende ujore (kontinentale); 6. Zona shkëmbore (p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore); 14. Artificiale/tokësore. Haset në zonat malore të pasura me pyje dhe shkurre, në vende gjysmë të hapura dhe të	Shtërpce, Malet e Jezercit.	Shtërpce, Ferizaj.	Në rënie. Nënpopullatat e këtij lloji në Kosovë tregojnë rënie të konsiderueshme.	Gati i kërcënuar, NT.

		i shkurtër 10 – 22 cm, kurse peshatrupore prej 150 – 250 kg, por mund të jetë edhe më e madhe (Jakubiec 1999). Është kafshë aktive edhe ditën edhe natën. Ariu i murrmë në përgjithësi është kafshë josociale, por ndonjëherë edhe mund të hasen në grupe, sidomos kur hasin në burime të mëdha të ushqimit. Jetëgjatësia e këtij lloji është deri në 25 vjet.		mbyllura ku vegjetacioni bimor ju mundëson mbrojtje dhe ju siguron ushqim.				
3	<i>Apodemus flavicollis</i> Rodentia: Muridae Miu gushëverdhtë	Gjatësia e trupit sillet prej 8.8 – 13 cm dhe ajo e bishtit 9.2 – 13.4 cm, kurse pesha e trupit e meshkujve deri në 50 gr dhe e femrave deri në 44 gr. Ushqehet kryesisht me fara dhe fruta, bimë të gjelbra dhe insekte. Është pre e disa shpendëve grabitqarë, dhelprave, nuselalave dhe karnivorëve të tjerë si dhe reptilëve. Është aktiv kryesisht natën, por mund ta hasim edhe në muzg dhe herët në mëngjes. Është mjaft i shkathët, me lehtësi kërcen dhe ngjitet nëpër drunj ku mund ta hasim deri në 23 m lartësi me ç'rast shfrytëzon foletë e shpendëve dhe zgavrat e drurëve. Gjatë dimrit strehohet edhe në hapësira të mbyllura, stalla, kanale nëntokësore dhe në mure. Jetëgjatësia e këtij lloji është 2 – 4 vjet (Wilson & Reeder 2005).	Evropë, Azi.	Pyje. Ky lloj i parapëlqen pyjet dhe parqet. Kryesisht mund të haset në pyje gjetherënëse dhe në ato të përziera ku përbërja fitocenologjike siguron një prodhim të lartë të farave dhe frutave për ushqim.	Korbliq.	Kaçanik.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.
4	<i>Canis aureus</i> Carnivora: Canidae Çakalli	Është i ngjashëm me ujkun dhe dhelprën. Trupin e ka të mbuluar me qime jo të gjata	Evropë, Azi, Afrikë	Vende ujore (kontinentale); 14. Artificiale/tokësor e. Ky lloj	Jezercë.	Ferizaj.	I qëndrueshëm. Trendi i popullatave	Shqetësim më i vogël, LC.

		dhe të trasha ngjyrë hiri, të verdhë të kuqërreme ose gështenje, me njolla të errëta. Ana barkore e trupit ka ngjyrë më të ndritshme. Gjatësia trupore e meshkujve sillet prej 71 – 85 cm dhe e femrave prej 69 – 73 cm, lartësia trupore prej 45 – 50 cm, kurse pesha e trupit prej 6 – 14 kg. Është lloj omnivor dhe ushqehet me këрма, shpendë dhe vezë të tyre, brejtës, reptilë, amfibë, peshq, insekte dhe fruta. Ushqimin e tepërt e deponojnë në gropa, të cilat i mbulojnë me dhe. Lëviz zakonisht natën larg syve të njeriut, por mund ta hasim edhe ditën. Nuk bie në letargji dhe nuk migron. Kryesisht janë kafshë monogame. Maturimi ndodh pas vitit të parë. Jetëgjatësia është rreth 13 vjet, por në disa raste edhe deri në 18 (Jhala & Moelan.		kryesisht haset përreth fshatrave dhe zonave të banuara, në zonat kodrinore-malore të pasura me kullosa etj.			është në rritje në nivel global. Në Evropë dhe në Kosovë popullatat janë të qëndrueshme.	
5	<i>Canis lupus</i> <i>Carnivora: Canidae</i> <i>Ujk</i>	Ka një gjatësi trupore prej 105 – 160 cm, lartësi prej 80 – 85 cm, bishtin prej 29 – 50 cm dhe peshën trupore prej 12 – 80 kg (Foresman 2012). Te femrat, këto përmasa janë më të vogla. Është kafshë sociale dhe rrallë mund të haset e vetmuar, madje kryesisht gjatë verës. Anëtarët e shoqërisë zakonisht sillen prej 5 deri në 40. Jetojnë në grupe sociale, të udhëhequra nga mashkulli alfa me femrën. Është kafshë e	Lloji më i përhapur në botë i gjitarëve. Haset përgjatë hemisferës veriore në veri të gjatësisë 15° në Amerikën Veriore dhe 12° N në Indi.	1. Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 5. Vende ujore (kontinentale); 6. Zona shkëmbore (p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore); 14. Artificiale/tokësor e. Ky lloj mund të haset në habitate të ndryshme. Gjatë dimrit kryesisht haset në vise të ulëta, por mund të haset edhe në vise të larta malore, fusha	Gajre, Nerodime e Ulët, Llanisht.	Kaçanik, Feriza j. Shtime.	I qëndrueshëm Nënpopullatat e këtij lloji janë stabile në Kosovë, por edhe në vendet fqinje.	Shqetësim më i vogël, LC.

		shpejtë dhe mjaft e fuqishme. Zhvillon luftë të ashpër për territor, saqë vdekshmëria e tyre nëpër beteja sillet prej 14 – 65 %. Ushqim kryesor i kanë ungulatet me peshë 20 – 100 kg. Jetëgjatësia arrin deri në 16 vjet		të hapura, kullosa etj.				
6	<i>Erinaceus roumanicus</i> <i>Eulipotyphla:</i> <i>Erinaceinae</i> <i>Iriqi</i>	Trupin e kanë shpatuk, të mbuluar me gjemba, pjesa bazale e të cilëve është me ngjyrë të bardhë, pjesa e mesme ngjyrë kafe e errët, kurse maja e çelët. Dallohet nga iriqi evropian për nga ngjyra më e çelët dhe gjoksi me ngjyrë të bardhë qumështi. Është lloj omnivor, i parapëlqen insektet, por ushqehet edhe me kërmij, gjarpërinj, hardhuca, bretkosa, zogj e vezë të shpendëve, brejtës të imët, fruta e fara. Është lloj vetmitar, kurse shoqërohet vetëm gjatë kohës së çiftëzimit. Koha e letargjisë fillon në tetor dhe zgjat deri në prill. Nuk migron dhe shumohet një apo dy herë në vit. Jetojnë deri në 10 vite (Jones et al. 2005).	Evropë juglindore, Azi.	Është lloj i përhapur në habitate të ndryshme, si: pyje të hapura, fusha, shkurre, zona të kultivuara, mjedise periferike të banuara, kopshte, parqe e rrallë herë në zona të lagështa dhe zona të larta të pyjeve halorë.	Nerodime e Ulët,Vataj.	Ferizaj, Kaçanik.	I qëndrueshëm	Shqetësim më i vogël, LC.
7	<i>Lepus europaeus</i> <i>Lagomorpha:</i> <i>Leporidae</i> <i>Lepuri</i>	Trupin e kanë të mbuluar me gëzof ngjyrë kafe ose të kuqërremtë nga ana shpinore, kurse nga ana barkore kanë ngjyrë të bardhë. Ngjyrat trupore gjatë stinës së dimrit në përgjithësi janë më të errëta. Kanë gjatësi trupore prej 52 – 68 cm, bisht prej 8 – 12 cm dhe peshë trupore	Palearktik.	Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 14. Artificiale/tokësor e. E hasim në një gamë të gjerë habitatesh, duke filluar nga tokat bujqësore, kullosat, zonat malore me vegjetacion të ulët dhe të lartë dhe atë kryesisht në zona të hapura.	Ivajë, Nerodime e Epërme.	Kaçanik,Feriza j.	I qëndrueshëmT rendi i popullatave në nivel global është në rënie e sipër. Edhe në Evropë, në dhjetëvjetëshin e fundit, është vërejtur një rënie. Në Kosovë nënpopullatat	Shqetësim më i vogël, LC.

		prej 2.5 – 7 kg. Ushqehen me një numër të madh të llojeve barishtore dhe kulturave bujqësore. Kryesisht lëvizin natën, por edhe ditën, mirëpo shkalla e lëvizjes në zona të caktuara është shumë e kufizuar. Nuk migrojnë dhe nuk bien në letargji. Është lloj vetmitar, por mund të grumbullohen në kohë të aktivitetit seksual rreth një partneri ose rreth ushqimit. Është pre e dhelprave, ujkut, çakallit, shpendëve grabitqarë, maces së egër dhe po ashtu i përndjekur nga njeriu.		Mund të takohet edhe në zonat e larta malore deri në 1500 m.			e këtij lloji janë të qëndrueshme	
8	<i>Martes foina</i> <i>Carnivora:</i> <i>Mustelidae</i> <i>Shqarthe ose</i> <i>Kunadhja</i> <i>gushëbardhë</i>	Trupin e ka të mbuluar me qime ngjyrë kafe të errët, kurse te format e reja ngjyrë të çelët të përhimë. Gusha ka ngjyrë të bardhë. Gjatësia e trupit sillet prej 4- -55 cm dhe pesha trupore prej 1 – 2.3 kg. Kanë gjymtyrë dhe bisht të gjatë. Është lloj omnivor dhe ushqehet me pakurrizorë dhe kurrizorë të imët dhe të shumëllojshëm, kurse gjatë verës dhe vjeshtës edhe me produkte bimore. Është pre e dhelprës dhe e shpendëve grabitqarë. Kryesisht janë kafshë të vetmuara. Gjatë kohës së çiftëzimit i hasim nëpër drunjtë e rrallë në tokë. Nuk bie në letargji dhe nuk migron. Jetëgjatësia sillet prej 3 – 8 vjet (Grizimek 1990).	Evropë, Azi.	1. Pyje; 3. Shkurre; 6. Zona shkëmbore (p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore); 14. Artificiale/tokësor e. Haset kryesisht në pyje gjetherënëse, por edhe në zona kodrinore shkëmbore të hapura dhe në periferi të zonave të banuara.	Korbiliq, Llanisht.	Kaçanik, Shtime.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.

9	<i>Martes martes</i> <i>Carnivora:</i> <i>Mustelidae</i> <i>Zardafi ose Kunadhja</i> <i>gushëverdhë</i>	Trupin e kanë të mbuluar me qime ngjyrë kafe të çelët gjatë verës, kurse në dimër me qime të gjata ngjyrë kafe të mbyllët. Gusha ka ngjyrë të verdhë portokalli. Gjatësia trupore sillet prej 45 – 58 cm, ajo e bishtit 16 – 28 cm, kurse pesha e trupit prej 0.8 – 2.4 kg. Zakonisht meshkujt janë më të mëdhenj se femrat. Ushqehen me brejtës të imët, shpendë dhe vezë të tyre, insekte, kërmij, reptile, si dhe me fara dhe frute gjatë stinës së verës. Është pre e dhelprës dhe shpendëve grabitqarë. Nuk bie në letargji dhe nuk migron. Çojnë jetë vetmitare, kurse foletë i ndërtojnë, por edhe mund t'i shfrytëzojnë ato të kafshëve të tjera nëpër drunj. Janë aktive në agim dhe muzg.	Evropë, Azi	Pyje; 3. Shkurre. Mund të haset kryesisht në pyjet halore ose në ato të përziera, të pasura me drunj të vjetër, si dhe në zona shkëmbore të hapura edhe jashtë pyjeve me vegjetacion të dendur (Overskaug et al. 1994).	Nerodime e Epërme.	Ferizaj.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.
10	<i>Meles meles</i> <i>Carnivora:</i> <i>Mustelidae</i> <i>Vjedulla ose Baldosa</i>	Trupi i këtij lloji është i mbuluar me qime të gjata me ngjyrë gri ose të argjendtë nga ana shpinore, kurse nga ana barkore qimet janë të shkurtra, të buta dhe të dendura me ngjyrë të bardhë. Gjatësia trupore është prej 56 – 90 cm, bishti prej 12 – 24 cm dhe pesha trupore prej 8 – 17 kg. Ushqim i parapëlqyer i këtij lloji janë: krimbat e tokës, pastaj farat, frutat, zhardhokët, drithërat, arrat, kërpudhat, vezët e shpendëve, iriqët, ketrat, lepujt etj. (Delahay et al. 2008). Nuk kanë grabitqarë të	Evropë, Azi.	Pyje; 3. Shkurre; 14. Artificiale/tokësor e. Haset në zona malore gjetherënëse ose gjethembajtëse, me vegjetacion të dendur, por edhe në zona të hapura, kullosa dhe në zona të mbjella me kultura bujqësore, si: drithëra, perime dhe pemishte.	Jezerc.	Ferizaj.	I qëndrueshëm Trendi i nënpopullatave është I qëndrueshëm në nivel evropian dhe në Kosovë	Shqetësim më i vogël, LC.

		vërtetë natyrorë, përveç njeriut, por, megjithatë, rrëqebulli, ujku, qeni dhe ariu paraqesin rrezik për të. Lëviz zakonisht në muzg, natën, por, edhe ditën. Vjedullat janë mjaft miqësore, duke jetuar në grupe prej 2 – 23 individësh, por, në mungesë të ushqimit, bëjnë jetë vetmitare. Jetëgjatësia e këtij lloji është deri në 18 vjet.						
11	<i>Mustela erminea</i> <i>Carnivora:</i> <i>Mustelidae</i> <i>Nuselala e borës</i>	Ky lloj ka trup të zgjatur dhe këmbë të shkurtra. Kokën e ka në formë trekëndëshi, qafën e gjatë, sytë të ndritshëm dhe mustaqet e gjata. Nga ana shpinore gëzofi është me ngjyrë të kuqërreme, kurse ana barkore është tërësisht me ngjyrë të bardhë. Bishti i gjatë 4.5 – 10 cm, në majë përfundon me ngjyrë të zezë. Gjatësia trupore sillet prej 17 – 30 cm dhe pesha trupore prej 340 – 400 gr. Meshkujt janë rëndom më të mëdhenj se femrat. Ushqehen me minj, lepui, pastaj vezë të shpendëve, pakurizorë, ujëtokësorë, gjarpërinj dhe hardhuca. Janë në gjendje ta mbysin viktimën edhe disa herë më të madhe se vetë dhe ushqimin pastaj e deponojnë në strofull. Janë pre e dhelprave, maceve, shpendëve grabitqarë etj. Nuk bien në letargji dhe nuk migrojnë. Jetëgjatësia e këtij lloji është deri në 7 vjet.	Evropë, Azi, Amerikë veriore.	1. Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 5. Vende ujore (kontinentale); 14. Artificiale/tokësor e. Mund të haset në një gamë të gjerë habitatesh, si: pyje halore dhe të përziera, shkurre, kullosa, buzë rrugëve, brigjeve të lumenjve, pastaj kopshte si dhe në zona të populluara. E hasim në ultësira, por edhe në lartësi deri në mbi 4000.	Gaçkë.	Ferizaj.	I qëndrueshëm. Trendi i popullatave është i qëndrueshëm në nivel evropian dhe në Kosovë.	Shqetësim më i vogël, LC.

12	<i>Mustela nivalis</i> <i>Carnivora:</i> <i>Mustelidae</i> <i>Mustelinae</i>	Trupin e kanë të gjatë dhe të hollë e të mbuluar me gëzof ngjyrë kafe të çeltë nga ana shpinore, kurse nga ana barkore është tërësisht i bardhë. Gjatësia trupore e meshkujve sillet prej 13 – 26 cm, kurse e femrave prej 11 – 20 cm. Pësia trupore e meshkujve është prej 26 – 250 gr, kurse e femrave prej 29 - 117 gr. Është lloj i specializuar në gjuajtjen e brejtësve të vegjël, por, në mungesë të tyre ushqehet me vezë të shpendëve, insekte, hardhuca, gjarpërinj, lepuj të vegjël etj. (King & Powell 2007). Është pre e dhelprave, shpendëve grabitqarë etj. Folenë e ndërtojnë në tokë, të cilën e shfrytëzojnë për pushim, rritjen e të vegjëlvë dhe deponim të ushqimit. Nuk bien në letargji dhe nuk migrojnë. Aktiviteti i tyre është natën dhe ditën. Jetëgjatësia e tyre është 7 – 8 vjet.	Evropë, Azi, Amerikë veriore, Afrikë veriore, Zelandë e Re, Azor, Kretë, Maltë.	Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 14. Artificiale/tokësor e. Mund të haset në habitate të ndryshme si: fusha, pyje të hapura, shkurre, parqe dhe zona të banuara.	Korbiliq, Pleshin.	Kaçanik, Ferizaj.	I panjohur. Trendi i popullatave në nivel evropian nuk është i njohur mirë, por edhe në Kosovë nuk ka të dhëna të mjaftueshme për trendin e popullatës.	Shqetësim më i vogël, LC.
13	<i>Mustela putorius</i> <i>Carnivora:</i> <i>Mustelidae</i> <i>Qelbësi</i>	Ka trup të hollë dhe të zgjatur, kokë të gjerë dhe gjymtyrë të shkurtra. Meshkujt janë më të mëdhenj se femrat. Gjatësia trupore e meshkujve sillet prej 35 – 46 dhe e bishitit prej 11.5 – 17 cm, kurse e femrave 29 – 40 dhe e bishitit prej 8.4 – 15 cm. Pësia trupore është midis 1 – 2.5 kg. Gjaj i parapëlqyer i këtij lloji janë: brejtësit, shpendët, vezët dhe zogjtë e tyre, lepujt,	Evropë, Azi perëndimore.	1. Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 5. Vende ujore (kontinentale); 14. Artificiale/tokësor e. Mund të haset kryesisht në zona të ulëta pyjore, kullosa, sipërfaqe me kultura bujqësore, zona të banuara dhe përreth tyre, por edhe pranë brigjeve të lumenjve dhe kënetave.	Korbiliq, Nerodime e Epërme, Firaj.	Kaçanik, Ferizaj, Shtëpcë.	I qëndrueshëm. Trendi global i popullatave është në rënie. Në bazë të vërejtjeve në Kosovë, vlerësohet se nënpopullatat e këtij lloji janë të qëndrueshme	Shqetësim më i vogël, LC.

		amfibet, insektet, skrrajat e shiut etj. Qelbësi është pre e dhelprave, qenit, maceve të egra dhe atyre shtëpiake. Janë kafshë të vetmuara dhe janë aktive natën ose herët në agim. Territorin e mbrojnë edhe nga individët e të njëjtës gjini duke e markuar me një aromë shumë të rëndë të sekretuar nga gjëndrat anale. Nuk migron dhe nuk bie në letargji. Jeton deri në 6 vjet.						
14	<i>Sciurus vulgaris</i> <i>Carnivora:</i> <i>Mustelidae</i> <i>Ketri</i>	Janë kafshë të shkathëta dhe vigjilente. Ngjyra e trupit varion në stinë të ndryshme, gjatë verës gëzofi është i kuqërremtë, gri ose kafe, kurse gjatë dimrit dominojnë ngjyrat e errëta. Ana barkore ka ngjyrë të bardhë. Gjatësia e trupit është prej 18 – 24 cm, bishti prej 14 – 20 cm, kurse pesha trupore prej 220 – 435 gr. Ushqehen kryesisht me fara dhe fruta drunjsh, si dhe me kërpudha, por ndonjëherë edhe me vezë shpendësh. Janë aktivë gjatë ditës, herët në agim dhe në muzg. Kohën më të madhe qëndrojnë në drunj. Jetojnë mesatarisht prej 2 – 7 vjet (Gumell & Wanters 1999).	Palearktik.	1. Pyje; 14. Artificiale/tokësore. Haset në zonat malore të përziera dhe ha-lore por edhe në zonat periferike të kopshteve dhe parqeve.	Korbiliq, Nerodime e Epërme, Shtërpcë.	Kaçanik, Ferizaj, Shtërpcë.	I qëndrueshëm. Trendi i popullatave në nivel global është në rritje. Edhe në Kosovë trendi i nënpopullatave të këtij lloji është stabil.	Shqetësim më i vogël, LC.
15	<i>Sus scrofa</i> <i>Artiodactyla: Suidae</i> <i>Derri i egër</i>	Trupin e kanë të mbuluar me qime të trasha me ngjyrë të zezë, kuqërreme ose të hirtë në të bardhë, me një kreshtë përgjatë shpinës. Gjatësia trupore është prej 153 – 240 cm, lartësia deri	Në të gjitha kontinentet, me përjashtim të Antarktikut	1. Pyje; 3. Shkurre; 14. Artificiale/tokësore. Gjendet në një gamë të gjerë habitatesh, si zona pyjore të ulëta dhe të larta të cilat nuk përballen me	Papaz.	Ferizaj.	Në rritje. Trendi i popullatave është i qëndrueshëm dhe në rritje, në nivel evropian dhe në Kosovë.	Shqetësim më i vogël, LC.

		në 0.9 m, kurse pesha trupore prej 66 – 350 kg. Meshkujt janë zakonisht më të mëdhenj se femrat. Ushqehen me fara, fruta, zhardhokë bimësh, insekte dhe kurrizorë të imët, si: reptilë, shpendë dhe gjitarë. Është pre e ujqe dhe rrëqebullit në vendin tonë, kurse në vende të tjera edhe e luanit, leopardit, krokodilit, pitonit etj. Lëviz kryesisht natën dhe herët në agim, por edhe gjatë ditës. Jetojnë në grupe prej 6 – 20 individësh ose edhe më shumë. Për të vegjlit përkujdesen vetëm femrat. Jetojnë deri në 20 vjet (Graves 1984).		temperatura ekstreme dhe të cilat janë të pasura me vegjetacion të dendur dhe shkurre. Gjithashtu, haset në toka bujqësore të mbjella me drithëra.				
16	<i>Talpa caeca</i> <i>Eulipotyphla:</i> <i>Talpidae</i> <i>Urithi i verbër</i>	Trupin e kanë të mbuluar me qime të buta, të dendura dhe me shkëlqim. Trupi i tyre ka ngjyrë gri të errët në të zezë, kurse shputat e kuqërreme. Është i ngjashëm me urithët e tjerë, vetëm se te ky lloj sytë janë të mbuluar me një membranë të përhershme, që bën që kafsha të jetë plotësisht e verbër. Gjymtyrët i ka të fuqishme, të cilat përfundojnë me kthetra të përshtatshme për rrëmihje. Ushqehet kryesisht me pakurrizorë, si: krimba të tokës të cilët e përbëjnë rreth 90 % të menysë, pastaj me larva të insekteve, kërmij etj. Jetëgjatësia është rreth 5 vjet.	Lloj endemik i Evropës, por është hasur edhe në Turqi.	1. Pyje; 4. Kullosa; 14. Artificiale /tokësore. Ky lloj mund të haset në livadhe, kullosa, kopshte, pastaj në zona kodrinore-malore e më rrallë në zona subalpine dhe alpine deri në 2000 m.	Koshare, Biçec.	Ferizaj, Kaçanik.	I qëndrueshëm. T rendi i nënpopullatave të këtij lloji është i qëndrueshëm edhe pse në disa lokalitete pamjaftueshëm i njohur.	Shqetësim më i vogël, LC.

17	<i>Vulpes vulpes</i> <i>Carnivora: Canidae</i> <i>Dhëpra</i>	Ky lloj karakterizohet me trup të zgjatur, bisht të gjatë dhe gjymtyrë të shkurtra. Trupi është i mbuluar me gëzof prej qimeve të buta dhe të dendura. Ngjyra e trupit është e kuqërreme, kafe ose në të verdhë, ndërsa maja e bishtit dhe pjesa ventrale e kokës dhe qafës janë me ngjyrë të bardhë, kurse gjymtyrët, putrat dhe pjesët e jashtme të veshëve kanë ngjyrë të zezë. Gjatësia trupore është prej 50 – 90 cm, bishti prej 30 – 60 cm dhe pesha trupore prej 3 – 14 kg. Zakonisht, meshkujt janë më të mëdhenj se femrat. Janë omnivorë dhe ushqehen me brejtës, lepuj, insekte dhe fruta. Është lloj i specializuar në gjuajtjen e minjve. Jetëgjatësia e këtij lloji është deri në 10 vjet (Jones & Theberge 1982; Mc Donald 2001; Mc Donald & Reynolds 2005).	Është i përfaqësuar me një numër të madh të nënllojeve dhe haset në Evropë, Afrikë veriore, Azi, Amerikë veriore, Australi, Kanada, Meksikë etj.	1. Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 5. Vende ujore (kontinentale); 14. Artificiale/tokësore. Haset në mjedise të ndryshme si pyje, shkurre, zona bujqësore, afër vendeve të banuara etj.	Nerodime të Poshtme.	Ferizaj.	I qëndrueshëm. Nënpopullatat e këtij lloji janë stabile në Kosovë, por edhe në vendet fqinje.	Shqetësim më i vogël, LC.
18	<i>Sciurus vulgaris</i> <i>Carnivora: Mustelidae</i> <i>Ketri</i>	Janë kafshë të shkathëta dhe vigjilente. Ngjyra e trupit varion në stinë të ndryshme, gjatë verës gëzofi është i kuqërremtë, gri ose kafe, kurse gjatë dimrit dominojnë ngjyrat e errëta. Ana barkore ka ngjyrë të bardhë. Gjatësia e trupit është prej 18 – 24 cm, bishti prej 14 – 20 cm, kurse pesha trupore prej 220 – 435 gr. Ushqehen kryesisht me fara dhe fruta drunjsh, si dhe me kërpudha, por ndonjëherë edhe me	Palearktik.	1. Pyje; 14. Artificiale/tokësore. Haset në zonat malore të përziera dhe halore por edhe në zonat periferike të kopshteve dhe parqeve.	Bjeshkët e Sharrit.	Shtërpcë, Kaçanik.	I qëndrueshëm. Trendi i popullatave në nivel global është në rritje. Edhe në Kosovë trendi i nënpopullatave të këtij lloji është stabil.	Shqetësim më i vogël, LC.

		vezë shpendësh. Janë aktivë gjatë ditës, herët në agim dhe në muzg. Kohën më të madhe qëndrojnë në drunjt. Jetojnë mesatarisht prej 2 – 7 vjet (Gumell & Wanters 1999).						
19	<i>Vulpes vulpes</i> <i>Carnivora: Canidae</i> <i>Dhelfra</i>	Ky lloj karakterizohet me trup të zgjatur, bisht të gjatë dhe gjymtyrë të shkurtra. Trupi është i mbuluar me gëzof prej qimeve të buta dhe të dendura. Ngjyra e trupit është e kuqërreme, kafe ose në të verdhë, ndërsa maja e bishtit dhe pjesa ventrale e kokës dhe qafës janë me ngjyrë të bardhë, kurse gjymtyrët, putrat dhe pjesët e jashtme të veshëve kanë ngjyrë të zezë. Gjatësia trupore është prej 50 – 90 cm, bishti prej 30 – 60 cm dhe pesha trupore prej 3 – 14 kg. Zakonisht, meshkujt janë më të mëdhenj se femrat. Janë omnivorë dhe ushqehen me brejtës, lepuj, insekte dhe fruta. Është lloj i specializuar në gjuajtjen e minjve. Jetëgjatësia e këtij lloji është deri në 10 vjet (Jones & Theberge 1982; Mc Donald 2001; Mc Donald & Reynolds 2005).	Është i përfaqësuar me një numër të madh të nënllojeve dhe haset në Evropë, Afrikë veriore, Azi, Amerikë veriore, Australi, Kanada, Meksikë etj.	1. Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 5. Vende ujore (kontinentale); 14. Artificiale/tokësor e. Haset në mjedise të ndryshme si pyje, shkurre, zona bujqësore, afër vendeve të banuara etj.	Bjeshkët e Sharrit.	Shtërpcë, Kaçanik.	I qëndrueshëm. Nënpopullatat e këtij lloji janë stabile në Kosovë, por edhe në vendet fqinje.	Shqetësim më i vogël, LC.
20	<i>Myotis daubentonii</i> <i>Chiroptera:</i> <i>Vespertilionidae</i> <i>Lakuriq nate i Daubenton-it</i>	Ky lloj është midis 45 dhe 55 mm i gjatë, me gjerësi krahësh prej 240 deri 275 mm dhe peshë ndërmjet 7 dhe 15 g. Ushqehet me insekte ujore, pastaj Lepidoptera, Diptera dhe Hemiptera. E kërkon ushqimin në	Evropë, Azi.	1. Pyje, 3. Shkurre; 5. Vende ujore (kontinentale); 6. Zona shkëmbore (p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore), 7. Shpella dhe habitate	Sharr.	Shtërpcë, Kaçanik.	I panjohur. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për gjendjen e popullatave të këtij lloji në Kosovë. Trendi i popullatave në	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.

		trupat ujqorë, natyrorë dhe artificialë (duke përfshirë fjqoret), nganjëherë në pyje ose mjedisë me vegjetacion të pakët. Dimëron në një gamë të gjerë të habitateve të nëndheshme. Distanca më e gjatë e regjistruar e lëvizjes gjatë lëvizjeve sezonale është 257 km. (Hutterer et al. 2005). Çiftëzimi ndodh gjatë vjeshtës dhe fekondimi bëhet në pranverën e ardhshme (Hutson et al. 2007b).		nëntokësore (joujore), 14. Artificiale/tokësor e; 15. Artificiale /ujore & Detare; 9. Detare neritike.			nivel evropian është në rritje.	
21	<i>Plecotus auritus</i> Chiroptera: <i>Vespertilionidae</i> Lakuriq nate, vesh gjatë i zakonshëm	Ky lloj ka veshë të veçantë, të gjatë dhe me një palesë të veçantë. Individit i rritur ka një gjatësi prej 4.5-4.8 cm, një bisht prej 4.1-4.6 cm, një gjatësi të ekstremiteteve të përparme 4-4.2 cm dhe veshë 3.3-3.9 cm në gjatësi. Ushqehet kryesisht me luntura dhe miza. E kërkon ushqimin në afërsi të strofullit në pyje gjithënjë dhe halore, përgjatë gardheve dhe në pemë të izoluara në parqe dhe kopshte. Në verë strofullon në koloni në ndërtesa (nënkulme, hambarë, kanale kullimi), vrima pemësh, dhe në kuti të dedikuara për lakuriqë. Individët e vetmuar, gjithashtu, strofullojnë në vende nëntokësore. Në dimër hibernon në shpella, miniera, ndërtesa dhe herë pas here në pemë. Ky është një lloj sedentar (Hutson et al. 2008a).	Evropë, Azi	1. Pyje, 3. Shkurre, 7. Shpella dhe habitate nëntokësore (joujore); 14. Artificiale/tokësore.	Dy lokalitete në Sharr.	Shtërpcë, Kaçanik.	I panjohur. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për gjendjen e nënpopullatave të këtij lloji në Kosovë. Janë vëzhguar vetëm disa individë. Trendi i popullatave në nivel evropian po ashtu nuk është mjaftueshëm i njohur.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.

Nr.	Emërtimi i resursit natyror/GASTROPODA	Të dhënat e përgjithshme	Përhapja e përgjithshme	Lloji i habitatit	Përhapja në Kosovë	Komuna	Trendi i popullatës	Lloji
1	<i>Terranigra kosovica</i> <i>Littorinimorpha:</i> <i>Hydrobiidae</i>B72:B73	Guaska është e vogël (gjatësia 1.6-2.2 mm, gjerësia 0.8-1.1 mm), e pangjyrë, forma ovoide-cilindrike me maje të shtypur dhe dredha lehtas të fryra. Apertura është ovoide, rrethore në maje, peristoma e hollë, dhe umbilikusi në formë të prerë apo i mbyllur (Radoman 1978).	Kosovë	Vende ujore (kontinentale); Sisteme ujore karstike dhe të tjera nëntokësore). Është lloj nëntokësor (Radoman 1983). I banon akuiferët karstikë dhe ujërat intersticiale të shtresës nëntokësore të rërës në burimet karstike.	Dy lokalitete në Nerodime të Epërme, Caralevë.	Ferizaj, Shtime.	Në rënie. Ky lloj nuk është gjetur gjatë hulumtimit të vitit 2018 në të paktën 2 nga 4 lokalitetet e njohura nga literatura. Kjo, nuk do të thotë patjetër se këto nënpopullata janë zhdukur, por është një indikator për rënie të nënpopullatave të këtij lloji.	I cenuar, VU.
2	<i>Vertigo moulinsiana</i> <i>Stylommatophora:</i> <i>Vertiginidae</i>	Guaska e këtij lloji ka formë vezake, me ngjyrë të verdhë ose të kuqe, e tejdukshme, e shkëlqyeshme dhe gati e lëmuar, me 3.5 deri 4.5 përdredhje konvekse, e fundit nga to është shumë e madhe, gati sa 2/3 e gjatësisë totale. Apertura është me 4 shtresime të ngushta, peristoma e mprehtë, lehtas e relektuar dhe zakonisht e lidhur me një kallus të dobët parietal. Madhësia e guaskës është 2.25 – 2.75 mm, kurse gjerësia 1.3 -1.65 mm. Ky lloj preferon habitate të lagështa, përkohësisht të mbuluara nga uji. Vështirë e toleron çfarëdo çrregullimi të shkaktuar nga njeriu, kullotjen dhe vjeljen e kullosave. Është një lloj indikator i Natura 2000.	Lloj evropian. Nga Irlanda deri në Rusi dhe Afrikë veriore, por popullatat kryesore janë në Evropën perëndimore dhe qendrore. Ka vetëm disa gjetje të njohura nga Europa jugore dhe Afrika veriore. Kufiri jugor i përhapjes së llojit nuk është mirë i njohur (Seddon and Holyoak 1993; Welter-Schultes 2012).	Vende ujore (kontinentale); Moçale, kënetë, moçalishte [përgjithësisht mbi 8 ha]; Liqene të ujërave të ëmbla sezonale/të përhershme [mbi 8 ha]; Kënetë/basene të përhershme të ujërave të ëmbla [përafërsisht 8 ha]; Kënetë/basene të përkohshme të ujërave të ëmbla [nën 8 ha]).	Drajokoc.	Shtërpcë.	Në rënie. Ka dëshmi për rënie të madhësisë së popullatës së këtij lloji, numrit të nënpopullatave dhe kualitetit të habitatit në shumë vende evropiane.	I cenuar, VU.

3	<i>Campylaea ljubetenensis</i> (<i>Gastropoda: Stylommatophora: Helicidae</i>)	Guaska e këtij lloji është diskoidale me ngjyrë të verdhë në të bardhë me tre shirita të kaftë, i ka 4-5 përdredhje të shtrira, pjesa e epërme pothuajse e rrafshët, pjesa e poshtme konvekse, dredha e fundit rrethore dhe thellësisht e rënë afër aperturës, margjinat e bardha dhe lehtas të trasha, të palidhura me anën paerietale, umbilikusi i ngushtë. Gjatësia e guaskës është 13- 18 mm, kurse gjerësia 23-25 mm. Sipas listës së Fauna Europaea, ky lloj konsiderohet si nënllloj i Cattania trizona (Rossmässler, 1835), por sipas Groenenberg et al. (2016) ky është një lloj i veçantë dhe i takon gjinisë Campylaea.	Kosovë, Maqedoni (Dedov 2003).	Zona shkëmbore [p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore]. Ky lloj banon në habitatet e shkëmbinjve gëlqerorë. Habitatet e përshtatshme përfshijnë shkëmbinj të vegjël deri të mëdhenj dhe gryka, ku ato gjenden në çarje ose midis gurëve.	Gllloboqicë.	Kaçanik.	I panjohur. Megjithëse pak dihet rreth trendit të tanishëm të popullatës, nuk ka arsye të supozojmë ndonjë luhatje ekstreme ose rënie të numrit të individëve maturë, sepse habitatit gëlqeror, ku ndodhen këto kafshë, nuk është i kërcënuar nga aktiviteti njerëzor.	Gati i kërcënuar, NT.
4	<i>Orcula wagneri</i> (<i>Gastropoda: Stylommatophora: Orculidae</i>)	Guaska pupifforme me maje të gjerë koni ke rrethore, me ngjyrë të verdhë ose në të kuqe, me brirëza periostakalë, që prodhojnë shkëlqim të mëndafshët, i ka 7-8 përdredhje të lehta konvekse, e fundit e të cilave lehtas në rënie, apertura me kallus të fortë palatal, umbilikusi shumë i ngushtë. Gjatësia e guaskës është 5.3 – 6.5 mm, kurse gjerësia 2.9 – 3.3 mm (Harl et al. 2011; Sturany and Wagner 1915). Ky lloj, zakonisht, gjendet nën gurë apo midis tu fave të barit. Sipas Fauna Europaea, ekzistojnë dy nënllloje të këtij	Greqi, Kosovë, Maqedoni, Mali i Zi, Serbi, Shqipëri.	Kullosa (4.4. Kullosa të klimës mesatare); 6. Zona shkëmbore (p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore). Ky lloj mund të gjendet në livadhe alpine dhe subalpine (mbi 1800-2000 m) në substrate gëlqerore dhe haset zakonisht nën gurë dhe midis tufave të barit, e nganjëherë në afërsi të bazës së shkëmbinjve të mëdhenj.	Luboten, Brezovicë.	Shtërpcë.	I panjohur. Megjithëse pak dihet rreth trendit të tanishëm të popullatës, nuk ka arsye të supozojmë ndonjë luhatje ekstreme ose rënie të numrit të individëve adultë, sepse habitatit gëlqeror, ku ndodhen këto kafshë, nuk është i kërcënuar nga aktiviteti njerëzor.	

		lloji, O. w.wagneri Sturany, 1914 dhe O.w. ljubetensis Sturany, 1914. Lidhja midis tyre, sikundër edhe me O. schmidtii (Küster, 1843) duhet të qartësohet (Harl et al. 2014).						
Nr.	Emërtimi i resursit natyror/Diplopoda	Të dhënat e përgjithshme	Përhapja e përgjithshme	Lloji i habitatit	Përhapja në Kosovë	Komuna	Trendi i popullatës	Lloji
1	<i>Brachydesmus ljubetensis</i> Polydesmida: Polydesmidae	Ky lloj i takon grupit ljubetensis, në të cilin fusha e setave gonopodale është e vendosur medialisht në anën kaudale, në kufi midis prefemurit dhe femurit (Antić et al. 2013).	Kosovë, Maqedoni.	Shpella dhe habitate nëntokësore (joujore) ; Shpella; Habitata të tjera nëntokësore).	Luboten, Kaçanik.	Kaçanik.	I panjohur.	I cenuar, VU.
2	<i>Leptoiulus macedonicus</i> Julida: Julidae	Ky është një lloj endemik i Ballkanit, që parapëlqen lartësi të mëdha mbidetare (Beron 2008; Makarov et al. 2004).	Greqi, Kosovë, Maqedoni, Shqipëri.	1. Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare). Ky lloj ndodhet kryesisht në pyjet alpine, kryesisht të ahut, në shtresën e detritusit apo nën gurë (Attems 1929; Kime & Enghof 2017).	Luboten.	Kaçanik.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.
3	<i>Megaphyllum crassum</i> Julida: Julidae	Ky lloj i takon gjinisë Megaphyllum Verhoef, 1894, që është gjini europon-tomediterane dhe një nga gjinitë më të llojllojshme dhe taksonomikisht më komplekse të familjes Julidae (Lazányi et al. 2017).	Kosovë, Maqedoni.	1. Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare). Ky lloj ndodhet kryesisht në zona pyjore.	Luboten, Kaçanik.	Kaçanik.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.
4	<i>Typhloglomeris ljubetensis</i> Glomerida: Glomeridae	Ky është një lloj epigjeik me ngjyra të ndryshme. Guaska e kokës e ka bazën ngjyrë kafe të mbyllët, me nuanca kah e verdha e çelët (Attems 1929).	Kosovë, Maqedoni.	1. Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare). Ndodhet kryesisht në pyje (zakonisht të ahut), në detritus apo nën gurë (Attems 1929).	Luboten.	Kaçanik.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.

5	<i>Typhloiulus albanicus</i> <i>Julida: Julidae</i>	Ky është një lloj kavernikol, që jeton mbi tokë. Labrumi është i përbërë nga një rend prej 16 setash. Këmbët e mashkullit në pjesën e përparme të trupit e kanë një jastëk ngjitur të vogël, por shumë të theksuar në tibia; ky jastëk mungon në femur (Vagalinski et al. 2015).	Kosovë, Maqedoni.	1. Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare); 7. Shpella dhe habitate nëntokësore (joujore) (7.1 Shpella, 7.2. Habitatet të tjera nëntokësore). Ky lloj ndodhet kryesisht në pyje ahu dhe në shpella e habitate të tjera nëntokësore (Attems 1929).	Luboten, Kaçanik .	Kaçanik.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.
Nr.	Emërtimi i resursit natyror/AMPHIBIA	Të dhënat e përgjithshme	Përhapja e përgjithshme	Lloji i habitatit	Përhapja në Kosovë	Komuna	Trendi i popullatës	Lloji
1	<i>Triturus cristatus</i> <i>Salamandridae</i> <i>Tritoni me kreshta</i>	Është lloj me një përhapje të gjerë në mbarë Evropën, ndërsa në Kosovë është i lokalizuar kryesisht në ultësira dhe vende me ujëra të qeta. Madhësia mesatare e trupit është deri në 16 cm. Trupi është i hollë, ndërsa koka mjaft e gjerë. Tek meshkujt, në anën ventrale të trupit ndodhet një hulli me ngjyrë të verdhë, e cila mungon tek femrat. Në pjesët anësore të trupit ka pika me ngjyrë të bardhë. Në periudhën e shumimit seksual te meshkujt paraqitet një e ngritur lëkurore, që shtrihet përgjatë tërë gjatësisë së trupit. Riprodhimi bëhet në ujërat e përherëshme dhe në ujërat gjysmë të rrjedhshme si pellgje, rrallë liqene, gurore të përmytura, kanale vaditëse dhe kanale. Përdorimi i pellgjeve të vogla është tipik në të gjithë vargun e përhapjes.	Austri, Bjellorusi, Belgjikë, Çeki, Danimarkë, Estoni, Francë, Gjermani, Hungari, Kosovë, Letoni, Lihtenshtajn, Lituani, Luksemburg, Mbretëri e Bashkuar, Moldavi, Holandë, Norvegji, Poloni, Rumani, Rusi, Serbi, Sllovaki, Suedi, Zvicër, Ukrainë.	1 Pyje (1.1 Pyje boreale, 1.4 Pyje të klimës mesatare); 3. Shkurre (3.3 Shkurre boreale, 3.4. Shkurre të klimës mesatare). Ky lloj mund të gjendet në habitate të modifikuara, edhe pse nuk konsiderohet të jetë shumë i adaptueshëm. re të mbuluara me bar, livadhe, kulloza dhe shkurre	Jezerc, Ivajë.	Ferizaj, Kaçanik.	Në rënie. Në disa vende evropiane, popullatat e këtij lloji janë në rënie. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për gjendjen e nënpopullatave të këtij lloji në Kosovë, por është vëzhguar tendencë e rënies së nënpopullatave në disa nga lokalitetet e vrojtura.	I cenuar, VU.

2	<i>Bombina variegata</i> Anura: <i>Bombinatoridae</i> <i>Barkverdha</i>	Madhësia trupore është 28-56 mm, kurse peshon ndërmjet 2.3 dhe 12 g. Në bazë të kësaj karakteristike, këto bretkosa janë vendosur në mesin e anëtarëve më të vegjël të familjes Bombinatoridae. Në anën shpinore të trupit lëkura ka ngjyrë të murrmë në bojë kafe, shpesh me pika të ndritshme. Femrat prodhojnë deri në 300 vezë në një vit. Pasi që ky lloj i bretkosës nuk ka fshikëza vokale, atëherë gjatë periudhës së shumimit meshkujt lëshojnë një zë të qetë, në mënyrë që t'i joshin femrat për çiftëzim. Për shkak të lëvizjes së shpejtë të formave juvenile, shpesh zgjerohen në hapësira të mëdha.	Austri, Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Çeki, Francë, Gjermani, Greqi, Hungari, Holandë, Itali, Kosovë, Kroaci, Lihtenshtajn, Luksemburg, Maqedoni, Mali i Zi, Poloni, Rumani, Serbi, Sllovaki, Slloveni, Shqipëri, Zvicër, Ukrainë.	1 Pyje (1.1 Pyje boreale, 1.4 Pyje të klimës mesatare); 3. Shkurre (3.3 Shkurre boreale, 3.4. Shkurre të klimës mesatare); 4 Kullosa (4.4 Kullosa të klimës mesatare); 5 Vende ujore (kontinentale) (5.2 Lumenj, përrenj, përroska periodike/të përkohshme/të parregullta, 5.3. Ligatina të dominuara nga shkurret); 15 Artificiale – ujore (15.3. Basene të akuakulturës, 15.7. Toka të ujitura [përfshirë kanalet ujitore]). Zakonisht jetojnë përgjatë lumenjve dhe përroskave ujore, por i gjejmë dhe në gropa argjile dhe zhavorresh. Mund të hasen në mjedise të ndryshme të lartësive mbidetare, prej 100 deri në 2100 m.	Kaçanik, Ferizaj.	Kaçanik, Ferizaj.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.
3	<i>Pelophylax ridibundus</i> Anura: <i>Ranidae</i>	Ky lloj mund të arrijë një gjatësi maksimale të trupit prej 17 centimetrash, por meshkujt mbeten gjithnjë me trup më të vogël (rreth 12 cm). Koka është proporcionale e madhe dhe këmbët e prapme janë të gjata, e kjo u jep atyre aftësi të shkëlqyera të hedhjes. Ekziston një ndryshim i madh në ngjyrën e	Afganistan, Arabi Saudite, Armeni, Austri, Azerbajxhan, Bahrein, Bjellorusi, Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Çeki, Danimarkë, Francë, Gjeorgji,	Shkurre (3.3 Shkurre boreale, 3.4. Shkurre të klimës mesatare); 5 Vende ujore (kontinentale) (5.3. Ligatina të dominuara nga shkurret); 7. Shpella dhe habitate nëntokësore (joujore); 14. Artificiale /tokësore (14.4.	Ferizaj, Kaçanik, Shtërpçë.	Ferizaj, Kaçanik, Shtërpçë.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.

		trupit, duke filluar nga jeshile e errët deri në bojëkafë ose gri, ndonjëherë me disa vija të lehta të gjelbra. Ushqimi i tyre përbëhet nga pilivesat dhe insekte të tjera, merimangat dhe krimbat e tokës. Bretkosat e rritura ushqehen edhe me brejtës të vegjël dhe nganjëherë me amfibë dhe peshq të vegjël (Pasuljević 1968).	Gjermani, Greqi, Holandë, Hungari, Iran, Irak, Kazakistan, Kosovë, Kinë, Kroaci, Kirgizistan, Letoni, Lituani, Maqedoni, Moldavi, Mali i Zi, Poloni, Rumani, Rusi, Serbi, Sllovaki, Slloveni, Taxhikistan, Turqi, Turkmenistan, Ukrainë, Uzbekistan.	Kopshte rurale). Ky lloj kryesisht haset në ujëra të ndenjura.				
4	<i>Salamandra salamandra Caudata: Salamandridae E bukura e dheut</i>	Ky lloj është mjaft i përhapur. Madhësia e trupit arrin nga 250 deri 300 mm. Femrat janë zakonisht më të mëdha se meshkujt, por karakterizohen me ekstremitete më të shkurtra. Karakterizohet me prezencën e bishtit, që është më i shkurtër se trupi. Në anën shpinore dhe në pjesët anësore të trupit ka ngjyrë të zezë, me njolla të verdha. Ana barkore ka kryesisht ngjyrë të zezë. Ka aftësi të përshtatet në ndryshimet e mjedisit jetësor (Gasc et al. 1997).	Andorrë, Austri, Belgjikë, Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Çeki, Francë, Gjermani, Greqi, Holandë, Hungari, Itali, Lihtenshtajni, Luksemburg, Kosovë, Kroaci, Mali i Zi, Maqedoni, Poloni, Portugali, Rumani, San-Marino, Serbi, Sllovaki, Slloveni, Spanjë, Shqipëri, Zvicër, Ukrainë.	1 Pyje (1.1 Pyje boreale, 1.4 Pyje të klimës mesatare); 4 Kullosa (4.4 Kullosa të klimës mesatare); 5 Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.2 Lumenj, përrrenj, përroska periodike/të përkohshme/të parregullta, 5.3. Ligatina të dominuara nga shkurret). Jeton kryesisht në mjedise ligatinore dhe pyje. Mund të gjendet gjithashtu në lëndina, lumenj dhe liqene. Ky lloj parapëlqen mikrohabitete të mbuluara me	Bjeshkët e Sharrit.	Shtërpcë, Kaçanik.	I panjohur. Deri vonë popullatat e këtij lloji kanë qenë të qëndrueshme, por në vitet e fundit, për shkak të degradimit të pyjeve dhe erozionit të rrjedhës së lumenjve, është vërejtur një rënie e lehtë në madhësinë e popullatës. Ekziston nevojë për një hulumtim më të hollësishëm për të përcaktuar prirjen e kësaj rënieje.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.

				gjethe të dendura dhe myshk. Mund të haset prej nivelit të detit deri në 2500 m.				
5	<i>Bufotes viridis</i> <i>Anura: Bufonidae</i> <i>Bretkosa e gjelbër</i>	Ka madhësi të trupit nga 4.5 deri në 12 cm. Karakteristikë e veçantë e këtij lloji është se i ka gjëndrat parotide-pasveshore shumë të theksuara, të vendosura menjëherë pas syve. Lëkura e trupit nga ana dorzale është e pajisur me gungëza gjëndërorë ngjyrë të gjelbër ulliri, si dhe disa pika të kuqërremta në pjesët anësore të ekstremiteteve. Ana ventrale e trupit ka ngjyrë të hirit të ndritshme. Gjatë periudhës së shumimit, femrat marrin ngjyrë të gjelbër më të theksuar. Sa i përket përhapjes, konsiderohet si lloj me përhapje shumë të gjerë që nga lartësitë e mëdha mbidetare e deri te pjesët me të ulëta.	Austri, Bjellorusi, Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Çeki, Estonia, Francë, Gjermani, Greqi, Hungari, Itali, Kazakistan, Kosovë, Kroaci, Letoni, Lituani, Moldavi, Mali i Zi, Poloni, Rumani, Rusi, Serbi, Sllovaki, Slloveni, Spanjë, Shqipëri, Zvicër, Ukrainë.	1 Pyje (1.4 Pyje të klimës mesatare); 3. Shkurre (3.3 Shkurre boreale, 3.4. Shkurre të klimës mesatare); 4 Kullosa (4.4 Kullosa të klimës mesatare); 5 Vende ujore (kontinentale) (5.3. Ligatina të dominuara nga shkurret); 14 Artificiale/tokësore (14.4 Kopshte rurale, 14.5 Zona urbane); 15 Artificiale Ujore (15.3. Basene të akuakulturës). Ky lloj mund të jetojë në pyje, stepa pyjore, stepa, gjysmëshkretëtira dhe shkretëtira. Mund të gjendet edhe në vende të lagështa, por edhe në vende të thata.	Ferizaj.	Ferizaj.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.
Nr	Emërtimi i resursit natyror/AVES	Të dhënat e përgjithshme	Përhapja e përgjithshme	Lloji i habitatit	Përhapja në Kosovë	Komuna	Trendi i popullatës	Lloji
1	<i>Accipiter brevipes</i> <i>Accipitriformes: Accipitridae</i> <i>Gjeraqina këmbëshkurtër</i>	Madhësia e këtij lloji është 30–37 cm, mashkulli peshon 140–275 g, femra 183–290 g, kurse hapja e krahëve është 64–74 cm. Është lloj shtegtar. Ushqehet kryesisht me hardhuca dhe insekte të mëdha (BirdLife International 2018a).	Europa juglindore dhe lindore, Ukraina dhe Rusia jugperëndim ore deri në Kazakistanin perëndimor, më shumë i lokalizuar në Turqi, Kaukaz, Irak dhe Iran. Mendohet se	1 Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare); 14. Artificiale/tokësore (14.3. Plantacione). Ky lloj mund të gjendet në fusha pyjore, shpesh pranë ujit, dhe mund të gjendet deri në 1000 m (BirdLife International 2018a).	Dy lokalitete afër fshatit Gjurgjedell.	Kaçanik.	I panjohur.	I cenuar, VU.

			dimëron kryesisht në zonën lindore të Sahelit të Afrikës nënsahariane.					
Nr.	Emërtimi i resursit natyror/REPTILIA	Të dhënat e përgjithshme	Përhapja e përgjithshme	Lloji i habitatit	Përhapja në Kosovë	Komuna	Trendi i popullatës	Lloji
1	<i>Coronella austriaca</i> <i>Squamata:</i> <i>Colubridae</i> <i>Gjarpri i butë</i>	Është gjarpër johelmues dhe shumë i ngathët. Gjatësia e trupit është 80 – 90 cm. Trupi është i mbuluar me lëvore të lëmuara me shkëlqim. Mashkulli, në anën shpinore karakterizohet me ngjyrë hiri të errët ose të verdhë në të kuqërreme, kurse te femra dominon ngjyra e hirit. Ky lloj ushqehet me reptile të tjera dhe gjitarë të imtë. Është ovovivipar. Në muajin shtator zakonisht femrat i lindin 5 – 8 të vegjël, e rrallë ndonjëherë edhe deri në 15.	Armeni, Austri, Azerbajxhan, Bjellorusi, Belgjikë, Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Çeki, Estoni, Finlandë, Francë, Gjeorgji, Gjermani, Greqi, Iran, Itali, Kazakistan, Kosovë, Kroaci, Letoni, Lituani, Luksemburg, Maqedoni, Mbretëri e Bashkuar, Moldavi, Mali i Zi, Holandë, Norvegji, Poloni, Portugali, Rumania, Rusi, Serbi, Sllovaki, Slloveni, Spanjë, Suedi, Shqipëri, Zvicër, Turqi, Ukrainë.	Mund të haset kryesisht në viset kodrinore shkëmbore të thata, afër pyjeve, por edhe në vise të larta malore deri në 2000 m lartësi mbidetare.	Caralevë, Nerodime e Epërme.	Shtime, Ferizaj.	Në rënie. Trendi i popullatave në nivel global është në rënie e sipër. Në Kosovë, gjithashtu, nënpopullatat e këtij lloji kanë trend negativ	Gati i kërcënuar, NT.
2	<i>Natrix natrix</i> <i>Squamata:</i> <i>Colubridae</i> <i>Gjarpri i barit</i>	Është gjarpër johelmues dhe i padëmshëm. Është shumë lehtë i	Evropë, Afrikë veriore, Azi perëndimore.	Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa 5. Vende ujore (kontinentale); 14.	Nerodime e Epërme, Drakoc.	Ferizaj, Shtërpçë.	Në rënie. Në nivel global trendi i popullatave	Gati i kërcënuar, NT.

		identifikueshëm nga gjarpërinjtë e tjerë, për shkak të prezencës së dy njollave në formë gjysmëhëne me ngjyrë të bardhë ose të verdhë, të cilat janë të lokalizuara në të dy anët e pasme të kokës. Ngjyra e trupit është e ndryshme. Nga ana shpinore zakonisht mund të jetë e hirtë, e gjelbër, ngjyrë ulliri ose e spërkatur me njolla të zeza ose bojë kafe, kurse nga ana barkore është tërësisht e ndritshme dhe vetëm kah bishti me njolla të zeza. Ushqehet kryesisht me bretkosa, peshq dhe larva të tyre, si dhe me shtazë të tjera të imta. Është ovipar. Femra prodhon 15 – 20 vezë, e ato të moshuarat edhe deri në 35. Për një muaj e gjysmë ose dy dalin format e reja, të cilat ushqehen me larva të peshqve dhe ujëtokësorëve.		Artificiale/tokësor e; 15. Artificiale/ujore dhe detare Mund të haset zakonisht në ujë ose pranë ujërave të qeta dhe të rrjedhshme, pastaj në kanale, pellgje të lumenjve, por edhe në vende të larta deri në 2000 m.			është në rënie. Në Kosovë, gjithashtu, është vërejtur rënie e popullatave të këtij lloji.	
3	<i>Podarcis tauricus</i> <i>Squamata: Lacertidae</i> <i>Hardhuca e barit</i>	Ky lloj karakterizohet me trup të hollë dhe ngjyra të bukura, që e bën ndër hardhucat më tërheqëse. Koka e vogël kalon në trup pa ndonjë kufi të qartë. Gjatësia totale e trupit është 16 – 18 cm. Ana shpinore e trupit ka ngjyrë të gjelbër të spërkatur me njolla të zeza, të radhitura në tri vija në të dy anët e trupit dhe në mes tyre me dy vija të bardha. Te mashkulli, ana barkore e trupit ka ngjyrë të portokalltë ose kuqërremtë, kurse te femra të bardhë ose të gjelbër. Pjekurinë	Evropë juglindore nga Danubi e deri në Krime dhe në jug deri në detin Mesdhe.	Shkurre; 4. Kullosa; 14. Artificiale/tokësor e. Këtë lloj e hasim kryesisht në zona të hapura, livadhe, fusha dhe ara të punuara, si dhe në toka ranore. Po ashtu, shpesh mund të vërohen në vende të thata e të diellosura mirë, pastaj në vise kodrinore të ulëta dhe me vegjetacion të varfër. Mund të haset në lartësi mbidetare deri mbi 2000 m.	Carralevë.	Shtime.	Në rënie. Trendi i popullatave në nivel global është i qëndrueshëm Në Kosovë në bazë të të dhënave të deritanishme nënpopullatat janë të fragmentuara dhe jostabile.	Gati i kërcënuar, NT.

		seksuale e arrijnë në moshën dyvjeçare (Chondropoulos & Lykakis 1983). Femra prodhon 2 – 10 vezë dy herë brenda një viti, prej gjysmës së majit e deri në qershor dhe prej gjysmës së qershorit e deri në gjysmën e korrikut. Ushqehen me pakurrizorë të ndryshëm.						
4	<i>Testudo hermanni</i> <i>Testudines:</i> <i>Testudinidae</i> <i>Breshka e zakonshme</i>	Është lloj bimëngrënës, por nganjëherë ushqehet edhe me insekte. Gjatësia e trupit është midis 20 dhe 25 cm. Ngjyra e trupit nga ana shpinore është e verdhë me njolla të zeza. Femrat janë më të mëdha se meshkujt. Ato prodhojnë 6 – 8 vezë prej majit e deri në korrik, kurse koha e inkubimit është prej 60 deri në 90 ditë.	Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Francë, Greqi, Itali, Kosovë, Kroaci, Mali i Zi, Ruman, Serbi, Spanjë, Shqipëri, Turqi	Pyje; 3. Shkurre; 14. Artificiale/tokësor e. Ky lloj mund të gjendet kryesisht në habitate të thata dhe shkëmbore, të mbuluara me bar dhe me shkurre, pastaj pranë rrugëve, arave dhe pemishteve në lartësi deri në 500 m. Në Ballkan, ky lloj, megjithatë mund të gjendet edhe në mbi 1300 m (Bertolero et al. 2011).	Firajë, Tifek, Gajre, Nerodime e Epërme, Nerodime e Poshtme.	Shtërpcë, Kaçanik.	Në rënie. Trendi i popullatave në nivel global është në rënie. Në Kosovë, gjithashtu, gjendja e nënpopullatave të këtij lloji është në rënie.	Gati i kërcënuar, NT.
5	<i>Zootoca vivipara</i> <i>Squamata: Lacertidae</i> <i>Hardhuca</i> <i>gjallëpjellëse</i>	Për nga pamja e jashtme, ky lloj i ngjason hardhucës së murit. Gjatësia trupore sillet prej 14 deri në 16 cm. Ngjyra e trupit nga ana shpinore është kafe e mbyllët ose e hirit, e spërkatur me njolla të zeza dhe pika të bardha. Ana barkore e trupit të meshkujt ka ngjyrë të verdhë në të portokalltë dhe me pika të zeza, kurse tek femrat ajo është ngjyrë hiri ose e gjelbër. Aktivizohet herët në pranverë. Fekondimi ndodh në maj, kurse femrat lindin në gusht, zakonisht 5 – 8 të	Gati i tërë Palearktikut, nga jugu deri në Pirineje dhe në lindje në Mongoli dhe ishujt Sahalin.	Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 5. Vende ujore (kontinentale); 14. Artificiale/tokësor e. Ky lloj mund të haset në vise të larta malore, prej 100 e deri më 3000 m lartësi mbidetare. Kryesisht është lloj i kufizuar në terrene të mbuluara me barë. Gjithashtu, gjendet shpesh përreth ekosistemeve të ujërave të ëmbla.	Shtëpia e Stojkut-	Shtërpcë.	Në rënie. Trendi i popullatave në nivel global është në rënie e sipër. Në Kosovë, gjithashtu, nënpopullatat e këtij lloji janë në rënie.	Gati i kërcënuar, NT.

		vegjël. Përfaqësuesit e këtij lloji që jetojnë në viset veriore janë viviparë, kurse ata nga rajonet jugore janë oviparë (Mayer et al. 2000). Meshkujt e arrijnë pjekurinë në moshën 2 vjeçare, kurse femrat më vonë. Të vegjlit pavarësohen menjëherë, një ditë pas lindjes. Jetëgjatësia mesatare është 5 – 6 vjet.						
6	<i>Anguis fragilis</i> <i>Squamata: Anguidae</i> <i>Kagezogëza</i>	Ky lloj, nga pamja e jashtme, duket si gjarpër, me trupin cilindrik dhe të zgjatur, të cilit i mungojnë plotësisht gjymtyrët. Gjatë jetës ngjyra e këtij lloji ndryshon, por ajo që dominon është metalike e hirtë ose e argjenditë, me nuanca të shkëlqyeshme, ku anash trupit ka nga një vijë të zezë. Ana barkore e trupit është njëngjyrëshe e ndritshme, e spërkatur me pika të kaltra në të zezë. Në mungesë të gjymtyrëve, lëvizë duke rrëshqitur. Ushqehet me shtazë pasive, si krimbat e shiut, kërmijtë etj. Akvitizohet vonë në pranverë. Është lloj ovovivipar. Femra pas tre muaj fekondimi lind 5 – 26 të vegjël, të cilët kanë ngjyrë ari ose të kuqërremtë dhe një vijë të zezë përgjatë shpinës dhe anash trupit. Jetëgjatësia e këtij lloji është deri 30 vjet.	Pjesa më e madhe e Evropës, Azia e Vogël, Afrikë: Algjeri, Tunizi.	Haset kryesisht në vende të pasura me vegjetacion bimor si livadhe, fusha me shkurre, në ultësira dhe në vise kodrinore-malore, deri në 2400 m lartësi mbidetare.	Brezovicë, Nerodime e Epërme.	Shtërpcë, Ferizaj.	I qëndrueshëm. Trendi i popullatave në nivel global është I qëndrueshëm Në Kosovë, në bazë të të dhënave të deritanishme, trendi i nënpopulla-tave është i qëndrueshëm gjatë thashtu.	Shqetësim më i vogël, LC.
7	<i>Lacerta viridis</i> <i>Squamata: Lacertidae</i> <i>Hardhuca e gjelbër</i>	Është një lloj shumë aktiv, me trup të hollë cilindrik, të gjatë deri në 30 – 40 cm. Ngjyra	Evropë jugore, Evropë qendrore,	Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 14. Artificiale/tokësor e. Ky lloj	Brezovicë.	Shtërpcë.	I qëndrueshëm. Trendi i popullatave në	Shqetësim më i vogël, LC.

		e trupit zakonisht është e gjelbër, prej nga e ka marrë edhe emrin. Koka ka ngjyrë ulliri të gjelbër të mbyllët, të spërkatur me njolla të verdha. Te femra, ana shpinore e trupit është e pajisur me njolla me pika të errëta ose të zeza dhe me vija gjatësore të verdha e të ndritshme. Ushqehen me insekte, por edhe me të vegjlit e hardhucave të tjera apo gjarpinjve. Është lloj ovipar. Femra në muajin qershor prodhon 13 vezë e rrallëherë deri në 25, të cilat i vendos në një gropë dhe pastaj i mbulon me dhe e gjethe, prej të cilave në muajin gusht dalin format e reja. Pjekuria seksuale arrihet në moshën 2 vjeçare. Jetëgjatësia e këtij lloji mund të arrijë deri në 15 vjet (Arnold et al. 2002).	nga perëndimi e përfshinë Azinë deri në Persi, nga jugu Gadishullin Ballkanik, Gadishullin Pirinej dhe Apenin.	zakonisht haset në vende të thata dhe të diellosura e të pasura me vegjetacion të ulët bimor, si: fusha dhe shkurre, pyje të hapura, trungje drunjesh, përkaj rrugëve, si dhe në zona me kultura bujqësore.			nivel global është në rënie e sipër. Në Kosovë, në bazë të të dhënave të deritanishme ky lloj ka nënpopullata stabile.	
8	<i>Natrix tessellata</i> <i>Squamata:</i> <i>Colubridae</i> <i>Gjarpri i ujit</i>	Ky është një lloj helmues. Te ky lloj mun- gojnë njollat e verdha ose të bardha në të dy anët, në pjesën e pasme të kokës. Trupi është i mbuluar me lëvore, të cilat në anën shpinore janë të pajisura me nga një të ngritur në formë kreshte, të cilat në regjionin e bishtit janë mjaft të theksuara. Gjatësia e trupit është mesatarisht 1 deri në 1.20 cm, ku bishtit i takon një e pesta e gjatësisë trupore. Femra është më e madhe se mashkulli. Ngjyra e trupit është konstante. Ana	Evropë e mesme, Evropë jugore, Egjipt, Azi perëndimore.	Kulloso; 5. Vende ujore (kontinentale)); 14. Artificiale/tokësor e; 15. Artificiale/ujore dhe detare. Ky lloj jeton pranë ujërave me rrjedhje të shpejtë. Në disa raste haset edhe pranë liqeneve, pellgjet e të cilave janë të pasura me peshq.	Jezerc, Doganaj.	Ferizaj.	I qëndrueshëm. Në nivel global trendi i popullatave është në rënie. Në Kosovë, gjithashtu, është vërejtur rënie e lehtë e disa nënpopulla-tave të këtij lloji, por akoma ato janë të qëndrueshme.	Shqetësim më i vogël, LC.

		shpinore ngjyrë ulliri në të gjelbër ose e murme e çelët, kurse anash me disa njolla të verdha të spërkatura me pika të mbyllta. Ushqehet kryesisht me peshq, bretkosa, larva insektesh dhe shtazë të tjera të imta të ujit. Femrat kah fundi i qershorit dhe fillimi i korrikut i prodhojnë 5 – 25 vezë në një gropë të cekët ku pas dhjetë javësh dalin format e reja.						
9	<i>Podarcis muralis</i> <i>Squamata: Lacertidae</i> <i>Hardhuca e mureve</i>	Gjatësia e trupit të këtij lloji mund të jetë rreth 16 – 18 cm. Bishti është më i gjatëse trupi. Ky lloj aktivizohet herët në pranverë dhe vazhdon aktivitetin deri vonë në vjeshtë, kur pastaj fillon gjumin dimëror. Është lloj insektengrënës. Femra prodhon 5 deri 8 vezë në qershor ose korrik, prej të cilave në muajin gusht dalin format e reja. Jetëgjatësia maksimale e regjistruar është deri në 10 vjet.	Austri, Belgjikë, Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Kroaci, Çeki, Francë, Gjermani, Greqi, Hungari, Itali, Kosovë, Lihtenshtajn, Luksemburg, Maqedoni, Mali i Zi, Mbretëri e Bashkuar, Rumani, Serbi, Sllovaki, Slloveni, Spanjë, Shqipëri, Zvicër, Turqi.	Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 6. Zona shkëmbore (p.sh., shkëm- binj kontinentalë, maja malore); 14. Artifi- ciale/tokësore. Ky lloj zakonisht mund të haset në terrene të thata shkëmbore kodrinore-malore, pranë rrugëve dhe vendeve të banuara, si dhe shtëpive të braktisura. Përveç ultësirave, mund të haset edhe në lartësi të mëdha mbidetare deri mbi 1500 m.	Carralevë, Drejkoc.	Shtime, Shtërpçë.	I qëndrueshëm. T rendi i popullatave në nivel global është i qëndrueshëm. Në Kosovë, gjithashtu, është vërejtur që ky lloj ka nënpopullata stabile.	Shqetësim më i vogël, LC.
10	<i>Vipera ammodytes</i> <i>Squamata: Viperidae</i> <i>Nepërka ose hundraku</i>	Ky lloj dallohet lehtë prej llojeve të tjera të përafërta, për shkak të prezencës së brithit që e ka në buzën e sipërme. Ky brith është i ndërtuar prej lëvoreve të imta. Zakonisht e arrin gjatësinë trupore prej 60 deri në 80cm e ndonjëherë edhe deri në 90 cm (Arnold & Ovenden 2002). Te ky	Austri, Bosnjë-Hercegovinë, Greqi, Itali, Kaukaz, Kosovë, Kroaci, Maqedoni, Serbi, Siri, Slloveni, Shqipëri, Turqi.	Pyje (1.4 Pyje të klimës mesatare); 3. Shkurre (3.4 Shkurre të klimës mesatare, 3.8 Vegjetacion shkurror i tipit mesdhetar); 6. Zona shkëmbore (p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore); 14. Artificiale/tokësor e (14.1 Toka të	Ferizaj, Kaçanik,	Ferizaj, Kaçanik.	I qëndrueshëm. Në nivel global trendi i popullatave është në rënie (Agasyan et al. 2009) kurse në Kosovë në të gjitha lokalitetet ku është vëzhguar ka nënpopullata të qëndrueshme	Shqetësim më i vogël, LC.

		lloj ekziston dimorfizmi seksual. Ngjyra e trupit mund të jetë e ndryshme, si psh., e përhimët apo e murrme në të gjelbër, kurse në anën shpinore e posedojnë një larë zigzage me ngjyrë të mbyllët ose tërësisht të zezë të mashkulli. Ushqehet kryesisht me gjitarë të imët, pastaj hardhuca, shpezë etj. Është lloj ovovivipar. Femra lind kryesisht 4 deri në 20 të vegjël. Mund të jeton deri në 22 vjet.		punueshme, 14.2 Kullosa, 14.3 Plantacione, 14.4 Kopshte rurale). Haset kryesisht në vende të thata shkëmbore dhe të diellosura, skaj rrugëve, mureve dhe në kodra malore. Haset në lartësi të ndryshme mbidetare, që nga niveli i detit deri në 2500 m.				
11	<i>Vipera berus</i> <i>Squamata: Viperidae</i> <i>Nepërka e malit</i>	Te ky lloj mungon brithi në buzën e sipërme. E ka trupin e trashë e të shtypur. Gjatësia e trupit arrin deri në 60 cm (Arnold & Ovenden 2002). Është aktiv në mbrëmje kur gjuan gjitarë të imët, shpezë të imta, vezë, hardhuca, bretkosa e në disa raste ushqehet edhe me pakurizorë. Mashkulli zakonisht është më i vogël se femra dhe ngjyra e trupit nga ana shpinore rëndom është e përhimët dhe e spërkatur me nuanca ngjyrë kafe të errët, duke ndërtuar lara me pozitë zigzage, kurse ana barkore e trupit ka ngjyrë të ndritshme në të verdhë. Te ky lloj është e shpeshtë dukuria e melanizmit (Nilson et al. 2005). Ky lloj është vivipar. Femra lind 3 deri në 18 të vegjël, në varshmëri nga mosha, sezoni dhe të ushqyerit. Mashkulli e arrin pjekurinë	Është i përhapur gati në tërë Evropën, duke filluar nga ana perëndimore me Britaninë e Madhe dhe Francën, nga lindja deri në ishujt Sahalin të Azisë e deri te Koreja e Veriut dhe Japonia, dhe nga veriu deri në Greqi, kurse nga ana jugore deri te Koreja.	Pyje (1.4 Pyje të klimës mesatare); 3. Shkurre (3.4 Shkurre të klimës mesatare, 3.8 Shkurre – Vegjetacion shkurror i tipit mesdhetar); 4. Kullosa (4.4. Kullosa të klimës mesatare); 6. Zona shkëmbore (p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore). Ky lloj e ka një areal heterogjen dhe ndodhet në zona shkëmbore, shkurre, pyje, kullosa dhe vende të lagështa. Mund të haset deri në 3000 m lartësi mbidetare.	Beroc, Shtërpçë.	Shtërpçë.	I qëndrueshëm. Në nivel global, por edhe në Ballkan, trendi i popullatave është në rënie. Në Kosovë, gjithashtu, është vërejtur rënie e lehtë e disa nënpopulla-tave të këtij lloji, por akoma në suaza të qëndrueshmërisë.	Shqetësim më i vogël, LC.

		seksuale në moshën 3 deri në 4 vjet, kurse femra në moshën 4 deri 5 vjet.						
12	Zamenis longissimus Squamata: Colubridae Bolla e shtëpisë	Është gjarpër johelmues, me muskulaturë shumë të fuqishme. Gjatësia e trupit arrin deri në 2 metra. Lëvoret kanë shkëlqim metalik. Ngjyra e trupit është e ndryshme, por zakonisht ngjyrë kafe e mbyllët, kurse ana barkore e bardhë në të verdhë, me njolla të errëta. Te ky lloj haset edhe dukuria e albinizmit. Ushqehen me breshër të imët, hardhuca, shpezë dhe me vezët e tyre, si dhe me artropode të ndryshme. Zakonisht, femra prodhon 5 deri në 10 vezë me formë cilindrike ose të zgjatur, të cilat i vendos në vende ku ndodhë dekompozimi organik. Afërsisht pas 8 javësh, nga vezët dalin format e reja. Ky lloj jeton 25 deri në 30 vjet (Pasiljević 1968).	Austri, Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Kroaci, Çeki, Francë, Gjeorgji, Gjermani, Greqi, Hungari, Itali, Kosovë, Mali i Zi, Maqedoni, Moldavi, Rumani, Serbi, Sllovaki, Slloveni, Spanjë, Shqipëri, Zvicër, Turqi, Ukrainë.	Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 6. Zona shkëmbore (p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore); 14. Artificiale/tokësor e. Ky lloj mund të haset në pyje gjetherënëse, zona të pasura me livadhe e kullosa të rrethuara me shkurre, pastaj rreth mureve të shtëpive dhe kasolleve të braktisura, pranë ekonomive bujqësore, por edhe në vise të larta deri në 2000 m.	Brezovicë.	Shtërpçë.	I qëndrueshëm. T rendi i popullatave në nivel global nuk është mirë i njohur, edhe pse në shumë shtete popullatat e këtij lloji janë të fragmentuara. Në Kosovë gjendja e nënpopullatave është e qëndrueshme	Shqetësim më i vogël, LC.

Nr.	Emërtimi i resursit natyror/ARACHNID A	Të dhënat e përgjithshme	Përhapja e përgjithshme	Lloji i habitatit	Përhapja në Kosovë	Komuna	Trendi i popullatës	Lloji
1	Lycosa tarantula Araneae: Lycosidae Tarantulla	Është lloji më i madh i familjes Lycosidae. Femra ka madhësi rreth 30 mm, ndërsa mashkulli 25 mm. Ngjyra bazike të mashkulli është e bardhë në të hirtë, ndërsa te femra e verdhë ose portokalli. Ky lloj nuk ndërton rrjeta për të gjuajtur prentë, sikurse bëjnë shumica e përfaqësuesve të kësaj familjeje, por tunele në	Bosnjë-Hercegovinë, Itali, Kosovë, Kroaci, Maqedoni, Turqi.	4. Kullosa (4.4 Kullosa të klimës mesatare); 6. Zona shkëmbore [p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore]. Gjendet kryesisht në vende shkëmbore të ekspozuara me diell.	Krevenikë.	Hani i Elezit.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.

		tokë. Sikurse edhe te llojet e tjera të kësaj familjeje, numri i vezëve në mbështjellësin e tyre sillet rreth 100. Femrat jetojnë 4 ose më shumë vite, ndërsa meshkujt më pak, e njëra nga arsyt është kanibalizmi nga femrat. Dimrin e kalojnë në gjumë në tunelet e hapura gjatë verës (Bellmann 2016).						
2	<i>Uroctea durandi</i> <i>Araneae: Oecobiidae</i>	Te femra prozoma është e zezë ose e kuqe si ngjyrë kafe, mirëpo e errët. Prozoma ka madhësi 4.1 mm. Sytë e mesëm të përparmë janë shumë të mëdhenj, kurse ata të mesëm të pasmë janë më të larguar nga njëri-tjetri. Opistozoma ka ngjyrë të zezë me 5 pika të verdha. Madhësia e trupit: 15 mm. Mashkulli është i ngjashëm me femrën por më i vogël, 6-10 mm. Sa i përket fenologjisë, femra mund të shihet gjatë gjithë vitit, ndërsa mashkulli vetëm në pranverë, vjeshtë dhe dimër (Nentwig et al. 2018).	Austri, Bullgari, Francë, Hungari, Itali, Kosovë, Kroaci, Maqedoni, Portugali, Spanjë, Shqipëri, Turqi.	1. Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare); 6. Zona shkëmbore [p.sh., shkëmbinjtë kontinentalë, maja malore].	Krevenikë.	Hani i Elezit.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.
Nr	Emërtimi i resursit natyror/Actinopterygii:	Të dhënat e përgjithshme	Përhapja e përgjithshme	Lloji i habitatit	Përhapja në Kosovë	Komuna	Trendi i popullatës	Lloji
1	<i>Gobio bulgaricus</i> <i>Cypriniformes:</i> <i>Cyprinidae</i>	Ky lloj është zbuluar fillimisht nga Bullgaria, prej nga e ka marrë edhe emrin. Më vonë është konstatuar edhe në mjediset e tjera në kontinentin evropian dhe më gjerë. Rritet deri në 9 cm (Freyhof and Kottelat 2008).	Evropë, Turqi.	5. Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenjtë, përrenjtë, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat]). Ky lloj haset kryesisht në ujëra me rrjedhje të ngadaltë dhe me substrat ranor.	Lumi Nerodime tek bifurkacioni.	Ferizaj.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.

06-Rajoni Zhvillimor Lindje

Përbëhet nga shtatë (7) komuna: **Gjilan, Novobërdë, Kamenicë, Viti, Kllokot, Ranillug, Partesh**. Ky rajon ka potencial të madh të zhvillimit socio-ekonomik të resurseve natyrore. Në formë tabelare dhe grafike është paraqitur lista e aseteve të resurseve natyrore.

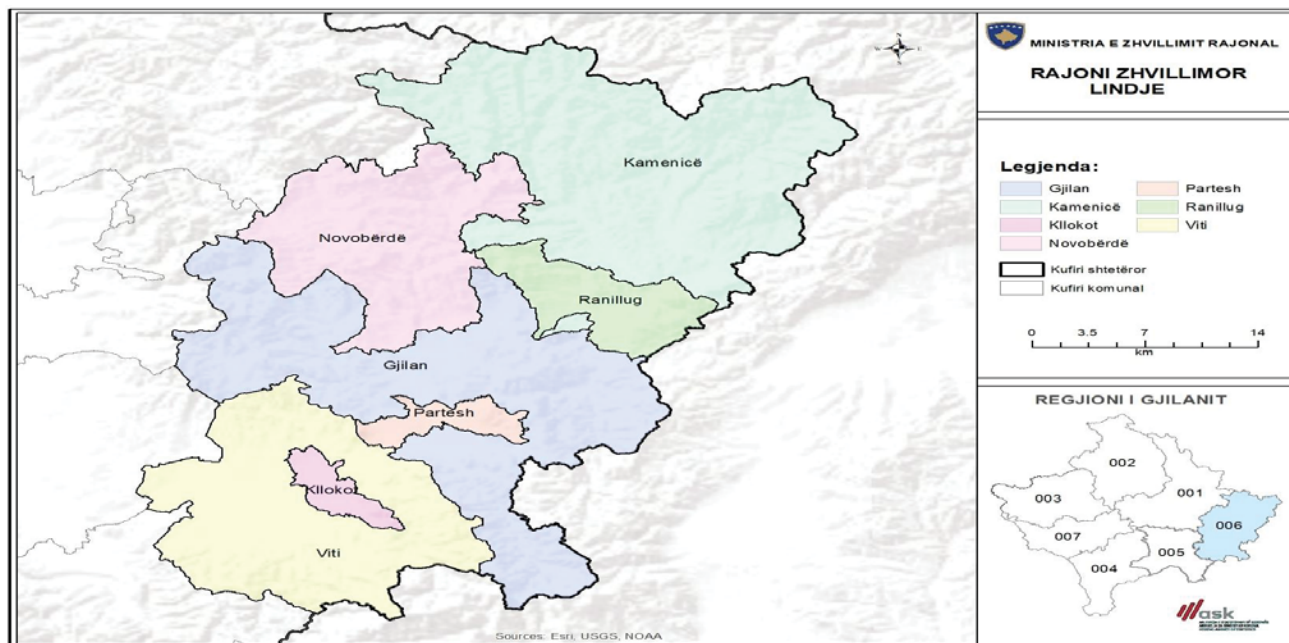

*Figura 14. Felis Silvestris
roumanicus*

Figura 15. Ursus arctos

Figura 16. Erinaceus

Figura 17. Mustela putorius

Figura 18. Sus scrofa

Figura 19. Numri I llojeve(specie) në kuadër të grupeve të ndryshme të sipas rajoneve zhvillimore, Rajoni Zhvillimor Lindje

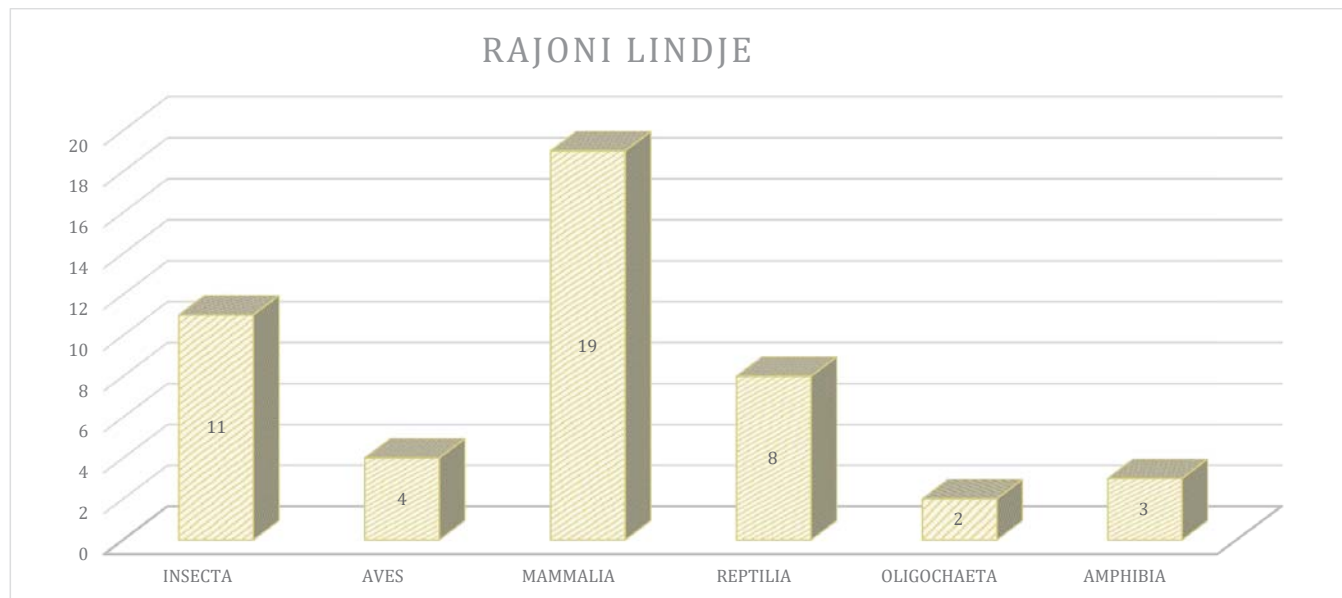

Tabela 6. Lista e asetëve të resurseve natyrore (Fauna) - Rajoni Zhvillimor Lindje

PASQYRIMI I RESURSEVE NATYRORE SIPAS (7) RAJONEVE ZHVILLIMORE								
Resurset Natyrore (Fauna)								
RAJONI ZHVILLIMOR - LINDJE								
Nr.	Emërtimi i insektit	Të dhëna të përgjithshme	Përhapja e përgjithshme	Lloji i habitatit	Përhapja në Kosovë	Komuna	Trendi i popullatës	Llojet
1	<i>Brachyptera macedonica</i> <i>Plecoptera:</i> <i>Taeniopterygidae</i>	Në fazën larvare jeton në ujë përgjatë një viti. Faza adulte paraqitet në periudhën e pranverës. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë në afërsi të brigjeve të përroskës apo lumit, ku ka jetuar si larvë. Faza larvare është treguese e ujërave të pas- tra dhe mesatarisht të pastra (Ikononov 1983).	Lloj endemik i Ballkanit. Deri më tani është i njohur vetëm nga Kosova dhe Maqedonia.	Vende ujore (kontinentale); (Lumenj, përrenj, përroska, të përherëshme [përfshirë ujëvarat]; Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza. Gjendet kryesisht në përroska të vogla ma- lore. Haset në lartësi të mëdha mbidetare	Lugun e Kopilaqës.	Viti.	Në Kosovë është konstatuar në vetëm 1 lokalitet, me numër të vogël të individëve.	Skajshm - ërisht i rrezikuar (CR)
2	<i>Ecdyonurus graecus</i> <i>Ephemeroptera:</i> <i>Heptageniidae</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 14 – 15 mm. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për mënyrën e jetesës së fazës larvare dhe adulte të këtij lloji. Format adulte janë gjetur gjatë shtatorit dhe tetorit (Bauernfeind & Soldan 2012).	Lloj endemik i Ballkanit. Deri më tani i gjetur vetëm në Greqi dhe Kosovë.	Lloji i habitatit; Vende ujore (kontinentale; Lumenj, përrenj, përroska, të përherëshme [përfshirë ujëvarat]; Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Ky lloj haset në ekosisteme të ujërave të ëmbla, në lartësi të ndryshme mbidetare deri në 1000 m.	Lumi i Letnicës në Letnicë.	Viti.	I panjohur.	I rrezikuar EN.

3	<i>Serratella spinosa</i> <i>Ephemeroptera:</i> <i>Ephemerellidae</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 7.8 – 9.3 mm. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për aspektet biologjike dhe ekologjike të këtij lloji. Periudha e luturimit është gjatë korrikut (Bauernfeind & Soldan 2012).	Lloj endemik i Ballkanit. Deri më tani i njohur vetëm nga Bosnjë-Hercegovina, Greqia, Kosova dhe Maqedonia.	Vende ujore (kontinentale); Lumenj, përrenj, përroska, të përherëshme [përfshirë ujëvarat]; Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Larvat gjenden në përroska malore ose pranëmalore, me substrat guror. Mund të gjenden edhe në lumenj të vegjël. Preferojnë ujëra të pastra dhe të pasura me oksigjen. Mund të gjendet në lartësi të ndryshme mbidetare, prej 500 deri në 1500 m.	Përroskë në Krilevë.	Kamenicë.	Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për gjendjen e popullatave të këtij lloji apo për madhësinë e përhapjes.	I rrezikuar EN.
4	<i>Baetis buceratus</i> <i>Ephemeroptera:</i> <i>Baetidae</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 7.5 – 11 mm. Nganjëherë larvat dominojnë në kushtet β-mezosap robe të ndotjes organike. Ky lloj i ka dy gjenerata në vit. Periudha e luturimit është gjatë pranverës, verës dhe vjeshtës (Bauernfeind & Soldan 2012).	Evropë, Azi. I përhapur gjerësisht në Palearktikon perëndimor.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përherëshme [përfshirë ujëvarat]). Larvat gjenden kryesisht në lumenj të mëdhenj fushorë. Preferojnë shpejtësi mesatare deri të lartë të rrjedhjes së ujit dhe substrat guror, por shpesh gjenden midis vegetacionit ujor.	Përroskë në Zhegër.	Gjilan.	I panjohur.	Gati i kërcënuar, NT.
5	<i>Baetis melanonyx</i> <i>Ephemeroptera:</i> <i>Baetidae</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 7.9 – 11.5 mm. Është lloj univoltin veror, edhe pse në lokalitete të lartësive më të ulëta mbidetare është raportuar edhe si lloj me dy gjenerata në vit. Periudha e fluturimit është nga maji deri në pjesën e parë të korrikut, por në lartësi më të mëdha mbidetare periudha e luturimit	Pjesa më e madhe e Evropës, Turqi, Izrael.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përherëshme [përfshirë ujëvarat], 5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Larvat gjenden në lumenj dhe përroska të lartësive të ndryshme	Morava e Binçës në Binçë.	Viti.	I panjohur.	Gati i kërcënuar, NT.

		realizohet më vonë, në gusht apo edhe në tetor (Bauernfeind & Soldan 2012).		mbidetare prej 300- 1900 metra. Larvat parapëlqejnë kryesisht pjesët e rrjedhave të epërme dhe të mesme.				
6	<i>Ecdyonurus vitoshensis</i> <i>Ephemeroptera:</i> <i>Heptageniidae</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 11-13 mm. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për aspektet biologjike dhe ekologjike të llojit. Periudha e luturimit është prej majit deri në gusht (Bauernfeind & Soldan 2012).	Bullgari, Greqi, Kosovë, Kroaci, Rumani, Serbi.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrrenj, përroska, të përherëshme [përfshirë ujëvarat], 5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Larvat gjenden kryesisht në zonat burimore dhe në rrjedhat e epërme të përroskave të ndryshme me substrat guror. Mund të gjendet në lartësi të ndryshme mbidetare, prej 400 deri në 1200 m.	Lumi i Letnicës, Përroskë në Lugun e Kopilaçës.	Viti.	I panjohur. Në të gjitha lokalitetet ku është gjetur në Kosovë ky lloj karakterizo het me numër të vogël të individëve.	Gati i kërcënuar, NT.
7	<i>Ephemera parnassiana</i> <i>Ephemeroptera:</i> <i>Ephemeridae</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 14 – 22 mm. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për aspektet biologjike dhe ekologjike të këtij lloji. Periudha e luturimit është gjatë pranverës (Bauernfeind & Soldan 2012).	Lloj endemik i Ballkanit. Deri më tani është gjetur vetëm në Kosovë dhe Greqi	Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për habitatin e parapëlqyer të këtij lloji.	Përroska të ndryshme në Komunën e Vitisë, Istog, Ferizaj.	Viti.	I qëndrueshëm.	Gati i kërcënuar, NT.

8	<i>Onychogomphus forcipatus</i> Odonata: Gomphidae	Kompletimi i ciklit prej vezës deri në adult zgjat 3 -5 vjet. Adultët paraqiten prej qer- shorit deri në shtator, por në disa raste është vërejtur se mund të shfaqen edhe qysh në prill.	Evropë, Afrikë, Azi.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrrenj, përroska, të përherëshme [përfshirë ujëvarat], 5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Larvat e këtij lloji jetojnë kryesisht në ujëra të pastra dhe me rrjedhje relativisht të shpejtë, me substrat guror. Në raste të rralla mund të gjenden edhe në lumenj të mëdhenj.	Lumi i Letnicës në Letnicë.	Viti.	I panjohur.	Gati i kërcënues, NT.
9	<i>Baetis alpinus</i> Ephemeroptera: Baetidae	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 7.5 – 11.5 mm. Larvat janë stenoterme të ftohta. Numri i gjeneratave për vit varet shumë nga temperatura e ujit dhe lartësia mbidetare (Bauernfeind & Soldan 2012).	Pjesa më e madhe e Evropës, Turqi, Izrael, Liban.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrrenj, përroska, të përherëshme [përfshirë ujëvarat], 5.5 Liqene të përherëshme të ujërave të ëmbla, 5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Larvat gjenden kryesisht në zonat burimore dhe në rrjedhat e epërme të lumenjve dhe përroskave malore. Larvat kryesisht parapëlqejnë shpejtësi të madhe ose të paktën mesatare të rrjedhjes së ujit. Shpeshherë mund të gjenden edhe në liqene malore apo në përroska glaciale. Substrati i parapëlqyer është ai guror.	Përroskë në Lugun e Kopilaçës në Viti, Përroskë në Zhegër të Gjilanit , Lumi Morava e Binçës në Binçë.	Viti, Gjilan.	I qëndrueshëm. Në të gjitha lokalitetet ku është gjetur në Kosovë, ky lloj karakterizohet me nënpopullatë stabile.	Shqetësim më i vogël, LC.

10	<i>Calopteryx splendens</i> Odonata: <i>Calopterygidae</i> <i>Bukuroshja vezulluese</i>	Ky është një lloj i madh i pilivesave me madhësi trupore deri në 48 mm. Stadi larvor zgjat dy vjet zakonisht. Larvat mund të tolerojnë nivel të konsiderueshëm të ndotjes së ujit. Dimrin e kalojnë thellë në substratin e ujit. Periudha e luturimit të adultëve është prej prillit deri në tetor (Zhushi Etemi 2005).	Evropë, Azi.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përherëshme [përfshirë ujëvarat], 5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Jeton në një numër të ndryshëm të habitateve dhe në veçanti në lumenj dhe përroska të hapura.	Morava e Binçës në Viti, Ruboc.	Viti, Kamenicë.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.
11	<i>Rhypholophus bifurcatus</i> Diptera: <i>Limoniidae</i>	Larvat zhvillohen në drunjtë kalbur, në tokë me lagështi përgjatë rrjedhave ujore dhe nën mbeturina të gjetheve. Format adulte hasen nga fundi i verës dhe përgjatë vjeshtës, në vegjetacion përgjatë rrjedhave ujore. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme rreth biologjisë së tyre. Është lloj i rrallë dhe ka përhapje të kufizuar (Oosterbroek & Dek 2013).	Austri, Belgjikë, Britani, Bullgari, Çeki, Francë, Greqi, Gjermani, Hungari, Holandë, Itali, Kosovë, Lituani, Rusi, Sllovaki, Zvicër, Ukrainë.	5. Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përherëshme [përfshirë ujëvarat], 5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza).	Përroskë në Stanqiq.	Gjilan.	I panjohur. Në Kosovë është konstatuar në vetëm disa lokalitete me numër të vogël të individëve.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.
Nr.	Emërtimi i resursit natyror/AVES	Të dhënat e përgjithshme	Përhapja e përgjithshme	Lloji i habitatit	Përhapja në Kosovë	Komuna	Trendi i popullatës	Lloji
1	<i>Himantopus himantopus</i> <i>Charadriiformes:</i> <i>Recurvirostridae</i> <i>Kalorësi</i>	Madhësia e këtij lloji është 35–40 cm, pesha 166–205 g (mesatarja e të gjitha racave), ose 112–223 g (nominal). Popullatat veriore janë shtegtare, ndërsa në zonat me klimë më të butë janë sedentare ose lokalisht shtegtare. Ushqehen me peshq, insekte ujore, molusqe, merimanga dhe nganjëherë edhe me fara bimësh (BirdLife International 2016e).	Francë dhe jug i Iberisë drejt Afrikës nën-sahariane dhe në lindje drejt Azisë qendrore dhe Kinës veriqendrore, Nënkontinenti Indian (përfshirë SriLankën), Indokinën dhe Tajvanin; dimëron në jug të Afrikës, Lindje të Mesme dhe jug dhe juglindje të Azisë drejt Borneos dhe Filipineve.	Vende ujore (kontinentale); Liqene të përherëshme të ujërave të ëmbla (mbi 8ha); Liqene sezonale/ të përkohshme të ujërave të ëmbla (mbi 8ha); Moçale/basene të përherëshme të ujërave të ëmbla (nën 8ha); Moçale/basene të përkohshme/sezonale të ujërave të ëmbla (nën 8ha); Toka bujqësore të përmbytura sezonale).	Nosalje.	Gjilan.	I panjohur.	I rrezikuarEN.

2	<i>Vanellus vanellus</i> <i>Charadriiformes:</i> <i>Charadriidae</i> <i>Gicvilja</i>	Madhësia e këtij lloji është 28–31 cm, pe- sha 128–330 g, kurse hapja e krahëve 82– 87 cm. Shumica e popullatave të këtij lloji janë shtegtare. Ushqehen me insekte të rendeve të ndryshme, si Ephemeroptera, Odonata, Lepidoptera etj. (BirdLife International 2017c).	Evropë, Turqi dhe veriperëndim i Iranit nëpërmjet Rusisë perëndimore dhe Kazakistanit drejt jugut dhe lindjes së Siber isë, Mongolisë dhe veriut të Kinës. Dimëron prej Evropës perëndimore, ishujve të Atlantikut lindor dhe Afrikës veriore nëpërmjet pjesës mesdhetare të Lindjes së Mesme dhe Iranit, përgjatë Indisë veriore drejt Kinës juglindore, Koresë dhe Japonisë jugore.	Kullosa ; Kullosa të klimës mesatare); Artificiale/Tokësore (Toka të punueshme; Livadhe).	Nosalje.	Gjilan.	I panjohur.	I rrezikuar EN.
3	<i>Alcedo atthis</i> <i>Coraciiformes:</i> <i>Alcedinidae</i> <i>Bilbili i ujit</i>	Madhësia e këtij lloji është 16–18 cm, mashkulli peshon 23–35 g, kurse femra 30–35 g. Në pjesën më të madhe të rangut të tij të përhapjes, është bilbili i ujit i vetëmi vogël. Popullatat jugore janë sedentare, kurse të tjerat shtegtojnë. Ushqehen me peshq, insekte të ujit, lutura, ujëtokësorë, gaforre dhe izopode (BirdLife International 2016i).	Afrikë veriperëndimore dhe Spanjë jugore dhe lindore deri në Bullgari në lindje, Afganistan dhe Indi veriperëndimore, pastaj në veri deri në qendër të Siberisë dhe Kinës veriperëndimore; dimëron në jug të Egjiptit, Sudan verilindor, Oman dhe Pakistan.	Vendet ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme (përfshirë ujëvarat), 5.4 Këneta, moçale, moçalishte, 5.5 Liqene të përhershme të ujërave të ëmbla (mbi 8ha); 15. Artificiale/ujore (15.2. Pellgjet (nën 8ha), 15.5 Gërmimet (e hapura), 15.9 Kanalet dhe kanalet e kullimit). Ky lloj parapëlqen ujërat e ndenjura ose me rrjedhje të ngadaltë me shumë peshq të vegjël në to, si dhe me kallame apo shkurre në brigje. Përrenjtë, lumenjtë e vegjël dhe kanalet janë më të parapëlqyera, por gjithashtu edhe	Liqeni i Livoqit, Kamenicë.	Gjilan, Kamenicë.	I panjohur.	I cenuar, VU.

				liqenet dhe pellgjet. Brigjet e përshtatshme janë të nevojshme për folezim gjatë periudhës së folezimit (BirdLife International 2016i).				
4	<i>Ciconia nigra</i> <i>Ciconiidae</i> <i>Lejleku</i> <i>i zi</i>	Madhësia e këtij lloji është 95–100 cm, peshon mesatarisht 3 kg kurse hapja e krahëve është 144–155 cm. Mashkulli është mesatarisht më i madh. Është kryesisht lloj shtegtar, që shkon përgjatë rrugëve mirë të përcaktuara. Ushqehet kryesisht me peshq, por edhe me insekte, amfibë, gaforre, reptilë e edhe me shpendë të tjerë (BirdLife International 2017b).	Folezon përgjatë Palearktikut, të shumtën në gjerësitë 40°–60° N; gjithashtu në nënpopullata të shkapërderdhura gjendet prej Malavit dhe Namibisë deri në Afrikën veriore. Dimëron në verilindje, nën-Sahara dhe jug të Afrikës si dhe prej perëndimit të Indisë, në lindje nëpërmjet veriut të Indisë dhe veriut të Indkinës drejt Kinës juglindore dhe lindore, Tajvanit, Koresë Jugore; disa individë (disa qindra) janë rezidentë në Spanjën jugperëndimore.	5. Vendet ujore (konti- nentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme (përfshirë ujëvarat), 5.4 Moçale, kënetë, moçalishte, 5.7 Moçale/ basene të përhershme të ujërave të ëmbla (nën 8ha)). Lloji jeton në pyje të vjetra të hapura dhe të pashqetësuar, nga niveli i detit deri në rajonet malore (p.sh., 2.000–2.500 m në lartësi). Kërkojnë ushqimin në rrjedha të cekëta, pellgje, kënetë, moçalishte, livadhe të lagështa, fusha të përmytura, pishina në shtretërit e thatë të lumenjve dhe herë pas here në kullosa, sidomos aty ku ka kallamishte apo bar të gjatë. Në përgjithësi, lloji shmang trupat e mëdhenj ujorë dhe pyjet e dendura.	Koretinë.	Kamenicë.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.

Nr.	Emërtimi i resursit natyror/AMPHIBI A	Të dhënat e përgjithshme	Përhapja e përgjithshme	Lloji i habitatit	Përhapja në Kosovë	Komuna	Trendi i popullatës	Lloji
1	<i>Triturus cristatus</i> <i>Salamandridae</i> <i>Tritoni me kreshta</i>	Është lloj me një përhapje të gjerë në mbarë Evropën, ndërsa në Kosovë është i lokalizuar kryesisht në ultësira dhe vende me ujëra të qeta. Madhësia mesatare e trupit është deri në 16 cm. Trupi është i hollë, ndërsa koka mjaft e gjerë. Tek meshkujt, në anën ventrale të trupit ndodhet një hulli me ngjyrë të verdhë, e cila mungon tek femrat. Në pjesët anësore të trupit ka pika me ngjyrë të bardhë. Në periudhën e shumimit seksual te meshkujt paraqitet një e ngritur lëkurore, që shtrihet përgjatë tërë gjatësisë së trupit. Riprodhimi bëhet në ujërat e përhershme dhe në ujërat gjysmë të rrjedhshme si pellgje, rrallë liqene, gurore të përmbytura, kanale vaditëse dhe kanale. Përdorimi i pellgjeve të vogla është tipik në të gjithë vargun e përhapjes.	Austri, Bjellorusi, Belgjikë, Çeki, Danimarkë, Estoni, Francë, Gjermani, Hungari, Kosovë, Letoni, Lihtenshtajn, Lituani, Luksemburg, Mbretëri e Bashkuar, Moldavi, Holandë, Norvegji, Poloni, Ruman, Rusi, Serbi, Sllovaki, Suedi, Zvicër, Ukrainë.	1 Pyje (1.1 Pyje boreale, 1.4 Pyje të klimës mesatare); 3. Shkurre (3.3 Shkurre boreale, 3.4. Shkurre të klimës mesatare). Ky lloj mund të gjendet në habitate të modifikuara, edhe pse nuk konsiderohet të jetë shumë i adaptueshëm. re të mbuluara me bar, livadhe, kullosa dhe shkurre.	Krilevë, Viti.	Kamenicë, Viti.	Në rënie. Në disa vende evropiane, popullatat e këtij lloji janë në rënie. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për gjendjen e nënpopullatave të këtij lloji në Kosovë, por është vëzhguar tendencë e rënies së nënpopullatave në disa nga lokalitetet e vrojtuar.	I cenuar, VU.
2	<i>Bombina variegata</i> <i>Anura:</i> <i>Bombinatoridae</i> <i>Barkverdha</i>	Madhësia trupore është 28-56 mm, kurse peshon ndërmjet 2.3 dhe 12 g. Nëbazë të kësaj karakteristike, këto bretko sa janë vendosur në mesin e anëtarëve më të vegjël të familjes Bombinatoridae. Në anën shpinore të trupit lëkura ka ngjyrë të murrmë në bojë kafe, shpesh me pika të ndritshme. Femrat prodhojnë deri në 300 vezë në një vit. Pasi që ky lloj i bretkosës nuk ka fshikëza vokale, atëherë gjatë periudhës së shumimit meshkujt lëshojnë një zë të qetë, në mënyrë që t'i joshin femrat për çiftëzim. Për shkak të	Austri, Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Çeki, Francë, Gjermani, Greqi, Hungari, Holandë, Itali, Kosovë, Kroaci, Lihtenshtajn, Luksemburg, Maqedoni, Mali i Zi, Poloni, Ruman, Serbi, Sllovaki, Slloveni, Shqipëri, Zvicër, Ukrainë.	1 Pyje (1.1 Pyje boreale, 1.4 Pyje të klimës mesatare); 3. Shkurre (3.3 Shkurre boreale, 3.4. Shkurre të klimës mesatare); 4 Kullosa (4.4 Kullosa të klimës mesatare); 5 Vende ujore (kontinentale) (5.2 Lumenj, përrenj, përroska periodike/të përkohshme/të parregullta, 5.3. Ligatina të dominuara nga shkurret); 15 Artificiale – ujore	Kamenicë, Viti.	Kamenicë, Viti.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.

		lëvizjes së shpejtë të formave juvenile, shpesh zgjerohen në hapësira të mëdha.		(15.3. Basene të akuakulturës, 15.7. Toka të ujtura [përfshirë kanalet ujitore]). Zakonisht jetojnë përgjatë lumenjve dhe përroskave ujore, por i gjejmë dhe në gropa argjile dhe zhavorresh. Mund të hasen në mjedise të ndryshme të lartësive mbidetare, prej 100 deri në 2100 m.				
3	<i>Pelophylax ridibundus</i> <i>Anura: Ranidae</i>	Ky lloj mund të arrijë një gjatësi maksimale të trupit prej 17 centimetrash, por meshkujt mbeten gjithnjë me trup më të vogël (rreth 12 cm). Koka është proporcionale e madhe dhe këmbët e prapme janë të gjata, e kjo u jep atyre aftësi të shkëlqyera të hedhjes. Ekziston një ndryshim i madh në ngjyrën e trupit, duke filluar nga jeshile e errët deri në bojëkafë ose gri, ndonjëherë me disa vija të lehta të gjelbra. Ushqimi i tyre përbëhet nga pilivesat dhe insekte të tjera, merimangat dhe krimbat e tokës. Bretkosat e rritura ushqehen edhe me brejtës të vegjël dhe nganjëherë me amfibë dhe peshq të vegjël (Pasuljević 1968).	Afganistan, Arabi Saudite, Armeni, Austri, Azerbajxhan, Bahrein, Bjellorusi, Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Çeki, Danimarkë, Francë, Gjeorgji, Gjermani, Greqi, Holandë, Hungari, Iran, Irak, Kazakistan, Kosovë, Kinë, Kroaci, Kirgizistan, Letoni, Lituani, Maqedoni, Moldavi, Mali i Zi, Poloni, Rumani, Rusi, Serbi, Sllovaki, Slloveni, Taxhikistan, Turqi, Turkmenistan, Ukrainë, Uzbekistan.	Shkurre (3.3 Shkurre boreale, 3.4. Shkurre të klimës mesatare); 5 Vende ujore (kontinentale) (5.3. Ligatina të dominuara nga shkurret); 7. Shpella dhe habitate nëntokësore (joujore); 14. Artificiale/tokësore (14.4. Kopshte rurale). Ky lloj kryesisht haset në ujëra të ndenjura.	Viti.	Viti.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.

Nr.	Emërtimi i resursit natyror/REPTILI A	Të dhënat e përgjithshme	Përhapja e përgjithshme	Lloji i habitatit	Përhapja në Kosovë	Komuna	Trendi i popullatës	Lloji
1	<i>Ablepharus kitaibelii</i> <i>Squamata:</i> <i>Scincidae</i> <i>Hardhuca</i> <i>këmbëshkurtër</i>	Ky lloj ka gjatësi trupore prej 10 deri në 11 cm. Koka e vogël kalon në qafë pa ndonjë kufi të qartë. Trupi përfundon me bisht të hollë e të gjatë. Ngjyra e trupit është mjaft variabile dhe mund të jetë e përhimët, ngjyrë ulliri, ngjyrë kafe ose e bronzte, kurse nga ana barkore është më e ndritshme. Ushqehet me lloje të ndryshme të merimangave, dipterëve, krahfortëve, luturave dhe me lloje të tjera të pakurrizorëve. Është lloj ovipar. Femra, e cila piqet seksualisht në moshën dyvjeçare, prodhon 2 deri në 5 vezë në fund të majit ose në fillim të qershorit, ndërsa prej tyre dalin të vegjlit me madhësi deri në 4 mm në fund të korrikut ose në fillim të gushtit (Bohme et al. 2009).	Bullgari, Greqi, Hungari, Kosovë, Kroaci, Maqedoni, Rumani, Serbi, Sllovaki, Shqipëri, Turqi	Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 14. Artificiale/tokësor e. Ky lloj zakonisht haset në vende të thata me gjethe e bimësi të vogël	Novobërdë	Novobërdë	Në rënie Trendi i popullatave në nivel global është i qëndrueshëm. Në Kosovë, në bazë të të dhënave të deritanishme, nënpopullatat janë të fragmentuara dhe jostabile.	Gati i kërcënuar, NT.
2	<i>Natrix natrix</i> <i>Squamata:</i> <i>Colubridae</i> <i>Gjarpri i barit</i>	Është gjarpër johelmues dhe i padëmshëm. Është shumë lehtë i identifikueshëm nga gjarpërinjtë e tjerë, për shkak të prezencës së dy njollave në formë gjysmëhëne me ngjyrë të bardhë ose të verdhë, të cilat janë të lokalizuara në të dy anët e pasme të kokës. Ngjyra e trupit është e ndryshme. Nga ana shpinore zakonisht mund të jetë e hirtë, e gjelbër, ngjyrë ulliri ose e spërkatur me njolla të zeza ose bojëkafe, kurse nga ana barkore është tërësisht e ndritshme dhe vetëm kah bishti me njolla të zeza. Ushqehet kryesisht me	Evropë, Afrikë veriore, Azi perëndimore.	Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa 5. Vende ujore (kontinentale); 14. Artificiale/tokësor e; 15. Artificiale/ujore dhe detare Mund të haset zakonisht në ujë ose pranë ujërave të qeta dhe të rrjedhshme, pastaj në kanale, pellgje të lumenjve, por edhe në vende të larta deri në 2000 m.	Pogragjë.	Gjilan.	Në rënie Në nivel global trendi i popullatave është në rënie. Në Kosovë, gjithashtu, është vërejtur rënie e popullatave të këtij lloji	Gati i kërcënuar, NT.

		bretkosa, peshq dhe larva të tyre, si dhe me shtazë të tjera të imta. Është ovipar. Femra prodhon 15 – 20 vezë, e ato të moshuarat edhe deri në 35. Për një muaj e gjysmë ose dy dalin format e reja, të cilat ushqehen me larva të peshqve dhe ujëtokësorëve.						
3	<i>Podarcis tauricus</i> <i>Squamata:</i> <i>Lacertidae</i> <i>Hardhuca e barit</i>	Ky lloj karakterizohet me trup të hollë dhe ngjyra të bukura, që e bën ndër hardhucat më tërheqëse. Koka e vogël kalon në trup pa ndonjë kufi të qartë. Gjatësia totale e trupit është 16 – 18 cm. Ana shpinore e trupit ka ngjyrë të gjelbër të spërkatur me njolla të zeza, të radhitura në tri vija në të dy anët e trupit dhe në mes tyre me dy vija të bardha. Te mashkulli, ana barkore e trupit ka ngjyrë të portokalltë ose kuqërremtë, kurse te femra të bardhë ose të gjelbër. Pjekurinë seksuale e arrijnë në moshën dyvjeçare (Chondropoulos & Lykakis 1983). Femra prodhon 2 – 10 vezë dy herë brenda një viti, prej gjysmës së majit e deri në qershor dhe prej gjysmës së qershorit e deri në gjysmën e korrikut. Ushqehen me pakurizorë të ndryshëm.	Evropë juglindore nga Danubi e deri në Krime dhe në jug deri në detin Mesdhe.	Shkurre; 4. Kullosa; 14. Artificiale/tokësor e. Këtë lloj e hasim kryesisht në zona të hapura, livadhe, fusha dhe ara të punuara, si dhe në toka ranore. Po ashtu, shpesh mund të vrojtohen në vende të thata e të diellosura mirë, pastaj në vise kodrinore të ulëta dhe me vegjetacion të varfër. Mund të haset në lartësi mbidetare deri mbi 2000 m.	Bozhevcë.	Ranillug.	Në rënie Trendi i popullatave në nivel global është i qëndrueshëm. Në Kosovë në bazë të të dhënave të deritanishme nënpopullatat janë të fragmentuara dhe jostabile.	Gati i kërcënuar, NT.
4	<i>Lacerta viridis</i> <i>Squamata:</i> <i>Lacertidae</i> <i>Hardhuca e gjelbër</i>	Është një lloj shumë aktiv, me trup të hollë cilindrik, të gjatë deri në 30 – 40 cm. Ngjyra e trupit zakonisht është e gjelbër, prej nga e ka marrë edhe emrin. Koka ka ngjyrë ulliri të gjelbër të mbyllët, të spërkatur me njolla të verdha. Te femra, ana shpinore e trupit është e pajisur me njolla me pika të errëta ose të zeza dhe me vija gjatësore të verdha e të ndritshme. Ushqehen me insekte, por edhe me të	Evropë jugore, Evropë qendrore, nga perëndimi e përfshinë Azinë deri në Persi, nga jugu Gadishullin Ballkanik, Gadishullin Pirinej dhe Apenin.	Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 14. Artificiale/tokësor e. Ky lloj zakonisht haset në vende të thata dhe të diellosura e të pasura me vegjetacion të ulët bimor, si: fusha dhe shkurre, pyje të hapura, trungje drunjesh, përskej rrugëve, si dhe në zona me kultura	Shën Jovan në Kamenicë.	Kamenicë.	I qëndrueshëm. Trendi i popullatave në nivel global është në rënie e sipër. Në Kosovë, në bazë të të dhënave të deritanishme e ky lloj ka nënpopullata stabile.	Shqetësim më i vogël, LC.

		vegilit e hardhucave të tjera apo gjarpinjve. Është lloj ovipar. Femra në muajin qershor prodhon 13 vezë e rrallëherë deri në 25, të cilat i vendos në një gropë dhe pastaj i mbulon me dhe e gjethe, prej të cilave në muajin gusht dalin format e reja. Pjekuria seksuale arrihet në moshën 2 vjeçare. Jetëgjatësia e këtij lloji mund të arrijë deri në 15 vjet (Arnold et al. 2002).		bujqësore.				
5	<i>Natrix tessellata</i> <i>Squamata:</i> <i>Colubridae</i> <i>Gjarpri i ujit</i>	Ky është një lloj helmues. Te ky lloj mungojnë njollat e verdha ose të bardha në të dy anët, në pjesën e pasme të kokës. Trupi është i mbuluar me lëvore, të cilat në anën shpinore janë të pajisura me nga një të ngritur në formë kreshte, të cilat në regionin e bishtit janë mjaft të theksuara. Gjatësia e trupit është mesatarisht 1 deri në 1.20 cm, ku bishtit i takon një e pesta e gjatësisë trupore. Femra është më e madhe se mashkulli. Ngjyra e trupit është konstante. Ana shpinore ngjyrë ulliri në të gjelbër ose e murrme e çelët, kurse anash me disa njolla të verdha të spërkatura me pika të mbyllta. Ushqehet kryesisht me peshq, bretkosa, larva insektesh dhe shtazë të tjera të imta të ujit. Femrat kah fundi i qershorit dhe fillimi i korrikut i prodhojnë 5 – 25 vezë në një gropë të cekët ku pas dhjetë javësh dalin format e reja.	Evropë e mesme, Evropë jugore, Egjipt, Azi perëndimore.	Kullosa; 5. Vende ujore (kontinentale)); 14. Artificiale/tokësore; 15. Artificiale/ujore dhe detare. Ky lloj jeton pranë ujërave me rrjedhje të shpejtë. Në disa raste haset edhe pranë liqeneve, pellgjet e të cilave janë të pasura me peshq.	Pograxhë, Viti.	Gjilan, Viti.	I qëndrueshëm. Në nivel global trendi i popullatave është në rënie. Në Kosovë, gjithashtu, është vërejtur rënie e lehtë e disa nënpopullatave të këtij lloji, por akoma ato janë të qëndrueshme.	Shqetësim më i vogël, LC.

6	<i>Podarcis muralis</i> <i>Squamata:</i> <i>Lacertidae</i> <i>Hardhuca e mureve</i>	Gjatësia e trupit të këtij lloji mund të jetë rreth 16 – 18 cm. Bishti është më i gjatë se trupi. Ky lloj aktivizohet herët në pranverë dhe vazhdon aktivitetin deri vonë në vjeshtë, kur pastaj fillon gjumin dimëror. Është lloj insektengrënës. Femra prodhon 5 deri 8 vezë në qershor ose korrik, prej të cilave në muajin gusht dalin format e reja. Jetëgjatësia maksimale e regjistruar është deri në 10 vjet.	Austri, Belgjikë, Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Kroaci, Çeki, Francë, Gjermani, Greqi, Hungari, Itali, Kosovë, Lihtenshtajn, Luksemburg, Maqedoni, Mali i Zi, Mbretëri e Bashkuar, Rumani, Serbi, Sllovaki, Slloveni, Spanjë, Shqipëri, Zvicër, Turqi.	Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 6. Zona shkëmbore (p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore); 14. Artificiale/tokësore. Ky lloj zakonisht mund të haset në terrene të thata shkëmbore kodrinore-malore, pranë rrugëve dhe vendeve të banuara, si dhe shtëpive të braktisura. Përveç ultësirave, mund të haset edhe në lartësi të mëdha mbidetare deri mbi 1500 m.	Letnicë.	Viti.	I qëndrueshëm. Trendi i popullatave në nivel global është i qëndrueshëm. Në Kosovë, gjithashtu, është vërejtur që ky lloj ka nënpopullata stabile.	Shqetësim më i vogël, LC.
7	<i>Vipera ammodytes</i> <i>Squamata:</i> <i>Viperidae</i> <i>Nepërka ose hundraku</i>	Ky lloj dallohet lehtë prej llojeve të tjera të përafërta, për shkak të prezencës së brithit që e ka në buzën e sipërme. Ky brith është i ndërtuar prej lëvreve të imta. Zakonisht e arrin gjatësinë trupore prej 60 deri në 80cm e ndonjëherë edhe deri në 90 cm (Arnold & Ovenden 2002). Te ky lloj ekziston dimorfizmi seksual. Ngjyra e trupit mund të jetë e ndryshme, si psh., e përhimët apo e murrme në të gjelbër, kurse në anën shpinore e posedojnë një larë zigzage me ngjyrë të mbyllët ose tërësisht të zezë te mashkulli. Ushqehet kryesisht me gjitarë të imët, pastaj hardhuca, shpezë etj. Është lloj ovovivipar. Femra lind kryesisht 4 deri në 20 të vegjël. Mund të jeton deri në 22 vjet	Austri, Bosnjë-Hercegovinë, Greqi, Itali, Kaukaz, Kosovë, Kroaci, Maqedoni, Serbi, Siri, Slloveni, Shqipëri, Turqi.	Pyje (1.4 Pyje të klimës mesatare); 3. Shkurre (3.4 Shkurre të klimës mesatare, 3.8 Vegjetacion shkurror i tipit mesdhetar); 6. Zona shkëmbore (p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore); 14. Artificiale/tokësore (14.1 Toka të punueshme, 14.2 Kullosa, 14.3 Plantacione, 14.4 Kopshte rurale). Haset kryesisht në vende të thata shkëmbore dhe të diellosura, skaj rrugëve, mureve dhe në kodra malore. Haset në lartësi të ndryshme mbidetare, që nga niveli i detit deri në 2500 m.	Viti, Krilevë, Kamenicë.	Viti, Krilevë, Kamenicë.	I qëndrueshëm. Në nivel global trendi i popullatave është në rënie (Agasyan et al. 2009) kurse në Kosovë në të gjitha lokalitetet ku është vëzhguar ka nënpopullata të qëndrueshme.	Shqetësim më i vogël, LC.
8	<i>Dolichophis caspius</i> <i>Squamata:</i> <i>Colubridae</i>	Është gjarpër johelmues, tokësor dhe mjaft i fuqishëm, i shpejtë dhe agresiv. Ka një gjatësi	Bullgari, Greqi, Gjeorgji, Hungari, Kazakistan, Kosovë, Kroaci,	1. Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 6. Zona shkëmbore (p.sh.,	Gërnqar, Vërbicë, Berivojë.	Kllkot, Gjilan, Kamenicë.	I panjohur. Trendi i popullatave në Evropë	Të dhëna të pamjaftueshme , DD.

		trupore deri në 2.5 m. Trupi është i mbuluar me lëvore të mëdha dhe të lëmuara, renditja e të cilave nuk u përngjan tjegullave në pullaz. Ana shpinore e trupit është e murrme, kah ngjyra e hirit ose tërësisht e murrme, ndërsa ana barkore e ndritshme, e verdhë në të portokalltë. Mashkulli është më i madh se femra. Ushqehet me kurrizorë të imët si gjitarë, shpezë e reptile (Kreiner 2007). Gjatë lëvizjes është shumë i shpejtë, e mban kokën lart mbi substrat, e kjo shkakton panik të madh. Është lloj ovipar. Kah gjysma e qershorit dhe fillimi i korrikut femra prodhon 6 deri në 18 vezë, prej të cilave dalin format e reja në fillim të shtatorit. Jetëgjatësia e këtij lloji është deri në 10 vjet.	Maqedoni, Moldavi, Mali i Zi, Rumani, Rusi, Serbi, Shqipëri, Turqi, Ukrainë.	shkëmbinjtë kontinentalë, maja malore); 14. Artificiale/tokësor e. E hasim në viset kodrinore-malore të pasura me bar dhe shkurre, pastaj pranë vendeve të banuara, rrugëve, kopshteve dhe sipërfaqeve të mbjella me kultura bujqësore. Ky lloj mund të haset edhe në rajonet me bimë të përziera në lartësi mbidetare deri në 1000 m.			për shumë vende është stabil, me përjashtim të vendeve veriperëndimore, të cilat karakterizohen me popullata të fragmentuara dhe trend negativ.	
Nr.	Emërtimi i resursit natyror/MAMMALIA	Të dhënat e përgjithshme	Përhapja e përgjithshme	Lloji i habitatit	Përhapja në Kosovë	Komuna	Trendi i popullatës	Lloji
1	<i>Felis silvestris Carnivora: Felidae Macja e egër</i>	Trupi është i mbuluar me qime të dendura dhe të shkurtra me ngjyrë të ngjashme me atë të vështirë dallimin. Ngjyra e trupit mund të jetë hiri ose kafe me njolla dhe lara ngjyrë të zezë, të cilat konvergjojnë në mes veti. Gjatësia e trupit është prej 51 – 71 cm, e bishtit prej 21 – 35 cm, kurse pesha trupore prej 2.7 – 7 kg. Është lloj karnivor dhe ushqehet me gjitarë të imët, shpendë dhe vezë të tyre, reptilë, amfibë dhe insekte. Është lloj	Evropë, Azi, Afrikë.	Pyje; 3. Shkurre. Ky lloj mund të haset në një gamë të gjerë habitatesh, duke filluar nga zonat pyjore, shkurret e pasura me vegetacion dhe zonat e hapura shkëmbore, por duke e shmangur zonat në të cilat janë të koncentruar njerëzit.	Stanaj.	Gjilan.	Në rënie. Trendi i popullatave është në rënie e sipër në nivel global. Gjithashtu, në Kosovë popullatat e këtij lloji janë të rrezikuara.	Gati i kërcënuar, NT.

		mjaft i shkathët dhe me sukses ia arrin të mbrohet nga grabitqarët, të cilët janë edhe disa herë më të mëdhenj. Zakonisht e hasim natën në kërkim të ushqimit. Në ekosistem kanë pak ose aspak ndikim negativ për njeriun. Nuk migrojnë e as hibernojnë. Jetojnë 13 – 15 vjet (Weigle 2005).						
2	<i>Lutra lutra</i> <i>Carnivora:</i> <i>Mustelidae</i> <i>Lundërza ose Vidra</i>	Është gjitar gjysmëujor. Ka trup të mbuluar me gëzof ngjyrë kafe dhe me njolla të vogla të shndritshme, që shkëlqen dhe është rezistent ndaj ujit. Ka bisht të trashë dhe mjaft muskulator. Ka gjatësi trupore prej 57 – 95 cm dhe bisht prej 35 – 45 cm. Peshë trupore mund të jetë prej 7 – 24 kg. Mashkulli është zakonisht më i madh se femra. Është lloj mishngrënës dhe ushqehet me peshq, gaforre, bretkosa, kërmij, insekte, por edhe me gjitarë e shpendë të imët (Heggberget & Moseid 1994). Zakonisht është aktiv natën, kurse ditën qëndron në fole të ndërtuara nga rrënjët e drunjve. Është pre e ujqve, rrëqebullit, shpendëve grabitqarë dhe njeriut. Nuk migron dhe nuk bie në letargji. I pranishëm me disa nënloje.	Evropë, Azi, Afrikë veriore.	Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 15. Artificiale/ujore dhe detare. Haset kryesisht në ujëra të pandotura, si lumenj, liqene, kënetë etj., të cilat janë të pasura me kafshë ujore dhe peshq.	Mjak, Samakovë.	Viti.	Në rënie.	Gati i kërcënuar, NT.
3	<i>Ursus arctos</i> <i>Carnivora: Ursidae</i> <i>Ariu i murrmë</i>	Trupin e kanë të mbuluar me gëzof ngjyrë kafe apo të kuqërremtë në të verdhë. Gjatësia dhe dendësia e qimeve ndryshon në stinë të ndryshme dhe në varshmëri nga pozita gjeografike ku jetojnë. Gjatësia trupore sillet prej 1.4 deri në 2.8 m, lartësi trupore rreth 1.5 m, bishti është rela tivisht i shkurtër 10 –	Evropë, Azi, Amerikë, Afrikë.	Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 5. Vende ujore (kontinentale); 6. Zona shkëmbore (p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore); 14. Artificiale/tokësore. Haset në zonat malore të pasura me pyje dhe shkurre, në	Dëbelldeh, Stanqiq.	Viti, Gjilan.	Në rënie. Nënpopullatat e këtij lloji në Kosovë tregojnë rënie të konsiderueshme.	Gati i kërcënuar, NT.

		22 cm, kurse peshatrupore prej 150 – 250 kg, por mund të jetë edhe më e madhe (Jakubiec 1999). Është kafshë aktive edhe ditën edhe natën. Ariu i murrmë në përgjithësi është kafshë joso ciale, por ndonjëherë edhe mund të hasen në grupe, sidomos kur hasin në burime të mëdha të ushqimit. Jetëgjatësia e këtij lloji është deri në 25 vjet.		vende gjysmë të hapura dhe të mbyllura ku vegjetacioni bimor ju mundëson mbrojtje dhe ju siguron ushqim.				
4	<i>Ochlodes sylvanus</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Hesperiidae</i>	Ky lloj e ka gjerësinë e krahëve prej 29 deri në 36 mm. Adultët paraqiten kryesisht në pranverë. Në disa vende në Evropë e ka vetëm një gjeneratë në vit, por në disa vende të tjera po në Evropë, mund të ketë edhe më shumë gjenerata.	Evropë, Turqi, pjesa e Azisë deri në Kinë dhe Japoni.	Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare); 4. Kullosa; 5 Vende ujore (kontinentale) (5.4 Moçale, kënetat, moçalishte (përgjithësisht mbi 8ha)). Ky lloj jeton kryesisht në zonat e diellzuara, në skaje të pyjeve, dhe shumica e habitateve ku haset janë të lagështa dhe shpesh përmbajnë një bollëk të fiernave.	Samakovë.	Viti	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.
5	<i>Apodemus sylvaticus</i> <i>Rodentia: Muridae</i> <i>Miu bishtgjatë i pyllit</i>	Është një mi i vogël, me vesh e sy të mëdhenj dhe me bisht të gjatë e të hollë. Shqisat e të parit, dëgjuarit dhe nuhatjes, i kanë mjaft mirë të zhvilluara. Trupi është i mbuluar me qime të buta të cilat nga ana shpinore kanë ngjyrë kafe në të verdhë ose të kuqërreme, kurse nga ana barkore kanë ngjyrë të bardhë ose të lehtë hiri. Ushqehet kryesisht me fara, fruta, lëvore druri, bimë dhe insekte. Është aktiv natën e rrallëherë ditën. Është pre e dhelprave, shpendëve, maceve, nusealave etj. Folenë e përgatit në zgavrat e trungjeve ose në tokë, por i shfrytëzon edhe	Evropë, Afrikë veriore.	Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 14. Artificiale/tokësor e. Ky lloj haset në habitate të ndryshme, si: pyje, shkurre, kullosa, zona bujqësore të kultivuara apo edhe djerrina dhe zona të banuara.	Dëbëlldeh.	Viti.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.

		ato të shpendëve të tjerë. Hap tunele nëntokësore prej 3 cm dhe me thellësi prej afërsisht 20 cm. Nuk migron e as bie në letargji. Jetëgjatësia e këtij lloji është 1 – 2 vjet.						
6	<i>Canis aureus</i> Carnivora: Canidae Çakalli	Është i ngjashëm me ujkun dhe dhelpërën. Trupin e ka të mbuluar me qime jo të gjata dhe të trasha ngjyrë hiri, të verdhë të kuqërreme ose gështenje, me njolla të errëta. Ana barkore e trupit ka ngjyrë më të ndritshme. Gjatësia trupore e meshkujve sillet prej 71 – 85 cm dhe e femrave prej 69 – 73 cm, lartësia trupore prej 45 – 50 cm, kurse pesha e trupit prej 6 – 14 kg. Është lloj omnivor dhe ushqehet me kërmë, shpendë dhe vezë të tyre, brejtës, reptilë, amfibë, peshq, insekte dhe fruta. Ushqimin e tepërt e deponojnë në gropa, të cilat i mbulojnë me dhe. Lëviz zakonisht natën larg syve të njeriut, por mund ta hasim edhe ditën. Nuk bie në letargji dhe nuk migron. Kryesisht janë kafshë monogame. Maturimi ndodh pas vitit të parë. Jetëgjatësia është rreth 13 vjet, por në disa raste edhe deri në 18 (Jhala & Moelan).	Evropë, Azi, Afrikë	Vende ujore (kontinentale); 14. Artificiale/tokësor e. Ky lloj kryesisht haset përreth fshatrave dhe zonave të banuara, në zonat kodrinore-malore të pasura me kullosa etj.	Dëbëlldeh, Tunaj.	Viti, Gjilan.	I qëndrueshëm. Trendi i popullatave është në rritje në nivel global. Në Evropë dhe në Kosovë popullatat janë të qëndrueshme.	Shqetësim më i vogël, LC.
7	<i>Canis lupus</i> Carnivora: Canidae Ujk	Ka një gjatësi trupore prej 105 – 160 cm, lartësi prej 80 – 85 cm, bishtin prej 29 – 50 cm dhe peshën trupore prej 12 – 80 kg (Foresman 2012). Te femrat, këto përmasa janë më të vogla. Është kafshë sociale dhe rrallë mund të haset e vetmuar, madje kryesisht gjatë verës. Anëtarët e shoqërisë zakonisht sillen prej 5 deri në 40. Jetojnë në grupe sociale, të udhëhequra nga mashkulli alfa me femrën.	Lloji më i përhapur në botë i gjitarëve. Haset përgjatë hemisferës veriore në veri të gjatësisë 15° në Amerikën Veriore dhe 12° N në Indi.	1. Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 5. Vende ujore (kontinentale); 6. Zona shkëmbore (p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore); 14. Artificiale/tokësor e. Ky lloj mund të haset në habitate të ndryshme. Gjatë dimrit kryesisht haset në vise të ulëta, por mund të	Tunaj, Novobërdë, Zhiti.	Gjilan, Novobërdë, Viti.	I qëndrueshëm. Nënpopullatat e këtij lloji janë stabile në Kosovë, por edhe në vendet fqinje.	Shqetësim më i vogël, LC.

		Është kafshë e shpejtë dhe mjaft e fuqishme. Zhvillon luftë të ashpër për territor, saqë vdekshmëria e tyre nëpër beteja sillet prej 14 – 65 %. Ushqim kryesor i kanë ungulatet me peshë 20 – 100 kg. Jetëgjatësia arrin deri në 16 vjet.		haset edhe në vise të larta malore, fusha të hapura, kulloza etj.				
8	<i>Erinaceus roumanicus</i> <i>Eulipotyphla:</i> <i>Erinaceinae</i> <i>Iriqi</i>	Trupin e kanë shpatuk, të mbuluar me gjemba, pjesa bazale e të cilëve është me ngjyrë të bardhë, pjesa e mesme ngjyrë kafe e errët, kurse maja e çelët. Dallohet nga iriqi evropian për nga ngjyra më e çelët dhe gjoksi me ngjyrë të bardhë qumështi. Është lloj omnivor, i parapëlqen insektet, por ushqehet edhe me kërmij, gjarpërinj, hardhuca, bretkosa, zogj e vezë të shpendëve, brejtës të imët, fruta e fara. Është lloj vetmitar, kurse shoqërohet vetëm gjatë kohës së çiftëzimit. Koha e letargjisë fillon në tetor dhe zgjat deri në prill. Nuk migron dhe shumohet një apo dy herë në vit. Jetojnë deri në 10 vite (Jones et al. 2005).	Evropë juglindore, Azi.	Është lloj i përhapur në habitate të ndryshme, si: pyje të hapura, fusha, shkurre, zona të kultivuara, mjedise periferike të banuara, kopshte, parqe e rrallë herë në zona të lagështa dhe zona të larta të pyjeve halorë.	Tërpez, Smirë.	Viti.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.
9	<i>Glis glis</i> <i>Rodentia: Gliridae</i> <i>Gjeri ose Gjumashi i majmë i pyllit</i>	Për nga pamja është i ngjashëm me ketrin për shkak të bishtit xhufkor, me qime të dendura dhe të gjata, por është më i vogël për nga madhësia trupore. Trupin e ka të mbuluar me qime të buta dhe të trasha. Ana shpinore e trupit ka ngjyrë të përhimë ose të errët kafe, kurse ana barkore ngjyrë të bardhë. Gjatësia trupore prej 130 – 190 mm, kurse bishti deri në 168 mm. Ushqehet me fara dhe fruta, vezë, zogj të shpendëve, insekte etj. Nuk migron, por bie në letargji prej vjeshtës e deri në	Evropë, Azi.	Pyje; 3. Shkurre; 14. Artificiale/tokësor e. Është lloj arboreal, i cili banon kryesisht në pyjet gjetherënëse dhe të përziera. Mund të haset edhe në zonat e ulëta, si: kopshte, plantacione, shkurre dhe zona shkëmbore.	Mjak.	Viti.	I panjohur.	Shqetësim më i vogël, LC.

		pranverë. Gjatë kësaj kohe të hibernimit zgjohen disa herë për të konsumuar ushqimin, që e kanë deponuar më herët. Lëviz kryesisht gjatë natës. Jetojnë deri në 12 vjet (Krystufek 2007).						
10	<i>Lepus europaeus</i> <i>Lagomorpha:</i> <i>Leporidae</i> <i>Lepuri</i>	Trupin e kanë të mbuluar me gëzof ngjyrë kafe ose të kuqërremtë nga ana shpinore, kurse nga ana barkore kanë ngjyrë të bardhë. Ngjyrat trupore gjatë stinës së dimrit në përgjithësi janë më të errëta. Kanë gjatësi trupore prej 52 – 68 cm, bisht prej 8 – 12 cm dhe peshë trupore prej 2.5 – 7 kg. Ushqehen me një numër të madh të llojeve barishtore dhe kulturave bujqësore. Kryesisht lëvizin natën, por edhe ditën, mirëpo shkalla e lëvizjes në zona të caktuara është shumë e kufizuar. Nuk migrojnë dhe nuk bien në letargji. Është lloj vetmitar, por mund të grumbullohen në kohë të aktivitetit seksual rreth një partneri ose rreth ushqimit. Është pre e dhelprave, ujkut, çakallit, shpendëve grabitqarë, maces së egër dhe po ashtu i përndjekur nga njeriu.	Palearktik.	Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 14. Artificiale/tokësor e. E hasim në një gamë të gjerë habitatesh, duke filluar nga tokat bujqësore, kullosat, zonat malore me vegetacion të ulët dhe të lartë dhe atë kryesisht në zona të hapura. Mund të takohet edhe në zonat e larta malore deri në 1500 m.	Pogragjë, Stanaj.	Gjilan.	I qëndrueshëm. Trendi i popullatave në nivel global është në rënie e sipër. Edhe në Evropë, në dhjetëvjetëshin e fundit, është vërejtur një rënie. Në Kosovë nënpopullatat e këtij lloji janë të qëndrueshme.	Shqetësim më i vogël, LC.
11	<i>Martes foina</i> <i>Carnivora:</i> <i>Mustelidae</i> <i>Shqarthe ose</i> <i>Kunadhja</i> <i>gushëbardhë</i>	Trupin e ka të mbuluar me qime ngjyrë kafe të errët, kurse te format e reja ngjyrë të çelët të përhimë. Gusha ka ngjyrë të bardhë. Gjatësia e trupit sillet prej 4- -55 cm dhe pesha trupore prej 1 – 2.3 kg. Kanë gjymtyrë dhe bisht të gjatë. Është lloj omnivor dhe ushqehet me pakurizorë dhe kurizorë të imët dhe të shumëllojshëm, kurse gjatë verës dhe vjeshtës edhe me produkte bimore. Është pre e dhelprës dhe e shpendëve grabitqarë. Kryesisht janë	Evropë, Azi.	1. Pyje; 3. Shkurre; 6. Zona shkëmbore (p.sh., shkëmbinjtë kontinentalë, maja malore); 14. Artificiale/tokësor e. Haset kryesisht në pyje gjetherënëse, por edhe në zona kodrinore shkëmbore të hapura dhe në periferi të zonave të banuara.	Stanqiq.	Gjilan.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.

		kafshë të vetmuara. Gjatë kohës së çiftëzimit i hasim nëpër drunj e rrallë në tokë. Nuk bie në letargji dhe nuk migron. Jetëgjatësia sillet prej 3 – 8 vjet (Grizimek 1990).						
12	<i>Martes martes</i> <i>Carnivora:</i> <i>Mustelidae</i> <i>Zardafi ose</i> <i>Kunadhja</i> <i>gushëverdhë</i>	Trupin e kanë të mbuluar me qime ngjyrë kafe të çelët gjatë verës, kurse në dimër me qime të gjata ngjyrë kafe të mbyllët. Gusha ka ngjyrë të verdhë portokalli. Gjatësia trupore sillet prej 45 – 58 cm, ajo e bishtit 16 – 28 cm, kurse pesha e trupit prej 0.8 – 2.4 kg. Zakonisht meshkujt janë më të mëdhenj se femrat. Ushqehen me brejtës të imët, shpendë dhe vezë të tyre, insekte, kërmij, reptile, si dhe me fara dhe frute gjatë stinës së verës. Është pre e dhelprës dhe shpendëve grabitqarë. Nuk bie në letargji dhe nuk migron. Çojnë jetë vetmitare, kurse foletë i ndërtojnë, por edhe mund t'i shfrytëzojnë ato të kafshëve të tjera nëpër drunj. Janë aktive në agim dhe muzg.	Evropë, Azi	Pyje; 3. Shkurre. Mund të haset kryesisht në pyjet halore ose në ato të përziera, të pasura me drunj të vjetër, si dhe në zona shkëmbore të hapura edhe jashtë pyjeve me vegjetacion të dendur (Overskaug et al. 1994).	Llabjan, Pograhë, T unaj, Busovat.	Novoberde, Gjilan, Kamenicë.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.

13	<i>Meles meles</i> <i>Carnivora:</i> <i>Mustelidae</i> <i>Vjedulla ose</i> <i>Baldosa</i>	Trupi i këtij lloji është i mbuluar me qime të gjata me ngjyrë gri ose të argjendtë nga ana shpinore, kurse nga ana barkore qimet janë të shkurtra, të buta dhe të dendura me ngjyrë të bardhë. Gjatësia trupore është prej 56 – 90 cm, bishti prej 12 – 24 cm dhe pesha trupore prej 8 – 17 kg. Ushqim i parapëlqyer i këtij lloji janë: krimbat e tokës, pastaj farat, frutat, zhardhokët, drithërat, arrat, kërpudhat, vezët e shpendëve, iriqët, ketrat, lepujt etj. (Delahay et al. 2008). Nuk kanë grabitqarë të vërtetë natyrorë, përveç njeriut, por, megjithatë, rrëqebulli, ujku, qeni dhe ariu paraqesin rrezik për të. Lëvizë zakonisht në muzg, natën, por, edhe ditën. Vjedullat janë mjaft miqësore, duke jetuar në grupe prej 2 – 23 individësh, por, në mungesë të ushqimit, bëjnë jetë vetmitare. Jetëgjatësia e këtij lloji është deri në 18 vjet.	Evropë, Azi.	Pyje; 3. Shkurre; 14. Artificiale/tokësor e. Haset në zona malore gjetherënëse ose gjethembajtëse, me vegetacion të dendur, por edhe në zona të hapura, kullosa dhe në zona të mbjella me kultura bujqësore, si: drithëra, perime dhe pemishte.	Viti, Stanaj, Maxherre, K abash.	Viti, Gjilan, Malishevë.	I qëndrueshëm. Trendi i nënpopullatave është i qëndrueshëm. në nivel evropian dhe në Kosovë.	Shqetësim më i vogël, LC.
14	<i>Mustela erminea</i> <i>Carnivora:</i> <i>Mustelidae</i> <i>Nuselala e borës</i>	Ky lloj ka trup të zgjatur dhe këmbë të shkurtra. Kokën e ka në formë trekëndëshi, qafën e gjatë, sytë të ndritshëm dhe mustaqet e gjata. Nga ana shpinore gëzofi është me ngjyrë të kuqërreme, kurse ana barkore është tërësisht me ngjyrë të bardhë. Bishti i gjatë 4.5 – 10 cm, në majë përfundon me ngjyrë të zezë. Gjatësia trupore sillet prej 17 – 30 cm dhe pesha trupore prej 340 – 400 gr. Meshkujt janë rëndom më të mëdhenj se femrat. Ushqehen me minj, lepuj, pastaj vezë të	Evropë, Azi, Amerikë veriore.	1. Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 5. Vende ujore (kontinentale); 14. Artificiale/tokësor e. Mund të haset në një gamë të gjerë habitatesh, si: pyje halore dhe të përziera, shkurre, kullosa, buzë rrugëve, brigjeve të lumenjve, pastaj kopshte si dhe në zona të populluara. E hasim në ultësira, por edhe	Pozhoran, Përlepnice, Novobërdë.	Viti, Gjilan, Novobërdë.	I qëndrueshëm. Trendi i popullatave është i qëndrueshëm në nivel evropian dhe në Kosovë.	Shqetësim më i vogël, LC.

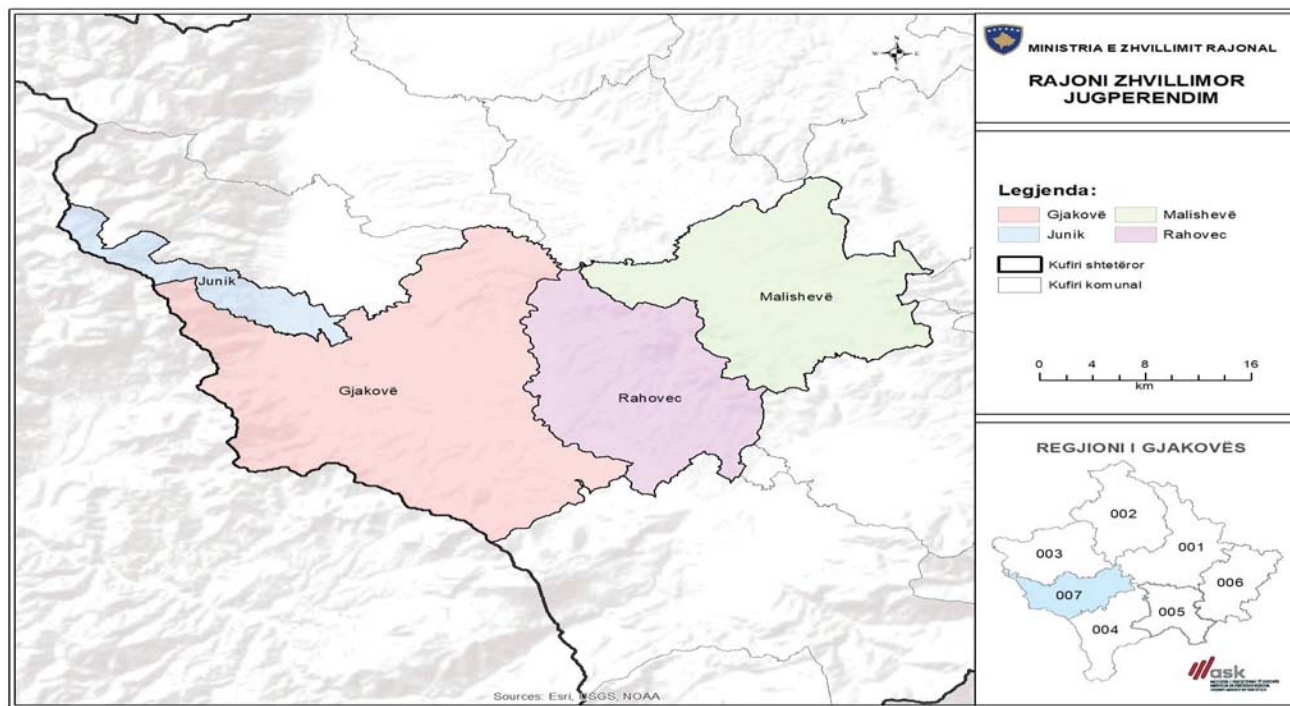
		shpendëve, pakurizorë, ujëtokësorë, gjarpërinj dhe hardhuca. Janë në gjendje ta mbysin viktimën edhe disa herë më të madhe se vetë dhe ushqimin pastaj e deponojnë në strofull. Janë pre e dhelprave, maceve, shpendëve grabitqarë etj. Nuk bien në letargji dhe nuk migrojnë. Jetëgjatësia e këtij lloji është deri në 7 vjet.		në lartësi deri në mbi 4000.				
15	<i>Mustela nivalis</i> <i>Carnivora:</i> <i>Mustelidae</i> <i>Nuselala</i>	Trupin e kanë të gjatë dhe të hollë e të mbuluar me gëzof ngjyrë kafe të çeltë nga ana shpinore, kurse nga ana barkore është tërësisht i bardhë. Gjatësia trupore e meshkujve sillet prej 13 – 26 cm, kurse e femrave prej 11 – 20 cm. Pësia trupore e meshkujve është prej 26 – 250 gr, kurse e femrave prej 29 - 117 gr. Është lloji i specializuar në gjuajtjen e brejtësve të vegjël, por, në mungesë të tyre ushqehet me vezë të shpendëve, insekte, hardhuca, gjarpërinj, lepui të vegjël etj. (King & Powell 2007). Është pre e dhelprave, shpendëve grabitqarë etj. Folenë e ndërtojnë nën tokë, të cilën e shfrytëzojnë për pushim, rritjen e të vegjëlvë dhe deponim të ushqimit. Nuk bien në letargji dhe nuk migrojnë. Aktiviteti i tyre është natën dhe ditën. Jetëgjatësia e tyre është 7 – 8 vjet.	Evropë, Azi, Amerikë veriore, Afrikë veriore, Zelandë e Re, Azor, Kretë, Maltë	Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 14. Artificiale/tokësor e. Mund të haset në habitate të ndryshme si: fusha, pyje të hapura, shkurre, parqe dhe zona të banuara.	Zhegër, Mires, Busovat, Novobërdë.	Gjilan, Kamenicë, Novobërdë.	I panjohur. Trendi i popullatave në nivel evropian nuk është i njohur mirë, por edhe në Kosovë nuk ka të dhëna të mjaftueshme për trendin e popullatës.	Shqetësim më i vogël, LC.
16	<i>Mustela putorius</i> <i>Carnivora:</i> <i>Mustelidae</i> <i>Qelbësi</i>	Ka trup të hollë dhe të zgjatur, kokë të gjerë dhe gjymtyrë të shkurtra. Meshkujt janë më të mëdhenj se femrat. Gjatësia trupore e meshkujve sillet prej 35 – 46 dhe e bishitit prej 11.5 – 17 cm, kurse e femrave 29 – 40 dhe e bishitit prej 8.4 – 15 cm. Pësia trupore është	Evropë, Azi perëndimore.	1. Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 5. Vende ujore (kontinentale); 14. Artificiale/tokësor e. Mund të haset kryesisht në zona të ulëta pyjore, kullosa, sipërfaqe me kultura	Vërban.	Viti.	I qëndrueshëm. Trendi global i popullatave është në rënie. Në bazë të vërtetimeve në Kosovë, vlerësohet	Shqetësim më i vogël, LC.

		midis 1 – 2.5 kg. Gjah i parapëlqyer i këtij lloji janë: brejtësit, shpendët, vezët dhe zogjtë e tyre, lepujt, amfibet, insektet, skrrajat e shiut etj. Qelbësi është pre e dhelpave, qenit, maceve të egra dhe atyre shtëpiake. Janë kafshë të vetmuara dhe janë aktive natën ose herët në agim. Territorin e mbrojnë edhe nga individët e të njëjtës gjini duke e markuar me një aromë shumë të rëndë të sekretuar nga gjëndrat anale. Nuk migron dhe nuk bie në letargji. Jeton deri në 6 vjet.		bujqësore, zona të banuara dhe përreth tyre, por edhe pranë brigjeve të lumenjve dhe kënetave.			se nënpopullatat e këtij lloji janë të qëndrueshme.	
17	<i>Sus scrofa</i> <i>Artiodactyla: Suidae</i> <i>Derri i egër</i>	Trupin e kanë të mbuluar me qime të tra- sha me ngjyrë të zezë, kuqërreme ose të hirtë në të bardhë, me një kreshtë përgjatë shpinës. Gjatësia trupore është prej 153 – 240 cm, lartësia deri në 0.9 m, kurse pesha trupore prej 66 – 350 kg. Meshkujt janë zakonisht më të mëdhenj se femrat. Ushqehen me fara, fruta, zhardhokë bimësh, insekte dhe kurrizorë të imët, si: reptilë, shpendë dhe gjitarë. Është pre e ujqve dhe rrëqebullit në vendin tonë, kurse në vende të tjera edhe e luanit, leopardit, krokodilit, pitonit etj. Lëviz kryesisht natën dhe herët në agim, por edhe gjatë ditës. Jetojnë në grupe prej 6 – 20 individësh ose edhe më shumë. Për të vegjlit përkujdesen vetëm femrat. Jetojnë deri në 20 vjet (Graves 1984).	Në të gjitha kontinentet, me përjashtim të Antarktikut	1. Pyje; 3. Shkurre; 14. Artificiale/tokësore. Gjendet në një gamë të gjerë habitatesh, si zona pyjore të ulëta dhe të larta të cilat nuk përballen me temperatura ekstreme dhe të cilat janë të pasura me vegetacion të dendur dhe shkurre. Gjithashtu, haset në toka bujqësore të mbjella me drithëra.	Stanaj, Debëlldeh, U gllar.	Gjilan, Viti, Kamenicë.	Në rritje Trendi i popullatave është i qëndrueshëm. dhe në rritje, në nivel evropian dhe në Kosovë.	Shqetësim më i vogël, LC.

18	<i>Talpa caeca</i> <i>Eulipotyphla:</i> <i>Talpidae</i> <i>Urithi i verbër</i>	Trupin e kanë të mbuluar me qime të buta, të dendura dhe me shkëlqim. Trupi i tyre ka ngjyrë gri të errët në të zezë, kurse shputat e kuqërreme. Është i ngjashëm me urithët e tjerë, vetëm se te ky lloj sytë janë të mbuluar me një membranë të përhershme, që bën që kafsha të jetë plotësisht e verbër. Gjymtyrët i ka të fuqishme, të cilat përfundojnë me kthetra të përshtatshme për rrëmbihje. Ushqehet kryesisht me pakurrizorë, si: krimba të tokës të cilët e përbëjnë rreth 90 % të menysë, pastaj me larva të insekteve, kërmij etj. Jetëgjatësia është rreth 5 vjet.	Lloj endemik i Evropës, por është hasur edhe në Turqi.	1. Pyje; 4. Kullosa; 14. Artificiale/tokësore. Ky lloj mund të haset në livadhe, kullosa, kopshte, pastaj në zona kodrinore-malore e më rrallë në zona subalpine dhe alpine deri në 2000 m.	Smirë, Cërmicë, Hogosht.	Viti, Gjilan, Kamenicë.	I qëndrueshë m. Trendi i nënpopullata ve të këtij lloji është I qëndrueshë m., edhe pse në disa lokalitete pamjaftueshëm i njohur.	Shqetësim më i vogël, LC.
19	<i>Vulpes vulpes</i> <i>Carnivora: Canidae</i> <i>Dhelpra</i>	Ky lloj karakterizohet me trup të zgjatur, bisht të gjatë dhe gjymtyrë të shkurtra. Trupi është i mbuluar me gëzof prej qimeve të buta dhe të dendura. Ngjyra e trupit është e kuqërreme, kafe ose në të verdhë, ndërsa maja e bishtit dhe pjesa ventrale e kokës dhe qafës janë me ngjyrë të bardhë, kurse gjymtyrët, putrat dhe pjesët e jashtme të veshëve kanë ngjyrë të zezë. Gjatësia trupore është prej 50 – 90 cm, bishti prej 30 – 60 cm dhe pesha trupore prej 3 – 14 kg. Zakonisht, meshkujt janë më të mëdhenj se femrat. Janë omnivorë dhe ushqehen me brejtës, lepuj, insekte dhe fruta. Është lloj i specializuar në gjuajtjen e minjve. Jetëgjatësia e këtij lloji është deri në 10 vjet (Jones & Theberge 1982; Mc Donald 2001; Mc Donald & Reynolds 2005).	Është i përfaqësuar me një numër të madh të nënlojeve dhe haset në Evropë, Afrikë veriore, Azi, Amerikë veriore, Australi, Kanada, Meksikë etj.	1. Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 5. Vende ujore (kontinentale); 14. Artificiale/tokësore. Haset në mjedise të ndryshme si pyje, shkurre, zona bujqësore, afër vendeve të banuara etj.	Dëbelldeh.	Viti.	I qëndrueshëm. Nënpopullatat e këtij lloji janë stabile në Kosovë, por edhe në vendet fqinje.	Shqetësim më i vogël, LC.
Nr.	Emërtimi i resursit natyror/OLIGOCH AETA	Të dhënat e përgjithshme	Përhapja e përgjithshme	Lloji i habitatit	Përhapja në Kosovë	Komuna	Trendi i popullatës	Lloji

1	<i>Allolobophora chlorotica</i> <i>Opisthophora:</i> <i>Lumbricidae</i>	Ky është një lloj endogjen, që ushqehet në dhe, ndërsa bën gropime horizontale deri në 20 cm në sipërfaqe. Është skrajë me madhësi mesatare, që te të rriturit shkon deri në 50 mm. Të rriturit kanë një unazë të verdhëm të afër kokës, që është unike në atë se i ka tri palë disqe në formë ventuzash në segmentet alternuese në pjesën e poshtme të klitelumit (Mršić 1991). Var. kosovensis është përshkruar nga Šapkarev (1975), bazuar në vetëm një ekzemplar nga Klokoti në afërsi të lumit Morava, në livadhe. Ky varietet dallon nga forma tipike kryesisht nga tubercula pubertatis dhe madhësia e trupit (106 mm, 2.5 mm diametër). Sipas Mršić (1991), klitelumi është pozicionuar në segmentet 1/3 29 deri 37 dhe tuberkula pubertatis në segmentet 31, 32, 33 dhe 35 (disqe të vogla në formë ventuzash).	Evropë, Azi, në veri të ultësirave të Himalajeve, Afrikë veriore dhe në pjesët të Gadishullit Arabik (Mršić 1991; Rota 2013).	Pyje (Pyje të klimës mesatare); 4. Kullosa (4.4.Kullosa të klimës mesatare); 14. Artificiale/tokësore (14.1 Toka të punueshme, 14.2 Kullosa). Ky lloj haset në livadhe të luginave, biotope antropogjene, toka pyjore, toka të kultivuara, livadhe etj. (Šapkarev, 1980).	Zhegër, Klokoti.	Gjilan, Klokoti.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.
2	<i>Aporrectodea caliginosa</i> <i>Opisthophora:</i> <i>Lumbricidae</i>	Fundi i përparmë i trupit është me ngjyrë me tri hije të dallueshme. Është lloj endogjen dhe të shumtën gjendet në toka të punueshme dhe kullosa me përbërje të ulët të materieve organike, por edhe në dheun e pyjeve. Madhësia tipike e adultit është rreth 6 cm, kur është në qetësi.	Ky lloj është autokton në Palearktë, por si lloj i sjellur gjendet në tërë botën (Csuzdi & Zicsi 2003).	Pyje (1.4 Pyje të klimës mesatare); 4 Kullosa (4.4 Kullosa të klimës mesatare); 5 Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat]); 14 Artificiale/tokësore (14.1 Toka të punueshme, 14.4 Kopshte rurale, 14.5 Zona urbane). Jeton në koridore të përkohshme horizontale, në pjesën e epërme të dheut. Është gjetur në dhe të lagësht në livadhe dhe brigje lumenjsh, kurse rrallëherë gjendet në shtresën e gjetheve në tokë.	Zhegër, Klokoti.	Gjilan, Klokoti.	I panjohur.	Shqetësim më i vogël, LC.

07- Rajoni Zhvillimor Jugperëndim

Përbëhet nga katër (4) komuna: **Gjakovë, Rahovec, Malishevë, Junik**. Ky rajon ka potencial të madh të zhvillimit socio-ekonomik të resurseve natyrore. Në këtë rajon gjendet ky lloj endemik i faunës: *Dendrobaena zicsi* Opisthophora: Lumbricidae Në formë grafike dhe tabelare është paraqitur lista e aseteve të resurseve natyrore.

Figura 20. *Pachychilon pictum* Cypriniformes: Cyprinidae

Figura 21. Numri i llojeve(specie) në kuadër të grupeve të ndryshme të sipas rajoneve zhvillimore, Rajoni Zhvillimor Jugperëndim

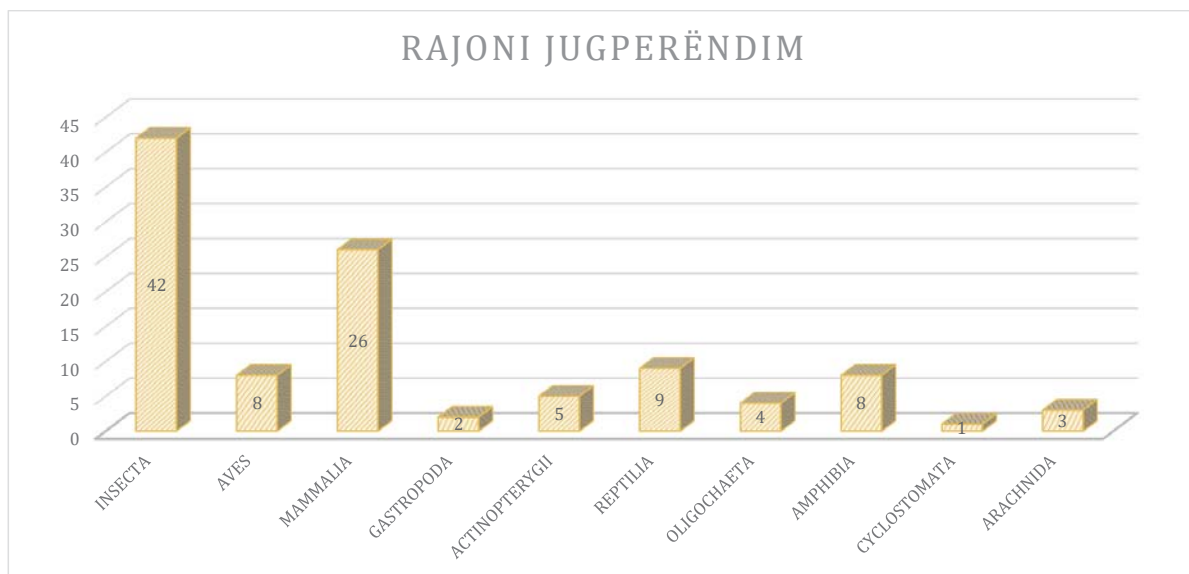

Tabela 7. Lista e asetëve të resurseve natyrore (Fauna) - Rajoni Zhvillimor Jugperëndim

PASQYRIMI I RESURSEVE NATYRORE SIPAS (7) RAJONEVE ZHVILLIMORE								
Resurset Natyrore (Fauna)								
RAJONI ZHVILLIMOR – JUGPERËNDIM								
Nr.	Emërtimi i insektit	Të dhëna të përgjithshme	Përhapja e përgjithshme	Lloji i habitatit	Përhapja në Kosovë	Komuna	Trendi i popullatës	Lloji
1	<i>Nemoura anas</i> Plecoptera: Nemouridae	Në fazën larvore jeton në ujë përgjatë një viti. Faza adulte paraqitet në periudhën e pranverës. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë në afërsi të brigjeve të përroskës apo lumit, ku ka jetuar si larvë. Faza larvore është treguese e ujërave të pastra. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për mënyrën e të ushqyerit dhe jetesës së fazës larvore. Ky lloj i takon gjinisë Nemoura Latreille, 1796, e cila posedon një potencial të lartë endemizmi, me disa lloje të reja të përshkruara viteve të fundit nga Ballkani (Murányi 2007).	Lloj endemik i Ballkanit. Deri më tani është konstatuar vetëm në Kosovë, Mal të Zi, Maqedoni dhe Shqipëri.	Vende ujore (kontinentale); Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat]; Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza; Gjendet kryesisht në përroska të vogla malore. Haset në lartësi të ndryshme mbidetare, kryesisht mbi 800 m.	Përroskë në malet e Berishës.	Malishevë.	I panjohur.	Skajshm-ërisht i rrezikuar CR.
2	<i>Nemoura asceta</i> Plecoptera: Nemouridae	Në fazën larvore jeton në ujë përgjatë një viti. Faza adulte paraqitet në periudhën e pranverës. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë në afërsi të brigjeve të përroskës apo lumit, ku ka jetuar si larvë. Faza larvore është treguese e ujërave të pastra dhe mesatarisht të pastra. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për mënyrën e të ushqyerit dhe jetesës së fazës larvore. Ky lloj i takon gjinisë Nemoura, e cila posedon një potencial të lartë endemizmi, me disa lloje të reja të përshkruara viteve të fundit nga Ballkani (Murányi 2007).	Lloj endemik i Ballkanit. Deri më tani është konstatuar vetëm në Kosovë dhe Shqipëri.	Vende ujore (kontinentale); Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat]; Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza. Gjendet kryesisht në përroska të vogla malore. Haset në lartësi të ndryshme mbidetare, kryesisht mbi 800 m.	Përroskë në malet e Berishës.	Malishevë.	I panjohur.	Skajshm-ërisht i rrezikuar, CR.

3	<i>Nemoura vinconi</i> <i>Plecoptera:</i> <i>Nemouridae</i>	Në fazën larvoren jeton në ujë përgjatë një viti. Faza adulte paraqitet në pranverë. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë në afërsi të brigjeve të përrroskës apo lumit, ku ka jetuar si larvë. Faza larvore është treguese e ujërave të pastra. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për mënyrën e të ushqyerit dhe jetesës së fazës larvore. Ky lloj i takon gjinisë <i>Nemoura</i> , e cila posedon një potencial të lartë endemizmi, me disa lloje të reja të përshkruara viteve të fundit nga Ballkani (Murányi 2007).	Lloj endemik i Ballkanit. Deri më tani është konstatuar vetëm në Kosovë dhe Shqipëri.	Vende ujore (kontinentale); Lumenj, përrrenj, përrroska, të përrhershme [përfshirë ujëvarat]; Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza. Gjendet kryesisht në përrroska të vogla malore. Haset në lartësi të ndryshme mbidetare, kryesisht mbi 800 m.	Përrroskë në malet e Berishës.	Malishevë.	I panjohur.	Skajshm-ërisht i rrezikuar, CR.
4	<i>Phengaris arion</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Lycaenidae</i> <i>Kaltërroshja njollazeze</i>	Ky është një nga llojet më të mëdha me ngjyrë të kaltër dhe dallohet nga rendi i pikave të zeza në pjesën e epërme të krahëve të përparmë. Ky lloj e ka një gjeneratë në vit. Bimë ushqyese të larvave të këtij lloji janë ato të gjinive: <i>Venera</i> , <i>Origanum</i> dhe <i>Thymus</i> . Adultët paraqiten në periudhën qershor – korrik. Larvat janë kryesisht heliofile dhe mirmekofile.	Nga Spanja veriore dhe në lindje deri në Itali, Greqi dhe Skandinavi jugore.	Shkurre; Kullosa. Është lloj arboreal, që gjendet kryesisht në vende të thata, me bar, apo me shkurre, si dhe në vende të hapura brenda pyjesh.	Shkozë e Malishevë Qafë e Morinës.	Malishevë, Gjakovë.	Në rënie Ky lloj është konstatuar me nënpopullata, të cilat kanë numër jashtëzakonisht të vogël të individëve.	I rrezikuar EN.
5	<i>Carcharodus floccifera</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Hesperiidae</i>	Ky lloj e ka gjerësinë e krahëve prej 32 deri në 35 mm. Ngjyra themelore e krahëve të përparmë është e mermertë gri-kafe, me njolla kafe të errët dhe të qarta. Adultët luturojnë prej majit deri në qershor, ose prej korrikut në shtator në dy gjenerata, por në lartësi më të mëdha mbidetare ekziston vetëm një gjeneratë, prej qershorit deri në gusht. Larvat ushqehen në bimët e gjinive: <i>Stachys</i> , <i>Marrubium</i> , <i>Thymus</i> dhe <i>Ballota</i> .	Spanjë, Francë, Itali, Alpe, Ballkan, Evropë jugore dhe qendrore, në veri deri në Gjermaninë qendrore dhe në lindje deri në Maqedoni dhe Bullgari.	Pyje; (Pyje të klimës mesatare); Kullosa. Është lloj kryesisht malor dhe gjendet në zonat skajore të diellëzuara të pyjeve, në lëndina dhe në zonat e ndriçuara të kullosave e livadheve.	Dy lokalitete në Mirushë, Malet e Shkozës.	Malishevë, Gjakovë.	Në rënie Është regjistruar me nënpopullata me numër të konsiderueshëm të individëve në shumicën e rasteve, por me tendencë të rënies. Gjithashtu, është vërejtur tendencë e degradimit të habitatit në të shumtën e rasteve.	I cenuar, VU.

6	<i>Erebia rhodopensis</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Nymphalidae</i>	Ky lloj e ka gjerësinë e krahëve prej 19 derinë 20 mm. Në pjesën e sipërme të krahëve të përparmë dominon ngjyra kafe e errët. Ky lloj e ka një gjeneratë në vit. Adultët lu turojnë në periudhën korrik – gusht. Nuk ka njohuri të mjaftueshme rreth bimëve ushqyese të larvave.	Evropë Juglindore.	Kullosa. Kryesisht haset në shpate të hapura me bar, pothuajse pa shkurre ose pemë. Në Kosovë, zakonisht haset në lartësi të mëdha mbidetare.	Rudokë, Gjeravicë.	Junik.	I qëndrueshëm. Është hasur në nënpopullata të vogla por aktualisht stabile.	I cenuar, VU.
7	<i>Lycaena dispar</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Lycaenidae</i>	Ky lloj i ka krahët ngjyrë bakri-portokalli të ndritshme dhe të mbuluar me të zezë. I ka dy gjenerata në vit. Adultët shfaqen nga maji në qershor. Bimë ushqyese e larvave të këtij lloji është Rumex hydrolapathum. Është lloj relativisht i ndjeshëm në veprime antropogjene të degradimit të habitatit.	Evropë, Turqi.	1 Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare); 4. Kullosa. Habitata të parapëlqyera të këtij lloji janë: livadhet e lagështa dhe bashkësitë e larta bimore, flierajat, livadhet mezofile, pyjet gjetherënëse gjethgjera, livadhet dhe stepet e thata gëlqerore etj. Në Kosovë mund të haset kryesisht në brigje lumenjsh ose në toka të lagështa.	Dy lokalitete në Malishevë	Malishevë.	Në rënie. Ky lloj është konstatuar me nënpopullata të cilat kanë numër të vogël të individëve. Edhe në Evropë është vërejtur viteve të fundit trendi i rënies së popullatave të këtij lloji, edhe pse më tepër në Evropën veriore.	I cenuar, VU.
8	<i>Phengaris alcon</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Lycaenidae</i>	Ky lloj e ka një gjeneratë në vit. Bimë ushqyese të larvave të këtij lloji janë ato të gjinisë Gentiana. Larat janë mirmekofile. Adultët paraqiten në periudhën qershor – korrik. Haset shpesh në habitata të thata. Nënpopullatat e këtij lloji në Kosovë konsiderohet se i takojnë nënlojit rebeli, që jeton në lartësi të mëdha mbidetare. Megjithatë, statusi taksonomik i këtij nënloji është akoma i paqartë.	Në Evropën qendrore ky lloj gjendet prej jugut të Suedisë deri në veriun e Spanjës dhe nga Franca kah lindja. Është i pranishëm edhe në Turqinë lindore dhe në lindje nëpërmjet Siberisë deri në Mongoli dhe Alltai.	Vende ujore (kontinentale). Është lloj arboreal që jeton në livadhe kënetore të lidhura me lumenj apo liqene.	Qafa e Morinës (Jakšić and Živić 1995-1998; Rebel and Zerny 1931).	Gjakovë.	Në rënie. Ky lloj është konstatuar me nënpopullata, të cilat kanë numër të vogël të individëve, me tendencë të zvogëlimit.	I cenuar, VU.
9	<i>Pyrgus sidae</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Hesperiidae</i>	Ky lloj e ka gjerësinë e krahëve prej 32 deri në 38 mm, e kjo e bën ndër llojet me krahë më të mëdhenj të kësaj gjinie në Evropë. E ka një gjeneratë në vit. Adultët mund të hasen gjatë periudhës maj – korrik. Ushqehet me bimën Albutilon avicennae.	Bosnjë-Hercegovinë, Greqi, Francë, Itali, Kosovë, Kroaci, Rumani, Serbi, Spanjë, disa pjesë të Azisë.	Kullosa; 6 Zona shkëmbore [p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore]. Ky lloj gjendet shpesh në brigjet me bar të lumenjve, në livadhe dhe shpate gurorë. Shumica e habitateve ku gjendet ky lloj, përmbajnë numër të	Disa lokalitete në Mirushë, Disa lokalitete në Malishevë, Strelle (Jakšić and Živić	Malishevë.	Në rënie Ky lloj ka nënpopullata të vogla dhe të fragmentuara në Kosovë, me tendencë të vazhdueshme të rënies.	I cenuar, VU.

				madh të bimëve të gjinive Vicia dhe Achillea.	1995-1998).			
10	Baetis melanonyx Ephemeroptera : Baetidae	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 7.9 – 11.5 mm. Është lloj univoltin veror, edhe pse në lokalitete të lartësive më të ulëta mbidetare është raportuar edhe si lloj me dy gjenerata në vit. Periudha e luturimit është nga maji deri në pjesën e parë të korrikut, por në lartësi më të mëdha mbidetare periudha e fluturimit realizohet më vonë, në gusht apo edhe në tetor (Bauernfeind & Soldan 2012)	Pjesa më e madhe e Evropës, Turqi, Izrael.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Larvat gjenden në lumenj dhe përroska të lartësive të ndryshme mbidetare prej 300- 1900 metra. Larvat parapëlqejnë kryesisht pjesët e rrjedhave të epërme dhe të mesme.	Ereniku në Junik.	Junik.	I panjohur.	Gati i kërcënuar, NT.
11	Annitella triloba Trichoptera: Limnephilidae	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 8.5 deri në 14 mm. Në fazën larvare jeton në ujë përgjatë një viti. Faza larvare është treguese e ujërave të pastra. Nuk ka të dhëna të njafueshme për mënyrën e të ushqyerit dhe jetesën e fazës larvare të këtij lloji. Faza adulte paraqitet në periudhën e vjeshtës. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë në afërsi të brigjeve të përroskës apo lumit (Graf et al. 2008; Kumanski 1988)	Lloj endemik i Ballkanit: Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Greqi, Kosovë, Mali i Zi, Shqipëri.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Gjendet kryesisht në zonat burimore dhe në rrjedhat e epërme të përroskave e lumenjve malorë. Mund të haset prej 800 deri në mbi 2300 m lartësi mbidetare, edhe pse zakonisht preferon më tepër lartësitë e mëdha.	Bjeshkët e Nemuna.	Gjakovë, Junik.	I qëndrueshëm.	Gati i kërcënuar, NT.
12	Drusus krusniki Trichoptera: Limnephilidae Flutura e Krushnikut	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 7 deri në 9 mm. Në fazën larvare jeton në ujë përgjatë një viti. Faza larvare është treguese e ujërave të pastra. Faza adulte paraqitet në periudhën shkurt – nëntor. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë në afërsi të brigjeve të përroskës apo lumit. Ky lloj bën pjesë në nënfamiljen Drusinae, e cila karakterizohet me potencial të lartë të	Lloj endemik i Ballkanit. Gjendet në numër të kufizuar të lokaliteteve në Kosovë, Mal të Zi dhe Shqipëri.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Gjendet kryesisht në zonat burimore dhe në rrjedhat e epërme të përroskave malore. Substrati i parapëlqyer i larvave të këtij lloji përbëhet nga: zhavorri i	Bjeshkët e Nemuna.	Gjakovë, Junik.	I qëndrueshëm.	Gati i kërcënuar, NT.

		endemizmit në Ballkan, me një numër të madh të llojeve të reja të përshkruara viteve të fundit nga Shqipëria, Kosova, Serbia, Bosnjë-Hercegovina, Maqedonia dhe Mali i Zi (Ibrahimi et al. 2014).		madhësive të ndryshme, gurët e madhësive të ndryshme, si dhe mjediset e pasura me material bimor. Mund të haset prej 600 deri në mbi 2000 m lartësi mbidetare.				
13	<i>Rhyacophila balcanica</i> <i>Trichoptera:</i> <i>Rhyacophilidae</i> <i>Flutura e Ballkanit</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 15 deri në 18 mm. Ngjyra e krahëve është kafe e çelët. Në fazën larvare jeton në ujë përgjatë një viti. Faza larvare është treguese e ujërave të pastra. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme rreth mënyrës së të ushqyerit të larvave. Faza adulte paraqitet prej majit deri në gusht. Si adult jeton disa ditë deri në disa javë në afërsi të brigjeve të përroskës apo lumit (Graf et al. 2008; Kumanski 1985).	Lloj endemik i Ballkanit: Bosnjë-Hercegovinë, Kosovë, Kroaci, Mali i Zi, Maqedoni, Serbi, Shqipëri.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përherëshme [përfshirë ujëvarat], 5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Gjendet kryesisht në zonat burimore dhe në rrjedhat e epërme të përroskave malore. Substrati i parapëlqyer i larvave të këtij lloji përbëhet nga zhavorri i trashë, gurët e madhësive të ndryshme, shtrati guror i lumit etj. Kryesisht haset në lartësi të mëdha mbidetare (Kumanski 1985).	Dy lokalitete në Bjeshkët e Nemuna.	Gjakovë, Junik.	I qëndrueshëm.	Gati i kërcënuar, NT.
14	<i>Rhyacophila fischeri</i> <i>Trichoptera:</i> <i>Rhyacophilidae</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 11 deri në 12 mm. Ngjyra e krahëve është kafe e mbyllta. Në fazën larvare jeton në ujë përgjatë një viti. Faza larvare është indikatore e ujërave të pastra. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme rreth mënyrës së të ushqyerit të larvave. Faza adulte paraqitet prej prillit deri në shtator. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë në afërsi të brigjeve të përroskës apo lumit (Kumanski 1985).	Bullgari, Greqi, Kosovë, Mali i Zi, Rumani, Serbi, Shqipëri.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përherëshme [përfshirë ujëvarat], 5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Gjendet kryesisht në zonat burimore dhe në rrjedhat e epërme të përroskave të vogla. Substrati i parapëlqyer i larvave të këtij lloji përbëhet nga: zhavorri i trashë, gurët e madhësive të ndryshme, shtrati guror i lumit etj. Ky lloj mund të haset në	Bjeshkët e Nemuna.	Gjakovë, Junik.	I qëndrueshëm.	Gati i kërcënuar, NT.

				lartësi të ndryshme mbidetare, nga 300 deri në zonat subalpine.				
15	<i>Rhyacophila obliterata</i> <i>Trichoptera:</i> <i>Rhyacophilidae</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 12 deri në 14 mm. Ngjyra e krahëve është kafe e çelët. Në fazën larvore jeton në ujë përgjatë një viti. Larvat janë predatore. Faza adulte paraqitet kryesisht prej gushtit deri në nëntor. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë në afërsi të brigjeve të përroskës apo lumit (Graf et al. 2008; Kumanski 1985).	Austri, Bosnjë-Hercegovinë, Belgjikë, Britani e Madhe, Bullgari, Çeki, Finlandë, Francë, Gjermani, Greqi, Hungari, Kosovë, Kroaci, Letoni, Lituani, Luksemburg, Mali i Zi, Maqedoni, Poloni, Portugali, Ruman, Rusi, Sllovaki, Slloveni, Spanjë, Suedi, Zvicër, Shqipëri	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat]). Gjendet kryesisht në zona të caktuara të rrjedhave të epërme dhe të mesme të lumenjve. Mund të haset në lartësi të ndryshme mbidetare, prej 700 deri në mbi 2000 m. Substrati i parapëlqyer i larvave të këtij lloji përbëhet nga zhavorri i trashë, gurët e madhësive të ndryshme, shtrati guror i lumit etj. (Graf et al. 2008; Kumanski 1985)	Bjeshkët e Nemuna.	Gjakovë, Junik.	I qëndrueshëm.	Gati i kërcënuar, NT.
16	<i>Wormaldia subnigra</i> <i>Trichoptera:</i> <i>Philopotamidae</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 5.5 deri në 6.5 mm. Në fazën larvore jeton në ujë përgjatë një viti. Faza larvore është treguese e ujërave mesatarisht të pastra. Faza larvore në aspektin e të ushqyerit bën pjesë në grupin e filtruesve. Faza adulte paraqitet në periudhën qershor - korrik. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë në afërsi të brigjeve të përroskës apo lumit (Graf et al. 2008; Kumanski 1985).	Austri, Belgjikë, Bosnjë-Hercegovinë, Britani e Madhe, Bullgari, Danimarkë, Estoni, Finlandë, Francë, Gjermani, Greqi, Irlandë, Itali, Kosovë, Kretë, Kroaci, Letoni, Lituani, Luksemburg, Norvegji, Slloveni, Çeki, Poloni, Ruman, Rusi, Spanjë, Suedi, Holandë, Serbi, Shqipëri, Turqi, Zvicër	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Gjendet kryesisht në zona të caktuara të përroskave malore. Substrati i parapëlqyer i larvave të këtij lloji përbëhet nga zhavorri i madhësive të ndryshme, si dhe gurët e madhësive të ndryshme. Mund të haset në lartësi të ndryshme mbidetare deri në 1000 m	Drini i Bardhë në Mrasor.	Rahovec.	I qëndrueshëm.	Gati i kërcënuar, NT.

17	<i>Chazara briseis</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Nymphalidae</i>	Adultët e këtij lloji paraqiten nga korriku deri në tetor. Larvat ushqehen me bimët e gjinive Sesleria, Festuca, Stipa, Poa, Brachypodium dhe Lolium.	Afrikë veriore, Spanjë, Francë jugore, disa pjesë të Italisë dhe Zvicrës, Evropë juglindore, Kinë	Shkurre; 4. Kullosa. Ky lloj në Kosovë paraqitet në livadhe të thata dhe habitate me shkurre e gurë.	Shkozë, Tri lokalitete në Mirushë, Pashtrikë.	Malishevë, Gjakovë.	I qëndrueshëm. Nënpopullatat e këtij lloji janë në numër të kënaqshëm, por të vogla dhe fragmentuar.	Gati i kërcënuar, NT.
18	<i>Cupido decolorata</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Lycaenidae</i>	Ky lloj e ka gjerësinë e krahëve prej 21 deri në 25 mm. Është një lutur me madhësi të vogël. I ka dy gjenerata në vit. Adultët paraqiten në periudhën maj-gusht. Në Kosovë haset kryesisht në vende me bimë të familjes Fabacea dhe shkurre, në lartësi të ndryshme mbidetare nga 300 deri në 800 metra.	Ky lloj gjendet kryesisht në Evropën lindore, por është hasur edhe në vende të tjera evropiane, si Spanjë, Austri, Sllovaki etj	Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare); 14 Artificiale/tokësore (14.2. Kullosa). Ky lloj jeton më së shpeshti në kullosa mezo-fite, të shumtën në pyje.	Dy lokalitete në Mirushë, Tri lokalitete në Shkozë.	Malishevë.	I qëndrueshëm. Ky lloj është konstatuar me nënpopullata kryesisht stabile në lokalitetet e hulumtuara, por me numër të vogël të individ	Gati i kërcënuar, NT.
19	<i>Hipparchia fagi</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Nymphalidae</i>	Ky lloj e ka një gjeneratë në vit. Adultët luturojnë prej qershorit deri në shtator. Larvat ushqehen me lloje të ndryshme të bimëve të gjinive Brachypodium, Bromus, Festuca, Holcus etj.	Nga rrëzë Pirinejeve në Spanjë, nëpërmjet Francës jugore, në lindje përfshirë Italinë dhe Ballkanin	Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare). Në Kosovë haset rrëzë masiveve të mëdha malore.	Katër lokalitete në Malishevë	Malishevë.	I qëndrueshëm. Nënpopullatat e këtij lloji janë në numër të vogël, por të qëndrueshme.	Gati i kërcënuar, NT.
20	<i>Hipparchia statilinus</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Nymphalidae</i>	Ky lloj e ka një gjeneratë në vit. Adultët luturojnë prej qershorit deri në tetor. Larvat ushqehen me lloje të ndryshme të bimëve të familjeve Poaceae dhe Cyperaceae.	Evropë, Afrikë veriore, Turqi	Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare); 6 Zona shkëmbore [p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore]. Në Kosovë mund të haset shpesh përgjatë rrugëve ose në vende të ulëta, shpesh duke pushuar në gurë e shkëmbinj, duke u ngrohur me krahë të palua	Dy lokalitete në Malishevë Llapqevë.	Malishevë.	I panjohur. Nënpopullatat e këtij lloji janë të izoluara dhe të fragmentuara.	Gati i kërcënuar, NT.
21	<i>Hipparchia volgensis</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Nymphalidae</i>	Gjatësia e krahëve të mashkullit nga baza deri në majë është 27-28 mm. Ky lloj e ka një gjeneratë në vit. Adultët fluturojnë prej qershorit deri në gusht. Është lloj arboreal	Ballkan, Rusi jugore.	Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare); 3. Shkurre; 4. Kullosa; 6 Zona shkëmbore [p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore]. Haset në vende të thata, të ngrohta me shkurre, në vende me gurë dhe/ose shkëmbore, ose pranë pyjeve	Disa lokalitete në Mirushë, Malishevë Pashtrik.	Malishevë, Gjakovë.	I panjohur. Nënpopullatat e këtij lloji janë të izoluara dhe të fragmentuara	Gati i kërcënuar, NT.

				gjetherënëse dhe halore, si dhe në shpatet shkëmbore me diell.				
22	<i>Papilio machaon</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Papilionidae</i>	Ky lloj e ka gjerësinë e krahëve prej 65 deri në 75 mm. Është lloj palearktik arboreal. Adultët paraqiten prej prillit deri në gusht. I ka dy gjenerata në vit. Lloje ushqyese të larvave janë një numër i madh dhe i takojnë zakonisht gjinive: Aegopodium, Anethum, Carum, Daucus, Falcaria dhe Foeniculum.	Evropë, Afrikë, Azi, Amerikë veriore.	Vende ujore (kontinentale) (5.4 Moçale, kënetë, moçalishte (përgjithësisht mbi 8ha)); 14 Artificiale/ tokësore (14.1. Toka të punueshme). Ky lloj mund të haset në habitate të ndryshme, të hapura apo gjysmë të hapura. Gjithashtu mund të gjendet në zona të mëdha të hapura brenda pyjeve.	Katër lokalitete në Mírushë, Pashtrik.	Gjakovë, Malishevë.	I panjohur. Ky lloj është konstatuar me nënpopullata që kanë numër shumë të vogël të individëve	Gati i kërcënuar, NT.
23	<i>Thymelicus acteon</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Hesperiidae</i>	Gjerësia e krahëve të këtij lloji është 24 deri 28 mm. Mashkulli ka ngjyrë më të errët, kurse femra dallohet për nga gjysmëhëna e portokalltë në krahët e përparmë, e cila ose mungon tërësisht ose është më e zbehtë te meshkujt. Ushqim primar i larvave është Brachypodium pinnatum. Është lloj i përhapur gjerësisht, por në mënyrë lokale	Evropë, Afrikë veriore, Azi e Vogël.	Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare); 4. Kullosa. Ky lloj gjendet kryesisht në livadhe dhe stepa gëlqerore, në livadhe mezofile, livadhe të thata silikate, pyje gjetherënëse gjethegjera dhe në zona shkurre sklerofile	Shkozë.	Malishevë.	I panjohur. Popullata e këtij lloji është e vogël dhe me numër të vogël të individëve.	Gati i kërcënuar, NT.
24	<i>Baetis alpinus</i> <i>Ephemeroptera:</i> <i>Baetidae</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 7.5 – 11.5 mm. Larvat janë stenoterme të ftohta. Numri i gjeneratave për vit varet shumë nga temperatura e ujit dhe lartësia mbidetare (Bauernfeind & Soldan 2012).	Pjesa më e madhe e Evropës, Turqi, Izrael, Liban.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.5 Liqene të përhershme të ujërave të ëmbla, 5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Larvat gjenden kryesisht në zonat burimore dhe në rrjedhat e epërme të lumenjve dhe përroskave malore. Larvat kryesisht	Lumi Erenik në Junik.	Junik.	I qëndrueshëm. Në të gjitha lokalitetet ku është gjetur në Kosovë, ky lloj karakterizohet me nënpopullata stabile.	Shqetësim më i vogël, LC.

				parapëlqejnë shpejtësi të madhe ose të paktën mesatare të rrjedhjes së ujit. Shpeshherë mund të gjenden edhe në liqene malore apo në përroska glaciale. Substrati i parapëlqyer është ai guror.				
25	<i>Habroleptoides confusa</i> <i>Ephemeroptera</i> : <i>Leptophlebiidae</i> <i>e</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 8 – 12 mm. Periudha e luturimit është nga marsi deri në korrik edhe pse në disa raste mund të fillojë edhe më herët, për shembull në shkurt apo të zgjatet më vonë përgjatë verës (Bauernfeind & Soldan 2012).	Pjesa më e madhe e Evropës, Azerbajxhan, Turqi.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Larvat gjenden kryesisht në zonat burimore deri në rrjedhat e mesme të lumenjve dhe përroskave në lartësi të ndryshme mbidetare prej 200 deri në 1400 m. Larvat parapëlqejnë substratin me zhavorr ku jetojnë midis kokërrzave të rërës.	Rrjedha e epërme e Lumit Erenik në Junik.	Junik.	I qëndrueshëm. Në të gjitha lokalitetet ku është gjetur në Kosovë, ky lloj karakterizohet me nënpopullata stabile	Shqetësim më i vogël, LC.
26	<i>Lucanus cervus</i> <i>Coleoptera:</i> <i>Lucanidae</i> <i>Kaçadreni</i>	Është një lloj me madhësi shumë të madhe, që mund të jetë prej 25 deri në 75 mm. Ky lloj karakterizohet me një dimorfizëm të shquar seksual. Meshkujt kanë mandibula më të gjata dhe janë më të mëdhenj se femrat. Edhe pse mandibulat e meshkujve duken të frikshme, ato, megjithatë, janë shumë të dobëta për të qenë të dëmshme. Mandibulat përdoren zakonisht në beteja midis meshkujve gjatë garës për kopulim me femrat. Është një lloj i obligueshëm saproksilik, larvat e të cilit zhvillohen në drunj që	I përhapur në Evropë	Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare). Gjendet në pyje gjethegjera me dominim ose prani të llojeve të ndryshme të lisit.	Gjakovë.	Gjakovë.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.

		kalben të llojeve të ndryshme gjethegjera, dhe veçanërisht të lisit – Quercus. Larvat kalojnë nëpër disa faza dhe iu nevojiten prej 4 deri në 6 vjet për t'u zhvilluar deri në fazën e pupës. Të rriturit, për shkak të modifikimit të mandibulave të tyre, ushqehen duke e lëpirë lëngun që del nga pjesët e lënduara të drunjve të gjallë, para se gjithash të lisit						
27	Morimus funereus Coleoptera: Cerambycidae	Ky lloj ka madhësi të ndryshme trupore prej 15 deri 40 mm. Adultët nuk luturojnë dhe, krahasuar me lloje të tjera, ka aftësi shumë të vogël përhapjeje. Është lloj i obligueshëm saproksilik. Adultët paraqiten nga mesi i majit deri në gusht. Ky lloj bën një jetë sekrete dhe është aktiv kryesisht gjatë muzgut dhe natës. Zhvillim i larvës ndodh në rrënjë, qafë rrënjësh dhe në pjesët e poshtme të trungjeve të vjetra të drunjve ose atyre që janë dobësuar ose duke vdekur. Larvat janë polifage. Zhvillimi i larvës ndodh në lloje të ndryshme gjethegjera dhe halore. Ky zhvillim në kushte natyrore zgjat tri deri në katër vjet.	Kryesisht në Evropën juglindore, në veri deri në disa pjesë të Evropës perëndimore, të mesme dhe lindore, deri në Ukrainën jugperëndimore.	Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare). Gjetet në pyje gjethehënëse dhe të përziera deri në 1200 m.	Gjakovë.	Gjakovë.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.
28	Carcharodus alceae Lepidoptera: Hesperiidae	Ky lloj e ka gjerësinë e krahëve prej 28 deri në 32 mm. Adultët luturojnë nga prilli deri në gusht. Në disa vende ky lloj mund të ketë dy a më shumë gjenerata gjatë një viti	Evropë, Azi, Afrikë jugore	Zona shkëmbore [p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore]; 14 Artificiale/tokësore (14.1. Toka të punueshme, 14.4. Kopshte rurale). Ky është një lloj i rëndomtë, që parapëlqen zona gurore të thata dhe të ngrohta. Haset shpesh edhe në zona të ngrohta ruderales dhe kopshte deri në rreth 1100 m.	Tri lokalitete në Malishevë	Malishevë.	I qëndrueshëm. Ky lloj ka nënpopullata të vogla por stabile në Kosovë.	Shqetësim më i vogël, LC.

29	<i>Ochlodes sylvanus</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Hesperiidae</i>	Ky lloj e ka gjerësinë e krahëve prej 29 deri në 36 mm. Adultët paraqiten kryesisht në pranverë. Në disa vende në Evropë e ka vetëm një gjeneratë në vit, por në disa vende të tjera po në Evropë, mund të ketë edhe më shumë gjenerata.	Evropë, Turqi, pjesa e Azisë deri në Kinë dhe Japoni.	Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare); 4. Kullosa; 5 Vende ujore (kontinentale) (5.4 Moçale, kënetë, moçalishte (përgjithësisht mbi 8ha)). Ky lloj jeton kryesisht në zonat e diellzuara, në skaje të pyjeve, dhe shumica e habitateve ku haset janë të lagështa dhe shpesh përmbajnë një bollëk të fiernave.	Mali i Shkozës, Mrasor.	Malishevë, Rahovec.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.
30	<i>Spialia orbifer</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Hesperiidae</i>	Ky lloj e ka gjerësinë e krahëve prej 19 deri në 26 mm. Kanë një luturim të shpejtë afër tokës. Vezët vendosen mbi lule të vogla të Sanguisorba minor dhe, në Evropën lindore, ndoshta edhe në S. officinalis. Ka dy breza në vit dhe hibernon në stadin e vëmjes.	Evropë, Azi	Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare); 4. Kullosa; 14 Artificiale/ tokësore; (14.1. Toka të punueshme). Ky lloj mund të gjendet në tokat e thata të pasura me lule buzë rrugëve, në skajet e pyjeve, në toka bujqësore të braktisura, në shpatet shkëmbore dhe përgjatë shtretërve të thatë të lumenjve.	Llapqevë, Mrasor.	Malishevë, Rahovec.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.
31	<i>Caliaeschna microstigma</i> <i>Odonata:</i> <i>Aeshnidae</i>	Ky lloj është një përfaqësues i vogël i familjes Aeshnidae, me madhësi totale të trupit prej 50 – 60 mm.	Lloj mediterano-lindor, që shtrihet nga Ballkani deri në Azinë e Vogël, Levant dhe Iran, Turkmenistan.	5. Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përranj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat]). Larvat e këtij lloji jetojnë në përroska me rrjedhje të shpejtë, që janë pjesërisht të hijezuara.	Lumi Mirusha.	Malishevë.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.
32	<i>Sympetrum depressiusculum</i> <i>Odonata:</i> <i>Libellulidae</i>	Ky është ndër llojet më të lokalizuara dhe me aftësinë më të vogël të përhapjes nga gjinia Sympetrum. Madhësia e trupit është prej 29-34 mm. Periudha e luturimit është nga maji deri në gusht	Nga Europa deri në brigjet e Pacifikut në Azi.	5. Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përranj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat]); 15 Artificiale - ujore (15.9 Kanale dhe drenazha, gropa). Ky lloj kryesisht gjendet në ujëra të cekëta dhe të ngrohta që nuk janë të hijezuara	Drini i Bardhë te Ura e Shenjtë.	Gjakovë.	I panjohur. Popullata e këtij lloji është e vogël.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.

33	<i>Cerambyx</i> (<i>Cerambyx</i>) <i>miles</i> <i>Coleoptera:</i> <i>Cerambycidae</i>	Ky është një lloj me madhësi të madhe trupore (41 – 55 mm), shumë i ngjashëm me llojin <i>Cerambyx cerdo</i> , me të cilin edhe haset shpesh së bashku dhe nga i cili dallon vetëm në pak karakteristika. Është shumë më i rrallë se ai. Zhvillimi i larvës ndodh në drunj të gjallë të pyjeve gjethegjera, me preferencë për ato të gjinisë <i>Quercus</i> , por gjithashtu edhe <i>Amygdalus</i> , <i>Prunus</i> , <i>Malus</i> , <i>Pyrus</i> , <i>Crataegus</i> , <i>Carpinus</i> dhe <i>Vitis</i> . Zhvillimi i tërësishëm i larvës zgjat përgjatë 3 – 5 vjetësh dhe kjo varet nga pozita, kushtet klimatike dhe cilësia e drurit.	Azerbejxhan, Armeni, Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Francë, Greqi, Gjeorgji, Hungari, Itali, Kosovë, Kroaci, Maqedoni, Poloni, Rumani, Serbi, Sllovaki, Slloveni, Shqipëri, Zvicër, Turqi, Ukrainë.	1. Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare). Gjendet kryesisht në kodra të pyllëzuara në lartësi të ulëta mbidetare, të shumtën në pyje lisi.	Skivjan.	Gjakovë.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.
34	<i>Lichenophanes varius</i> Illiger <i>Coleoptera:</i> <i>Bostrichidae</i>	Është një lloj me madhësi mesatare 8-12 mm. Imagot shfaqen në maj dhe qershor dhe mbajnë një mënyrë të fshtë të jetës gjatë ditës, duke u fshehur në çarje të pemëve, nën lëvoren e drunjve ose në kanalet e koleopterëve të tjerë. Larvat e tyre saproksilofage zhvillohen në drunj të vdekur të llojeve të ndryshme. Femrat vendosin vezët në çarjet e drunjve të vdekur, kryesisht të pyjeve gjethegjera. Larvat ushqehen në dru të fortë dhe të kalbur, duke shpuar kanale në drejtime të ndryshme, deri në një thellësi prej rreth 2 cm. Pas dimërimit, ato pupojnë në fund të prillit dhe në maj. Faza e pupës zgjat dy javë.	I përhapur në pjesën më të madhe të Evropës, Afrikë veriore, Azi.	1. Pyje (1.4 Pyje të klimës mesatare). Jetojnë në pyje gjethegjera të vjetra ose të paktën të mbrojtura mirë	Gjakovë.	Gjakovë.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.
35	<i>Melitaea aurelia</i> <i>Lepidoptera:</i> <i>Nymphalidae</i>	Gjatësia e krahëve të meshkujve nga baza deri në maje është 14 deri në 16 mm. Pjesa e sipërme e krahëve të përparmë është ngjyrë kafe e errët, me nuanca të zeza dhe të bardha. Ky lloj e ka një gjeneratë në vit. Adultët	Evropë qendrore dhe lindore, Turqi, Transkaukaz, Urale jugore, Kazakistan verior, Siberi perëndimor deri në Tian Shan.	3. Shkurre; 4. Kullosa. Në Kosovë haset shpesh në lëndina të hapura dhe të pasura me lule.	Mirushë.	Malishevë.	I panjohur. Është hasur në nënpopullata me kampionë individualë.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.

		paraqiten në periudhën qershor-korrik. Bimë ushqyese e larvave të këtij lloji është <i>Plantago lanceolata</i> .						
36	<i>Polycentropuse rapetra</i> <i>Trichoptera:</i> <i>Polycentropodidae</i>	Madhësia e krahëve të përpamë të këtij lloji është prej 4.5 deri në 5 mm. Në fazën larvore jeton në ujë përgjatë një viti. Faza adulte paraqitet në periudhën e pranverës. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë në afërsi të brigjeve të përroskës apo lumit, ku ka jetuar si larvë. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për vlerat indikative të tolerancës së këtij lloji, meqenëse faza larvore është e papërkshkruar. Lloji <i>P. ierapetra</i> i ka disa nënloje, kryesisht të përhapura në zona të ngushta në Ballkan dhe Turqi. Në Kosovë është i pranishëm nënloji <i>Polycentropus ierapetra</i> slovenica Malicky, 1998 (Graf et al. 2008; Kumanski 1985).	Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Greqi, Itali, Kosovë, Rumani, Slloveni, Turqi. Nënloji <i>P. ierapetra</i> slovenica deri më tani është gjetur vetëm në Bosnjë-Hercegovinë, Kosovë dhe Slloveni.	Vende ujore (kontinentale); Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat]). Gjendet kryesisht në zona të caktuara të rrjedhave të epërme të përroskave malore.	Bjeshkët e Nemuna.	Gjakovë, Junik.	Në rënie. Në Kosovë është konstatuar në vetëm 1 lokalitet, me numër të vogël të individëve.	Skajshm-ërisht i rrezikuar, CR.
37	<i>Rhyacophila obtusa</i> <i>Trichoptera:</i> <i>Rhyacophilidae</i>	Madhësia e krahëve të përpamë të këtij lloji është prej 7 deri në 9 mm. Ngjyra e krahëve është bojëkafë e mbyllët. Në fazën larvore jeton në ujë përgjatë një viti. Faza larvore është treguese e ujërave të pastra. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për mënyrën e të ushqyerit të fazës larvore. Faza adulte paraqitet në periudhën prill - tetor. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë, në afërsi të brigjeve të përroskës apo lumit (Graf et al. 2008; Ibrahimimi et al. 2012; Kumanski 1985).	Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Greqi, Kosovë, Maqedoni, Mali i Zi, Serbi, Shqipëri, Turqi.	Vende ujore (kontinentale); Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat]; Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Gjendet kryesisht në zona të caktuara të rrjedhave të epërme të lumenjve dhe përroskave malore. Substrati i parapëlqyer i larvave të këtij lloji përbëhet nga zhavorri i trashë, gurët e madhësive të ndryshme dhe shtrati guror i lumit. Mund të haset në lartësi të ndryshme mbidetare, prej 300 deri në mbi 1600 m.	Bjeshkët e Nemuna.	Gjakovë, Junik.	Në rënie. Në të gjitha lokalitetet ku është gjetur në Kosovë ky lloj karakterizohet me numër të vogël të individëve dhe nënpopullata të paqëndrueshme, bazuar në vëzhgim të vazhdueshëm.	I cenuar, VU.

38	Annitella triloba Trichoptera: Limnephilidae	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 8.5 deri në 14 mm. Në fazën larvore jeton në ujë përgjatë një viti. Faza larvore është treguese e ujërave të pas tra. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për mënyrën e të ushqyerit dhe jetesën e fazës larvore të këtij lloji. Faza adulte paraqitet në periudhën e vjeshtës. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë në afërsi të brigjeve të përroskës apo lumit (Graf et al.2008; Kumanski 1988	Lloj endemik i Ballkanit: Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Greqi, Kosovë, Mali i Zi, Shqipëri.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Gjendet kryesisht në zonat burimore dhe në rrjedhat e epërme të përroskave e lumenjve malorë. Mund të haset prej 800 deri në mbi 2300 m lartësi mbidetare, edhe pse zakonisht preferon më tepër lartësitë e mëdha.	Bjeshkët e Nemuna.	Gjakovë, Junik.	I qëndrueshëm.	Gati i kërcënuar, NT.
39	Drusus krusniki Trichoptera: Limnephilidae Flutura e Krushnikut	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 7 deri në 9 mm. Në fazën larvore jeton në ujë përgjatë një viti. Faza larvore është treguese e ujërave të pastra. Faza adulte paraqitet në periudhën shkurt – nëntor. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë në afërsi të brigjeve të përroskës apo lumit. Ky lloj bën pjesë në nënfamiljen Drusinae, e cila karakterizohet me potencial të lartë të endemizmit në Ballkan, me një numër të madh të llojeve të reja të përshkruara viteve të fundit nga Shqipëria, Kosova, Serbia, Bosnjë-Hercegovina, Maqedonia dhe Mali i Zi (Ibrahimi et al. 2014).	Lloj endemik i Ballkanit. Gjendet në numër të kufizuar të lokaliteteve në Kosovë, Mal të Zi dhe Shqipëri.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Gjendet kryesisht në zonat burimore dhe në rrjedhat e epërme të përroskave malore. Substrati i parapëlqyer i larvave të këtij lloji përbëhet nga: zhavorri i madhësive të ndryshme, gurët e madhësive të ndryshme, si dhe mjediset e pasura me material bimor. Mund të haset prej 600 deri në mbi 2000 m lartësi mbidetare.	Bjeshkët e Nemuna.	Gjakovë, Junik.	I qëndrueshëm.	Gati i kërcënuar, NT.
40	Rhyacophila balcanica Trichoptera: Rhyacophilidae Flutura e Ballkanit	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 15 deri në 18 mm. Ngjyra e krahëve është kafe e çelët. Në fazën larvore jeton në ujë përgjatë një viti. Faza larvore është treguese e ujërave të pastra. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme rreth mënyrës së të ushqyerit të larvave. Faza adulte paraqitet prej majit deri në	Lloj endemik i Ballkanit: Bosnjë-Hercegovinë, Kosovë, Kroaci, Mali i Zi, Maqedoni, Serbi, Shqipëri.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Gjendet kryesisht në zonat burimore dhe në rrjedhat e epërme të përroskave malore.	Dy lokalitete në Bjeshkët e Nemuna.	Gjakovë, Junik.	I qëndrueshëm.	Gati i kërcënuar, NT.

		gusht. Si adult jeton disa ditë deri në disa javë në afërsi të brigjeve të përroskës apo lumit (Graf et al. 2008; Kumanski 1985).		Substrati i parapëlqyer i larvave të këtij lloji përbëhet nga zhavorri i trashë, gurët e madhësive të ndryshme, shtrati guror i lumit etj. Kryesisht haset në lartësi të mëdha mbidetare (Kumanski 1985).				
41	<i>Rhyacophila fischeri</i> Trichoptera: <i>Rhyacophilidae</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 11 deri në 12 mm. Ngjyra e krahëve është kafe e çelët me nuanca kah e mbyllta. Në fazën larvare jeton në ujë përgjatë një viti. Faza larvare është indikatore e ujërave të pastra. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme rreth mënyrës së të ushqyerit të larvave. Faza adulte paraqitet prej prillit deri në shtator. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë në afërsi të brigjeve të përroskës apo lumit (Kumanski 1985).	Bullgari, Greqi, Kosovë, Mali i Zi, Rumani, Serbi, Shqipëri.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përthershme [përfshirë ujëvarat], 5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Gjendet kryesisht në zonat burimore dhe në rrjedhat e epërme të përroskave të vogla. Substrati i parapëlqyer i larvave të këtij lloji përbëhet nga: zhavorri i trashë, gurët e madhësive të ndryshme, shtrati guror i lumit etj. Ky lloj mund të haset në lartësi të ndryshme mbidetare, nga 300 deri në zonat subalpine.	Bjeshkët e Nemuna.	Gjakovë, Junik.	I qëndrueshëm.	Gati i kërcënuar, NT.
42	<i>Rhyacophila obliterata</i> Trichoptera: <i>Rhyacophilidae</i>	Madhësia e krahëve të përparmë të këtij lloji është prej 12 deri në 14 mm. Ngjyra e krahëve është kafe e çelët. Në fazën larvare jeton në ujë përgjatë një viti. Larvat janë predatore. Faza adulte paraqitet kryesisht prej gushtit deri në nëntor. Si adult jeton për disa ditë deri në disa javë në afërsi të brigjeve të përroskës apo lumit (Graf et al. 2008; Kumanski 1985)	Austri, Bosnjë-Hercegovinë, Belgjikë, Britani e Madhe, Bullgari, Çeki, Finlandë, Francë, Gjermani, Greqi, Hungari, Kosovë, Kroaci, Letoni, Lituani, Luksemburg, Mali i Zi, Maqedoni, Poloni, Portugali, Rumani, Rusi, Sllovaki, Slloveni, Spanjë, Suedi, Zvicër, Shqipëri	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përthershme [përfshirë ujëvarat]). Gjendet kryesisht në zona të caktuara të rrjedhave të epërme dhe të mesme të lumenjve. Mund të haset në lartësi të ndryshme mbidetare, prej 700 deri në mbi 2000 m. Substrati i parapëlqyer i larvave të këtij lloji përbëhet nga zhavorri i trashë, gurët e madhësive të ndryshme, shtrati guror i lumit etj. (Graf et al. 2008; Kumanski 1985	Bjeshkët e Nemuna.	Gjakovë, Junik.	I qëndrueshëm.	Gati i kërcënuar, NT.

Nr.	Emërtimi i resursit natyror/ACTI NOPTERYGII	Të dhënat e përgjithshme	Përhapja e përgjithshme	Lloji i habitatit	Përhapja në Kosovë	Komuna	Trendi i popullatës	Lloji
1	<i>Anguilla anguilla</i> <i>Anguilliformes</i> : <i>Anguillidae</i> <i>Ngjala</i>	Ky lloj është tipik migrator, me migrim katadromik. Është lloj territorial dhe vetmitar. Është peshk grabitqar, që ushqehet me një spektër të gjerë të ushqimit dhe kjo i mundëson të jetojë në kushte të ndryshme ekologjike dhe me një përhapje të madhe gjeografike. Mund të arrijë gjatësinë deri në 122 cm. Është raportuar se mund të arrijë moshën deri në 88 vjet (Freyhof and Kottelat 2008).	Evropë, Afrikë Veriore.	Vende ujore (kontinentale); Lumenj, përrenj, përroska, të përherëshme [përfshirë ujëvarat]). Ky lloj është karakteristik për ujërat e ëmbla, por mund të haset edhe në mjedise detare. Zakonisht gjendet vetëm në ato ujëra të ëmbla të cilat janë të lidhura me sistemet detare, ku migron për t'u shumuar.	Lumi Drini i Bardhë në Mirushë, Drini i Bardhë tek Ura e Shenjtë.	Malishevë, Gjakovë.	Në rënie.	Skajshm-ërisht i rrezikuar CR.
2	<i>Pachychilon pictum</i> <i>Cypriniformes</i> <i>Cyprinidae</i> <i>Larëza, Skorta shqiptare</i>	Ky lloj ushqehet kryesisht me organizma të planktonit, si dhe me larva të insekteve e pjesëtarë të tjerë të makrozoobentosit. Mund të ushqehet gjithashtu me lloje të tjera të peshqve, por edhe me perifiton. Shumohet në pranverë, në periudhën kur temperatura e ujit ngritet mbi 12 °C. Madhësia e trupit arrinë deri në 20 cm dhe pesha deri në 70 gr (Frayhof 2006; Marić 1995).	Lloj endemik i Ballkanit, por si i introduktuar haset edhe në Francë, Itali dhe disa vende të tjera të Evropës	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përherëshme [përfshirë ujëvarat], 5.4 Kënetë, moçale, moçalishte, 5.5 Liqene të përherëshme të ujërave të ëmbla). Ky lloj jeton në ujëra të ëmbla me shpejtësi të vogël ose mesatare, por mund të haset edhe në liqene.	Ereniku.	Gjakovë.	I qëndrueshëm. Popullata e këtij lloji ka një shtrirje relativisht të gjerë në të gjitha ujërat që i takojnë pellgut të detit Adriatik. Megjithatë, viteve të fundit në disa prej lokaliteteve është vërejtur tendencë e degradimit të habitatit	Gati i kërcënu-ar, NT.
3	<i>Scardinius erythrophthalmus</i> <i>Cypriniformes</i> <i>Cyprinidae</i> <i>Lloska pendëkuqe</i>	Ky lloj ushqehet kryesisht me plankton, insekte që luturojnë dhe me bimësi. Vezët i lëshon kryesisht në ato vende ku ka bimësi, si për shembull, rrënjë të drunjve etj. Ka aftësi të madhe të adaptimit në ndryshimin e kushteve jetësore. Mund të arrijë gjatësinë deri në 61.7 cm dhe të jetojë deri në 19 vjet (Freyhof and Kottelat 2008).	Eurazi.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përherëshme [përfshirë ujëvarat], 5.4 Kënetë, moçale, moçalishte, 5.5 Liqene të përherëshme të ujërave të ëmbla). Ky lloj mund të haset në ujëra të ëmbla bentopelagjike dhe me migrim potamodrom.	Liqeni i Radoniqit.	Gjakovë.	I qëndrueshëm. Nënpopullatat e këtij lloji në lokalitetet e vrojtuar në Kosovë janë të fragmentura por të qëndrueshme	Shqetë-sim më i vogël, LC.

				Paraqitet zakonisht në ujëra të qeta ose me rrjedhje të ngadalshme dhe në ujëra të pasura me vegjetacion bimor				
4	<i>Leucaspis delineatus</i> <i>Cypriniformes:</i> <i>Cyprinidae</i> <i>Gjuca</i>	Ky lloj ka trup të zgjatur dhe pak të shtypur dorzoventralisht. Buzët i ka karakter- istike sepse janë mjaft të fryra. Ka ngjyrë të argjendtë të trupit dhe rritet deri në 12 cm. Ushqehet me material me origjinë bimore, por edhe me larva të insekteve dhe gaforrëza. Është relativisht tolerant ndaj ndryshimeve të temperaturës dhe mungesës së oksigjenit. Shumohet gjatë muajve qershor dhe korrik. Jeton deri në 2 vjet (Kottelat and Freyhof 2007).	Evropë.	5. Vende ujore (kontinen- tale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përherëshme [përfshirë ujëvarat], 5.4 Kë- neta, moçale, moçalishte, 5.5 Liqene të përherëshme të ujërave të ëmbla). Gjendet kryesisht në rrjedhat e poshtme të lumenjve dhe në ujërat liqenore aty ku ka mjaft vegjetacion bimor. Është i shpeshtë në kënetë, liqene të pjerrëta dhe trupa të vogla ujore, që nuk janë të lidhura me lumenj.	Liçeni i Radoniqit.	Gjakovë.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme DD.
5	<i>Rhodeus meridionalis</i> <i>Cypriniformes:</i> <i>Cyprinidae</i>	Ky lloj është karakteristik për ujëra të ëmbla dhe haset kryesisht në lumenj të mëdhenj ose mesatarë. Është lloj relativisht konfuz pasi që karakteristikat morfologjike janë shumë të përafërta me <i>R. amarus</i> dhe <i>R. seratus</i> , dhe për këtë arsye ka nevojë që të bëhen analiza gjenetike. Dallohet nga lloji <i>R. amarus</i> sepse e ka kapakun rostral të dhëmbit terminal, i cili e mbulon pjesën e epërme të buzëve të epërme. Madhësia e adultit deri në 9.5 cm (Freyhof and Kottelat 2008).	Lloj endemik i Ballkanit.	5. Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përherëshme [përfshirë ujëvarat], 5.4 Moçale, kënetë, moçalishte, 5.5 Liqene të përherëshme të ujërave të ëmbla). Ky lloj gjendet kryesisht në lumenj të madhësive të ndryshme, prej atyre të mëdhenj deri në mesatare, por mund të haset edhe në ujëra të ndenjura, si: liqene, kënetë, moçale dhe kanale. Në lumenj i parapëlqen ato pjesë me rrjedhje të ngadalshme. Mund të gjendet shpesh herë në ato ujëra ku jetojnë edhe llojet e guacave të gjinisë Anadonta dhe Unio.	Lumi Erenik në Gjakovë.	Gjakovë.	I panjohur. Në Kosovë është konstatuar në vetëm 1 lokalitet, por të dhënat për përhapjen e tij dhe trendet e nënpopullatave janë akoma të pamjaftueshme.	Të dhëna të pamjaftueshme DD.

Nr	Emërtimi i resursit natyror/AVES	Të dhënat e përgjithshme	Përhapja e përgjithshme	Lloji i habitatit	Përhapja në Kosovë	Komuna	Trendi i popullatës	Lloji
1	<i>Aquila chrysaetos</i> <i>Accipitriformes</i> : <i>Accipitridae</i> <i>Shqiponja e maleve</i>	Madhësia e këtij lloji është 66–90 cm, mashkulli peshon 2840–4550 g, femra 3630–6665 g (rrallë deri në 7200 g), kurse hapja e krahëve është 180–234 cm. Femra peshon rreth 50% më shumë se mashkulli dhe është rreth 10% më e madhe se mashkulli. Si të rritur janë kryesisht sedentarë, kurse gjatë disa viteve të para të jetës së tyre shtegtojnë. Gjuajnë pre të llojeve të ndryshme si: gjitarë, reptile, shpendë, ujëtokësorë, peshq etj. (BirdLife International 2016f).	Lloji është i pranishëm përgjatë hemisferës veriore.	Pyje; Pyje të klimës mesatare; Shkurre; Shkurre të tipit mesdhetar; Kullosa; Kullosa të klimës mesatare; Zona shkëmbore [p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore]. Ky lloj mund të gjendet në një gamë të gjerë të habitateve të rrafshëta ose malore, kryesisht të hapura dhe shpesh edhe mbi nivelin e drunjve, nga niveli i detit deri në 4000 m (BirdLife International 2016f).	Gropa e Erenikut.	Gjakovë.	I panjohur.	Skajshm-ërisht i rrezikuar CR.
2	<i>Aythya ferina</i> <i>Anseriformes:</i> <i>Anatidae</i> <i>Kryekuqe e mjeme</i>	Madhësia e këtij lloji është 42–49 cm, mashkulli peshon 585–1240 g, femra 467–1090 g, kurse hapja e krahëve është 72–82 cm. Ushqehet me pjesë të rrënjëve, fara, rizome, por gjithashtu edhe me organizma ujorë, përfshirë insekte, kërmij, ujëtokësorë dhe peshq të vegjël (BirdLife International 2017).	Folezon në perëndim të Evropës, në lindje nëpërmjet Azisë qendrore, (në gjerësitë 40–60° veri) drejt Siberisë jugqendrore dhe Kinës veriore drejt 120° Lindje. Dimëron në jug deri në veri dhe lindje të Afrikës, Indi dhe Azi jugore dhe lindore.	Vende ujore (kontinentale); Moçale, kënetë, moçalishte; Liqene të përhershme të ujërave të ëmbla (mbi 8ha)); Artificiale - ujore; Gjermime (të hapura). Ky lloj parapëlqen kënetë, moçale, liqene dhe lumenj me rrjedhje të ngadaltë me .vegjetacion të bollshëm, eutrofike dhe neutrale, me zona të ujit të hapura dhe bimësi të bollshme emergjente. Lloji gjithashtu folezon në liqene të ujërave të njelmëta dhe ndonjëherë edhe në gjiret bregdetare të mbrojtura. Vendet e folezimit okupohen nga fillimi i marsit (në jug) deri në fillim të majit (në Siberi), kurse folezimi ndodh gjatë periudhës prill-maj. Gjatë dimrit,	Radoniq.	Gjakovë.	I panjohur.	I rrezikuar EN.

				lloji frekuenton habitate të ngjashme me ato ku folezon, duke përfshirë liqene të mëdha, lumenj të ngadalshëm, rezervuarë, ujëra të njelmët, kënetat dhe gropa të zhytura zhavori (BirdLife International 2017).				
3	<i>Alcedo atthis</i> <i>Coraciiformes:</i> <i>Alcedinidae</i> <i>Bilbili i ujit</i>	Madhësia e këtij lloji është 16–18 cm, mashkulli peshon 23–35 g, kurse femra 30–35 g. Në pjesën më të madhe të rangut të tij të përhapjes, është bilbili i ujit i vetëmi vogël. Popullatat jugore janë sedentare, kurse të tjerat shtegtojnë. Ushqehen me peshq, insekte të ujit, lutura, ujëtokësorë, gaforre dhe izopode (BirdLife International 2016i).	Afrikë veriperëndimore dhe Spanjë jugore dhe lindore deri në Bullgari në lindje, Afganistan dhe Indi veriperëndimore, pastaj në veri deri në qendër të Siberisë dhe Kinës veriperëndimore; dimëron në jug të Egjiptit, Sudan verilindor, Oman dhe Pakistan.	Vendet ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme (përfshirë ujëvarat), 5.4 Kënetat, moçale, moçalishte, 5.5 Liqene të përhershme të ujërave të ëmbla (mbi 8ha); 15. Artificiale/ujore (15.2. Pellgjet (nën 8ha), 15.5 Gërmimet (e hapura), 15.9 Kanalet dhe kanalet e kullimit). Ky lloj parapëlqen ujërat e ndenjura ose me rrjedhje të ngadaltë me shumë peshq të vegjël në to, si dhe me kallame apo shkurre në brigje. Përrenjtë, lumenjtë e vegjël dhe kanalet janë më të parapëlqyera, por gjithashtu edhe liqenet dhe pellgjet. Brigjet e përshtatshme janë të nevojshme për folezim gjatë periudhës së folezimit (BirdLife International 2016i).	Liqeni i Radoniqit.	Gjakovë.	I panjohur.	I cenuar, VU.
4	<i>Falco</i> <i>biarmicus</i> <i>Falconiformes:</i> <i>Falconidae</i> <i>Skifteri i Mesdheut</i>	Madhësia e këtij lloji është 39–48 cm. Lista e kërcënimeve: 2 Bujqësia dhe Aves: Falconiformes: Falconidae Skifteri i Mesdheut Statusi i kërcënueshmërisë në Evropë	Malet e Evropës qendrore, jugore dhe juglindore (përveç Karpateve perëndimore), Tien Shan, Koreja verilindore dhe	Shkurre (3.8. Vegetacion shkurror i tipit mesdhetar); 4. Kullosa (4.4. Kullosa të klimës mesatare) 6. Zona shkëmbore (p.sh., shkëmbinj	Molliq.	Gjakovë.	I panjohur.	I cenuar, VU.

		(sipas IUCN) Shqetësim më i vogël, LC. Statusi i kërcënueshmërisë në Kosovë (sipas kriterëve të IUCN-së) I cenuar, VU. D2 2018 Taulant Bino mashkulli peshon 430–600 g, femra 700– 900 g, kurse hapja e krahëve është 88–113 cm. Shumica janë rezidentë dhe ushqim kryesor i kanë shpendët (BirdLife International 2016k).	Japonia veriore (Hokkaido).	kontinentalë, maja malore); 14. Artificiale/tokësore (14.3. Plantacione). Ky lloj gjendet në një shumëllojshmëri të habitateve, nga shkretëtirat e ultësirave deri në malet e pyllëzuara, dhe është regjistruar deri në 5 000 m. Zogjtë e vegjël përbëjnë pjesën më të madhe të dietës së këtij lloji. Zakonisht, përdorin foletë e braktisura në drunjt apo shtylla të rrëmbyesve të tjerë, Corvidae ose çafkave.				
5	<i>Picoides tridactylus</i> <i>Piciformes: Picidae</i> <i>Qukapiku tregishtor</i>	Madhësia e këtij lloji është 20–24 cm (Eurazi). Ky lloj shpeshherë gjendet në ato vende ku shqetësimet si zjarri, për shembull, kanë shkaktuar shpërthim të insekteve (BirdLife International 2016j).	Malet e Evropës qendrore, jugore dhe juglindore (përveç Karpateve perëndimore), Tien Shan, Kore verilindore dhe Japoni veriore (Hokkaido)	Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare). Ky lloj gjendet në pyje të rritura halore, veçanërisht në ato të <i>Picea</i> spp.	Junik.	Junik.	I panjohur.	Gati i kërcënuar, NT.
6	<i>Tetrao urogallus</i> <i>Galliformes: Phasianidae</i> <i>Gjeli i egër</i>	Madhësia e këtij lloji është 80–115 cm, femra shumë më e vogël, 59–64 cm, mashkulli peshon 3300–4300 g (deri në 6500 g), femra 1440–2500 g. Ushqehet kryesisht me hala të pishës, gjethë, kërcëj dhe fruta, kurse të vegjlit mund të ushqehen edhe me insekte. Është lloj sedentar me lëvizje të vogla gjatë dimrit (BirdLife International 2016).	Lloji ka përhapje të gjerë prej Evropës deri në veri të Azisë.	Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare). Ky lloj gjendet në zona malore, kryesisht halore apo, të përziera halore dhe gjetherënëse. Preferon zona të gjera të pyjeve të vjetra me hije, shpesh me tokë të lagur dhe të ndërthurur me zona moçalore, zona të torfëve ose lëndinave, dhe me një shtresë të dendur të bimëve të familjes Ericacea, por me vegjetacion as shumë të hapur, as të mbyllur (BirdLife International 2016).	Junik.	Junik.	I panjohur.	Gati i kërcënuar, NT.

7	<i>Aquila fasciata</i> Aves: <i>Accipitriformes</i> : <i>Accipitridae</i> <i>Shqiponja</i> <i>bishtvizuar</i>	Madhësia e këtij lloji është 55–67 cm, mashkulli peshon 1 400–2 240 g, femra 2 100–3 025 g, kurse hapja e krahëve është 143–176 cm. Të rriturit janë zakonisht rezidentë, kurse të vegjlit shtegtojnë në distanca jo fort të largëta. Ushqehen me shpendë, gjitarë, reptile, insekte etj. (BirdLife International 2016g).	Veriperëndim i Afrikës dhe Gadishulli Iberik në lindje nëpërmjet Mesdheut, Lindjes së Afërt deri në Afganistan, Pakistan dhe Indi dhe pastaj nëpërmjet Indokinës veriore deri në Kinën juglindore; vizitor dimri i Afrikës veriperëndimore dhe jugore deri në Senegalin verior.	1. Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare); 4. Kullosa (4.4 Kullosa të klimës mesatare); 5. Vende ujore (kontinentale) (5.4 Moçale, kënetë, moçalishte, 5.5 Liqenet e përhershme të ujërave të ëmbla (mbi 8ha)); 6 Zona shkëmbore (p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore) Ky lloj gjendet në habitate pyjore, shkëmbore, të thata deri në gjysmë të lagështa, nga niveli i detit deri në 1500 m, por edhe deri në 3000 m në Afrikë dhe 3750 m në kodrinat e Himalajeve. Përgjithësisht gjendet në zona të hapura, por edhe në pyje. Të vegjlit shpesh mund të hasen në afërsi të trupave të mëdhenj ujorë.	Junik.	Junik.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme DD.
8	<i>Hieraetus pennatus</i> <i>Accipitriformes</i> : <i>Accipitridae</i> <i>Shqiponja e vogël</i>	Madhësia e këtij lloji është 42–51 cm, mashkulli peshon 510–770 g, femra 840–1 250 g, kurse hapja e krahëve është 113–138 cm. Ky është një lloj kryesisht shtegtar. Ushqehet të shumtën me shpendë të vegjël (BirdLife International 2016h).	Jugperëndim i Evropës dhe veriperëndim i Afrikës nëpërmjet Evropës lindore, Azisë së Vogël dhe Kaukazit deri në Azinë qendrore, në verilindje të Mongolisë, Liqenit Bajkall dhe Transbajkalisë (ndoshta në lindje të Kinës verilindore), dhe juglindje drejt veriut dhe Perëndimit të Pakistanit, Indisë veriore dhe Nepalit; gjithashtu jugu i	1. Pyje (1.4. Pyje të klimës mesatare). Është lloj që parapëlqen zona të hapura pyjore sidomos të kombinuara me zona pyjore dhe mund të gjendet deri në 3000 m.	Junik.	Junik.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme DD.

			Afrikës Jugore (Western Cape dhe Eastern Cape) dhe veriu i Namibisë. Dimëron kryesisht në Afrikë në jug të Saharasë dhe në jug të Azisë, kryesisht në nënkontinentin Indian.					
Nr.	Emërtimi i resursit natyror/AMP HIBIA	Të dhënat e përgjithshme	Përhapja e përgjithshme	Lloji i habitatit	Përhapja në Kosovë	Komuna	Trendi i popullatës	Lloji
1	<i>Triturus alpestris</i> Caudata: <i>Salamandridae</i> <i>Tritoni alpin</i>	Tritoni alpin është lloj me madhësi mesatare të trupit prej 8 deri në 12 cm, si dhe kokë relativisht të madhe dhe të gjerë. Meshkujt janë më të vegjël se femrat. Karakteristikë dalluese e këtij lloji është që në anën barkore trupi ka ngjyrë portokalli në të kuqërremtë, ndërsa në anën shpinore ka ngjyrë të mbyllët të murrme. Është aktiv më tepër gjatë pasdites dhe muzgut. Janë të njohura disa nënllaje në Evropë, megjithëqë hulumtimet taksonomike të popullatave të ndryshme janë akoma duke u kryer. Ky lloj mund të jetojë deri në 20 vjet, edhe pse mesatarisht jeton 7 vjet (Arntzen et al. 2009).	Austri, Belgjikë, Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Çeki, Danimarkë, Kosovë, Kroaci, Francë, Gjermani, Greqi, Hungari, Itali, Lihtenshtajn, Luksemburg, Maqedoni, Mali i Zi, Holandë, Poloni, Ruman, Serbi, Sllovaki, Slloveni, Spanjë, Shqipëri, Zvicër, Ukrainë	Vende ujore (kontinentale); Vende ujore alpine [përfshirë ujëra të përkohshme nga shkrija e borës]]. Ky lloj mund të haset si në zonat litorale ashtu edhe në zonat limnetike të liqenit. Mund të haset edhe në zona alpine por edhe në lartësi më të vogla.	Liqeni i Gjeravicës.	Gjakovë.	I panjohur. Në disa vende evropiane popullatat e këtij lloji janë në rënie. Në Kosovë trendi i popullatës nuk është i njohur mirë.	I rrezikuar EN.
2	<i>Triturus cristatus</i> <i>Salamandridae</i> <i>Tritoni me kreshta</i>	Është lloj me një përhapje të gjerë në mbarë Evropën, ndërsa në Kosovë është i lokalizuar kryesisht në ultësira dhe vende me ujëra të qeta. Madhësia mesatare e trupit është deri në 16 cm. Trupi është i hollë, ndërsa koka mjaft e gjerë. Tek meshkujt, në anën ventrale të trupit ndodhet një hulli me ngjyrë të verdhë, e cila mungon tek femrat. Në pjesët anësore të trupit ka pika me ngjyrë të bardhë.	Austri, Bjellorusi, Belgjikë, Çeki, Danimarkë, Estoni, Francë, Gjermani, Hungari, Kosovë, Letoni, Lihtenshtajn, Lituani, Luksemburg, Mbretëri e Bashkuar, Moldavi, Holandë, Norvegji, Poloni,	1 Pyje (1.1 Pyje boreale, 1.4 Pyje të klimës mesatare); 3. Shkurre (3.3 Shkurre të klimës mesatare). Ky lloj mund të gjendet në habitate të modifikuara, edhe pse nuk konsiderohet të jetë shumë i adaptueshëm. re të mbuluara me bar, livadhe, kullosa dhe shkurre.	Cërmjan, Kralan.	Gjakovë.	Në rënie. Në disa vende evropiane, popullatat e këtij lloji janë në rënie. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për gjendjen e nënpopullatave të këtij lloji në Kosovë, por është vëzhguar tendencë e	I cenuar, VU.

		Në periudhën e shumimit seksual te meshkujt paraqitet një e ngritur lëkurore, që shtrihet përgjatë tërë gjatësisë së trupit. Riprodhimi bëhet në ujërat e përhershme dhe në ujërat gjysmë të rrjedhshme si pellgje, rrallë liqene, gurore të përmbytura, kanale vaditëse dhe kanale. Përdorimi i pellgjeve të vogla është tipik në të gjithë vargun e përhapjes.	Rumani, Rusi, Serbi, Sllovaki, Suedi, Zvicër, Ukrainë.				rënies së nënpopullatave në disa nga lokalitetet e vrojtuar.	
3	<i>Bombina variegata</i> Anura: <i>Bombinatorida</i> <i>Barkverdha</i>	Madhësia trupore është 28-56 mm, kurse peshon ndërmjet 2.3 dhe 12 g. Në bazë të kësaj karakteristike, këto bretkosa janë vendosur në mesin e anëtarëve më të vegjël të familjes Bombinatoridae. Në anën shpinore të trupit lëkura ka ngjyrë të murrme në bojë kafe, shpesh me pika të ndritshme. Femrat prodhojnë deri në 300 vezë në një vit. Pasi që ky lloj i bretkosës nuk ka fshikëza vokale, atëherë gjatë periudhës së shumimit meshkujt lëshojnë një zë të qetë, në mënyrë që t'i joshin femrat për çiftëzim. Për shkak të lëvizjes së shpejtë të formave juvenile, shpesh zgjerohen në hapësira të mëdha.	Austri, Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Çeki, Francë, Gjermani, Greqi, Hungari, Holandë, Itali, Kosovë, Kroaci, Lihtenshtajn, Luksemburg, Maqedoni, Mali i Zi, Poloni, Rumani, Serbi, Sllovaki, Slloveni, Shqipëri, Zvicër, Ukrainë.	1 Pyje (1.1 Pyje boreale, 1.4 Pyje të klimës mesatare); 3. Shkurre (3.3 Shkurre boreale, 3.4. Shkurre të klimës mesatare); 4 Kullosa (4.4 Kullosa të klimës mesatare); 5 Vende ujore (kontinentale) (5.2 Lumenj, përrenj, përroska periodeke/të përkohshme/të parregullta, 5.3. Ligatina të dominuara nga shkurret); 15 Artificiale – ujore (15.3. Basene të akuakulturës, 15.7. Toka të ujitura [përfshirë kanalet ujitëse]). Zakonisht jetojnë përgjatë lumenjve dhe përroskave ujore, por i gjejmë dhe në gropa argjile dhe zhavorresh. Mund të hasen në mjedise të ndryshme të lartësive mbidetare, prej 100 deri në 2100 m.	Gjakovë.	Gjakovë.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.
4	<i>Pelophylax ridibundus</i> Anura: <i>Ranidae</i>	Ky lloj mund të arrijë një gjatësi maksimale të trupit prej 17 centimetrash, por meshkujt mbeten gjithnjë me trup më të vogël (rreth 12 cm). Koka është proporcionale e madhe dhe këmbët e prapme janë të gjata, e kjo u jep atyre aftësi	Afganistan, Arabi Saudite, Armeni, Austri, Azerbajxhan, Bahrein, Bjellorusi, Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Çeki,	Shkurre (3.3 Shkurre boreale, 3.4. Shkurre të klimës mesatare); 5 Vende ujore (kontinentale) (5.3. Ligatina të dominuara nga shkurret); 7. Shpella dhe habitate	Malishevë Gjakovë.	MalishevëGjakovë.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.

		të shkëlqyera të hedhjes. Ekziston një ndryshim i madh në ngjyrën e trupit, duke filluar nga jeshile e errët deri në bojë kafe ose gri, ndonjëherë me disa vija të lehta të gjelbra. Ushqimi i tyre përbëhet nga pilivesat dhe insekte të tjera, merimangat dhe krimbat e tokës. Bretkosat e rritura ushqehen edhe me brejtës të vegjël dhe nganjëherë me amfibë dhe peshq të vegjël (Pasuljević 1968).	Danimarkë, Francë, Gjeorgji, Gjermani, Greqi, Holandë, Hungari, Iran, Irak, Kazakistan, Kosovë, Kinë, Kroaci, Kirgizistan, Letoni, Lituani, Maqedoni, Moldavi, Mali i Zi, Poloni, Rumani, Rusi, Serbi, Sllovaki, Slloveni, Taxhikistan, Turqi, Turkmenistan, Ukrainë, Uzbekistan.	nëntokësore (joujore); 14. Artificiale/tokësore (14.4. Kopshte rurale). Ky lloj kryesisht haset në ujëra të ndenjura.				
5	<i>Triturus vulgaris</i> <i>Caudata:</i> <i>Salamandridae</i> <i>Tritoni i rëndomtë</i>	Ky lloj ka aftësi të mëdha për përshtatje, prandaj edhe gjendet në mjedise të shumta ujore si ligatina, kanale për ujitje etj. Madhësia e trupit është mesatarisht deri në 10 cm. Në periudhën e shumimit meshkujt marrin ngjyrë më të errët sesa femrat (Atlas of Amphibians 1997)	Armeni, Austri, Azerbajxhan, Bjellorusi, Belgjikë, Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Çeki, Danimarkë, Estoni, Finlandë, Francë, Gjeorgji, Gjermani, Greqi, Holandë, Hungari, Irlandë, Itali, Kazakistan, Kosovë, Kroaci, Letoni, Luksemburg, Maqedoni, Mbretëri e Bashkuar, Moldavi, Mali i Zi, Norvegji, Poloni, Rumani, Rusi, Serbi, Sllovaki, Slloveni, Suedi, Shqipëri, Zvicër, Turqi, Ukrainë.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.2 Lumenj, përrenj, përroska periodike/të përkohshme/të parregullta, 5.3. Ligatina të dominuara nga shkurret). Ky është një lloj i përhapur kryesisht në mjedise ujore. Gjendet në lartësi të ndryshme mbidetare deri në rreth 2150 m.	Velat e Livadhit të Madh në Gjakovë, Lumi Krena në Gjakovë.	Gjakovë.	I qëndrueshëm. Në nivel evropian, gjendja e popullatës së këtij lloji është stabile. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për gjendjen e nënpopullatave në Kosovë, por bazuar në aftësitë përshtatëse të llojit dhe përhapjen e gjerë, mund të konkludohet se gjendja e popullatës në Kosovë është e qëndrueshme, gjithashtu.	Shqetësim më i vogël, LC.

6	Bufo bufo Anura: Bufo Thithëlopa	Është lloj që përshpatur lehtë në mjedise të ndryshme. Madhësia e trupit është deri në 15 cm. Zakonisht e gjejmë në zonat e lagështa me bimësi të dendur, kurse në përgjithësi u shmangen hapësirave të mëdha dhe zonave të hapura. Zakonisht, qëndrojnë të fshehura gjatë ditës dhe bëhen aktive në muzg dhe gjatë natës, kur edhe fillojnë të gjuajnë invertebrorë të ndryshëm me të cilët ushqehen. Ky lloj bën jetë vetmitare, kurse në sezonin e shumimit një numër i madh i individëve kalojnë në pellgje të caktuara ujore, ku meshkujt i joshin femrat për fekundim. Zhvillimi është kryesisht me metamorfozë. Pas disa muajve të rritjes dhe zhvillimit, të miturit dalin nga uji dhe mbeten kryesisht organizma tokësorë për pjesën tjetër të jetës së tyre.	Algjeri, Andorrë, Austri, Bjellorusi, Belgjikë, Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Çeki, Danimarkë, Estoni, Finlandë, Francë, Gjermani, Gibraltari, Greqi, Hungari, Itali, Kazakistan, Kosovë, Kroaci, Letoni, Liban, Lihtenshtajni, Lituani, Luksemburg, Maqedoni, Mbretëri e Bashkuar, Moldavi, Monako, Mali i Zi, Marok, Holandë, Norvegji, Poloni, Portugali, Rumani, Rusi, San Marino, Serbi, Sllovaki, Slloveni, Spanjë, Suedi, Zvicër, Siri, Tunizi, Turqi, Ukrainë.	1 Pyje (1.4 Pyje të klimës mesatare); 3. Shkurre (3.3 Shkurre boreale, 3.4. Shkurre të klimës mesatare); 4 Kullosa (4.4 Kullosa të klimës mesatare); 5 Vende ujore (kontinentale) (5.2 Lumenj, përrenj, përroska periodike / të përkohshme / të parregullta, 5.3. Ligatina të dominuara nga shkurret); 14 Artificiale/ tokësore (14.4 Kopshte rurale, 14.5 Zona urbane).	Lumi Erenik në Gjakovë.	Gjakovë.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme DD.
7	Bufotes viridis Anura: Bufo Bretkosa e gjelbër	Ka madhësi të trupit nga 4.5 deri në 12 cm. Karakteristikë e veçantë e këtij lloji është se i ka gjëndrat parotide-pasvëshore shumë të theksuara, të vendosura menjëherë pas syve. Lëkura e trupit nga ana dorzale është e pajisur me gungëza gjëndërorë ngjyrë të gjelbër ulliri, si dhe disa pika të kuqërremta në pjesët anësore të ekstremiteteve. Ana ventrale e trupit ka ngjyrë të hirit të ndritshme. Gjatë periudhës së shumimit, femrat marrin ngjyrë të gjelbër më të theksuar. Sa i përket përhapjes, konsiderohet si lloj me përhapje shumë të gjerë që nga lartësitë e mëdha mbidetare e deri te pjesët me të ulëta.	Austri, Bjellorusi, Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Çeki, Estonia, Francë, Gjermani, Greqi, Hungari, Itali, Kazakistan, Kosovë, Kroaci, Letoni, Lituani, Moldavi, Mali i Zi, Poloni, Rumani, Rusi, Serbi, Sllovaki, Slloveni, Spanjë, Shqipëri, Zvicër, Ukrainë.	1 Pyje (1.4 Pyje të klimës mesatare); 3. Shkurre (3.3 Shkurre boreale, 3.4. Shkurre të klimës mesatare); 4 Kullosa (4.4 Kullosa të klimës mesatare); 5 Vende ujore (kontinentale) (5.3. Ligatina të dominuara nga shkurret); 14 Artificiale/ tokësore (14.4 Kopshte rurale, 14.5 Zona urbane); 15 Artificiale Ujore (15.3. Basene të akuakulturës). Ky lloj mund të jetojë në pyje, stepa pyjore, stepa, gjysmëshkretëtira dhe shkretëtira. Mund të gjendet edhe në vende të lagështa, por edhe në vende të thata.	Gjakovë.	Gjakovë.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.

8	<i>Salamandra salamandra</i> <i>Caudata:</i> <i>Salamandridae</i> <i>E bukura e dheut</i>	Ky lloj është mjaft i përhapur. Madhësia e trupit arrin nga 250 deri 300 mm. Femrat janë zakonisht më të mëdha se meshkujt, por karakterizohen me ekstremitete më të shkurtra. Karakterizohet me prezencën e bishtit, që është më i shkurtër se trupi. Në anën shpinore dhe në pjesët anësore të trupit ka ngjyrë të zezë, me njolla të verdha. Ana barkore ka kryesisht ngjyrë të zezë. Ka aftësi të përshtatet në ndryshimet e mjedisit jetësor (Gasc et al. 1997).	Andorrë, Austri, Belgjikë, Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Çeki, Francë, Gjermani, Greqi Holandë,, Hungari, Itali, Lihtenshtajn, Luksemburg, Kosovë, Kroaci, Mali i Zi, Maqedoni, Poloni, Portugali, Ruman, San-Marino, Serbi, Sllovaki, Slloveni, Spanjë, Shqipëri, Zvicër, Ukrainë	1 Pyje (1.1 Pyje boreale, 1.4 Pyje të klimës mesatare); 4 Kullosa (4.4 Kullosa të klimës mesatare); 5 Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përthershme [përfshirë ujëvarat], 5.2 Lumenj, përrenj, përroska periodike/të përkohshme/të parregullta, 5.3. Ligatina të dominuara nga shkurret). Jeton kryesisht në mjedise ligatinore dhe pyje. Mund të gjendet gjithashtu në lëndina, lumenj dhe liqene. Ky lloj parapëlqen mikrohabitata të mbuluara me gjethe të dendura dhe myshk. Mund të haset prej nivelit të detit deri në 2500 m.	Bjeshkët e Nemuna.	Gjakovë, Junik.	I panjohur. Deri vonë popullatat e këtij lloji kanë qenë të qëndrueshme, por në vitet e fundit, për shkak të degradimit të pyjeve dhe erozionit të rrjedhës së lumenjve, është vërejtur një rënie e lehtë në madhësinë e popullatës. Ekziston nevoja për një hulumtim më të hollësishëm për të përcaktuar prirjen e kësaj rënieje.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.
Nr.	Emërtimi i resursit natyror/MAM MALIA	Të dhënat e përgjithshme	Përhapja e përgjithshme	Lloji i habitatit	Përhapja në Kosovë	Komuna	Trendi i popullatës	Lloji
1	<i>Capreolus capreolus</i> <i>Mammalia:</i> <i>Artiodactyla:</i> <i>Cervidae</i> <i>Kaprolli</i>	Gjatë stinës së verës ngjyra e trupit është e kuqërreme, kurse gjatë dimrit kafe e mbyllët apo e përhimë. Gjatësia trupore sillet prej 0.9 – 1.3 m, lartësia trupore midis 66 – 88 cm dhe pesha trupore prej 15 – 35 kg. Mashkulli ka brirë me gjatësi prej 20 – 25 cm, të mbështjellë me një shtresë lëkurore, të cilët ndërrohen periodikisht. Është shtazë më shumë aktive natën se sa ditën. Nuk migron e as bie në letargji. Ushqehet me një numër të madh të llojeve bimore, gjethe, fara, fruta, bulëza, barishte etj. Është pre e ujkut, rrëqebullit, dhelprës, etj. Kaprolli jeton i vetmuar, por femra me pasardhësit	Evropë, Azi.	Pyje; Shkurre; Kullosa; Artificiale/tokësore. Mund të haset zakonisht në zonat pyjore të hapura gjetherënëse ose gjethembajtëse dhe me një vegjetacion të dendur bimor. Parapëlqen vende të pasura me kullosa, shkurre dhe sipërfaqe me kultura bujqësore.	Malet e Junikut.	Junik.	Në rënie Trendi i nënpopullatave është i qëndrueshëm në nivel global, por në Kosovë është lloj në rënie dhe i kërcënuar për zhdukje.	I rrezikuarEN.

		jetojnë në grupe më të mëdha familjare ose më të vogla, në varshmëri edhe nga biotopi dhe dendësia e popullatës. Jetëgjatësia e këtij lloji është deri në 15 vjet (Danilkin 1996).						
2	<i>Rupicapra rupicapra</i> <i>Artiodactyla:</i> <i>Bovidae</i> <i>Dhia e egër</i>	Në Kosovë është i pranishëm nënloji <i>Rupicapra rupicapra balcanica</i> Bolkey, 1925. Gjatësia trupore sillet prej 107 – 137 cm dhe lartësia trupore prej 70 – 80 cm. Të dy gjinitë i kanë brirët jo të gjatë dhe të lakuar, kurse te meshkujt janë më të trashë. Trupi ka ngjyrë kafe të gështenjtë gjatë pranverës dhe verës, kurse gjatë vjeshtës dhe dimrit më të mbyllët. Jetojnë në kope prej 15 – 30 e deri në 100 krerë, ndërsa meshkujt janë të prirë që të jetojnë të vetmuar, me përjashtim të kohës së aktivitetit seksual. Zakonisht, ushqehen me gjethe, bar, fruta dhe lule, kurse gjatë dimrit edhe me likene dhe myshqe, degë të imta të drunjve etj. (Nowak 1999). Janë kafshë shumë të shpejta dhe kanë thundra të posaçme, të cilat u mundësojnë përforsim për shkëmbinj, qofshin ata edhe të rrëshqitshëm.	<i>Rupicapra rupicapra balcanica</i> është endemik i Ballkanit: Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Greqi, Kosovë, Kroaci, Maqedoni, Mali i Zi, Serbi, Slloveni, Shqipëri.	Pyje; Pyjet të klimës mesatare); Shkurre Shkurre të klimës mesatare); Kullosa; Kullosa të klimës mesatare); Artificiale/ tokësore; Kullosa). Haset në zonat malore shkëmbore në një lartësi mbidetare prej 500 deri në 3000 metra. Haset në zona të pasura me shumëllojshmëri habitatesh si: kullosa, livadhe, pyje të përziera dhe ato halore. Gjatë dimrit zbret në vende më të ulëta.	Bjeshkët e Junikut.	Junik.	Në rënie.	I rrezikuar EN.
3	<i>Felis silvestris</i> <i>Carnivora:</i> <i>Felidae</i> <i>Macja e egër</i>	Trupi është i mbuluar me qime të dendura dhe të shkurtra me ngjyrë të ngjashme me atë të habitatit, e kjo e bën të vështirë dallimin. Ngjyra e trupit mund të jetë hiri ose kafe me njolla dhe lara ngjyrë të zezë, të cilat konvergjojnë në mes veti. Gjatësia e trupit është prej 51 – 71 cm, e bishtit prej 21 – 35 cm, kurse pesha trupore prej 2.7 – 7 kg. Është lloj karnivor dhe ushqehet me gjitarë të imët,	Evropë, Azi, Afrikë.	Pyje; 3. Shkurre. Ky lloj mund të haset në një gamë të gjerë habitatesh, duke filluar nga zonat pyjore, shkurret e pasura me vegjetacion dhe zonat e hapura shkëmbore, por duke i shmangur zonat në të cilat janë të koncentruar njerëzit.	Bjeshkët e Junikut.	Junik.	Në rënie Trendi i popullatave është në rënie e sipër në nivel global. Gjithashtu, në Kosovë popullatat e këtij lloji janë të rrezikuara.	Gati i kërcënuar, NT.

		shpendë dhe vezë të tyre, reptilë, amfibë dhe insekte. Është lloj mjaft i shkathët dhe me sukses ia arrin të mbrohet nga grabitqarët, të cilët janë edhe disa herë më të mëdhenj. Zakonisht e ha sim natën në kërkim të ushqimit. Në eko sistem kanë pak ose aspak ndikim negativ për njeriun. Nuk migrojnë e as hibernojnë. Jetojnë 13 – 15 vjet (Weigle 2005).						
4	<i>Lutra lutra</i> <i>Carnivora:</i> <i>Mustelidae</i> <i>Lundërza ose</i> <i>Vidra</i>	Është gjitar gjysmëujor. Ka trup të mbuluar me gëzof ngjyrë kafe dhe me njolla të vogla të shndritshme, që shkëlqen dhe është rezistent ndaj ujit. Ka bisht të trashë dhe mjaft muskulator. Ka gjatësi trupore prej 57 – 95 cm dhe bisht prej 35 – 45 cm. Pësia trupore mund të jetë prej 7 – 24 kg. Mashkulli është zakonisht më i madh se femra. Është lloj mishngrënës dhe ushqehet me peshq, gaforre, bretkosa, kërmij, insekte, por edhe me gjitarë e shpendë të imët (Heggberget & Moseid 1994). Zakonisht është aktiv natën, kurse ditën qëndron në fole të ndërtuara nga rrënjët e drunjve. Është pre e ujqve, rrëqebullit, shpendëve grabitqarë dhe njeriut. Nuk migron dhe nuk bie në letargji. I pranishëm me disa nënloje.	Evropë, Azi, Afrikë veriore.	Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 15. Artificiale/ujore dhe detare. Haset kryesisht në ujëra të pandotura, si lumenj, liqene, kënetat etj., të cilat janë të pasura me kafshë ujore dhe peshq.	Kralan.	Gjakovë.	Në rënie.	Gati i kërcënuar, NT.
5	<i>Miniopterus</i> <i>Chiroptera:</i> <i>Vespertilionidae</i> <i>e</i>	Ky lloj e kërkon ushqimin në një shumëllojshmëri të habitateve natyrore dhe artificiale, të hapura dhe gjysmë të hapura, duke përfshirë zonat periferike. Ushqehet kryesisht me lutura nate dhe herë pas here me miza. Ky është një lloj kolonial, që strofullon kryesisht në shpella dhe miniera (megjithëse, mund të gjendet edhe në tunele, gërmadha dhe ndërtesa të	Evropë, Afrikë, Azi.	Pyje, 3. Shkurre, 4. Kullosa 7. Shpella dhe habitate nëntokësore (joujore), 14. Artificiale/tokësore	Shpella e Kusarit.	Gjakovë.	I panjohur. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për gjendjen e popullatave të këtij lloji në Kosovë. Trendi i popullatave në nivel evropian është në rënie.	Gati i kërcënuar, NT.

		tjera), shpesh në koloni të mëdha të përziera me specie të tjera të lakuriqëve që banojnë në shpellë. Gjatë dimrit, hibernon në vende nëntokësore (zakonisht shpella të mëdha me një mikroklimë të vazhdueshme). Është lloj migrant, i cili i ndërron strofujt disa herë gjatë vitit. Lëvizjet në distanca të gjata ndodhin herë pas here (Hutterer et al. 2005; Hutson et al. 2007h).						
6	<i>Myotis blythii</i> <i>Chiroptera:</i> <i>Vespertilionida</i> <i>e</i> <i>Lakuriq nate</i> <i>veshmiu i vogël</i>	Është një lloj relativisht i madh, 62-70 mm i gjatë dhe me peshë 16-26 gramë. Gjetet kryesisht në shpella, ndërtesa të vjetra por edhe në miniera. Është një lloj që hibernon gjatë dimrit dhe një migrant i herëpashershëm. E kërkon ushqimin në mjedise si zonat me vegjetacion të pakët, livadhet, duke përfshirë tokat bujqësore dhe kopshtet. Ndotja, ndryshimi i menaxhimit të tokës dhe veçanërisht ndotja e zhurmës ka reduktuar ndjeshëm popullatat e këtij lloji në disa zona në Evropë, gjatë viteve të fundit (Hutson et al. 2007e)	Evropë, Azi.	Kullosa; 3. Shkurre, 7. Shpella dhe habitate nëntokësore (joujore), 14. Artificiale/tokësore.	Mirushë, Shpella e Kusarit, Ura e Terzive.	Malishevë, Gjakovë.	I panjohur. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për gjendjen e popullatave të këtij lloji në Kosovë. Janë vëzhguar vetëm disa individë. Trendi i popullatave në nivel evropian është në rënie	Gati i kërcënuar, NT.
7	<i>Myotis myotis</i> <i>Chiroptera:</i> <i>Vespertilionida</i> <i>e</i> <i>Lakuriq nate,</i> <i>veshmiu i madh</i>	Ky lloj peshon deri në 45 g. Kërkon ushqim përgjatë skajeve të pyjeve gjethegjërë, tokave të hapura brenda pyjeve gjethegjërë dhe kullosave. Ushqehet me artropodë të mëdhenj të tokës si brumbuj, pastaj lloje të ndryshme të Ortopterave dhe merimangave, duke i mbledhur ato nga toka dhe jo duke i kapur përmes ekolokacionit. Në pjesën më të madhe të zonës së tij të distribuimit, strofullon në vende nëntokësore gjatë gjithë vitit, ndërsa në pjesët veriore të gamës së distribuimit përdor edhe ndërtesa (hapësira	Evropë, Azi.	Pyje, 3. Shkurre, 7. Shpella dhe habitate nëntokësore (joujore), 14. Artificiale tokësore.	Mirushë, Ura e Terzive, Shpella e Kusarit .	Malishevë, Gjakovë.	I panjohur. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për gjendjen e nënpopullatave të këtij lloji në Kosovë. Trendet e popullatave në nivel evropian janë të qëndrueshme.	Gati i kërcënuar, NT.

		nënkulmesh) gjatë verës. Herë pas here formon koloni të vogla në pemë. Është një migrant i rastit; lëvizja më e gjatë e regjistruar është 436 km (Hutson et al. 2007d; Simon et al. 2004).						
8	<i>Rhinolophus euryale</i> <i>Chiroptera:</i> <i>Rhinolophidae</i> <i>Lakuriq nate,</i> <i>hundëpatkua i</i> <i>Mesdheut</i>	Koka dhe trupi i këtij lloji zakonisht janë midis 43 dhe 58 mm, bishti ndërmjet 22-30 mm dhe shtrirja e krahëve midis 300 dhe 320 mm. Ushqehet me lutura nate dhe insekte të tjera. Nuk ka informacion të mjaftueshëm për ciklin riprodhues të këtij lloji. Është i njohur më shumë si lloj sedentar me distancën më të gjatë të njohur të udhëtimit prej rreth 130 km (Heymer 1964 në Hutterer et al. 2005). Në dimër hibernon në vende nëntokësore të tilla si shpella (Hutson et al. 2007a).	Evropë, Afrikë, Azi.	Pyje, 3. Shkurre, 4. Kullosa, 7. Shpella dhe habitate nëntokësore (joujore), 14. Artificiale/tokësore.	Shpella e Qiriut.	Gjakovë.	I panjohur. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për trendin e nënpopullatave në Kosovë. Trendi i popullatave në nivel evropian është në rënie.	Gati i kërcënuar, NT.
9	<i>Rhinolophus ferrumequinum</i> <i>Chiroptera:</i> <i>Rhinolophidae</i> <i>Lakuriq nate</i> <i>hundëpatkua i</i> <i>madh</i>	Ky është lloji më i madh nga lakuriqët hundëpatkua në Evropë. Është midis 57-71 mm i gjatë, me një bisht prej 35-43 mm dhe shtrirje krahësh prej 350-400 mm. Ushqehet me lutura nate dhe brumbuj, por edhe me insekte të tjera. Kolonitë mbarështuese verore janë të vendosura në vende të ngrohta natyrore dhe artificiale nëntokësore, kurse në disa vende në nënkulme. Mund të përdorin shpella gjatë gjithë vitit, por në disa zona përdorin ndërtesa për kolonitë verore. Në dimër hibernon në vende të ftohta nëntokësore, kryesisht në shpella (Hutson et al. 2007). Femrat e këtij lloji piquen seksualisht në moshën trevjeçare dhe meshkujt në moshën dyvjeçare. Të rinjtë lindin gjatë periudhës qershor-korrik (Hutson et al. 2007).	Evropë, Afrikë, Azi.	Pyje, 3. Shkurre, 4. Kullosa, 7. Shpella dhe habitate nëntokësore (joujore), 14. Artificiale/tokësore.	Cërmjan, Shpella e Kusarit, Shpella e Qiriut.	Gjakovë.	I panjohur. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për trendin e nënpopullatave në Kosovë. Trendi i popullatave në nivel evropian është në rënie.	Gati i kërcënuar, NT.

10	<i>Rhinolophus hipposideros</i> <i>Chiroptera:</i> <i>Rhinolophidae</i> <i>Lakuriq nate hundpatkua i vogë</i>	Ky lloj është një nga llojet më të vogla të lakuriqëve, peshon 5 deri në 9 g, me një gjerësi krahësh prej 192-254 mm dhe një gjatësi trupi prej 35-45 mm. Lloji i preferuar i presë janë grupe të ndryshme të insekteve, si luturat e natës dhe Diptera të familjes Tipulidae. (Lino et al. 2014; Zahn et al. 2008). Çiftëzimi ndodh në vjeshtë, kurse femrat lindin gjatë periudhës qershor-korrik. Kolonitë mbarështuese gjenden në vende nëntokësore natyrore dhe artificiale, si dhe në nënkulme dhe ndërtesa. Hibernojnë gjatë dimrit në vende nëntokësore (Taylor 2016)	Evropë, Afrikë, Azi.	Pyje, 3. Shkurre, 4. Kullosa 7. Shpella dhe habitate nëntokësore (joujore), 14. Artificiale/tokësore.	Malishevë Rahovec.	Malishevë, Rahovec.	I panjohur. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për trendet e nënpopullatave të këtij lloji në Kosovë. Trendi i popullatave në Evropë është në rënie.	Gati i kërcënuar, NT.
11	<i>Ursus arctos</i> <i>Carnivora:</i> <i>Ursidae</i> <i>Ariu i murrmë</i>	Trupin e kanë të mbuluar me gëzof ngjyrë kafe apo të kuqërremtë në të verdhë. Gjatësia dhe dendësia e qimeve ndryshon në stinë të ndryshme dhe në varshmëri nga pozita gjeografike ku jetojnë. Gjatësia trupore sillet prej 1.4 deri në 2.8 m, lartësi trupore rreth 1.5 m, bishti është rela tivisht i shkurtër 10 – 22 cm, kurse peshatrupore prej 150 – 250 kg, por mund të jetë edhe më e madhe (Jakubiec 1999). Është kafshë aktive edhe ditën edhe natën. Ariu i murrmë në përgjithësi është kafshë joso ciale, por ndonjëherë edhe mund të hasen në grupe, sidomos kur hasin në burime të mëdha të ushqimit. Jetëgjatësia e këtij lloji është deri në 25 vjet	Evropë, Azi, Amerikë, Afrikë.	Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 5. Vende ujore (kontinentale); 6. Zona shkëmbore (p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore); 14. Artificiale/ tokësore. Haset në zonat malore të pasura me pyje dhe shkurre, në vende gjysmë të hapura dhe të mbyllura ku vegjetacioni bimor ju mundëson mbrojtje dhe ju siguron ushqim.	Bjeshkët e Junikut.	Junik.	Në rënie Nënpopullatat e këtij lloji në Kosovë tregojnë rënie të konsiderueshme.	Gati i kërcënuar, NT.

12	<i>Apodemus flavicollis</i> Rodentia: Muridae Miu gushëverdhë	Gjatësia e trupit sillet prej 8.8 – 13 cm dhe ajo e bishtit 9.2 – 13.4 cm, kurse pesha e trupit e meshkujve deri në 50 gr dhe e femrave deri në 44 gr. Ushqehet kryesisht me fara dhe fruta, bimë të gjelbra dhe insekte. Është pre e disa shpendëve grabitqarë, dhelprave, nuselalave dhe karnivorëve të tjerë si dhe reptilëve. Është aktiv kryesisht natën, por mund ta hasim edhe në muzg dhe herët në mëngjes. Është mjaft i shkathët, me lehtësi kërcen dhe ngjitet nëpër drunjt ku mund ta hasim deri në 23 m lartësi me ç'rast shfrytëzon foletë e shpendëve dhe zgavrat e drurëve. Gjatë dimrit strehohet edhe në hapësira të mbyllura, stalla, kanale nëntokësore dhe në mure. Jetëgjatësia e këtij lloji është 2 – 4 vjet (Wilson & Reeder 2005).	Evropë, Azi.	Pyje. Ky lloj i parapëlqen pyjet dhe parqet. Kryesisht mund të haset në pyje gjetherënëse dhe në ato të përziera ku përbërja fitocenologjike siguron një prodhim të lartë të farave dhe frutave për ushqim.	Botushë.	Gjakovë.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.
13	<i>Canis aureus</i> Carnivora: Canidae Çakalli	Është i ngjashëm me ujkun dhe dhelprën. Trupin e ka të mbuluar me qime jo të gjata dhe të trasha ngjyrë hiri, të verdhë të kuqërreme ose gështenje, me njolla të errëta. Ana barkore e trupit ka ngjyrë më të ndritshme. Gjatësia trupore e meshkujve sillet prej 71 – 85 cm dhe e femrave prej 69 – 73 cm, lartësia trupore prej 45 – 50 cm, kurse pesha e trupit prej 6 – 14 kg. Është lloj omnivor dhe ushqehet me këma, shpendë dhe vezë të tyre, brejtës, reptilë, amfibë, peshq, insekte dhe fruta. Ushqimin e tepërt e deponojnë në gropa, të cilat i mbulojnë me dhe. Lëviz zakonisht natën larg syve të njeriut, por mund ta hasim edhe ditën. Nuk bie në letargji dhe nuk migron. Kryesisht janë kafshë monogame. Maturimi ndodh pas vitit të parë. Jetëgjatësia është rreth 13 vjet, por në disa raste edhe deri në 18 (Jhala & Moelán).	Evropë, Azi, Afrikë.	Vende ujore (kontinentale); 14. Artificiale/tokësore. Ky lloj kryesisht haset përreth fshatrave dhe zonave të banuara, në zonat kodrinore-malore të pasura me kullosa etj.	Berishë.	Malishevë.	I qëndrueshëm. Trendi i popullatave është në rritje në nivel global. Në Evropë dhe në Kosovë popullatat janë të qëndrueshme.	Shqetësim më i vogël, LC.

14	<i>Canis lupus Carnivora: Canidae Ujk</i>	Ka një gjatësi trupore prej 105 – 160 cm, lartësi prej 80 – 85 cm, bishtin prej 29 – 50 cm dhe peshën trupore prej 12 – 80 kg (Foresman 2012). Te femrat, këto përmasa janë më të vogla. Është kafshë sociale dhe rrallë mund të haset e vetmuar, madje kryesisht gjatë verës. Anëtarët e shoqërisë zakonisht sillen prej 5 deri në 40. Jetojnë në grupe sociale, të udhëhequra nga mashkulli alfa me femrën. Është kafshë e shpejtë dhe mjaft e fuqishme. Zhvillon luftë të ashpër për territor, saqë vdekshmëria e tyre nëpër beteja sillet prej 14 – 65 %. Ushqim kryesor i kanë ungulatet me peshë 20 – 100 kg. Jetëgjatësia arrin deri në 16 vjet.	Lloji më i përhapur në botë i gjitarëve. Haset përgjatë hemisferës veriore në veri të gjatësisë 15° në Amerikën Veriore dhe 12° N në Indi.	1. Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 5. Vende ujore (kontinentale); 6. Zona shkëmbore (p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore); 14. Artificiale/tokësore. Ky lloj mund të haset në habitate të ndryshme. Gjatë dimrit kryesisht haset në vise të ulëta, por mund të haset edhe në vise të larta malore, fusha të hapura, kullosa etj.	Bjeshkët e Junikut, Tërpezë, Malishevë.	Junik, Malishevë.	I qëndrueshëm. Nënpopullatat e këtij lloji janë stabile në Kosovë, por edhe në vendet fqinje.	Shqetësim më i vogël, LC.
15	<i>Erinaceus roumanicus Eulipotyphla: Erinaceinae Iriqi</i>	Trupin e kanë shpatuk, të mbuluar me gjemba, pjesa bazale e të cilëve është me ngjyrë të bardhë, pjesa e mesme ngjyrë kafe e errët, kurse maja e çelët. Dallohet nga iriqi evropian për nga ngjyra më e çelët dhe gjoksi me ngjyrë të bardhë qumështi. Është lloj omnivor, i parapëlqen insektet, por ushqehet edhe me kërmij, gjarpërinj, hardhuca, bretkosa, zogj e vezë të shpendëve, brejtës të imët, fruta e fara. Është lloj vetmitar, kurse shoqërohet vetëm gjatë kohës së çiftëzimit. Koha e letargjisë fillon në tetor dhe zgjat deri në prill. Nuk migron dhe shumohet një apo dy herë në vit. Jetojnë deri në 10 vite (Jones et al. 2005).	Evropë juglindore, Azi.	Është lloj i përhapur në habitate të ndryshme, si: pyje të hapura, fusha, shkurre, zona të kultivuara, mjedise periferike të banuara, kopshte, parqe e rrallë herë në zona të lagështa dhe zona të larta të pyjeve halorë.	Ostrozub, Kralan, Rakovinë, Fortesa, Krushe e Madhe, Berishë, Turjakë, Demjan.	Malishevë, Gjakovë, Rahovec.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.

16	<i>Glis glis</i> <i>Rodentia:</i> <i>Gliridae</i> <i>Gjeri ose</i> <i>Gjumashi i</i> <i>majmë i pyllit</i>	Për nga pamja është i ngjashëm me ketrin për shkak të bishtit xhufkor, me qime të dendura dhe të gjata, por është më i vogël për nga madhësia trupore. Trupin e ka të mbuluar me qime të buta dhe të trasha. Ana shpinore e trupit ka ngjyrë të përhime ose të errët kafe, kurse ana barkore ngjyrë të bardhë. Gjatësia trupore prej 130 – 190 mm, kurse bishti deri në 168 mm. Ushqehet me fara dhe fruta, vezë, zogj të shpendëve, insekte etj. Nuk migron, por bie në letargji prej vjeshtës e deri në pranverë. Gjatë kësaj kohe të hibernimit zgjohen disa herë për të konsumuar ushqimin, që e kanë deponuar më herët. Lëviz kryesisht gjatë natës. Jetojnë deri në 12 vjet (Krystufek 2007).	Evropë, Azi.	Pyje; 3. Shkurre; 14. Artificiale/tokësore. Është lloj arboreal, i cili banon kryesisht në pyjet gjetherënëse dhe të përziera. Mund të haset edhe në zonat e ulëta, si: kopshte, plantacione, shkurre dhe zona shkëmbore.	Hoqë.	Rahovec.	I panjohur.	Shqetësim më i vogël, LC.
17	<i>Lepus europaeus</i> <i>Lagomorpha:</i> <i>Leporidae</i> <i>Lepuri</i>	Trupin e kanë të mbuluar me gëzof ngjyrë kafe ose të kuqërremtë nga ana shpinore, kurse nga ana barkore kanë ngjyrë të bardhë. Ngjyrat trupore gjatë stinës së dimrit në përgjithësi janë më të errëta. Kanë gjatësi trupore prej 52 – 68 cm, bisht prej 8 – 12 cm dhe peshë trupore prej 2.5 – 7 kg. Ushqehen me një numër të madh të llojeve barishtore dhe kulturave bujqësore. Kryesisht lëvizin natën, por edhe ditën, mirëpo shkalla e lëvizjes në zona të caktuara është shumë e kufizuar. Nuk migrojnë dhe nuk bien në letargji. Është lloj vetmitar, por mund të grumbullohen në kohë të aktivitetit seksual rreth një partneri ose rreth ushqimit. Është pre e dhelprave, ujkut, çakallit, shpendëve grabitqarë, maces së egër dhe po ashtu i përndjekur nga njeriu.	Palearktik.	Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 14. Artificiale/tokësore. E hasim në një gamë të gjerë habitatesh, duke filluar nga tokat bujqësore, kullosat, zonat malore me vegjetacion të ulët dhe të lartë dhe atë kryesisht në zona të hapura. Mund të takohet edhe në zonat e larta malore deri në 1500 m.	Bjeshkët e Junikut, Turjak, Zatriq.	Junik, Malishevë, Rahovec.	I qëndrueshëm. Trendi i popullatave në nivel global është në rënie e sipër. Edhe në Evropë, në dhjetëvjetëshin e fundit, është vërejtur një rënie. Në Kosovë nënpopullatat e këtij lloji janë të qëndrueshme.	Shqetësim më i vogël, LC.

18	<i>Martes martes</i> <i>Carnivora:</i> <i>Mustelidae</i> <i>Zardafi ose</i> <i>Kunadhja</i> <i>gushëverdhë</i>	Trupin e kanë të mbuluar me qime ngjyrë kafe të çelët gjatë verës, kurse në dimër me qime të gjata ngjyrë kafe të mbyllët. Gusha ka ngjyrë të verdhë portokalli. Gjatësia trupore sillet prej 45 – 58 cm, ajo e bishtit 16 – 28 cm, kurse pesha e trupit prej 0.8 – 2.4 kg. Zakonisht meshkujt janë më të mëdhenj se femrat. Ushqehen me brejtës të imët, shpendë dhe vezë të tyre, insekte, kërmij, reptile, si dhe me fara dhe frute gjatë stinës së verës. Është pre e dhelprës dhe shpendëve grabitqarë. Nuk bie në letargji dhe nuk migron. Çojnë jetë vetmitare, kurse foletë i ndërtojnë, por edhe mund t'i shfrytëzojnë ato të kafshëve të tjera nëpër drunj. Janë aktive në agim dhe muzg.	Evropë, Azi	Pyje; 3. Shkurre. Mund të haset kryesisht në pyjet halore ose në ato të përziera, të pasura me drunj të vjetër, si dhe në zona shkëmbore të hapura edhe jashtë pyjeve me vegjetacion të dendur (Overskaug et al. 1994).	Bjeshkët e Junikut, Sukë.	Junik, Gjakovë.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.
19	<i>Meles meles</i> <i>Carnivora:</i> <i>Mustelidae</i> <i>Vjedulla ose</i> <i>Baldosa</i>	Trupi i këtij lloji është i mbuluar me qime të gjata me ngjyrë gri ose të argjendtë nga ana shpinore, kurse nga ana barkore qimet janë të shkurtra, të buta dhe të dendura me ngjyrë të bardhë. Gjatësia trupore është prej 56 – 90 cm, bishti prej 12 – 24 cm dhe pesha trupore prej 8 – 17 kg. Ushqim i parapëlqyer i këtij lloji janë: krimbat e tokës, pastaj farat, frutat, zhardhokët, drithërat, arrat, kërpudhat, vezët e shpendëve, iriqët, ketrat, lepujt etj. (Delahay et al. 2008). Nuk kanë grabitqarë të vërtetë natyrorë, përveç njeriut, por, megjithatë, rrëqebulli, ujku, qeni dhe ariu paraqesin rrezik për të. Lëvizë zakonisht në muzg, natën, por, edhe ditën. Vjedullat janë mjaft miqësore, duke jetuar në grupe prej 2 – 23 individësh, por, në mungesë të ushqimit, bëjnë jetë vetmitare. Jetëgjatësia e këtij lloji është deri në 18 vjet.	Evropë, Azi.	Pyje; 3. Shkurre; 14. Artificiale/tokësore. Haset në zona malore gjethërnëse ose gjethembajtëse, me vegjetacion të dendur, por edhe në zona të hapura, kullosa dhe në zona të mbjella me kultura bujqësore, si: drithëra, perime dhe pemishte.	Bjeshkët e Junikut.	Junik.	I qëndrueshëm. Trendi i nënpopullatave është I qëndrueshëm. në nivel evropian dhe në Kosovë	Shqetësim më i vogël, LC.

20	<i>Mustela nivalis</i> <i>Carnivora:</i> <i>Mustelidae</i> <i>Nuselala</i>	Trupin e kanë të gjatë dhe të hollë e të mbuluar me gëzof ngjyrë kafe të çeltë nga ana shpinore, kurse nga ana barkore është tërësisht i bardhë. Gjatësia trupore e meshkujve sillet prej 13 – 26 cm, kurse e femrave prej 11 – 20 cm. Pësha trupore e meshkujve është prej 26 – 250 gr, kurse e femrave prej 29 - 117 gr. Është lloj i specializuar në gjuajtjen e brejtësve të vegjël, por, në mungesë të tyre ushqehet me vezë të shpendëve, insekte, hardhuca, gjarpërinj, lepuj të vegjël etj. (King & Powell 2007). Është pre e dhelprave, shpendëve grabitqarë etj. Folenë e ndërtojnë nën tokë, të cilën e shfrytëzojnë për pushim, rritjen e të vegjëlvë dhe deponim të ushqimit. Nuk bien në letargji dhe nuk migrojnë. Aktiviteti i tyre është natën dhe ditën. Jetëgjatësia e tyre është 7 – 8 vjet.	Evropë, Azi, Amerikë veriore, Afrikë veriore, Zelandë e Re, Azor, Kretë, Maltë.	Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 14. Artificiale/tokësore. Mund të haset në habitate të ndryshme si: fusha, pyje të hapura, shkurre, parqe dhe zona të banuara.	Celinë, Skivjan, Smolicë.	Rahovec, Gjakovë.	I panjohur. Trendi i popullatave në nivel evropian nuk është i njohur mirë, por edhe në Kosovë nuk ka të dhëna të mjaftueshme për trendin e popullatës.	Shqetësim më i vogël, LC.
21	<i>Mustela putorius</i> <i>Carnivora:</i> <i>Mustelidae</i> <i>Qelbësi</i>	Ka trup të hollë dhe të zgjatur, kokë të gjerë dhe gjymtyrë të shkurtra. Meshkujt janë më të mëdhenj se femrat. Gjatësia trupore e meshkujve sillet prej 35 – 46 dhe e bishtit prej 11.5 – 17 cm, kurse e femrave 29 – 40 dhe e bishtit prej 8.4 – 15 cm. Pësha trupore është midis 1 – 2.5 kg. Gjah i parapëlqyer i këtij lloji janë: brejtësit, shpendët, vezët dhe zogjtë e tyre, lepujt, amfibet, insektet, skrrajat e shiut etj. Qelbësi është pre e dhelprave, qenit, maceve të egra dhe atyre shtëpiake. Janë kafshë të vetmuara dhe janë aktive natën ose herët në agim. Territorin e mbrojnë edhe nga individët e të njëjtës gjini duke e markuar me një aromë shumë të rëndë të sekretuar	Evropë, Azi perëndimore.	1. Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 5. Vende ujore (kontinentale); 14. Artificiale/tokësore. Mund të haset kryesisht në zona të ulëta pyjore, kullosa, sipërfaqe me kultura bujqësore, zona të banuara dhe përreth tyre, por edhe pranë brigjeve të lumenjve dhe kënetave.	Demjan, Turjak, Tërpezë.	Gjakovë, Malishevë.	I qëndrueshëm. Trendi global i popullatave është në rënie. Në bazë të vrojtimeve në Kosovë, vlerësohet se nënpopullatat e këtij lloji janë të qëndrueshme.	Shqetësim më i vogël, LC.

		nga gjëndrat anale. Nuk migron dhe nuk bie në letargji. Jeton deri në 6 vjet.						
22	<i>Sus scrofa</i> <i>Artiodactyla:</i> <i>Suidae</i> <i>Derri i egër</i>	Trupin e kanë të mbuluar me qime të trasha me ngjyrë të zezë, kuqërreme ose të hirtë në të bardhë, me një kreshtë përgjatë shpinës. Gjatësia trupore është prej 153 – 240 cm, lartësia deri në 0.9 m, kurse pesha trupore prej 66 – 350 kg. Meshkujt janë zakonisht më të mëdhenj se femrat. Ushqehen me fara, fruta, zhardhokë bimësh, insekte dhe kurrizorë të imët, si: reptilë, shpendë dhe gjitarë. Është pre e ujqve dhe rrëqebullit në vendin tonë, kurse në vende të tjera edhe e luanit, leopardit, krokodilit, pitonit etj. Lëviz kryesisht natën dhe herët në agim, por edhe gjatë ditës. Jetojnë në grupe prej 6 – 20 individësh ose edhe më shumë. Për të vegjlit përkujdesen vetëm femrat. Jetojnë deri në 20 vjet (Graves 1984).	Në të gjitha kontinentet, me përjashtim të Antarktikut.	1. Pyje; 3. Shkurre; 14. Artificiale/tokësore. Gjendet në një gamë të gjerë habitatesh, si zona pyjore të ulëta dhe të larta të cilat nuk përballen me temperatura ekstreme dhe të cilat janë të pasura me vegjetacion të dendur dhe shkurre. Gjithashtu, haset në toka bujqësore të mbjella me drithëra.	Bjeshkët e Junikut, Berishë.	Junik, Malishevë.	Në rritje trendi i popullatave është i qëndrueshëm dhe në rritje, në nivel evropian dhe në Kosovë.	Shqetësim më i vogël, LC.
23	<i>Talpa caeca</i> <i>Eulipotyphla:</i> <i>Talpidae</i> <i>Urithi i verbër</i>	Trupin e kanë të mbuluar me qime të buta, të dendura dhe me shkëlqim. Trupi i tyre ka ngjyrë gri të errët në të zezë, kurse shputat e kuqërreme. Është i ngjashëm me urithët e tjerë, vetëm se te ky lloj sytë janë të mbuluar me një membranë të përhershme, që bën që kafsha të jetë plotësisht e verbër. Gjymtyrët i ka të fuqishme, të cilat përfundojnë me kthetra të përshtatshme për rrëmihje. Ushqehet kryesisht me pakurrizorë, si: krimba të tokës të cilët e përbëjnë rreth 90 % të menysë, pastaj me larva të insekteve, kërmij etj. Jetëgjatësia është rreth 5 vjet.	Lloj endemik i Evropës, por është hasur edhe në Turqi.	1. Pyje; 4. Kullosa; 14. Artificiale/tokësore. Ky lloj mund të haset në livadhe, kullosa, kopshte, pastaj në zona kodrinore-malore e më rrallë në zona subalpine dhe alpine deri në 2000 m.	Bubavec, Demjan.	Malishevë, Gjakovë.	I qëndrueshëm. Trendi i nënpopullatave të këtij lloji është i qëndrueshëm, edhe pse në disa lokalitete pamjaftueshëm i njohur.	Shqetësim më i vogël, LC.

24	<i>Vulpes vulpes</i> <i>Carnivora:</i> <i>Canidae</i> <i>Dhelpira</i>	Ky lloj karakterizohet me trup të zgjatur, bisht të gjatë dhe gjymtyrë të shkurtra. Trupi është i mbuluar me gëzof prej qimeve të buta dhe të dendura. Ngjyra e trupit është e kuqërreme, kafe ose në të verdhë, ndërsa maja e bishtit dhe pjesa ventrale e kokës dhe qafës janë me ngjyrë të bardhë, kurse gjymtyrët, putrat dhe pjesët e jashtme të veshëve kanë ngjyrë të zezë. Gjatësia trupore është prej 50 – 90 cm, bishti prej 30 – 60 cm dhe pesha trupore prej 3 – 14 kg. Zakonisht, meshkujt janë më të mëdhenj se femrat. Janë omnivorë dhe ushqehen me brejtës, lepuj, insekte dhe fruta. Është lloj i specializuar në guajtjen e minjve. Jetëgjatësia e këtij lloji është deri në 10 vjet (Jones & Theberge 1982; Mc Donald 2001; Mc Donald & Reynolds 2005).	Është i përfaqësuar me një numër të madh të nënlojeve dhe haset në Evropë, Afrikë veriore, Azi, Amerikë veriore, Australi, Kanada, Meksikë etj.	1. Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 5. Vende ujore (kontinentale); 14. Artificiale/tokësore. Haset në mjedise të ndryshme si pyje, shkurre, zona bujqësore, afër vendeve të banuara etj.	Malishevë Bjeshkët e Junikut.	Malishevë, Junik.	I qëndrueshëm. Nënpullatat e këtij lloji janë stabile në Kosovë, por edhe në vendet fqinje.	Shqetësim më i vogël, LC.
25	<i>Myotis capaccinii</i> <i>Chiroptera:</i> <i>Vespertilionidae</i> <i>Lakuriq nate gishtgjatë</i>	Gjatësia e këtij lloji është nga 47-53 mm dhe pesha deri në 7-13 gr. Këmbët e pasme mund të jenë midis 10-13 mm të gjata. Ushqehet me insekte, kryesisht insekte ujore, por edhe me peshq. Ky lloj varret nga habitatet ujore. Strofullat i bëjnë përgjithësisht në habitatet e nëndheshme. Në Ballkan është i kufizuar në zonat karstike. Lëvizjet midis kolonive verore dhe dimërore janë kryesisht brenda një distance prej 50 km dhe maksimum prej 140 km (Hutterer et al. 2005; Paunović 2016a).	Evropë, Afrikë, Azi.	5. Vende ujore (kontinentale); 3. Shkurre; 7. Shpella dhe habitate nëntokësore (joujore).	Mirushë.	Malishevë.	I panjohur. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për gjendjen e popullatave të këtij lloji në Kosovë. Trendi i popullatave në nivel evropian është në rënie.	Të dhëna të pamjaftueshme DD.

26	<i>Myotis daubentonii</i> Chiroptera: <i>Vespertilionidae</i> <i>Lakuriq nate i Daubenton-it</i>	Ky lloj është midis 45 dhe 55 mm i gjatë, me gjerësi krahësh prej 240 deri 275 mm dhe peshë ndërmjet 7 dhe 15 g. Ushqehet me insekte ujore, pastaj Lepidoptera, Diptera dhe Hemiptera. E kërkon ushqimin në trupat ujorë, natyrorë dhe artificialë (duke përfshirë fjordet), nganjëherë në pyje ose mjedise me vegjetacion të pakët. Dimëron në një gamë të gjerë të habitateve të nëndheshme. Distanca më e gjatë e regjistruar e lëvizjes gjatë lëvizjeve sezonale është 257 km. (Hutterer et al. 2005). Çiftëzimi ndodh gjatë vjeshtës dhe fekondimi bëhet në pranverën e ardhshme (Hutson et al. 2007b).	Evropë, Azi.	1. Pyje, 3. Shkurre; 5. Vende ujore (kontinentale); 6. Zona shkëmbore (p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore), 7. Shpella dhe habitate nëntokësore (joujore), 14. Artificiale/tokësore; 15. Artificiale/ujore & Detare; 9. Detare neritike.	Mirushë.	Malishevë.	I panjohur. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për gjendjen e popullatave të këtij lloji në Kosovë. Trendi i popullatave në nivel evropian është në rritje.	Të dhëna të pamjaftueshme DD.
Nr.	Emërtimi i resursit natyror/GAST ROPODA	Të dhënat e përgjithshme	Përhapja e përgjithshme	Lloji i habitatit	Përhapja në Kosovë	Komuna	Trendi i popullatës	Lloji
1	<i>Herilla illyrica Stylommatophora: Clausiliidae</i>	Guaska fusiforme me 11-13 përdredhje. Përdredhjet trupore janë ngjyrë kafë, kurse përdredhjet e mëhershme me ng jyrë vjollce të çelët, sipërfaqja është gati e lëmuar. Gjatësia e guaskës është 20 – 31 mm, kurse gjerësia 5 – 8.5 mm (Nordsieck 1971; Wagner 1919a; Welter-Schultes 2012). Ky është një lloj i ndërlidhur me gurë dhe zona gëlqerore, por mund të gjendet edhe në çarje ose në bazë të gurëve. Në Kosovë është gjetur tash vonë nën lloji <i>Herilla illyrica</i> diabasis (Wagner, 1919). Janë të njohura gjashtë nën lloje të këtij lloji.	Bosnjë-Hercegovinë, Kosovë, Mali i Zi, Shqipëri.	Zona shkëmbore [p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore]. Ky lloj banon në habitatet e shkëmbinjve gëlqerorë, dhe gjendet në çarje ose midis gurëve dhe nën gurë (Fehér and Erőss 2009). Habitatet e përshtatshme përfshijnë shkëmbinj të vegjël deri të mëdhenj, gryka dhe pyje shkëmbore.	Shkozë.	Malishevë.	I panjohur. Megjithatë pak dihet rreth trendit të tanishëm të popullatës, nuk ka arsye të supozojmë ndonjë luhatje ekstreme ose rënie të numrit të individëve maturë, sepse habitatit gëlqeror, ku ndodhen këto kafshë, nuk është i kërcënuar nga aktiviteti njerëzor.	Gati i kërcënuar, NT.

2	<i>Macedonica frauenfeldi</i> <i>Stylommatophora: Clausiliidae</i>	Guaska është e zgjatur fusiforme me 10-11 përdredhje me ngjyrë të çelët qershie kah e kafta, shpesh me bri ngjyrë të kaltër, me sipërfaqe gati të lëmuar ose lehtas të shtresuar. Gjatësia e guaskës 17 – 24 mm, kurse gjerësia 4-5.5 mm. Ky është një lloj i obligueshëm shkëmbor, i lidhur me zona gëlqerore. Zakonisht, mund të gjendet në sipërfaqe të hapur të shkëmbinjve ose në bazën e tyre (Dedov 2017a; Welter-Schul tes 2012). Në Kosovë është prezent nën loji <i>Macedonica frauenfeldi occidentalis</i> S. H. F. Jaeckel, 1954, e ky është njëri nga 8 nënlojet e njohura (Jaeckel 1954).	Endemik i Ballkanit. Bullgari, Kosovë dhe Serbi. Nënloji <i>occidentalis</i> është i njohur vetëm nga Kosova.	Zona shkëmbore [p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore] Ky lloj banon në habitatet e shkëmbinjve gëlqerorë dhe gjendet në çarje ose midis dhe nën gurë. Habitatet e përshtatshme përfshijnë shkëmbinj të vegjël deri të mëdhenj, gryka dhe pyje shkëmbore. kulloso gurore.	Mirushë.	Malishevë.	I panjohur. Megjithëse pak dihet rreth trendit të tanishëm të popullatës, nuk ka arsye të supozojmë ndonjë luhatje ekstreme ose rënie të numrit të individëve maturë, sepse habitat i gëlqeror, ku ndodhen këto kafshë, nuk është i kërcënuar nga aktiviteti njerëzor.	Gati i kërcënuar, NT.
Nr.	Emërtimi i resursit natyror/CYCL OSTOMATA	Të dhënat e përgjithshme	Përhapja e përgjithshme	Lloji i habitatit	Përhapja në Kosovë	Komuna	Trendi i popullatës	Lloji
1	<i>Eudontomyzon stankokaraman i</i> <i>Petromyzontiformes:</i> <i>Petromyzontidae</i> <i>e</i>	Ky lloj i banon kryesisht ujërat e pastra. Është lloj jograbitqar. Madhësia e individëve të rritur është përafërsisht 20 cm (Holčik and Šorić 2004). Metamorfozën e kryen prej nëntorit deri në prill. Nuk ka ndonjë rëndësi në aspektin e peshkimit (Freyhof and Kottelat 2007).	Lloj endemik i Ballkanit. Deri më tani është konstatuar vetëm në Liqenin e Ohrit, Liqenin e Shkodrës dhe Drinin e Bardhë.	Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat], 5.9 Burime të ujërave të ëmbla dhe oaza). Kryesisht gjendet në zonat pranëmalore dhe malore, në rrjedha të vogla ujore, të pasura me shumë oksigjen. Larvat e këtij lloji, amocitet, jetojnë në fundin e shtratit të pasur me detritus dhe zhavor të imët.	Lumi Erenik te Prroni i Neci, Lumi Erenik në Trava.	Gjakovë.	I panjohur. Në Kosovë është konstatuar në vetëm disa lokalitete, por me numër të konsiderueshëm të individëve. Megjithatë, në disa prej lokaliteteve ku është konstatuar janë vërejtur aktivitete që e rrezikojnë dukshëm habitatin e këtij lloji.	Gati i kërcënuar, NT.
Nr.	Emërtimi i resursit natyror/REPT ILIA	Të dhënat e përgjithshme	Përhapja e përgjithshme	Lloji i habitatit	Përhapja në Kosovë	Komuna	Trendi i popullatës	Lloji

1	<i>Emys orbicularis Testudines: Emydidae Breshkujca</i>	Gjatësia trupore e këtij lloji mund të jetë prej 20 deri në 30 cm (Arnold & Ovenden 2002). Karapaksi ka ngjyrë të mbylltë me njolla të verdha në formë të një mozaiku. Gjatë ditës qëndron në ujë dhe pranë ujit, kurse natën largohet në një distancë të caktuar nga uji. Ushqehet me peshq, brekosa dhe larva të tyre, pakurrizorë e në disa raste edhe me bimë (Ficetola & De Bernardi 2006). Fekondimi kryhet në ujë gjatë muajit maj dhe pas një muaji femra prodhon zakonisht 6 deri në 10 vezë e rrallë deri në 20, të cilat i vendos në një gropë afër ujit, të cilën e ka përgatitur më parë. Vezët dimërojnë në gropëz dhe pastaj në pranverë pas disa muajsh, nga to dalin format e reja.	Evropë jugore, Evropë e mesme, nga lindja deri në detin Kaspik dhe Aral, Afrikë veriperëndimore	Vende ujore (kontinentale); 15. Artificiale/ujore dhe detare. Ky lloj mund të gjendet kryesisht në ujëra të ndenjura ose në ujëra me rrjedhje të ngadalshme ku ka edhe vegjetacion ujor.	Gjakovë, Krushë e Madhe, Komoran, Rruga Prizren-Dragash në afërsi të Drinit të Bardhë, Gjurakoc.	Rahovec, Gjakovë.	Në rënie Trendi i popullatave në nivel global është në rënie. Në Kosovë, gjithashtu, gjendja e nënpopullatave të këtij lloji është në rënie.	Gati i kërcënuar, NT.
2	<i>Podarcis tauricus Squamata: Lacertidae Hardhuca e barit</i>	Ky lloj karakterizohet me trup të hollë dhe ngjyra të bukura, që e bën ndër hardhucat më tërheqëse. Koka e vogël kalon në trup pa ndonjë kufi të qartë. Gjatësia totale e trupit është 16 – 18 cm. Ana shpinore e trupit ka ngjyrë të gjelbër të spërkatur me njolla të zeza, të radhitura në tri vija në të dy anët e trupit dhe në mes tyre me dy vija të bardha. Te mashkulli, ana barkore e trupit ka ngjyrë të portokalltë ose kuqërremtë, kurse te femra të bardhë ose të gjelbër. Pjekurinë seksuale e arrijnë në moshën dyvjeçare (Chondropoulos & Lykakis 1983). Femra prodhon 2 – 10 vezë dy herë brenda një viti, prej gjysmës së majit e deri në qershor dhe prej gjysmës së qershorit e deri në gjysmën e korrikut. Ushqehen me pakurrizorë të ndryshëm.	Evropë juglindore nga Danubi e deri në Krime dhe në jug deri në detin Mesdhe.	Shkurre; 4. Kullosa; 14. Artificiale/tokësore. Këtë lloj e hasim kryesisht në zona të hapura, livadhe, fusha dhe ara të punuara, si dhe në toka ranore. Po ashtu, shpesh mund të vrojtohen në vende të thata e të diellosura mirë, pastaj në vise kodrinore të ulëta dhe me vegjetacion të varfër. Mund të haset në lartësi mbidetare deri mbi 2000 m.	Kievë, Gllarevë, Mirushë.	Klinë, Malishevë.	Në rënie Trendi i popullatave në nivel global është I qëndrueshëm. Në Kosovë në bazë të të dhënave të deritanishme nënpopullatat janë të fragmentuara dhe jostabile.	Gati i kërcënuar, NT.

3	<i>Testudo hermanni</i> <i>Testudines:</i> <i>Testudinidae</i> <i>Breshka e zakonshme</i>	Është lloj bimëngrënë, por nganjëherë ushqehet edhe me insekte. Gjatësia e trupit është midis 20 dhe 25 cm. Ngjyra e trupit nga ana shpinore është e verdhë me njolla të zeza. Femrat janë më të mëdha se meshkujt. Ato prodhojnë 6 – 8 vezë prej majit e deri në korrik, kurse koha e inkubimit është prej 60 deri në 90 ditë.	Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Francë, Greqi, Itali, Kosovë, Kroaci, Mali i Zi, Ruman, Serbi, Spanjë, Shqipëri, Turqi.	Pyje; 3. Shkurre; 14. Artificiale/tokësore. Ky lloj mund të gjendet kryesisht në habitate të thata dhe shkëmbore, të mbuluara me bar dhe me shkurre, pastaj pranë rrugëve, arave dhe pemishteve në lartësi deri në 500 m. Në Ballkan, ky lloj, megjithatë mund të gjendet edhe në mbi 1300 m (Bertolero et al. 2011).	Batushë, Morinë, Malishevë Rahovecë.	Gjakovë, Malishevë, Rahovecë.	Në rënie Trendi i popullatave në nivel global është në rënie. Në Kosovë, gjithashtu, gjendja e nënpopullatave të këtij lloji është në rënie.	Gati i kërcënuar, NT.
4	<i>Natrix tessellata</i> <i>Squamata:</i> <i>Colubridae</i> <i>Gjarpri i ujit</i>	Ky është një lloj helmues. Te ky lloj mungojnë njollat e verdha ose të bardha në të dy anët, në pjesën e pasme të kokës. Trupi është i mbuluar me lëvore, të cilat në anën shpinore janë të pajisura me nga një të ngritur në formë kreshte, të cilat në regionin e bishtit janë mjaft të theksuara. Gjatësia e trupit është mesatarisht 1 deri në 1.20 cm, ku bishtit i takon një e pesta e gjatësisë trupore. Femra është më e madhe se mashkulli. Ngjyra e trupit është konstante. Ana shpinore ngjyrë ulliri në të gjelbër ose e murme e çelët, kurse anash me disa njolla të verdha të spërkatura me pika të mbyllta. Ushqehet kryesisht me pe- shq, bretkosa, larva insektesh dhe shtazë të tjera të imta të ujit. Femrat kah fundi i qershorit dhe fillimi i korrikut i prodhojnë 5 – 25 vezë në një gropë të cekët ku pas dhjetë javësh dalin format e reja.	Evropë e mesme, Evropë jugore, Egjipt, Azi perëndimore.	Kulloja; 5. Vende ujore (kontinentale)); 14. Artificiale/tokësore; 15. Artificiale/ujore dhe detare. Ky lloj jeton pranë ujërave me rrjedhje të shpejtë. Në disa raste haset edhe pranë liqeneve, pellgjet e të cilave janë të pasura me peshq.	Rakovinë, Rahovecë.	Gjakovë, Rahovecë.	I qëndrueshëm. Në nivel global trendi i popullatave është në rënie. Në Kosovë, gjithashtu, është vërejtur rënie e lehtë e disa nënpopullatave të këtij lloji, por akoma ato janë të qëndrueshme.	Shqetësim më i vogël, LC.
5	<i>Podarcis muralis</i> <i>Squamata:</i> <i>Lacertidae</i> <i>Hardhuca e mureve</i>	Gjatësia e trupit të këtij lloji mund të jetë rreth 16 – 18 cm. Bishti është më i gjatë se trupi. Ky lloj aktivizohet herët në pranverë dhe vazhdon aktivitetin deri vonë në vjeshtë, kur pastaj fillon gjumin dimëror. Është	Austri, Belgjikë, Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Kroaci, Çeki, Francë, Gjermani, Greqi, Hungari, Itali,	Pyje; 3. Shkurre; 4. Kulloja; 6. Zona shkëmbore (p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore); 14. Artificiale /tokësore. Ky lloj zakonisht	Kijevë, Mîrushë, Bishtazhin Gerqin, Gjakovë.	Malishevë, Gjakovë.	I qëndrueshëm. Trendi i popullatave në nivel global është i qëndrueshëm. Në Kosovë,	Shqetësim më i vogël, LC.

		lloj insektengrënës. Femra prodhon 5 deri 8 vezë në qershor ose korrik, prej të cilave në muajin gusht dalin format e reja. Jetëgjatësia maksimale e regjistruar është deri në 10 vjet.	Kosovë, Lihtenshtajn, Luksemburg, Maqedoni, Mali i Zi, Mbretëri e Bashkuar, Rumani, Serbi, Sllovaki, Slloveni, Spanjë, Shqipëri, Zvicër, Turqi.	mund të haset në terrene të thata shkëmbore kodrinore-malore, pranë rrugëve dhe vendeve të banuara, si dhe shtëpive të braktisura. Përveç ultë- sirave, mund të haset edhe në lartësi të mëdha mbidetare deri mbi 1500 m.			gjithashtu, është vërejtur që ky lloj ka nënpopullata stabile.	
6	<i>Vipera ammodytes Squamata: Viperidae Nepërka ose hundraku</i>	Ky lloj dallohet lehtë prej llojeve të tjera të përafërta, për shkak të prezencës së brithit që e ka në buzën e sipërme. Ky brith është i ndërtuar prej lëvoreve të imta. Zakonisht e arrin gjatësinë trupore prej 60 deri në 80cm e ndonjëherë edhe deri në 90 cm (Arnold & Ovenden 2002). Te ky lloj ekziston dimorfizmi seksual. Ngjyra e trupit mund të jetë e ndryshme, si psh., e përhimët apo e murrme në të gjelbër, kurse në anën shpinore e posedojnë një larë zigzage me ngjyrë të mbyllët ose tërësisht të zezë te mashkulli. Ushqehet kryesisht me gjitarë të imët, pastaj hardhuca, shpezë etj. Është lloj ovovivipar. Femra lind kryesisht 4 deri në 20 të vegjël. Mund të jeton deri në 22 vjet.	Austri, Bosnjë-Hercegovinë, Greqi, Itali, Kaukaz, Kosovë, Kroaci, Maqedoni, Serbi, Siri, Slloveni, Shqipëri, Turqi.	Pyje (1.4 Pyje të klimës mesatare); 3. Shkurre (3.4 Shkurre të klimës mesatare, 3.8 Vegetacion shkurror i tipit mesdhetar); 6. Zona shkëmbore (p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore); 14. Artificiale/tokësore (14.1 Toka të punueshme, 14.2 Kullosa, 14.3 Plantacione, 14.4 Kopshte rurale). Haset kryesisht në vende të thata shkëmbore dhe të diellosura, skaj rrugëve, mureve dhe në kodra malore. Haset në lartësi të ndryshme mbidetare, që nga niveli i detit deri në 2500 m.	Gjakovë, Mîrushë.	Gjakovë, Malishevë.	I qëndrueshëm. Në nivel global trendi i popullatave është në rënie (Agasyan et al. 2009) kurse në Kosovë në të gjitha lokalitetet ku është vëzhguar ka nënpopullata të qëndrueshme.	Shqetësim më i vogël, LC.

7	<i>Dolichophis caspius</i> <i>Squamata:</i> <i>Colubridae</i>	Është gjarpër johelmues, tokësor dhe mjaft i fuqishëm, i shpejtë dhe agresiv. Ka një gjatësi trupore deri në 2.5 m. Trupi është i mbuluar me lëvore të mëdha dhe të lëmuara, renditja e të cilave nuk u përngjan tjegullave në pullaz. Ana shpinore e trupit është e murrme, kah ngjyra e hirit ose tërësisht e murrme, ndërsa ana barkore e ndritshme, e verdhë në të portokalltë. Mashkulli është më i madh se femra. Ushqehet me kurrizorë të imët si gjitarë, shpezë e reptile (Kreiner 2007). Gjatë lëvizjes është shumë i shpejtë, e mban kokën lart mbi substrat, e kjo shkakton panik të madh. Është lloj ovipar. Kah gjysma e qershorit dhe fillimi i korrikut femra prodhon 6 deri në 18 vezë, prej të cilave dalin format e reja në fillim të shtatorit. Jetëgjatësia e këtij lloji është deri në 10 vjet.	Bullgari, Greqi, Gjeorgji, Hungari, Kazakistan, Kosovë, Kroaci, Maqedoni, Moldavi, Mali i Zi, Rumani, Rusi, Serbi, Shqipëri, Turqi, Ukrainë.	1. Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 6. Zona shkëmbore (p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore); 14. Artificiale/tokësore. E hasim në viset kodrinore-malore të pasura me bar dhe shkurre, pastaj pranë vendeve të banuara, rrugëve, kopshteve dhe sipërfaqeve të mbjella me kultura bujqësore. Ky lloj mund të haset edhe në rajonet me bimë të përziera në lartësi mbidetare deri në 1000 m.	Bardhaniq	Gjakovë.	I panjohur. Trendi i popullatave në Evropë për shumë vende është stabil, me përjashtim të vendeve veriperëndimore, të cilat karakterizohen me popullata të fragmentuara dhe trend negativ.	Të dhëna të pamjaftueshmeDD.
8	<i>Lacerta agilis</i> <i>Squamata:</i> <i>Lacertidae</i> <i>Hardhuca e shpejtë</i>	Ky lloj është një hardhucë jashtëzakonisht pasive, kështu që lehtë mund të kapet edhe me dorë. Ka gjymtyrë të shkurtra dhe bisht të gjatë sa 1.5 herë gjatësia e trupit. Te mashkulli ana shpinore ka ngjyrë të gjelbër të spërkatur me pika të bardha, kurse te femra ngjyrë hiri të mbyllët dhe me njolla të errëta. Ana barkore e trupit te mashkulli ka ngjyrë të gjelbër në të portokalltë, kurse te femra ngjyra është më e ndritshme. Intensiteti i ngjyrave është shumë më i shprehur gjatë aktivitetit seksual. Ushqehet me pakurrizorë të llojllojshëm, duke përfshirë insektet, merimangat dhe karkalecat. Fekondimi ndodh kah gjysma e prillit dhe fillimi i majit, ku	Evropë, Siberi, Azi e mesme.	1. Pyje; 3. Shkurre; 4. Kullosa; 14. Artificiale/tokësore. E hasim në vendet kodrinore-malore të thata, në toka poroze, livadhe, lugina të lumenjve me vegetacion të pasur bimor (Nemes et al. 2006).	Gjakovë.	Gjakovë.	I panjohur. Trendi i popullatave në nivel global është në rënie e sipër. Në Kosovë nuk është vëzhguar viteve të fundit prandaj, nuk ka të dhëna të mjaftueshme për trendet e popullatës. Nevojiten hulumtime më të detajuara për këtë lloj	Të dhëna të pamjaftueshme DD.

		meshkujt shquhen me një agresivitet të madh. Në qershor ose në fillim të korrikut femra prodhon 4 – 14 vezë, prej të cilave në gusht dalin format e reja. Jetëgjatësia e këtij lloji është deri në 12 vjet.						
9	<i>Podarcis erhardii</i> <i>Squamata:</i> <i>Lacertidae</i> <i>Hardhuca e gurëve</i>	Gjatësia totale e trupit të këtij lloji arrin deri në 20 cm. Ngjyra e trupit nga ana shpinore është e përhimë në të gjelbër dhe e përshkuar nga dy shirita me njolla të zeza, ku përgjatë vijës mediale shtrihet një zonë e ndritshme dhe në të dy anët e trupit nën këtë shirit të zi po ashtu shtrihet zona e ndritshme. Ana barkore e trupit është njëngjyrëshe dhe mund të jetë e bardhë, e verdhë ose portokalli. Është lloj ovipar. Femra prodhon 1 -5 vezë, prej të cilave nga mesi i korrikut dhe i shtatorit dalin format e reja. Pjekurinë seksuale e arrijnë në moshën 1.5 deri 2 vjeçare. Ushqehen kryesisht me insekte. Jetëgjatësia e tyre arrin deri në 5 vjet (Arnold & Oveden 2002; Valakos 1990).	Bullgari, Greqi, Maqedoni, Kosovë, Serbi.	3. Shkurre; 6. Zona shkëmbore (p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore); 14. Artificiale/tokësore. Ky lloj haset kryesisht në vende të thata gurore dhe ranore të pasura me vegjetacion të ulët bimor, përskaaj rrugëve dhe mureve të vendbanimeve.	Mirushë.	Malishevë.	I panjohur. Trendi i popullatave në nivel global është stabil. Në Kosovë nuk ka të dhëna të mjaftueshme për nënpopullatat e këtij lloji.	Të dhëna të pamjaftueshmeDD.
Nr.	Emërtimi i resursit natyror/OLIG OCHAETA	Të dhënat e përgjithshme	Përhapja e përgjithshme	Lloji i habitatit	Përhapja në Kosovë	Komuna	Trendi i popullatës	Lloji
1	<i>Allolobophora chlorotica</i> <i>Opisthophora:</i> <i>Lumbricidae</i>	Ky është një lloj endogjen, që ushqehet në dhe, ndërsa bën gropime horizontale deri në 20 cm nën sipërfaqe. Është skrrajë me madhësi mesatare, që te të rriturit shkon deri në 50 mm. Të rriturit kanë një unazë të verdhemët afër kokës, që është unike në atë se i ka tri palë disqe në formë ventuzash në segmentet alternuese në pjesën e poshtme të klitelumit (Mršić 1991). Var. kosovenssis është përshkruar nga Šapkarev	Evropë, Azi, në veri të ultësirave të Himalajeve, Afrikë veriore dhe në pjesët veriore dhe qendrore të Gadishullit Arabik (Mršić 1991; Rota 2013).	Pyje (Pyje të klimës mesatare); 4. Kullosa (4.4.Kullosa të klimës mesatare); 14. Artificiale/tokësore (14.1 Toka të punueshme, 14.2 Kullosa). Ky lloj haset në livadhe të luginave, biotope antropogjene, toka pyjore, toka të kultivuara, livadhe etj. (Šapkarev, 1980).	Gjakovë.	Gjakovë.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.

		(1975), bazuar në vetëm një ekzemplar nga Kllokoti në afërsi të lumit Morava, në livadhe. Ky varietet dallon nga forma tipike kryesisht nga tubercula pubertatis dhe madhësia e trupit (106 mm, 2.5 mm diametër). Sipas Mršić (1991), klitelumi është pozicionuar në segmentet 1/3 29 deri 37 dhe tuberkula pubertatis në segmentet 31, 32, 33 dhe 35 (disqe të vogla në formë ventuzash).						
2	<i>Aporrectodea caliginosa</i> <i>Opisthophora: Lumbricidae</i>	Fundi i përparmë i trupit është me ngjyrë me tri hije të dallueshme. Është lloj endogjen dhe të shumtën gjendet në toka të punueshme dhe kullosa me përbërje të ulët të materieve organike, por edhe në dheun e pyjeve. Madhësia tipike e adultit është rreth 6 cm, kur është në qetësi.	Ky lloj është autokton në Palearktik, por si lloj i sjellur gjendet në tërë botën (Csuzdi & Zicsi 2003).	Pyje (1.4 Pyje të klimës mesatare); 4 Kullosa (4.4 Kullosa të klimës mesatare); 5 Vende ujore (kontinentale) (5.1 Lumenj, përrrenj, përroska, të përhershme [përfshirë ujëvarat]); 14 Artificiale/tokësore (14.1 Toka të punueshme, 14.4 Kopshte rurale, 14.5 Zona urbane). Jeton në korridore të përkohshme horizontale, në pjesën e epërme të dheut. Është gjetur në dhe të lagësht në livadhe dhe brigje lumenjsh, kurse rrallëherë gjendet në shtresën e gjetheve në tokë.	Rahovec, G jakovë.	Rahovec, Gjakovë.	I panjohur.	Shqetësim më i vogël, LC.
3	<i>Algyroides nigropunctatus</i> <i>Squamata: Lacertidae</i> <i>Hardhuca e shkëmbinjeve</i>	Gjatësia e trupit është midis 14 dhe 18 cm. Trupin e ka të mbuluar me lëvore në formë rombi dhe të pajisur me nga një trashje gjatësore, kurse lëvoret laterale janë shumë më të imta. Ana shpinore e trupit ka ngjyrë hiri në të mbyllët ose të kuqërreme kafe apo edhe tërësisht të zezë te format e reja. Ana barkore dominohet nga ngjyra e kuqërreme. Te femrat ana barkore ka ngjyrë të verdhë ose ulliri.	Bosnjë-Hercegovinë, Greqi, Itali, Kosovë, Kroaci, Maqedoni, Mali i Zi, Serbi, Slloveni, Shqipëri	Pyje; 3. Shkurre; 6. Zona shkëmbore (p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore); 14. Artificiale/tokësore. Ky lloj mund të haset në vende shkëmbore me klimë të butë mediterane dhe submediterane. Shpeshherë haset në zona me vegjetacion të pakët, por me klimë të butë, pastaj	Ura e Shenjtë.	Gjakovë.	I qëndrueshëm. Nuk ka të dhëna të mjaftueshme për trendin e popullatave në nivel global. Nënpopullatat e këtij lloji në Kosovë janë të fragmentuara por stabile.	Shqetësim më i vogël, LC.

		Ushqehet kryesisht me insekte dhe merimanga. Është ovipare. Femra prodhon 2 – 3 vezë, madje jo vetëm në pranverë, por edhe në vjeshtë e hershme (Bressi 2004).		në zona malore të degraduara, shkurre dhe plantacione. Po ashtu, e hasim shpesh pranë luginave të lumenjve, por edhe në lartësi deri mbi 1500 m.				
4	<i>Dendrobaena zicsi</i> <i>Opisthophora: Lumbricidae</i>	Ky është një lloj me gjatësi prej 130 – 160 mm dhe diametër prej 6-7 mm me ngjyrë hiri të çelët kah e kafta. Është lloj endemik i Ballkanit me përhapje të kufizuar dhe i njo- hur vetëm nga lokaliteti tipor.	Kosovë.	4 Kullosa (4.4 Kullosa të klimës mesatare); 14 Artificiale/tokësore (14.2 Kullosa). Është regjistruar në kullosa në pyje (Karaman 1973).	Rahovecë.	Rahovecë.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme, DD.
Nr.	Emërtimi i resursit natyror/ARAC HNIDA	Të dhënat e përgjithshme	Përhapja e përgjithshme	Lloji i habitatit	Përhapja në Kosovë	Komuna	Trendi i popullatës	Lloji
1	<i>Oxyopes lineatus</i> <i>Araneae: Oxyopidae</i> <i>Merimanga rrëqebull</i>	Femra ka madhësi 6-8 mm, kurse mashkulli 4-5 mm. Kjo familje nuk ndërton rrjeta për të zënë prenjë, mirëpo gjuajnë aktivisht insekte ose kafshë të tjera të imta (Roberts 1996). Helmi i këtij lloji përmban peptidin toksik oxotoksin.	Austri, Belgjikë, Bullgari, Francë, Gjeorgji, Gjermani, Hungari, Itali, Kosovë, Kroaci, Maqedoni, Portugali, Rumani, Rusi, Serbi, Sllovaki, Slloveni, Spanjë, Shqipëri, Turqi, Ukrainë, Zvicër, Azi qendrore.	Kullosa (4.5 Kullosa të thata të ultësirave), 14. Artificiale/tokësore (14.4 Kopshte rurale)	Junik.	Junik.	I qëndrueshëm.	Shqetësim më i vogël, LC.
2	<i>Steatoda paykulliana</i> <i>Araneae: Theridiidae</i>	Mashkulli ka prozomë ngjyrë kafe të mbylltë deri në të zezë. Këmbët janë me ngjyrë të verdhë në të kaftë. Madhësia e trupit 4.5-8.4 mm. Te femra prozoma është ngjyrë kafe në të zezë, kurse sternumi është i kaftë i mbylltë. Këmbët janë po ashtu të kafta. Madhësia është nga 8-13 mm (Nentwig et al. 2018).	Austri, Azerbejxhan, Belgjikë, Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Francë, Gjeorgji, Gjermani, Greqi, Hungari, Itali, Kosovë, Kroaci, Maqedoni, Portugali, Rumani, Rusi, Serbi, Slloveni, Spanjë, Shqipëri, Turqi, Zvicër.	6. Zona shkëmbore [p.sh., shkëmbinj kontinentalë, maja malore].	Livadhi i Madh në Junik.	Junik.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme DD.

3	<i>Zygiella keyserlingi</i> Araneae: Araneidae	Femra ka madhësi 6-8 mm. Prozoma ka ngjyrë kafe të çelët. Opistozoma ka ngjyrë të argjendtë me nuanca ngjyrë kafe, në anën barkore me nga një vijë në secilin skaj. Këmbët kanë ngjyrë të njëjtë. Mashkulli ka ngjyrë të njëjtë sikurse femra, mirëpo është më i vogël, rreth 6 mm (Nentwig et al. 2018).	Bosnjë-Hercegovinë, Bullgari, Greqi, Hungari, Itali, Kosovë, Kroaci, Mali i Zi, Maqedoni, Portugali, Serbi, Slloveni, Turqi, Ukrainë.	4.Kullosa (4.4 Kullosa të klimës mesatare).	Junik.	Junik.	I panjohur.	Të dhëna të pamjaftueshme DD.

Referencat

[https://ammk-rks.net/assets/cms/uploads/files/Publikime-raporte/v2Libri_i_Kuq_-_6shtator_1_\(1\).pdf](https://ammk-rks.net/assets/cms/uploads/files/Publikime-raporte/v2Libri_i_Kuq_-_6shtator_1_(1).pdf)

<https://www.biotaxa.org/em/article/view/em.2019.23.5>

Adresa:

Rr. "Luan Haradinaj", Ndërtesa e Re e Qeverisë
(ish ndërtesa e Rilindjes) Kati III, 10000 Prishtinë.

e-mail: info-mzhr@rks-gov.net

ueb faqe: <https://mzhr.rks-gov.net>